KALEMİN KUŞANILDIĞI DEVRAN

(SAĞDUYU YAZILARI)

KALEMİN KUŞANILDIĞI DEVRAN

(SAĞDUYU YAZILARI)

Seyfi SAY

GÖKPINAR KİTAPLARI

İSTANBUL 2022

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm.

Elhamdülillâhi Rabbi'l-'âlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmu 'alâ Rasûlinâ Muhammedin ve 'alâ âlihî ve sahbihî ecma'în.

Rahman ve rahîm olan Allah'ın adıyla..

Salât ve selâm, O'nun elçisi Muhammed Mustafa ile âl ve ashabının üzerine olsun.

Bu kitaptaki yazılar, 1998 ve 1999 yıllarında bir yılı aşkın süre yayınlanmış olan ***Sağduyu*** gazetesinde neşredilmişti.

Yazılarımızın rahatsız ettiği kimseler ve çevreler de bulunmakla birlikte, sözüne değer verdiğimiz zatların tasvibine mazhar olmuştu. Mesela, Sidney'de ikâmet eden Haymanalı Yaşar Kara Ağabey, merhum Prof. Dr. Mahmud Esad Coşan Hoca'nın yazılarımı beğendiğini, bir defasında takdir ve sevgisini göstermek için gazete köşesinde yer alan fotoğrafımı öptüğünü söylemişti. Bununla birlikte, yazılarımızın kusurdan hâlî ve hatadan salim olması imkânının bulunmadığını belirtmeye bile gerek yoktur. Nitekim, 23-24 yıl sonra bu yazılara tekrar baktığımda, bazılarında çok küçük de olsa kimi rötuşlar yapma gereği duydum.

Okuyanlar, daha sonraki süreçte farklı mecralarda daha ayrıntılı ve kapsamlı bir biçimde dile getirdiğim görüşlerin büyük bir bölümünün özlü ve yalın bir biçimde nüve halinde bu yazılarda aktarılmış olduğunu göreceklerdir.

Bu arada, bir teşekkür borcumu da dile getirmem gerekiyor. ***Sağduyu*** gazetesinde (Ki elimde hiçbir sayısı yok) yayınlanan yazılarım bende mevcut değildi. Şu anda benim ve sizlerin elinde böyle bir kitabın bulunmasını, o yazıların önemli bir kısmını yıllar önce bana e-posta ile göndermiş olan Prof. Dr. Hasan Hüseyin Erkaya'ya borçluyuz.

Allahu Teala'dan bu kitabın hayırlara vesile olmasını niyaz ederim.

30 Temmuz 2022, Üsküdar

EVET, İRTİCA BÜYÜK TEHDİT!

20 Nisan 1998

"Rücu" kelimesinden başlayarak "irtica"ın ne anlama geldiğini anlatacak değilim. İrtica acayip bir şey, tanımlamak isteseniz tanımlayamıyorsunuz, tıpkı suyu elinizle tutup ona şekil veremediğiniz gibi.

Salt "geçmiş"le ilgili bir şey değil irtica. Binlerce yıl öncesinin harabelerini, dünyanın parasını harcayıp yaşatmaya çalışma çabasına kimse irtica adını vermiyor. Yüzlerce yıl geride kaldığı halde **Rönesans**'tan bahsedip durmak irtica değil. Hele **Eski Yunan**'ın saçma masallarından, sürüsüne bereket tanrılarından bahsetmek hiç değil. Binlerce yıl önce yaşadılar diye **Aristo'ya, Eflatun'a** vs. toz kondurmak mümkün görünmüyor. **Herodot**'un sıkıntı verici tarihine laf söylemeye kimsenin cesareti yok.

Edebî eserler eski olduğu halde terkedilmiyor, adına **klasik** denilip daha bir revaç buluyor. Demek ki irticaın "geçmiş"le fazla bir ilgisi bulunmamakta. Birşeyin "eski" olmasıyla da alâkalı olduğu düşünülemez. Birşeyler eksildikçe "**antika**" diye kıymetleniyor, kaçakçılık konusu oluyor. Eski ne varsa evine dolduranlar zevk sahibi sayılıyorlar. Eski diye düşünce ve fikirlere karşı çıkmanın mantıksız olduğunu da yine herkes biliyor.

"Namus" eski bir kavram olduğu için hiçbir ilerici kendisine "namussuz" sıfatının takılmasından memnun olacak gibi görünmüyor.

Dürüstlük insanlık tarihi kadar eski bir erdem diye, "üçkâğıtçı" unvanına talip olan yok.

*

Bütün bunlar irtica değil..

Peki öyleyse irtica ne?

İrticaın doğru dürüst bir tanımı bulunmuyor.. Türkiye için en gerçekçi tanım şöyle olabilir: İrtica, Türkiye'deki ilericiliği kendinden menkul elitin irtica diye adlandırdığı şeydir.

Ne var ki, elitin kendi içinde bir fikir birliği bulunmadığı için kimi zaman bol, kimi zaman dar bir elbise görünümü sergilemekte irtica. Bazen bazılarına "mütedeyyin" olabilme lütfunda bulunulabiliyor.

Yani elitteki irticacıların kafaları karışık.

Daha doğrusu kafaları çalışmıyor.

*

Çalışsa, Nemrut Dağı'nın tepesinde görüldüğü gibi binlerce yıllık **heykel** merakının irticaın ta kendisi olduğunu bilirlerdi.

Çalışsa, eski çağlara özgü içki merakından taviz vermemenin irticaın uç noktası olduğunu fark ederlerdi.

Çalışsa, Pompei benzeri fuhuş ortamının irticaın azgınlaşması olduğunu anlarlardı.

Çalışsa, ta Babil'den kalan **fal** merakının gazetelerdeki yansımasının irticaın daniskası olduğunu görebilirlerdi.

Çalışsa, örtünmenin "gelişmiş insan"a özgü olduğunu, plajlardaki mağara adamı ve kadını görüntülerinin Afrika ilkelliğini ve irticaı temsil ettiğini sezebilirlerdi.

Çalışsa, kumara insanlık kadar eski bir irticai sapkınlık derlerdi.

Evet, irtica büyük tehdit, bütün bunlar geleceğimiz için büyük tehlike.

Yine de ümitsiz olmamak gerekiyor, irtica ile mücadele sonunda başarıya ulaşacak.

İrticaın hakkından gelmek o kadar zor değil.

KOMPLO

21 Nisan 98

"Akıl, işin sonunu görmektir" der eskiler.

Bazıları bu gerçeği, "Aptalların iş olup bittikten sonra gördüğünü, akıllı, olmadan görür" biçiminde ifade ederler.

Ne var ki, daha ortada hiçbir şey yokken olacaklardan bahsetmek, hele de bu olacaklar olumsuz ise, birtakım suçlamaların hedefi olmak demektir.

İç ve dış siyaset sözkonusu olduğunda bu suçlamaların aydınlar arasında revaçta olanı, "komplo teorulerine prim vermek"tir.

Daha doğrusu, İslamcı aydınları dikkate almak gerekirse, "prim vermekti".

*

Çünkü yaklaşık bir buçuk yıldır ülkemizde yaşananlar, komplo teorilerine prim vermemenin dayanılmaz hafifliğini aydınlarımız için ağır bir kabusa dönüştürdü. Şimdilerde komplo teorilerine prim vermemek prim yapmıyor.

Sözlükler komployu, "Bir kimse, varlık veya topluluk aleyhinde alınan gizli karar; aynı şekilde gizli olarak yürütülen plan" olarak tanımlıyor. Komplo teorilerine prim vermemek ise, siyasi arenada herşeyin açık biçimde cereyan ettiğini, gizli karar ve planların sözkonusu olmadığını kabul etmek anlamına geliyor.

Gerçekte herkes, aydınlar da dahil, günlük yaşam sözkonusu olduğunda, komplo teorilerine prim vermeme çağrısının ya aptallıktan ya da hilekaîrlıktan kaynaklandığını bilir. Hiç kimse, gündelik hayatta herkesin kendisine çok açık ve şeffaf bir tavır sergilediğini düşünmez; bilakis olabildiğince kuşkucu olmak çokları

tarafından meziyet kabul edilir. Komplo teorilerine prim vermediği için pazardan alışveriş yaparken asla aldatılmadığını düşünen çıkmaz.

Eğer ortada bir komplo varsa ve siz bu komplonun gerçek yüzünü bilmiyorsanız, önünüzdeki tek yol, birtakım komplo teorileri yardımı ile durumu kavramaya çalışmaktır. Bu, düşmanın nereden saldıracağını bilmeyen bir askerî birliğin değişik ihtimalleri hesaplamasından farksızdır.

*

Eğer hakkında teoriler geliştirilmesi gereken komplolar, gizli karar ve planlar yoksa, niçin her devlet büyük paralar harcadığı birer "**gizli**" **servise** sahip?

Bu servislerin **elemanı olduklarını "gizleyen"** insanlar aramızda dolaşmıyor mu?

Susurluk kazasıyla ilgili olarak geliştirilen komplo teorilerine itibar etmemek, "Ne var bunda canım, insanlar aynı arabaya binemezler mi, komplo teorilerinin tuzağına düşmeyelim lütfen" türünden naif açıklamalar yapmak entelektüellerimize çok yakışırdı, fakat onlar, komplo teorilerine "prim vermemenin prim yapmadığı" yerleri bilecek ve "çark edecek" kadar olsun "siyasi analiz" yapabilme yeteneğine sahiptirler.

Bu sebepten, o gün bugündür komplo teorisi aleyhtarlarının pek sesi soluğu çıkmıyor.

*

Komplo teorisine prim vermemenin ancak iki açıklaması olabilir: Birincisi, komplo teorisi karşıtının siyasetin doğasını anlayamayacak kadar aptal olması.

İkincisi ise, komplo teorisi karşıtının komplonun bir parçası olması, komployu gizlemek için çaba sarfetmesi.

Hangi kategoriye girdiklerine aydınlarımızın bizzat kendilerinin karar vermeleri yerinde olur.

Siyasetin doğasında komplo vardır. En azından Batılı bakış açısından bu böyledir. Maurice Duverger, "***Politikaya Giriş***" adlı eserinde siyaseti bir çıkar mücadelesi olarak tasvir eder ve yönetenlerin **kendi imtiyazlarını meşru gösterecek ideolojiler** üreterek çıkarlarını garanti altına aldıklarını, o ideolojilerin birer "kamuflaj"dan ibaret olduğunu ifade eder.

Kamuflajın bizzat kendisi bir komplodur.

FIRSAT

22 Nisan 98

Uzun yıllar önce, Türkiye siyah beyaz televizyona ve tek kanala mahkumken, tv'de ilginç bir yabancı film izlemiştim.

Bütün olay bir tren kompartımanında geçiyordu. İstasyondan ayrıldıktan bir süre sonra, yolcular arasındaki üç serseri, diğer yolcuları taciz etmeye başlıyordu.

Serserilerin başı meydan okuyan bir tavırla bağırarak, "Hayatınız boyunca kötülükle mücadele edilmesi gerektiğini savunup durdunuz" diyor ve ekliyordu: "İşte kötülük karşınızda. Hadi yok edin onu, korkmayın, bunca adamsınız bakın!"

Adamlarda tık yoktu.

Bana mısın demiyorlardı, hepsi oldukça ağırbaşlıydılar. Hiç kimse bir provokasyona alet olacak gibi görünmüyordu. Fevri davranacak kadar duygusal olmadıkları kesindi. Galiba heyecanlarına mağlup olmamaları gerektiğini düşünen durmuş oturmuş adamlardı.

*

Serserilerin başı durmuyordu ama. Aşklarını dizginleyemedikleri önceki hareketlerinden belli olan bir genç erkekle kıza musallat olmuştu ardından. "Bak güzelim", diyordu kıza, bir yandan bacağını okşarken, "bu yakışıklı senin için hayatını verebileceğini söylerdi daima değil mi?!.. İşte fırsat çıktı, hadi senin için hayatını ortaya koysun!".

Yakışıklıda da tık yoktu.

Sonra üniformalı bir askere musallat oluyordu serseri. "Sen hep kahraman olmak istiyordun değil mi?" diyordu, "Kendinden üstün güçlere üstün gelmeyi tahayyül ediyordun, en azından kahramanca direnmeyi, teslim olmamayı düşünüyordun. İşte fırsat, neyi bekliyorsun?"

Üniformalıda da tık yoktu.

Bugün, şu yaşıma geldikten sonra, bir filmin ancak bu kadar başarıyla toplumsal yaşamımızı karikatürize edebileceğini düşünüyorum.

Ve yaşadıklarımıza bakınca, kendimizi dünya kompartımanındaki yolcular olarak aynı durumda görüyorum.

Hepimiz, hele de son zamanlarda, bir fırsatlar bombardımanı altındaymışız gibime geliyor.

Fakat fırsatlar kaçırılıyor.

*

Bizim mücahidlerimiz vardı, gözyaşlarının oluşturduğu duygu selinde kitleler boğulurdu..

Bizim radikallerimiz vardı, rahatlık ortamının uyuşukluğa yol açtığını, baskının uyanmaya ve direnmeye yol açacağını savunan...

Bizim yazarlarımız vardı, toplumsal uzlaşmaya herkesin hazır olduğunu zanneden..

Ve hepsinin de önüne, en azından son bir, bir buçuk yıldır, iddialarını ve kendilerini kanıtlamak için sayısız fırsat çıktı.

Fakat onlarda da tık yok.

Hayat mücahitlerimize, "Ne duruyorsunuz, işte cihad meydanı" diyor, fakat mücahidlerimiz parmaklarıyla kulaklarını tıkıyorlar.. Onlar barış zamanında mücahid, zor zamanda ise ağırbaşlı, oturaklı, barışçı adamlar..

Vaizlerimiz ağlamayı unuttular, galiba artık ağlamalarını gerektiren olumsuzlukları aştıklarını düşünüyorlar.

Fırsatlar kaçıyor.

Fırsatlar fırsatçıları pek memnun etmiyor..

KUR'AN MÜSLÜMANLIĞI

24 Nisan 98

Uzun yıllardır ülkemizde özellikle Cumhuriyet Gazetesi'nin yerleştirmeye çalıştığı bir müslümanlık biçimi var: Anadolu müslümanlığı.

Ne hikmetse Anadolu müslümanlığı yine Anadolu'daki müslüman halka karşı yürütülen bir çaba. Doğal olarak Anadolu müslümanlığı Cumhuriyet Gazetesi çevresinin dışına taşamadı. Fakat kendilerini müslümanlara müslümanlık öğretmekle görevli zannaeden kesimler diğer bir gazetede yeni bir model sunmakta gecikmediler: Kur'an müslümanlığı.

Gerçekte Anadolu müslümanlığı ile Kur'an müslümanlığı arasında, oluşturmaya çalıştığı insan tipi açısından çok fark yok.

*

Kur'an müslümanı Kur'an'dan başka kaynak tanımayacağı, yani birileri ona dini anlatamayacağı, kendisi müslümanlığı doğrudan Kur'an'dan öğreneceği için, okuma yazma bilmeyenler müslüman olma şanslarını da galiba yitirmiş oluyorlar.

Okuma yazma bilip de Kur'an'ı okuyan vatandaşlar ise, artık Kur'an'ı nasıl anlıyorlarsa öylece inanacaklar. Hukuki konuları kanun kitaplarına bakıp anlamadığı için avukatlara başvuran, vergi mevzuatını kavrayamadığı için muhasebeciye muhtaç olan, neticede bir şiir olan İstiklal Marşı'nı bile anlamaktan aciz durumdaki vatandaşlar, Kur'an'ı kendileri yorumlayacak ve diledikleri gibi müslüman olacaklar!...

Ülkemizde bir istatistik yapılsa halkın belki yüzde birinin bile Kur'an'ın mealini başından sonuna kadar okumadığı görülecektir. Ne kadar çaba sarfederseniz ediniz,

bunu değiştiremezsiniz. Kur'an müslümanlığından bahsedenler bunu çok iyi biliyorlar. İnsanların Kur'an'ı anlaması genellikle onların umurunda bile değildir, amaçları, Kur'an'la doğrudan irtibatı olmayan insanları, kendilerine Kur'an'ın mesajını aktaran insanlardan uzaklaştırmaktır.

*

Eğer hesapları tutarsa, halkın sonuçta Kur'an'a değil, Kur'an müslümanlığını temsil iddiasındaki kişi veya kişilere yöneleceğinin farkındalar.

Bu, sıradan halk düzeyinde yapılan basit bir köylü kurnazlığı. Bunun daha karmaşık ve bilimsel görünümlü olanı ise Kur'an'ı yorumlama yönteminde ortaya çıkıyor. Bazılarına göre Kur'an'ı yorumlarken "lafız anlam" ayırımına dikkat etmek gerekiyor.

Yani Kur'an'ın bir, tarihsel nitelikteki o güne özgü ifadeleri, bir de, o ifadelerin arkasındaki "ruh" vardır. Bu görüşü savunanların en meşhurlarından birisi Fazlur Rahman.

*

Bizde yeni başlayan bu "lafız-ruh" tartışması Batı'da çoktan aşılmıştır.

"Suç ve cezalarda kanunilik" prensibi, yani kanunla belirtilmeksizin suç ve ceza olamayacağı ilkesi, modern hukukun üzerinde tartışılmayan en temel ilkelerinden birisidir.

Batı'da bu ilkeye ilk işaret eden Montoquieu oldu. 1764 yılında "Suçlar ve Cezalar" adlı, Batı ceza hukukunda önemli yere sahip eserini yayınlayan İtalyan bilgini Cesar Beccaria ise, konuyu en geniş şekliyle ele almıştır. Beccaria, "Asıl olan kanunun ruhuna nüfuz etmektir" şeklinde genel nitelikte bir aksiyom tesis etmekten daha tehlikeli birşeyin olamayacağını belirtir. Çünkü "kanunun ruhu" düşüncesi, kanunların, fikir sellerine terkine yol açar: "Her insanın kendine has bir görüş tarzı

vardır. Hatta aynı adam, aynı şeyi ayrı ayrı zamanlarda başka başka şekillerde görüyor. Böyle olunca, bir kanunun ruhu, hakimin doğru veya hatalı mantık mülahazalarına bağlı kalacaktır."

Neticede bir insan teki veya topluluğu tarafından konan bir kanun için bile "ruh" icad edip yorum serbestisi getirmenin felakete yolaçacağını Batılılar görmüşlerdir. Kur'an söz konusu olduğunda "ruh"tan söze den aslında kendisini din vazı'ı konumuna getirmiş olur.

Yahudiler işlerine gelmeyen ayetleri değiştirmiş veya tahrif etmişlerdi, bizimkiler ise, Kur'an'ın metnini/lafzını değiştiremedikleri için (Çünkü Allahü Teala lafzı koruma altına almıştır) "kendi kafalarından" bir "ruh" icad edip ayetleri tahrif etmeye çalışıyorlar.

HİMMET

3 Mayıs 98

Yüzyılımızda yaşamış meşhur bir şahsiyet, "Kimin himmeti milleti ise," diyor, "o, tek başına bir millet hükmündedir."

Kuşkusuz bu, çarpıcı bir söz.

Benzer şekilde, yaklaşık bin yıl önce yaşamış bir mutasavvıf, İbrahim Kassar, şöyle der:

"Kimin himmeti dünya ise, dünyanın sonu hiç olduğu gibi, onun kıymeti de hiçtir. Kimin de himmeti Allah'ın rızası ise, onun kıymetinin had ve hesabı olmaz."

*

Şu dünya hayatında herkesin bir gayesi var. Kimisi, yiyip içip gününü gün etme derdinde. Onun kıymeti yiyip içtiği şeyler kadardır.

Kimisi, kendi mesleğinde ilerleme, kariyer sahibi olma telaşında. Yani himmeti mesleğinden ibaret.

Kimisi, yaşadığı toplumun kulu kölesi; onun için önemli olan toplum nezdinde itibar sahibi olmak.

Allah insani eşref-i mahlukat olarak yarattı. Her insan tek başına bir değerdir. Fakat onların çoğu Allah'ı unuttular da kendileri gibi sıradan insanların peşine düştüler. Falanın ilkeleri, filanın ilkeleri diyerek başka insanları yücelttiler, "hamd"in Alemlerin Rabbi'ne ait olduğunu unuttular.

Allah, insana akıl nimetini vermiş ve ona"Kitab"ını okuyup anlama imkanını bahşetmişken, çokları Leninci, Maocu, şucu, bucu olmak gibi bir küçüklüğü kabullendiler.

*

Allah'ın aciz yaratıklarının ardına düşenler, "hiç"in peşindedirler.

Kıymetleri hiçtir.

Allah'ın rızasını hedefleyenler ise, gücü ve kudreti herşeyi kuşatmış olan Allah'ı tanımayı başardıkları için gerçekten kıymetlidir. Çünkü onlara, Allah kıymet vermektedir.

Allahû Teâlâ'dan, himmetimizin ancak kendi rızası olması yolunda bize muvaffakiyet bahşetmesini niyaz ediyorum.

"Takva sahiplerine, inanmayanların hesabından herhangi bir sorumluluk yoktur. Fakat belki korunurlar diye hatırlatmak gerekir.

Dinlerini bir oyuncak ve bir eğlence edinen ve dünya hayatının aldattığı kimseleri bırak! Kazandıkları sebebiyle hiçbir nefsin felakete duçar olmaması için Kur'an ile nasihat et. O nefis için Allah'tan başka ne dost vardır, ne de şefaatçı. O, bütün varını fidye olarak verse, yine de ondan kabul edilmez. Onlar kazandıkları yüzünden helake sürüklenmiş kimselerdir. İnkâr ettiklerinden dolayı onlar için kaynar sudan ibaret bir içecek ve elem verici bir azap vardır." (En'âm, 69-70)

SABAH NAMAZINDA ÖLDÜRÜLMEK

4 Mayıs 1998

Çocukluğumda ilk okuduğum dinî kıssalardan birisi İmam-ı Azam ile ilgiliydi. Bir dehrî (materyalist) Küfe'nin alimleriyle Allah'ın varlığı konusunda tartışmak istiyor, ona önce çocuk yaştaki İmam-ı Azam ile tartışması söyleniyordu.

Günümüzde "seküler" devletler için en "kutsal" kavram "vatan", "vatana ihanet" en büyük suç kabul edilir ve cezası idamdır. İslam'a göre ise en büyük suç "Allah'a ihanet"tir. Buna rağmen Müslümanlar, İmam-ı Azam'ın tartıştığı şahıs gibi ateistlere hem hayat hakkı hem de söz söyleme hürriyeti tanımışlardır.

İslam'ın hakim olduğu toplumlarda Allah'ın varlığını tartışabilirsiniz de, bugün bazı sözde demokratik ülkelerde bazı şahısları asla tartışamazsınız.

Lafa gelince de çağdaşlığı kimseye bırakmaz, dogmalardan müşteki olur dururlar.

*

Devlet Başkanı Hz. Ömer'e sıradan bir vatandaş, "Eğrilirsen seni kılıçlarımızla doğrulturuz" diyordu.

Bugün hiçbir ülkede hiçbir vatandaş bir devlet başkanına aynı sözü söyleyemez.

Çünkü devlet başkanlarının "dokunulmazlığı " vardır ve böyle bir söz "devlete karşı" işlenen suçlar kapsamına girer.

Çağımız, insanlara, ihtimal bazı kelleler kesilecektir makamından şarkılar söyleyen çağdaş devlet adamlarının çağı.

*

Bir gün Hz. Ömer, değirmen yapmakta usta bir İranlı mecusiye, kendisine de bir değirmen yapmasını söyledi.

"Sana öyle bir değirmen yapacağım ki," dedi mecusi, "kıyamete kadar unutulmayacak."

Hz. Ömer yanındakilere, "Bu adam beni tehdit etti" açıklamasında bulundu.

Ama henüz dünya çağdaş demokrasiden ve insan haklarından habersiz olduğu için mecusiyi tutuklayıp cezalandırmayı düşünmedi.

Birkaç gün sonra Hz. Ömer, Mescid-i Nebevi'de namazını kılarken, o mecusi tarafından ağır bir şekilde hançerlendi, aynı gün yaşamını yitirdi.

*

Bir yanda, insanları, tehdit edildiğini bile bile serbest bırakan ve sabah namazında öldürülenler..

Öbür yanda ise, bir köy ahalisi kadar insanla korunan ve sabah namazı vakti insanları darağacında sallandıranlar...

Birisi çağdaşlık, öbürü çağdışılık... Birisi ilericilik, öbürü irtica...

Şair İsmet gibi konuşmak gerekirse, belki de insanlığın bütün macerası, sabah namazı vaktinde öldürülmeyi kabullenenlerle, aynı vakitte insanları yok etmeye çalışanlar arasındaki mücadeleden ibaret.

EVE GİDEN ORDU

5 Mayıs 98

Çinli askerî teorisyen Sun Tzu, "Savaş Sanatı" isimli eserinde şöyle der: "Evine gitmekte olan bir orduyu durdurma."

Aynı ilkeye bağlı olarak Sun Tzu şunu da söyler: "Kuşatılmış bir orduya dışarıya açılan bir yol verilmelidir."

Bir başka Çinli askerî teorisyen, Sun Tzu'nun bu sözünü şu şekilde açıklar: "Düşmanını kuşattığında bir açıklık bırakmalısın ki bir çıkış yolu olduğunu düşünüp savaşma iradesi gevşesin. Böylelikle kaleler fethedilir, ordular yenilgiye uğratılır."

Sun Tzu'nun bir başka öğüdü konunun özünü yansıtır: "Herşeyi göze almaya hazır bir düşmana baskı yapma."

Evine dönen bir orduyu durduran, bir bakıma kendi sonunu hazırlamış olur. "Orada ölmekten başka yolları var mıdır?" diye sorar Sun Tzu, "Savaşçılar o zaman tüm güçlerini harcarlar. Büyük tehlike içinde olduklarında artık korkmazlar."

Evine dönerken durdurulan veya hiçbir çıkış yolu bırakılmayan bir ordu, "ölüm zemini" üzerinde çarpışan bir ordudur.

*

İnsanlar herşeyi kaybettiklerini gördüklerinde artık korkmazlar.

Çünkü bütün korkular "kaybetme" kaygısından kaynaklanır.

"Herşeyini yitirdiğini" görenlerle "herşeyden vazgeçenler" korkmak için bir nedene de sahip değildir artık.

"Ümitli olduğun herşeyin kölesi, ümit kestiğin herşeyden de azade ve hürsün" der Ataullah İskenderî.

"Ümitleri yok edilenler"le "ümit kesenler" hürdür, boyun eğmezler.

"Eve giden orduyu" durduran, çıkış yolu bırakmayan, ümitleri yok edenler, muhataplarını kendi elleriyle korkusuzlaştırırlar.

*

Bir başka Çinli teorisyen, Cheng Yi, şöyle der:

“Kuvvetlerin büyüsüne kapatıldıklarında insanlar çatışma içine girerler, böylelikle başlarını derde sokarlar, hatta mantıksal bir sonuç olarak kendilerini tahrip ederler."

Son zamanlarda Türkiye'de bazılarının, muhafazakâr kesimi tümden kuşatmaya çalıştıklarını görüyoruz. Onların gelecekle ilgili bütün sosyal, siyasi ve ekonomik ümitlerini yok etme çabası içindeler.

Bu bazıları, "eve giden ordu"yu durdurmak üzere olduklarının farkındalar mı?

AŞURA

6 Mayıs 98

İçinde bulunduğumuz Muharrem Ayı, Hz. Hüseyin'in öldürüldüğü ay olması nedeniyle de İslam tarihi açısından önem taşıyor.

Iraklıların kendisine tabi olduklarını bildirmeleri ve ısrarla davet etmeleri üzerine Hz. Hüseyin, Irak'a gitmeye karar vermişti.

Abdullah İbni Abbas r.a., Iraklıların "dönekliği" konusunda onu uyardı. Hz. Ali ile Hz. Hasan'a da tabi olduklarını, ama sonra nasıl itaatsizlik edip onları yüzüstü bıraktıklarını hatırlattı.

Fakat Hz. Hüseyin, İbnü'l-Esir'in "Tarih"inde naklettiğine göre, Resulullah efendimiz S.A.V.'den rüyasında emir aldığını ve gitmek zorunda olduğunu söyledi ve Mekke'den ayrıldı.

Iraklılar ise, Emeviler'in tehditlerinden korkarak sözlerini çiğnediler ve bazıları, Hz. Hüseyin'e karşı yola çıkarılan orduda yer aldı. Sonuçta Hz. Hüseyin yanındaki yaklaşık yetmiş kişiyle binlerce kişiye karşı savaşmak zorunda kaldı ve şehid edildi.

Iraklılar tarafından davet edilmiş ve Iraklılar tarafından öldürülmüştü...

*

Hz. Hüseyin'in öldürülmesinin ardından Iraklılar "tevbe" ettiler ve birçoğu onun öldürülmesine seyirci kaldıkları için sırtlarını ve göğüslerini döverek kendilerini cezalandırma ihtiyacı duydu. Bugün hâlâ bu gelenek Şiiler arasında devam etmektedir ve bir suçun itirafı anlamına gelir gerçekte.

Bir süre sonra Irak'ta Muhtar es-Sakafi diye bir adam Hz. Hüseyin'in intikamı için ayaklandı. Diğer yandan da Abdullah İbni Zübeyr r.a. Mekke'de halifeliğini ilan etti. Böylece devlet üçe bölündü. Muhtar es-Sakafi, Hz. Hüseyin'le savaşan orduda yer almış bulanan herkesi teker teker bulup öldürttü. Kerbela faciasında en küçük sorumluluğu olan herkes ölümle cezalandırıldı.

Emeviler için siyasal birliği tekrar sağlamak çok güç oldu. Fakat isyanlar yine de bitmedi. İmam Zeyd'in ayaklanması da bunlardan biriydi. Sonunda Abbasiler tarafından düzenlenen bir ayaklanma Emeviler'in varlığına son verdi.

*

Gerçekte Emevi devletini yıkan Hz. Hüseyin'di. Çünkü O'nun öldürülmesi Emeviler'in meşruiyetini ebediyen yok etmişti.

Öldürmek her zaman zafer değildir, ölmek de her zaman yenilgi anlamına gelmez.

*

Sağlığında kendisine tabi olunmayan ve yalnız bırakılan Hz. Hüseyin'in öldürülmesinin yol açtığı vakum, Emeviler yıkılana kadar süren bir toplumsal kargaşa dönemini başlatmıştı.

Yaşasaydı, Hz. Hüseyin'in tıpkı Hz. Hasan gibi, yapabileceği bir şey yoktu. Fakat O'nun trajik sonu, Emeviler için sonun başlangıcı oldu.

Toplumların görünüşteki duyarsızlıklarına ve tepkisizliklerine aldanmamak gerekir. Bazı sessizlikler fırtınadan önceki sessizlik olabilir.

Herşey deneme-yanılma yöntemiyle öğrenilmez. Kendinizi beş katlı apartmanın tepesinden atıp sağ kalıp kalmayacağınızı denemek isteyebilirsiniz, ama bu, ilk ve aynı zamanda son denemeniz olacaktır.

TAKİYYE

10 Mayıs 1998

1789 Fransız Devrimi, Avrupa'nın yeniden yapılanmasının başlangıcı oldu. Tam 200 yıl sonra, 1989 yılında yaşananlar ise, bir bakıma dünyanın yeniden yapılanması anlamına geliyordu. Hem de çok daha sessiz, etkili ve hızlı olarak.

Dünya, Batı ve Doğu Bloğu diye ikiye ayrılmıyor artık. SSCB tarihe karışmış durumda. Doğu Avrupa ülkeleri uydu olmaktan kurtulmuş bulunuyor. Doğu Almanya diye bir ülke bugün yok.

*

1990 yılının bir ilk yaz günü, Batı Almanya'nın Münster şehrinde, tarihi Friedenssaal'de (Barış Salonu), Dışişleri bakanı Genscher ile SSCB Dışişleri Bakanı Şevardnadze'nin imzaladıkları anlaşma, Doğu Almanya'nın sonu anlamına gelen süreci başlatmıştı.

O sırada Münster'de ikamet eden bir öğrenciydim ve anlaşma günü, söz konusu salonun önünden geçmeme polis engel olmuştu.

O salon tesadüfen seçilmiş değildi. Aynı salonda, 1648 yılında, Münster'in yöneticileri ile Osnabrück şehrinden gelen temsilciler, Otuz Yıl Savaşları'na son veren anlaşmayı imzalamışlardı.

*

O kadar çok şey değişti ki... Sadece iki Almanya birleşmiş değil, Avrupa tek devlet olma yolunda. Sınırların işlevi azalıyor. 2002 yılında kendi paralarını tedavülden kaldırıp ortak Avrupa parasına geçecekler.

1648 yılında, 350 yıl önce, Almanya'nın iki şehri, 30 yıldan fazla süren bir savaştan çıkmışlardı. Aralarındaki mesafe sadece 50 km. olduğu halde...

Aynı yıl İslam Dünyası büyük ölçüde birlik ve beraberlik halindeydi. Osmanlı Devleti, Viyana'dan Kafkaslara, Fas'tan Basra Körfezi'ne uzanan geniş topraklarda, sadece Müslüman halkları değil, Hristiyan toplulukları da huzur ve güven içinde bir arada tutmaktaydı.

Biz, cihan devleti olmamızı sağlayan ufku ve geniş görüşlülüğü yitirdik. Batılılar ise bütün bölgeci ve ırkçı görüşlerini bir yana atarak birleşme yolundalar.

Oysa biz Müslüman halklar arasında ne Otuz Yıl Savaşları, ne Yüz Yıl Savaşları, ne de Katoliklerle Protestanlar arasındaki uzun mücadeleler türünden harpler yaşandı.

*

Deniliyor ki, laiklik farklı inanç gruplarının bir arada yaşamasının teminatıdır. Doğru, Avrupa'ya baktığımız zaman bunu görüyoruz.

Peki Osmanlı'da farklı inanç sahipleri öyle huzur içinde yaşarlarken, T.C.'de neden işler ters gidiyor?

Neden Osmanlı'da Hristiyanların İncil kursları problem değildi de, T.C.'de Kur'an kursları sorun?

Neden Osmanlı'da kadınlarının başlarını örtüp açmaları sorun değildi de, T.C.'de kız öğrencilerin başörtüsü rejimin krizi oluyor?

Neden Osmanlı'da Hristiyanın dinî ibadetleri gelir kapısı olarak düşünülmüyordu da, T.C.'de Müslüman'ın kurban postu üzerine birileri (Türk Hava Kurumu) bağdaş kurup oturuyor?

Laiklik bir arada yaşamanın teminatı idiyse, neden bana, Müslüman kimliğimden vazgeçmezsem bir arada yaşayamayacağım söyleniyor?

Ya laiklik bir arada yaşamayı imkânsızlaştırıyor ya da T.C.'nin sorumlu kadroları takiyye yapıyor, yalan söylüyor.

ÇİÇEK SATICILARI

11 Mayıs 98

Birkaç gün önce, Berlin'in Türkler'in yoğun yaşadığı semti Kreuzberg'den arkadaşlarla geçerken, gözüme bir Japon lokantası ilişti. Dikkatimi çeken, adıydı: Musashi.

Miyamoto Musashi, 1600'lü yılların başında yaşamış bir Japon savaşçısı, yani samuraydı.

Yüzyıllar boyunca samuraylar ücret karşılığı derebeylere hizmet ettiler. Kimileri de okul açarak, para karşılığında kılıç kullanmayı öğretti. Musashi, bu geleneğin dışında kalan ender savaşçılardandı.

Ona göre, para için savaşmak veya para karşılığında kılıç kullanmayı öğretmek, çiçek yetiştirip pazarlamak gibi birşeydi. O, "savaşçının yolu"nu bir yaşam biçimi olarak seçmişti, geçim kapısı olarak değil. Kendisini "yol"a adamıştı.

Bu yüzden "çiçek satanlar"a karşı amansız bir mücadeleye girişti. Otuz yaşına geldiğinde, ülkenin en parlak altmış savaşçısıyla düello yapmış ve hepsini yenmişti.

"Çiçek satanlar", daha çok para kazanmak için daha uzun yaşamak gerektiğini, bunun için de Musashi'yle çarpışmamak zorunda olduklarını anlayınca, ona "yenilmez" sıfatını taktılar ve karşısına çıkmaktan vazgeçtiler.

"Yenilmez Musashi" vefat ettiğinde, bir mağarada uzlete çekilmiş yoksul, yalnız, altmış yaşında bir savaşçıydı. Ölmeden önce düşüncelerini kaleme almış ve böylece Suzuki Shosan ile Yagyu Munenori'nin yanı sıra Japon tarihinin üç büyük savaş teorisyeninden biri olarak adı unutulmamıştır.

Onunla çarpışıp hayatını yitiren "çiçekçi"ler de, Musashi'nin karşısına çıkma cesaretini gösterdikleri için, Japonya'da hâlâ haklı bir ünü sürdürmekteler.

*

Musashi'ye göre, "Savaşçının yolu ölümü kararlıca kabullenmek"ti.

"Kabullenmek" değil, "kararlıca kabullenmek"..

Çünkü ölümü kararlıca kabullenmemiş bir insan, hiçbir zaman korkusuz olamaz, korkan insan da ancak ortada savaş yokken savaşçıdır.

Tıpkı, kolay zamanlarda kendisini mücahid ilan eden ve başkalarıyla cihad emirliğini paylaşamayanlar gibi.

Zor zamanlar gelip çattığında, "mücahidlerin" gerçekte cihad etmediklerini ispat için olmadık kılıklara girdiklerini görürsünüz. Artık onlar barış havarisidirler.

Bir zamanlar onlara, aklı başında insanlar, gerçekte cihad etmediklerini söylediklerinde, nasıl çılgınlaştıkların, hop oturup hop kalktıklarını unutmuşlardır.

Çünkü onlar, bizim "çiçek satıcılarımız"dır.

Çünkü onlar ölümü kararlıca kabullenmediler.

*

Peygamber Efendimiz s.a.s., bir zaman gelip, Müslümanların diğer milletler karşısında zillete düşeceklerini haber vermiştir.

Ashab, "O zaman çok mu az olacağız?" diye sormuşlardı. Henüz Müslümanların sayısı onbinleri aşmıyordu ve yüzlerle ifade edilen bir sayıda kalınacağını zannettiler.

Resulullah Efendimiz, "Hayır", dedi, "bilakis çok olacaksınız, fakat saman çöpü gibi kıymetiniz olmayacak. Çünkü o zaman sizde iki hastalık bulunacak: Dünya sevgisi ve ölüm korkusu."

PANCA SİLA

22 Mayıs 98

Sanskritçe'de "panca" beş demek, "sila" ise "ahlak kuralı" anlamına geliyor. Keşiş olsun olmasın bütün budistlerin uymak zorunda oldukları beş kurala "panca sila" adı veriliyor.

Endonezya'nın "Suharto ilkeleri" durumundaki Panca Sila ise şu beş prensibi içeriyor: Tek Tanrıcılık, hümanizm, milliyetçilik, demokrasi ve toplumsal adalet.

1967'den beri Endonezya'yı diktatörlükle yöneten Suharto'nun demokrasiden ne anladığı malum. Bizim geçmişteki darbecilerimizden daha demokrat olduğu kuşku götürmez, çünkü 1967'den beri demokrasi tehlikeye düymesin diye Endonezya'da büyük bir mücadele veriyor. Bizimkiler demokrasiyi kurtarma konusunda Suharto'dan oldukça geriydiler, sadece arasıra kurtarıyorlardı.

*

Fakat Suharto'nun demokrasiyi arasıra kurtarma şansı yoktu, çünkü zaten devletin başında 1967'den beri o vardı. Bu yüzden "kesintisiz demokrasi" için darbe yapmak yerine parti kapatma yolunu seçti. 1973'te Endonezya İslami Birlik Partisi'ni kapattı. 1984'te ise, siyasi parti durumundaki Nahdatu'l-Ulema'nın varlığına son verdi.

Suharto'nun kesintisiz demokrasi için yaptıkları İslami siyasi partileri kapatmakla sınırlı değildi. 1985'te de İslami Öğrenciler Birliği dağıtıldı.

Suharto'nun "toplumsal adalet"inin ne menem birşey olduğu da açık. Halk yoksulluk içinde kıvranırken Suharto'ya yakın 200 aile dünyanın sayılı zenginleri arasında yer almanın keyfini yaşıyordu.

*

Suharto'nun sonu, Hz. Ömer'in "el-Adlü esasü'l-mülk" şeklindeki sözünü akla getiriyor ister istemez. Türkçesini herkes bilir: Adalet mülkün temelidir.

Bu söz Hz. Ömer'in ağzında eğreti durmaz, ona yakışır. Kendi işlerini geceleri kendi mumunun ışığında yapan Hz. Ömer, şahsı için kaşaneler yaptırmamıştı. Devlet kesesinden kendisine bağ, bahçe, çiftlik de kurmamıştı. Zaten çiftçiliğe ayıracak zamanı yoktu.

*

Yamalı elbise giyiyordu, çünkü kendisi için yeterli gördüğü maaş daha fazlasına imkan tanımıyordu. Halka kılık kıyafet dersleri vermezdi. Kalabalıklara hitaben, "Buna sarık derler" türünden derin anlamlı nutuklar irad edecek kadar boş vakti yoktu, çünkü onun işi çıplakları giydirmek, açları doyurmaktı.

Öldüğünde vasiyet edecek bir mirası bulunmuyordu. "Halkçı" olmadığı için halkı soymamıştı.

Fakat akıl almaz ölçüde mütevazi yaşamasına rağmen, vefatında 70 bin dirhem borcu vardı. Suikast sonucu yaralandığında oğluna, borcunu ödemek için kendi sülalelerinden yardım istemesini, yetmezse Kureyş kabilesine başvurmasını söylemişti.

O, "Adalet mülkün temelidir" derken laf olsun diye konuşmuyordu.

* * *

Birçokları "Adalet mülkün temelidir" deyişindeki "mülk"ü arsa, tarla vs. gibi birşey olarak düşünüyor.

"Mülk", egemenlik, yani hakimiyet demektir. "Adalet mülkün temelidir" derken, yönetimin temelinin adalet olduğunu, yöneticilerin ancak adalet sayesinde hakimiyetlerini sürdürebileceklerini söylemiş oluruz.

Suharto, adaletin mülkün temeli olduğunun son kanıtıdır. Yakın zamanlarda Şah ve Markos gibi diktatörler de aynı gerçeği ispat etmişlerdi.

Bunların ortak özelliği, "Ordu mülkün temelidir" diye düşünmeleriydi. Zannediyorlardı ki, güçlü ordulara sahip olurlarsa, halka rağmen yönetimlerini sürdürebilirler. Zannediyorlardı ki adaletsizliklerini "toplumsal adalet" gibi edebiyattan öteye geçmeyen "ilke"lere sığınarak meşrulaştırabilirler.

Suharto'nun sonunu hazırlayan ne Soros'un parasal manevraları ne de IMF'nin dayatmalarıdır. Kendi zulmüdür.

Onu güçlü ordusu da kurtaramamıştır.

İNTİKAM

23 Mayıs 98

"Ekoloji" kavramına ilk kez 20 yıl önce, Nejat Muallimoğlu'nun "Bütün Yönleriyle Komünizm" adlı kitabında rastladım.

Yazar, Batı'da artık ekoloji (çevrebilim) diye bir bilim dalı oluşturulduğunu, bizde ise kimsenin bundan haberi olmadığını dile getiriyordu.

O yıllarda ideolojik tartışmalar revaçtaydı ve kimsenin "çevre" gibi "eften püften" konulara harcayacak vakti yoktu. Vatan kurtarmaktan çevreyi kurtarmaya ayıracak zaman kalmıyordu.

20 yıl sonra çevre meselesi bütün dünyanın gündemine gelmiş oturmuş bulunuyor.

Vatan kurtarmak artık prim yapmıyor; çevre konusuyla ilgilenmek duyarlı, bilinçli ve sorumluluk duygusuna sahip bir aydın olmanın alamet-i farikalarından en önde geleni durumunda.

*

20 yıl önce aydınlar kesif yağmurlar ve coşkun sellerden sonra, Batı'dan fersah fersah geri olduğumuzu, tabiat karşısında aciz kaldığımızı dile getirir, ah ü figan ederlerdi.

Şimdilerde suçluluk psikolojisinin girdabı içinde yuvarlanıp duruyorlar: Doğayı bilinçsizce tahrip etmişiz, doğa intikam alıyormuş.

Tabii bu ah ü vahlar da Batı'dan alınma. Çünkü bizim aydınlarımız Batılılar'ın "hınk deyicisi" durumunda.

"Doğaya hakimiyet, kamu ahlakı ve sıradan insanın şartları," diyordu bir zamanlar Prof. Gustave von Grunebaum, "bir medeniyetin başarıları ve başarısızlığını ölçmek için kullanılabilecek ölçütlerdir. Bu alanlarda İslam'ın medeniyetler dünyasına büyük katkılarda bulunmadığını ispat etmek için derinlikli deliller bulmaya gerek yoktur. İslam'da hayatın fiziki şartlarını geliştirmek için doğayı tahakküm altına alma yolunda hedefli bir çaba görülmemiştir."

*

Gerçekten de İslam'ın "doğayı tahakküm altına almak" gibi bir çabası olmamıştır. Çünkü İslam'a göre doğa, Allah'ın insana bir lütfudur, tahakküm altına alınacak bir düşman değildir. İnsan, tabiatın bir parçasıdır ve onunla uyum içindedir.

İslam, asıl olanın "uyum" olduğunu vurgular. Batı düşüncesinde ise "çatışma" temeldir. Bu yüzden Batılı insanın dünya görüşünün temelini ya insan-tabiat çatışması, ya cinsiyetler arası rekabet, ya sınıf kavgası ya da medeniyetler çarpışması oluşturur. Dahası "insan insanın kurdudur".

Grunebaum'un şanssızlığı sadece Batılı oluşu değil... Erken ölmek gibi bir talihsizliğin de kurbanı..

1972 yılında yaşamını yitirmeseydi de bir 20 yıl daha yaşayabilseydi, yazdığı saçma sapan kitaplarını muhtemelen kendi elleriyle çöp sepetine atmak zorunda kalacaktı.

*

Kur'an-ı Kerim, Kıyamet'e kadar geçerli mucizedir. Allahü Taala c.c. onunla herşeyi açıklamıştır. Rum Suresi'nin 41'inci ayeti bugünkü durumu anlatır: "İnsanların kendi elleriyle kazandığı şeyler yüzünden karada, denizde fesad belirdi ki (Allah) yaptıklarının bir kısmını onlara tattırsın. Olur ki onlar rücu ederler."

Allahu Taala hristiyanlar hakkında da şöyle buyurur: "Allah onların neler (ne sanatlar) yapacaklarını ileride kendilerine (gösterip) haber verecektir." (5/14)

Hasan Basri Çantay bu ayeti şöyle açıklamaktadır: "… 'yasneun' buyurulması cidden dikkati çekmektedir. Bu lafz-ı celil 'san'at, sanaat'dendir. Vakıa bunlar da 'iş ve iş yapmak' demektir. Fakat benzerlerinde mesela 'amel'den 'ya'melun', 'fiil'den 'yef'alun', 'kesb'den 'yeksibun, teksibun' denilip de burada 'yasneun' buyurulması elbette bir hikmete müsteniddir."

Batı medeniyeti üstünlüğünü sanayiine borçlu. Ama yaşadığımız "global" felaketlerin nedeni de bu sanayiden başkası değil.

Bugün Batılılar, dünyaya çevrecilik dersi veriyorlar. Üçüncü Dünya adını verdikleri ülkelere sanayileşmemeleri gerektiğini telkin ediyorlar.

*

"Doğaya tahakküm" anlayışı bir sapıklıktı, fakat "Tabiat intikam alıyor" çığlıkları daha büyük bir sapıklıktır.

Tabiat intikam almıyor, insan, Allahu Teala’nın emirlerine aykırı yaşamanın bedelini ödüyor.

YARIN İÇİN BUGÜNÜ HARCAMAK

24 Mayıs 98

"Sufi ibnü'l-vakttir" diyor mutasavvıflar, yani "zamanın çocuğu".

Bazıları bunu "ebu'l-vakttir" şeklinde ifade etmişler, "zamanın babası".

Bununla anlatmak istedikleri, sufinin geçmiş ve gelecek düşüncesini bırakıp, bütün dikkatini "yaşanan an" üzerinde yoğunlaştırması gerektiğidir.

Geçmişteki başarılarla avunanlar, "an"ın gerektirdiği gayreti gösteremezler. Yaşanmış hatalara yerinmekle vakit geçirmek de, o hataları telafi edecek zamanı öldürmektir.

Gelecek hesaplarına kilitlenenlerse, "an"ın doğrularını yapamazlar. "Muhtemel" doğrular uğruna "mevcut" doğrulara sırt çevrilir.

Öyle insanlar vardır ki, "Gelecekte işim düşer" diye güçlü kabul ettiklerine şirin görünmeye çalışırlar. Halbuki gelecekte "işinin düşeceği" vehimden ibarettir, o andaki zilleti ve eğriliği ise kesindir.

Yine öyle insanlar vardır ki, ileride kendilerinden menfaat umdukları veya fayda bekledikleri insanların haksızlıklarına göz yumarlar. Oysa beklenen fayda kuru bir umuttan ibarettir, ortadaki haksızlık ise katı gerçeğin ta kendisidir.

*

Geleceği istenildiği şekilde inşa edecek olan, "şu anda yapılacak doğrular"dır.

Sözümona gelecekte doğru işler yapmak için bugünün doğrularını yapmayanlar, şimdi toprağa hangi tohumu attılarsa, gelecekte ancak onun sonucuyla karşılaşacaklardır.

"Önce güçlenelim, oy toplayalım, ondan sonra da İslam'ı savunalım" diyenler, İslam'ı hiçbir zaman savunamayacaklar.

"Şimdi zenginleşelim, sadece para biriktirelim, hiçbir harcama yapmayalım" diyenler, yarın da hayır yapamayacaklar.

"Bugün herkese şirin görünelim, doğruları söylemeyelim, herkese mavi boncuk dağıtalım" diyenler gelecekte de hakkı söyleyemeyecekler.

Yarının ne getireceğini biz bilmiyoruz. Belki birçoğumuz için yarın diye birşey yok, öleceğiz.

"Geleceği düşünmemek" eylemsizlik değildir, "an"ın sorumluluğunu duyarak onu "gerektiği gibi yaşamak"tır. Gelecek "hayal"leriyle kendisini aldatmamak, yaşanan anın katı gerçekleriyle yüzleşme cesaretini göstermektir.

*

"Yarının doğruları" risksizdir. Bedel gerektirmez. Bu yüzden insanların çoğunluğu "geleceğin doğrularının" sakin limanına demir atmayı tercih ederler.

Yanlış yapanlar genellikle kendilerini, "Şöyle şöyle olacaktı, şunu tasarlamıştım da onun için böyle yapmıştım" diyerek savunurlar.

Böylece "an"ın doğruları yapılmaz, "an"ın doğrularını yapmaya çalışanlar da "geleceğin doğruları"na zarar vermekle suçlanırlar.

Böylece mevcut doğrular, farazi doğrular için çiğnenir.

Bugün, yarın adına harcanır.

Oysa yarın ne olacağı bugünden bellidir. Çünkü yarın, yarın olduğunda artık "feda edilecek bugün"lerden biri haline gelmiştir.

SİLAHSIZLANDIRMA

25 Mayıs 98

Hayvanları anlamak kolaydır, çünkü içgüdüleriyle hareket ederler. Bu içgüdüleri bildiğinizde, hiçbir hayvanın hiçbir hareketi sizi şaşırtmaz.

Fakat "Pavlov'un köpeği" gibi şartlandırılmış, yani eğitilmiş bir hayvan, hayvan olduğu halde sizi şaşırtır.

Sıradan insanları anlamak da kolaydır. Bütün insanlarda ortak olan sıradan tutkularla motive olurlar, bu yüzden nerede nasıl davranacaklarını kestirmek zor değildir.

Fakat eğitilmiş veya beyni yıkanıp şartlandırılmış insanlar, sizi şaşırtırlar. Hatta aldatırlar. Onları anlamak için, aldıkları eğitimi çok iyi bilmek gerekir.

Bazen eğitimin konusu bizzat "aldatma" dır ve siz, görüntülere bakarak düşünmeye alışmışsanız, aldatıldığınızı fark etme şansınız bile olmaz.

*

İki asır önce yaşayan Prusyalı general Clausewitz, gelmiş geçmiş en büyük Batılı askeri teorisyen olarak bilinir.

Ona göre savaşın amacı, "düşmanın iradesini denetim altına almak"tır. Bunun en etkili yolu da "silahsızlandırma"dır.

"Silahsızlandırma" gerçekleştiğinde düşmanın iradesi de tahakküm altına alınmış olur.

Bu şu demektir ki, askerler "düşmanlarını silahsızlandırırlar". Silahlarını ellerinden alırlar. Lojistik desteklerini yok ederler. Maddi kaynaklarını keserler.

Askerler "düşman"larını saptadıklarında hedeflerini de belirlemiş olurlar: Silahsızlandırma. Düşmanlarını silahsızlandırırlar, silahsızlandırdıkları da düşmanlarıdır.

Bu silahsızlandırmayı gerçekleştirdiklerinde, artık savaşı kazanmışlardır.

*

Savaş salt sıcak çatışma değildir, onun psikolojik boyutları da vardır. Belki psikolojik yanı daha önemlidir.

Napolyon'un Mısır'a girdiğinde ilk yaptığı açıklamalardan birisi, Kur'an-ı Kerim'in değeri, Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) üstünlüğü ve kendisinin İslam'a yakın olduğuna dairdi.

Napolyon Hindistan'ı işgal etseydi, ilk yaptığı açıklama muhtemelen, ineğin ne kadar mübarek bir hayvan olduğunu içerecekti.

Askerler askerce düşünürler, çünkü öyle eğitilmişlerdir. Onların aldıkları eğitimi, uzun yıllar içinde onlarda oluşan şartlanmaları bilmeyenler, en küçük bir psikolojik savaş taktiği karşısında, ağızları kulaklarında gezerler.

Gezerler ve ardından darbeyi yerler.

*

Eğitilmiş insanlar karşısında sıradan insanlar kaybetmeye mahkumdur.

Bu onların güçsüz ve zayıf olmalarından değil, kendi yüzeyselliklerinin farkında olmamalarından kaynaklanır.

Kazanmak "kendini ve başkalarını" tanımaya bağlıdır.

Kendimizi eğitmediğimiz için, başkalarını anlayamıyoruz. "Geç farkettim taşın sert olduğunu / Su insanı yakar, ateş boğarmış" demek zorunda kalıyoruz.

"Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir/ Gittikçe artıyor yalnızlığımız" diyerek, hayıflanıyoruz.

DEĞİŞİM

26 Mayıs 1998

Kafka'nın "Değişim" adlı romanını uzun yıllar önce okuduğumda, elimde olmaksızın, bir daha hiçbir kitabını okumamaya karar verdim.

Çünkü eser, alışılmadık ölçüde sıkıntı verici, kasvetli, bunaltıcı ve çarpık konuluydu. Gregor Samsa'nın bir sabah uyandığında, kendisini yatağında insan boyutunda bir hamamböceğine dönüşmüş olarak bulduğunu ifade eden ve bütün romanı neredeyse özetleyen bir cümleyle başlıyordu.

Kafka'nın yahudi olduğunu sonradan öğrendim. Şaşırmadım, çünkü böylesine tuhaf bir konuyu ancak bir yahudi romanlaştırabilirdi. Cünkü zulümleri yüzünden onların bir kısmını Allahu Taala c.c. maymuna dönüştürmüştü: "Yemin olsun ki siz, içinizden cumartesi günü hakkında ileri gidenleri bilirsiniz. Biz de onlara, 'Aşağılık maymunlar olsun!' dedik". (Bakara /65)

Sanırım Kafka, Gregor Samsa'nın bir sabah uyandığında kendisini bir maymuna dönüşmüş bulduğunu anlatmayı daha çok isterdi.

*

Fertler ve toplumlar durumlarının değişmesini, daha iyi bir noktaya gelmeyi isterler. Fakat "bir toplum kendi nefislerinde olanı değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez".

Bununla birlikte, insanlar başkalarını değiştirmek için sarf ettikleri çabayı kendilerini değiştirmek için harcamazlar. Çok az insan kendisini değiştirmeyi uğraş edinmiştir.

Hep başkalarının bize karşı tutumlarının nasıl olması gerektiği üzerinde kafa yorarız, "bizim nasıl tepki göstermemiz" gerektiği üzerinde değil.

Oysa bizler başkalarının eylemlerinden sorumlu değiliz, kendi tepkilerimizden sorumluyuz. Dışımızdakilerin bize karşı iyi veya kötü, doğru veya yanlış hareket etmesini sağlamak gücümüz dışındadır, ama tavrımızı belirlemek kendi elimizdedir.

Dünyadaki gelişmeleri değerlendiren, aleme nizamat veren, ülke meseleleri hakkında yetkili ve ilgililere sorumluluklarını hatırlatan parlak laflar üretmek pek keyiflidir, ama dışımızdaki dünyayı sadece değerlendirerek değiştiremeyiz.

Dünyayı değiştirenler, ancak kendilerini değiştirmeyi başaranlardır.

*

Kendi hayatında büyük değişim yaşayan ve böylece başkalarını da değiştirmeyi başaran insanlardan birisi Said-i Nursi'dir.

O, kendisindeki değişimi, Eski Said'in Yeni Said'e dönüşmesi olarak adlandırır. "Sikke-i Tasdik-i Gaybi"de şöyle der: "Ehl-i tarikatin ve bilhassa Nakşilerin dört esasından biri ve en müessiri olan rabıta-i mevt Eski Said'i Yeni Said'e çevirmiş ve daima hareket-i fikriyede Yeni Said'e yoldaş olmuş."

Yani Eski Said'i Yeni Said yapan, "ölümü düşünmek"ti, tasavvufi eğitimdi. Onun düşünce serüveninde yoldaşı, ölümü hatırlamaktı.

Eski Said'i Yeni Said yapan "ölüm rabıtası", Eski Hasan'ı da Yeni Hasan yapabilir elbette. Ama "ölüm rabıtası"nı yapıyorsa eğer.

*

Yıllar geçiyor ve Eski Hasanlar'ın, değil Yeni Hasan olmak, Eski Hasan'lıklarını bile koruyamadıklarını görüyoruz.

Çünkü, kendilerini değiştirmeyi değil, sadece başkalarını değiştirmeyi hedefliyorlar.

Ve gerçekten de başkaları değişiyor, hayat giderek zorlaşıyor, "Başımıza neden bunlar geliyor, neden durumumuz böyle?" demek zorunda kalıyoruz.

Anlamıyoruz ki, "Bir toplum kendi nefislerinde olanı değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez."

*

Eskiler, "Çalışmak bizden, tevfik Allah'tandır" derlerdi.

Ancak Allah dilediği ve yardım ettiği zaman muvaffak olunabilir.

Hz. Ömer, Irak Valisi Sa'd bin Ebi Vakkas'a (r.a.) yazdığı mektupta, "Ben sizin için düşmanlarınızdan çok günahlarınızdan korkarım" diyordu, "Çünkü siz ancak düşmanınız günahkar olduğu için Allah'ın yardımına mazhar oluyorsunuz. Yoksa onların sayısı ve silahları sizinkinden kat kat üstün. Eğer günahta onlara ortak olursanız Allah'ın yardımı gelmez ve yenilirsiniz."

Müslümanlar için günah işleyerek kazanma imkan ve ihtimali yoktur.

"Zulmedenlere de meyletmeyin ki, sonra size ateş dokunur. Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur, sonra yardıma erdirilmezsiniz." (Hud/ 113)

Allahu Teala, kâfirler için, "Onlar Allah'tan çok sizden korkarlar. Bu, onların akıl etmez bir topluluk olmalarındandır" buyuruyor.

Müslümanların kendileri de "akıl etmez bir topluluk" olmamalıdır.

TANIMLANMAYI KABULLENMEK İNTİHARDIR

28 Mayıs 98

Bir insan eğer diğer insanları tanımlayabiliyorsa, onlar üzerinde "gerçek" bir nüfuz ve etkisi var demektir.

Padişahlar güçlüydü, çünkü dilerlerse "Çoban Hasan"ı "Hasan Paşa" yapabilirlerdi.

İnsanlara birtakım ünvanları verenler, onları tanımlamış olurlar, tanımlamak da hükmetmektir. Tanımlananlar, tanımlayanların bir nevi yaz-boz tahtasıdır.

En özgür insanlar, tanımlanmayı kabullenmeyenlerdir.

Gerek Emeviler, gerekse Abbasiler İmam-ı Azam'a yüksek rütbeler vermek istediler, fakat kabul ettiremediler. O, çağdaşı durumundaki "tanımlananlar" nezdinde sıradan bir "vatandaş"tı, gerçekteyse insanlık tarihinin gördüğü en güçlü şahsiyetlerden birisiydi.

Çünkü, mevcut yönetimleri zalim bulduğu için, onlar tarafından tanımlanmayı reddetmişti.

*

İnsanların ünvanları "kuru ad"lardan ibarettir. Bir yanılsamadır, gelir geçer.

İnsanları tanımlayanlar güçlüdürler, ama asıl güç, insanların iç dünyalarındaki "ben" anlayışını tanımlayabilmekte yatar. İnsanlara "kendilerini" nasıl tanımlayacaklarını dikte edenler, onların ruhları ve iç dünyaları üzerinde de nüfuz sahibi olmuşlar demektir.

Ancak kendi "kimliğini" kendisi tanımlayabilen gerçek bir "kimlik" sahibidir. Kimliğinizi başkalarının belirlemesine izin veriyorsanız, ruhen köleleşmişsinizdir.

"Kim" olduğunuzu size öğretenler, iç dünyanızı istila etmişlerdir.

*

Batılılaşma yanlıları, kimliklerinin tesbitini Batılılar'a havale ettikleri için, kimliksiz ve kişiliksizdirler. "Şahsiyet"lerini ebediyen yitirmişlerdir.

Ne var ki, "Müslümanım" diyen insanlar da şahsiyetlerini artık Batı'dan alıyorlar.

Batılılar kimimizi "siyasal İslamcı", kimimizi "kültürel İslamcı", bazımızı "fundamentalist", bazımızı "ılımlı", berikini "radikal", öbürünü "geleneksel müslüman" olarak tanımlıyor. Müslüman aydınlarımızdan en akıllı geçinenlerden birisi de, Batılılar'a katkı olsun diye, "resmi İslam - sivil İslam" ayrımını yaparak "literatür"e hediye etmek istemişti.

Bakıyorsunuz ki, kendilerinin "kültürel İslamcı" olduğuna karar veren çevreler, "siyasal İslamcı" olarak gördükleri kesimleri İslam'ı ideolojiye indirgemekle suçluyorlar. Bir zamanlar da "radikal"ler, "geleneksel müslümanlığı" yerin dibine batırırlardı.

Onlar, İslami bir zeminde düşünmediklerini, Batılılar tarafından "tanımlandıklarını" hiçbir zaman anlamadılar.

Kendi kimliklerini seçmekten bile aciz olduklarını fark edemediler.

*

İnsanların dünyayı algılayış biçimleri, kullandıkları kavramlarda kendisini gösterir.

Bir müslüman için insanlar, mümin, münafık ve kafir olarak üç gruba ayrılır. Müslümanları kendi içinde tasnif ederken said, müttaki, salih, fasık, facir... gibi kavramları kullanırız.

Harefi ya da Maliki, Nakşi ya da Kadiri olduğumuzu söylerken, kendimizi kendi dünya görüşümüze göre "tanımlamış" oluruz.

"Radikal müslüman" olmak, salih olmaya karşılık gelmez, ama bir defa "radikal" olduğuna karar veren, artık gayri İslami zeminde düşünmeye başlamış demektir.

İslam'ın kendi kavramlarıyla düşünen insan, sabah ve yatsı namazına camiye gidemediği zaman, buna "münafıkların güç yetiremeyeceklerini" hatırlar. "Radikal müslüman"a gelince, "Geleneksellıği" aşmış olmanın kıvancıyla avunur.

*

İslam, hayatı bir bütün olarak ele alır.

Batılılar ise, son birkaç yüzyıldır, insan faaliyetlerini kültürel, ekonomik, sosyal... gibi sıfatlar altında ayrıştırarak incelemekteler.

Siyasal ve kültürel İslam'dan söz etmek, İslam'ı Batılı'nın gözüyle parçalamaktır.

İslami siyaset, İslami kültür, İslami ekonomi vesaireden bahsetmek belki mümkündür, ama siyasal İslam veya ekonomik İslam'dan söz edilemez.

Maurice Duverger, "Siyaset Sosyolojisine Giriş" adıyla dilimize çevrilen eserinde "siyasal kültür" kavramını eleştirerek, siyasal kültürden bahsetmenin pek anlamlı olmadığını, ancak bir kültürün siyasal yönünden bahsedilebileceğini öne sürer.

İslam Sadece "kültür" olsa bile, bu onun siyasal bir yönünün olmayacağı anlamına gelmez. Siyasal İslam olmaz, ama İslam'ın siyasal yönü elbette vardır.

Bir defa bu ayrımlara göre müslümanlıklarını "tanımlayanlar", ne kadar müslüman olacaklarına da Batılılar'ın arzusuna göre karar vermeye başlarlar.

*

Aynı şeyi Batılılar'a yaptıramazsınız, onlar hiçbir zaman bizim kavramlarımızla düşünmezler.

Aydınlarımız sömürge aydını psikolojisiyle "müslümanların protestanlaşması"ndan sözedebilirler, ama Batılılar hristiyanların ehl-i sünnetleşmesi, haricileşmesi veya mutezilileşmesinden bahsedecek kadar "tanımlanma" ya açık değildir.

Onlar tanımlarlar ve tanımlarını zihinlere kazmaya çalışırlar. Bunu yaptıklarında artık insanların zihinlerine ve iç dünyalarına hükmetmeye başlamışlardır.

Onları, kendileri hakkında bir tanım yapmaktan aciz "zombi"ler haline getirmişlerdir.

ZAMANLAMA

29 Mayıs 98

İnsanlar gerek sergiledikleri tavırlarda gerekse tepkilerinde bir "hedef" gözetirler. Hedefe ulaşmak "başarı" anlamına gelir.

Ancak, salt eylemin kendisi başarıyı getirmez, önemli olan "zamanlama"dır.

Herşey, zamanında yapıldığında bir kıymet ifade eder. Namazın şartlarından birisi "vakit"tir. Yine, "Geciken adalet, adalet değildir" denilmiştir. Hasat mevsiminde tarlaya tohum ekmek faydasızdır.

Başaranlar, zamanlamayı iyi yapanlardır.

*

İnsanlar ve toplumlar arasındaki ilişkilerde "zaman" ve "mekan"a hakim olanlar üstün gelirler. Başkalarının belirlediği "zaman" ve "yer"de tavrını sergileyen veya tepki gösterenler, baştan kaybetmişlerdir.

"Beklenmedik" zaman ve yerde başkalarıyla temas kuranlar ise, daima kazanırlar, çünkü inisiyatif ellerindedir. Kendileri planlı ve programlıdır, karşılarındakiler ise hazırlıksız ve şaşkındır.

Hz. Ömer, Mekke'den hicret ederken önce Kabe'yi tavaf etmiş, sonra da, "Ben Medine'ye gidiyorum" demişti, "Karısını dul, çocuklarını yetim bırakmak isteyen, beni falanca vadide beklesin."

O falanca vadiye hiç kimse gidemedi, çünkü Hz. Ömer beklemedikleri zaman ve yerde onlara meydan okumuştu. Korkak değillerdi, öyle olsaydı Bedir'de teke tek çarpışma için ortaya çıkmazlardı.

Eğer Hz. Ömer, üç gün sonra kendisini o vadide beklemelerini söyleseydi, muhtemelen yüzlerce insanla karşılaşacaktı. Onlar kendilerini toparlayamadan Hz. Ömer gözden kaybolmuştu.

*

İnsanların beklemedikleri yer ve zamanı seçmek bir zeka işidir, ama ondan da çok cesaret işidir, çünkü her zaman, beklenmeyenin şokunu hızla üzerinden atabilecek insanlarla karşılaşmak mümkündür. Etki, blöf üzerine kurulamaz.

Muhatapları Hz. Ömer'in blöf yapmadığını biliyorlardı. çünkü onun geçmişte yaptıkları, tek başına herkesle çarpışmayı göze alabileceğini onlara öğretmişti.

İnsanlara karşı tavır ve tepkilerini onların izin verdikleri yer ve zamanda ve onların belirledikleri sınırlar çerçevesinde ortaya koyanlar, havanda su dövmekten başka birşey yapmış olmazlar.

Atı alan Üsküdar'ı geçtikten sonra bağırıp çağırmanın faydası nedir?

*

Çocuklar "İlle de çikolata!" derler, çünkü çocuklara merhamet edilir. Onların rolü, çikolata bağışlanan kişiler olmaktır. "İlle de çikolata!" diyen bir büyük ise alay konusu olur. Çikolata istemenin bir yaşı, "zaman"ı vardır.

"İlle de demokrasi!" anlamında şimdi gösterilen tepkiler, kurtarılmayı bekleyenler söz konusu olduğunda anlışılır bir durumdur, ama insanları kurtarma iddiasıyla yola çıkanlara yakışmaz.

"Zamanlama" icabı, 28 Şubat'tan bir gün sonra demokrasi talebiyle ortaya atılmak gerekiyordu.

Ama tabii, bunun için yürek gerekiyordu.

TASAVVUFİ BİR ÜSLUP

30 Mayıs 98

Bir arkadaşım bana, yazılarımı tasavvufi bir üslupla kaleme almamı söyledi. Ona, tasavvuftan mı bahsetmemi beklediğini sordum. Değilmiş. Yazılarımda mutasavvıfane bir tevazu olmasını istediğini düşündüm, fakat o ekledi: "Sopanın ucuna pamuk sar!"

Demek istediğini anlamıştım.

Ben bir mutasavvıf değilim.. Çünkü tasavvuf "rıza" ve "tevekkül" gibi hal veya makamlara sahip olmaktır.

Mutasavvıf, "nefs-i mutmeinne" sahibi insandır. Nefs-i mutmeninnenin özelliği ise, Kur'an-ı Kerim'de bildirildiği şeklide, "rıza" sahibi olmasıdır.

Rıza sahibi olmak öyle kolay bir şey değildir.

*

Cennet'le müjdelenen on kişiden biri olan Sa'd bin Ebi Vakkas r.a, ömrünün sonlarında gözlerini yitirmişti. Halk, Peygamber efendimiz s.a.s'in ona Uhud Savaşı sırasında, "duasının makbul olması" için dua ettiğini biliyordu ve bir derdi olan gelip ondan dua isterdi. Kendi tecrübelerinden de biliyorlardı ki onun duası makbuldür. Ona, neden kendi gözlerinin görmesi için dua etmediğini sordular.

"Ben," dedi, "Allah'ın hakkımdaki takdirini, gözlerimin görmesinden daha çok severim."

İşte rıza budur.

Rıza sahibi olmak öyle kolay bir şey değildir.

*

Meşhur mutasavvıflardan birisi, yabancı bir şehre gitmek zorunda kalmış ve tam o gün büyük bir hırsızlık olayı yaşandığı için ondan şüphelenmişlerdi. Boynuna yağlı ipi geçirmek üzereydiler ki, gerçek suçlunun yakalandığı haberi geldi. Mutasavvıf tebessüm etti.

Neden güldüğünü sorduklarında, "Kurtulduğuma sevindiğim için değil," dedi, "kendi kendime, 'Ey nefsim,' demiştim, 'sen hep rızadan bahsederdin, bak şimdi haksız yere yabancı bir memlekette öldürülüyorsun, buna da razı mısın?' Nefsim razıydı, işte buna sevindim"

Mutasavvıf olmak, işte budur.

Ben mutasavvıf değilim. Çünkü bende değil "rıza"nın, "sabır"ın bile bulunmadığını biliyorum. Ama mutasavvıfları seviyorum. Gerçek mutasavvıf olmanın alabildiğine zor bir şey olduğunu, "demir leblebi çiğnemekten" farkının bulunmadığını biliyorum.

Fakat, tasavvufu ve mutasavvıfları savunmalarını beklediğim insanlar bunu yapmadıkları için, kendimce onları savunmaya çalışıyorum. Bunu yapıyorsam eğer, bende mutasavvıfların hasletleri bulunduğu için değildir...

Onlara iftira edilmesine gönlüm razı olmadığındandır...

*

Ben mutasavvıf değilim. Üslubumun mutasavvıfane olmasını da kimse beklemesin. Bununla birlikte "tasavvufi üslup" konusunda arkadaşımla aynı şekilde düşünmüyorum.

Bana göre, "tasavvufi üslup" tarif edilebilecek bir şey değildir, mutasavvıfın yaşamında kendini gösteren birşeydir. Benim anladığım kadarıyla, mutasavvıf sayısınca tasavvufi üslup vardır. Her mutasavvıf kendince bir üsluba sahiptir.

Tasavvuf, genel bir tanımla, Kur'an ve Sünnet'i derinliğine yaşama çabasıdır. Benim öğrendiğim tasavvuf bu ve en büyük mutasavvıflar da ashab-ı kiramdır.

Bana göre, Hz. Osman'ın yumuşaklığı tasavvufi üslubu ne kadar yansıtıyorsa, Hz. Ömer'in tavizsizliği de o kadar yansıtıyor.

GAZETECİLİK

31 Mayıs 98

Nisan'ın son günlerinde, Almanya yolculuğum öncesinde görüştüğüm Genel Müdürümüz Zafer Şanlı, "Bari oraya gitmişken," dedi, "önemli kişilerle röportaj yap, çünkü orada bulunduğun sırada da bizim elemanımızsın."

Yaptığım işin sonuçta "gazeteci-yazarlık" olduğunu biliyorum, ama hiçbir zaman gazeteci olmak istemedim. Bu yüzden, bir gazeteci için çok önemli olan "iyi röportajlar yapma", benim için sıkıntı verici bir yükten başka bir şey değil.

Hiçbir zaman iyi bir gazeteci olamayacağımı biliyorum, ama bir şeyi daha biliyorum, bir gazeteci sadece haber aktarıyorsa değil, aktardığı haberlerle haber olmayı başarıyorsa iyi gazetecidir.

Ve bence, gelmiş geçmiş en "iyi gazeteci"lerden birisi, Muhammed Esed'dir. Gazetecilik yaşamını başlatan olay ise bir "röportaj"dır.

*

1921 yılı kışı, Viyana'da bir öğle sonrası, kafelerden birisinde, işsiz olmanın verdiği fırsatı değerlendirirken yanına arkadaşı gelir. Dr. Dammert'in bir haber ajansı kuracağını, bunun bir fırsat olduğunu söyler ve onu Dr. Dammert'e takdim edeceğini ifade eder.

Ertesi gün büyük beklentiler içinde Dr. Dammert'e giderler. Esed, Doğu Avrupa uzmanı olarak çalışabileceğini söylediğinde, o günlerde Doğu Avrupa haberleriyle ilgili bir uzmana ihtiyaçları olmadığı cevabını alır. Fakat Dr. Dammert onun için bir "başlangıç" düşünmektedir. Çok sayıda telefon görevlisine ihtiyaçları vardır ve isterse Esed, ajans haberlerini telefonla bölgesel gazetelere aktarabilecektir.

Esed, teklifi büyük bir hayalkırıklığı içinde kabul eder. Yaklaşık bir ay sonra, Hotel Esplanade'de gece bekçisi olarak çalışan bir arkadaşı, Bayan Gorky'nin takma adla otellerinde misafir olduğunu söyler. Esed, beklediği fırsatın önüne geldiğini düşünür. Fakat, bir telefon görevlisinin röportaj yapamayacağını bilmektedir. Hemen haber editörüyle görüşür ve ilginç bir haber yakaladığını söyler, ama bunun için bir basın kartına ihtiyacı vardır. "Eğer bana basın kartını verirseniz size hikayeyi getireceğim, başaramazsam kartı istediğiniz an geri alabilirsiniz."

*

Otelin salonunda Bayan Gorky'yi beklemeye başlar. Çeyrek saat sonra, arkadaşından beklediği işareti alır ve yaklaşan aristokrat görünümlü kadına, "Bayan Gorky..?" diye seslenir. "Ben Bayan Gorky değilim" diye Almanca cevap verir kadın, Slav aksanıyla, "Yanılıyorsunuz, benim adım falan."

Esed, "Hayır, Bayan Gorky," der, "yanılmıyorum ve bu benim bir gazeteci olarak ilk şansım, bunu mahvetmek istemiyorum."

Aristokrat bayan gülümseyerek cevap verir: "Size şeref sözü ile Bayan Gorky olmadığımı söylersem, bana inanacak mısınız?"

Esed'in cevabı, "Şayet şeref sözü olarak birşeyi söylerseniz ona inanırım" demekten ibarettir...

Ve röportaj yapılır.

*

İnsanların kendileri hakkında doğruyu söylemeleri iyi bir davranıştır, fakat başkaları hakkında doğruyu söylemek daha önemlidir.

"Dürüst olmak erdem değildir, ödevdir" diyor bir Batılı. İnsanları neyseler o olarak tanımak ve tanıtmak ödevdir, kusurlarını görmezden gelmek ve kapatmak ise erdemdir.

Gazetecilik, çoğu zaman insanların kusurlarını mercek altına alan bir meslektir, bu yüzden erdemle pek akrabalığı yoktur, ama ödev olduğu durumlar vardır.

Bazen gazetecilik, kusur icad etmeye dönüşür, insanların şerefinin ayaklar altına alındığı bölgedir bu.

Bence "iyi gazeteci"ler, yeri geldiğinde, insanların "şeref"leri zedelenmesin diye, önüne çıkan "fırsat"ları bile tepeleyebilen insanlar arasından çıkar ancak.

Ve insan, Bayan Gorky gibi, ancak şerefine saygı duyanlara "güven" duyabilir.

RUH

1 Haziran 98

İki gün önce, bir Alman doktora öğrencisi bayan, "modern İslam düşüncesi" hakkında benimle görüşmek üzere geldi,

Özellikle İranlı Süruş'un tezleriyle ilgili olarak ne düşündüğümüzü öğrenmek istiyordu. Öğrenci, "Kur'an'ın bir 'lafz'ı, bir de 'ruh'u vardır, sosyal sorunlarla ilgili olarak Kur'an'da gösterilen çözümlerin 'şekli değil de ruhu' bugün için yol gösterici değil midir?" diye soruyordu.

Bununla kastettiği, hırsızlık gibi suçlara Kur'an'da öngörülen cezanın şeklinin zamanla değişebileceğiydi. Burada ayetin "ruh"u, hırsızlığın engellenmesini gerektiriyordu, "lafz"ı ise elin kesilmesini. "Ruh"a bağlı olarak bugün başka ceza da verilebilirdi.

*

Ona, bu tezi ilk ortaya atanlardan birisinin Fazlur Rahman olduğunu söyledim ve bu görüşe katılmadığımı ifade ettim.

Batı ceza hukukunun temel ilkelerinden birisi "Suç ve cezalarda kanunilik"tir. Yani, kanunla belirtilmeyen hiçbir ceza uygulanamaz. Batı'da bu ilkeye ilk işaret eden Montesquieu oldu. Konuyu en geniş şekli ile ele alan kişi ise, 1764'te "Suçlar ve Cezalar" adlı önemli eserini kaleme alan İtalyan hukukçu Cesar Beccaria'dır.

Ona göre, hakimler kanunları "yorumlama" hakkına sahip değillerdir. "Asıl olan kanunun 'ruh'una nüfuz etmektir" şeklindeki genel bir aksiyomdan daha tehlikeli hiçbir şey olamayacağını ifade eder. Çünkü, "kanunun 'ruh'u düşüncesi, kanunların fikir sellerine terkine yol açar". Beccaria, "Her insanın kendine has bir görüş tarzı

vardır" der, "Hatta aynı adam, aynı şeyi ayrı ayrı zamanlarda başka başka şekillerde görüyor. Böyle olunca, bir 'kanunun ruhu', hakimin doğru veya hatalı mantık mülahazalarına bağlı kalacaktır."

Yine ona göre, yorumdan doğacak düzensizlikleri, bir ceza kanununun harfi harfine (yani lafza bağlı olarak) ve sert bir şekilde uygulanmasından meydana gelebilecek mahzurlarla karşılaştırmaya imkan yoktur.

*

Yahudiler, işlerine gelmeyen ayetleri atmış veya tahrif etmişlerdi. Yahudilerin izinden gidenler ise, kendi kafalarından bir "ruh" icad edip ayetleri tahrif etmeye çalışıyorlar.

"Lafz"ı tahrif edemezler, çünkü Allah lafzı koruma altına almıştır. Tahrifatın taşeronluğunu ise Fazlur Rahman gibi adamlar üstlenmiş durumda.

Batılılar, doktora öğrencilerine araştırmalar yaptırarak, İslam ülkelerinde "tahrifat zihniyeti"nin ne kadar yerleştiğini test etmeye çalışıyorlar.

Bütün mesele bundan ibaret.

KİNDAR AMA KİNCİ DEĞİL

3 Haziran 98

"Dindarlarla dinciyi ayırmak lazım. Herkesin kabiliyeti, bu kadar sentez yapamıyor galiba. Dolayısıyla herşeyi ayırt edemiyor. Dindar nedir, dinci nedir? Dindarın hepimizin başının üstünde yeri vardır, ama dinciliği kabul etmiyoruz."

Yukardaki cümleler, bir süre önce bir televizyon kanalında Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral İlhan Kılıç tarafından söylenmiş ve gazetelerde yazılmıştı.

İnsanlar dinci olmadan dindar olabilirler mi?

"Kinci " olmadan "kindar" olmak ne kadar mümkünse, dinci olmadan dindar olmak o kadar mümkündür.

Ben hayatımda henüz, "emekçi" olmadan "emekdar" olanlara rastlama bahtiyarlığını yaşayamadım.

*

Yüzyıllar boyu İslam beldelerinde kendisini gerçek dindar olmaya adamış çok sayıda insan yaşadı. Onlar Arapça'yı öğrendi, Kur'an'ı ezberlediler, Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) hadislerini öğrenmek için uzun, zahmetli ve yorucu yolculuklar yaptılar, yoksulluğa katlandılar. Bazıları, önlerine çıkan dünyevi imkanları, gerçek dindar olma çabalarına zarar verir ve ilmî faaliyetlerine ket vurur diye geri çevirdiler.

Fakat, "dinci" ile "dindar"ı ayırma başarısını hiçbiri gösteremedi. İmam-ı Gazali, Mevlânâ Celaleddin-i Rumi ve İbn Haldun gibi kimi Batılılar'ın hayranlık duydukları dahiler bile böylesi bir "sentez kabiliyeti"nden yoksundular.

Bu başarıyı gösteren Hava Kuvetleri Komutanı Orgeneral İlhan Kılıç'taki eşsiz sentez kabiliyetini gördükten sonra, ülkemizde yaşanan hiçbir şeye şaşırma hakkım olmadığını anladım.

*

"Din en büyük bir ulvi kuvvetimizdir. Dinimizle irticayı karıştırmamak lazım. Bence din hepimizin ulvi gücüdür."

Bu cümleler de yine Orgeneral Kılıç'a ait. Onunla hemfikir olduğumu itiraf etmeliyim. Özellikle dinimizle irticaı karıştırmamak gerektiği konusunda onunla aynı şekilde düşünüyorum.

Orgeneral Kılıç şunları da söylüyor: "... Ama ben Kur'an dışı İslam'a karşıyım. Kur'an paralelindeki İslam hepimizin ulvi bir gücüdür."

Ben de, "Kur'an paralelindeki" İslam'ı savunuyorum.

*

İrtica, geriye dönüş demektir. İnsanlar binlerce yıl önce su gibi içki içerken Kur'an bunu yasaklamıştır. Alkollü içkileri 12 Eylül Paşaları icat etmediler. Hâlâ toplumu binlerce yıl öncesine götürme çabası içinde olmak irticadır.

Heykel üretimi 29 Ekim 1929'da başlamadı. Binlerce yıl önce, Nemrut Dağı'nda görüldüğü gibi, yığınla heykel yapılıyor, önemli bir bölümüne de tapılıyordu. İnsanların heykeller kadar kıymeti yoktu. İrtica, binlerce yıl önceki heykel merakına kendini kaptırmaktır.

Kumar, 27 Mayıs Darbecileri'nin toplumsal yaşamımıza bir katkısı değil. Binlerce yıl önce icat edilmiş ve alabildiğine yayılmıştı. Kur'an, şeytanın kumarla insanlar arasına düşmanlık sokacağını belirterek yasaklamıştır. Böyleyken ülkeyi kumarhanelerle doldurarak toplumu binlerce yıl öncesine götürmek irticadır.

Fal, 12 Mart Muhtırası sırasında keşfedilmedi, binlerce yıl önce de yaygındı ve umut tacirlerinin elinde etkili bir sömürü aracına dönüşmüştü. Kur'an bunu yasaklamışken hâlâ gazete sayfalarında yıldız fallarına yer vermek, astrolojiden söz etmek, irticaın ta kendisidir.

Faiz uygulaması ve tefecilerin varlığı da Türkiye İş Bankası'nın dünya ekonomisine özgün bir katkısı değil, binlerce yıl öncesine uzanır. Kur'an bunu da yasaklamıştır. Hâlâ faize taraftar olmak, irticacı olmak değilse nedir?!

*

Nikâhsız beraberlikler binlerce yıl önce de mevcuttu, Pompei'deki görüntüler her ne kadar çağdaşsa da, Pompei'nin kendisi çağdaş değildir. Kur'an'la fuhuş yasaklanmışken hâlâ nikâhsız beraberliklere taraftar olmak ve gazete sayfalarında insanları buna teşvik etmek, irticacılığın daniskasıdır.

Kadınların belirli mekanlarda meta olarak kullanılması olayı binlerce yıl önce de vardı, Kur'an yasakladı. Hâlâ bu çirkefliği savunmak irtica değil midir?!

İnsanlar için örtünmek ve giyinmek ileri bir adımdır, çıplaklık ise İlkçağ insanları hakkında zihnimizde oluşan imajlardan en köklü olanıdır. Çıplaklığa karşı değil de örtüye karşı mücadele etmek irtica değilse, irtica nedir peki?

*

Orgeneral Kılıç haklı, dinimizle irticaı karıştırmamak lazım, dinimiz irticaın baş düşmanıdır. "İrtica" ile "dinimiz"i karıştıran sentez kabiliyetinden yoksun kişiler olmamalıyız.

Kılıç gibi ben de "Kur'an dışı İslam"a karşı olduğum için, "eli kadehli dindar" insan düşünemiyorum.

Fakat bir konuda Orgeneral Kılıç'a katılmıyorum. "Türkiye bu potansiyeliyle terörü nasıl marjinal düzeye getirdi?.. İrticayı da bırakın marjinal düzeye getirmeyi, sıfırlamaya çalışıyoruz" diyor.

Ben Orgeneral Kılıç ve onun gibi düşünenlerin irticaa karşı mücadele verdiklerine hiç şahit olmadım.

LAİK KAFALI İSLAMCILAR

5 Haziran 98

İster ekonomik, ister askerî, isterse siyasî nitelikte olsun, bir faaliyeti yürüten organizasyonun başarılı olması için, maddî ve manevî bütün şartların yanı sıra iyi bir "lider"e ihtiyaç vardır.

Müslümanların liderlerinin kimler olması gerektiği bellidir: Alimler.

Birçok kimse hemen atılıp, "İyi ama siyaset başka hocalık başka, şeyh başka siyasetçi başka" demiştir.

Ben de onlara, "Evet," demişimdir, "İslâm başka, lâiklik başka, ve sizler lâikliği savunuyorsunuz."

*

Lâiklik, devlet adamlarının din adamlarına, din adamlarının da devlet adamlarına karışmadığı düzenin adıdır.

Batı'da lâiklik budur, yoksa yasaların bir kısmı düpedüz hristiyani niteliktedir.

Orada pazar günü tatildir, çünkü hristiyanların o gün rahatça kiliseye gitmeleri gerekir.

Boşanma zordur, çünkü Katoliklik öyle ister.

Bu anlayış çerçevesinde Türkiye'de cuma gününün tatil olması lâikliğe zarar vermez, çünkü lâiklik, din adamlarının kendi işleriyle meşgul olmalarından ibarettir.

*

Bizim bazı yöneticilerimiz düşünmeden iş yapmayı başarabilen ender yaratıklardan oldukları için, Hristiyanlığın kutsal günü pazar ile Yahudiliğin kutsal günü cumartesiyi tatil yapmanın lâiklikle ilişkisini fark edememişlerdir.

Ama, cuma gününün tatil olmasının lâikliğe zarar vereceğini öğrenmişlerdir, nitekim papağanlar da düşünmeden bazı lafları öğrenebilmektedirler.

Fakat konumuz bu değil, dediğimiz gibi Batı'da lâiklik, din adamlarının kenarda durmalarından ibarettir.

"Siyaset başka hocalık başka, hocalar siyasetten ne anlar!" diyenler de, düşünmeden kanaat sahibi olmayı başarabilmek gibi az rastlanır bir yeteneğe sahiptirler.

*

ABD'yi bir süre ikinci sınıf bir aktör, Reagan yönetmiştir. Alimler, ikinci sınıf aktörlerden daha az yetenekli değillerdir.

Dört Halife'nin temel niteliği alim ve mütteki insanlar olmalarıydı. Bir siyasi deha olan Muaviye'yi (r.a.) ise, Hz. Peygamber kendi halifesi saymaz, "Benden sonra hilafet otuz senedir" şeklindeki hadis, akaid kitaplarına bile girmiştir.

Kur'an ve Sünnet'te "siyasetten anlamak" diye bir ölçüt yoktur.

Siyasetten anlayanlar yöneticilğe daha layık olsalardı Amr ibnü'l-As'ın (r.a.) kesinlikle halife olması gerekirdi, veya askeri deha olan Halid bin Velid'in (r.a.) halifeliği hak ettiğini söyleyebilirdik.

Fakat halifeliğe layık olan Hz. Ebu Bekir'di, Hz. Osman'dı, çünkü onlar en "mütteki" insanlardı, Hz. Ali'ydi, çünkü o "ilmin kapısı"ydı.

Siyasetten anlamak nedir, bunu kim tarif edebilir ki? Araplar siyaset kavramını kullanmıyorlardı ama "deha"yı siyaseti kapsayacak biçimde anlıyorlardı.

"Eğer," demiştir Hz. Ali, "Allah'tan korkmasaydım, size dehanın ne olduğunu gösterirdim."

*

Düşünmeden kanaat sahibi olmayı başarabilenler, "İyi ama," diyorlar, "Akşemseddin, Fatih'e tâbi olmamış mıydı?"

Olmamıştı, olsaydı bile bu tarihî örnek edille-i şeriyyenin kapsamına girmez.

Olmamıştı, çünkü Fatih'in "halifelik" ünvanı yoktu zaten, Osmanlılar Yavuz'la beraber halifelik iddiasında bulundular.

Olmamıştı, çünkü tam aksine, Fatih Akşemseddin'e tâbi idi. İstanbul'un fethi sırasında yaşananlar bunu isbat eder.

25 Mayıs 1453 günü Macar elçisi gelip, kuşatmayı kaldırmalarını, aksi halde, üç yıllık süre için yapılmış olan barış antlaşmasını geçersiz sayarak Bizans'a yardım edeceklerini bildirmişti. Bu arada Venedik ve Papa donanmasının da Sakız Adası'na ulaştığı haberi alındı. Bunun üzerine 27 Mayıs Pazar günü Savaş Meclisi toplandı. İ.H.Danişmend şunları yazar:

"Müsbet ve menfi fikirler hakkında Osmanlı menbalarının verdikleri malumatla Bizans menbaalarının verdiği tafsilat karşılaştırıldığı takdirde, (...) Fatih'in bükülmez azmi ve muhterem Ak-Şemseddin'in büyük tesir ve nüfuziyle sonuna kadar harbe devam kararı verildiği anlaşılır."

*

20 Nisan günü Osmanlı donanmasının Bizans'a erzak taşıyan Ceneviz gemileri karşısında yaşadığı başarısızlıktan sonra ümitsizliğe kapılan Fatih'e Akşemseddin bir mektup yazmış ve şunları tavsiye etmişti:

"... Öyleyse yumuşaklık ve hoşgörü iyi olmaz. Böyle konularda araştırıp, kimde uygunsuzluk, gayret ve sebat yokluğu olduysa bilip, azl ve şiddetli tazir gibi büyük cezaya çarptırılmalı. Böyle olmazsa yarın bir gün kaleye hücum edileceği ve hendek doldurulacağı zaman önemsemezler. Bilirsiniz, çoğu yasak müslümanıdır. Allah için canını ve başını koyan azdan azdır. Meğer ki bir ganimet göreler canlarını dünya için ateşe atarlar. Ümidimiz ve beklentimiz, fiil, emir ve hükümlerimizde güç yettiğince ciddi ve gayretli olmanızdır. Ve o şekilde gevşek davrananların şiddetli cezalandırılmaları için, bu işi merhamet ve şefkati az olan birine emrediniz."

Bu cümleler, siyasetten Akşemseddin gibi bir alimin mi, yoksa Fatih gibi bir devlet adamının mı daha iyi anladığını belki açıklar.

*

Prof.Dr. Halil İnalcık'ın "Fatih Devri Üzerine Tetkikler" adlı eserine aldığı bu mektup, Topkapı Sarayı Arşivi'nda 5584 no. ile kayıtlıdır.

Görüldüğü gibi, Akşemseddin Fatih'e emirler vermektedir, Fatih Akşemseddin'e değil.

"Akşemseddin Fatih'in emriyle gitti, gemilerin karadan çekilmesine iştirak etti" diye hikaye uyduranlar ne Fatih'i tanıyorlar ne de Akşemseddin'i.

Tanımadıkları içindir ki, hiç kimseye minnet borcu olmayan bir "sultan"la, "sınırlı sorumlu" iktidarına başkalarının oyu ile sahip olabilen ve bu oyu bile başkalarının izni ile talep edebilen T.C. yasalarına tâbi bir "vatandaş"ı birbirine karıştırıyorlar.

UTANÇ

6 Haziran 98

1970'li yıllarda, MC Hükümetleri döneminde bir öğretmen okulunda yatılı öğrenciydim. 1940'larda köy enstitüsü adı altında kurulan okulumuz, en yakın kasabaya beş kilometre uzaklıktaydı, yani toplumdan tecrit edilmiştik. Okulun kendi fırını, hamamı, berberi, terzihanesi ve çiftliği vardı. Kışın diz boyu kar yağar, sert rüzgarlar eserdi ve biz sabırla baharın gelmesini beklerdik. Bir nevi manastır hayatı yaşıyorduk.

Fakat biz öğrenciler milliyetçiler ve solcular olarak iki kampa ayrılmıştık. Sınıflarda oturduğumuz sıralar farklıydı, yemekhanedeki masalar bile kendiliğinden ayrılmıştı. Biz "Afiyet olsun!" diye temennide bulunurduk, solcularsa birbirlerine "Yarasın!" derlerdi. Kullandığımız dil bile farklıydı.

Solcu olmak serbestti, fakat solculuk propagandası yapmak yasaktı. Sol görüşlü yazarların kitapları da aynı şekilde yasak kapsamındaydı. Milliyetçi kesime ait olanları bizler söylemekte serbesttik. Ülkemiz için en büyük tehlikenin komünizm olduğuna yürekten inanıyorduk. "Cehennemden Geliyorum", "Kızıl Zindanlar", "Kara Zindanlar", "Volga Kızıl Akarken, "İnanmıştım"... adlarını taşıyan kitaplardan Rus zulmünün boyutlarını öğrenmiştik.

Hayranlık duyduğumuz kahramanların en önemlileri ise Şeyh Şamil ve Osman Batur'du, birisi Ruslar'a, diğeri Kızıl Çin'e karşı olağanüstü bir mücadele vermişlerdi. Bizler de komünizme karşı gerekirse kavga vermeye kararlıydık. Bu mücadeleyi verip şehit olan Dursun Önkuzu, Yusuf İmamoğlu ve Süleyman Özmen gibi ülküdaşlarımız vardı ve bizler onlar için bestelenen marşları da çokça söylüyorduk:

"Özmen'em, Özmen'em / Onlar kabuk özmenem / Sen yelde savrulan kül / Yüreklerde köz menem."

*

1978 yılı geldiğinde Ecevit AP'den ayrılan 11 kişi ile hükümet kurdu ve ben Eylül 1978'de liseye başladığımda okul idaresi tümüyle değişmişti.

Mücadele etmeye kararlı olduğumuz "komünistler" nihayet gelmişlerdi.

O yıl öğretim yılının başında artık farklı bir dünyadaydık. Lisenin üst sınıflarındaki milliyetçi öğrenciler yarı yarıya azalmıştı, bir kısmı kendiliğinden gelmemiş, bir kısmı okula alınmamış, bir bölümü de okulu terk etmek zorunda bırakılmıştı. Biz alt sınıftaki öğrenciler ise bir araya gelemiyorduk, üç kişinin bir arada bulunması suçtu.

Artık sadece sol kitaplar ve marşlar serbestti, fakat buna ilave olarak solcular Deniz Gezmiş ve "Ulaş Gardaş" gibi "devrim şehidleri" nin intikamını bizden almakta kararlıydılar. Bir gün sınıfımızdan bir saldırgan solcuyu okul müdürü Gıyaseddin Altınışık'a şikayet ettiğimde, tepkisi saldırganla bana tokalaşıp barışmayı teklif etmek oldu, fakat bu, gece, yatağımda yumruklanmama engel olmuyordu.

Ne zaman ve nerede saldırıya uğrayacağını bilmemek, saldırıya uğramaktan daha kötüydü.

Durumumuzu ailelerimize mektupla bildiremiyorduk, çünkü giden ve gelen mektuplarımız okunuyordu, telefon etme imkanımız da yoktu. Esir kampında gibiydik. Sonunda yazı tahtasındaki yazıları iyi okuyamadığım için il merkezine, Sivas'a göz doktoruna gitmek üzere izin aldım, yoksa gözlerimin bir buçuk derece miyop olduğunu daha uzun süre fark edemeyecektim. Şehirde babama durumu anlatan bir mektup yazdım.

Kısa süre sonra bir gün, amcam beni okuldan ayırmak üzere geldi, babam hayatımdan endişeye kapılmıştı.

*

Ben sınıfımızdaki ilk kurbanlardan biriydim, sonraki süreçte birer ikişer herkes okulu terk edecek, sınıfımızda sadece bir "sağcı" öğrenci kalacaktı. O da, bazı solcu öğrencilere derslerinde yardım ederek onların himayelerini kazanan çalışkan bir öğrenciydi. Birkaç kişi de solcu olmaya karar vermişti. Eğilenler eğilmiş, eğilmeyenler kırılmıştı.

Evimize döndüğümde, öğretmen olmak için yatılı okula gitmiş fakat okuyamadan dönmüş aylak bir genç durumundaydım. Komşu kadınlar bana nazar değdiğini söyleyerek annemi teselli etmeye çalışıyorlardı. Bense, kimseye söylemesem de utanç duyuyordum, çünkü komünistlere karşı mücadeleden bahseden bizler açıkça korkuya kapılmıştık. Marş söylemek kolaydı, ama mücadele için yetmiyordu, ruhen çok zayıftık.

İlkin o zaman fark ettim ki, insan önce kendisini tanımak, zaaflarını bilmek ve kendi içinde mücadeleyi kazanmak zorundaydı.

Birşeyi daha farkettim ki, inançsız ve İslam düşmanı insanlar ancak güçsüzken zararsızdır, güç sahibi olduklarında bunu sonuna kadar kullanırlar.

Bugün üniversite kapılarında coplanan öğrencileri ben çok iyi anlıyorum, fakat benzer bir durumu yaşamayanların onları yeterince anlamaları imkansızdır.

Ve eğer ders alınmaz, insan haklarının değeri bilinmezse, onlar kurbanların sadece ilki olacaklardır, sonuncusu değil.

Fakat ders alınacak gibi görünmüyor, bir zamanlar cihad edebiyatını dillerinden düşürmeyenler, şimdi "mücahid" kelimesini kullanmaktan korkuyorlar.

20 yıl önce kendi adıma utanç duyuyordum, şimdi ise başkaları adına utanç duyuyorum.

ASKERDEN DEMOKRATİK TAVIR

8 Haziran 98

Akın Birdal suikastiyle birlikte ülke gündemine gelip oturan Yeşil olmasaydı, ben hiçbir zaman askerlerimizdeki demokratik ruhu bugünkü kadar açık ve kesin bir şekilde öğrenemeyecektim.

Suikastin ardındaki ismin Yeşil olduğu anlaşılmış, dahası bu şahsın birtakım askerî birimlerle ve MİT yetkilileriyle sabah akşam telefon görüşmesi yaptığı anlaşılmıştı.

Yeşil'in "asker bağlantısı"ndan komutanlar rahatsız olmuşlar ve Mesut Yılmaz'a çete konusunun üzerine gidilmesini söylemişlerdi.

Benim bildiğim, askerler kendilerini doğrudan ilgilendirmeyen konularda bile "durumdan vazife çıkarır" ve şıppadak gereğini yaparlardı. O kadar ki, sürüsüne bereket Milli Eğitim müfettişleri dururken bazı subaylarımız kalkar, özel okullarda kız öğrencilerin başörtülerinin açılması gibi "güvenliğimizi yakından ilgilendiren önemli operasyonlar"a imzalarını atarlardı.

Fakat çete konusuna gelince askerlerimiz Mesut Yılmaz'a kibar bir dille rahatsız olduklarını söylemekle yetiniyor ve konunun üzerine gidilmesi ricasında bulunuyorlardı.

*

Sivillere güvenmeyen, bu yüzden de MİT dururken BÇG (Batı Çalışma Grubu) gibi oluşumlar meydana getiren askerlerin çete konusunu "sivillere havale" etmesi, bende demokrasimizin geleceğiyle ilgili umutlara yol açtı.

Aslında askerlerimiz çok demokrattılar, o kadar demokrattılar ki, çetenin bir ucu kendi içlerine uzandığı halde, çözümü sivillerden bekliyorlar ve çözüm için takvim verme huylarını da unutuyorlardı.

Son derece kibar bir şekilde rahatsızlıklarını dile getiriyor ve çetenin üzerine gidilmesi gerektiğini söylüyorlardı.

Tutup çeteler için bir "çalışma grubu" oluşturabilirlerdi, ama yasal mekanizmalara ve demokratik teamüllere olan saygılarından dolayı böyle birşeyi akıllarına bile getirmiyorlardı.

Mesut Yılmaz'ı bilmem, ama ben bu demokratik tavır karşısında çok duygulandım.

Sivillere saygı ancak bu kadar olur diye düşündüm.

*

Duygulanmış olmamın tek nedeni askerlerdeki demokratik ruh değil, ayrıca insan haklarına olan saygının yadsınamaz belirtilerini Yeşil olayında gördüm.

Oldum olası bizim millet Silahlı Kuvvetler'den ve MİT'ten korkuyla karışık bir saygıyla söz eder.

Aslında bu kurumlarımızda çalışanların insan haklarına son derece saygılı ve vatandaşlarımıza karşı çok centilmen oldukları, Yeşil gibi bir adama bile telefonda zaman ayırmalarından belliydi.

Demek ki, aranıyor olsun olmasın isteyen vatandaşımız onlarla telefonda saatlerce "geyik muhabbeti" yapabilirdi

*

"Garip ama gerçek"ti bu, çünkü Yeşil bile onlarla korkusuzca, güven içinde uzun yarenlikler yapabiliyordu.

Tabii ki bu görüşmeler sırasında onlar Yeşil'in Yeşil olduğunu biliyorlar ama insan haklarına olan saygılarından dolayı Yeşil'e oldukça kibar davranıyorlardı. Ayrıca Yeşil'i bir tuzağa düşürüp yakalamak gibi "kalleşlik"ler yapamayacak kadar insancıl davranıyorlardı.

Hayatı boyunca hiç kimsenin burnunu bile kanatmamış, bir defa olsun karakola düşmemiş, sabıka sicili tertemiz milyonlarca vatandaşımızı düşündüm ve onların sırf "irticacı" oldukları için fişlendikleri iddialarının komikliğini daha iyi anladım.

Ayrıca şu telefonunun dinlenilmesinden endişelenen "sade vatandaşlar"ın yersiz kaygılarına güldüm, ne kadar önemsiyorlardı kendilerini, sahici Yeşil'in kendileri olduğunu mu sanıyorlardı yoksa?

DİYET

9 Haziran 98

Ömer Seyfettin'in hikayesini bilirsiniz, hırsızlıkla suçlanıp kolunun kesilmesine hükmedilen bir yabancıyı, diyet ödemek suretiyle bir kasap kurtarır.

Yabancı, karşılık olarak dükkanında kasaba hizmet edecektir. Kaba ve görgüsüz kurtarıcının iki lafından birisi, "Seni ben kurtardım"dan ibarettir. Sonunda yabancı dayanamaz, kolunu satırla keserek kasabın yüzüne fırlatır ve şehri terk eder.

Hasan Celal Güzel'in önceki gün gazetemizde yayınlanan röportajında bazı ordu mensuplarıyla ilgili olarak söyledikleri, "Diyet" hikayesini hatırlatır mahiyetteydi.

Güzel şöyle diyordu: "Bazı ordu mensupları duyorlar ki: Bu cumhuriyeti Atatürk kurdu. Atatürk de bir subaydı. Cumhuriyet'i bize emanet etti. Biz kimiz, Silahlı Kuvvetler'iz. Onun inkılaplarının mirasçısıyız."

Bu söyleme yabancı değiliz, bazı "akredite" gazetecilerin yazılarında da sıkça rastlamaktayız. Kimi subayların millete sık sık, " Sizi biz kurtardık" dediklerini bilmeyen kalmadı.

Ömer Seyfettin'in hikayesindeki kasap gibi bunu her gün söylemeleri mi gerekirdi, millet onları sırf bunun için beslemiyor muydu?

Fakat doğrusu şuydu, bu milleti bugünkü ordu mensupları kurtarmamışlardı.

*

Millet kendi kendisini kurtarmıştır, çünkü İstiklal Harbi için bütün millet seferber olmuştu, "seferberlik" yıllarıydı o dönem.

Bu yüzdendir ki, "Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir" dediler.

Milletin falan ya da filan şahsa diyet borcu yoktur, fakat askerler de dahil herkesin millete diyet borcu vardır.

İstiklal Harbi'ni yapanlar son birkaç kişi dışında şu anda sağ değiller. Bugün ordu mensubu olanların da hiçbiri İstiklal Harbi'ne katılanlar arasında yer almıyor. Yani bu milleti şu anki ordu mensupları kurtarmamıştır.

Nehirde boğulmak üzere olan birisini bir ayakkabı tamircisi kurtardıysa, bundan o kişinin bütün ayakkabı tamircilerine can borcu bulunduğu sonucu çıkmaz. "Seni bir ayakkabı tamircisi kurtarmıştı, ben de bir ayakkabı tamircisiyim, bana can borcun var" demek için ya aptal ya da sahtekar olmak gerekir.

"Atatürk bir subaydı, biz de subayız, o halde bu memlekette bizim dediğimiz olur" diye bir iddiada bulunmak, Atatürk'ü siyasal güç ve etkinlik için istismar etmekten başka birşey değildir.

*

Kaldı ki Atatürk hiçbir zaman "Cumhuriyet subayı" olmadı.

Atatürk bir subaydı ama Osmanlı subayıydı.

Cumhuriyet döneminde (1923'ten sonra) hiçbir zaman subay olmadı, devlet başkanıydı.

Vatanı Cumhuriyet'in subayları kurtarmadılar, bunun için Osmanlı'nın subayları ter döktüler.

Cumhuriyet'in subaylarına gelince..

Onların (Kuzey Kıbrıs bir tarafa bırakılırsa) laikliği kurtarmaktan başka yapmış oldukları birşey yok.

Bunu da "vatan borcu" diye yapmıyorlar, karşılığını maaş olarak alıyorlar.

*

Her ülkenin bir silahlı kuvvetleri vardır ve onlar "yasal olarak silahlandırılanlar"ı oluştururlar.

Savaş tarihçisi John Keagan, "Yasal olarak silahlandırılanlar her zaman saygı görmüşlerdir," der, "çünkü bu saygıyı uyandıracak araç-gerece sahiptirler."

Bizim ordu mensuplarımız da saygıyı hak edecek kadar araç-gerece sahipler, fakat içlerinden bazıları bunu yeterli görmüyor, bir de Atatürk'ün varisi olduklarını söyleyerek "miras" talep ediyorlar.

DEVLET(İN) ADAMI OLMAK

10 Haziran 98

Fatih Sultan Mehmed'in bir Rum mimar tarafından mahkemeye verilmesi rivayeti ne kadar doğrudur bilmiyorum, ama bundan daha çarpıcı bir olayı İbnü'l-Esir, "el-Kamil fi't-Tarih"inde anlatır.

Suriye Atabegi Nureddin Mahmud Zengi'yi halktan birisi kadı efendiye şikayet eder. Sultan mahkemeye gider, davayı kazanır, buna rağmen davacının talep ettiği şeyi ona bağışlar. Sonra da şöyle der:

"Aslında mahkemeye gelmeden hak iddia ettiği şeyi ona bağışlayacaktım, fakat nefsimi mahkemeye çıkmaya tenezzül etmez durumda görmek istemedim."

*

Nureddin Mahmud Zengi devlet başkanıydı, ama aynı zamanda ordu komutanıydı, hayatı Haçlılar'a karşı savaşla geçti. "Şark'ın en sevgili sultanı" Selahaddin-i Eyyubi'yi yetiştiren de odur.

Bir kahramandı fakat halka karşı "Ben devletim" ya da "Biz devletiz" diye konuşmuyordu. Yönettiği devlet demokratik bir cumhuriyet olmadığı halde durum böyleydi.

Ona, kendi halkını fişlettiren komutanlardan söz edilseydi, çağdaşlıktaki bu erişilmez seviyeyi anlayamazdı.

Askerlerin özel mahkemelerde yargılandığı, onların mahkemeye çıkarılmasının ayrı prosedüre tabi olduğu bir dünyayı da hiçbir zaman havsalası almazdı.

Devleti, vatan toprağı ve bütün manevi değerleriyle birlikte millet olarak değil de, üç-dört tane subaydan ibaret gören zihniyeti de, onun çağdışı kafası kavrayamazdı.

O, sıradan birisiyle muhakeme olunuyordu ve buna seve seve icabet ediyordu, "devletin adamı" olduğu için ayrıcalıklı muamele görmesi gerektiğini düşünmüyordu.

Çünkü, o bir devlet adamıydı.

*

Devlet adamı olmak zordur, devletin adamı olmak için ise özel bir çaba sarf etmek gerekmez.

Tarih, milletinin imkanlarını devletin adamı olduğu için ayrıcalık hanesine yazan sürü sepet adam görmüştür, ama kendisini milletine adayan devlet adamlarının sayısı çok azdır.

Devletin adamı, kendisine laf söylenmesini hazmedemez, çünkü devlet odur. Devletin güvenliği onun ayrıcalıklarının güvenliğinden ibarettir. Devlet adamı ise millete hizmet için gerekirse kendi hayatını ortaya koyar.

Devletin adamı, çıkarları hukuk sınırlarını aştığı için, tehlike olarak gördüklerini hukuk dışı yollardan temizler, devlet adamı ise cezayı hak edenleri bile affeder.

Sultan Abdülhamid, kimlerin hangi haince tertipler içinde olduğunu biliyordu, ama hukuk dışı yollara hiçbir zaman sapmadı.

Kendisine suikast teşebbüsünde bulunan Ermeni militanını bile afvetti.

"Ey şanlı avcı, damını bihude kurmadın / Attın fakat yazık ki yazıklar ki vurmadın" mısralarıyla suikastçıyı alkışlayan çağdaş kafalı Tevfik Fikret'e de dokunmadı.

Çünkü, o bir devlet adamıydı.

*

Biz etkili ve yetkililerden "devlet adamı" olmalarını bekliyoruz.

Son BÇG (Batı Çalışma Grubu) raporunda kendisini açıkça gösteren bölücü tavırlardan vazgeçilmeli ve devlet adamı ciddiyetiyle hareket edilmelidir.

Raporda halkımız irticai kesim ve laik kesim diye ikiye ayılmaktadır ki, bu, 312'nci maddenin kapsamına girer.

Ayrıca raporda, "irticai kesim"in "laik kesim üzerindeki psikolojik baskılarını" sürdürdükleri öne sürülmektedir.

Fakat ne hikmetse laik kesim psikolojik baskı altında olduğunun farkında değil, bunu sadece BÇG'dekiler anlamış. Yoksa laik kesim BÇG üyelerinden ibaret de biz mi habersiziz?

Sonra bu psikolojik baskı da neyin nesi?

Bir katil de, kurbanını boğazlarken, onun çığlık atması nedeniyle kendisini psikolojik baskı altında hisseder elbet.

KASAPLAR KOYUNLARIN TEHDİDİ ALTINDAYMIŞ

12 Haziran 98

Ömer Seyfettin’in bir hikayesinde kurnaz köy ağası, haksız olduğu davayı kazanmak için hakime bir koç "hediye" etme konusunda kasabanın tecrübeli avukatının fikrini almak ister. "Sakın ha!" der avukat, "O zaman davayı kesin kaybedersin, öyle namuslu ve ilkelidir."

Sonunda davayı ağa kazanır, ama nasıl kazandıklarına avukat da şaşırmıştır. Hiç oralı olmayan ağa ise, "Hakime koç gönderdim, o sayede kazandık" açıklamasında bulunur. Avukat, şaşkınlıktan faltaşı gibi açılmış gözleriyle sessiz kalakalır, "Ama" diye ekler ağa, "koçu karşı taraf adına gönderdim".

*

Doğu Perinçek’in yayınladığı paçavra, "ABD iç savaş düğmesine bastı" diyordu koca koca harflerle. Üstteki spot ise, "Batı, Sevr için dört koldan saldırıyor" şeklindeydi. ABD'nin Türkiye'de bir iç savaş çıkartmak istediğini öğreniyorduk.

Yandaki sayfanın başlığını ise şu cümle oluşturuyordu: "Ordu: Bastırmaya hazırız". Üstteki spot ise, "Batı destekli irticanın iç savaş tehdidi gündemde" şeklindeydi.

Başlığın altında şu açıklama yer alıyordu: "16 Haziran Yüksek Askeri Şura toplantısında, hükümete ve kamuoyuna, birlik ve mücadele mesajı verilecek. Ordu, 'Batı tamamen irticanın arkasında. Önünü kesmezsek iç savaşa gideriz. TSK, buna karşı mücadelede herşeye hazırdır' tespitini yapıyor."

Ve karşı taraf adına koç gönderme kurnazlığının bu bir numaralı cambazı, aldatılmayı ilkeli ve namuslu bir şekilde bekleyen rüşvet karşıtları için, irticanın ardında Batı olduğunu açıklıyordu.

*

İrticaya karşı "Batı" Çalışma Grubu oluşturanlar değil de irtica Batı'nın desteğini almıştı. Batı destekli irticaya karşı da ne yapsındı ordu mensupları, "Batı tamamen irticanın arkasında" şeklindeki hemen inandığımız açıklamayı yapacaklar ve ekleyeceklerdi: "Önünü kesmezsek iç savaşa gideriz."

İşte herşey çok açıktı: Batı iç savaş istiyordu, bunun için irticayı destekliyordu, ordu da iç savaş çıkmasın diye irticayı ezmek zorundaydı, başka ne yapsındı ki?!

Kaldı ki irticanın iç savaş çıkartmak istediği, Hürriyet'in birinci sayfasına manşet olan haberden belliydi. Fotoğraftan hemen anlıyorduk ki, iki-üç tane çocuk yaştaki irticacı, türünün en ilkel örnekleri olan iki-üç tane tüfekle atış yapıyorlardı, demek ki iç savaş ihtimali vardı. Sinek gösteri yapıyordu, kartalın güvenliğinin tehlikede olduğu açıktı. (Nitekim, jandarma bu haberin yalan olduğunu açıkladı.)

Perinçek'in bültenine bakılırsa, ABD'de yapılan bir gizli toplantıda, Türkiye ordusunun ABD'ye yakın çizgiden çıkarak uzaklaştığı saptaması yapılmış ve orduyu yeniden aynı çizgiye sokmanın yolları tartışılmıştı.

*

Karşı taraf adına koç göndermenin mantığını bilenler için bu haberlerin anlamı çok açıktı, ABD Türkiye'de “irtica”nın ezilmesine yeşil ışık yakmıştı.

Biz biliyoruz ki, ABD'ye yakın çizgide olmak İsrail'le omuz omuza vermekten ibarettir.

Biz biliyoruz ki, ABD'ye yakın çizgide olmak, Türkiye'nin komşusu İran'la doğalgaz bağlantısı kuran bir hükümeti yıkmak için elinden geleni ardına koymamaktır.

Biz biliyoruz ki, ABD'ye yakın çizgide olmak, Sovyet tehdidinin ortadan kalkmasından sonra İslam'ı düşman ilan eden NATO ve ABD politikalarının uzantısı olarak, BÇG raporlarında dinci oldukları açıklanan irticacıları, yok edilmesi gereken hedef diye "konsept"lere yerleştirmektir.

*

Evet, öyle anlaşılıyor ki ABD iç savaşın düğmesine bastı. Burada en masum rol, iç savaş çıkmasın diye irticacıları ezme fedakarlığında (!) bulunacak orduya düşecek.

Karşı taraf adına koç gönderen Perinçek de, "namuslu ve ilkeli" ordu mensuplarına "doğru ve namusluca" kararlar alma fırsatı vermek için çaba gösterecek, habire koç sunacak.

ABD'nin senaryosu Türkiye'de İslami kesimi ezmekten ibaret. Eğer ezilmesi istenen insanlar karşı koymaz, bir koyun uysallığı ile kasabın önüne yatarlarsa, iç savaş çıkmamış olacak. Şayet kendilerini savunurlarsa iç savaş çıkmış kabul edilecek ve bu durumda da yine ABD'nin senaryosu işlemiş olacak.

Şehirde bir yangın çıkarmaya çalışanlar, o yangının kendi evlerini de yok edebileceğini unutmamalılar.

APO'NUN YOLDAŞI YEŞİL'İN AVUKATI

13 Haziran 98

Birçok kişinin bugün karşı karşıya kaldığı "ABD'nin adamı" suçlamasının perde arkasını anlamak için "milli dezenformatör" Doğu Perinçek'in Türkiye'de oynadığı rolü çok iyi bilmek gerekiyor.

Onun oynadığı rolü geçmişte üstlenenler daha küçük çapta ve daha küçük zaman dilimleri içinde gerçekleştirdiler bunu. Prof. Dr. Uzunçarşılı, "Osmanlı Tarihi" adlı eserinde, Kanije savunması sırasında Tiryaki Hasan Paşa'nın iki kölesinin düşman safına geçtiğini anlatır. Bunların kalenin savunmasının çok zayıf olduğunu bildirmeleri yüzünden maneviyatı sarsılan askerlerine Paşa, "Endişenmeyin," der, "icabına bakarız".

Düşman ordusundan birkaç tutsak ele geçiren bu büyük kahraman, onlara, kendisinden kaçan kölelerinin onların komutanıyla görüşüp görüşmediğini sorar. Olumlu cevap alınca sevinçli bir yüz ifadesiyle Karapençe Ömer Bey'e, "Bunları götür, boyunlarını vur!" diye emreder.

Ömer Bey önce köleleri yedirip içirir, sonra da, kendilerine katılan kölelerin Paşa'nın casusları olduğunu, onları yanıltmaya çalıştıklarını söyler. "Aslında ben de Paşa'ya düşmanım, onun yenilmesini ve sizin zafer kazanmanızı istiyorum, sizi kurtaracağım" diyerek onları güya gizlice serbest bırakır.

*

Ardından Paşa, Ömer Bey'in eline, Sadrazam'a hitaben yazılmış iki mektup verir. Mektupların birinde, Paşa'nın iki kölesini düşmana göndererek onları yanıltmaya çalıştığı da yazılıdır. Gece, mektubu düşman ordugahına yakın bir yerde düşürmüş gibi bırakan Ömer Bey, asıl mektupla ufukta kaybolur.

Ertesi gün mektubu bulan düşman askerleri, hemen kumandanlarına iletirler. Ömer Bey'in salıverdiği tutsakların ifadeleriyle kuşku ateşinde kavrulan kumandan, mektubu da görünce hemen iki kaçağın boynunu vurur ve kafalarını Kanije surları önünde mızrakların ucunda sallandırır. "İşte casuslarınızın halini görün!" diye bağırırlar, onları seyreden Paşa ve askerleri ise tebessüm etmekle yetinirler.

Casusluğun neredeyse bir bilim haline geldiği günümüzde, düşmanlarını bazan kendi adamları gibi göstererek yine bizzat düşmanlarına yok ettirenler, tıpkı Ömer Bey'in yaptığı gibi, kendi adamlarına da "en azılı düşman" rolünü oynatırlar.

Ki, inandırıcı olsunlar.

*

Perinçek'in, "karşı taraf adına koç gönderme"nin gelmiş geçmiş bu en büyük ustasının oyununa gelmemek için çaba gösteren, fakat tam da bu çabaları ile onun oyununa gelen sözümona ilkeli ve namuslu insanların düştükleri duruma ağlamak mı gerekir, gülmek mi, bilemiyorum.

İflas etmiş bir ideolojinin pes etmez militanı rolünü olağanüstü başarıyla sergileyen Perinçek'in, çıkardığı gazetenin 7 Haziran tarihli sayısında da, "ABD iç savaş düğmesine bastı" diyerek, karşı taraf adına koç gönderdiğini dün yazmıştım.

Bir zamanlar Apo adlı Batı ajanının yedeğinde Beka Kampı'ndaki eşkiyayı mutluluk içinde tebessümle selamlayan Perinçek, "aldatılmayı ilkeli ve namuslu bir şekilde bekleyen rüşvet karşıtları" için, irticanın ardında Batı’nın bulunduğunu açıklıyordu.

*

Bozacının şahidi şıracı hesabı Yeşil'in avukatlığına soyunan Perinçek'in gazetesine bakılırsa, ABD'de yapılan bir gizli toplantıda, Türkiye ordusunun ABD'ye yakın

çizgiden çıkarak uzaklaştığı saptaması yapılmış ve orduyu yeniden aynı çizgiye sokmanın yolları tartışılmıştı.

Acaba onlar orduya "Ömer Bey" rolü mü biçmişlerdi?

İrtica ise Batı tarafından sözümona destekleniyordu, nasıl oluyorsa. Tıpkı kaçan kölelerin güya Hasan Paşa'nın casusu olmaları gibi.

Karşı taraf adanı koç göndermenin mantığını bilenler için Perinçek'in yaydığı bu haberlerin anlamı çok açıktı, ABD, Türkiye'de “irtica”nın ezilmesini, yok edilmesini istiyordu.

Aydınlık denilen mevkute, her zaman düşman ordugahına bırakılan mektup olmayı bilmiştir.

*

Asıl şaşırtıcı olan, birçoklarının dost ve düşmanlarını bu mektuplara bakarak tanımak gibi eşsiz bir feraset ve basiret örneği (!) göstermeleridir.

Genelkurmay, bu senaryolara adının karıştırılmasından rahatsız olacağına göre, Aydınlık'ı yalanlamalıdır.

"İrticacılar"a gelince, Batıcı olmadıklarını Perinçek'e ispat etme çabalarının çocukça olduğunu artık görmeliler. Sosyalizmin iflas ettiğini ona kanıtlamaya çalışma saflığını da bırakmalı ve onu kendilerine güldürmemelidirler.

Bir zamanlar bizim Tiryaki Hasan Paşa'larımız, karapençe Ömer Bey'lerimiz vardı, düşmanla kedinin fareyle oynadığı gibi oynarlardı. Şimdi ise Abramowitz'ler ve Perinçek'ler tarafından künde üstüne kündeye getirilen liderlere sahibiz.

Yazık ki ne yazık.

MÜSLÜMANLARIN PROTESTANLAŞMASI SAFSATASI

14 Haziran 98

Bizim aydınlarımızın tuhaf bir zaafı vardır, en basit fikirleri en karmaşık biçimde anlatmak için akla karayı seçerler. Anlaşılmaz olmayı "entellik"lerinin en açık delili sayarlar.

Suyu bulandırmakla onu derin gibi göstermek mümkündür, fakat derinliğe bunun katkısı olmaz. Berrak sular da olduğundan sığ izlenimi verir daima.

Müslümanların protestanlaşmasından söz edenler de bana göre bu suyu bulandıranlar kategorisine giriyorlar. Onlar, müslüman halkın iktisadi faaliyetlerinden hareketle böyle bir adlandırmayı yapıyorlar. Bu noktada referansları Weber.

Ne yazık ki Weber'i anladıkları da söylenemez.

*

Weber, Batı'da yaşanan kapitalistleşmenin protestanlıkla ilgili olduğunu öne sürmüştür. Ona göre, kapitalist girişimcinin kendisi için belirlediği amaç ve araçlar sistemi, protestanlığın kişiye ilham ettiği araç ve amaçlar sistemine yakındır. Yani aralarında bir yapısal türdeşlik vardır.

Fakat bu yapısal türdeşlik gerçekte kesin bir neden-sonuç ilişkisi vermez. Raymond Boudon,"Sosyoloji Yöntemleri" adlı kitabında, bu yöntemin doğrulanması güç sonuçlara götürdüğünü belirtir. (İletişim Yayınları, s. 105)

Weber yapısal türdeşlikten bahsederken kapitalist ve protestan “ideal tip”leri çizer. Maurice Duverger'nin, "Siyaset Sosyolojisi"nde açıkladığı gibi, ideal tipler bir kavramdan ibarettir, ide’de oluşturulmuş birer soyutlamadır, onlara olgusal

düzeyde hiçbir yerde rastlayamayız. Nitekim Weber, ideal tiplerin bir ideoloji üzerine kurulduğunu, deneyimsel olmadığını itiraf eder. (s. 406-407) Bryan S. Turner de "Oryantalizm, Kapitalizm ve İslam" adlı kitabında aynı zaaftan söz eder. (s. 88-89)

*

Müslümanların protestanlaşmasından söz edenler, Weber'in tezinden hareketle şöyle bir sonuca varıyorlar: Bir yerde girişimcilik varsa protestanlaşma da onu izler.

Oysa ki Weber girişimciliği protestanlaşmaya bağlıyordu.

Demek ki bizim aydınlarımız Weber'in tezini başaşağı ediyorlar.

Eğer Weber'i anlamış olsalardı, hiç değilse "Bu girişimcilik doğal, çünkü protestanlaşma var. Protestanlaşma da şu şu yeni fikirlerde kendisini gösteriyor" derlerdi. Oysa onlar aksini söylüyorlar: "Ortada girişimcilik var, öyleyse protestanlaşma yaşanıyor olmalı, ya da yaşanacak."

*

Aslında bu türk aydınlar Batı'da geliştirilen sosyal bilimleri din haline getirmekte ve o dinin hiçbir sorgulama yapmadan inanan bağlıları haline gelmektedirler.

Bunu yaparken de her taklitçi gibi anlamak yerine özenmek durumuyla karşı karşıya kalıyorlar.

Batılılar aynı hataya düşmüyor, çünkü onlar taklit eden değil taklit edilen olmayı seçiyorlar.

Ira M. Lapidus şöyle der: "Her ne kadar reformizm inananları dünyevi faaliyetlere yönlendirse de, bu aslında Protestan düşüncenin tam manasıyla İslamicesi

sayılamaz." (*Modernizme Geçiş Sürecinde İslam Dünyası*, Marmara Ü. İlahiyat F. Vakfı Yayınları, s. 383.)

İNSAN NASIL DÜŞÜNÜRSE ÖYLEDİR

15 Haziran 98

Dün Ankara'da, gazetemizin temsilcisi Efdal Orhan arkadaşımızla sohbet ederken, masalardan birinde Dale Carnegie'nin "Söz Söylemek ve İş Başarmak Sanatı" adlı kitabını gördüm. Kitabın son bölümünde "Meşhur Nutuk ve Yazılar" başlığı altında seçmeler yer alıyordu. James Allen'ın "Düşünce ve Karakter" başlıklı yazısı şu cümleyle başlıyordu:

"İnsan nasıl düşünürse öyledir vecizesi, her şart ve duruma uygun samimi bir sözdür. İnsanın karakteri düşüncelerinin ölçüsüdür."

İnsan gerçekten, nasıl düşünürse öyledir. Onun için denilmiştir ki, "Dervişin fikri neyse zikri odur". Bu söz genellikle, "Bir kimse neyi düşünürse onu söyler" şeklinde anlaşılıyor. Asıl anlamı bunun tam aksidir, söylediği ne olursa olsun, insan neyi düşünüyorsa onu anmış sayılır demektir. Yani derviş Allah'ı ansa da, asıl önemli olan o anda neyi düşündüğüdür. Parayı-pulu düşünüyorsa, "Para-para..." demiş gibi olur.

Büyüklerden birisine müridi, "Allah'ı dilimle anıyorum, fakat kalbim ona muvafakat etmiyor" deyince şu cevabı alıyor: "Devam et, azalarından birisi taat halinde, umulur ki diğeri de ona katılır".

Namaz da "zikr"dir, Allah'ı anmak ve hatırlamak için kılınır, ama namaz esnasında hep işini-gücünü düşünüyor diye insanın namazını bırakması doğru değildir. Fakat kıldığının ancak sureta namaz olduğunu da bilmelidir.

*

Namaz, "ihsan"la birlikte kıymet taşır. Yani “biz Allah'ı göremiyorsak da, O'nun bizi gördüğünü hatırlayarak” namaz kılmak zorundayız.

Mutasavvıflar "ihsan"ı "vukuf-ı kalbi" olarak adlandırmışlar. Dervişin kalbini sürekli murakabe altında tutması ve neyi düşündüğüne dikkat etmesi, Allah'ın huzurunda olduğunu unutmama yönünde zihnini terbiye etmesi gerektiğini belirtmişler.

Mehmed Zahid Kotku rh. a., "Tasavvuf, her an Hakk'ın huzurunda olduğunu bilmendir" diyor. Bir Müslüman öncelikle namaz gibi ibadetlerini Allah'ın huzurunda olduğunu bilerek yapmak zorundadır, ama gerçek bir mutasavvıf her an Allah'ı hatırlayan insandır. Tasavvufun amacı insanı bu halde getirmektir.

Tasavvuf yolunun büyükleri insanların ibadetlerini görünüşte yaptıklarını ama ihlasa sahip olmayı başaramadıklarını, ayrıca o ibadetlerini Allah'ı hiç hatırlamadan yerine getirdiklerini gördükleri için, onları eğitmek üzere tavsiyelerde bulunmuşlar. İnsan nasıl düşünürse öyle olduğu için, onlara doğru düşünmeyi öğretmeye çalışmışlar. Bunun için de "rabıta"ları tavsiye etmişler. "İhlas"ı kazansınlar diye "rabıta-i mevt"i, yani ölümü düşünmeyi, Allah için sevmeyi öğrensinler diye "rabıta-i mürşid"i, Allah'ın huzurunda olduklarını bilerek ibadet yapsınlar diye de "rabıta-i huzur"u, yani Allah'ın huzurunda olduklarını düşünmeyi talim etmişler.

"Risale-i Halidiye"de, tarikatin temelinin "rabıta-i huzur" olduğu ifade edilir. Yani daima Allah’ın huzurunda olduğunun bilincinde olma.. Yani “ihsan”.

Ömer Ziyaeddin Dağıstani rh. a. de, "Tasavvuf ve Tarikatler Üzerine Fetvalar" (Seha Neşriyat yayını) adlı kitabında, diğer rabıtaların amacının da aslında müridi rabıta-i huzura ulaştırmak olduğunu belirtir.

Bütün bu rabıtalardan maksat, zihnini terbiye etmiş bir insan olmaktır.

*

Bakıyorsunuz ki birileri çıkıp, "Rabıta-i mürşid şirktir" diyor. Rabıta-i mevt nedir, ölümü düşünmektir, rabıta-i mürşid nedir, mürşidi düşünmektir.

Peki bu beyler neyi düşünüyorlar? Ya işlerini, ya maaşlarını, ya hanımlarını, ya çocuklarını, ya arabalarını, ya paralarını, ya köşklerini.. Ne için düşünüyorlar bunları, nefisleri için.

Bunlar da birer rabıtadır: Rabıta-i otomobil, rabıta-i makam, rabıta-i evlat, rabıta-i nisa..

Evet, rabıta-i mürşid de dahil olmak üzere bütün bu rabıtalar bazen şirk noktasına varabilir, fakat yerine göre ve gerektiği kadar olduğunda, sınırı aşmadığında değildir.

İnsanın Allah dostlarını Allah'tan dolayı ve Allah için sevmesi istenen birşeydir. Hz. Aişe'nin rivayetine göre Resulullah Efendimiz S.A.S., "Din, Allah için sevmek ve Allah için buğzetmekten başka nedir ki!" buyuruyor.

Yeter ki, Hristiyanlar'ın Hz. İsa a.s. için yaptıklarına benzer şekilde aşırılığa kaçmasın..

ENGİZİSYON VE TÜRK REKTÖRLERİ

16 Haziran 98

"Çocuk düşerse ölür çünkü balkon / Ölümün cesur körfezidir evlerde."

Çocuklara yönelik merhamet ve şefkatin doruk noktasını oluşturan bir algılayış biçimini, Sezai Karakoç'un "Balkon" şiirindeki bu mısralarda buluruz.

Fakat, "Çocuk düşerse ölür" diye düşünerek "balkon"dan, belki balkonun simgelediği bugünün uygarlığından ürken şairce duyarlılık bize, balkonsuz evlerde oturan Cahiliye Arapları'nın kendi çocuklarını öldürdüklerini unutturmamalıdır.

Ancak, Batılılaşmayı adam olmak sayacak kadar yüzeysel düşünen insanlar da, Batı'da her gün yaşanan benzer cinayetleri unutmamalılar.

Geçtiğimiz yıllarda İngiltere'de bir ilkokulda çok sayıda öğrenci topluca öldürülmüştü. O zaman bir İngiliz papaz şu açıklamayı yapıyordu: "Tanrı buna nasıl izin verir? Ben bile bir din adamı olduğum halde bunu kabullenemiyorum."

Böylece papaz, Allah düşmanı olduğunu itiraf etmiş bulunuyordu.

Kendi uygarlıklarının cani ruhlu insanlar yetiştirdiğini görmüyordu da, Allah'ı suçluyordu.

Bosna'da onbinlerce çocuk öldürülür, kadınların namusları payimal edilirken, papazlar, "Tanrı'nın verdiği izin"den hoşnuttular.

*

Psikanalizcilere göre, insanlar saldırganlık ve cinsellik gibi eğilimlerini toplumun değer yargılarının etkisiyle denetim altında tutarlar, fakat bunu "meşru kabul edilen yollar"la dışa vururlar. Spor, müzik ve edebiyat, bu eğilimlerin yansımalarının

"meşru" kabul edildiği alanlardır. Bir insanın diğerini döven bir boksörü insanlar genellikle çılgınca alkışlarlar. Hayvana eza edilmesinden rahatsız oluruz, ama İspanyollar matadorlarıyla övünürler. Şarkı ve türkülerdeki bitmek bilmeyen ilan-ı aşkları hoşgörüyle karşılarız.

Ama bunlar, kişinin halet-i ruhiyesini yansıtır. Boks, asla müslüman bir toplumda ortaya çıkıp gelişemezdi. Bir boğanın öldürülmesini müslüman insanlar zevk alarak seyredemezler, horoz dövüşü bizim toplumumuza özgü bir eğlence değildir. Kazıklı Voyvoda'yı Drakula adı altında sinema tarihinin en seçkin tiplemelerinden biri haline getirmek ancak Batılılar'ın yapabilecekleri bir iştir.

İnsanın iç dünyası, onun sporuna, müziğine ve edebî eserine yansır. Bu yüzdendir ki, müslüman bir toplum, "korku" romanı ve filmi adı altında piyasaya sürülen vahşet öykülerinin ne üreticisi ne de tüketicisi olabilir.

*

Batı ülkelerinde yaşanan hiçbir vahşet beni şaşırtmıyor, çünkü akıl almaz ölçüde korkunç vahşet hikayeleri uydurabilen yazarların çıktığı ve onların eserlerinin çok satan kitaplar arasına girdiği bir toplumun fertleri her kötülüğü yapabilirler. Bunu anlamamak için ahmak olmak gerekir. Batılı insanın gerçekleştirdiği Engizisyon zulmü, insan yakma olayı, geçmişte kalmış birşey değildir, Nazi zulmü ve Bosna faciası çağımızın gerçeğidir.

Cemil Meriç'e göre, Osmanlı'da roman yazılmamış olmasına şaşmamak gerekiyordu, romanın bize Batı'dan gelmesi doğaldı, çünkü roman bunalımlı toplumun ürünüydü, Osmanlı insanı roman yazamazdı.

Ama artık değiştik biz, roman yazabilen insanlar haline geldik. Roman yazarlarımızla birlikte işkenceci devlet memurları da geldiler.

EVET, DİNDARLAR PROTESTANLAŞIYOR

17 Haziran 98

Ne zaman laiklik, sivil toplum ve demokrasi gibi kavramların muhtevası tartışılsa, Hz. Ali'nin (k.v.) "İlim bir nokta idi, onu cahiller çoğalttı" şeklindeki özdeyişini hatırlatan bir keşmekeş çıkıyor ortaya.

Laiklik hakkındaki tartışmaları izleyerek laikliğin ne olduğunu anlamaya çalışmaktansa, körlerin tarifine itibar ederek fil hakkında kanaat sahibi olmak daha akıllıca bir tutum gibi görünüyor.

*

Farklı coğrafyalarda farklı toplumsal şartlar geçerli olduğu için, bir kavramın karşılık geldiği toplumsal olguyu her ülkede aynen bulmak mümkün değildir. Dolayısıyla her toplum, kavramı kendi olgusal gerçekliğine göre yeniden tanımlayacaktır. Bu nedenle laikliğin herkesçe kabul edilen bir tanımını yapmak imkansızdır.

İkinci olarak, toplumsal hayatın "dinamik bir süreç" olduğunu hatırlamak gerekir. Bu yüzden, toplumsal hayatla ilgili kavramların, sınırları kesin bir olgusal karşılığı bulunmaz. Aynı nedenle, laikliğin değişmez bir tanımını yapmak, rüzgarda sürekli değişen bir bulut yığınının şeklini tarif etmek kadar imkansızdır.

Üçüncü ve asıl önemli nokta şudur: Laiklik insan düşüncesinin ürünü bir kavram olduğu için, beşer düşüncesinden başka kayıt tanımaz; düşünce ise sınırlanamaz. Kimse kendisini başkasının laiklik tanımını kabule mecbur hissetmez. Böyle bir durum ancak "vahy"de sözkonusudur. Çünkü inanan herkes Allah'ın ve peygamberlerinin sözlerini onaylamak zorundadır.

Şayet insanlar bir başkasının laiklik tanımını kabule zorlanırsa, bu onun "dogma" haline gelmesi demek olur.

*

Bütün bu gerçekler, laikliğin "kendi toplumsal şartlarımızı dikkate alan", üzerinde konsensüse varılmış bir tanımının yapılmasına engel değildir.

Fakat T.C. Anayasası'nda laikliğin tanımı bulunmamaktadır. Bu, güç sahiplerinin keyiflerine göre yapacakları bir laiklik tanımına emanet edildiğimiz anlamına gelir.

Türkiye'de laikliğin ısrarla tanımlanmamasının nedeni şudur: Laiklik adına söylenmiş ne kadar söz varsa toplayınız, yine de Türkiye'deki uygulamayı bunlara bakarak laiklik olarak göstermek imkansızdır.

*

Laiklikten beklenen faydalar olarak şu ikisi gösteriliyor: Farklı inanç grupları arasında dinî nedenlerden dolayı çıkan çatışmaların engellenmesi ve ruhban sınıfına yönetimde ayrıcalık tanınmaması.

Osmanlı'ya baktığımızda dinsel kökenli bir çatışmanın var olmadığını görüyoruz. milliyetçi karakterli ayaklanmalar yaşanmıştır ama hiçbir zaman dinî özgürlükleri ayaklar altına alındığı için huzursuz olan bir azınlık söz konusu olmamıştır.

Ruhban sınıfının hakimiyetine gelince, İslam'da ruhbanlık zaten yoktur. Osmanlı'da da böyle birşey söz konusu olmadı.

Osmanlı döneminde Türkiye'nin laikleştiği söylenseydi, bu bir anlam taşırdı, çünkü farklı dinî gruplar vardı. Cumhuriyet döneminde ise nüfusun artık yüzde 99'u müslümandı. Azınlıkların hakları için de laiklik ilkesi gerekmiyordu, çünkü Lozan'da garanti altına alınmıştı.

Öyleyse Türkiye'ye laikliğin gelmesi ne demek oluyordu?

Bu, tok bir insanı doyurmak gibi imkansız ve saçma değil miydi? Doymanın olmazsa olmaz şartı aç olmak değil midir?

*

Türkiye'de laiklik, sayıca az ama etkili bir zümrenin elinde kimi zaman halka karşı Demokles'in kılıcına dönüştürülmeye çalışılmıştır. Bu kişiler kendi kafalarından bir laik-dinci ayrımı yaparak hem halkı birbirine karşı kışkırtmış, hem de laik olmadıklarını iddia ettikleri insanların kamusal yaşamdan sürülüp atılmalarını isteyerek adeta bir "Laik etiketli kilise" oluşturmaya, bir tür ruhban ayrıcalığına sahip olmaya gayret etmişlerdir.

Teokrasi, ruhbanların sırf ruhban oldukları için kamusal yaşam üzerinde etkili olmalarıdır. Laikliği de, bazı insanların, sırf kendilerini laik olarak tanımladıkları için yönetim tekelini elinde tutma hakkına sahip olması şeklinde görenler, "Laik etiketli kilise"nin hakimiyetini savunarak gerçekte bir kilise rejimini dayatmak istemektedirler.

Laik-dinci ayrımı olamaz, çünkü dincinin karşıtı din düşmanıdır. Laiklik, eğer herkesin kabul edebileceği bir tanımlama yapmak gerekirse, dinler arasında tarafsız kalmak, hepsinin inanç hürriyetine sahip olmasını sağlamaktır.

Türkiye'de laik zihniyetli insanlar var mı? Var, ama oldukça etkisizler. Etkili olan bölücü bir zümre ise, devlet üzerinde "Laik etiketli kilise"nin egemenliğni kurmaya çalışıyorlar. Bu kiliseye mensup olmadıkları için dindar insanları kamusal yaşamdan sürüp atmak hevesindeler. Laiklik, işte tam da bu haksızlıklar yaşanmasın diye ortaya çıkmıştır Batı'da. Katolik Kilisesi'ne mensup olmayan protestanlar da kamusal yaşama katılabilsinler diye icat edilmiştir.

LÜTFEN MÜSLÜMANLARA SADECE HAKARET EDİN!

18 Haziran 1998

Hürriyet adlı gazetenin Fatih Altaylı isimli yazarı, önceki gün ve dün, Hristiyanlara yayın yoluyla hakaret ettiği gerekçesiyle AK TV'nin kapatılması gerektiğini yazınca, "Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş" demekten kendimi alamadım.

Tabii ki Fatih Efendi'den, Müslümanlara hakaret eden herhangi bir televizyon kanalı aleyhinde kalem oynatmasını hiçbir zaman beklemedim. Ama Hristiyanlar sözkonusu olunca gösterdiği bu olağanüstü hassasiyet, beni onun kökeni hakkında derin düşüncelere sevketti.

Neden hakarete uğradıklarını düşünen Hristiyanlar kendilerine en yakın isim olarak Fatih Efendi'yi görüyorlardı?

Ve neden Müslümanlara hakaret edilirken kılı kıpırdamayan Fatih Efendi, Hristiyanlar sözkonusu olunca hırçınlaşıyordu?

Kılı kıpırdamamak bir yana, müslümanlara hakaretin şampiyonluğuna soyunan Fatih Efendi, neden "hristiyanların sözcüsü" olarak "teke tek" karşımıza çıkıyordu?

*

Bu Fatih Altaylı denen meccani sözcünün şecaat arz etmeye pek meraklı olduğunu biliyorum, ama, "Şecaat arzederken merd-i kıpti sirkatin söyler" şeklindeki deyişi anlayacak kadar kültüre sahip olduğundan şüphedeyim.

Yine de her halükarda şecaat arz etmesinde yarar var. Sadece "Cahil cesur olur" vecizesini yaşayarak ispat etmiş olmaz, "sirkat"inin boyutları hakkında kamuoyunun bilgilenmesini de sağlamış olur.

Fakat ona tavsiyem, bir daha Hristiyanlara hakaret edildiğini öne sürdüğü zaman, hiç değilse bir tanecik olsun örnek vermesidir.

Bunu yapmaması sadece gazeteciliği hakkında fikir vermez, dolaylı olarak kendisinin yalancı ve müfteri olduğunu da duyurmuş olur.

Fakat, yiğidi öldür, hakkını yeme, hiç değilse birşeyin farkına varabilmiş, adam olamadığının. Bu yüzden sütununda "Ne zaman adam oluruz?" diye sorup duruyor, kendince cevap arıyor.

Cevap açık aslında: Sen hiçbir zaman adam olamazsın..

Bu kafayla hiçbir zaman...

*

RTÜK İstanbul Bölge Müdür Vekili Coşkun Yücedağ, "Hristiyanların sözcüsü'nün yüreğine su serpmiş; konuyu takip ediyorlarmış.

"Hristiyan vatandaşlar"ın şikayetleri kendilerine ulaşmamış, ama o yine de boş durmamış, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocamız'ın AK TV'de yayınlanan konuşmaları ile ilgili bir dosya hazırlayıp RTÜK'e göndermiş.

Peki Yücedağ, onlarca televizyon kanalında müslümanlara sabah akşam yapılan hakaretler konusunda ne yapıyor, bunu da açıklar mı?

Yoksa müslümanlara hakaret edilmesini laikliğin gereği olarak mı görüyor?

Fakat buna şaşmamak gerekiyor, çünkü bu ülkede işlenmesi imkansız suçlardan birisi "müslüman vatandaşlar"a hakarettir.

Hristiyanların teslise inanmalarının, "Hz. İsa Allah'ın oğludur" demelerinin mantıksız olduğunu kazara söyleyecek olsanız, malum medya ve onun adam olma

özürlü yazarları 'Hristiyan vatandaşlarımıza hakaret ediyorlar" diye hemen feryad ü figana başlarlar.

Halbuki başörtülü öğrenciler, başörtüsünün çağdışı olduğunu duymaya öylesine alışmışlardır ki, sadece bu kadarını duysalar ve okullarına alınsalar, kendilerine hakaret edenlere teşekkür etmek için gözyaşı dökerler bu defa.

*

Malum gazetenin diğer bir sayfasında, ülkemizde bulunan Yunanistan Başpiskoposu Hristodulos'un, Fener Rum Patriği ile birlikte İstanbul Valisi'ni ziyaret ettiği bildiriliyordu.

Ben, Fatih Altaylı'nın Fener Rum Patrikhanesi'nden aranmadığına eminim.

Fakat, Türkiye'de sadece hakarete uğrasalar öpüp başlarına koyacak durumdaki Müslümanların, Fener Rum Patriği'nin "dini siyasete alet etmeden" siyaset yapabilme becerisinin ardındaki sırrı kavrayamadıklarından da eminim.

Hristiyanlar ve hele de Fener Rum Patriği, İstanbul Valisi'yle elbette al takke ver külah görüşecektir, çünkü onlar hiçbir zaman irticanın kapsamına girmez. Bunu en iyi MGK üyeleri bilir. Yine onlar, Fener Rum Patriği'nin, irticadan farklı olarak dış desteğe sahip olmadığını da (!)çok iyi bilirler.

RTÜK Bölge Müdür Vekili de bu gerçeklerin farkında elbette. "Size telefonlarımızı vereyim" diyor, Altaylı'nın yazdığına göre, "Bu hatlar şikayet hatlarımız. Başında 24 saat görevli bulunuyor. Ve bütün şikayetleri kayda alıyoruz. Vatandaşlarımız şikayetlerini lütfen bu hatla bildirsinler. Yine aksama olursa yazın."

Müdür Vekili gibi düşünüyorum ben de, vatandaşlarımız şikayetlerini lütfen bu hatlara bildirsinler. Vekil başkan, televizyon kanallarında Müslümanlara da hakaret edildiğini öğrensin.

KENDİNİ ÖZGÜR SANAN KÖLELER

19 Haziran 98

"Bir gün bir kitap okudum hayatım değişti." Sanırım böyleydi, çok satan fakat en az okunan romanın ilk cümlesi. Fakat, Yavuz Gökmen'in önceki günkü yazısını okuyunca, on milyonlarca insanın, koskoca bir ülkenin kaderinin bir kitapla nasıl değiştiğini öğrendim.

"Bu Kırmızı Kitap'tır ki," diyordu Gökmen, "bizi İran'a benzemeyelim derken Suriye'ye benzetmiştir."

Gökmen'in "Kırmızı Kitap"ı "Milli Güvenlik Siyaset Belgesi"nden başka bir şey değil. Ana ilkeleri hemen hiç değişmeyen bu kitap beş yılda bir yazılıyormuş. Yönetim makamlarına ilk iş olarak okutturulmuş.

Gökmen'e göre, yeni bakana şöyle denilmek istenirmiş: "Aslanım, sen göstermelik bir demokrasinin bakanısın. Otur oturduğun yerde. Davetlere git, gezilere katıl. Rutin işlerini yap. Gerisine karışma. Devlet işlerini yapacak başka makamlar vardır."

*

Demek ki bakanlardan başka işlere bakanlar var, yasalardan başka belgeler var.

Gökmen'in yazısının yer aldığı sayfadaki bir haberde, Mesut Yılmaz'ın YAŞ toplantısında şöyle dediği aktarılıyordu: "İrticayla bağlantısı tesbit edilen memurlar görevlerinden uzaklaştırılıyor. Ancak yargı yolunu kullanarak yeniden görevlerine dönüyorlar."

Yılmaz, "varolan yasaların elini kolunu bağladığını" söylemiş.

Demek ki Yılmaz varolmayan yasaları uyguluyor, varolan yasalar da onun elini kolunu bağlıyordu.

*

Kırmızı Kitab'ın varlığından Gökmen'in yazısıyla haberdar olduğumu itiraf etmeliyim. Ama bu bilgiden çok, onun şu değerlendirmesini önemli bulduğumu belirtmek zorundayım: "Bu Kırmızı Kitap bizler tarafından yazılmıştır. Bizim korkularımızın eseridir. Bizim değersizlik duygularımızın eseridir."

Eğer bir ülkede yönetenler yasaları çiğnemeye çalışıyor, yasaların ellerini kollarını bağladığından yakınarak askerlerden özür diliyorlarsa, o ülkede "değersizlik duygusu" hakim demektir.

O ülke, korkuya teslim olmuştur.

O ülkede insanlar değersizliğin ta kendisidirler, çünkü korkularının esiridirler. Özgür olduklarını sanacak kadar da ruhen köleleşmişlerdir, çünkü korkularına tutsak düştüklerini fark edemeyecek ölçüde körleşmişlerdir.

Bir mahkumun hapishane sınırları içinde serbest olması ne kadar özgürlük ise, kendi korku duvarları arasında sıkışan insan da o kadar hürdür.

Çünkü içindeki özgürlük damarı kopmuştur. Kendi korkularının kölesi olmuştur.

*

Korkularına yenik düşenler artık güçlerini kullanamazlar. Ne maddi imkan, ne teçhizat, ne para, ne asker çokluğu fayda sağlar.

Haçlı Seferleri öncesinde İslam dünyasında neredeyse şehir ve kabile sayısınca ayrı devlet kuran, aralarında hakimiyet mücadelesi yapan sözde mücahid emirler, Haçlılar karşısında sayıca üstün oldukları zamanlar bile, daha çarpışmaya

girmeden, korkularının esiri oldukları için ricat ettiler. Emirliklerini de, şereflerini de yitirdiler.

Amin Maalouf, "Araplar'ın Gözüyle Haçlı Seferleri" (Telos Yayıncılık, 2.b., 1997) adlı kitabında "Hiç kimsenin bilmediği, çarpışmanın daha başlamadan kaybedildiğidir" diyerek bir sözde savaşı hikaye eder.

Haçlılar hakkında anlatılanlardan dehşete kapılan komutan Rıdvan, sayısal üstünlüğünden yararlanmaya bile cesaret edememiştir.

Çarpışmaya girmeden savaş yitirme yeteneğine sahip olanlardan birisi de Atabey Kürboğa'dır. Maalouf şunları yazar:

"Güçlü müslüman ordusu 'bir kılıç veya mızrak darbesi indirmeden, tek bir ok bile atamadan' dağılmıştır. Musullu tarihçi fazla abartmamaktadır. 'Frenkler de bir hileden şüphelenmektedirler, çünkü böylesine bir kaçışı haklı gösterecek bir çarpışma henüz olmamıştır. Böylece onlar da Müslümanları izlemekten vazgeçerler.' Kürboğa bu sayede, kılıç artıklarıyla birlikte Musul'a sağ salim dönebilmiştir."

Bir süre sonra Haçlılar, Müslümanların çarpışmadan savaş kaybetme konusundaki yetenek ve kararlılıklarına güvenerek, sefer zahmet ve masraflarını azaltmanın çarelerine bakmışlardır. Maalouf şunları söyler:

"Nitekim Frenklerin küstahlığı saçmalık boyutuna ulaşmıştır. 1118 yılının Mart başında, Kral Baudouin tam tamına 216 şövalye ve 400 piyadeyle Mısır'ı istilaya kalkmıştır. Bu az sayıdaki adamıyla Sina'yı geçmiş, Farama kentini hiçbir direnmeyle karşılaşmadan işgal etmiş, Nil kıyılarına kadar ulaşarak, İbn el-Esir'in alaylı bir şekilde belirttiği üzere, burada yıkanmıştır. Eğer aniden hastalanmasaydı daha da ileri gidecekti."

*

Haçlılar geldiler ve sahte mücahid emirler, sahte din önderleri, ya çarpışmadan yenilmenin unutulmaz örneklerini verdiler ya da hemen düşmana koşup haraç ödemeyi kabul ettiklerini bildirdiler.

Çünkü cihad ruhu yoktu. Maalouf'a göre, "XI. Yüzyıl Suriye'sinde cihad, zor duruma düşen hükümdarların ortaya attıkları bir slogandan ibaretti."

İstila 1097 yılında başlar, fakat, Maalouf'un belirttiğine göre, ancak 13 yıl sonra "cihad"ı hatırlayanlara rastlanır:

"Uzun zamandan beri resmi söylevleri süsleyen bir slogandan başka bir şey olmayan cihad yeniden ortaya çıkmaktadır. Bazı mülteci grupları, bazı şairler, bazı din adamları tarafından yeniden dile getirilmektedir."

Ne var ki bu çağrılar boşluğa yapılmış gibidir, 1128 yılına gelindiğinde, yani istilanın 31'inci yılında, cihad edileceği umulan son emir de ölür. Maalouf, İbnü'l-Esir'den şu alıntıyı yapar:

"Tuğtekin'in ölümüyle, Frenklere karşı çıkabilecek sonuncu kişi yok olmuştur. Onlar da artık Suriye'nin tümünü işgal edebilecek gibi gözükmekteydiler. Fakat Allah, sonsuz iyiliği içinde müslümanlara merhamet etti."

Evet, merhamet etti ve doğudan gerçek mücahidler geldiler, ama önce, 31 yıllık bir zaman dilimi içinde sahte mücahid emirler ile sahte din önderlerinin gerçek yüzleri anlaşıldı, onlara bağlanan son umut kırıntıları da bitti.

Fecr-i kazib geçmeden fecr-i sadık yaşanmaz, ama bu bazan 31 yıla patlıyor.

SİYASETTEN ANLAMAYAN SİYASETCİLER

20 Haziran 98

Recai Kutan'ın kendisini aldatmaktan başka bir şey yapmadığını biliyordum, ama bunu Emekli Orgeneral Doğan Bayazıt'tan başka kim söylese inanmazdı, gerçeği ondan duyması gerekiyordu.

"Türk ordusu başörtüsüne karşı değildir" dediğini öne sürdüğü Emekli General'e hemen inanan Kutan'ın, ona olan sonsuz itimadının sonucu olarak, yeni açıklamasına da inanmak zorunda olduğunu biliyorum.

Dünkü gazetelere yansıyan yeni beyanatında Bayazıt, "konuşmasını 21'inci yüzyılda ve Cumhuriyetimizin temel niteliklerinden ve toplumumuzun Atatürkçü çizgiden ayrılmadan yürüyeceği faraziyesine göre yaptığını' açıklıyor ve Kutan'ı konuşmasını çarpıtmış olmakla suçluyordu.

Emekli General, haklı olarak, Kutan'ın tutumuna şaşırmıştı: "Konferans süresince özenle üzerinde durduğum bu hususun gözardı edilip, önünü ardını dikkate almadan tek bir cümleden hareketle, parti grubu gündemine getirilmesini hayretle karşılıyorum."

*

Kutan'ın tutumunu ben daha büyük bir hayretle karşılamıştım.

Çünkü, Kutan'ın sergilediği tecahül-ü arifane siyasetinin, askerlerin "caydırıcılık" eksenli düşünce kalıplarındaki karşılığının acziyet olduğunu biliyordum.

Askerlerin üniformaları ülkeden ülkeye değişir, ama düşünce dünyalarındaki temel kavram aynıdır: Caydırıcılık.

Kıbrıs'taki son gelişmeler karşısında Türk generallerinin izledikleri tavrın gerisinde yatan mantık da bundan başkası değildir.

Onlardan, dünkü gazetelerden birinde yer alan şu açıklamadan başkası beklenemezdi: "Hükümet ve Genelkurmay'da yapılan değerlendirmelerde, Atina'nın bu krizden beklentileri konusunda şu sonuca varıldı: Yunanistan çok açık şekilde Türkiye'nin tüm caydırıcılığını, sinirlerini ve tavrını test ediyor."

Caydırıcılığı, sinirleri ve tavrı test etmek...

Hasan Cemal de, "Genelkurmay'da üst düzey bir yetkili gelişmeleri şöyle yorumladı" diyordu, "Bu bir taarruz paketidir. Eğer tepki göstermezsen, çıtayı biraz daha yükseltirler."

Evet, öyledir, taarruzun mantığı budur: Tepki göstermezsen çıtayı biraz daha yükseltirler.

*

Emekli bir Yunan generalinin kazara ağzından kaçırdığı bir sözden hareketle, "Aslında Yunan ordusu Türkiye'ye karşı değil" diye açıklamalar yapmanın saflıktan öte birşey olacağını askerler çok iyi bilirler.

Çünkü Yunan meslektaşlarının bu tavrı acziyet ifadesi olarak algılayacaklarını, böylece savaşı baştan kaybetmiş olacaklarını bilmeyecek kadar "siyasetin doğasına yabancı" değillerdir.

Askerler, Yunan meslektaşlarının aptal olduğu varsayımından hareketle geliştirilecek böyle bir devekuşu stratejisinin hiçbir zaman "caydırıcı" olamayacağını deneme yanılma yöntemiyle öğrenmeye kalkışmayacak kadar aslında siyasete vakıftırlar.

*

Diyelim ki sizi öldüresiye dövdü birisi, bunun gerçekte sevgi gösterisi olduğunu söyleyerek yumuşatamazsınız onu, çünkü ya kendisiyle alay ettiğinizi ya da iflah olmaz bir kaçıkla karşı karşıya bulunduğunu düşünecektir.

Böyle bir tavır, daha sonraki yola getirme faslının artık bir zorunluluğa dönüştüğünü düşündürecektir muhatabınıza. Çünkü ona, aslında suç işlemediğini söylemiş oluyorsunuzdur. Bütün saldırganlığını meşrulaştırıyorsunuzdur.

Bunun kaçınılmaz sonucu, çıtanın yükselmesidir.

Bugün eğer bir gazete, programlarında "Yahudi ve Hristiyanlar'ın cehennemlik oldukları" söylendiği için AK TV'nin kapatılması gerektiğini savunacak kadar bütün mantık kaidelerinin iflas ettiği bir çizgide yayın yapabiliyorsa, bundan, kafasına yumruk yedikten sonra karşısındakinden, elinin acımasına neden olduğu için özür dilemeyi gerekli gören anlayış sorumludur.

Ne yazık ki bu anlayış, siyasetten basın yayına kadar. müslüman halkın faaliyet gösterdiği her alanı, muhataplarının çıtayı yükseltmelerine hizmet eden bir çıkmaza sürüklemiştir.

İrticayı sıfırlamaya kararlı olduklarını söyleyen insanlara karşı, onların da bir parça irticacı oldukları "iftira"sında bulunarak mantığın bütün genel geçer kurallarını alt üst edenler, elbette kendilerine yönelecek suçlamalarda mantık arama haklarını kaybederler.

TASAVVUF ZORUNLU MUDUR?

21 Haziran 98

Yaklaşık bir yıl önceydi. Karşılaştırmalı dinler tarihi alanında doktora yapan bir ilahiyatçı ile, bir mecliste biraraya gelmiştik. Dereden tepeden epeyce konuştuktan sonra sözü tasavvufa getirdi. "Tasavvuf elbette iyi birşey" dedi ve "ama"sını eklemeyi unutmadı, "şart da değildir, insanı Allah'a ulaştıran başka yollar da var, fıkıh da böyle bir yoldur."

Harun Reşid'le şair Esmai arasındaki tartışmayı hatırlatan bir durumla yüzyüzeydim.

Şair, bedevilerin paluze tatlısından haberleri olmadığını savunuyor, Harun Reşid ise bunu imkansız görüyordu. Sonunda herhangi bir bedeviyi imtihan etmeye karar verdiler, Şair haklı çıkarsa 10 bin altın alacaktı. Sofralarına konuk ettikleri bedeviye yediği tatlının adını bilip bilmediğini sorduklarında muhatapları önce uzun boylu düşündü, sonra, "Ben nar diye birşey oyduğunu duyardım" dedi, "Galiba bu, o."

Şair, "Bana 20 bin altın vermelisiniz," diye seslendi Halife'ye, "çünkü bu adam narı da bilmiyor."

*

Tasavvufu, olsa da, olmasa da olur birşey sanan ilahiyatçı, sadece tasavvufu değil, fıkhı da anlamamıştı.

Anladım ki, tasavvuf, fıkıh ve kelam adlı ayrı kürsüler kuran ilahiyat fakülteleri, bu tasnifin altındaki mantığı öğrencilerine öğretememişti.

Söz konusu ilahiyatçı “Tarikat zorunlu değildir” deseydi, hak vermek mümkün olabilirdi. Fakat o, “Tasavvuf zorunlu değildir” diyordu.

*

Resulullah Efendimiz s.a.s. döneminde tasavvuf, fıkıh ve kelam gibi ilim dallarından söz edilmiyordu. Var olan sadece Kur'an ve Sünnet'ti.

Bunlar da sabit bilgiler yığını değil, yaşanan dinamik birer gerçeklikti. Önemli olaylarla ilgili vahiy geliyor ve ona göre hayat şekilleniyordu. Resulullah Efendimiz s.a.s.'in her fiili, sözü, hatta sükutu bile İslami bilgi birikimine birşeyler ekliyordu. Ashab, O'nunla birlikteyken, Sünnet'in oluşum sürecine bilfiil katılmış oluyordu.

Kur'an tamamlanıp ardından Resulullah Efendimiz s.a.s. Ahiret'e irtihal edince, Kur'an ve Sünnet, dinamiklik ve yaşanan birer gerçeklik oluş niteliklerini yitirerek nakledilen birer sabit bilgi bütününe dönüştüler.

28 Şubat süreci bugün nasıl herkesi ilgilendiriyor, Lale Devri’nin Patrona Halil İsyanı ise sadece ilim adamlarını meşgul ediyorsa, sonraki dönemlerde Kur’an ve Sünnet de sadece belli insanların uğraşı alanları haline geldi.

*

Onlar, Kur'an ve Sünnet üzerinde uzmanlaşmış, üyeleri az sayıda bir topluluk olarak, halka İslam'ı öğretme yükümlülüğünün üzerlerine düştüğünü gördüler. Kur'an ve Sünnet'teki bilgileri ve kendi içtihatlarını pedagojik bir maksatla, öğretimde kolaylık olsun diye tasnif etme yoluna gittiler. Oluşturdukları bilgi birikimine fıkıh adı verdiler ve bunu üçe ayırdılar: Fıkh-ı zahir (bugün anladığımız manada fıkıh), fıkh-ı batın (tasavvuf, ahlâk), fıh-ı ekber (itikad, akaid, kelam).

Prof. Dr. Orhan Çeker bu süreci şöyle özetler:

"Ebu Hanife devrinde ilimlerin birçoğu şimdiki gibi müstakil değildi. Kelam (akaid), Fıkıh ve Tasavvuf aynı ismi taşıyor ve hepsine birden 'Fıkıh' deniliyordu. (...) Aynı şekilde Ebu Hanife'nin 'el-Fıkhu'l Ekber' adlı eseri fıkıh ismini taşımasına rağmen şimdiki manada tek fıkhi mesele ihtiva etmemiştir, aksine tamamı kelam ve akideye dairdir. Tasavvufa da Fıkh-ı Batın denilmekteydi. Zamanla bu ilimler istiklaliyetini kazandı ve Fıkh'ın içerisinden Kelam ile Tasavvuf adlarıyla müstakil ilimler ortaya çıktı. Fıkıh ise ibadet ve ahkama dair meselelere münhasır kaldı." (Fıkıh Dersleri I, Seha Neşriyat, s. 27.)

*

Sosyal bilimlerin konusu insan ve toplumdan ibarettir, ama insanı ve toplumu tam anlamak için bütün sosyal bilim dallarını bir arada düşünmek gerekir.

Tabiatı tanımak için de bütün doğa bilimlerine vakıf olmak şarttır.

Sadece kimya ile tabiat ne kadar tanınırsa, yalnızca fıkıhla İslam o kadar anlaşılır. Bir kimse, "Fizik, kimya, biyoloji, astronomi, jeoloji… bunlar bize tabiatı tanıtan ilimlerdir. Fizik elbette yararlıdır, ama olmasa da olur, elimizde çok şükür kimya var" derse, onun cahil olduğunu ispat etmek için başka delile gerek kalır mı?!

İslamî ilimleri ilk tasnif edenler, oluşturulan ilim dallarının tek başlarına yeterli olmadıklarını biliyorlardı. Bunun için İmam Malik rh. a., "Fıkıhsız tasavvuf insanı zındıklığa, tasavvufsuz fıkıh da fıska götürür" demiştir. O, fıkıh-ı ekberi yani akaidi/kelamı da fıkhın içinde düşünüyordu.

İlk sufilerden Ebu Bekir Verrak rh. a. de şöyle der: "Tasavvufu ve fıkhı bir yana bırakıp da, ilim namına kelamla yetinen zındık, fıkıhla kelamı bir tarafa atıp da tasavvufla iktifa eden bid'atçı, tasavvuf ile kelamı bırakarak fıkıhla iktifa eden de fasık olur. Bu ilimlerin hepsinden nasip alan halas olur."

Evet, halas olmak için bu ilimlerin hepsi de zorunludur.

GÖNÜL DİLİ

22 Haziran 98

Bir şeyh efendi, "Binbir Gece Masalları"na konu olan o eski zaman çarşılarından birinde müridleriyle geçerken bir buz satıcısıyla karşılaşırlar.

“Acıyın o adama ki," demektedir satıcı, "güneş sermayesini eritir, rüzgar sermayesini eritir."

Bunu işiten şeyh efendi beyninden vurulmuşa döner, bayılır. Müridlerinin çabalarıyla kendisine geldiğinde, onların meraklı bakışlarını şöyle cevaplandırır:

"Asıl acınacak olan bizleriz. Günler sermayemizi eritir... Haftalar sermayemizi eritir... Aylar sermayemizi eritir..."

*

Aynı şeyleri konuşuyor görünürken bile, gerçekte hepimiz kendi gönül dünyamızın diline tercüme ederiz duyduklarımızı.

Aynı dili kullanırız ama hepimizin gönül dili farklıdır.

Bir buz satıcısının sözlerini bir mutsavvıf kendi gönül koduna göre algılarken, bugün Yunus Emre'yi okuyan niceleri de gerçekte onu, hiçbir zaman Yunus Emre'nin taşıdığı tasavvufi duyarlılıkla anlamamaktadır.

"Yunus Emre der hoca / İster var bin kez hacca/ Hepisinden eyice / Bir gönüle girmektir."

Yunus Emre'nin "bir gönül"ü, Allah dostlarının gönlüdür. Fakat onu okuyan niceleri, bunu ancak hümanizmanın laik diline göre anlar.

*

Dün, bir gazetede yer alan Abdürrahim Karakoç'la yapılmış söyleşiye göz atarken, onun şahsında, şiirin bugün geldiği gönül fakirliğine direnen bir şair portresi gördüm. Birtakım gençlerin şiirlerini, insanın boğazından geçmeyen ham armutlara benzetiyordu.

Bu değerlendirmesi bana, Rus şairi Mayakovski'nin üniversite yıllarımda okuduğum "Şiir nasıl yazılır?" adlı kitabındaki bir anektodu hatırlattı. Şair arkadaşlarından birisiyle toplu taşıma aracında birliktedirler, bir ara ağzından "pantolonlu bulut" şeklinde bir benzetme çıkar. Fakat hemen, bunun bir şiire temel olacak kadar ilginç bir mazmun olduğunu düşünür, arkadaşının fark edip kendisine mal edeceğinden endişelenir. Fakat onun hiç dikkat etmediğini anlayıp rahatlar.

Bunu okuyunca, şiirde yaşanan yozlaşmanın nedenini anladığımı düşünmüştüm.

Demek ki özneleri yanlış nesneler için kullanır, fiilleri olmayacak öznelere atfederseniz buna şiir adı veriliyordu. "Pantolonlu bulut" derseniz şiir yazmış oluyordunuz. "Yağmur yağıyordu" demek birşey ifade etmiyordu, ama "Saçların yağıyordu" diyerek fiili olmadık bir yerde kullanırsanız şiire ilk adımı atmış sayılıyordunuz.

Benden sekiz yaş küçük olan kardeşime bu "formül"ü öğrettiğimde, hemen birkaç tane şiir üretip bir edebiyat dergisine göndermiş, editörden çok yetenekli olduğuna dair mektup almıştı.

Bense, şiir yazdığını söyleyen heveslilere, bu işi bırakmalarını söyledim hep. Çünkü artık muhteva değil, saçma sapan bir söyleyiş biçimine sahip olmak önemliydi günümüzde. Anlaşılır olmama diye bir sorunu yoktu şairlerin, okuyucuların anlayamama problemi vardı.

"Sıradan insanlar" tarafından anlaşılamamak da zaten onların ayrıcalıklarından birisini teşkil ediyordu.

*

Yine de, çok az da olsa, anlaşılır şeyler yazan genç şairler mevcut. Ama onlar, anlamsız kelime oyunlarına değil, insan duyarlılığına yaslandıkları zaman gerçekten şiir yazmış oluyorlar.

Hüseyin Atlansoy'un "Musalla Taşında Açan Gül'ünü bu yüzden seviyorum.

"Yağmur bu kadar inceyken

"Ağır açan bir gül kadar hafifken merhamet

"Ölüm çok ağır Allahım

"Ölüm çok ağır, affet!"

Ben bu mısralarda, küçük yaşta babasını kaybeden yetim bir çocuğun dindiremediği içli gözyaşlarını, bastırmaya çalıştığı hıçkırıklarını görüyorum.

Ölümün olanca ağırlığını hisseden, ama Allah'a isyandan korkan bir kalbin ıstırabını duyuyorum.

Yağmur kadar ince bir muhteva, ağır açan bir gül kadar hafif bir söyleyiş buluyorum.

Şiirin kendisini buluyorum.

PİLOT BÖLGE

23 Haziran 98

"Yıllardır ders aldıkları hocalarından konuşuyoruz. Bazıları hariç, hiçbiri öğrencilerin sakal bırakmasından veya başörtüsü takmasından rahatsız değilmiş. Ne var ki 28 Şubat'la birlikte BÇG'nin ortalıklarda cirit atması, özellikle Alemdaroğlu ile birkaç profesörün makam odasını büro gibi kullanmaya başlamasından dolayı, durumun değiştiğini söylüyorlar. Ve hocalarının ısrarla kendilerinden rahatsız olmadığını, Alemdaroğlu'nu da aşan malum yerden baskı geldiğini söylüyorlar."

Pazar günkü gazetelerden birinde yeralan bu açıklamalar, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin başörtülü birkaç kız öğrencisine ait.

Tabii ki bu sözler, "Ordu başörtüsüne karşı değildir" şeklindeki bir kanaatten, Emekli Orgeneral Doğan Beyazıt'ın bile niçin rahatsız olduğunu çok iyi açıklıyor.

Bütün subaylar değilse bile en azından BÇG'nin sayın üyeleri, başörtüsüne karşı olmama gibi bir irticai tutumu asla benimsemezler.

*

Fakat, BÇG üyeleri gerçekten Alemdaroğlu'nun makamını büro gibi kullanıyorlarsa bunun anlamı, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin "pilot bölge" seçildiğidir.

Başörtülülere karşı yürütülecek bir mücadele karşısında halkın alacağı tavır ve sinirleri test edilmektedir.

Eğer her zaman olduğu gibi halk sinirlerine hakim olma başarısını gösterirse, “olgunluğundan” birşey kaybetmezse, alışılmış ağırbaşlılığıyla demokratik tepkisini bile göstermezse, halkın sinirlerinin gerçekten sağlam olduğuna karar

verilecek ve gelecek yıl bütün ülke sathında başörtülüler okullarının kapısında kalacaklardır.

O zaman, Cerrahpaşalılar dışındaki başörtülülerin yakınları feveran ettiklerinde, onlara bu yılki olgunluklarına geri dönmeleri gerektiği kibar bir dille hatırlatılacaktır.

*

Adamlar başörtüsünün siyasi simge olarak kullanılmasına karşılarmış.

Eğer başörtülüler okullarını bırakır evlerinde oturmaya razı olurlarsa, başörtüsü siyasi simge olmaktan çıkıyor.

Demek ki, başörtülüler Türkiye'nin eğitilmemiş, etkisiz ve yetkisiz insanları olmayı kabullenirlerse, başlarındaki örtünün siyasetle ilgisi kalmamış oluyor.

Bu beyler demek istiyorlar ki, bu ülkede siyaset bizim tekelimizdedir, demokrasi vesaire hikayedir, eğer bizim gibi düşünürseniz düşünce hürriyetiniz vardır, bizim gibi düşünmüyorsanız, haydi yallah evinize..

Onlar, "Artık anlayın despot olduğumuzu" demek istiyorlar, ama kimse onları anlamaya çalışmıyor.

*

Onlar, halkı başörtülüler ve başörtüsüzler diye ikiye ayırarak birbirine düşürmeye, kamplara bölgeye çalışıyorlar, bölücü olduklarını ispat etmek için ellerinden geleni eksik etmiyorlar, ama hâlâ birileri anlamamakta direniyor.

Başörtülülerle başörtüsüzler kardeşçe aynı okula devam edebilir deme idraksizliğinde bulunuyorlar.

Aslında irticacı olmadıklarını ispat etmek için yapmaları gereken şey çok basit. Bütün vatandaşlık haklarından feragat edecek fakat irticaya karşı verilen mücadelede kullanılması için vergilerini son kuruşuna kadar ödeyecekler.

Başörtülüler, sadece orduevlerinden ve resmi dairelerden değil, bütün okullardan da kovulmayı, başörtüsünün siyasal manevralarından milletin efendileri rahatsız olmasınlar diye, kabullenecekler.

Onlar, kahraman subaylarımızla aynı mekanı yalnızca Güneydoğu'da ölen yakınlarının tabutu başında ağlarken paylaşmaya razı olacaklar.

NEYİ SAVUNUYORUZ?

24 Haziran 98

Hayatım boyunca karşılaştığım en ilginç kişilerden biriydi. Ama benim için onun varlığı, çocukluğumun geçtiği sokağın kenarında akan ark'ın suyu kadar doğaldı. İlginçliği keşfetmem için o arktan çok sular akması gerekiyordu.

Mahallenin "Hoca Emmi"siydi, ama sadece yüzüne karşı böyle hitap ederdi çoğu kumse, namı "Kör Hoca"ydı. Asıl adını bilmezdim, hiçbir zaman merak da etmedim. Yıllar sonra bir gün bana, yazdığı tek kitabı hediye etmeseydi, bugün bile bilmeyecektim.

Kitap dediysem, büyük boy, 15-16 sayfalık birşeydi bu. İçinde temel dinî bilgiler anlatılıyordu. İlk sayfalarda "şer'i deliller"in Kur'an, Sünnet, İcma ve Kıyastan oluştuğu belirtilmekteydi. Ona göre icma, parlamentonun aldığı kararlardı. Bugün, icma işlerini TBMM yerine getiriyordu.

*

Gözlerini kaybetmiş olan bu yaşlı adam, emekli kütüphane memuruydu. Öğrenimini Osmanlı'nın son devrinde yapmıştı. Bu yüzden Arap harflerini ve Osmanlıca'yı çok iyi biliyordu. Zannediyorum bundan dolayı ona "hoca" ünvanı layık görülmüştü. Bayramda seyranda ziyaretine gelen komşu çocuklarına büyük ve küçük kan dolaşımını, fotosentez olayını vs. sorardı. Bu yaşlı adam için bu bilgiler münevver olmanın, aydınlanmanın, muasır medeniyet seviyesini yakalamanın işaretleriydi. Yazdığı şiirlerde hurafelere karşı mücadele veren çağdaş bir adam görüntüsü sergiliyordu.

İcma'yı TBMM'nin yasama faaliyet olarak gören bu tuhaf adamı, İsmail Kara'nın "İslamcılar'ın Siyasi Görüşleri" adlı doktora çalışmasını okuyunca daha iyi anladım.

Kara'nın anlattığına göre, Meşrutiyet yıllarında İslamcılar demokratik seçimleri "şura", parlamentoyu "ehl-i hal ve'l-akd" olarak görme eğilimi içine girmişlerdi. Anadolu'nun ücra bir köşesinde yetişen bu acayip adamın, türünün tek örneği olmadığını ancak o zaman anladım.

*

Meşrutiyet'in İslamcılar'ı, batılı kurumlarla İslamî kurumları özdeşleştirme gayreti içine girdiklerinde gerçekte batılı kurumları meşrulaştırmış oluyorlardı, İslam'ı yürürlükteki düzen indinde meşru hale getirme çabası içindeydiler. Böylece batılı kurumların meşru olduğuna baştan inandıklarını zımmen beyan etmiş oluyorlardı. Bütün çabaları, temsilcisi olduklarına inandıkları İslam'ı yürürlükteki düzen indinde meşru hale getirmekti.

İslam'ın özünde demokratik olduğunu savunan, tarikatların sivil toplum kurumları oldukları için övgüyü hakettiklerini beyan eden çizgi, aslında meşrutiyet İslamcılarının çizgisidir.

İslam'ın yürürlükteki düzene veya batı kökenli kurumlara uyarlanabilir bir çerçeve sunduğunu savunmayı bırakmalıyız.

Tek yapmamız gereken, muhataplarımızın savundukları “değer”leri yine kendilerinin çiğnediğini vurgulamak olmalıdır.

İKİNCİ ZAKARİ OLAYI

25 Haziran 98

Aydın Doğan'ın "İkinci Zakari"nin fotoğrafını dünkü sayısının birinci sayfasına yerleştiren gazetesi, habere "İkinci Zakari Olayı" başlığını layık görmüştü.

Zakari, tam da bir gayrimüslime yakışır şekilde, eğitimde 5+3 formülünü savunmak için yürüyen onbinlerce masum vatandaşımızı, elindeki Atatürk fotoğrafıyla protesto etmişti geçen yıl.

1987 yılında yapılan bir dayatmanın sorumluluğu, 1938'de ölen bir adama yıkılıyordu. Ne de olsa ölmüş insanlar adına konuşmak risksizdi, ölulerin tekzipte bulunmaları görülmüş şey değildi.

İkinci Zakari ise Ankara'ya "beyaz yürüyüş" yapan başörtüsü mağdurlarının çabalarını, elindeki Atatürk fotoğrafıyla protesto ediyordu.

Aydın Doğan'ın gazetesi haklı olarak onun gerçekte Atatürk'ün değil, Zakari'nin izinde gittiğini belirtiyordu, "İkinci Zakari"ydi o.

*

İkinci Zakari'yi Doğan'ın ikinci gazetesi de haber yapmış fakat sadece iç sayfalarında yer vermişti. Demek istiyorlar dı ki "Ey Zakariler, sizin arkanızdayız, ne duruyorsunuz, evinizde hiç mi Atatürk posteri yok!"

Beyaz Yürüyüş'ü yapan başörtülü öğrencilerin ne Atatürk'le meseleleri vardı ne de Zakari'lerle, tek istedikleri, sınavlara alınmalarıydı. Niçin Zakariler bu insanlara karşı Atatürk'ü istismar ederek mücadele etme gereği duyuyor ve niçin Aydın Doğan'ın gazeteleri Zakariler'i topluma örnek gösteriyorlardı.

Bu insanlar sınavlarına girdiklerinde Zakariler'in hangi hakkını çiğnenmiş oluyorlardı?!

Başörtülülerin de öğrenim görmesi Aydın Doğan'ın gazetelerinin hangi hürriyetini zedeliyordu?!

*

Kendilerine hiçbir saldırı olmadığı, hiçbir hakları çiğnenmediği halde başkalarının hak arayışlarını protesto edecek kadar küstahlaşan ve gaddarlaşan karanlık ruhlu insanları yüreklendirmeye çalışanlar ile, haklarını savunanlara "Aman dikkatli ol, ılımlı davran!" diyenler arasındaki mücadelede, ikincilerin kazanma şansı yoktur.

Çünkü onlar, haklarını savunmayı değil, haklarını çiğneyenlerden ılımlı bir şekilde merhamet dilenmeyi tercih etmişlerdir.

Metin Toker'in Recai Kutan'la yaptığı söyleşi ise, bu mesajı, olabilecek en son sınırına taşıyordu. Kutan şöyle demekte idi: "Biz sistemin bir partisiyiz ve amacımız sistemi yıkmak değil, onu daha sağlıklı şekilde işletebilmektir." Ayrıca Kutan'a göre, FP, "Radikal İslam'ın teşvikçisi ve korucusu değil engelidir."

*

Bir yanda, hak arayanları üstüne vazife olmadığı halde protesto edenlere verilen destek, diğer yanda ise hak arayanları "Ilımlı ve dikkatli olun!" diye uyaran anlayış.

Bir yanda, kendi yandaşlarını "Neden sessiz kalıyorsunuz, kamuoyu olarak tepkinizi gösterin!" diye kışkırtanlar, diğer yanda, hak arama çabası içinde olanları "Provokasyona gelmeyin!" diye ürkütenler.

Neden Aydın Doğan'ın adamları Zakarileri'i provokatör olarak görmüyorlar da bayraklaştırıyorlar dersiniz?

*

İslam'ın radikali, ılımlısı olmaz. İslam İslam'dır, ve bizlerin nüfus cüzdanlarımızda dinimizin İslam olduğu yazılıdır. Dinimiz ne emrediyorsa onu yapabilmemiz, anayasal bir hak ve hürriyettir.

Ama başka insanları Allahu Teala'ya ibadet etmeleri için zorlayamayız, çünkü laiklik bunu gerektiriyor. Ayrıca kimse Allah ile kul arasına giremez. Bu yüzden kurban derisini veya zekatını isteyen istediği yere verir, verebilmelidir.

İbadetlerin ifası (Kurban derilerinin Türk Hava Kurumu tarafından gasb edilmesi gibi) belirli kurumların tekeline girerse Allah ile kul arasına girilmiş, laiklik çiğnenmiş, Hıristiyanlıktaki "kilise" kurumu İslam'a taşınmış olur. İslam'da ruhbanlık yoktur.

Ülkemiz laik olduğu için, Zakari gibi gayrimüslimlerin ne giydikleri, ne yiyip içtikleri bizi ilgilendirmiyor. Hangi şapkayı isterlerse giysinler.

Ama bu gayrimüslimler, yani Zakariler, müslümanların başörtüsünden de ellerini çeksinler, laik olduklarını artık anlayalım.

Sistem partileri de Müslümanlar hakkında bilir bilmez radikal-ılımlı ayrımı yapmasınlar, kendilerinin fetva makamı değil, parti olduklarını artık öğrensinler!

SADECE MÜSLÜMANLAR'A SAYGISIZ

26 Haziran 98

Eğer Resmi Gazete'de bir başyazar istihdam etmek gerekseydi, zannediyorum en uygun isim Oktay Ekşi olurdu.

Tahmin edebileceğiniz gibi Resmi Gazete hiç ilgimi çekmiyor, aynı nedenle Oktay Ekşi'nin yazılarını da okumuyorum. Bu yüzden, onun AK TV ile ilgili yazısından, ancak bir gün sonra, bir arkadaşımın hatırlatması üzerine haberdar olabildim.

Ekşi, "Nakşibendi şeyhi olarak tanınan Mehmed Zait Kotku"dan sözediyordu. Bu ülkede, andığı adı taşıyan bir Nakşibendi şeyhi hiçbir zaman yaşamadı. Nitekim Hürriyet'in başyazarının adı Otay Ekşi değil, sahibi de Ayın Doğan ismini taşımıyor.

*

AK TV'de "Her dine değil, sadece Müslümanlığa saygılıyım" denilmesine Oktay Ekşi çok bozulmuş.

Bozulmasaydı şaşırırdım. Çünkü benim bildiğim Oktay Ekşi, her dine değil, sadece Müslümanlığa saygısızdır. Bu yüzden de "sadece Müslümanlığa saygılı olunması'na dayanamaz.

O, mesela ineğe tapanlara saygıda kusur etmez. Müslümanlar sözkonusu olunca, önce onlara irticacı adını takar, sonra da gelsin saygısızlık.

Ekşi'ye göre, bir kimsenin sadece Müslümanlığa saygılı olduğunu söylemesi, yasada yer alan "ırk, cinsiyet, sosyal sınıf veya dini inanç dolayısıyla hiçbir ayırım yapılmayacağı" ilkesini çiğnemekti.

İneğe tapılmasına saygı duymamak, yasayı çiğnemek midir sizce?!

Hz. İsa'ya "Allah'ın oğlu" yakıştırmasında bulunmak gibi çok çirkin bir inanca saygı duymamak, yasaya aykırı mıdır?!

Hahamların Tevrat'a ilave ettikleri, yahudilerden başkalarını hayvan (eşek vs.) sayma inancına saygı duymamak suç mudur?!

Ekşi yahudi mi, yoksa hristiyan mı, bilmiyorum. Ama eğer yahudi değilse, yahudi inancına göre bir hayvandır.

Hürriyet'in başyazarı çok istiyorsa bunu saygıyla karşılasın, kendi keyfi bilir. Bu "çağdaş" tavrını saygıyla olmasa da hoşgörüyle karşılıyorum.

Ama aynı çağdaşlığı başkalarına dayatma hakkı olduğunu sanıyorsa, yanılıyor.

*

Ekşi'nin bozulduğu sözler sadece bu kadar değil. "Hristiyan ve Musevilerin cehennemde yanacağı"nın tebliğ edilmesine de çok kızmış.

Bu çok çağdaş yazar, papazların Cennet'ten arsa dağıttıkları Hristiyanlığa saygılı olduğu için mi, Allah'ın Kur'an'daki hükmünden rahatsız olmuş?!

Papa'nın aforozuna, yaptığı Cennet taksimine saygılı, saygısız olduğu tek taksim Allah'ınki.

Aferin Oktay Ekşi, eminim bütün çağdaşlar seninle gurur duyuyordur. Sen bu tavrınla artık tarihe geçersin.

AK TV'nin yayınlarını "şu şu ilkeler'e aykırı bulmamış diye RTÜK'ü suçluyorsun ya, tam da bu ilkelere nasıl uyulacağının unutulmaz örneğini tavrınla herkese gösteriyorsun, alkış sana.

Söz konusu yazınla "toplumun milli ve manevi değerlerine" saygılı olduğunu kanıtlıyorsun.

"İnsanların dini inançları nedeniyle kınanmaması" ilkesine ne kadar bağlı kaldığını gösteriyorsun.

"Toplumun huzuruna" eşsiz bir katkıda bulunuyorsun..

Neden? Çünkü sana göre toplumu Yahudi ve Hristiyanlar oluşturuyor.
Müslümanlar insandan sayılmadığı için toplumda yeri yok.

Çünkü, yahudi olmayanları insandan ve toplumdan saymayan Yahudiliğe saygıda kusur etmeyecek kadar çağdaşsın.

Sana bir kere daha aferin.

*

Ekşi'nin yazısının son paragrafı şöyle:

"Bu RTÜK yasası çıkarken, 'Yapmayın. Bu kurulun kuruluşunu siyasi partilere bırakmayın' diye yırtınanları dinlemeyenler, şimdi o şekilde kurulan RTÜK'ün işini yapmaması bir yana, bir de anayasal düzenin düşmanlarını korur hale geldiğini görünce, dileriz biraz utanırlar."

Ben, utandım...

Halkın temsilcileri olan milletvekillerinin tercihinden korktuğu için yırtınan bu çağdaş demokratik tavır karşısında utandım. Millete saygının ne olduğunu gördüm, utandım..

Bir yandan utandım, öbür yandan da Oktay Ekşi'ye teşekkür borçlu olduğumu düşündüm.

Çünkü, onun tavrına bakarak, "Haya imandandır" hadis-i şerifinin anlamını derinliğine kavradım.

SİMAVİ VE ÖZAL SUİKASTİ

27 Haziran 98

Eğer Korkut Özal bu ülkenin en ihtiyatlı, temkinli, dikkatli ve uzun ölçüp biçip iş yapan ve konuşan politikacılarından olmasaydı, iddiasını yine de önemsemek gerekirdi. Ama bu iddiayı ihtiyat ve temkin simgesi bir politikacı ortaya atıyorsa, daha da önemsemek gerekir.

İddia şu: Merhum Cumhurbaşkanı Turgut Özal, kendisine yönelik suikast girişiminden bir yıl sonra, Korkut Özal'a, "Bu suikast işini araştırdık, arkasından Erol Simavi çıkıyor" demiş.

Bunu açıklayan merhum, acaba neden Simavi'nin üzerine gitmemişti, onun kişiliğinde var olduğunu öne sürdüğü suikastçi boyutun sınırlarını kestiremediği için ürkmüş müydü?

*

Bunu bilmek mümkün değil.

Ancak, Emin Çölaşan'ın yaklaşık on yıl önce Simavi ile yapıp Hürriyet'te yayınladığı söyleşiyi okumuş biri olarak, bir yığın laf arasından zihnimde kalan, o zaman beni çok şaşırtmış olan bir ayrıntıyı şimdi çok önemsiyorum.

Simavi, birilerinin kendisine, "Abi, gerekiyorsa senin için vururuz, öldürürüz" dediklerini öne sürüyor, kendisinin böyle birşey istemediğini, sanki büyük bir iyilikmiş gibi, övünerek açıklıyordu.

Simavi neden böyle birşeyi söylemek ihtiyacını duyuyordu? Ve neden böylesi hatır için öldürme meraklısı dostları vardı? Onlara nasıl bir dostluk sunuyordu ki karşılığını o şekilde vermek istiyorlardı?

Hayatım boyunca bu türden dostlara sahip olmamış ve böylesi teklifler almamış bir insan olarak, Simavi'nin o açıklamasının ardındaki gerçekleri bilebilecek durumda değilim.

*

Ama, gerçeklerden uzak bir suçlamanın ters tepeceğini, iddiayı ortaya atanı vuracağını benden çok daha iyi bilecek bilgi ve tecrübeye sahip bir politikacının iddiasını önemsemek gerektiğini biliyorum.

Hürriyet Gazetesi yazarlarının panik içinde Simavi'yi savunma yarışına girmelerini de çok anlamlı buluyorum.

Madem asılsız bir iddia, nasıl olsa yargı önünde kanıtlanamaz diye kayıtsız kalmaları gerekirken, iddiasına "deli saçması" yaftasını layık görerek, Korkut Özal'a hakaret etmelerindeki acullüğu daha da anlamlı buluyorum.

Hürriyet yazarlarına göre, Özal suikastinin aydınlatılması için Erol Simavi'nin Hürriyet'i seferber olmuştu, acaba Erol Simavi kendi kendini yakalatmak için mi bastırıyordu?..

İşte tam da bu nokta benim kafamı kurcalıyor. Neden Erol Simavi'nin Hürriyet'i merhuma yönelik suikast girişimini bu kadar takıntı haline getirmişti?

*

Oktay Ekşi, "Turgut Özal'a suikast düzenlettiren bir Erol Simavi, hiç değilse bize 'Bu konu üzerinde daha fazla durmasanız iyi olur' türünden bir mesaj iletmez miydi?" diye soruyor.

Doğru, Turgut Özal'a suikast düzenlettiren bir Erol Simavi'nin gazetesinde, suikastin övülmesi de (!) gerekirdi. Övülmediğine göre, demek ki Simavi'yle bir ilişkisi yoktu.

Simavi'nin bu işle alakasının olmadığını gösteren daha sağlam kanıtlara da (!) sahip Ekşi, ona göre Simavi "yüreğinde sevgiden başka şey taşımayan insan"..

Bekir Coşkun daha güçlü bir delile sahip: "Dördüncüsü, Erol Simavi'nin bir karıncanın incinmesinden mutsuz olduğunu herkes bilir.." diyor.

"Yüreğinde sevgiden başka birşey olmadığı" ve "karıncayı incitmekten mutsuz olduğu" için, ona gelip, "Abi, istiyorsan senin için öldürürüz" diyen "gazeteci olmayan dostları" var.

*

Simavi'yi telaşla savunan gazeteciler, irticacı diye suçladıkları zatların yüreğinde sevgi olmadığını bilirler, çünkü onlara bu türden sorular sorulmaz, "Yetim mi giydirelim, yoksulları mı doyuralım?" diye sorulur.

Simavi'nin tetikçi gazeteci dostlarına tavsiyem, Korkut Özal'a hakaret etmek yerine, onun iddiasının araştırılmasını ve Simavi'nin suçsuzluğunun böylece tescil edilmesini teklif etmeleridir.

Hani şu "Alnım açık, verilemeyecek hesabım yok" tavrı var ya..

Yüreğinde sevgiden başka şey olmayanlara bu tavır yakışır..

Sükunet, vakar ve soğukkanlılık yakışır..

TASAVVUFUN ASLI

28 Haziran 98

İslam tasavvufuyla Hint felsefesi veya Hristiyan mistisizmi arasında ilgi kurmaya çalışan birini görürseniz, anlayın ki, Kur'an ve Sünnet'i bilmiyordur.

Çünkü insanlar iki şey arasında benzerlik kurduklarında, bunun nedeni, o iki şeyi de tanımalarıdır. Benzerlik kurabilmek için önce tanımak gerekir.

İslam tasavvufunu Hint mistisizmiyle bağlantılandırıp Kur'an ve Sünnet'ten ayrı gibi göstermeye çalışanlar, gerçekte ne İslam tasavvufunu ne de Kur'an ve Sünnet'i biliyorlar.

Eğer Kur'an ve Sünnet'i bilselerdi, tasavvufun Kur'an ve Sünnet kökenli olduğunu da bilirlerdi.

Fakat, Hint mistisizminden etkilenmiş gibi gösterme çabası içindedirler. Bari İslam tasavvufunu ve Hint mistisizmini iyice bilselerdi de nerede etkilenme olduğunu gösterselerdi ya, bu da yok. Sadece kuru bir iddiayı papağan gibi tekrarlama durumu var.

Mutasavvıflar hangi Hint mistiği veya düşünüründen hangi sözü kitaplarında naklediyorlar? Hiçbirini. Eğer nakletselerdi, "Demek ki etkilenmişler" diye düşünürdük. Halbuki onlar, sadece ayet ve hadislere dayanmaktadırlar.

Bir de günümüz aydınlarına bakınız. Kitap ve yazılarını şöyle bir inceleyiniz, ayet ve hadis'e doğru dürüst rastlayamazsınız, ama yabancıların isimleri sebildir.

Bunlar Kur'an ve Sünnet'i bilmeden, okumadan güya Kur'an'a göre düşünmektedirler de, Kur'an ve Sünnet'i ezberleyip yutmuş olan mutasavvıflar tutup yabancılardan etkilenmişlerdir.

Pes doğrusu..

*

Nakşibendi tarikatinin ilkelerini hemen hemen bütünüyle formüle eden zat Abdülhalık Gücdüvani (k.s.) Hazretleri'dir. Bugüne kadar da bu ilkelerde bir değişiklik olmamıştır, olamaz da.

Onun, Mehmed Zahid Kotku (k.s.) Hazretleri tarafından aktarılan vasiyetnamesinde yeralan şu tavsiye, nereden etkilendiğini çok iyi gösterir: "Tarikati de, tasavvufu da Kur'an'da ara!" Bir başka tavsiyesi de "cahil sufilerden kaçınmak"tır.

Bakıyorsunuz ki bazıları da "fıkıh adına" tasavvufa cephe alıyorlar. Bunlar Kur'an ve Sünnet'i anlamadıkları gibi, çokça atıfta bulundukları "selef"i de anlamamışlardır. Selef, yani hicri birinci asırda yaşayanlar, fıkıh denince önce tasavvufu anlıyorlardı, "dinde fakih, anlayışlı olmak" buydu.

İmam-ı Gazali rh. a. şöyle der:

"Birinci Lafz: Fıkh'dır. Bu sözü başka manaya aktarmadı ve değiştirmediler. Yanlız bu kelimeyi füru-ı fıkhın fetvalardaki garip meselelerini bilmeğe, illetlerinin inceliklerini anlamağa, bu hususta sözü uzatmağa ve bunlarla alakalı makaleleri ezberlemeğe isim (olarak) vermekle hususileştirdiler. (..) Halbuki birinci asırda, ahiret yolu ve *nefsin afetlerinin incelikleri bilgileri* ile, amelleri bozan şeyleri bilmeğe, dünyalığa kıymet vermeyip ahiret nimetlerine bağlanmağa ve kalbini Allah korkusunun kaplamasına (dair bilgilere hep) birden 'Fıkh ilmi' denirdi." (İhyau' Ulum'd-din, C. I, çev. Ahmet Serdaroğlu, s. 83)

*

Başlangıçta tasavvuf, kelam ve bugünkü anlamıyla fıkıh hep birlikte fıkıh kavramı altında ele alınıyordu. Hepsinin de kaynağı Kur'an ve Sünnet'ti. Tasavvufa fıkıh-ı batın, kelama fıkıh-ı ekber, bugünkü fıkha da fıkh-ı zahir adı veriliyordu.

Zamanla adlar değişti, bugün de değiştirilse birşey kaybedilmez. Çünkü ıstılahat, terminoloji değişmekle, terim ve ıstılahların karşılık geldiği olgular değişmez. Asıl bilgi, olguya ilişkin doğrudan bilgidir.

Bunun için doğa bilimlerinde de, terim ve kavramları ezberlemek değil, o terim ve kavramların karşılık geldiği olguları gözlem, tecrübe/deney ve ölçme yoluyla doğrudan tanımak önemlidir.

İbn Haldun rh. a. bu gerçeğe şöyle işaret eder: "Üstadlardan herbirinin kendine mahsus metod ve terimleri bulunması bu metod ve terimlerin ilimden sayılmazlığını gösterir. Çünkü metod ve terimler ilimden olsa idi, tanınmış bu üstad ve öğretmenlerin öğretim usulleri tek çeşit olurdu. Kelam ilmini gözden geçirirsen bunu görürsün. (..) Fıkıh ve Arabiyyat ilimlerinin hali de böyledir." (Mukaddime, C. III, çev. Zakir Kadiri Ugan, ss. 484-485)

*

Tasavvuf kavramı reddedilebilir ve yerine başka bir terim oluşturulabilir. Ama tasavvuf adı altında aktarılan olgusal gerçeklik reddedilemez. Çünkü o doğrudan Kur'an ve Sünnet'tir.

Mesela, ne fıkıh ne de kelam, Kur'an'da sık geçen tevekkül ve sabır gibi konuları ele alır. Fıkıh ve kelam, Kur'anî bilgiyi tam yansıtmaz, çünkü fıkıh teriminin kapsamını seleften sonrakiler daralmışlardır. Bu, onların metodudur, aslında İbn Haldun'un belirttiği gibi sadece onları bağlar.

Bu nedenle, güya fıkıh veya kelam namına tasavvufu reddeden, insan beyninin ürünü vazgeçilebilir bir kavramı reddederken gerçekte farkında olmadan, vazgeçilmez nitelikteki Kur'anî gerçeği reddetmiş olur.

ŞEHİRLİLER ÇOLUK ÇOCUK MU?

29 Haziran 98

"İçinizdeki çocuğu öldürmeyin!" diyerek, insanları çocuk saflık ve masumiyetine çağıran koca koca adamların çocuksulukları, İbn Haldun'un gerçekçiliğinin aynasında bütün şiirselliğini yitiriyor.

"Şehirliler" için böyle bir çağrı anlamsızdır, onlar İbn Haldun'a göre zaten çoluk çocuktur.

Bunun sebebi, "şehirlilerin rahat döşeklerine yan gelip yatmış, nimetler ve bolluklar içine dalmış, mal ve canlarını korumayı ise ülkeye hükmedenlere bırakıp kendilerini güven içinde saymış olmaları"dır.

Üstad'a göre bu bir aldanıştır: "Bunlar yanlış ve boş şeylere aldanmışlar, kendilerini güven içinde hissederek silahlarını bir tarafa atmışlar, böylece yüzyıllar geçmiş ve barınaklarını koruyanların evladı, kadınlar ve çocuklar derecesine inmişlerdir."

Bedeviler ise, "Kendi kuvvet ve şecaatlerine ve ancak kendilerine güvenerek tek başlarına çöl ve sahralarda dolaşırlar".

Onlarla şehirlileri karşılaştıran İbn Haldun, şehirlilerin "içlerindeki çocuğu öldürmeyen" insanlardan oluştuğunu saklamaz:

"Şehirliler bunlarla karışır ve bunlarla birlikte sefer ederlerse, bunların çoluk çocukları gibi olurlar. Bu göçebelerle beraber bulundukları zaman kendilerini müdafaa ve korumak hususlarında hiçbir şeye teşebbüs etmezler ve her hususu göçebelere havale ve teslim ederler. Bu gözlerle görülmüş bir gerçektir."

*

Şehirlilerdeki bu cesaret eksikliğinin üç nedeni vardır İbn Haldun'a göre: Birincisi, yukarıda da geçtiği gibi nimet ve lezzetlere dalıp bolluğun adet ve ihtiyaçlarına kendini kaptırmak; giyim kuşam, bina ve yiyeceklerde lüks ve sefahata alışmaktır.

Sonuç, onların şecaat ve kudretlerinin zayıflamasıdır. "Bunların hali," der Üstad, "ipek kurdunun haline benzer. İpek kurdu ağını örer, sonradan örgüsünün merkezinden başlayarak tersine bir hareketle örgüsünü yok eder."

Cesaret yokluğunun ikinci nedeni, devlet despotizmidir:

"Herhangi bir devlet ve hükümetin idaresi kahır ve şiddete dayanır, bu şiddet şefkat ve merhamete galebe çalar ise, ahalisinin kuvvet ve şecaatleri kırılır. Zulüm ve şiddetle kırılmış olan kalpler üşenerek ağır davranmaya mahkum oldukları için, onlar kendilerini müdafaa ve nefislerini koruma kuvvet ve tabiatını kaybederler. Halife Ömer'in, komutanlarına, emirleri altındakilere kuvvet ve şecaati kaybettirecek muamelede bulunmayı yasak etmesi bunun bir delilidir."

Üçüncü neden, eğitimdir: "Küçük yaşlarından beri öğretmen ve üstadların terbiyesinde ilim ve hüner, sanat ve din ilimleri öğrenen ve onların terbiyesinde yetişen kimselerde dahi, bu terbiyenin onların şecaat ve atılganlıklarını çok eksiltmiş olduğu görülüyor. Bu sınıf, az kalsın üzerlerine saldıranlara hiçbir vasıta ile karşı koyamayacak bir hale geleceklerdi. Üstad ve ulularn vakarla ve mahabetle dolu olan meclislerinde bulunarak kıraat ve ilimler öğrenen talebelerin hali işte böyledir."

*

Devir değişti, bugün o vakar ve mahabetle dolu meclisler yok denecek kadar az, fakat yığınla okul var. Çocuklarımızın öğretmenlerine olan saygılarıyla övünüyor, Batı'da ilkokul öğrencilerinin bile eğitimciler karşısında ölçüsüz biçimde laubali davrandıklarına bakarak kendi milletimizle gurur duyuyoruz.

Bu bir aldanıştır. Ve bu aldanışta, neden Batı'dan farklı olarak bizde, dört tane generalin aklı esince bir futbol maçını iptal etmekten daha kolay biçimde Meclis'i iptal edebildiğinin açıklaması vardır.

"Tecrübeli politikacılar"dan da hiçbir zaman cesaret beklenemez. J. A. C. Brown, Türkçe'ye Beyin Yıkama adıyla tercüme edilen kitabında şöyle der:

"Siyasi tecrübe devrimci için daima bir engel teşkil eder. Karşılaşacağı güçlükler hakkında hiçbir fikri olmaması gerekir ki, istikbalden çok şeyler umabilsin. Tecrübeli bir politikacı ise ancak hareket kitleleri cezbetmeye ve ciddiyet kazanmaya başladığı vakit sahneye çıkacaktır."

*

Evet, şimdilerde sistem partisi olduklarını ve radikal İslam'ın önünde engel teşkil ettiklerini açıklayan tecrübeli politikacılar, ancak kolay günler gelince, başkalarının yeterince müslüman olmadıklarına, patates dinini temsil ettiklerine hükmedeceklerdir.

Eğitim ancak nebevî/geygamberî (Sünnet eksenli) esaslara dayanırsa cesareti yok etmez. İbn Haldun ashabın durumunu buna örnek gösterir:

"Peygamber'in onları terbiyesi suni (yapay, yapmacık, kendi kişisel icadı) bir eğitim olmayıp, Allah'tan telakki ettiği din hüküm ve edeplerini öğretmekten ibarettir."

*

Gerçek mutasavvıflar eğitimlerini aynı şekilde sunilikten uzak tuttukları için, Şeyh Şamil, Emir Abdülkadir, Ömer Muhtar gibi mücahidler onlar arasından çıkmıştır.

B. G. Martin, "Afrika'da Sufi Direniş" adlı eserinde incelediği on kadar şeyh için, "Aralarında bazı farklar olmakla birlikte bu zatlar 19. yüzyılda sömürgeciliğe karşı direnişin gerçek kahramanlarıydılar" diyorsa, nedeni budur.

Sıkı disiplini ve aşırı kuralcılıklarıyla övünen, takvayı değil itaati öğreten siyasi organizasyonlar ve özel kurumlar, çoluk çocuk yetiştiren seralardır.

"İçimizdeki çocukları öldürmeyelim!"

Olur, öldürmeyelim. Ama bu kadar çok çocuk da bir toplum için biraz fazla değil mi?!

BAŞÖRTÜSÜNÜN ONURU

30 Haziran 98

Bugünün başörtülü üniversitelileri kadar değilse de, lise yıllarımda ben de bir ölçüde tesettür sorunu yaşadım.

19 Mayıs törenlerine şortla katılmak gerekiyordu. Lise ikinci sınıfta, eşofmanla okul meydanında yapılan provalar sırasında, arkadaşlarıma ayak uyduramıyordum. Öğretmen birkaç kez uyardı, fakat bende düzelme yoktu. Sonunda, "Seyfi," diye bağırdı, "çık dışarıya, sen katılmayacaksın". Beceriksizliğin mahcubiyetini duyarak kenara çekildim. Lise üçler törenlere katılmıyordu, bir sonraki yıl aynı duruma düşmeyecektim.

Yanıldığımı anlayacaktım. Son sınıftayken ilk dönem, beden eğitimi notu en yüksek olan bendim, dokuzdu. Üstelik öğretmen solcuydu, ilk defa bir solcu öğretmenden beklediğimin üstünde not alıyordum. Kendimi son derece sportmen buluyordum.

İkinci dönemin hemen başında, lise üçlerin de törenlere katılacağını öğrenince, elimden alınmış olan beden eğitimi özürlü angut rolünün acısı, sportmenlik kıvancımı silip süpürmüştü. Törenlere katılmazsam, beden eğitimi dersinden ikmale kalacaktım. Dereceye girme durumum da vardı, o da elden gidecekti.

*

Bütün umudum miyopluğumdaydı. Sağlık ocağındaki iki doktorun rapor vermesi yetiyordu. Birisi hemen raporu verdi, umduğumdan kolay gidiyordu iş.

Yanıldığımı anlayacaktım. İkinci doktoru bir türlü bulamıyordum, galiba sağlık ocağına ben ondan fazla uğruyordum.

Bir ay sonra yakaladığımda, "Belgeyi bırak, yarın gel!" dedi. Demek ki o da "Bugün git, yarın gel"ci memurlardandı.

Yanıldığımı anlayacaktım". Demek ki okul idaresi ona, "Aslında rapor verilir ama verilmez" kategorisine girdiğimi bildirmişti.

"O zaman" dedim, "sağlamdır diye yazın".

Cevabı, "Birşey yazmamam zaten bu anlama gelir" şeklindeydi.

"Hayır" dedim, "kanaatinizi yazmanız gerekiyor".

Yazdı.

*

Tam teşekküllü bir hastaneye sevkimi uygun bulmuştu.

Müdür yardımcısı her zamanki yapmacık gülümsemesi ve dostlar alışverişte görsün kibarlığıyla, "Seyfi," dedi, "iki doktorun imzası yok, şehre de (Sivas'a)gidemezsin, törenlere katılman gerekiyor".

Ders boyunca konuyu düşündüm, madem ki doktorlardan birisi çekimserdi, diğerinin görüşünün kabul edilmesi gerekirdi aslında. Teneffüste müdür yardımcısına şehre gitmeye karar verdiğimi söyledim.

Akşam, esnaf bir tanıdıktan, şehirde bana yardımcı olacak bir isim söylemesini istedim. Ertesi gün öğleyin şehirde, adını aldığım esnafın kepenklerinin kapalı olduğunu görünce, doğrudan devlet hastanesine gitmeyi düşündüm. Ama okulun kapanmasına bir hafta, bilemediniz on gün kalmıştı, Mayıs'ın 10'undan sonraki günlerdi. Beden eğitiminden rapor almak için geç değil miydi?

Bir yıl önce tanıştırıldığım bir esnaf geldi aklıma, gidip meseleyi anlattım.

*

Devlet hastanesindeki göz kliniğinin müstahdemine hitaben bir kart yazıp verdi bana, ahbabıymış.

Müstahdem doktora, "Bu gence rapor lazım" dedi, doktor beni şöyle dikkatlice bir süzdü, "Tamam" diye cevapladı. Dışarda müstahdemi bekleyecektim. Yarım saat sonra elinde raporla geldi. Baş tabibinki de dahil dört-beş imza vardı. İçeriği şöyleydi: "1. Yüksek dereceli miyopi. 2. Beden eğitimi dersine giremez".

Müdür yardımcısının yanına birkaç gün uğramadım, provalara filan da zaten başından beri katılmıyordum. Sonunda okul kapısında tesadüfen karşılaşınca, "Hocam," dedim, "iki imza olmuyormuş, bu yüzden dört-beş doktor imzaladı". "İyi" demekle yetindi, ama beden eğitimi öğretmeni onun kadar soğukkanlı değildi, kriz geçiriyordu. Arkadaşlara, "Beden eğitimi dersinden muaf olsa bile, ders esnasında gelip kenarda bekleyecek" demişti.

Beklemem gerekmeyecekti, çünkü alelacele, lise üçlerin törenlerden muaf tutulması kararı aldılar. Bu bir cevaptı, boşuna yoruldun demeye getiriyorlardı.

*

Rapor alamasaydım bile sonuçta bir ay gecikmeyle yine mezun olacaktım. Bu yüzden, bugünün başörtülülerinin sorunu yanında benimki devede kulaktı.

Ama, başörtülülere bakıyoruz, kimisi tesettürlü, kimisi de tesettürümsü. Tesettürümsülerden birisi, önceki gün bir gazetede yer alan fotoğrafta da görüldüğü gibi, kendisini öperek tebrik etmek isteyen öğretim görevlisine "Elbette hocam!" diyordu.

Mezuniyet törenine katılmasalar veya kendilerini sakınsalar mezun olamayacaklar mıydı, diplomaları iptal mi edilecekti?!

Saçını göstermiyor fakat saçlarını gözünden sakındığı adamın dudaklarına yanağını beşuş bir çehreyle sunuyor, neden?

*

Elbette bu örneklerden hareketle bir genelleme yapılamaz. Bir başkası subaya, "Teşekkür ederim, fakat nasıl sizin ilkeleriniz varsa, benim de ilkelerim var, size saygı duymadığım anlamına gelmiyor bu, ama kendime de saygı duymalıyım" diye cevap verirdi. Yine başka bir başörtülü olsa, "Öpmek tebrik etmenin tek ve en uygun yolu değildir" diyerek ders verirdi.

Ama bu örnekler, gidişatın sağlıklı olmadığını gösteren sinyallerdir.

Erkekler açısından başörtülü genç kızların "gözlerinin ta içine bakmak", onlara destek vermenin işe yarar bir yolu değildir.

Hayranlık duyulacak bir azimle başörtüsüne sahip çıkıyor fakat gözlerinin içine bakılmamasından yakınıyor, neden?

Başörtüsünü onuru olarak görüyor, sahip çıkıyor, fakat başörtüsünün onurunu kendisi çiğniyor, neden?

*

Fakat aslında yok birbirimizden farkımız, hepimiz aynıyız. İslam'ı bizler savunuyor, sonra yine bizler çiğniyoruz.

Tasavvufa bizler sahip çıkıyor, önce biz aykırı hareket ediyoruz.

Şahsiyetli dış politikadan söz ediyor, şahsiyetsiz iç politikanın unutulmaz örneklerini sergiliyoruz.

Onurlu olmaktan dem vuruyor, ama onurumuzu savunmak için hiçbir şey yapmıyoruz.

Bir tarağın dişleri kadar benziyoruz birbirimize.

NE YASAL NE ADİL!

1 Temmuz 98

Basın yayın organlarının çabaları sonuç verdi ve nihayet baklava hırsızı gençleri destekleme korosuna Sema Pişkinsüt de katıldı.

Pişkinsüt, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu başkanı. Ona başvuran birçok önemli isim, "Türkiye'de bunca hırsızlık, hortumlama varken, çocukların böyle cezalandırılması doğru mu?" diyorlarmış, "Gerekiyorsa bir yasa tasarısı hazırlansın, ek bir düzenlemeyle bu çocuklar yararlandırılsın".

Gaziantep Baro Başkanı ise, "Ceza yasal ama adil değil" diyor.

Çocukların 18 yaşından büyük olanı dokuz, küçük olan diğer dördü ise altışar yıl hapse mahkum edilmiş durumda.

Sırf baklava çaldıkları için bu cezaya çarptırılmadılar elbette. İşyerine kapıyı kırarak girmiş olmaları ayrı bir suç. Asıl ağırlaştırıcı neden ise, bu işi dört kişi bir araya gelip yapmış olmaları, örgütlü bir suç söz konusu, yani çeteleşme var ortada.

*

Ben de kendime soruyorum: Türkiye'de bunca hırsızlık, hortumlama varken, başlarını örten kız çocuklarının böyle cezalandırılması doğru mu?

Neden bu çocuklar okullarından atılıyorlar, hakarete uğruyorlar, 15-16 yıllık öğrenim hayatlarının semeresini almaları engelleniyor?

Üstelik bu çocukların okullarına alınmalarını engelleyen bir yasa da mevcut değil.

Ayrıca, insanların inançlarının gereği neyse, yerine getirmeleri anayasal hak.

Dahası, çocukların durumlarının düzeltilmesi için ek düzenlemeye ihtiyaç yok, yasaların işletilmesi yeterli.

Uğradıkları muamele için söylenecek olan şu: Aldıkları cezalar ne yasal ne de adil.

Baklava hırsızları için harekete geçenler, neden yüzlerce başarılı, pırıl pırıl masum başörtülüye karşı kulaklarını tıkıyorlar acaba?

Yoksa onlar, baklava hırsızlarının akıbetinde kendi geleceklerini mi görüyorlar? Bir gün kendilerinin de başlarına benzer bir durum gelmesinden mi korkuyorlar?

"Susma, sustukça sıra sana gelecek!" diye mi düşünüyorlar?

*

Kahramanı **Yeşil**, insan hakları mağduru **dükkan soyguncusu**, hukukçusu **Yekta Güngör Özden**, parlamento başkanı **Kalemli**, muhafazakarı **Agah Oktay Güner**, demokrasisinin balans ayarcısı **Çevik Bir**, halkçısı **İSKİ'ci Nurettin Sözen**, en saygın şirketleri **Mesa** ve **Nurol** olan bir ülkede, başörtülü öğrenciler cezalandırılmayı hak ediyorlar.

Çünkü çağın gerisindeler.

Cezayı hak etmeyenlerse hırsızlar, arsızlar, hortumcular, ahlaksızlar, lüpçüler, yiyiciler, rüşvetçiler. Onlar cezalandırılırsa, yasal oluyor ama adil olmuyor, kurtulsunlar diye ek yasal düzenleme yapmak adaletin gereği.

Bazen çalıp çırpmak da yasal oluyor bu ülkede, sadece "Etik açıdan uygun değildi" deme lütfunda bulunuyorlar. "Ben ahlaksızın tekiyim" demek isterken bile "çağdaşlık"tan taviz yok, ne de olsa ahlaksız değil etiksizler.

*

İrticacılara gelince, bunları cezalandırmak yasal olmadığından, onlar için de irtica yasaları diye ek düzenleme gerekiyor.

Bunun için de 28 Şubat sürecine ihtiyaç duyuluyor, demokrasiye haddinin bildirilmesi, hukuka balans ayarı yapılması icab ediyor.

Gel de Osmanlı'nın o meşhur maarif nazırını, yani "Şu okullar olmasaydı, nezareti ne güzel idare ederdim" diye ironi yapan milli eğitim bakanını hatırlama.

Gerçekten de irticacı halk olmasa demokrasi ne güzel işleyecek..

Karşıt fikirliler olmasa düşünce hürriyetini savunmak ne zevk olacak ama..

Müslümanlar olmasa, inanç hürriyeti ne kadar hoş bir anayasal ilkedir aslında..

GERİLİĞİMİZİN SORUMLUSU MUSTAFA EFENDİ'YMİŞ

2 Temmuz 1998

"Bir Türk Weber'i".. Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar'ın dünkü gazetelerden birinde yer alan yazısındaki bu başlığa bakarak bizim de artık dünya çapında sosyal bilimciler yetiştirdiğimizi düşünebilirdik.

Ne yazık ki bana göre, Sayar'ın "iktisatçı, düşünce tarihçisi ve sosyolog" olarak tanıttığı Prof. Dr. Sabri F. Ülgener için "Bir Türk Weber'i" değil, "Webercisi" denilebilirdi ancak.

Ülgener'in vefatının 15. yıldönümü vesilesiyle kaleme aldığı yazısında Sayar şöyle diyordu:

"... Ülgener genç Cumhuriyet'in geleceğini değil de gelişini, iktisadî geriliğin altındaki zihniyet dünyasını sorguladı. Onun bulgularına göre Osmanlı-Türk insanı, mü'min ve mütevekkil haliyle züht küresine çakılmıştı. Bu dünyanın iktisadî insanı olmak gibi bir sorunu yoktu. Ülgener büyük bir vukufla insanımızın ataletini mümkün kılan zihniyet dünyasına açıldı. Bu dünyaya boş veren, 'değmez!' dedirten anlayışın arka bahçesinde dolaşan Ülgener batınî tasavvufun yaptırım gücünü gözler önüne serdi."

Nasıl sermişti?

"Sözü 19. yüzyılın mutasavvıflarından Geredeli Mustafa-i Rumî Efendi'ye bırakalım" diyen Sayar, arka bahçeyi gösteriyordu: "Rah-ı Hakk'adır seferim / Ben bu dünyayı niderim / Koyup bir gün de giderim / Ben bu dünyadan usandım."

Demek ki Osmanlı’nın geri kalmasının bütün suçu Mustafa-i Rumî Efendi'ye aitti; herşey o dünyadan usandığı için olmuştu. Ülgener büyük bir vukufla hakikati keşfetmişti.

Fakat Sayar yanılıyordu: Hakikat bütün bu tasavvurlardan pek farklı bir çehre gösterirdi.

*

Evet, Ülgener, *İktisadî Çözülmenin Ahlâk ve Zihniyet Dünyası* adlı eserinde, "Hakikat bütün bu tasavvurlardan pek farklı bir çehre gösterir" diyor ve devam ediyor:

"Ortaçağ insanı ... klasik ahlâk kaynaklarının [yani Mustafa-i Rumî Efendilerin] tanıttıkları ve hele 19'uncu asır romantiklerinin bir gerçekmiş gibi sarılıverdikleri ihtirassız ve ihtiyaçsız bir insan değildir; o kadar değildir ki, bugünküne kıyas edilse, hislerin bazı noktalarda çok daha sert ve taşkın olduğu dikkatimizden kaçmaz."

Böyle der ve son noktayı koyar: "Sözün kısası: 'Kayıtsız ve kaygısız' insan bir **gerçek** değil, ancak bir **idealdir**."

Bu ideal, Ülgener'e göre, hiç bir zaman zihniyet dünyasında gerçek hale gelmemiştir:

"Ortaçağ ahlâkının parayı daima küçümsemek noktasındaki iddiaları, yahut Aristo'dan beri alışılmış bir tabirle paraya ancak 'vasat-ı adil' nazarıyla bakmak hususundaki öğütleri hiç bir zaman **zihniyet dünyasında** gerçek hale gelmemiştir."

*

Bir kere, hukuk ve ahlâk normatiftir, norm ve kural koyar, olması gerekeni gösterir. Sosyoloji ise olanı inceler, bu yüzden tasvir edici niteliktedir, deskriptiftir. "Olması

gereken"i gösteren metinlerle "olan"ı anlamak mümkün değildir. "Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz."

Toplumlar için de bu böyledir. Edebî eserler genellikle olanı anlatmazlar, bu yüzden Osmanlı insanını tanımak istiyorsak, tarih kitaplarına, mahkeme zabıtlarına, Evliya Çelebi'nin Seyahatname'si gibi eserlere bakmak, yaşanmış olayları bilmek gerekir. Edebiyat yetmez! Celâli isyanları herhalde Osmanlı insanı "Değmez!" diye düşündüğü için çıkmadı. "Dünyaya boş verdikleri için" mi yeniçeriler isyan üstüne isyan çıkarıyorlardı?!

İkincisi, edebî metinlere dayalı bir çalışmanın salt tasavvufî metinlerle sınırlandırılması da gerçeği çarpıtma sonucunu verir. Divan edebiyatı ve halk şiirini de işin içine katmak gerekir. Osmanlı'nın gerilemesinin suçunu Mustafa-i Rumî Efendi'ye yüklemek kolaydır da, "dışardan mukassî görünen meyhanedeki zevk"e kendisini kapıp koyvermiş olanları nereye koyacağız?! İnsanları çalışmaya değil de "bu dünyadan kâm alma"ya çağıran asalak divan şairlerinin zihniyetini görmezden mi geleceğiz?

Üçüncüsü, tasavvufî metinleri de kendi bütünlüğü içinde ele almak gerekir. Tasavvuf, **bar** (yük) olmamayı, **yar** olmayı öğütler. Yoksul olmak tek başına meziyet değildir, kanaatkârlık ve kazanıp infak etmek meziyettir. Allah eri vardır ki, "dirlik dirilmiş," zengin olmuştur.

"Dervişlik didükleri hırkayıla tac değül
"Gönlün derviş eyleyen hırkaya muhtac değül
"Dirsin şeyhün ışkına yalın ayak baş açuk
"Er var dirlik dirilmiş yalın ayak aç değül."

*

Normatif bir düşünceyi yaşayan zihniyet saymak, Ülgener'in şu ifadelerini anlamadan okumanın işaretidir:

"Basit geçim seviyesi, bu sahifelerde, gerçekten yaşayan bir zihniyet gibi değil, ahlâk doktrinlerine ait normatif bir düşünce olarak gözden geçirilmektedir."

Tasavvuf, nefs-i mutmeinneden söz ederken genelde normatif, fakat nefs-i emmare ve levvameden söz ederkense tamamen deskriptiftir. Mutasavvıfların sadece kendi zihniyetlerini yansıtan değil, halkın durumunu aktaran ifadelerine de göz atmak gerekir ki, toplumun zihniyetini tanıyalım:

"Danişmend okur tutmaz, derviş yolun gözetmez
"Bu halk öğüt işitmez, sağır heman olusar
"Gitti beğler mürveti, binmişler birer atı
"Yediği yoksul eti, içtiği kan olusar."

Yunus Emre'nin (rh. a) toplumu tasviri bununla sınırlı değildir:

"Oğlanlar öğüt almaz, yiğitler tevbe kılmaz
"Kocalar taat kılmaz, sarp ruzigâr olmışdur
"Beğler azdı yolundan, bilmez yoksul halinden
"Çıktı rahmet gölünden, nefs gölüne dalmışdur."

Halk hiç de dünyadan usanmamıştır:

"Bu dünya bir gelindir yeşil kızıl donanmış
"Kişi yeni geline bakubanı doyamaz."

Yunus Emre'yi toplum yalnız bırakmıştır:

"Kime gönül virürisem benümile yar olmadı
"Halim bilüp derdüm sorup bana vefadar olmadı."

BİR ARKADAŞIM

4 Temmuz 1998

Onu 1987 yılında tanıdım. İşe aşağı yukarı aynı zamanda başlamıştık. Ben İslam Dergisi'nin inceleme-araştırma servisinde çalışacaktım, o da birtakım dosyaların oluşturulması, evrak takibi gibi işleri yapacaktı.

Fatih İHL'yi bitirmişti ve sanırım o yıl 19 veya 20 yaşındaydı. Sessiz ve güleçti.

Büyük işlerle uğraştıkları için, sıradan okuyuculardan gelen mektuplara zaman ayıramayan yazar çizer arkadaşlarımızın sağa sola attıkları eski tarihli açılmamış mektupları bile dosyalıyordu.

Bir süre sonra abone servisinde çalışmaya başladı. Onun için önemsiz abone şikayeti yoktu.

1993 yılı olduğunda iş yaşamımız 1987'dekinden pek farklı değildi, ama o iki çocuk babasıydı artık.

Daima borçluydu benim bildiğim. Borçlarını kapatması, yeniden borçlanmak için nefeslenmek anlamına geliyordu, ama mutluydu.

Pahalı zevkleri yoktu. En sevdiği yemek patates yemeğiydi. Fakat ince zevkleri gelişmişti, kültüre meraklıydı. Teyzesinin oğluyla *Fırat* adlı aylık bir yöre dergisi çıkarmaya başladı. Zamanın başbakanı hemşerileri Yıldırım Akbulut'la bile söyleşi yapmışlardı.

Oğlunun adı Esad idi, Prof. Dr. M. Esad Coşan Hocamız'ın adı...

Bir gün gözlerinin iç gülerek, "Bugün ne oldu biliyor musun?" diyerek söze başladı.

"Camide Hocaefendi bekliyordu, ben de arka tarafta oturuyordum. İçimden Nabi'nin Naat'ını okudum:

Sakın terki edebten, kûy-ı mahbûb-ı Hudâ'dır bu
Nazargâh-ı ilâhîdir, Makâm-ı Mustafâ'dır bu

Felekde mâh-ı nev Bâbü's-Selam'ın sîne-çâkidir
Bunun kandîli Cevzâ, matla-ı nûr-ı ziyâdır bu

Habîb-i Kibriyâ'nın hâbgâhıdır fazîlette
Tefevvuk karde-i Arş-ı Cenâb-ı Kibriyâ'dır bu

Bu hâkin pertevinden oldu deycûr-i adem zâil
Amâdan kaçtı mevcûdât dû çeşmin tûtiyâdır bu

Mürâât-i edeb şartıyla gir Nâbî bu dergâha
Metâf-ı kudsiyândır, cilvegâh-ı enbiyâdır bu.

Sonra dışarı çıktım. Hocaefendi çıkınca bana selâm verdi, elini uzattı öptüm. "Nasılsın?" diye sordu, gözlerimin içine baktı, bakışları sevgi doluydu."

Bunu anlatırken mutluluğu sonsuzdu.

*

1993 Temmuz'u geldiğinde köyüne gitme telaşı içindeydi. Anne ve babasını ziyaret edecekti.

Aynı günlerde Aziz Nesin Türk halkının yüzde altmışının aptal olduğunu açıklıyor, Sivas'a, İrancı grubun en eski temsilcisi Pir Sultan Abdal'ı anmak için gidiyordu.

Osmanlı topraklarında yaşayıp, İran devlet başkanı için övgüler düzen, "Gel Şah'a gidelim!" çağrısında bulunan bu şair, "Gel Ayetullah'a gidelim" diyemezdi, çünkü şahlık düzeninin yıkılması için yüzyıllar geçmesi gerekecekti.

Fakat başka bir ülke adına ajanlık yapmak, kamu düzenini bozmaya çalışmak Osmanlı döneminde de suçtu. Bugün nasıl T.C. İran rejiminden rahatsızsa Osmanlı da rahatsızdı. Osmanlı İran ajanını vatana ihanet ettiği, bölücülük yaptığı ve Osmanlı rejimini yıkmaya çalıştığı için idama mahkum etmişti.

Tabii yargılayarak.

Çünkü Osmanlı yargısız infazlarla yasadışı yollardan gerçekleştirilen "Yeşil" çözümlere tenezzül etmeyecek kadar onurlu ve alnı açık yöneticilere sahipti.

Ve Aziz Nesin, İrancı kesimin bu en eski temsilcisini, Ortaçağ İran'ının Ortaçağ'daki düzeninin yine Ortaçağ'da yaşamış hayranını anmayı çağdaşlık sayıyordu.

Sivaslılar için bu çağdaşlık, Ortaçağ'dan beri aşina oldukları bir şeydi, ama o eski İrancı adına kendilerine hakaret edilmesine alışkın değillerdi.

Bu alışkın olmayışın provokatörler elinde onlara pahalıya patlayacağını bilemezlerdi.

Anne babasını ziyaret için köyüne, **Başbağlar**'a gitmeye hazırlanan arkadaşım Ali Taşdelen de bu Ortaçağ çağdaşlığı adına kopartılan fırtınanın, sonunda yaşamına mal olacağını hiç bir zaman tahmin edemezdi.

*

Ali Taşdelen köylüleriyle birlikte öldürüldü. Evleri yakıldı ve bir köy haritadan silindi.

Çünkü Sivas'ın rövanşı Başbağlar'dan alınmak istenmişti. Ali, ölümünün Sivas olayları yüzünden olduğunu bilmeden, geride iki küçük çocuk bırakarak yaşamını yitirdi.

Sivas olayları yüzünden ilgili ilgisiz bir yığın insan tutuklandı ve yargılandı, halbuki oteli kimin yaktığını hiç kimse bilmiyordu.

Fakat, Başbağlar köyünü basanlar arasında, Tunceli'ye bağlı komşu köylerden kişiler de vardı ve sağ kalanlar onları teşhis etmişlerdi. Bunlar yakalandılar ve sonra serbest bırakıldılar. Onların serbest bırakılmasıyla Mehmet Moğultay ve Seyfi Oktay gibi isimlerin ilgisi olduğunu iddia edenlere inanmak zorunda değildik.

Sivas'ta yakalananlar Tuncelili katiller kadar şanslı değillerdi, serbest bırakılmadılar. Onların ellerinde kimse silah görmemişti, fakat belki ceplerinde kibrit vardı.

Pir Sultan Abdal'ı unutmayanlar, Sivas'ı da unutmuyorlar. Katılanlardan birisi binadan yüksek gerilim hattının üzerine düşerek ölmeseydi, ta Antalya'nın Gazipaşa ilçesinde 2 Temmuz günü, Sivas olaylarının yıldönümü vesilesiyle CHP Gençlik Kolları'nın anma gecesi düzenlediğini öğrenemeyecektim.

Fakat ben yıllardır hiç bir siyasi partinin Başbağlar için anma gecesi düzenlediğini duymadım.

*

Ali, öldürüldü.

İLİM MASKELİ CEHALET

5 Temmuz 1998

"Gerçekten bilginin bazısı cehalet, sözün bazısı da yorgunluktur (*İnne min-el-ilmi cehlen ve min-el-kavli 'iyyen*)"

"Fıkha göre tasavvuf"tan söz edildiğinde, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in, Ebu Davud'un Sünen'inde yeralan bu hadisinin anlattığı durum yaşanmış olur.

Fıkha göre tasavvuf olamaz. Psikolojiye göre sosyoloji, kimyaya göre fizik nasıl olamazsa, fıkha göre tasavvuf veya tasavvufa göre fıkıh da olamaz.

Muhakkak ki fıkıh da tasavvuf da "birşeye göre" olmak zorundadır, ve o birşey **Kur'an** ve **Sünnet'**ten ibarettir.

*

Fıkıh, Kelam, ve Tasavvuf şeklindeki ayırım pedagojik bir maksatla, öğretim ve öğrenimde, ta'lim ve terbiyede kolaylık olsun diye ihdas edilmişken, bütün bunların temeli Kur'an ve Sünnet'ken, Kur'an ve Sünnet'ten kopuk olarak bu ilimleri öğrenenler, onların tedvin ve tasnifine temel olan mantığı anlamadıkları için, zamanla "fıkha göre tasavvuf"tan sözederek saçmalamaya başlamışlardır.

Halbuki bu tarz bir ayırım yapmak da, bu terimleri kullanmak da zarurî değildir. Nitekim, İbni Haldun gibi alimler buna işaret etmişlerdir. Asıl önemli olan bu terimlere Kur'an ve Sünnet'ten karşılık gelen bilgidir.

Kur'an ve Sünnet kendi içinde bir bütünlük taşıdığına göre, onlar temel alınarak oluşturulan ilimler arasında da bir bütünlük vardır, aralarında çelişme olamaz.

Onlar aynı gerçekliğin farklı yönlerine işaret ederler. Bu nedenle aralarında bir çelişme ve çatışma değil, tamamlayıcılık ilişkisi vardır.

Bir kimse güya fıkıh hesabına tasavvufa cephe alıyorsa, bu onun Kur'an ve Sünnet'i bir bütün olarak öğrenmemiş ve kavrayamamış olmasındandır. Ve aslında cephe aldığı Kur'an ve Sünnet'ten başka bir şey değildir.

Ama bu, sapık tasavvufî akımların bulunmaması anlamına gelmez. Kışır ve kabuk diyerek Şeriat'i, "zahir ehli" diyerek fakihleri küçümseyenler bunlardandır.

Evet, sapık fıkhî mezhepler de, sapık tasavvufî anlayışlar da vardır.

Fıkıhçılar arasından modernist sapıklar çıktığı gibi, tasavvuf ehli bilinenlerden de sapıtanlar vardır.

*

Her ne kadar "kelam, fıkıh ve tasavvuf" şeklindeki üçlü ayırım zarurî değilse de, mantıkî ve öğretimi kolaylaştırıcı nitelikte olduğu kesindir.

Cibril Hadisi'nde geçen "İslâm, iman, ihsan" ayırımı sırasıyla "fıkıh, kelâm ve tasavvuf" ayırımının da temelini oluşturmuştur.

S. Nakib Attas, *İslam, Sekülerizm ve Geleceğin Felsefesi* adıyla dilimize çevrilen eserinde "ihsan-tasavvuf" ilişkisine şöyle işaret ediyor:

"Tasavvuf Şeriat'in en üst düzey olan ihsan makamında yaşanması (amel) olarak tanımlanır. Bu tanım Hz. Ömer ibn-ül Hattab'ın rivayet edip Edu Hureyre'nin naklettiği bir Müslim hadisine dayalıdır. O hadiste Hz. Peygamber ihsandan, 'Allah'a O'nu görürcesine ibadet etmendir.' (en ta'bude'llahe ke-enneke terahu...) şeklinde bahsetmişti."

Kuşkusuz buradaki tanım tasavvufun "ibadet"le birlikte var olduğunu, boşlukla oluşmayacağını da göstermektedir. İhsan, ibadetle birlikte vardır. İbadet etmeyenin

ihsanı, amel etmeyenin ihlası söz konusu olamaz. Ama ihlassız amel mümkündür. Demek ki fıkhı yaşamayan tasavvuftan da uzaktır, fakat fıkıh tek başına yeterli değildir.

*

Aynı hadisteki "iman" ile "kelam" ilişkisini ise İbn Haldun şu şekilde açıklar: " 'İman nedir?' diye sorulduğunda Resulullah 'Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, bunlara indirilen kitaplara, ahiret gününe, kaza ve kaderin iyi ve kötüsünün Allah'tan olduğuna inanmaktır' diye cevap vermiştir. İşte bu altı umde iman akideleridir ki ***kelâm*** ilminde bu umdelerden bahsedilir."

Başklangıçta "fıkıh, tasavvuf ve kelam" şeklindeki ayırım uzmanlaşmayı ve öğrenimde kolaylığı sağlarken, zamanla İslâm'ın doğru ve tam anlaşılmasına engel teşkil edecek şekilde yorumlanır olmuştur. Bu nedenle tarih boyunca bir çok alim bu ayırımın ardındaki bütünlüğü hatırlatmak ihtiyacı duymuşlardır. Şeriat ve tasavvufu bir bütünlük içinde ele alması nedeniyle "Sıla" olarak adlandırılan İmam-ı Rabbanî bunlardan birisidir.

Hakîki mutasavvuflar bu bütünlüğü hiç bir zaman unutmamışlardır. Ancak İslâm'ı sadece fıkha veya kelama ya da her ikisine indirgeyenler sufileri dini fazlalaştırmak ve dine ekleme yapmakla suçlamışlardır.

Çünkü dini budayıp eksilttiklerini fark edecek bir kavrayışa (fıkha) sahip olamamışlardır.

TAVİZ PSİKOLOJİSİ

6 Temmuz 1998

"Bundan daha iki yıl önce, genel olarak kaliteli bir dergi olan *İzlenim'de yayınladığı bir makalesinde göz zinasından, kulak, burun ve ayak zinasından* bahseden bir *profesör kişinin, tertiplenen toplantıya davetli kadınlarla birlikte arz-ı endam etmeyi göze almasına, bir masa etrafında yan yana oturmayı* kabul etmesine *ve dolayısıyla sözkonusu makalesinde zinadan addettiği şeyleri laikliği sahiplenmek uğruna artık zinadan saymadığını zımnen de olsa ifade etmeye başlamasına sevinmemek mümkün değil.*

"Daha dün, dört ya da beş yıldızlı otellerde panel ve toplantı düzenlemenin, şirket ve holding kurmak suretiyle kapitalist ekonomik sistemle eklemlenmenin *İslâm'ı 'protestanlaştırma' anlamına geldiğini ve dolayısıyla bu faaliyetlerle tutumun* da *fasık, yani dinin emrettiklerine aykırı olduğunu savunanların İslâm'la laikliğin uyumluluğunu anlatabilmek için o güzelim Abant gölünün etrafında lüks bir otelde konaklayarak İslam dininin sözde protestanlaştırılması vehminden kaynaklanan protestolarından vazgeçtiklerini görüp memnun olmamak mümkün değil."*

Prof. Dr. Nur Vergin'in dünkü gazetelerden birinde yer alan bu ifadeleri, önümüzdeki günlerde Abant'ta bir vakıf tarafından düzenlenecek olan "İslâm ve Laiklik" konulu toplantı vesilesiyle kaleme alınmış. Üç gün sürecek olan toplantı sonunda bir de "**mutabakat bildirisi**" hazırlanacağını öğreniyoruz.

Öyle sanıyorum ki Vergin, varılacak mutabakatın ne menem bir şey olacağını önceden duyurmak istiyordu.

*

Bu ülkenin aydınları yıllarca gerçekte toplumsal faydası sıfır olan konuları tartıştılar.

Sanayileşmemiş bir ülkede, sanayi ve teknolojinin getireceği zararları anlattılar.

Müslümanların en temel haklarından mahrum bırakılmaya çalışıldıkları bir coğrafyada cafcaflı "toplum projesi" edebiyatıyla sağa sola haklarını dağıttılar.

Müslüman halkın üçüncü sınıf insan muamelesi gördüğü bir ülkede sosyal alanda önde olmayı modernizm olarak gösterdiler.

Mütedeyyin insanların ancak işçi olabildiği bir toplumda ticari hayatta belirleyici konuma gelme arayışlarını protestanlaşma diye yaftaladılar.

Havanda su dövdüler, fakat "orijinal" görüşleri onlara "aydın" ve "düşünür" sıfatlarını kazandırdı.

*

Onlar çağımızın Don Kişot'larıydılar; bugünün yeldeğirmeni modernizmle kıyasıya mücadele içindeydiler.

Haram-helal, sünnet-bid'at kavramlarını unutmuşlardı; modern olan her şey kötüydü, işte o kadar.

Modernizm diye birşey varsa onun, helali haramı unutmak olduğunu fark etmelerine, anti-modernist olmanın kıvancının yol açtığı sarhoşluk engel oluyordu.

Aksiyon değil reaksiyondular, tepki idiler. Hareket noktaları kendi doğruları değil, modenizm yanlışına alternatif bulma çabasıydı.

Herşey olmuşlardı, sadece kendileri olmayı başaramadılar.

Başardıkları en küçük bir iş yoktu, fakat büyük konuşmayı çok iyi başarıyorlardı.

*

Ne olmamak değil, ne olmak gerektiği önemli.

Modern olmamak belki ilkel olmak anlamına gelir, ama salih insan olmayı sağlamaz. Hz. Nuh'un toplumu hiç de modern değildi, üştelik gemi yapmak gibi bir teknolojik devrime de karşı çıkmışlardı.

Eğer modernizm kavramını hiç kullanmadan, salt İslami kavramlarla bugünün dünyasını açıklayabiliyorsak, kendimiz olmayı başarabiliyoruz demektir.

Batı'ya ait modernizm kavramı ekseninde düşünen insanlar, daha baştan davayı kaybetmişlerdir.

*

Eğer demokrat olduklarını söyleyenler demokrasinin İslam'la bağdaşabileceğini anlatırlarsa, kazanan sizsinizdir, ama demokratlar size dudak bükerken yalvarırcasına İslam'ın demokrasiyle bağdaştığını ispatlamaya çalışıyorsanız, daha çook sürünürsünüz.

Kendilerini laik olarak tanımlayanlar çıkıp laikliğin aslında İslam'la çelişmediğini öne sürerlerse, sizin üstünlüğünüzün tescilidir bu, ama İslam'ın laiklikle bağdaştığını Müslümanlar olarak anlatıyorsanız, kaybetmişsinizdir.

Laik olmayı kendilerince kimlik haline getirenlerin laikliğin İslam'la bağdaşabilir olduğunu gösterme yönünde en küçük bir çabaları yok, burunlarından kıl aldırmıyorlar.

Ancak düşüncelerinden taviz vermeye hazır olanlar, kendilerinin başkalarıyla bağdaşabileceğini ve uzlaşabileceğini söylerler.

KARADAYI'DAN ŞERİAT'E HAKARET

7 Temmuz 1998

Son bir kaç yıldır kafamı kurcalayan sorunun cevabını, Genelkurmay Başkanı Karadayı'nın önceki günkü açıklamasında buldum.

"En kıdemsizinden, en kıdemlisine kadar bütün mensuplarımız arasında tam bir inanç, fikir ve anlayış birliği vardır" diyen Karadayı, sözünün devamında, moda tabirle "son nokta"yı koyuyordu: "Bunun da, herkes tarafından böyle bilinmesi gerektiğine inanıyorum."

Bence de herkes tarafından böyle bilinmelidir. Başta askerlerce.

Demek ki, "en kıdemlisinden en kıdemsizine kadar tam bir inanç, fikir ve anlayış birliği içinde olan TSK'dan bundan sonra "irticacı" suçlaması yöneltilerek kimse atılamayacak.

Çünkü askerler ciddi adamlardır. Öyle diyorlarsa öyledir.

Karadayı Paşa hele, hiç yalan söylemez.

Birisi çıkıp da bundan sonra, "Hayır, TSK'nın mensupları arasında tam bir inanç, fikir ve inanç birliği yoktur, aralarında irticacılar da var" derse, ben bunu Karadayı'ya ve onun şahsında Genelkurmay'a yöneltilmiş bir hakaret sayarım.

Yalancılıkla itham edildiklerini görmezden gelmem.

Bunun da herkes tarafından böyle bilinmesi gerektiğine inanıyorum.

*

Karadayı'nın açıklamasında aradığı cevabı bulan sadece ben değilim, Korkut Özal'a da, o istemese de, cevap geldi.

Özal, "İrtica ile İslam'ı karıştırıyorsunuz. Dayatmalar yaparak irticayı önleyemezsiniz" diyordu. Karadayı ise, "en ciddi tehdit" olan irticaı, bildirisinde şöyle açıklıyordu: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda öngörülen demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti yapısına en ciddi tehdidin 'Şeriat esasına dayalı' devlet kurmayı amaçlayan gerici ideoloji olduğu düşüncesi, sadece Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bir tespiti değildir."

Anladınız mı şimdi irticaın ne olduğunu?!

İrtica, Şeriat esasına dayalı devlet kurmayı amaçlayan gerici ideoloji... Üstelik bu sadece TSK'nın tespiti de değilmiş.

Ama benim tespitim farklı, irtica, İslam'ı sıfırlamayı hedefleyen Ortaçağ Haçlı zihniyetidir.

"İrticaı dayatma ile önleyemezsiniz" diyerek zımnen sadece yöntemde ayrıldığınızı söylerseniz, size irticaı da tarif edecek, irticaın şeriatçı gerici ideoloji olduğunu söyleyeceklerdir.

Böyle inanıp böyle söyleyenlere İslam'ın irtica olmadığını anlatmak, "İrtica ile İslam'ı karıştırmayın" çağrısında bulunmak, İslam'ın demokratik, laik ve sosyal nitelikte bir din olduğunu savunmaktan başka bir anlama gelmez.

*

Kölelikten daha kötü olan, köle ruhlu olmaktır. Masumken iftiraya uğrayıp, itham edilmek kötüdür, ama en kötüsü kişinin kendisini suçlu hissetmeye başlamasıdır.

Bunun adı "çözülme"dir.

Ne yazık ki Türkiye'de İslami kesim bir çözülme sürecini yaşıyor.

Umut bağladığı siyasileri, radikal İslam'ın destekçisi veya koruyucusu değil, engeli olduklarını açıklıyorlar. En tutarlısı, "İrtica ile İslam'ı karıştırıyorsunuz" diyor.

Gerici olmadıkları için İslam hukukunu öğrenmemiş adamlar, İslam hukukunun "h"sinden habersizken ona, "gerici ideoloji" adını takabiliyorlar.

Gericiliğin bağnazlık, başka din mensuplarına karşı tahammülsüzlük, insanlara din ve vicdan hürriyeti tanımamak olduğunu hatırlamadan.

*

Demokrasiyi savunuyorsanız, insanların düşünce ve inançlarını hayata geçirme çabalarına saygı duymaktır demokratlık.

Laikliğin bekçisiyseniz, laiklik hiç bir inanca "gerici" yaftasının takılmaması ve hakaret edilmemesidir.

İnsan müslüman olmayabilir, İslam hukukuna karşı da olabilir, yine ülkenin yasaları da farklı olabilir, ama bu, ilahiyat fakültelerinde resmen okutulan ve bu toplumun dini olan İslam'ın hukuk sistemine gerici ideoloji diyerek saldırma hakkını kimseye vermez.

Bu konudaki bilgisizliği meşhur olan bir kimseye hiç vermez.

Ben politikacılarımızdan Karadayı'ya, "Şeriat, İslam hukukudur, ona 'gerici ideoloji' diyerek hakaret edemezsin" demelerini bekliyorum.

"Daha çook beklersin" diyorsanız, ne yazık ki, haklı olduğunuzu itiraf etmek zorundayım.

*

Muhafazakar gazeteler bile, açıklamanın yumuşak olduğundan söz ediyorlar.

Haklılar, Ecevit ve Yılmaz'ın safında olduklarını düşünenler için bu açıklama çok yumuşaktır.

Ama ben ilk defa böyle bir bildiride İslam hukukunun adının açıkça geçtiğine ve ona "gerici ideoloji" denilerek hakaret edildiğine şahit oluyorum. Açıklamada irtica tabiri geçmiyor.

Ve Turgut Özal'ı rahmetle anıyorum.

Uğur Mumcu'nun cenazesinde, "Kahrolsun Şeriat!" diye bağıranlara karşı, bu ülkenin cumhurbaşkanı sıfatıyla, "Böyle söyleyenler Şeriat'i bilmeyenlerdir" diyerek bu bağnazlığa kayıtsız kalmadığı için ona Allah'tan rahmet diliyorum.

Şeriat'e hiç bir siyasetçinin sahip çıkmadığı, "adil düzen, milli görüş, bilmem ne" laf salatalarının gevelendiği bir ortamda, Şeriat'i açıkça savunabilmiş tek siyasetçiydi bildiğim kadarıyla.

En hamiyyetli siyassinin Turgut Özal olduğu, hamiyyetfuruş politikacılardan geçilmeyen bir toplumda, işlerin bu noktaya gelmiş olması şaşırtıcı değildir.

HERKES EKTİĞİNİ BİÇİYOR

8 Temmuz 1998

Taberî, İlyas bin Seleme r.a.'in şöyle söylediğini naklediyor:

"Ömer bin Hattab r.a., çarşıdan geçiyordu. Değneği de elinde idi. Değneğin ucu ile bana dürtüp, 'Yolun ortasında durma' dedi.

"Ertesi sene yine bir yerde bana rastgelerek, 'Hacca gitmek istiyor musun?' diye sordu.

'Gitmek istiyorum' dedim.

Elimden tutup, 'Öyleyse gel' dedi ve beni evine götürüp bana 600 dirhem verdikten sonra, 'Bunu kendine yol masrafı yap. Biliyor musun ben bunu sana niçin veriyorum?' dedi.

'Bilmiyorum' diye cevap verdim.

'Geçen sene sana değneğimin ucu ile vurdum ya, onun için veriyorum' dedi.

'Ya Emirelmü'minin,' dedim, 'ben unutmuştum bile.' '

Ben unutmamıştım' dedi."

*

"Şeriat esasına dayalı devletin gerici ideolojisi"ni savunan devlet adamları işte böyleydiler.

Bir gün Mısırlı bir adam, Hz. Ömer'in Mısır'ı fetheden komutanı Amr bin As r,a,'den şikayetçi olarak, "Ya Eirelmü'minin, ben zulümden kaçıp sana sığınan bir kimseyim" diyerek geldi. A

Amr bin As'ın oğlunu at yarışında geçmiş, o da "Ben üstün soylu bir anne ve babanın oğluyum" diyerek onu kırbaçla dövmüştü.

Hz. Ömer, Amr bin As'a oğluyla birlikte Medine'ye gelmesi için mektup yazdı.

Geldiklerinde Mısırlıyı arattırıp buldurdu ve Amr b. As'ın oğluna kırbaçla vurdurmaya başladı. O vururken Hz. Ömer, "Vur gözünü sevdiğim vur! Alçak soylu anne ve babanın oğluna vur!" diyordu. Sonra, "Bu sefer Amr'ın kel kafasına indir!" dedi. Mısırlı da, "Ya Emirelmü'minin, bana vuran oğlu idi. Ben ondan öcümü aldım" diye karşılık verdi.

Sonra Hz. Ömer, Amr bin As'a, "İnsanlar analarından hür doğmuşken siz onları nasıl köleleştiriyorsunuz?!" dedi. Amr bin As, "Vallahi ya Emirelmü'minin, benim haberim yoktu ve gelip bana söylemedi" diye cevap verdi.

*

Hz. Ömer de, Amr bin As r.a. de Mekkeli idiler ve aynı kabileye, Kureyş'e mensuptular.

Amr bin As'ı komutan olarak atayan kendisiydi.

Amr bin As da başarısız değildi, koskoca Mısır'ın fatihiydi. Buna rağmen Hz. Ömer, sıradan bir Mısırlıya yapılan haksız muamelenin hesabını ondan soruyordu.

Laiklik yoktu... Demokrasi yoktu... İnsanlara sosyal bir hukuk devletinde yaşadıkları söylenmiyordu...

Değil 20'nci yüzyılın sonuna gelmek, 10'uncu yüzyıla bile asırlar vardı.

Ama sıradan bir Mısırlının onuru bile, kâğıt üstünde demokratik olan çağımız ülkelerinin Erbakan gibi başbakanlarınınkinden kat kat daha iyi korunuyordu çünkü Şeriat esasına dayalı gerici ideoloji yürürlükteydi.

*

Hz. Ömer'li günler geride kaldı. Bizler Demirel'li, Yılmaz'lı, Karadayı'lı günler yaşıyoruz.

Devletin zirvesinde kavga var, birisi "İrtica ile ben mücadele edeceğim" diyor, öbürü "Hayır, ben daha iyi mücadele ederim" diye karşılık veriyor.

Bir orgeneral hakkında başbakan korka korka, "Konuşmaması gereken kamu görevlisi" nitelendirmesinde bulunuyor, Genelkurmay Başkanı hemen bildiriyle cevap veriyor.

Bildiride ne söylendiğinden daha önemli olan, bildirinin niçin yayınlandığıdır.

"TSK bir bütündür, birimizi hedef alan, hepimizi karşısında bulur" mesajı verilmiştir.

Kime karşı? Milletin vekillerine, T.C. Hükümetine, Başbakan'a, Başbakan Yardımcısı'na...

*

İleri geri konuşan bir orgeneral hakkında bir başbakanla bir başbakan yardımcısının ileri geri konuşamayacağı mesajını vermek, TSK'yı yıpratmak mıdır, değil midir, bu soru üzerinde komutanlar düşünmelidir.

Fakat, kabul etmek gerekir ki, Mesut Yılmaz'la Ecevit aslında maruz kaldıkları muameleye müstehaktır.

Erbakan'a yapılanı alkışlar, bundan siyasi rant sağlamaya çalışırsanız, sonunda aynı muamelenin muhatabı olmanız kaçınılmazdır.

O sürece tepki gösteren Hasan Celal Güzel, Erbakan'ın bakanı değildi. Sincan'a tanklar yürüdüğünde, "Namlusunu halka çeviren tankı alkışlamam!" derken Yazıcıoğlu hükümette yer almıyordu. Ama devlet adamı tavrını siyasi açıkgözlülüğe tercih ettiler.

Erbakan, irticaı himaye etmekle suçlanıyordu, Yılmaz ise yetersiz mücadele etmekle.

Yeterli mücadele etmeye kalkışacaklara da, "Biz dururken siz nasıl kendi kendinize yeterli mücadele edersiniz?" diyerek hadleri bildirilmeyecek midir?

Herkes ektiğini biçecektir.

ÇAĞDAŞ PATRONLAR İRTİCACI YOKSULLAR

9 Temmuz 1998

İrticaya karşı mücadelenin geçen yılki kahramanlarından emekli orgeneral Teoman Koman Nergis Holding'de, emekli Orgeneral Ahmet Çörekçi Park Holding'de, emekli oramiral Güven Erkaya Koç Holding'de bugün yöneticilik yapmıyor olsalardı, sanmıyorum ki Ecevitin "İrtica yoksulluğa, yolsuzluğa, haksızlığa, adaletsizliğe karşı yapılan mücadele ile önlenir" şeklindeki sözleri krize yol açşındı.

Org. Çevik Bir ve onun gibi düşünenler, irtica ile mücadelenin yoksulluk, yolsuzluk, haksızlık ve adaletsizliğe karşı kavga vermek anlamına gelmediğini biliyorlardı, çünkü onlar ne yoksuldular, ne de yolsuzluk, haksızlık ve adaletsizliğin kurbanı olmanın acısını yaşamışlardı.

Bu mücadeleyi vermek, İslam hukukunun sosyal alandaki en önemli hedefiydi. İslam hukuku, yani Şeriat ise zaten irticanın kendisi idi.

*

Ecevit yanılıyordu. Türkiye'de yoksulluk önemli bir konu değildi, çünkü Koç'un işleri tıkırındaydı. Güven Erkaya'nın fakirleşmeyeceği kesindi. Emekli generallerin haksızlığa ve adaletsizliğe maruz kaldıklarını kim öne sürebilirdi?

Çevik Bir ve şürekası, Ecevit'in yoksulluk, yolsuzluk, haksızlık ve adaletsizlikten rahatsız olmasından rahatsız olmuşlardı. Nasıl olmasınlar ki?! Bazı subayların ekonomik girişimi olan Oyak, Türkiye'nin en büyük holdinglerinden birisi ihaline gelmişti, demek ki fakirlik yoktu.

Halk namına yoksulluktan yakınmaya neden bulunmuyordu. "Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinlerdi."

*

Türkiye'nin serencamını münkün olan en kısa biçimde özetlemek isteyen bir kimse, bunu ancak iktisat yazarımız Prof. Dr. Osman Altuğ'un gazetemizin önceki günkü sayısında yer alan yazısındaki şu ifadeler kadar başarabilir ancak:

“Aslında Türk siyasetçisinin yaptığı, kamu finansmanını borçlanma yoluyla gerçekleştirmek, yani bugün harcamak, gelecek nesillere ödetmektir. Oysa borçlanma, faiz; faiz, enflasyon; enflasyon, paradaki sıfırların artması; paradaki sıfırların artması, gelir dağılımındaki adaletin yoksullar aleyhine bozulması; gelir dağılımındaki adaletin bozulması ise, yeni rejim arayışı demektir."

Bir ülkede insanlar yeni rejim arayışı içinde bulunurlarsa, bunun en önemli nedeni, gelir dağılımındaki adaletin yoksullar aleyhine bozulmasıdır; zenginin daha da zenginleşmesidir.

Eğer bir ülkede rejim zenginin daha da zenginleşmesine hizmet ediyorsa, o ülkenin rejiminin sıkı bekçileri olduklarını söyleyenler aslında zenginlere hizmet ediyorlardır. Emekli olduklarında ödüllendirilmeleri de doğaldır.

Fakat, BÇG'nin kurucusu Güven Erkaya ve onun gibi düşünenler, emekli olmadan önce aldıkları maaşların o yoksul halk kitlelerinin cebinden çıktığını unutmamalılar. Üstelik o zenginlerin daha da zenginleşmesini sağlayan mekanizma yolsuzluk, haksızlık ve adaletsizlikten başka bir şey olmayan şaibeli kredilerdir.

Fakat Güven Erkaya'nın madalyonun arka yüzüne bakmayı kabulleneceğini sanmıyorum, çünkü o irticacı olmadığını göstermek için resmî davetlerde rakı içen, alkol almadığı zaman irticacı konumuna düşeceğini zanneden adamdır.

Bir de uyuşturucu kullansaydı, kimbilir irticaya ne kadar ağır bir darbe indirmiş olurdu.

*

Öyle bir rejim ki bu, değil yoksulluğa, yolsuzluğa, haksızlığa ve adaletsizliğe karşı mücadele vermek, böyle bir mücadele verilmesi gerektiğini söylemek bile kriz nedeni oluyor.

Hürriyet ve Milliyet gazetelerinin sahibi Aydın Doğan, Koç'un Sirkeci'deki sıradan bir bayisi durumunda iken, bugün 160 küsur şirketin, trilyonlar tutarındaki servetin maliki olmuşsa, elbette irticaya karşı amansız bir mücadeleye girişecektir. Elbette gazetelerinin değişmez gündemini irtica tehdidi oluşturacaktır.

Çünkü irtica, Karadayı'nın bildirisinde belirtildiği üzere, "Şeriat esasına dayalı gerici ideolojidir." Bu gerici ideolojinin yani İslam'ın amacı da yoksulluğa, yolsuzluğa, sömürüye, hırsızlığa, arsızlığa, lüpçülüğe, soygunculuğa, rüşvete, haksızlığa, adaletsizliğe ... karşı mücadele vermektir.

Gelir dağılımının yoksullar aleyhine bozulduğu bir ülkede durumun eskiden olduğu gibi dengeli hale gelmesi, geriye dönüş anlamına gelir, gericiliktir.

Aydın Doğan geriye, eski günlere dönmeyi ister mi?

Koç geriye dönmeyi ister mi?

İstemezler; dolayısıyla irticaya karşı amansız bir mücadeleye girişmeyecekler de ne yapacaklar?

*

Otuz bin yoksul vatandaş, küçük tasarruflarını bir araya getirip holding kuruyorlarsa, bu irticadır, mücadele edilmelidir.

Koç dururken, Aydın Doğan dururken ekonomik faaliyette bulunmak yoksul halka düşer mi?

Onların vazifesi devlet tarafından korumacı politikalarla dış rekabetten azade kılınan, beleş sayılabilecek kredilerle palazlandırılan, çağdaş zihniyetli patronların kalitesiz mallarına dünyanın parasını ödemektir.

Çünkü Koç’un işleri iyi gitmezse, fakirleşme başlar, Güven Erkaya bol maaş alamaz.

Halkın seçtiği siyasetçiler de yoksulluğa, haksızlığa ve adaletsizliğe değil, irticaya karşı mücadele etmek zorundadır. Aksini değil yapmak, yapılması gerektiğini yüksek sesle söylemek bile irticaya çanak tutmaktır.

İrtica, hristiyan ruhban Fener patriğinin elini öpmekten dudakları aşınan Koç'un faaliyetleri değildir. İrtica, müslüman alimlerin elini öpen adamların sosyal, siyasi ve iktisadi alanda öne geçmek istemesidir.

İçki içmeyi irticaya karşı mücadelenin simgesi olarak görenlerden başka ne beklenir?

BÇG'NİN BÜYÜK BULUŞU

10 Temmuz 98

Cumhuriyet Gazetesi'nin dünkü sayısında yer alan BÇG açıklamasını okuyunca (BÇG, 28 Şubat sürecinde askerler tarafından yasa dışı olarak kurulan gizli fişleme çetesiydi), eğitim sistemimize olan güvenim tamamen kayboldu. Söz konusu açıklamayı kaleme alanların ülkemizdeki ilkokul diplomasına sahip olabilmeleri, bence ülkemizde eğitim ve öğretimin iflas ettiğini kanıtlamak için tek başına yeterlidir.

Cumhuriyet'in haberine göre, BÇG'nin seçkin üyeleri, siyasal İslamcıların, dinî esaslara dayalı bir devlete karşı olduklarını açıklamaları gerektiğini buyurmuşlar.

Bir insanın birşeye karşı olduğunu açıklamamasının onu yaptığı anlamına geleceğini tesbit etmek gibi hukuk tarihinin en uçuk keşfine imza atan BÇG'ciler, doğru dürüst hiçbir buluş yapamayan bir milletin fertleri olarak uluslararası platformda aşağılık kompleksine kapılan insanlarımız için artık teselli kaynağı olacaklardır.

Onların bu filozofça değerlendirmeleri hukuk felsefesi kitaplarına altın harflerle yazılsa sezadır.

*

Fakat, sayın BÇG'ciler uygulamaya kendilerinden başlamak suretiyle teorik başarılarını pratikte de sürdürmek zorundadırlar. Çünkü kendi mantıklarıyla düşünürsek, hırsızlığa karşı olduklarını açıklamamaları, onların hırsızlık yapmaya çalıştıkları veya yaptıkları anlamına gelir.

Yaptıkları açıklamalarda hırsızlığa karşı olduklarını gösteren bir cümleye rastlamadık henüz.

Bence devletin malını zimmete geçirmeye ve çarçur etmeye karşı olduklarını da açıklamalıdırlar.

Fakat asıl duymak istediklerim bunlar değil: Kesinlikle bir darbe tezgahlamadıklarını, anayasal düzeni yıkmaya çalışmadıklarını, milletin iradesine saygılı olduklarını bir bir açıklamalıdırlar.

Tabii, cunta özlemi içinde olmadıklarını da..

*

BÇG denen oluşuma mensup kişilerin bu kadar insafsız, mantıksız, ölçüsüz, uçuk, hukuka aykırı, zorbalık ve despotizmin akla hayale gelebilecek son sınırında duran bir tavrı teklif etme hakkını kendilerinde görmeleri, bunu pervasızca açıklayabilmeleri, bu ülkede demokrasinin lafta kaldığının da kanıtıdır.

İnsanlar ancak eylemlerinden dolayı sorumlu olurlar. Düşüncelerinden dolayı sorumlu tutulamazlar. Sadece yeterince çağdaşlaşmamış ülkelerde düşünce suçu diye bir ucubeye rastlanır.

Çağdaş anlayış budur ve Hz. Ömer'in çizgisini gerçek çağdaşlar bile henüz yakalayabilmiş değillerdir. Düşmanla gizli ilişkisi olduğu (casusluk yaptığı) ve onların tarafına geçmek istediği iddiasıyla bir adamı öldüren Bahreyn valisi İbn-i Carud'a Hz. Ömer şöyle demişti: "Demek düşman tarafına geçmek istiyormuş da sen onu öldürdün. Onu istiyormuş, niyetliymiş diye suçlayarak mı öldürdün? Eğer adet haline gelmeyeceğini bilseydim şimdi seni onun yerine öldürürdüm."

BÇG üyelerine komutanları, "İstemek başka, işlemek başkadır, beraet-i zimmet asıldır, masumiyet karinesi diye bir şey vardır, ne yaptığınızı sanıyorsunuz, bunun hesabını size sorarız" derler mi bilmiyorum.

Ama Hz. Ömer gibi gerici olmadıklarına göre demeyeceklerine kesin gözüyle bakılabilir.

*

Yeterince uygarlaşmamış ülkelerde düşünce suçu diye bir çağdışılık maalesef vardır ve bu, sadece söz ve yazıyla açıklanan düşüncelerle ilgilidir.

Fakat, belirli bir şekilde düşündüğünü açıklamadıkları için insanların suçlu kabul edilmeleri gerektiğini öne sürerek çağdışılığın en radikal yorumuna ulaşmayı başaranlar, bugüne kadar sadece bizim BÇG'ciler olabildi.

Bu büyük keşfin yapılabilmesi için 20'nci asrın sonunu beklemek gerekiyordu ne yazık ki.

Ne Saddam akıl edebilmişti bunu, ne Hafız Esed. Hitler, Neron, Mussolini ve Stalin gibi birinci sınıf despotlar bile bu büyük buluşun altına imza atmayı başaramadılar.

Nemrut bile Hz. İbrahim'i, putların kırılmasına karşı olduğunu açıklamadığı için değil, putları kırdığı için cezalandırmak istemişti. Tanrılığını ilan eden Firavun bile, susmayı kabul etseydi Hz. Musa'yı baştacı edecekti. Hz. Musa'dan birşeylere karşı olduğunu açıklamasını değil, kendisini eleştirmemesini istiyordu.

*

Bence hukukçular, BÇG'nin buluşunu "sınırsız suç" adı altında kavramlaştırmalı, hukuk felsefesi kitaplarına koymalı ve öğrencilere ciddiyetle okutmalılar. Ki böylece irtica tehlikesini ebediyen önlemek için onlar da karınca kararınca bir katkıda bulunmuş olsunlar.

Her ne kadar insan hak ve özgürlükleri alanında insanlığa millet olarak pek bir katkımız yoksa da, sonunda BÇG sayesinde gelmiş geçmiş en kapsamlı suç teorisini oluşturabildik.

Artık dünyadaki bütün insanları aklımıza nasıl esiyorsa öylece suçlu sandalyesine oturtabiliriz. Önce kendi keyfimize göre bir suç tesbit eder, sonra da buna karşı olduklarını açıklamadıkları için insanları mücrim ilan ederiz.

Sayelerinde hiç değilse despotizm noktasında dünya standartlarını akıl almaz ölçüde geride bıraktığımız için milletçe BÇG üyelerine minnet borçluyuz.

Despotizmin felsefesini olabilecek en son sınırına taşımak suretiyle, bütün insanları daha fazlasını yapmaktan ebediyen aciz bıraktılar.

Görüyorsunuz, analar neler doğuruyor..

CİHAD AYETLERİNİN HÜKMÜ KALKTI MI?!

11 Temmuz 1998

Birkaç gün önce, eski bir dostuma, Müslümanlar olarak maddeten son derece fedakârlık göstermek zorunda olduğumuzu söylediğimde verdiği cevap, bana M. Ertuğrul Düzdağ'ın yeni harflerle yayınladığı *Zağra Müftüsünün Hatıraları*'nda yer alan bir anektodu hatırlattı. Kadim dostum bana, "herkes az az verecek, bunlar bir araya gelip çok olacak, bir kişinin çok vermesi olmaz" demişti.

Zağra Kuzey Bulgaristan'da yer alan bir kasaba... 1876 yılında yaşanan Osmanlı-Rus savaşı sırasında, Ruslar Zağra'nın kuzeyindeki bir kasabaya yaklaştıklarında, aralarından bir alim, yanına 50-60 kadar genç toplayıp koskoca Rus ordusuna karşı durmak ister. Fakat yeterli binite sahip değillerdir. Halk sadece 20 civarında merkep, katır ve at verir. Tabii ki direniş başarısız olur ve kasaba işgal edilir. Ruslar halkın mallarına el koyar, bu arada topladıkları binit sayısı ise 600'dür.

20 nerde, 600 nerde!

Onlar şalvarlıydı, sarıklıydı, tesbihliydi, çarşaflıydı, başörtülüydü, ama Allah yolunda fedakârlık yapmayı unutmuşlardı.

*

Bu olayda kendisini gösteren gaflet, dünyaperestlik ve vurdumduymazlık, Balkanlar'da yaşanan trajedinin dününün ve bugününün temel nedenidir.

Öyle bir dünyaperestlik ki, cezası sonuçta dünyanın tümden elden gitmesi...

Öyle bir maddeperestlik ki, maddi kayıpların gerçek nedeni...

Ve kendi toplumumuzun, dervişim diyeninden radikal olduğunu iddia edenine kadar, parmakla gösterilecek kadar azın azı sayıda insan dışında bütünüyle aynı dünyaperestlik içinde olduğunu artık saklamaktan vazgeçmeliyiz.

Son bir-birbuçuk yıldır yaşananlardan da pek fazla kimsenin ders almadığını itiraf etmek zorundayız.

*

Amin Maalouf, *Afrikalı Leo* adlı romanında Endülüs müslümanlarının son günlerini anlatır. Romanın kahramanı müslüman olarak doğmuş, sonradan bizzat Papa tarafından vaftiz edilmiş bir kişidir: Afrikalı Leo, nam-ı diğer Hasan bin Muhammed.

Kanunî ve Barboros'un çağdaşı olan bu gerçek tarihî şahsiyetin *Description de l'Afrique* adlı kitabından, *Barbaros Kardeşler* adıyla dilimize çevrilen eserinde Jean-Louis Belachemi de yararlanmıştır.

Maalouf, romanında, Endülüsler'i güzel günlerinde uyaran, sık sık "Estağfirullah" dediği için "Şeyh Estağfirullah" lakabıyla anılan roman kahramanlarından biri hakkında, Afrikalı Leo'nun babasını şöyle konuşturur:

"Şunu bilmelisinki, oğlum Hasan, bu adam yaşamı boyunca insanları, böyle yaşamayı sürdürürlerse Ulu Tanrı'nın onları hem bu dünyada hem de öteki dünyada cezalandıracağını söyleyerek uyardı. Talihsizlikleri, bir oyunun gerginliğini artırmaya çalışan kişi gibi insanları doğru yola yöneltmek için kullandı. Onun vaazlarından birini bugün bile anımsıyorum. 'Binlerce aç insanın karnını doyurabilecek, binlerce yetimin yüzünü güldürebilecek denli çok parayı nasıl, ne zaman, hiç utanmadan, hesapsızca, yalnızca kendi hoşnutluğunuz için harcadınız? Evler, tarlalar yalnızca sizinmiş gibi davranıyorsunuz. Her şeyin tek ve gerçek sahibinin yalnızca Yüce Tanrı olduğunu nasıl unuttunuz? Hey şey O'ndan gelip istediği zaman yine O'na dönmeyecek mi? Tıpkı bizlerin de günahlarımız ve

sevaplarımızdan başka hiç bir şeyi birlikte götürmeden O'na döneceğimiz gibi. Din kardeşlerim, zenginlik bir insanın sahip olduklarında değil, fakat, zengin olmadan yaptıklarındadır. Tanrı'dan korkun! Tanrı'dan korkun! Yaşlandığınız zaman da, fakat gençken de O'ndan korkun! Güçsüz olduğunuz zaman O'ndan korkun, fakat güçlü olduğunuz zaman da O'ndan korkun! Güçlü olduğunuz zaman daha da çok korkun, çünkü o zaman Tanrı acımasız olacak. Ve şunu da bilin ki Tanrı bir sarayın görkemli kapılarının ardında olanları da görür, bir kulübenin kerpiç duvarlarının arkasındakileri de. Sarayların duvarları arasında neler görüyor acaba?' "

Afrikalı Leo gibi kişiler, Endülüs'te yaşayan müslümanların sonuncularıydılar. Zağra Müftüsü'nün anlattığı dünyaperestlik, zevkü sefa için saçıp savurma fakat Allah yolunda fedakârlığı hep başkasından bekleme hali onların da temel özelliğiydi. Sonunda bir kısmı öldürüldü, diğerleri herşeylerini yitirmiş olarak Afrika'nın kuzey sahillerine göç ettiler.

Görkemli evlerinin anahtarlarını da yanlarında götürmüşlerdi, çünkü bir gün, kendilerinin göstermediği fedakârlığı başkalarının, sırf onlar evlerinde tekrar zevk ü sefa yapabilsinler diye yapacaklarını, o toprakları fethedeceklerini umuyorlardı.

BELA NE ZAMAN GELİR?

12 Temmuz 1998

Sahih-i Buhari'de nakledildiğine göre, bir bayram günü Medine Valisi Mervan bin Hakem'in namazı kıldırmadan hutbe için minbere yürümesi üzerine, Ebu Said-i Hudri r.a., onu elbisesinden yakalar ve çekişirler. Mervan elbisesini kurtarıp hutbeyi irad ettikten sonra, Ebu Sid-i Hudri r.a., "Vallahi siz (Sünneti) değiştirmiş oldunuz" der.

Ebu Davud'un rivayetine göre ise Mervan'ı uyaran kişi başkasıdır ve onun hakkında Ebu Said-i Hudri r.a. şunu söylemiştir: "İşte bu adam, üzerine vacip olanı yapmış oldu. Ben Resulullah s.a.s.'den işittim: 'Her kim bir münker işlendiğini gördüğünde eliyle değiştirmeye gücü yeterse eliyle değıştirsin. Buna kudreti yoksa, diliyle değiştirsin. Diliyle değiştirmeye de muktedir olamazsa, kalbiyle değiştirsin. Bu da artık imanın en zayıfıdır' buyurdu."

Bu olayda müdahele eden zat ister Ebu Said-i Hudri Hazretleri olmuş olsun, ister başkası, Mervan'a sadece diliyle değil eliyle de engel olmaya çalışmıştı. O dönemde Emeviler hüklüm sürmekteydiler ve Vali Mervan da bu sülaledendi, ama yine de ona karşı vacip olan görev yapılmıştı.

Birileri çıkıp Ebu Said-i Hudri r.a.'a, "Aferin, iyi yaptın, biz de senin gibi düşünüyoruz" diyebilirlerdi, ama bu, ancak "Kalplerle değiştirmeye" karşılık gelirdi ve imanın en zayıfı olurdu.

Bundan daha aşağısı imansızlık değil miydi?

*

İyiliği emredip kötülükten menetmek, kesin bir farzdır.

İsrailoğulları, yani Yahudiler, lanet olunmuş bir topluluktur. Bunun nedenlerinden birisi, kötülükten men etmeyi terk etmiş olmalarıydı:

"İsrailoğulları'ndan kâfir olanlara hem Davud'un hem de Meryem oğlu İsa'nın diliyle lanet olundu. Bunun sebebi isyan etmeleri ve sınırı aşmış bulunmalarıydı.

"Onlar işledikleri kötülükten birbirlerini engellemeye çalışmazlardı. Gerçekten işleyegeldikleri şey ne kötü idi." (5/78-79)

Peki ya, kötülükten menetmemek bir tarafa, kötülüğü emredenlere ne demeli? İyilikten vazgeçirmeye çalışanlara ne söylemeli?

*

Toplumların ve grupların yükseliş ve çöküşleri salt iç etkenlere bağlı olarak gerçekleşmez, dış etkenler de önemli ölçüde belirleyici olur. Fakat bu dış etkenler, ancak iç etkenlerin elverişliliği durumunda sonuç üzerinde etkili olurlar. Nasıl ki insan ancak bünyesi zayıf düşmüşse mikroplara yenilip hasta oluyorsa, toplumlar ve gruplar da bünyelerinin zayıflığı yüzünden dış etkenler karşısında kendilerini çaresiz hissederler.

Kimi zaman dış etkenler beklenmedik niteliktedir, mesela bir trafik kazası gibi, bünyenin kuvvetli olması sonuçlarına katlanmayı kolaylaştırabilir ama asla koruyucu bir önlem değildir. Kaza "Geliyorum!" demez, bu yüzden daima hazırlıksız yakalanılır... Toplumlar ve gruplar da bazen kazalarla karşılaşırlar, İslâm dünyasının Moğol saldırıları ve Haçlı seferlerine maruz kalması gibi.

Bu "kaza"ların temel nedeni, "iyilikle emredip kötülükten menetme"nin terkedilmesinden başka bir şey değildir.

Peygamber Efendimiz s.a.s., bu gerçeği şu şekilde ifade ediyor:

"Ya marufla (iyilikle) emreder, münkeri (kötülüğü) nehyedersiniz, yahut da Allah üzerinize Acem'i (yabancıları) gönderir boynunuzu vururlar. Onlar öyle şiddetli olurlar ki, tepenizden ayrılmazlar." (Ramuz el-Ehadis, 346/2)

Bazen yabancılar değil, toplumun kendi içindeki şerlkler, diğerlerine musallat olurlar:

"Ya maruf ile emredip münkerden nehyedersiniz, veya Allah hayırlılarınızın başına şerlilerinizi musallat eder de, hayırlılarınız bunu üzerine dua ederler ama duaları kabul olunmaz." (Ramuz el-Ehadis, 345/11)

*

İyi bir yerde toplanıp iyi şeyler yapan insanlara o sırada iyiliği tavsiye etmek, iyilikle emretmek değildir, bu ancak "kahve dövücünün hınk deyicisi" olmaktır.

Kötülükten elini eteğini çekmiş insanlara kötülükleri yapmamaları telkininde bulunmak onların zamanını israf etmektir ancak.

Kapalı mekanlarda ahkâm kesmeyi topluma iyiliği emretme olarak görmeye gelince, başını kuma gömmektir. Kötülükten menetmeyle ilgisi hiç yoktur.

Hoşgörü edebiyatı yapmak, akl-ı selimle bir alakası olmayan sağduyudan söz etmek, batılı anlamda laikliği savunmak, radikal İslam'ın destekçisi değil engeli olduğunu ilan etmek, irticanın bir manga askerle bastırılacak kadar önemsiz olduğunu söylemek, "iyilikle emretmek, kötülükten menetmek" değildir.

ÜSTÜN LİYAKAT NİŞANI

14 Temmuz 1998

ABD'ye bir veda ziyareti yapacak olan Orgeneral Karadayı'ya Genelkurmay Başkanı Shelton tarafından "Üstün Liyakat Nişanı" verileceğini dünkü gazetelerde okuyunca, beni bir merak sardı.

Bu nişana "niçin" layık görülmüştü?

Hangi alanda "üstün liyakat" sergilemişti, yoksa kendi çıkarlarını herşeyin üstünde tutan Amerikalılar, "Türkler kendi adamlarının kıymetini bilmiyor, ülkesine iyi hizmet ettiği için Karadayı'ya 'Üstün Liyakat Nişanı' verelim" diye düşünecek kadar değişmişler miydi?

Amerikalılar kendi çıkarlarına tapan insanlar olarak, D-8 oluşumunu akamete uğratan, İran'la yapılan doğalgaz anlaşmasını sürüncemeye iten bir hükümet değişikliğine katkılarından dolayı **mı** yoksa Karadayı'nın bu nişanı hakettiğine karar vermişlerdi?

Değilse bunun nedeni, *Prophecy and Politics* adlı eserinde Grace Halsell'in yaptığı "Clinton da, diğer tüm hristiyan siyonistler gibi İsrail'i tarihin --geçmişin, bugünün ve geleceğin -- merkezine yerleştirmektedir" şeklindeki tespit olabilir miydi?

Türkiye'nin İsrail'le ilişkilerinin alabildiğinde gelişmesine verdiği destekten dolayı mı Karadayı'ya karşı bu jesti gerekli görmüşlerdi?

*

İsrail'in günlük *Ma'ariv* gazetesinin 2 Ekim 1994 tarihli sayısında Avinoam Bar-Yosef imzasıyla yayınlanan makaledeki bilgiler acaba bir ipucu olabilir miydi?

Bar-Yosef, 1994 Ekiminde Washington DC'deki Adath Yisrael Havrası'nda sebt konusmasını yapan hahambaşının söylediklerini aktarıyordu:

"Amerikan tarihinde ilk kez olarak, artık sürgünde yaşadığımız hissine kapılmıyoruz. Çünkü, ABD, artık bir *goyim* (yahudi olmayan) hükümeti tarafından yönetilmemektedir, aksine yönetimin her kademesinde, her karar aşamasında yahudilerin büyük rolü vardır. Bu nedenledir ki, yahudi şeriatinde 'goyim yönetimi' kavramı ile bağlantılı olarak yer alan bazı kurallar, ABD için yeni baştan gözden geçirilmelidir."

Tam da Türkiye'nin İsrail'le olan ilişkilerinin gemi azıya aldığı bu dönemde, hahambaşının goyim olmadığını ilan ettiği bugünkü ABD hükümetinin Karadayı'ya "Üstün Liyakat Nişanı" vermesini acaba salt Amerikalılar'ın bonkörlüğüyle mi izah etmeliyiz?

*

Karadayı'ya nişan verileceği haberinin gazetelerde yer aldığı gün, yani dün, kartel medyasının gazetelerinden birisinin ilk sayfasında, "Doğuya İsrail üssü: Amerika'nın saygın gazetesinin şok iddiası" manşetinin yer alması, sıradan bir tesadüf müydü?

Christian Science Moonitor gazetesi, İsrail'in Türkiye'nin doğusunda, sadece İsrail uçaklarının kullanımı için özel üs inşa ettiğini yazarken, basın tarihinin en büyük gaflarından birisini yaptığını mı düşünmeliydik?

İsrail, ilk defa yabancı bir ülkenin topraklarında bir askeri üs inşasına başlamıştı ve bu ülke Türkiye'ydi.

Bunun için mi goyim olmayan ABD Hükümeti Karadayı'yı nişana layık bulmuştu?

*

Bu yabancı gazete, "Ortadoğu'da ikinci sınıf muamele gören İsrail'in, Türkiye'nin askeri yapılaşması tarafından yönlendirilen ve İsrail generallerince karşılık verilen iki yıllık cazibe hücumunu anlamaya başladığını" kaydediyordu.

Son iki yıldır bir taraftan Türkiye'deki müslüman halkın imam hatip okulları, özel Kur'an kursları, "dinci" vakıflar ve "Şeriat esasına dayalı gerici ideoloji" aleyhine son "hücum"a geçen "Türkiye'deki askeri yapılaşma," diğer taraftan da yahudilere karşı "cazibe hücumu" başlattıkları için mi, Karadayı nişanla ödüllendirilecekti?

Christian Science Monitor'un haberini aktaran kartel gazetesi, dün ayrıca, İsrail'de yayınlanan *Haaretz* gazetesinin bir haberine de yer veriyordu: İsrail yönetimi, ABD'nin isteği üzerine, S-300 füzeleri konusunda Ankara'yı yumuşatma girişiminde bulunmuştu.

"Cazibe hücumu"nun karşılığı işte buydu.

*

Türkiye'yi en ciddi savunma sorununda yumuşatmaya çalışan yabancı bir ülkenin genelkurmay başkanı bu ülkenin genelkurmay başkanına nişan veriyorsa, konu üzerinde oturup düşünmek gerekir.

Yine dünkü *Turkish Daily News* gazetesinde yer alan bir habere göre, İsrail Başbakanı Netanyahu'nun danışmanı David Bar-İlan, Dışişleri Bakanı Cem'in gezisine katılan gazetecilere, S-300 konusunun , Suriye ve İran'dan İsrail'e yönelen tehdit yanında "önemsiz mesele" olduğunu söylemişti.

İşte cazibe hücumu, işte cevap...

Ve Türkiye'yi S-300'ler konusunda yumuşatmaya çalışan ABD'nin goyim olmayan hükümeti, hiç bir zaman İsrail'i Araplar'a karşı yumuşatmayı düşünmez.

*

Komutanlarımız "cazibe hücum"una devam etsinler. Gelecek kuşaklar, ABD'nin genelkurmay başkanları tarafından nişana layık görülen genelkurmay başkanlarıyla gurur duyacaklardır.

İrticaya karşı hücum başlatan askerî yapılaşmanın aynı sırada İsrail'e karşı "cazibe hücumuna" geçtiğini öğrenmek, nişan nedeniyle duydukları gururu daha bir pekiştirecektir.

Nişan haberinin yer aldığı gazetelerde aynı gün, yani dün, "Türkiye'deki askerî yapılaşma"nın ürünü BÇG'nin "irticacı" oldukları gerekçesiyle 405 kaymakam hakkında soruşturma açılmasını istediği haberinin de duyurulduğunu öğrenince, Karadayı'ya olan hayranlıkları bir kat daha artacaktır.

Bu kaymakamlardan 141'iyle ilgili işlemin tamamlandığını, 73'ü hakkında suç duyurusunda bulunulduğunu, 19'unun kızağa çekildiğini birisi onlara hatırlatırsa, S-300 konusunun neden "önemsiz mesele" olduğunu daha iyi anlayacaklardır.

AYRI BİR DİN

15 Temmuz 1998

Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın AKRA FM'deki "Divana Gelenler" programında Fazlur Rahman'ı son derece takdir ettiğini açıkladığını öğrendiğimde, eğer Türkiye'deki ilahiyatçıların birçoğunun Fazlur Rahman'a duyduğu hayranlığı bilmeseydim, doğrusu onun entelektüel seviyesi hakkında kuşkuya kapılacaktım.

Cambridge Üniversitesi'nin yayınladığı *Islam* adlı kitabıyla tanınan Prof. Dr. Fazlur Rahman, özellikle islamî birikimi, "tarihsel" olarak nitelendirmesi ve "çagdaş" anlayışla çelişen yönlerini reddetmesiyle ünlü. Tasavvufu "ayrı bir din" olarak görenlerin fikir babası oluşunu da bu tarihsellik eleştirisine borçlu:

"Sünnî kelâm, eğer esas tasavvufî itici gücü de içine alacak ve bu şekilde tasavvufu ayrı bir dinmiş gibi faaliyet göstermekten alıkoyarak onu gereksiz hale getirecekse, kendisini yenilemek zorundadır."

Tasavvufu "müstakil bir dinmiş gibi faaliyet göstermek" ile suçlayan Fazlur Rahman'ın önerdiği çözüm, sünnî kelâmın tasavvufî itici gücü içine alması...

Ancak teklifi bir işe yarayacaksa eğer, Fazlur Rahman'ın "fıkıh, kelâm ve tasavvuf" şeklindeki tasnifin mantığını kavrayamadığını göstermekle sınırlı kalacaktır bu.

*

Gerçekte İslâm, Kur'an ve Sünnet’ten ibarettir.

Başlangıçta bu iki kaynaktan derlenen bilgi tek başına fıkıh adını taşırken, zamanla onu **Fıkh-ı Zahir, Fıkh-ı Batın** ve **Fıkh-ı Ekber** olarak üçe ayıran alimler, böylece "fıkıh, tasavvuf ve kelâm" ayırımının da temelini atmışlardır.

Atmışlardır ama, bu ayırımın mantığını kavrayamayanlar, bunların Kur'an ve Sünnet'ten kaynaklanmaları itibariyle birbirini bütünleyen ilimler olduklarını anlayamamışlar, fıkıh adına tasavvufa savaş açmak veya tasavvufa adına fıkhı küçümsemek gibi, cehaletten kaynaklanan tutumlar sergilemişlerdir.

Fazlur Rahman da bunların dışında değildir.

O, "Sünnî kelâm tasavvufî itici gücü içermeli" derken, bu durumda kelâmın kelâm olmaktan çıkacağını akıl edebiliyor muydu bilmem, ama bunun, tasavvuf, fıkıh ve kelâmdan söz edilmeksizin üçünün de fıkıh adı altında ele alındiği başlangıç dönemine dönmek olacağını göremediği kesindir.

Çünkü tasavvuftan söz edilmesini sağlayan ayırımı reddettiği zaman, kelâm diye bir ilmin varlık nedeninin de kalmayacağını anlayamamıştır.

Dahası, "kelâm'ın tasavvufî itici gücü içermesi" ile, "tasavvufun kelâmî itici gücü içermesi" teklifleri arasında mugalatanın hedefi dışında bir farklılık olmadığını sezemememiştir.

Kim bilir belki de sezmiştir de, mugalataya teslim olmayı tercih etmiştir.

*

"Sünnî kelâm şöyle yapmalıdır, böyle etmelidir" demek laf kalabalığıdır, çünkü sünnî kelâm Fazlur Rahman'ın nasihatlerini dinleyecek şuurlu mücessem bir varlık değildir.

Olsa olsa sünnî kelâmcıların çalışmalarından söz edilebilir ki, bu durumda, neden Fazlur Rahman'ın kendisinin teklifini bizzat gerçekleştirmek için çalışmadığını sormak gerekir.

Fakat Fazlur Rahman'ın bunu yapmaya kalkışmış olmaması aslında bir kazançtır, çünkü böylece onun kafa karışıklığının yola çacağı tahribatın sınırları genişlememiştir.

*

Ancak, mutasavvıflar açısından sünnî kelam her zaman tasavvufî itici gücü içinde taşımıştır, çünkü onlar tasavvuf kadar kelâm alanında da iyi yetişmişlerdir.

İmam-ı Gazali'den İmam-ı Rabbanı'ye ve Halid-i Bağdadî'ye (rh.a) kadar bütün mutasavvıflar kelâm konusunda da son derece yetkin şahsiyetlerdi.

Ahmed Ziyaeddin-i Gümüşhanevi'nin (k.s.) *Ehli Sünnet İtikadı*, Mehmed Zahid Kotku rh.a.'in *Ehl-i Sünnet Akaidi* adlarını taşıyan kitapları bulunuyorsa, tesadüf değildir bu.

Mutasavvıflara kelamı öğrenmek ve fıkıhla amel etmek zor gelmemektedir, sorun, tasavvuf karşıtlarının genellikle tasavvufu yaşama yönündeki bir niyet, irade ve azimden mahrum olmalarından kaynaklanmaktadır.

Bunlar hiç değilse, nefsle mücadele kendilerine zor geldiğini samimiyetle itiraf edecek bir olgunluk düzeyini yakalayabilmelidirler.

*

Meselenin temelinde, modernistlerin tasavvufu ve dolayısıyla Kur'an ve Sünnet'in bir bölümünü dışlayan ve nefsin hoş göreceği bir din icad etme çabası içinde olmaları yatıyor.

Evet, İslam'dan ayrı bir din söz konusu ve bu, tasavvufu reddeden anlayıştır.

Tasavvuf değil fakat tasavvuf karşıtlarının çarpık İslam yorumu ayrı bir dindir.

Aslında kendilerini tanımlıyorlar ve çok iyi tanımlıyorlar.

LAİKLİĞİN YAHUDİCESİ VE MÜSLÜMANCASI

16 Temmuz 1998

İsrail Hükümeti'nin, Eski Kudüs'te, müslümanların semtinde, **onları çileden çıkarmak için** yakında bir havra inşaatına başlayacağını bir gazetenin önceki günkü sayısında okuduk.

BM Güvenlik Konseyi'nin Kudüs'ün belediye sınırlarını genişletme planından vazgeçmesi için uyardığı İsrail'in, "meselenin sadece belediyeyi ilgilendirdiğini, uluslararası camiayı alâkadar etmediğini" açıkladığını ise dünkü gazeteler yazdı.

BM Kararlarını hiçe saymada rekor üstüne rekor kıran İsrail'in, ilk başbakanları Ben Gurion'un, Roger Garaudy'nin *İsrail, Mitler ve Terör* adıyla dilimize çevrilen kitabında aktardığı "Uluslararası hukuk bir kağıt parçasıdır" vecizesine sadık kaldığı açıktı.

*

Uluslararası hukuku bir kâğıt parçası sayan İsrail'le can ciğer kuzu sarması olan bir Türkiye'de de insan haklarının, demokrasinin, laikliğin, inanç hürriyetinin, anayasanın ve yasaların, bazılarının gözünde kağıt parçası haline gelmesini yadırgamamak gerekirdi.

"Körle yatan şaşı kalkar" diye boşuna dememişlerdi.

Osmanlı İsrail gibi çağdaş bir devlet değildi, çünkü yahudi ve hristiyanları **çileden çıkarmaya çalışmayacak kadar** inanç konularına lakayttı.

Bunu bana öğreten ilk müşahhas örnek, kasabamızdaki kiliseden bozma sinema binası olmuştu. Bu yüksek tavanlı, küçük pencereli, geniş ve loş binanın kırmızı kiremit kaplı çatısındaki betonla kaplı bölümün aslında çan kulesinden yadigar

kaldığını öğrendiğimde, Osmanlılar'ın "İncil kursları"nı yasaklamak, "papaz hatip okulları"nı kapatmak gibi çağdaş uygulamalarra tenezzül etmeyecek kadar burnu büyük insanlar olduklarını, Türkiye’nin laik rejim bekçilerinin aksine, çağdaşlığın “ç”sini bile kavrayamadıklarını anlamıştım.

Üstelik Osmanlı yöneticileri, hristiyanları, "kendi devletlerinin kurulmasına karşı olduklarını açıklamaya zorlamak" gibi büyük buluşlar yapamayacak kadar da geri kafalıydılar.

Böylesi büyük buluşları ancak laik Türkiye’nin TSK’sının kurduğu Batı Çalışma Grubu adlı illegal teşekkül yapabilirdi.

*

Hristiyan ülkelerdeki birer dernekten ibaret olan camilerde dışarıya ezan okumanın yasak olduğunu gördüğümde de, İstabul'da dinlediğim çan seslerinin Osmanlı'yla ilişkisini kavramakta zorlandım.

Cami hoparlörlerinin tartışıldığı günümüz Türkiye'sinin çağdaş uygarlık seviyesini yakalayamadığı için Osmanlı, hristiyanların çanlarına ot tıkamamıştı.

Daha kötüsü, böylesi bir teklifi yapacak bir Allah'ın kulunu yetiştirmeyi bile başaramamıştı.

Fakat artık Osmanlı yok, kilise çanlarının değilse de cami hoparlörlerinin laiklikle ilişkisini keşfedecek kadar çağdaşlaştık. Çünkü çanın laikliği zedelemeyeceğini ama cami hoparlörünün yüksek sesinin laikliğe zarar verdiğini batılılardan öğrenecek kadar taklit yeteneğimiz vardı.

*

Hızla çoğalan camilerin de laikliğin canına okuduğunu keşfedecek kadar gelişmiş zekalar yetiştirdi milletimiz.

Nitekim, laik İsrail'in yöneticileri de camiler aleyhine az çaba sarfetmemişlerdi.

Yitzak Şamir ve Nathan Mor ile birlikte, terör örgütü Stern'in komutasını üstlenen Eldad, 1967 Temmuzunda yaptığı bir konuşmada şöyle demişti:

"Şunu hep söylemişimdir: Eğer kurtuluşun simgesi sayılabilecek en derin, en yüce umut Yahudi Tapınağı'nın yeniden inşası ise, o zaman açıktır ki, camilerin günün birinde şu veya bu şekilde ortadan kalkması gerekecektir."

Laik İsrail'de laikliğin gereği Yahudi Tapınağı'nın, yani Süleyman Mabedi'nin inşası, camilerin de yıkılmasıydı. Türkiye'de de camilerin "mantar gibi bittiğinden" söz edilmesi, ve sınırlama getirilmesinin düşünülmesi, laikliğin korunması için şarttı.

Çünkü biz laikliği Batı'dan almıştık ve Batı'da laikliğe kilise ve havralar değil camiler aykırıydı.

*

Bu ülkede hristiyanların kutsal günü pazar resmi tatil olduğunda laiklik zarar görmüyor da, müslümanların bayramı olan cumanın tatil yapılması teklifi bile laikliği tehlikeye sokuyorsa, bunun nedeni laikliğin Batı'dan gelmesidir.

Bu ülkede yahudi dinî kıyafeti olan ve fanatik yahudilerin hiç çıkarmadıkları fötr şapka çağdaşlık alameti, sarık ise irtica oluyorsa, bunun nedeni laikliği Batı'dan öğrenmemizdir.

İşte bu yüzden bu ülkede "hem laik, hem müslüman olmak" mümkün değildir.

Bugün bize dayatılan laiklik anlayışı yahudice ve hristiyancadır. Bu laiklik anlayışı, Yahudi Mabedi'ni kurmak için bütün camileri yok etmeyi içerir. Bu laiklik anlayışı, yahudi ve hristiyanlar dinlerinin gereğini yerine getirsinler diye pazar ve cumartesini günlerinin tatil olmasını gerektirir.

Bu anlayış çerçevesinde, düşünüldüğünde hem laik hem hristiyan, hem laik hem yahudi sıfatlarını taşımak, mümkün olmak bir yana zorunludur, ama fert olarak hem laik hem müslüman olmak imkansızdır.

İşte bu yüzden Türkiye'de sadece devlet laiktir, müslüman halk değil. Olamaz da.

KOSOVA, ADRİYATİK'İN NERESİNDE?

17 Temmuz 1998

Soğuk Savaş yıllarının "kapitalist sömürü - komünist tehdidi" eksenli tartışmaları sırasında kendisine en çok atıfta bulunulan isimlerden birisi, bir Yugoslav aydınıydı: Milovan Cilas (Djilas).

Komünist felsefeyi reddedenler için gözde bir isimdi Cilas, çünkü bu eski komünist, "içerden" bir isim olarak, "Yeni Sınıf" adlı kitabında, burjuvazinin sömürüsünü aratmayacak bir yeni sınıfın sosyalist ülkelerde ortaya çıktığını ileri sürüyordu.

Bu yeni yönetici sınıf, yani Sovyet bürokrasisi, sömüren-sömürülen ilişkisinde burjuvaziye atfedilen rolü üstlenmişti. Üstelik, işçilerin bu yeni sınıfa karşı hiçbir hak talebinde bulunmaları mümkün değildi. İktidarda zaten işçi sınıfının kendisi bulunmuyor muydu?! İşçilerin kendi kendilerine karşı mücadele etmeleri olacak şey miydi?!

*

Fakat Cilas, Birinci Dünya Savaşı yıllarında Tito'ya bağlı olarak Partizanlar'ın safında mücadele ederken böyle düşünmüyordu. O yıllarda toplumsal devrimin kusursuzluğunu, öldürdüğü "sınıf düşman"ı sayısında aramakla meşguldü.

Bu kusursuzluk, *Wartime* adlı kitabında anlattığı şekilde, eline düşen "silahsız esirler"e karşı sergilediği tutumunda zirveyi yakalıyordu:

"Tüfeğimi aşağıya indirdim. Almanlar kırk yarda kadar yukarda olduklarından ateş etmeye cesaretim yoktu. Seslerini bile duyabiliyorduk. Alman'ın kafasına tüfeğimle vurdum. Kabza kırıldı ve Alman sırtüstü yere düştü. Bıçağımı çekip gırtlağını

kestim. Sonra bıçağı, savaştan önce tanıdığım, köyünü Almanlar'ın 1941'de yaktığı politik eylemci Raja Nedeljkovic'e uzattım. Nedeljkovic ikinci Alman'ı bıçakladı ve adam biraz kıvranıp hareketsiz kaldı. Bir Alman'ı göğüs göğüse çarpışarak öldürdüğüm öyküsü bu olaydan doğdu."

Öykü ile gerçek yaşam, sanatkârane muhayyile ile realite arasında bu kadarcık fark olurdu.

Nitekim, Belgrad'daki askeri müzenin büyük salonunda yer alan, gerçek boyutlarda yapılmış, ülkesi uğruna ölmek için çırpınan genç heykeli, Bosna'daki soykırımda, silahsız sivillerin tıpkı birer koyun gibi boğazlanmalarına tekabül ediyordu.

*

Hayalperestler ve ütopya meraklıları "kavram"lar, aksiyon adamları ise "olgu"lar hakkında konuşurlar.

Başkalarının açtığı çığırlarda yürüyenler, üretilmiş kavramlar etrafında söylenmiş olanları bir kez daha söyleyerek vakitlerini süslerler. Kendi çığırlarını açanlar, etkilenmeyip etkileyenler ise, kavramların büyüsüne aldanmazlar, olgulardan yola çıkarak kendi kavramsal modellerini kurarlar.

Bugün Türkiye'deki dış politika yapıcıları yakın çevremizdeki gelişmeler karşısında kayda değer hiçbir geçerli çözüm önerisi getiremiyor, "Ayıp oluyor" demek dışında ciddiye alınabilecek hiçbir tavır geliştiremiyorlarsa, bunun nedeni, uluslararası ilişkileri algılayış biçimlerinin olgulardan kopuk ve Batı'da üretilmiş hayallerle bezeli oluşudur.

Ve bugün 28 Şubat süreci Türkiye'sinde yaşanan irticayla mücadele eksenli iç gelişmeler karşısında İslami endişe taşıma iddiasındaki aydınlar ve politikacılar, hele de ilk anda felç olmuş idiyseler, bunun nedeni, onların da üretilmiş ütopya ve hayallere bağımlı olmalarıdır. Ve bu bağımlılık, uyuşturucuya olan bedensel

bağımlılığı aratmayacak kadar kuvvetli, ve en az onun kadar tahrip edici bir ruhi bağımlılıktır.

*

Yugoslavya Federasyonu dağılırken, halkının yüzde 80'i Arnavut olan Kosova'da eyalet parlamentosu Temmuz 1990'da Sırp makamlarınca dağıtıldığında, bizimkiler, oluşmasında katkıları sıfır olan yeni uluslararası tabloya bakarak, "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne uzanan" bir Türk etkinlik alanından söze diyorlardı.

Kosova'nın Adriyatik'le Çin Seddi arasındaki bölgede yer aldığını fark etmemiş gibi görünüyorlardı. Fark etmek zorunda bırakıldıklarında artık "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne" edebiyatının politik mizah konusu haline gelmiş olacağını anlamak istemiyorlardı. Onlar ihtimal ki hiçbir ülkenin bedavadan "lebensraum"a sahip olamayacağını hatırlarına getirmiyorlardı.

Aralık 1991'de Sırplar, Priştine sokaklarını Sırp milli kahramanlarının adlarını vererek "sırplaştırdıkları" ve Kosova'da Belgrat'a bağlı sıkı bir Sırp yönetimi kurduklarında, "Adriyatik-Çin Seddi" rüyaları görenlerin aksine, başka merkezler, Türkler'in Balkanlar'dan sonra Anadolu'dan da sürülmesi planları yapmaktaydılar.

Bugün Kosova'da bağımsızlık savaşı veren Arnavutlar İslam Dünyası'nın ilgisizliğinden yakınırken, gerçekte İslam ülkelerinin ve bu arada Türkiye'nin uluslararası alandaki etkisizliğinin altını çizmiş olmaktadırlar.

Onların yakınmaları, sıradan bir yüksek öğrenim kurumundaki sıradan bir kız öğrencinin başındaki sıradan bir örtüyü "iç tehdit" olarak algılayanlarca duyulmayacaktır. Olgusal tehditleri değil, hayalî tehlikeleri hedef aldıklarını anlamak istemeyeceklerdir asla.

Hayalî sorunlarla uğraşmak kolay başarılar kazanmanın en güvenilir yoludur çünkü.

İMAJ

18 Temmuz 98

İmaj lafını duyduğumda bazen benim aklıma lisedeki coğrafya öğretmenim gelir. Lise öğrencilerinin ondan duydukları korkuyu işitmiş olduğum için, onun girdiği ilk coğrafya dersini merakla beklemiştim. Nasıl oluyordu da öğrenciler değil ona itiraz etmek, bulunduğu yerde çıt çıkarmaktan bile ürküyorlardı?

Aslında bütün ciddiyetine rağmen şakacı sayılabilecek bir adamdı. İşini de çok ciddiye aldığı söylenemezdi. Bütün yaptığı, konuyu çalışıp anlatan öğrencileri dinler görünmekten ibaretti.

İlk derste bütün bunları bilmiyordum elbette. Ama dersin ortalarına doğru öğrencilerden birisini Allah yarattı demeden tekme tokat acımasızca dövdüğünde, bunun akla yakın bir nedenini göremediğim için şaşırmıştım. Hemen arkasından, "Neden gülüyorsun ulan!" diyerek bir başka öğrenci üzerinde yeteneklerini sergilemeye başlayınca da, böyle bir durumda gülmenin imkansız olduğunu bildiğim için şaşkınlığım daha da artmıştı.

Yöntemi sadistçe fakat etkiliydi.

Yıllar sonra küçük kardeşlerim liseye başladıklarında onları hep, "Dikkat edin, ilk coğrafya dersinde sınıfın en ufak tefek yapılıları korkunç dayak yiyecekler" diye uyardım.

*

Bizim coğrafya öğretmeni, kendisine karşı koymaları mümkün olmayan iki cılız öğrenciyi adamakıllı dövüyor, böylece izbandut gibi olanların bile korkudan yüreklerinin yağı eriyordu. Okulu bitirene kadar da bu korku devam ediyordu.

Müfettişlere karşı da benzer bir taktik uygulamaktaydı. Sorular yazıp her birini bir öğrenciye veriyor, "Geldiklerinde bana bunları soracaksınız" diye tembih ediyordu. Müfettişler de, coğrafyacının öğrencilerindeki canlılığa ve onun cevap verirkenki olağanüstü performansına hayranlık duymaktan kendilerini alamıyorlardı.

"İmaj" sorununu nasıl çözeceğini biliyordu coğrafyacı, ama bu sırrı kendisine saklıyordu.

*

Ben coğrafyacının o ilk dersten sonra öğrenci dövdüğüne hiç şahit olmadım, ama ikinci sınıftayken onunla yarım saat ideolojik tartışma yaptığımda, arkadaşlarım kadar o da şaşkındı. Fakat sınıf üzerindeki akıl dışı otoritesinde ciddi bir sarsıntıya yol açmaya yetmedi bu.

İmajlar genellikle realiteye tetabuk etmezler, ama ondaki akıl dışı öğe, bir bakıma gücünün de kaynağıdır. Çünkü insanlar aklî düşünme iddiasında bulunur, fakat gerçekte hisleriyle kanaat sahibi olurlar.

İmajı oluşturan da daima ilk izlenimlerdir. Bu yüzden herşeyin başlangıcında, eğer imajla ilgili bir yönü varsa, daha dikkatli adım atmak gerekir.

İlk derste atılan birkaç tokat, yıllarca silinmeyecek sert öğretmen imajını zihinlere yerleştirir, laubalilik ise "gevşek" öğretmen imajını..

Yapılan bir gafın hafızalardan silinmesi yıllar ister. Sözler saniyeler içinde söylenir ama on yıllarca unutulmaz.

Ama gerçek amacınız "gaf" yapmak, "gevşek" imajı vermekse o başka.. Böylesi bir durum ilk anda keyifli görünür ama faturası uzun vadede önünüze gelecektir.

Profesyonellik diye birşey varsa, yarısı işte bunu anlamaktır.

*

Bazıları da vardır ki, onlar için imaj diye bir sorun bulunmaz.

Mevlana Celaleddin-i Rumi, işte onlardandır. "Ya olduğun gibi görün, ya göründüğün gibi ol!" derken, "İmajın kendin olsun, kendin de imajın" demek istemektedir.

Bu bakış açısıyla, olduğundan iyi görünmeyi içeren imaj aslında bir sahtekârlıktır. Ve bu sahtekârlık bugün bizlerin hayatımızın değişik derecelerde bir parçası durumuna gelmiştir.

Abartılı imajlar peşinde, gerçek bir değeri olmayanlar koşar ancak.

Niceleri vardır ki imaj için giyinirler, giydikleriyle kıymet kazanırlar. Öyleleri de vardır ki, giydiklerine kıymet kazandırırlar. "Hırka-i şerif"in kıymeti kendisinden gelmez.

"Şerefü'l-mekani bil-mekin (Mekanın şerefi ikamet edenledir)" denilmiştir.

*

"Hayat-üs-Sahabe"de anlatıldığına göre, ashab Hz. Ömer r.a. hakkında şöyle konuşmuşlardı:

"Bu adamın bu kadar aşırı zühdü, Hilafet'e yakışmayan kılık ve kıyafeti utanç vericidir. Sırtındaki cübbe on iki yerden yamalıdır."

Peygamber Efendimiz s.a.s.'in hanımları Hz. Aişe ile Hz. Hafsa r.a.'ı aracı olarak kendisine gönderdiler. Onun cevabı, "Ben öyle biliyorum ki Resulullah s.a.s., kaba yünden bir cübbe giymişti ve cübbenin sertliğinden vücudu kaşınıyordu" şeklinde olmuştu.

Bir zaman geldi, Emeviler ve Abbasiler devrinde, imajına düşkün halifelerle tanışıldı, ama artık fetihler durmuştu.

Ruh varsa imaj olmasa da ne gam.. Ruh yoksa, imaj peşinde koşmak, çöküşü hızlandırmaktan başka neye yarar?

İADE-İ İTİBAR

19 Temmuz 98

"Kimse mirasını sahiplenmesin diye" onu 1918 yılında "gizlice" kurşuna dizenler, seksen yıl sonra devlet başkanının da katılımıyla anısına görkemli bir cenaze töreni düzenleneceğini tahmin edemezlerdi.

Son Rus Çarı Nikolay Aleksandroviç'i 1917 Şubatı'nda tahttan çekilmek zorunda bırakan ve göz hapsine alan bolşevikler, Ekim Devrimi'nin ardından 1918'de, ailesiyle birlikte Ural Dağları'ndaki Yekaterinburg'a sürmüşlerdi. 16 Temmuz'da tüm aile fertleri ve yardımcılarıyla birlikte evinin bodrumunda kurşuna dizip bilinmeyen bir yerde toprağa verdiklerinde, onun hatırasını ebediyen yok ettiklerini düşünüyorlardı. Mezarlar 1978 Mayısı'nda yerel tarih müzesinden bir uzman tarafından Yekaterinburg'a 18 kilometre uzaklıkta tesbit edildiğinde de, bunun sır olarak kalması kararlaştırılmıştı.

Son çarın kemiklerinin, kurşuna dizilişinin 80'inci yıldönümünde, yani 16 Temmuz 1998 günü, tüm Rus çarlarının gömülü olduğu St. Peter ve Paul Katedrali mezarlığına nakledilmesini Rus yetkililer kararlaştırdığında tarih 30 Ocak 1998'di.

Lenin'in heykelleri artık meydanlarda yoktu. Gizlice öldürülmek ve bilinmeyen bir yere defnedilmek gibi umutsuz bir son yaşamamıştı, ama kimse mirasını sahiplenmiyordu.

Laikliğin değil, "din düşmanlığı" ve "ateizm"in adeta "resmi bir din" gibi yetmiş yıl hükümferma olduğu bir ülkede, devlet başkanı, Son Çar'ın hatırasını, 80'inci ölüm yıldönümünde kilisede yad ediyordu.

*

Törene katılan Yeltsin'e göre, Çar ve ailesinin öldürülmesi, "Rusya tarihinin en utanç verici sayfalarından biri"ydi.

İdamlar konusunda yıllarca sesiz kalındığını, artık doğruları söyleme zamanının geldiğini söylüyordu.

Ona göre bolşeviklerin yaptığı "bölücülük"tü. İdamlar toplumu ikiye bölmüştü ve bu bölünmüşlüğün etkileri hala yaşıyordu.

Fakat asıl önemlisi, ona göre, "Bu cinayetleri işleyenler de, buna sessiz kalanlar da suçlu"ydu.

*

Benzer bir suç bizde de işlenmişti, son Rus Çarı'nınkine benzer bir akıbeti Adnan Menderes yaşamıştı ve onun idamına karşı da sessiz kalınmıştı.

Yasadışı bir darbenin ürünü "özel" mahkemede sözümona yargılanmış ve idam edilmişti. Kimse sahiplenmesin diye mezarını gizlemek gibi bir girişimde bulunmadılar, ama muhteşem bir cenaze töreniyle mütevazı kabrinden anıt mezarına nakli için, Rus Çarı gibi 80 sene beklenmesi gerekmeyecekti.

Önceki gün bir caddenin kenarındaki ilan panosunda "Adnan Menderes feribotu" ibaresini gördüğümde Cemal Gürsel'i hatırlamadan edemedim. Mezarı neredeydi, bilmiyordum.

Unutulup gitmişti..

Ama açtığı çığır devam ediyordu. Bu daha kötüydü.

O suçluydu, fakat ona karşı sessiz kalanlar da suçluydu. Darbeyi alkışlayıp kışkırtan İsmet İnönü gibi İttihatçı ruhluların suçu ise, darbeyi yapanlarınkinden de fazlaydı.

Çünkü, "fitne katilden daha beter"di.

*

Haksızlığa uğrayanların kadrini bilmek, onlar için anıt mezarlar yapmak takdire şayan bir tavırdır, ama haksızlığı düzeltmek anlamına gelmez bu.

Zulme uğrayanların öldükten sonra taraftara ihtiyacı olmaz. Yaşarken desteğe ihtiyaç duyar insan, öldüğünde değil.

Ölüler için nice yıllar sonra görkemli törenler düzenlemek, iade-i itibarda bulunmak, gerçekte ağıt yakmanın ertelenmiş biçimidir.

Bugün Cemal Gürsel'in mezarının nerede olduğunu öğrenmek özel çaba gerektirir, Adnan Menderes'in kabrini bilmemek de onun kadar özel bir lakaydi ile mümkündür.

*

Menderes'in kabrinin hüzünlü duruşunda, BÇG'li Türkiye'nin patentini elinde tutan Gürsel gibilerin soluğu duyulmaktadır.

Çünkü sadece ölülerin kadr ü kıymetini keşfetmekle meşgulüz, dirilerin haklarını ve onurlarını, gelecek kuşakların "iade-i itibar" merasimlerine bırakıyoruz.

Ne var ki, bu kadarını en nankör insanlar bile yapıyorlar.

En katı İslam düşmanları bile, Kur'an'ın mesajını ve Peygamber Efendimiz s.a.s.'in uygulamalarını "devrine göre ilerici bir adım" olarak nitelendiriyorlar.

Ama aynı kişiler geçmişte yaşasalardı, yer alacakları saf, Ebu Cehil'inkiydi.

Bugün İslam için fedakârlık yapmaktan kaçınanlar, Peygamberimiz s.a.s. zamanında hayat sürselerdi, yine kaçınırlardı.

Şimdi İslam düşmanlarına dalkavukluk yapanlar, o devirde yaşasalardı, daha farklı davranmazlardı.

TECDİD

20 Temmuz 98

Fethullah Gülen'e yakınlığıyla bilinen Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nın Abant'ta yaptığı geniş katılımlı toplantıyla ilgili haberleri kartel gazetelerinden birinde okuyunca, Thomas Kuhn'un "paradigma" kavramını hatırlamadan edemedim.

"Bilimsel Devrimlerin Yapısı" adıyla dilimize çevrilen kitabın yazarı ünlü bilim felsefecisi Kuhn'a göre, bir paradigma, "genel teorik varsayımlar ve yasalar" ile, bunların uygulanmaları için belirli bir bilimsel topluluğun üyeleri tarafından benimsenen "teknikler"den oluşurdu. Ona göre, olgunlaşmış bir bilim tek bir paradigmaca yönlendirilirdi ve bu paradigma, yönlendirdiği bilimdeki meşru/anlamlı çalışmanın standartlarını koyardı. Bir paradigmanın varlığı, bilimi bilim olmayandan ayıran temel özellikti.

Rakip paradigmalar, farklı soru türlerini meşru veya anlamlı sayarlardı. Standartları da biribirine tersti.

Gezegenlerin kütleleriyle ilgili sorular Newtoncular için "önemli", Aristocular için anlamsız sorulardı. Belirli bir ölçüde açıklanamamış bir hareketi Newton "makul" saymış, fakat Kartezyenler tarafından "metafizik" ve hatta "büyü" diye reddedilmiştir, yani standart dışı görülmüştür. Nedensiz hareket Aristo'ya göre "saçma", Newton'a göre ise "aksiyomatik"tir, başka bir ifadeyle ispata muhtaç olmayan doğrudur, veridir. Modern mikrofizik içinde "tanımlanabilir" çok sayıda olay türü, Newtoncu programda hiçbir yeri bulunmayan bir "indeterminizm"i ihtiva eder.

*

Abant'ta yapılan "din-devlet, din-dünya ilişkileri", "İslam'da hakimiyet", "dünyada ve Türkiye'de laiklik" konulu toplantılardan ikincisini gerçekleştiren çalışma grubu, hazırladığı bildiride, "Kuhn'a göre bilimi bilim olmayandan ayıran temel özellik"ten yoksunluğun, bir paradigmanın varlığından uzaklığın işaretini veriyordu:

"İslam dünyasında özellikle son dönemde karşı karşıya kalınan siyasi, iktisadi ve kültürel zorluklar nedeniyle İslam dinini adeta (modern ve sıkı anlamda) bir ideoloji gibi anlayan görüşler ortaya çıkmış ve bu durum ciddi bir kavram karmaşasına yol açmıştır."

Kavram karmaşasından yakınılıyordu ama bu ifadeler karmaşanın ta kendisiydi.

İslami paradigmaya göre ideoloji diye adlandırılan fikir sistemlerinin batıl birer "din", "kültür" ve "ideoloji" gibi kavramları kullanan seküler sosyal bilimlere göre de İslam'ın zaten aynı zamanda bir "ideoloji" olduğu unutuluyordu.

Fakat asıl kötüsü, bu iki bakış açısının ayrı paradigmalar olduğu, bir arada kullanılamayacağı fark edilemiyordu.

*

Kavram kargaşasına örnek de veriliyor, "Bunların başında," deniliyor, "hakimiyet konusu gelmektedir."

Önce Allah'ın alem üzerindeki mutlak hakimiyeti vurgulanıyor, sonra da, bu hakimiyetin, "Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir" ilkesinde yer alan "hakimiyet" ile karıştırılmasının büyük bir yanlışlık olduğu açıklanıyordu.

Gerçek büyük yanlışlık, iki ayrı hakimiyet türü icad etme kıvraklığının ancak politikanın demagoji faslında yerinin olabileceğini, "bilim"de bu tür yaklaşımların esamesinin okunmayacağını anlamamaktı.

İslam'a göre hakimiyet kayıtsız şartsız milletin olamazdı, kayıtlı ve şartlı olabilirdi. Halik'a isyan olan yerde mahluka itaat edilemezdi. Hakimiyet ancak Allah'a ve Resulü'ne isyan etmemek şartıyla milletin olabilirdi. Milletin hakimiyetinden söz etmek İslami paradigmaya göre anlamsızdı.

Hakimiyeti kayıtsız şartsız millete veren seküler paradigmaya göre de, alemde Allah'ın hakimiyeti değil, doğa yasaları cereyan ediyordu. Onlar fizik kitaplarına Allah'ın hakimiyeti bahsini almayı düşünmüyorlardı, ama Yaşar Nuri'ye göre Abant'ta toplanmış olan "Türkiye'nin bütün din alimleri", hakimiyetin kayıtsız şartsız milletin olduğunu kabul eden bildiriler kaleme alıyorlardı.

Türkiye'nin din alimleri oradaydılar, fakat ilmin kendisi acaba orada mıydı?!

*

Bildiriye katkıda bulunanlardan Prof. Dr. Süleyman Ateş, daha ateşli konuşuyordu:

"Dünyada yapılacak işler akıl-mantık çerçevesi içinde insanlara verilmiştir. Bir savaşta hendek kazmak veya kazmamak, insanların kararındadır. Bunun gibi insanlar, kendi istedikleri beşeri düzeni kurabilirler. Eğer bir ülkenin yüzde 80'i beşeri hukukla yönetilmek istiyorsa, geçerli olan budur."

Ateş farkında değildi, fakat aslında "fıkıh usulü" alanında devrim çapında bir yenilik yapıyordu. İnsanların savaşta hendek kazıp kazmamak konusunda serbest bırakılmış olmalarından hareketle yaptığı bir kıyas, insanlara devlet yönetimiyle ilgili sınırsız dinî serbesti veren bir içtihat haline geliyordu.

Aslında ben de, evimin arka bahçesinde hendek kazma hakkı tanınmış olmasından hareketle, devlet yönetimiyle ilgili işlerde de bana yetki tanınmış olacağı sonucuna varmak gibi bir düşünceyi çok sevdim. Fakat "laik" bir ülkede "din alimi" Ateş'in içtihadının geçersiz olduğunu biliyorum.

Ama laikler, böylesi hendek müçtehitlerinin içtihatlarını nedense çok seviyorlar.

ALLAH'IN HAKİMİYETİ, MİLLETİN HAKİMİYETİ

22 Temmuz 98

"İrticacı" vali ve kaymakamların Mesut Yılmaz Hükümetin tarafından defterlerinin dürüleceğini dünkü gazetelerden birinde okurken, "sanal gerçeklik" kavramı üzerinde bir kere daha düşünme imkanı buldum.

Allah'ın hakimiyetini "ontolojik" düzlemle sınırlayan Abant Bildirgesi'nin milletin hakimiyetine yaptığı vurgu, "siyasal" alandaki "gerçek" BÇG etkisinin yanında "sanal gerçeklik" olarak kalıyordu.

Bir zamanlar Medine Vesikası'ndan hareketle estirilen "sözleşme" furyası, Abant Toplantısı'nda yerini "milletin hakimiyeti" ne yapılan vurguya bırakmıştı. Fakat düşünce alanında sergilenen bu geniş mezhepliliğe paralel olarak, sosyal hayatta karşılaştığımız baskılar dramatik biçimde artıyordu.

*

"Sözleşmeciler", sözleşme edebiyatından vazgeçmek zorunda kalmışlardı, çünkü sözleşme en az iki taraflı olurdu, kimse kendi kendisine gelin-güvey olamazdı.

Bu anlamsız zihin jimnastiği, eğer tek taraflı sözleşme yapmak mümkün olsaydı, gazete ve dergi sayfalarının boş laf koleksiyonuna katkıda bulunmayı sürdürecekti; ama iş tek taraflı olunca, sözleşme değil, aç tavuğun kendisini darı ambarında sanması olayı yaşanıyordu.

Aydınlarımız bol keseden "kaynaklara dönüş" edebiyatı yapmış, sonunda döne döne Hobbes, Locke ve Rousseau gibi isimlere ulaşmışlardı. Kur'an'ın sesine kulak veren yoktu:

"Müşriklerle nasıl sözleşme olabilir ki, size galip gelseler hakkınızda ne bir yemin gözetirler, ne de bir sözleşme. Ağızlarıyla sizi razı etmeye çalışırlar. Fakat kalbleri buna karşıdır. Onların çoğu insanlıktan çıkmış fasıklardır." (9/8)

*

Ontolojik düzeyde Allah'ın hakimiyetine yapılan vurgunun ardından siyasi alanda hakimiyeti millete tahsis etmek, teorik olarak çok güzel bir çözüm olarak görünebilir, fakat pratikte seküler düşüncenin "din"e galebesinden başka birşey değildir.

Siyasi alanda hakimiyet milletin olduğunda, Allah'ın kainat üzerindeki hakimiyetini kabul edip etmemek kimsenin umurunda olmaz. çünkü sizin milletin hakimiyetine teslim olmanız malum, onların Allah'ın ontolojik hakimiyetini kabul ettikleri ise daima meçhuldür.

Milletin hakimiyeti katı gerçeğin ta kendisi, Allah'ın ontolojik hakimiyeti ise vicdanlara gömülmüş bir meseledir.

*

Kur'an'da ırk anlamında "millet" kelimesi geçmez, ama aşiretlerden sözedilir. Allahu Taala, insan üzerinde kabilesinin hakim konumda olmasını kabul etmez:

"De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, karılarınız, aşiretleriniz, kazandığınız mallar, geçersiz olmasından korktğunuz bir ticaret ve hoşunuza giden meskenler, size Allah ve Resulü'nden ve hak yolunda cihaddan daha sevgiliyse, artık Allah'ın emri (azabı) gelinceye kadar bekleyin! Allah fasık bir kavme hidayet vermez." (9/24)

Mücadele Suresi'nin 22'nci ayet-i kerimesinde de, "Allah'a ve Peygamberi'ne muhalefet eden aşiret"iyle mü'minin bir bağının olamayacağı belirtilir:

"Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiçbir kavim bulamazsın ki, Allah'a ve Peygamberi'ne muhalefet edenlerle sevişsin. İsterse o muhalifler babaları veya oğulları veya kardeşleri veya aşiretleri olsun. İşte Allah bunların kalblerine imanı yazmış ve kendilerini, tarafından bir ruh ile kuvvetlendirmiştir. Onları altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacak, orada ebedi olarak kalacaklardır. Öyle ki, Allah onlardan razı, onlar da Allah'dan razıdırlar. İşte bunlar Allah'ın fırkasıdırlar. Dikkat edin! Hiç şüphesiz Allah'ın hizbi, zafer bulanların ta kendisidir."

*

Hak, hakikat ve hidayetin kaynağı bellidir: Kur'an ve Sünnet. Bunlara aykırı olarak ortaya konulacak her yenilik bid'attir, her bid'at de sapıklıktır.

Kaldı ki, dönüp dolaşıp insanı kavim, kabile ve aşiretine itaate çağıran, hakimiyeti onlara veren bir anlayış yeni bile değildir.

Merhum Prof. Dr. Ali Fuat Başgil, "Gençlerle Başbaşa" adlı eserinde, gök kubbe altında yeni bir görüş bulunmadığını, her yeni fikrin eski bir düşüncenin değişik ifade edilmiş biçimi olduğunu söyler. Doğrudur.

İbn Haldun da, geçmişlerin geleceklere, suyun suya benzemesinden daha fazla benzediğini söylerken, zannediyorum sadece olayları kast etmiyordu, insanların düştükleri fikrî yanılgıları da buna dahil ediyordu.

*

Hakimiyet meselesi bugün olduğu gibi geçmişte de tartışılmıştır elbette, tıpkı suyun suya benzediği gibi.

Dini tartışmalarda Osmanlı vs. örneğinin delil olarak kıymet-i harbiyesi bulunmaz, çünkü Osmanlı gibi örnekler şer'i deliller kapsamına girmez.

Hakimiyet meselesiyle Hariçiler'in "hakem" meselesinin de bir ilgisi yoktur. Hz. Ali, bütün bir Arap milletin bir araya gelseler de Kur'an ve Sünnet'e aykırı bir hükmü benimseselerdi, onlarla mücadele ederdi, "Hakimiyet milletindir" diye düşünmezdi.

Hakimiyeti teorik olarak millete atfetmeniz, pratikte de bunun böyle olduğunu göstermez. Bugün acaba milletin tercihleri mi ülke üzerinde daha belirleyicidir, yoksa BÇG'nin mi?

Ülkenin gerçek meselesi budur. Tartışılması gereken budur.

*

Şeriat'in yürürlükte olduğu bir saltanat, Kur'an ve Sünnet hükümlerinin çiğnendiği bir demokrasiden daha İslamidir. Sultanın yetkileri Şeriat'le sınırlıdır, eğer hakimiyet milletinse, milletin yetkileri Şeriat'le kayıtlı olmak zorundadır.

Bir, milletin tercihleri vardır, bir de Allah'ın emir ve yasakları. Milletin hakimiyeti ve tercihleri ancak mübah alanda geçerlidir.

Kaldı ki, bahsedilen ilkeler evrensel olmak zorundadır. Bir zamanlar Kıbrıs tek bir devletti, ikiye bölünmüş değildi, Türkler ve Rumlar birlikte yaşıyordu. Rumlar daha kalabalık diye orada hakimiyet "millet hakimiyeti" illüzyonu çerçevesinde ebediyen Rumlar'a mı bırakılmalıydı?!

Tabii ki bugün ülkemizde laik bir rejim yürürlüktedir ve kimse İslam'a göre yaşamak zorunda değildir, ama bu, İslam'ı rejime uydurmaya çalışma hakkı vermez kimseye.

Kur'an ve Sünnet yerinde duruyor. "Devrim" yapan ancak kendi kanaatlerinde yapmış olur.

EVET, AKLINIZI KULLANIN!

23 Temmuz 98

Abant Bildirisi ile içtihat kapısını açıp devrim yaptıklarını sananlar, aslında merhum Ord. Prof. Dr. Ali Fuad Başgil'in 40 yıl önce söylediğinden daha fazlasını yapıyor değillerdi:

"... itikat (inanç) esasları ile, haklarında sarih (açık) nass (Kur'an ve Sünnet hükmü) olan amel meseleleri dışında kalan bütün meselelerle ilim, felsefe, hukuk, siyaset bahislerinde tevil ve içtihat yolu açıktır." (*Din ve Laiklik*, Yağmur Yayınları, 4. b., İstanbul 1979, s. 245-246)

Böyle olmakla birlikte, "vahyin anlaşılması hususunda her inanmış insana düşünce gücü ve bilgisi ölçüsünde sorumluluk düştüğünü" açıklayan Abant Bildirisi'ni okuyacak kadar uzun yaşasaydı, kendisinin istisna olduğunu düşünürdü merhum.

Çünkü, "Tevil ve içtihat yolu açıktır" derken, meseleyi bu kadarla bitirmiyordu:

"Bütün mesele, bu tefsir ve te'vilin kimler tarafından ve nasıl yapılacağını tayindedir. Burada durmak istediğim nokta da budur. Hemen itiraf edeyim ki, Diyanet bahsinin en nazik ve en tehlikeli noktası üzerindeyiz. Bu türlü nazik meseleleri benim gibi ne ilmî ehliyeti, ne de dinî salabeti olmayan günahkârların ele alması ayrıca bir tehlike ve bir vebaldir." (s. 246)

*

Fakat, Abant Bildirisi tehlike ve vebal tanımıyordu: "Her inanmış insana düşünce gücü ve bilgisi ölçüsünde sorumluluk" düşüyordu, bu sorumluluk aynı zamanda yetki anlamına geliyordu.

Ortada ehliyet yoksa da salahiyet vardı. İlmî ehliyeti olmayan tek kişi Ord. Dr. Ali Fuad Başgil'di demek ki.

Bildiride yer alan "... günümüz Müslümanları da İslam dünyasının gündelik problemlerini çözüme kavuşturma yetkisine sahiptirler" şeklindeki ifade ise, merhumun bakış açısından bir "fikir ve içtihat anarşisi" çağrısından ibaretti:

"Ancak bize göre bu yol bugün dinde fikir ve içtihat anarşisi doğurmağa müsait tehlikeli bir yoldur. Herkes nass'a ve nakle kendine göre bir mana verirse, bundan anarşi doğar. Bugün, kanunların tefsiri bahsinde bile caiz görülmeyen bu yol, dinî ahkam hakkında hiç caiz görülmemek icab eder. Esasen böyle bir anarşik vaziyet ortaya çıkmasından korktukları içindir ki, İmam-ı Malik gibi bazı muteber müçtehitler daima nass'a üstünlük tanımış ve nakle temessük yolunu tavsiye etmişlerdir. Hatta müteahhirînce içtihat kapısının kapanmış olduğu şeklinde belirmiş olan kanaat de böyle bir vaziyetin ortaya çıkmasından korkulduğu içindir. Malum olduğu üzere, içtihat kapısı kapatılmış değil, içtihat ehli kalmadığı için, kendiliğinden kapanmıştır. Fakat, her zaman olduğu gibi, bugün de ehline açıktır." (s. 247)

Peki bütün inanları düşünce gücü ve bilgisi ölçüsünde sorumlu ve dolayısıyla yetkili sayan ilahiyatçılarımızın bizzat kendileri içtihat için ehiller miydi?

Ord. Prof. Dr. Ali Fuad Başgil'in cevabı oldukça kısadır:

"Bana Ankara'daki İlahiyat Fakültesi'nden yahut İmam Hatip Okullarından bahsetmeyiniz, rica ederim. Laik üniversiteye bağlı fakülteler din alimi değil, din tenkitçisi yetiştirir." (s. 276)

*

Abant'ta toplanan "din alimleri", "İslam'ın demokratik hukuk devletinin evrensel ve temel ilkeleri dışında, siyasi rejimin ayrıntılarının düzenlenmesini topluma bıraktığı görüşündeyiz" diyorlardı.

Bir facia idi bu cümle.

Demek ki, İslam, siyasi rejimin sadece "ayrıntılarını" topluma bırakıyordu. "Esas"ı ise topluma bırakılmamıştı. Bu esas, Kur'an ve Sünnet'teki temel ilkeler değildi, "demokratik hukuk devletinin evrensel ve temel ilkeleri" idi.

Abant'taki din alimleri, "İslam'ın ilk dönemlerinde vahiy-hayat ilişkisi çok daha somut biçimde kurulmuş, fonksiyonel akla önem verilmiş, hatta bazı nassların açık ifadelerine rağmen, dinin ana maksatları ve zaruretler dikkate alınarak, hükümlerin farklı yorumları yapılabilmiş ve uygulamalara gidilebilmiştir" diyerek, şimdi de bazı nassların fonksiyonel akıl ışığında devre dışı bırakılması gerektiğini ima ediyorlardı.

Fonksiyonel akıl denilen artistik laftan kasıtları tabii ki şu: Akıl, Şeriat'in hükümlerini değil, onların işlevini önemsemeli, o işleve göre kendisi başka bir hüküm koyabilmeli.

Ama, "demokratik hukuk devletinin evrensel ve temel ilkeleri"ne gelince, fonksiyonel akıldan yana olanlar birdenbire katı birer nakilciler haline geliyorlardı.

Toplum (yani fonksiyonel akıl) ancak ayrıntılarda yetkiliydi, "demokratik hukuk devletinin evrensel ve temel ilkeleri" bir nev "değiştirilemez" nass'tı.

Abant'taki din alimleri, bildiride, "Her mü'min aklını kullanmak zorundadır" diyorlardı.

Peki neden kendileri akıllarını kullanmıyorlardı?!

*

Bildiride, "Biz Abant'ta toplananlar şuna inanıyoruz" deniliyordu, "İnsanların değişik görüş ve eğilimlerden olmaları, farklı yaşam tarzlarını tercih etmeleri, ülke yararını gözeten sağlıklı kararlar almalarına engel değildir."

Bence, engeldir.

Hz. Muaviye, "Kişi re'y sahibi olamaz, hilmi cehline, aklı da şehvetine galip gelmedikçe" der.

Diyelim ki, insanların değişik görüş ve eğilimlerden olmaları, farklı yaşam tarzlarını tercih etmeleri, ülke yararını gözeten sağlıklı kararlar almalarına engel değildir. Peki bu, sağlıklı kararlar almaları için yeterli midir?!

Değişik görüş ve eğilimlerin hepsi doğru ve sağlıklı mıdır?!

İMAMLAR

24 Temmuz 98

"Müslümanların itikat ve fıkıhta imamları"ndan söz edene sık rastlanır, fakat Said Havva gibi "tasavvufta imamları"ndan bahsetmeye pek kimse yanaşmaz, çünkü işlerine gelmez.

Halbuki, akaid ve fıkıh alanlarında mukallid konumunda olanların yaptığı gibi, tasavvuf alanında mukallid durumundakilerin de, bu alanın imamlarına tabi olmaları gerektiği açıktır.

"Asırlar boyunca" der Said Havva, "müslümanların itikatta imamları, fıkıhta imamları ve tasavvufta imamları vardır. İtikat imamları, Ebu'l-Hasen el-Eş'ari ve Ebu Mansur el-Matüridi'dir. Fıkıh alanındaki imamları ise pek çoktur: Ebu Hanife, Şafii, Malik, Ahmet b. Hanbel, İmam Zeyd, İmam Cafer es Sadık gibi. Tasavvufta imamları da, Cüneyd-i Bağdadi gibi zatlardır. Bu imamlar ve benzerleri, kendi ihtisas sahalarında Kitap ve Sünnet'ten en saf anlayışı takdim etmişlerdir. Onun içindir ki ümmet, yaşayıp göçmüş, yahut hala yaşamakta olan sayısız eğilim ve fırkalar arasından onları kabul etmiş ve sözlerine güvenmiştir." (*Tartışmalar,* çev. M. Said Şimşek, Tekin Kitabevi, Konya 1992, s. 24)

*

Said Havva'nın belirttiği tasavvufta içtihat konusu tasavvufi klasiklerde de yer almaktadır. Mesela, Ferideddin Attar, Haris-i Muhasibi rh. a. hakkında, "Tarikat müçtehidi olup nazarında rıza, makamlar çeşidinden değil, haller cümlesindendi" demektedir. (*Tezkiretü'l-Evliya,* çev. Süleyman Uludağ, Erdem Yayınları, İstanbul 1991, s. 554)

Aynı eserde, Ebu Hüseyin Nuri rh. a. için ise, "Tarikatta müctehid ve mezhep sahibiydi" şeklinde bilgi verilmektedir (s. 484).

Muhammed b. Ali Tirmizi rh. a. hakkında da, "İlmin her dalında kamil, şeriat ve tasavvufta içtihad ehli idi" kaydı yer almaktadır (s. 539).

Bu durum, mutasavvıflar arasındaki esasa ilişkin olmayan görüş ve meşrep farklılıklarını da açıklamaktadır. Yani bazılarının zannettiği gibi "standart" bir mutasavvıf tipi yoktur.

*

Ebu Bekir Verrak rh. a. gibi "Tasavvufu ve fıkhı bir yana bırakıp da, ilim namına kelamla iktifa eden zındık, fıkıhla kelamı bir kenara atıp da tasavvufla yetinen bid'atçı, tasavvuf ile kelamı bırakarak fıkıhla iktifa eden de fasık olur. Bu ilimlerin her birinden nasip alan halas olur" diyen ilk sufiler, Kur'an ve Sünnet'ten hareketle oluşturulan ilimleri tam bir bütünlük içinde ele alırken, muarızları sadece fıkıh ve kelamın veya bunlardan birisinin yeterli yahut tek başına önemli olduğunu sanmaktadırlar.

Meseleyi sadece iman hakikatlerine, yani kelama indirgeyenler de bulunuyor. Her ne kadar bu üçlü ayırım (fıkıh, kelam, tasavvuf) ve terimler zaruri değilse de, bu terimler çerçevesinde Kur'an ve Sünnet'ten derlenen bilgilerin kabulü zorunludur. Bu nedenle fıkıh ve kelamı yeterli görüp tasavvufu "olmasa da olur" addetmek, Kur'an ve Sünnet'in bir bölümünü önemli, diğer bölümünü lüzumsuz saymak gibidir.

"İman hakikatleri (temel) gıda (maddesi), tasavvuf ise meyve hükmündedir" demek de gereksiz bir karşılaştırma gibi görünüyor. Bu tür benzetmeler yanlış anlaşılmaya açıktır, çünkü "tevhid"in önemini vurgulamak bakımından faydalı gibi görünse bile, sonuçta "tevekkül, sabır, rıza..." gibi hasletleri önemsiz ve "olmasa da olur" saymaya götürebilir.

Dahası, gerçek tevhid ehli (muvahhidler) ancak tevekkül ve rıza sahipleridir. Tevhid; tevekkül ve rızadan ayrılamaz. Bu noktayı İmam-ı Gazali şöyle açıklıyor:

"Birinci asırdakilere göre Tevhid, ekseri kelamcıların anlıyamayacağı ve şayet anlayan olursa vasıflanamayacağı başka bir manada idi. O da: Vasıta ve sebeplere yönelmeyecek şekilde herşeyi Allahü Taala'dan bilmektir. Ehl-i Tevhid hayrı da şerri de ancak Allahü Taala'dan bilir. Bu öyle bir yüce makamdır ki, bunun meyvelerinden birisi tevekküldür. Bunun neticelerinden birisi de insanlardan şikayette bulunmamak, onlara kızmamak ve herşeyde Allahü Taala'ya teslim olup hükmüne rıza göstermektir." (*İhya-u Ulumi'd-din,* C. 1, çev. Ahmet Serdaroğlu, Bedir Yayınevi, İstanbul 1989, s. 83)

İmam-ı Gazali de meyve benzetmesi yapmaktadır, ama Tevhid'e temel gıda maddesi yakıştırmasında bulunmadan. Ona göre Tevhid, meyvesi tevekkül ve rıza olan bir ağaçtır. Ağaç yoksa meyve yoktur elbette, ama meyve yoksa, ağaç da ya hastalıklı veya ölüdür.

*

Güçlü bir imana sahip olmak, salt iman hakikatleri adı altındaki bilgileri (Ki bu bilgiler elbette çok önemli, değerli ve gereklidir) öğrenmekle sağlanamaz. İmanın güçlenmesi salih amellere ve özellikle "çok zikr"e bağlıdır. İmanın zayıflamasının nedeni de günahlar ve zikrin terki neticesinde oluşan gaflettir.

O yüzden, iman hakikatlerini gerçekten anlayanlar ancak ihlasla amel eden ve çok zikir yapanlardır. Bu noktaya İbn Haldun şu şekilde işaret eder:

"Bi'l-amel (amel ile) vahdaniyecilikten (Tevhidcilikten) husule gelen ilim, bi'l-amel vahdaniyeci olmaktan önceki bilgiden kuvvetlidir. Bi'l-amel vahdaniyetcilikle vasıflanmak için yalnız bilgi kafi değildir, amel şarttır, bu amel de defalarca tekrar edilmeli ve bu tekrarların bir sonucu olarak vahdaniyecilik melekesi ve vahdaniyetcilikle vasıflanma bilfiil husule gelmelidir. İşte bu melekenin bir sonucu

olarak Ahiret için faydalı bilgi elde edilir. Çünkü ilk bilgi yalnız vasıflanmaktan ibaret olup faydası azdır. Sebepleri inceleyen ve Allah'ın varlığını delillerden istidlal edenlerin çoğunun bilgisi de bu kabildendir. Matlub olan bilgi, meleke ve ibadet yoluyla husule gelen amelî bilgidir." (*Mukaddime,* C. 2, Çev. Zakir Kadiri Ugan, MEB Yayınları, İstanbul 1991, ss. 484-485)

Mutasavvıflar işte bu matlub olan amelî bilgiyi, (o da çok vazgeçilmez önemde ve gerekli olmakla birlikte) Allah'ın varlığı ile ilgili deliller arama yöntemine üstün tutarlar. Çünkü, İbn Haldun'un belirttiği gibi, iman hakikatlerini gerçekten anlamının ve kamil iman sahibi olmayı bu sağlar:

"İman edilmesi emredilen şeylerde kemal derecesi, amel sonucunda husule gelen melekedir..." (*A.g.e.*, C. 2, s. 524)

CEZAYİR'İN "İKİNCİ TEHDİD"İ

25 Temmuz 98

Berberiler hakkında yeterli bilgi sahibi kimseye ülkemizde pek rastlanmaz, ama onların film ve romanlara konu olan boyu Tuaregler'in ilginç fotoğraflarını birçoğumuz görmüşüzdür.

Erkekleri çivit rengi baş örtüsü kullanan, liderleri de soylu statülerine işaret eder biçimde muhteşem mavi kıyafetler giyen Tuaregler, adetleri ve sosyal teşkilatlanmaları itibariyle benzersizdirler.

Bugün büyük çapta millî devletler arasında dağılmış oldukları halde kabile dışı baskılara dirençli olmayı ve yaşadıkları toplumlar içinde marjinal konumda kalmayı hâlâ başardıklarına göre, bir zamanlar onlara, belki de Araplar tarafından, "kendi hallerine bırakılmışlar, terk edilmişler" anlamına gelen "Tuareg" adının verilmesini doğal karşılamak gerekiyor.

19'uncu yüzyılda Fransızlar Cezayir'i işgal edinceye kadar hiçbir zaman merkezî bir hükümetin doğrudan idaresi altına girmeyen Kabiliye bölgesi Berberileri ise, "terkedilmiş" unvanına layık görülmemişlerdi, ama bölgede yer alan nüfuz edilmesi güç yoğun dağ kütlesi, onları koruyordu.

Fakat birçoğu günümüzde, ekilebilir toprağın azlığına karşın hızla artan nüfus nedeniyle, dağ sırtlarındaki köylerde kartal yuvaları gibi sıralanan kırmızı kiremitli taştan evlerini terk edip, Cezayir'in büyük şehirlerine ve Avrupa'nın metropollerine göç etmek zorunda kaldılar.

Onlardan birisi, geçen ayın sonunda öldürülen şarkıcı Lounes Matoub'du.

*

Matoub'un "İslamcı militanlar"ca öldürüldüğü öne sürülüyordu, ama cinayete tepki göstermek için sokaklara dökülen Berberi protestocular sorumluluğu hükümete yıktılar. Devlete ait işyerlerini yağmalar, Arapça tabelaları sökerken, aslında birikmiş öfkelerini dışa vurmaktaydılar.

Matoub'un cenazesi için doğduğu dağ köyüne gelen Kabiliyeliler, Berberice ve Fransızca olarak hükümet karşıtı sloganlar atmaktan geri durmadılar. Cinayetten bir kere daha yetkilileri sorumlu tuttular.

Ellerinde "Biz Arap değiliz" pankartları vardı.

*

Adı ilk kez duyulan Silahlı Berberi Hareketi. Matoub'un öcünü alacağı ve Araplaştırma siyaseti uygulayan herkesi öldüreceği tehdidinde bulundu.

Sanki bütün bunlar olmamış gibi hükümet 5 Temmuz'da Arapça'yı tek resmi dil haline getiren yasayı çıkarınca, Berberice konuşulan Kabiliye bölgesinde gerginlik daha da büyümüştü.

Ülke 1962'de bağımsızlığını kazandıktan sonra okullarda Arapça yaygınlaştırılmaya çalışılmış, ama Fransızca iş hayatının dili olmaya devam etmişti. Kabiliyeliler aslında kendi dillerinden çok Fransızca konuşuyorlardı, Berberice'nin yazıya geçirilmemiş bir dil olması da, Fransızca'nın önemini artırıyordu.

Sadece nüfusun yaklaşık dörtte birini oluşturan Berberiler değil, Cezayir hakının yüzde 90'dan fazlası Fransızca'yı bilmektedir bugün.

Cezayir'deki cunta İslamcılar'ı tasfiye etmişti, ama bu Fransa'nın Cezayir'i rahat bırakacağı anlamına gelmiyordu. Arapça'ya karşı mücadele veren Berberiler aslında tercihlerini Fransızca'dan yana yapmış oluyorlardı, Berberice'den değil.

*

22 Temmuz günü gazetelere yansıyan bir habere göre, BM için çalışan bir grup avukat, Cenevre'de düzenlenecek iki günlük bir toplantıda Cezayir'deki insan haklarını ele alacak.

İnsan hakları savunucusu Kussyel Tissas hem hükümetin hem de İslamcılar'ın insan haklarını ihlal ettiğini ileri sürüyor.

Sözkonusu toplantıda, BM İnsan Hakları Komitesi, Cezayir'in, 1989'da imzaladığı Uluslararası Siyasi ve Sivil Haklar Anlaşması'na gösterdiği bağlılığı masaya yatıracak.

Onlara göre, Cezayir'in cuntasının enselerinde boza pişirdiği İslamcılar insan hakları mağduru değillerdi, insan haklarını çiğneyen tarafta yer alıyorlardı. Yani insan hakları savunucuları, İslamcılar söz konusu olunca cuntayı destekliyorlardı.

Ama, The Economist'e göre, cunta, "laik Akdeniz kimliği"ne sahip Berberiler karşısında Batı'dan aynı desteği alacağını sanıyorsa yanılıyordu.

*

Tıpkı Türkiye'de olduğu gibi.

Çağdaş uygarlık seviyesini hedef seçen, batılılaşmayı adam olmak belleyen Türkiye'nin "laik" yöneticileri, Cumhuriyet dönemi boyunca batılılaşmak için bütün yaptıklarının, Batılı dostlarının perde arkasından bir "Kürt meselesi" icad etmelerine engel olamadığını görmüşlerdi. Ama bu, bazılarının "Batı" Çalışma Grubu oluşturmalarına engel olmaya yetmedi.

Cezayir'in cuntası asla uyanmayacaktır. Bir taraftan Fransızlar'ın desteğiyle İslamcılar'ı avlayacaklar, öte yandan yine Fransızlar'ın çabalarıyla Batı tarafından Berberiler'in insan haklarını ihlal etmekle suçlanacaklar.

Fakat Berberiler ne yaparlarsa yapsınlar hiçbir zaman cunta için "birinci tehdit" olmayı başaramayacaklardır.

Çünkü Fransızlar buna izin vermeyecektir.

Birinci tehdit, İslamcılıktan (Şeriatçılıktan) vazgeçmedikleri sürece, daima dindarlar olacaktır.

"TÜRKİYE KAYGI DUYMALI!"

26 Temmuz 98

Aydın Doğan'ın gazetesi Milliyet'in birinci sayfasında yer alan "Türk-İsrail füzesi" başlıklı haberi dün okuyunca, İsrail'in Ağustos 1995'te atanan Ankara Büyükelçisi Zvi Elpeleg tarafından bir zamanlar basına yapılan açıklamayı hatırladım.

"Türkiye'de" demişti Elepeleg, "su da bol, toprak da, ancak bizde her ikisi de yok".

Suyumuza ihtiyaçları olduğunu biliyorduk, nitekim Manavgat suyunda gözleri vardı, ama toprağımızın da suyumuz gibi "fazla" olduğunu düşünmeleri ilginçti.

Fakat bunda şaşılacak birşey yoktu, onlara göre "Nil'den Fırat'a" uzanan bölge arz-ı mev'uddu, Allah tarafından onlara "vaad edilmiş topraklar"dı. Bizler gasıb durumundaydık.

Ne var ki Aydın Doğan'ın gazetesi İsrail'i Türkiye'nin tabii müttefiki olarak görüyordu. İranlılar hiçbir zaman Türkiye'nin toprağının fazla olduğunu söylememişlerdi, ama olsundu. İki cümlelik haber özeti, gazetenin "zihniyetini" yansıtıyordu: "İran'ın füze denemesi kıyamet kopardı. Tel Aviv ile ortak Arrow ve Popeye üretimi gündemde".

*

Gerçekte kıyameti koparan sadece kendileriydi.

Bölge dengelerine ayrıca çok meraklı oldukları, haberin içeriğinden anlaşılıyordu: "İran'ın Türkiye, İsrail ve S. Arabistan'ı vurabilecek menzile sahip Şahab-3 füzelerini denemesi, bölge dengelerini altüst etti."

Vurabilecek olmakla vurmak ayrı şeylerdi, fakat bunu anlamak istemiyorlardı.

Uzun zamandır İran'la aramızda herhangi bir savaş yaşanmamıştı, olması için de bir neden yoktu. Ama, Aydın Doğan'ın gazetesinden öğreniyorduk ki, ABD Başkanı Clinton, İran'ın füze denemesinin Türkiye için endişe verici olduğunu söylüyordu. Yani gazete "sahibinin sesi" olmayı başarıyordu: "ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon), Türkiye'nin kaygı duyması gerektiğini açıkladı."

Demek ki, Aydın Doğan'ın gazetesi, Türkiye'nin, "Emredersiniz, madem öyle buyurdunuz, hemen kaygı duymaya başlıyoruz" demesini istiyordu.

Belki de kartel gazetesi, ABD Savunma Bakanı'ndan "Üstün Liyakat Nişanı" alan Orgeneral Karadayı'ya bu rolü biçiyordu. Karadayı'yı İran Savunma Bakanlığı değil, Pentagon "nişan"la ödüllendirmişti.

Ve Türkiye'nin, bağımsız bir ülke olduğu söyleniyordu.

*

Haberin içeriği bu kadarla sınırlı değildi: "Tel Aviv'de bugün başlayacak 'Türkiye-İsrail Askeri Diyaloğu Toplantısı'nda, bölgedeki füze tehditleri ele alınacak. Türk askeri heyetine Org. Çevik Bir'in başkanlık ettiği toplantıda, savunma amaçlı Arrow ve F-16'lara takılan Popeye füzelerinin birlikte üretilmesi karara bağlanacak."

Bu Çevik Bir akıllı adamdı doğrusu.

Pentagon, Türkiye'nin kaygı duyması gerektiğini açıklıyor, tam da o sırada Çevik Bir soluğu İsrail'de almış bulunuyordu.

ABD Başkanı Clinton, füze denemesinin endişe verici olduğunu buyuruyor, Çevik Bir de İngilizce'yi çok iyi bildiğini gösterir biçimde İsrail'de arz-ı endam ediyordu.

Bence, ABD Savunma Bakanlığı bir "Üstün Liyakat Nişanı" da Çevik Bir'e vermezse çok ayıp ederdi.

Maşallah çok büyük "üstün liyakat" sergiliyordu.

*

Aydın Doğan'ın Milliyet'i kıyamet koparır da Hürriyet'i durur mu?! Türkiye'nin gelmiş geçmiş en donuk bakışlı ve kekemeliğe en yakın başbakanı Mesut Yılmaz'ın Eylül başında İsrail'e gideceğini duyuruyordu.

Onun Çiller, Demirel ve Karadayı'dan neyi eksikti ki?!..

Fakat, Hürriyet çok ilginç bir açıklamada bulunuyordu. Şimdiye kadar İsrail ile hava ve deniz alanında yürütülen işbirliği, bütün bunlar azmış gibi, sonbahardan itibaren "Kara Kuvvetleri"ni de kapsayacaktı.

Türkiye'nin Hava Kuvvetleri Komutanı, İsrail'in Türkiye'de üs kurmakta olduğundan haberi bulunmadığını söylüyordu, ama İsrail çoktan "kara"ya da el atmıştı.

Zvi Elpeleg, "Türkiye'nin suyu kadar toprağının da bol olduğunu" tesadüfen söylememişti.

*

Cumhuriyet Gazetesi, önceki gün birinci sayfasında bağırıyordu: "Şeriatçılar casus gibi."

Ben, Şeriatçılar'ın yabancı bir ülkenin savunma bakanı tarafından "üstün liyakat nişanı" ile ödüllendirildiklerini hiçbir zaman duymadım.

Haberde, "istihbarat ve güvenlik birimleri tarafından hazırlanan rapor"a dayanılarak, "bazı müftülerin cuma hutbesinde okunması gereken TSK ile ilgili hutbenin okunmasına izin vermedikleri" belirtiliyordu.

Acaba TSK'nın din'le bir ilgisi mi vardı ki, hutbe konusu oluyordu?! TSK dinî bir kurum muydu?!

Hutbenin içeriği acaba nasıldı? "Allah kâfirlere karşı cihadı farz kılmıştır, o halde TSK çok önemlidir" mi deniliyordu? Böyle bir ifade TSK'yı laikliğe aykırı biçimde tanımlamak olmaz mıydı?!

Mesele "milli birlik" ise, Alman vatandaşlığına geçen gurbetçilerimiz de acaba Almanya'daki camilerde, o devletin vatandaşları olarak, "Alman Silahlı Kuvvetleri" hakkında hutbe mi okumalıydılar?!

Din ayrı askerlik ayrı ise, camiler din ve imanla, TSK da askerlikle ilgilenmeli değiller miydi? TSK kendi faaliyetleri içinde dine ne kadar yer ayırıyorsa, camilerde de TSK için o kadar çalışılmalı değil miydi?

Yok eğer dinin askerlikle bir ilgisi olduğu düşünülüyorsa, o zaman TSK'yı polemik konusu yapanların, TSK'nın bu ilginin neresinde durduğunu kendilerine sormaları gerekmez miydi?

ZOR ZAMANDA YAŞAMAK

27 Temmuz 98

Hayatü's-Sahabe'de anlatıldığına göre, Hz. Ömer bir gün, Abdullah bin Erkam r. a.'a, "Beytülmaldeki parayı müslümanlara ayda bir dağıt!" diye emir vermiş, birkaç gün sonra ise, "Hayır, haftada bir dağıt!" diye tembihlemişti.

Fakat gönlü rahat etmemiş, birkaç gün sonra, "Hayır, günde bir dağıt!" deme ihtiyacı duymuştu. Bunun üzerine adamın biri kendisini, "Ey müminlerin emiri," diye uyarmıştı, "beytülmalde ihtiyat olarak bir miktar bıraksan iyi olur, çünkü dünyanın hali belli olmaz. Bakarsın bir gün bir olay veya bir sıkıntı baş gösterir de paraya muhtaç olursun."

Hz. Ömer, adama şöyle cevap verdi: "Bu sözü sana söyleten şeytandır. Cenab-ı Allah bana bu sözün cevabını bildirmiş ve beni şeytanın şerrinden korumuştur. Dediğin o sıkıntılı günlere Allah'ın Peygamberi ne hazırlıyorduysa ben de onu hazırlarım, ki o da Allah ile O'nun Peygamberi'ne itaat etmektir."

Bu olayı Beyhakî, Yahya b. Said'den rivayet eder. Ebu Nuaym'ın İbn-i Ömer'den rivayet ettiği olay da buna benzemektedir:

"Ömer'e Irak'tan bir miktar mal gelmişti. O da bu malı hemen dağıtmaya başladı. Adamın biri kalkıp: 'Ey müminlerin emiri,' dedi, 'bu maldan bir miktar ihtiyat olarak, ileride zuhur edecek bir savaş veya felaket gibi zorunlu bir durum için bırakırsan iyi olur'.

Ömer r. a., 'Allah senin canını alsın!' diye cevap verdi, 'Sen ne karışıyorsun! Sana bunu söyleten şeytandır. Cenab-ı Allah bunun cevabını bana bildirmiştir. Vallahi ben yarın için, bugün Allah'a asi olmam. Dediğin o durumlara Allah'ın Peygamberi ne hazırlıyor idiyse ben de onu hazırlarım.'"

Hz. Ömer'e ihtiyat ayırması tavsiyesinde bulunanlar, zor zamanı düşünüyorlardı. Bu öğütün şeytânî olduğunu söyleyen Hz. Ömer, zor zamanın kendisi geldiğinde ona harcama yapmamayı tavsiye edenler olsaydı, acaba ne derdi?

*

Hz. Ömer, Allah'ın "lütuf ve rahmeti" ne değil de, elindeki dünyalığa güvenseydi böyle davranamazdı: "De ki: 'Allah'ın lütif ve rahmetiyle, ancak bununla ferahlansınlar. Bu, onların topladıkları dünyalıktan daha hayırlıdır." (10/58)

"Allah'ın sana verdiği mal ile ahiret yurdunu iste!" (28/77) diye kendisine nasihat edilen Karun, Hz. Ömer'e zıt konumdaydı: "Karun, 'Ben bu mala, sırf bendeki bir ilim sayesinde nail oldum' dedi. Bilmiyor muydu ki, Allah ondan önceki devirler içinden, ondan daha kuvvetli ve daha çok mal toplayan nice kimseleri helak etmiştir. Ama mücrimler günahlarından sorulmaz." (28/78)

Birçok kimse, İslami bir topluluk içinde yer almış olmayı büyük bir iyilik sanıyor. Onlar, varlıklarıyla içinde bulundukları topluluğa şeref bahşettiklerini düşünüyorlar adeta. "İşte aranızda bulunmaya tenezzül ediyoruz ya, yetmez mi, bunun için teşekkür etmelisiniz" der gibiler. Bedeviler de, "Bu cihad ve zekat da nereden çıktı, Muhammed (s.a.s.)'in peygamberliğini kabul etlik ya, yetmiyor mu?" demişlerdi:

"İslam'a girdiklerini senin başına kakıyorlar. De ki: 'Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın. Bilakis İslam'a hidayet buyurduğu için Allah sizin başınıza kakar, eğer doğrucu kimselerseniz'." (49/27)

“Allah yolunda harcama yapan, ancak kendi hesabına cihad etmiş olur. Çünkü Allah bütün alemlerden müstağnidir. İman edip yararlı işleri yapanlara gelince, onların günahlarını mutlaka örteriz ve yaptıkları işlerin daha güzeli ile onları mutlaka mükafatlandırırız." (29/6-7)

*

Geçmişin büyük mutasavvıflarından birisine, "Neden 'muhabbet'le 'bela' bir arada bulunuyor?" diye sorduklarında cevabı şöyle olmuştur: "Yalancılar muhabbet davasında bulunmasınlar diye".

İmtihanlar ve belalar geldiği zaman gerçek "muhabbet ehli" de belli olur. Sahte cihad emirlerinin ve mücahidlerin maskeleri düşer, kerametfuruşluk yapan sözde din adamlarının sesleri kesilir. Allah'tan korkanlarla kullardan korkanların, Allah için sevenlerle menfaat için sevenlerin yolları ayrılır. Gerçek fedakârlar açığa çıkar.

"Yâr odur ki bun deminde yâr ola / "Şâdlıkta her kim ola yâr ola."

ÖLDÜREN ŞARKI

31 Temmuz 1998

Önceki gün Cumhuriyet Gazetesi'nin birinci sayfasını süsleyen "Nakşilerin gizli toplantısı" başlıklı uydurma haber, birçoklarını güldürtecek ve "Bunlar hem cahil hem de palavracı" diye düşündürtecek cinstendi. Ama mesele sanıldığı kadar basit değildi.

Haberin mahreci olarak gazetenin Ankara bürosu gösteriliyordu, fakat muhtevası, bir haberde öncelikle "Ne, nerede, ne zaman, niçin, nasıl, nereden, kim...?" gibi soruların cevaplarının yer alması gerektiğini bilecek tecrübeli gazetecilere yakışmayacak türdendi. Deneyimsiz muhabirlerin ise, "Şuyuu vukuundan beter" tablolar oluşturmak için "yalan" esasına dayalı "kara propaganda" faaliyetini bu kadar ustaca yürütmeleri beklenemezdi.

Haberi yazanların, kitlelerin nasıl manipüle edileceğini bilen profesyoneller oldukları açıktı. Onların, Çinli filozof Xun Zi'nin 2200 yıl önce ifade ettiği gerçeği çok iyi bildikleri anlaşılıyordu: "Yuvarlanan bir top, bir deliğe düşerse, yuvarlanması sona erer; oysa akıllı bir adamın yaydığı bir söylenti yoluna devam eder".

*

Çinliler, bu tür "akıllı" adamlardan çok sayıda yetiştirmeyi başarmıştır.

M. Ö. 6. Yüzyılda, Zhou Krallığı'nın önemli bir kentindeki askeri valisi General Wei, Qi Krallığı topraklarına gönderdiği casusları ve saraydan satın aldığı kişiler vasıtasıyla düşman topraklarındaki bütün gelişmelerden haberdar oluyordu. Dirayetli ve çok başarılı bir yönetici olan Qi Başbakanı, Zhou Krallığı'nın emellerine set çekmekteydi.

General Wei, onun bazı komutanlarla beraber Qi Kralı'na karşı darbe planladığına ilişkin bir şarkı besteletti ve ajanları vasıtasıyla bu şarkıyı başkentte yaydı. Bunun sonuncunda Kral ile Başbakan ve diğer komutanlar arasında bir güvensizlik ortamı oluştu.

General Wei'nin, ajanları vasıtasıyla tarafları daha da kışkırtması sonucu Kral, Başbakan ile generalleri idam ettirdi. Qi Krallığının güçlü adamlarını böylece ortadan kaldıran General Wei hemen saldırıp Qi Krallığı'nı yıktı.

Bir şarkı bir hançer olmuştu.

Bugünün "öldüren şarkı"ları gazetelere yansıyan uydurma haberler ve toplum içinde yayılan söylentilerdir, birtakım mahfiller tarafından, "Ateş olmayan yerden duman çıkmaz" dedirtme amacına yönelik ustaca kurgulanmış "söylenti"ler.

*

Cumhuriyet'teki haberin içeriği, varılmak istenen hedefleri de ele vermektedir:

"Türkiye'deki en etkin tarikatlardan Nakşibendiler ve Esad Coşan ile Mahmut Ustaosmanoğlu'nun liderliğindeki İsmail Ağa Dergahı ilk kez geçen hafta bir araya gelerek durum değerlendirmesi yaptı." (Açıklaması: Bundan sonra bu iki ismi ve gruplarını bir arada düşüneceksiniz. Onların "aynı imaj"a sahip olmalarını istiyoruz. Böyle bir toplantının yapılmamış olmasının zararı yok, siz öyle bilin yeter.)

"Toplantıda, şu konularda görüş birliğine varıldı: Tarikatımız, tarihinin en sıkıntılı iki yılını ciddi bir kayıp olmadan tamamlamak üzeredir." (Açıklaması: Size iyi uykular, hiçbir şey kaybetmiyorsunuz. Keyfinize bakın. Endişelenecek, üzülecek, kaygılanacak hiçbir şey yok.)

"Fakat halkın kesintisiz eğitim ve türban konusunda yeterli ilgiyi göstermediği ortaya çıktı. Şu ana kadar bu konudaki çabalardan sonuç alınamadı." (Açıklaması:

"Beyaz Yürüyüş"e verilen desteğe bakmayın siz. Halk Kemal Gürüz ile Kemal Alemdaroğlu'ndan ibarettir. Maneviyatınız bozuk, ümitleriniz tükenmiş olsun. Bakın işte bir sonuç yok, uğraşmaya değer mi?!)

"Askeri müdahaleye yol açmayacak ölçüde protestolar ciddi taraftar kazandırabilir." (Açıklaması: Asker müdahale eder haa, ayağınızı denk alın! Protestolarınız "ölçülü" olsun. Mesela her sabah evinizde yalnızken üç defa Kemal Alemdaroğlu aleyhinde slogan atın! Ama sakın komşunuz duymasın! Ayrıca tek başınıza çarşı pazarda sessiz protesto yürüyüşü yapabilirsiniz, ciddi taraftar kazanırsınız.)

"Kesintisiz eğitim bize zannedildiği gibi zarar vermedi." (Açıklaması: Evet, size zarar vermedi, böyle düşüneceksiniz. Ondört yaşındaki kızınızın başı açık sekizinci sınıfta arz-ı endam etmesi, Kur'an kurslarının öğrencisiz kalması, imam hatip liselerinin ortadan kaldırılması size ne zarar verdi ki sahi?! Bizden duymuş olmayın ama "tarikat büyükleriniz" de böyle düşünüyor.)

"Laiklerin zorlamasıyla ülkede dinde reform çabalarının süreceği, bundan da bütün İslamcıların zarar görebileceği anlaşılıyor. Bu çabaların önüne geçebilmek için bu işin arkasında masonların bulunduğunun anlatılması gerekir." (Açıklaması: Bu masonlar, sizden iyi olmasınlar, çok temiz adamlardır. Eğer birisi dinde reform tezgahlarının arkasında masonların bulunduğunu söylerse, ekmek çarpsın ki tarikatçıların kuru iftirasıdır.)

"Doğrudan bize bağlı bir gazetenin olmayışının sıkıntısını yaşıyoruz." (Açıklaması: tarikatçıların bir gazetesi yok, tarikatçıysanız sakın gazeteniz var diye düşünmeyin.)

"Halihazırdaki gazetelerin yazarları genç ve tecrübesiz, bu nedenle kamuoyunu yönlendiremiyorlar." (Açıklaması: Sizin okuduğunuz o genç yazarlar var ya, onların yazdıkları kamuoyunu yönlendiremiyor, aslında boşuna nefes tüketmeyip susmaları lazım. "Akıl yaşta değil baştadır" denilmişse de siz inanmayın.

Kamuoyu, haber uydurarak sizleri yönlendiren bizleriz. Bizim gibi düşündüğünüzde "kamuoyu" olma onuru size de bahşedilir.)

"Kamudaki kadroları yitirmemek için yapacağımız hiçbir şey İslam'a ters düşmez." (Açıklaması: İslam, sizin kamudaki kadronuzdan ibarettir. Kadınlar başlarını açsın, erkekler namazı niyazı unutsun. Kamuda memur olarak kalacaksanız eğer, tam bizim istediğimiz gibi olun, sizi gören yahudi Mişon mu yoksa müslüman Mehmet mi olduğunuzu ayırt edemesin. Bakın tarikat büyükleri de böyle buyuruyor. "Allah'a, isyan olan yerde kula itaat olmaz" denilmişse de siz boş verin. Hoşkörü hocalarından daha mı iyi biliyorsunuz canım!)

SUSURLUK AFFI

1 Ağustos 1998

Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, çıkacak aftan Susurluk çetesi ile mafya suçlularının da yararlanacağını açıklamasaydı, ben affın "atıfet" olduğunu söyleyen hukukçulara inanmaya devam ediyor olabilirdim.

Sungurlu'nun beyanına göre, cumhuriyet ilan edildikten bu yana 40 ayrı af yasası çıkmıştı. Yani "atıfet"ten yana zengin bir milletik, her bir buçuk-iki senede bir atıfet dağıtılmıştı. Fakat ne hikmetse "atıfet" dönüp dolaşıp çete, mafya ve, 1974'te olduğu gibi, terör suçlularını buluyordu.

Bu "atıfet", çetenin temizlediği insanların yakınlarının semtine uğramıyor, mafya kurbanlarını arayıp sormuyor, katillerin, hırsızların, yankesicilerin mağdur ettiklerinin yanına bile sokulmuyor, ama dönüp dolaşıp çeteyi, mafyayı, katili, ırz düşmanını yokluyordu.

75 yıla 40 "atıfet sığdıran, Susurluk çetesi ile mafya mensubu suçluların da hatırları kalmasın diye bugünlerde olanca güçlerini harcayan Cumhuriyet yöneticileri, siyasi hayatımıza sayısız "darbe"yi de hediye etmişlerdir.

Fakat mesela bir Menderes atıfete mazhar olamamıştı, çünkü doğru dürüst adam gibi bir cinayet bile işleyememişti. Ama onu asanlar, tam da "atıfet"i hak edecek bir başarıya imza atmışlardı.

*

Birisi bir başkasına zulmettiğinde, haksızlık yaptığında, hükmeden konumda olan kimse haksızı affederse, buna atıfet denmez, zulüm denir. Bu, adaletsizliğin ta kendisidir.

Bu, adı "af" olan zulümdür. Allahü Taala bile kul hakkını silmemektedir, hakkı çiğnenen kafir olsa bile..

İnsan ancak kendi hakkından feragat edebilir, başkasının hakkından atıfet dağıtmak, soygundan elde edilen gelirle sağa sola ihsanda bulunmak gibidir, başka bir şey değil.

İnsanın kendisine ait olmayanı bağışlaması haksızlık ve zulüm, kendisine ait olanı layık olmayana bağışlaması ise "hikmet" yoksunluğudur. Adalet, her hak sahibine hakkını vermek, hikmet ise yerli yerince iş yapmaktır. Başkasına karşı işlenmiş suçu mağdurun rızası hilafına sözümona affetmek zulüm, yetkili olduğu durumlarda insanın layık olmayanı affetmesi de hikmetsizliktir.

Herşey, yerli yerince ve hikmetli biçimde yapıldığında faydalıdır. Tevazu da elbette çok iyidir, ama yanlış yerde gösterildiğinde bir felakettir. "Kim nüfuz sahibi bir kimseye dünyalık umarak tevazu gösterirse" diyor Peygamber Efendimiz s.a.s., "Allah ondan dünyada ve ahirette yüzünü çevirir".

Onun içindir ki, "Merhametten maraz doğar" denilmiştir. "Çekinme!" hitabını edep ve terbiye sahibi hak eder, küstah insana "Çekinme!" demek, arsızlık ve yüzsüzlüğünü devam ettirmesine yeşil ışık yakmaktır.

Af, bazen bir atıfet, bazen ne yaptığını bilmezlik, bazen de zulümdür.

*

Eğer 75 senede 40 defa af çıkarılmış ve 41'incisi için de çalışma başlatılmışsa, bunun anlamı, ceza yasalarının haksız hükümler içerdiği veya yöneticilerin kendilerini namuslu vatandaşlardan çok sabıkalılara yakın hissettikleridir.

Yasalar eğer hikmetli olursa, insanlar "Şeriat'ın kestiği parmak acımaz" atasözünü hatırlarlar. Ama yasaların kendisi akıl ve mantık dışı hükümler içerirse, her bir buçuk-iki senede bir af çıkarmak gerekebilir. Fakat Susurluk çetesi ve mafya

suçlularını kapsayacak bir affı, yasaların akıl ve mantık dışı olmalarına bağlayamayız. Bu olsa olsa, siyasi iradenin çete ve mafya taraftarı olmasıyla açıklanabilir.

Ne var ki, "irtica" adı altında hayali birinci tehditler icad edilen bir ülkede ırz düşmanlarının ve katillerin hapishanelerde kalmalarını anlamak da mümkün değildir.

"İrtica yasaları" çıkararak dindar insanları suçlular haline getirmeye çalışanların, ırz düşmanlarını, hırsızları, kiralık katilleri, soyguncuları, çeteleri, mafya tetikçilerini afvetmemeleri elbette bir çelişki olurdu.

*

Zannediyorum, irticaya karşı mücadelenin istenilen düzeyde verilmediğinden yakınan malum kişiler, bu af yasasından mutluluk duyacaklardır. Çünkü ırz düşmanlığı, hırsızlık, soygunculuk, cinayet... gibi suçlar irtica kapsamına girmiyor. Dolayısıyla hapishanelerde irticacılar değil, çağdaş zihniyetli ırz düşmanları çürüyüp gidiyorlar.

Bu hükümetin, irticaya karşı savaş verirken, hapishanedeki çağdaşları unutması doğrusu çok çağdışı olurdu.

Fakat, özellikli DGM'ler tarafından mahkum edilenler affedilmeyecektir. Çünkü , Sungurlu'nun açıkladığı gibi, içlerinde barındırdıkları askeri üyelerden dolayı Avrupa Konseyi'nin yargı bağımsızlığına aykırı bulduğu ve mahkemeden saymadığı bu "güvenlik" adına taşıyan mahkemelerin suçlu bulduklarını affetmek de, geleneksel yönetim anlayışımız açısından ciddi bir çelişki olurdu.

Bir başka "güvenlik"li kurumdaki, MGK'daki komutanların ara sıra, "Susurluk meselesinin üzerine gidin!" diye Yılmaz'a kibar bir dille talimat vermelerinin sebeb-i hikmeti de şimdi anlaşılıyor. Yılmaz, Susurluk çetesini de affa dahil ederken acaba durumdan vazife mi çıkardı?

"RTÜK REZALETİ"

2 Ağustos 1998

"Askeri darbe dönemlerinde bile yaşamadı böyle bir şeyi Türkiye... Benzeri olsa olsa faşist diktatörlükle yönetilen ülkelerde görülebilecek bir kuruluş olan RTÜK, Türkiye ile alay ediyor."

Yukarıdaki cümleler bana ait değil, başka bir gazetenin tanınmış köşe yazarının ifadeleri. Fakat AK TV'ye verilen kapatma cezasını göz önüne alınca,"RTÜK'ün Türkiye'yle alay ettiği" iddiasına hak vermemek elde değil.

Bu kuruluşun benzerine, ancak faşist diktatörlükle yönetilen ülkelerde rastlanabileceği tesbitine karşı çıkmaya da hiç niyetim yok. Çünkü, aldığı karar "diktatörlük"lere rahmet okutturacak cinsten.

Sözkonusu yazar RTÜK için sarf ettiği sözleri çok hafif buluyor olmalı ki, "Bunlar için ağzıma gelenlerin binde birini dahi yazamıyorum" diyor. Yani yukarıdaki ifadeler, ağzıma gelenlerin belki de sadece onbinde biri. Yazısının başlığına gelince, daha hafif değil: "RTÜK rezaleti".

Yazarı bu kadar öfkelendiren, RTÜK tarafından Kanal D'ye bir gün, evet sadece bir gün kapatma cezası verilmiş olması.

Bence "RTÜK rezaleti" için, sözlerini aktardığım bu Fatih Altaylı adlı yazar, ağzına gelenlerin hiç değilse binde onunu söylemeliydi. Yakışırdı onlara..

*

Fatih Efendi'nin saz ve söz arkadaşı Oktay Ekşi ise, dünkü yazısında "RTÜK rezaleti" yerine "Mesut Yılmaz Hükümeti rezaleti"ni konu edinmişti.

İrticaya karşı verdikleri mücadelenin yetersizliğinden dolayı Hükümet'e haddini bildiriyordu. Onun da, ağzına gelenin binde birinden azını söylemekten mütevellit rahatsızlıklara müptela olduğu anlaşılmaktaydı. Fakat, yiğidi öldür hakkını yeme, Türkiye'nin serencamını yazısında çok iyi özetliyordu:

"Bir hükümet irtica ile mücadele sorununa kendi gönlüyle ve gerçekten ihtiyaç duyduğu için değil de, arkasından itildiği ölçüde ilgi gösterirse o hükümet irtica ile ancak böyle mücadele eder.

Yani?

Bir yıl önce 'irtica ile mücadele etsin' diye veya 'etmek üzere' kurulmuş olduğuna bakmaz, ipe un serer... Ve başka çare kalmadığını görünce Meclis'e 'suyuna tirit' birkaç yasa tasarısı gönderir..."

Oktay Ekşi, şu "arkasından itilme" lafını ağzında eveleyip gevelemese de açıklasaydı, Fatih Efendi'nin karanlıkta kalan "faşist diktatörlük" tesbitine açıklık getirme yolunda hayli mesafe katetmiş olurdu. Halkın seçtiği vekillerin kurduğu hükümetlerden birisi, irticaya destek vermekle suçlanarak "arkadan itilme" yöntemiyle ortadan kaldırılıyor, yerine kurulan hükümet ise, kendi gönlüyle ve gerçekten ihtiyaç duyduğu için değil de, kim oldukları belirtilmeyen karanlık güçler tarafından arkadan itildiği için "suyuna tirit" yasalar çıkarmak zorunda kalıyor. Bay Ekşi'nin söylemek istediği bu.

Demek ki, milletin vekillerinin yarısı irticaya destek veriyor, diğer yarısı da irticayla mücadeleye ihtiyaç olmadığı kanaatinde. Demek ki, Meclis'e "arkadan itme" yöntemiyle müdahale eden, "gönülsüz" işler yaptıran karanlık bir güç var. Demek ki; seçimler vs. hep palavra.

Demek ki, bu ülkede demokrasi yok, "arkadan itme" rejimi var. Demek ki, Meclis'in üstünlüğü, hakimiyetin kayıtsız şartsız milletin olduğu lafları hep aldatmaca.

Demek ki, yasalar milletin istekleri doğrultusunda çıkarılmıyor, millete ve milletin vekillerine rağmen bir takım karanlık güçler tarafından dayatılıyor.

Demek ki, Hükümetin bile "arkadan itildiği", "gerçekte ihtiyaç duymadığı" yasaları "gönülsüzce" çıkardığı bir ülkede, "RTÜK rezaleti"ne, arkadan itilmesini çok görmemek gerekiyor.

*

Sonra, ülkeye hizmet etsin diye değil de, irticaya karşı mücadele versin diye kurulduğunu açıklayarak bu hükümetten hesap soran Bay Ekşi, "başka çare kalmadığı" için Meclis'e yasa tasarısı sevk edildiğini de açıklıyor.

Bu "başka çaresi kalmamak" acaba ne anlama geliyor Bay Ekşi?.. Yasaları uygulamak için değil de, "arkadan iten" güçlerin isteği doğrultusunda yasa yapmak için kurulan hükümetler, gönülsüz oldukları ve gerçekten ihtiyaç duymadıkları halde, neden başka çare bulamıyorlar, bir açıklar mısın?

Evet, "Askeri darbe dönemlerinde bile yaşamadı söyle bir şeyi Türkiye...”

Demek ki, benzeri olsa olsa faşist diktatörlükle yönetilen ülkelerde görülebilecek bir kabine olan Mesut Yılmaz Hükümeti, Türkiye'yle alay ediyor.

AKIL VE NAKİL

3 Ağustos 1998

Not tutmayı, işittiklerini kaydetmeyi sevmeyenlerin, Sokrat'ın şu sözlerinde kendileri için bir teselli noktası bulmaları mümkündür:

"Yazı, birşeyler öğrenmeye çalışan kişilerde bir unutkanlık meydana getirecektir. Çünkü yazıya güvenenler, hafızalarını kullanmaya ihtiyaç duymazlar. Herşeyi bilir görünecek, fakat aslında hiçbir şey bilmeyeceklerdir. Sözleri sohbetleri çekilmez, can sıkıcı ukala insanlar olacaklardır."

Montesquieu ise, Sokrat'ın bıraktığı yerden devam eder; ona göre, çok okuyan insanlar az düşünmekle maluldürler, hiçbir zaman "kendi fikirleri" olmaz.

Fakat, az okumanın çok düşünmeyi sağladığı sonucunu çıkaramayız bundan. Öyle olsaydı ülkemizde "düşünür"den geçilmezdi.

İşin aslı şu ki, Montesquieu, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in ifade ettiği gerçeği kusurlu biçimde ifade edilmiştir:

"Kur'an, (salt) okumakla Kur'an olmaz. Nakletmekle de ilim olmaz. Kur'an hidayetle, ilim de dirayetledir."(Ramuz el-e hadis, 362/9)

"İlmi yazı ile tesbit edin!"(Ramuz el-Ehadis. 336/12) şeklindeki hadis-i şerifi göz önüne alınca, Sokrat'ın da gerçeğin sadece bir yüzünü dile getirdiğini kabul etmek durumundayız.

*

Ortaokul birinci sınıftayken aydın kafalı ve çağdaş Türkçe öğretmenimizin biz öğrencilerine yaptığı tavsiyeyi hiç unutmam. "Çocuklar", demişti, "okulunuzun kütüphanesinde 10 bin kitap var. Her yıl bin kitap okusanız yedi yılda 7 bin eder".

Çok iyi fikirdi, fakat tek kusuru, yılda sadece 365 gün bulunduğunu hesaba katmamasıydı. Yılda bin kitap okumak için günde üç kitap bitirmek gerekiyordu.

Haftada bir kitap okuyan kişinin bile, 7 bin değil, sadece bin kitap okuması için tam 19 -20 yıla ihtiyacı vardır.

Ders kitabı dışında kitap okumayı külfet sayan çok öğrenci gördüm, ama en ilginç bulduğum, üniversite hayatımın ilk yılında bir arkadaşımızın, "Siyasal Düşünceler Tarihi" dersiyle ilgili olarak Prof. İlhan Akın'a, "Hocam, bu adamlar birbirlerinin görüşlerini çürütüp durmuşlar. Birinin dediği diğerininkinin tam tersi, neden bunları öğrenmek zorunda kalıyoruz?" sorusunu yöneltmiş olmasıydı.

Sanırım Akın daha önce aynı soruyu kendisine sormuş ve cevabı bulmuştu. "Evladım," demişti, "bir gün aklına bir fikir gelip de kendin icat ettin sanmayasın diye".

Demek ki, keşfedilmiş olanı yeniden keşfetmekle zaman kaybetmemek için, kimin ne söylediğini bilmek gerekiyordu.

*

İnsanların düşünerek ulaşabilecekleri gerçekler vardır, ama düşünmenin beş para etmediği alanlar da yok değildir. Mesela tarihî bilgilere ancak "nakil"le ulaşabiliriz, akıl ancak onu yorumlamada yardımcı olabilir. Özellikle matematik ve mantık, salt düşünceyle ilgilidir, ama onda bile, işe sıfırdan başlamamak için "nakl"e başvurup, daha önce ulaşılan bilgilerden istifade etmek gerekir.

Fizik gibi doğa bilimleri de "aklî" oldukları halde, aklı kullanmadan önce "nakil"den yararlanmayı zorunlu kılar. Yoksa bilim, bir adım bile ilerleyemezdi, her insanın "kendi bilimi" olur ve ölümüyle birlikte onun bilimi son bulurdu.

İnsanın kendisiyle başlayıp biten belki tek alan politikadır. İnsan ölünce onun kişisel politikası da biter. O nedenle insanların siyasî olgunluğu çağların geçmesiyle artmaz, herkes kendi olgunluğunu tek başına kurmak zorundadır.

Tarih, işte bu yüzden tekerrürdür.

*

"Nakil", dinî ilimlerde işin temelidir, tutup din sahasında aklı mutlak biçimde ön plana çıkarmaya çalışmak, din'e fizik ve matematikten bile daha aklî bir ilim gibi yaklaşmak olur.

Akla tabi olduklarını söyleyenler gerçekte çok defa sadece "zann"a tabi olurlar. Bugün aklî bilimler için bilim felsefesinde "doğruluk" değil de "geçerlilik" kıtasından söz edilmesinin nedeni budur.

Abdülaziz Bekkeni rh. a., "İlmin görevi ihtimalleri hesaplamaktır" derken hem bugünkü bilim anlayışını özetlemiş hem de aklın rolüne işaret etmiş olmaktaydı.

Dinî ilimlerde aklı naklin önüne taşımanın sonucu cehalettir, çünkü herkesin kendisiyle başlayıp kendisiyle biten bir bilimden söz etmek gerekecektir.

Daha doğrusu, herkesin kendisiyle başlayıp kendisiyle biten bir cehalet ortaya çıkacaktır.

C.S. VE O.K.

4 Agustos 1998

"Diyanet'e askerî danışman" başlıklı haberden bir arkadaş bana söz etmeseydi, ne durup dururken Müslüm Gündüz ile Fadime Şahin'i hatırlayacaktım, ne de kafam karışacaktı.

Haber, Hürriyet'in 11 Temmuz 1998 günlü sayısında yer almıştı.. Genelkurmay Başkanlığı'nda Psikolojik Harp Dairesi Başkanı olarak görev yapan ve geçen yıl yaş haddinden emekli olan Kurmay Albay Oğuz Kaleli'yi, Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'ın kendisine kadrolu danışman yaptığı bildiriliyordu.

Oğuz Kaleli diye bir şahsın varlığından habersizdim, ama söz konusu "daire"nin ismini duymuştum. Ancak, adının "Psikolojik Harp Dairesi" değil, "Özel Harp Dairesi" olduğunu sanıyordum.

Ocak 1997'de, herkes Müslüm Gündüz ile Fadime Şahin'in maceraları ile meşgulken, Selam Gazetesi'nde yer alan bir haberde, araştırmacı-yazar Avukat Suat Parlar olaya şaşırtıcı bir açıklama getiriyordu. Ona göre, yaşananlar aslında, Özel Harp'ten Albay O. K. ile Emniyet'ten C. S. tarafından yönetilen psikolojik savaşın bir parçasıydı.

Emniyet mensuplarını iyi tanıyan bir arkadaşıma, bu C. S.'nin kim olabileceğini sormuştum o günlerde. İsminin baş harfleri C. S. olan birisinden söz etmiş, ama onun böyle bir operasyonun içinde yer alıp almayacağından emin olmadığını söylemişti. Fakat, ne hikmetse, Mesut Yılmaz Hükümeti kurulunca, onun yıldızının birden parladığına şahit olmuştuk.

Albay O. K.'ya gelince, unutup gitmiştim. Çünkü benim arkadaşlarım, isminin baş harfleri O. K. olan Özel Harp'çi bir albaydan habersizdiler.

*

İtiraf etmeliyim ki, ortaya ilk çıktıklarında Aczmendiler hakkında hiçbir fikrim yoktu. Fakat, yaptıklarını gördükçe ve sözlerini okuyup dinledikçe, bendeki lakaydi kuşkuya dönüştü.

Müslüm Gündüz'ün Fadime Şahin'le yakalanmasından bir yıl önce, artık ben onlar hakkında kesin hükmümü vermiştim.

Bana göre, bu nevzuhur sözde tarikat, tasavvufa yönelmesi mümkün Nurcuları bloke etmek için icat edilmişti. Öte yandan, nurcu olmamakla birlikte tasavvufa ilgi duyan insanlara da, şekil olarak cezbedici bir alternatif sunuluyordu. Bu arada, kendilerini "radikal" olarak tanımlayan kimselere selam gönderilmekten de geri kalınmamaktaydı.

Öyle bir grup ortaya çıkarılmıştı ki, aynı anda hem Nurcu, hem tarikatçi, hem de radikaldiler. Bu özellikleriyle, Türkiye'deki İslamî kesimin "doğal temsilcileri" gibi görülür olmuşlardı, Türkiye'deki İslamî hareketle "özdeş"leştirilmişlerdi.

Doğrusu, malum medya da, onları afişe etmek, seslerini her yere duyurmak için olanca gücünü harcıyordu.

*

Kimi arkadaşlarım, seslerini duyurma ve mesaj verme noktasında müslümanların bu kadar yetersiz kaldıkları bir ülkede, cesurca birtakım gerçekleri haykıran bir grup hakkında benim, "özel imalat" oldukları kanaatini taşımamdan rahatsızlık duyuyorlardı.

28 Aralık 1996 günü Müslüm Gündüz, Fadime Şahin ile birlikte farklı bir çehreyle medyayı meşgul etmeye başladığında, ben de yanıldığımı anlamış bulunuyordum.

Sanmıştım ki, Aczmendiler'in tek işlevi, gelişmenin yönünü değiştirmek, akıntıyı normal mecrasından başka tarafa çevirmeye çalışmaktan ibarettir. Oysa, birileri önce Müslüm Gündüz'ü İslamî kesimin doğal sözcüsü haline getirmiş, sonra da onun şahsında yaralayıcı darbeyi indirmişlerdi.

Müslüm Gündüz malum kadınla yakalandığında, onu savunmaya kalkışan, olayın bir komplo olduğunu söyleyen arkadaşlarıma, o şahsı savunmanın anlamsız, hatta aptalca olduğunu söyledim. Bence, ortada bir komplo vardı, ama bu, Müslüm Gündüz'ün şahsına yönelik değildi, onun şahsında tarikate, Nurculuğa ve radikallere yönelikti. Onu savunmak, kendimizi mahkum etmekti.

Nitekim, o günlerde, başörtülü genç kızlar kendilerine bir Fadime Şahin gözüyle bakılmasından muzdarip oldular. Müslüm Gündüz yüzünden de sakallılar sakalından, sarıklılar sarığından utandı.

Bu, yitiren taraf olduğumuz bir psikolojik savaştan başka şey değildi.

*

Tam o sırada, "İslamcı yazar" İsmail Nacar, tavla masasında kazandığı cazgırlık yeteneklerini televizyon ekranlarında sergilemeye koyulmuştu.

Türkiye'nin bu belki en aptal bakışlı ve uyuz suratlı tavlacısı, karşısındakileri nasıl köşeye sıkıştıracağını çok iyi biliyordu. Diyelim ki muhatabı iki kere ikinin dört ettiğini söyledi, hemen yaygarayı koparıyordu: "Ey filan, hiçbir şeyden değilse yaşından utan, sana yakışıyor mu bu? Kendine nasıl yakıştırıyorsun bunu?.. Milletin gözünün içine baka baka, iki kere ikinin dört ettiğini söylemeye utanmıyor musun?..”

Millet, Müslüm ve Fadime ile meşgulken başka merkezlerde, psikolojik zaferi siyasî üstünlüğe çevirme planları için düğmeye basılmaktaydı. Böylece 28 Şubat Süreci adı verilen bir dönem başlıyordu.

Aslında süreç iki ay önce, Müslüm ile Fadime'nin samanlık olmayan bir yerde basıldığı 28 Aralık'ta başlamıştı. Ama psikolojik savaşı bir bitki türü sanan bizler bundan habersizdik.

*

Hürriyet'in haberine göre emekli Kurmay Albay Oğuz Kaleli, maaşını Diyanet Vakfı'ndan alıyormuş.

Başkan Yılmaz, "Uzun süredir tanıdığını belirttiği" Kaleli'ye hangi alanlarda danışılacağı sorusuna da şöyle cevap vermiş:

"Her alanda danışılabilir, özellikle psikolojik alanlarda."

Haberde ayrıca, Genelkurmay'dan bir yetkilinin, "Gerçek dinin ne olduğunu anlatma konusunda tecrübeli kişilerin görev yapmasına olumlu baktıklarını" söylediği belirtiliyordu.

Evet Oğuz Kaleli, gerçek dinin ne olduğunu anlatma konusunda sahip olduğu tecrübeleriyle Yılmaz'a psikolojik danışmanlık yapacak artık.

Ve, güya dinin devlete, devletin de dine karışmadığı laik bir ülkede yaşamanın o tuhaf hazzını daha iyi duyacağız bizler.

İ.T.

6 Ağustos 1998

Akın Birdal'a yapılan silahlı saldırının sanıklarından astsubay Cengiz Ersever'in Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde üç gün önce sergilediği tavrı gazetelerden okuyunca, Birdal'ın *Financial Times*'e yaptığı açıklama bana daha bir anlamlı göründü.

"Süikastta" diyordu Birdal, "devlet parmağı olabilir. Şüphelerim, azmettirenler arasında bir astsubay, bir de emekli binbaşının olduğunu öğrenince iyice arttı."

Fakat Birdal, bence, yanılıyordu. Olayda devlet parmağı yoktu, çünkü devletin bir onuru olurdu.

Bu işin arkasında, resmi görevlerini suistimal eden cunta zihniyetli onursuz çeteler olabilirdi.

Cengiz Ersever'in, Akın Birdal'ı vurdurma suçuyla yargılandığı mahkemede sergilediği küstah ve hesap soran tavır, bu çeteci astsubayın ardında, kendilerini devletle özdeşleştiren "illegal grup"ların bulunduğunu ispatlıyordu.

*

1996'da Tunceli'den İstanbul'a tayin olduğunu ve Türk İntikam Tugayı'nı (TİT) kurduğunu söyleyen bu "durumdan vazife çıkarma heveslisi" uzman çavuş, "TİT, terör örgütü değildir" diyordu, "TİT, Cumhuriyet rejimine karşı, Atatürk ilke ve inkılapları aleyhinde faaliyet gösteren bölücü ve şeriatçı kişi ve örgütlere karşı kurulmuştur, milliyetçi düşüncededir".

Bu nasıl bir milliyetçilikti, onu da açıklıyordu, ülkücülükle uzaktan yakından ilgisi olmadığını belirterek, "Ben Türkçüyüm" diyordu.

Bu çeteci astsubay, mensubu olduğu terör örgütüne "Türk İntikam Tugayı" adını yakıştırırken daha büyük bir küstahlık sergiliyordu, çünkü gerçek bir "Türk İntikam Tugayı"nın hedef alması gereken ilk kişiler, kendisi gibi, halkın güvenliğini sağlasın diye devletin eline silah, cebine para koyduğu millet düşmanları olabilirdi ancak.

Toplumu şeriatçi - şeriat düşmanı diye ikiye ayıran bölücü bozguncular olabilirdi..

En doğrusu, bu terör örgütünün adı sadece "intikam tugayı" yani İT olmalıydı.

Adının başına bir "Batı" kelimesi eklense de olurdu belki: BİT. Milletin kanını emmeyi hedeflediğine göre, bit-pire nevinden bir ad ona yakışırdı.

Ya da, İslam düşmanı ve Türklük'ten uzak yahudi icadı bir Türkçülüğü benimsediklerine göre, örgütün adı "İsrail İntikam Tugayı" olabilirdi. Böylece ona İİT, yani "şeddeli İT" diyebilirdik.

*

Yargılanan bir insan olmak zordur.

Sanık, gözlerinde belli belirsiz bir korku, endişe ile ümit arasında giden bir ruh hali ile, elleri önünde bağlı, mahkeme heyetine suçsuzluğunu veya merhameti hak eder durumda olduğunu göstermeye çalışır genellikle.

Bu, anlaşılır bir durumdur ve gerçekten zordur. Fakat, "Bana bak avukat!" diyerek yargılama esnasında Birdal'ın vekilinin üzerine yürüyen, "Akın Birdal'ı öldürmeye niyetim olsa, sizinle iddiaya giriyorum, 24 saat içinde beynini duvara yapıştırırım" diyerek hakimlere diklenen bu uzman çavuş ve teröristin durumu anlaşılır değildir.

Sanki sanık, yediği kurşunlardan dolayı mahkemeye tekerlekli sandalyede gelen Akın Birdal'dı. Bir karikatürü hatırlatıyordu durum: Kocaman bir kedi, korkudan tir

tir titreyen bir fareye, "Pekala, şikayetini söyledin; şimdi de savunmanı yap bakalım..." der.

Terörist astsubayın takındığı tutum, tamamen yasalara uygun hareket ettiğini, üstlerinin kendisine verdiği görevi yerine getirdiğini düşünen, haksız yere harcanmış olduğuna inanan bir adamın tepkileridir adeta.

Teşekkür ve ödül umarken kendisini sanık sandalyesinde bulduğu için beklemediği bir hayal kırıklığı yaşayan kırgın bir adam ancak böyle hareket edebilir.

"İstesem 24 saat içinde beynini duvara yapıştırırım" derken de, dışarda kendisine borcu olan güçlü mü güçlü insanlar bulunduğunu bilen bir insanın halet-i ruhiyesini yansıtmaktadır.

*

Özel Tim'in İkinci Başkanı İbrahim Şahin bile mahkemede böylesine pervasız tavır sergileyememiştir.

"Şeriatçı ve bölücü kişi ve örgütlere karşı" kurulan bu terör örgütünden, Akın Birdal vuruluncaya dek TSK'daki amirlerinin haberdar olmaması da çok ilginçtir.

Fakat asıl ilginçlik şu soruda yatmaktadır: Sadece tetikçi olarak yetiştirilen bu insanlar, eylemlerini kimin sağladığı istihbaratla gerçekleştirmeyi planlamışlardı acaba?

Birilerini vurmak kolaydır, ama onları nerede, ne zaman, nasıl vurabileceğini bilmek zordur.

Acaba bu terör örgütü gerekli istihbaratı nereden alacaktı? Yoksa bu örgütü kurduranlar, zaten o istihbaratı sağlayacak olanlar mıydı?

Acaba birileri yasadışı bir de istihbarat örgütü mü oluşturmuşlardı?

*

Bir de finansman meselesi var. Acaba bu değirmenin suyu nereden geliyordu?

Diyelim ki, bu şeriat düşmanı uzman çavuş, tıpkı Çiller ailesi gibi, talihli bir gününde evinde çıkın bulma mutluluğunu yaşamıştı, peki sıkı disiplini ile öğünen TSK'nın resmî personeli iken, iki yıldır örgütü yönetecek, eğitim yaptıracak, organize edecek zamanı nasıl bulmuştu?

Ayrıca, Mahkeme Başkanı'nın "Akın, Akın, sen öldün!" diyen çeteciyi değil de, sanık avukatlarını "Adam gibi konuşun!" diye uyarmasını nasıl karşılamak gerekiyor?

Tetikçilerden birisine yöneltilen soru ise, bence tam da içinde asker üye barındıran mahkemeye yakışır türdendi: "Niye başka sıkmadın?"

İRTİCANIN CENAZE NAMAZI

7 Ağustos 1998

Kartel gazetelerinden birinin dünkü sayısının birinci sayfasında yer alan "Şehidin ağlatan mektubu" başlıklı haberde geçen "Kefere" kelimesi, bana 1970'li yılların Türkiye'sini hatırlattı.

Şehid, dokuz ay önce nöbet sırasında annesine yazdığı şiirde, "Komandoyuz dağdayız, yıldırmaz kefere" diyordu.

"Kefere", kâfir kelimesinin çoğuluydu, "Kâfirlerden yılmam" demek istiyordu şehid, bir iman küfür mücadelesi verdiğini düşünüyordu.

1970'li yıllarda da emperyalistlerin işbirlikçilerine karşı özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi verdiklerini ileri sürenlerin karşısında yer alanlar, onları "kefere" olarak adlandırıyorlar. O yıllarda solcuların, benim de aralarında bulunduğum bir topluluk arasındaki ismi "kefere" idi.

Şimdi artık isimler ve müsemmalar değişmişti.

*

Kartel gazetesi, Şırnak'ın Kato Dağı mevkiinde PKK'nın pususunda şehid düşen Jandarma Komando Asteğmen Yakup Polat'ın önceki gün Levent Camii'nde düzenlenen cenaze töreninde okunan "Canım Annem" başlıklı şiirinin, dinleyenleri gözyaşlarına boğduğunu söylüyorlardı:

"Anam büyüttün beni gönderdin askere / Vatan borcu, şafak sayman, bu sitem niye / Komandoyuz dağdayız, yıldırmaz kefere / Silah sesiyle uyanırız bakarız hedefe / Bir elinde silah, diğerinde bomba çıkarız sefere / Sekiz kardeşiz anacığım ne çıkar sekizde birini bu vatan için kurban ettiysen / Görmez misin sinemde kör kurşun

göğsümde Kur'an / Çıkarmayın kurşunu odur benim madalyam / Mahşerde taçtır başıma madalya".

Gazetede yer alan resim altı yazılarından birinde şöyle deniliyordu:

"Cenazede herkes ağladı: 2. Zırhlı Tugay Komutanı Doğu Silahçıoğlu ile çok sayıda üst rütbeli subayın da katıldığı cenazede okunan şiir, herkesi ağlattı."

*

Bu "herkes"e Doğu Silahçıoğlu da dahil idiyse, onun hakkındaki hüsnüzannım beni, ağlama nedeninin çok başka olduğunu düşünmeyi gerektiriyordu.

Nişanlısıyla çekilmiş fotoğrafından anlıyorduk ki, şehid, başörtülü bir genç kızı hayat arkadaşı olarak görmek istiyordu.

"Göğsünde Kur'an, kefereye karşı savaşan" birisinden zaten başka ne beklenirdi ki?

Bu genç kız, üniversiteye gitseydi, başında taşıdığı "siyasal simge"den dolayı kovulacak, çağdaş Türkiye'yi "birinci tehdit"ten korumaya kararlı kişiler ona her hakareti reva göreceklerdi.

Şehid'in kendisi de, "Bu vatan için kurban olma" arzusuyla Şırnak'ın dağlarına gitmese de, "Bu vatan için kurban olanların cenaze törenlerine katılıp ağlayanlar" arasında yer alma durumunda olsaydı, acaba başörtülü nişanlısının onun siciline etkisi nasıl olurdu?!

Şehid'in babası Mevlüt Polat da çağdışı bir kıyafete sahipti, tıpkı Şehid'in nişanlısı gibi. Beyaz çember sakallı nurani simasını siyah bir takke çerçeveliyordu. Şapka devrimi protesto eder gibi bir hali vardı.

Bence, Sultanbeyli Fatihi'nin ağlamaya hakkı vardı.

*

Şehid'in nişanlısı, başka şartlarda olsa, Kara Kuvvetleri Komutanı İlhan Kılıç'ın başörtüsüne müdahale ettiği kadının durumuna düşerdi.

Ama Doğu Silahçıoğlu'ndan, "irticacı" zihniyetlilerin vatan yolunda sadece ölmeyi düşünmelerinin pek de zararlı olmadığını anlayacak kadar hoşgörülü olması beklenirdi.

Kim olsa hoşgörülü olurdu aslında, vatan yolunda kamu hizmeti sırasında ölmek serbest, vatanda kamu yaşamında başörtülü yer almak yasaktı.

"Göğsünde Kur'an" can verme yolu herkese açıktı, yeter ki Diyanet'ten izinsiz Kur'an kursu açılmasındı.

26 yaşında yitirdiği oğlunun cenaze töreninde takke ve sakalla Doğu Silahçıoğlu ile tokalaşıyor olmanın öfkelenilecek bir tarafı yoktu, yeter ki sakallı ve takkeliler başbakanlar tarafından iftara davet edilmesinlerdi.

Halkı "inananlar ve kefere" diye ikiye ayırarak TCK'nin 312'nci maddesini çiğnemek serbestti, yeter ki "birinci tehdit"e ait bu yaklaşım biçimini savununlar, "ikinci tehdit" tarafından öldürülmüş olsunlardı.

"Bu vatan için kurban olma" yolu irticacılara sonuna kadar açıktı, kendilerine lutfedilen bu imkanı tepe tepe kullanabilirlerdi, yeter ki bayramlarda "kurban deri"lerine bile sahip çıkamaz durumda olsunlardı.

TARİKAT ZAMANI

8 Ağustos 98

Kur'an ve Sünnet'e bağlı olarak meydana getirilen "fıkıh, kelam ve tasavvuf" ilimlerinin her üçünün de vazgeçilmez olduğunu kabul edenler arasından, muhtemeldir ki, "Tamam, anladık, tasavvuf zorunlu ama, tasavvuf ayrı, tarikat ayrı; tarikat da mı zorunlu?! Zamanımız tarikat zamanı değil!" diyenler çıkacaktır.

"Zamanımız tarikat zamanı değildir" şeklindeki söz bir ispat cümlesi değildir, kanaat ifade eder. Tasavvufun başka, tarikatin de daha başka bir şey olmasına gelince, doğrudur bu, fakat tarikatsiz tasavvufun gerçekleşmesinin bugünün dünyasında çok zor olduğu da bir o kadar doğrudur.

Tarikatten kastedilen tasavvufun kendisiyse, tarikatı reddetmek Kur'an'ı reddetmek olur. Çünkü tasavvuf, Kur'an'da övülen ve istenilen tevekkül, sabır, rıza, tevazu... gibi hasletlerdir.

Yok eğer kastedilen "tasavvufî eğitim"den ibaret olan tarikat kurumu ise, askerliği kabul edip askerî eğitimi lüzumsuz saymak gibi bir çelişki ortaya çıkar.

Bu, ya tasavvufu dolaylı yoldan reddetme amaçlı bir kötü niyetin, ya da iyi niyetli bir dikkatsizliğin ürünüdür.

*

Bediüzzaman Said-i Nursi'nin durumunda bu, ikincisidir, çünkü o, yalnız iman hakikatlerini düşünmekten dolayı hata ettiğini itiraf eder: "Şimdiye kadar ben yalnız iman hakikatini düşünüp ‘Tarikat zamanı değil, bid'alar mani oluyor' dedim. Fakat şimdi Sünnet-i Peygamberî dairesinde bütün 12 büyük tarikatın hulasası olan ve tarikatlerin en büyük dairesi bulunan Risale-i Nur dairesi içine, her tarikat ehli

kendi tarikatı dairesi gibi görüp girmek lazım ve elzem olduğunu bu zaman gösterdi. Hem ehl-i tarikatın en günahkârı dahi çabuk dinsizliğe girmiyor, kalbi mağlup olmuyor." (Said-i Nursi, Emirdağ Lahikası 2, 1959, s. 55)

Yine, "Telvihat-ı Tis'a" adlı risalede, "velayet nasıl peygamberliğin deliliyse, tarikatin de Şeriat'in delili olduğunu" savunur.

Yine ona göre, "bazı sapık fırkalar tasavvufu inkarla, kendilerinin mahrum kaldıkları bu nurlardan başkalarının da mahrumiyetine" sebep olmaktadırlar. Dahası var, "bir muhakkik alimin dahi, tasavvufta hissesi yoksa ve kalbi harekete gelmiyorsa, şimdiki zındıkların desiselerine karşı kendini tam muhafaza etmesinin zor olduğu" görüşündedir.

"Telvihat-ı Tis'a"da yazdıklarından dolayı "tarikatçı" ithamiyla yargılandığı mahkemelerde Bediüzzman, hatasını şöyle itiraf etmiştir: "Bu fıkra hakikat noktasında çok hatiatımı (hatalarımı) affettirir mübarek bir fıkradır." (Abdulkadir Badıllı, Bediüzzaman Said Nursi-Mufassal Tarihçe-i Hayatı, C.II, İstanbul: Timaş Yayınları, s. 819)

İnsanın hatasından dönmesi ve bunu itiraf edebilmesi kuşkusuz büyük bir meziyettir ve sadece bundan dolayı bile merhum Said-i Nursî saygıya layıktır.

SÖZ

9 Ağustos 98

Birkaç gün önce, sıcak bir günü izleyen yorgun bir akşam vakti, AKRA Radyosu'nda Prof. Dr. Es'ad Coşan Hocamız'ın "Hadisler Deryası" adıyla yayınlanan konuşmasını dinlerken, hep dışa yönelen dikkatimin beni kendimden ne kadar uzaklaştırdığını fark ettim.

Hocamız'ın naklettiği hadisten anlıyorduk ki, Peygamber Efendimiz s.a.s., kendisine cevamiü'l-kelim olma özelliğinin verildiğini, yani az söze çok geniş manaları sığdırabildiğini buyuruyordu.

"Kalın kitaplar, uzun makaleler okunmuyor, lafı uzatmadan işin özünü anlatmak gerekiyor" diyordu hadisi açıklarken Hocamız. Yıllar önce de, şimdi artık benzerini bir daha yaşayıp yaşamayacağımdan emin olmadığım bir kandil gecesi Hocamız, İskenderpaşa Camii'ndeki konuşmasını, "Söz uzayınca mana dağılır, mana dağılınca da tesir azalır" diyerek bitirmişti.

Hz. Ali'nin belirttiği gibiydi gerçek, "Kısa sözün tesiri kat'idir".

*

"İnsanlar konuşa konuşa anlaşır" derler, fakat nedendir bilinmez, bazen en çok konuştuklarımız en az anlaşabildiklerimizdir.

Çünkü konuşmak bir ihtiyacın sonucudur, anlaşılma ihtiyacının.. En az konuştuğu dostlarının onu en iyi anladığını fark eden ve anlaşıldığını düşündüğü için de onlarla beraberken fazla konuşma ihtiyacı duymayan ve bu dinlendirici suskunluk içinde aradığı huzuru bulanlar da herhalde vardır.

Hakiki dostlarımızın bize olan sevgi ve güvenlerinin sözlü ifadesini başkalarına bizim hakkımızda söylediklerinde buluruz, sözde dostlarımız ise bunu sadece bizim yüzümüze karşı ifade ederler.

Gerçek dostluğun sözün bitip tavır, hareket ve tepkilerin başladığı yerde ortaya çıkmasına mukabil, sahte dostlukların sözlerin ince ve güvenilmez ipliğinin ucunda rüzgâra göre salınması ne kadar, ne kadar acıdır..

BEYNİ YIKANAN İRTİCACILAR

11 Ağustos 1998

Çok satan bir gazetenin dünkü sayısının manşetinde, "Orgeneral Karadayı uyardı: İrtica tırmanışta" şeklindeki ifadeyi görünce, bir zamanlar çok kullanılan fakat şimdilerde terkedilen "beyin yıkama" tabirini hatırladım.

"Brainwash" kelimesini ilk olarak bir Amerikalı gazeteci, Edward Hunter, Çinliler'in Kore Savaşı sırasında aldıkları esirlere uyguladıkları yöntemlerle ilgili olarak kullanmıştı.

Kavram tuttu, çünkü Amerikalılar, 7 bin 190 Amerikan savaş esirinin 21'inin vatana dönmeyi reddetmesi, her üçünden birinin düşmanla işbirliği yapmış olması, ve geri dönenlerden 75 kadarının onlar adına casusluk yapması karşısında, olaya makul bir açıklama getirmek durumundaydılar.

Böylece, zaaflarının nedenini, Çinliler tarafından türetilen "hsi nao" kelimelerinin karşılığı olan "brainwash" tabirinin büyüsünde aradılar.

Bu izah tarzı, aradıkları soğuk suyu Amerikalılar'ın yüreklerine serpmeye yetecekti, fakat işin içinde bir de Türkler olmasaydı.

*

Durum göründüğü kadar basit değildi, "Beyin Yıkama" adıyla dilimize çevrilen eserinde J. A. C. Brown, toplamı 229 olan Türk esirlerinin beyin yıkama işleminden etkilenmediklerini söyler.

Peki neden Amerikalılar'ın aksine Türk esirler düşmanla işbirliği yapmamışlardı?

Leon Mann, "Social Psychology" adlı eserinde, kültürel arka planın kısmen etkisi olabileceğini öne sürer ve Türk kültüründe "dayanıklılığa" yapılan vurgunun altını çizer. Fakat asıl güvendiği açıklama biçimi, Brown'ınkiyle aynıdır: Türkler'deki yüksek disiplin ve üste itaat duygusu, onların düşmanla işbirliği yapmasına engel olmuştur.

Oysa Amerikalılar'dan, tam aksine, daha önce kendi ordularında üstlerine itaatsiz olanlar, Çinliler'e de boyun eğmemişlerdir.

*

Bence, Türk esirlerin düşmanla işbirliği yapmamış olmalarının nedeni, ne dayanıklılığa olan tutku, ne de sıkı disiplindi. Manevî değerlere dayanmayan bir disiplin, yaptırımın bittiği esaret koşullarında iflas ederdi.

Onların tavizsizliğinin nedeni, kültürümüzde dayanıklılığa yapılan vurgu değil, Türk askerinin düşmanla işbirliğini neredeyse dinden çıkmakla eş tutmasıydı.

Ama tabii ki, sadece "din"e önem verildiği sürece böyledir bu.

Kanıtı var... Yunanlılar hesabına casusluk yaptığı için daha bir ay önce tutuklanan irtica düşmanı subay gibileri olsaydı, düşmanla işbirliği alanında elbette Amerikalılardan geri kalmaz ve yeterince batılılaşmamış olmanın mahcubiyetinden bizi korurlardı.

*

Brown, efsanevi "beyin yıkama"nın bilimsel hurafelerden arındırılmış şeklini anlatırken, bunun temelini "kimliğin reddedilmesi"nin oluşturduğunu söyler.

Çinliler bunu bazı kişilere, bu arada Brown'ın örnek olarak naklettiği bir doktora uygulamış, ona bir doktor değil, casus olduğunu ısrarla söylemişlerdir.

Katiyyen ismiyle hitap edilmemiş, bunun yerine cezaevi numarası kullanılmıştır.

Beyin yıkamada ikinci aşama, "suçluluğun kabul ettirilmesi"dir.

Tutuklunun, "İşlediğim suçlar yüzünden bütün bu başıma gelenler; yoksa onların adaletsiz oluşlarından değil" diye düşünmesinin sağlanmasıdır.

*

Türkiye'de samimi müslümanlığın "beyin yıkayıcılar" neznindeki adı "irtica"dır.

İslam, dindarlık, Allah korkusu, güzel ahlak vs. unutulmuş, kala kala geriye "irtica" kavramı kalmıştır.

Çünkü İslami kimlik ancak böyle bir adlandırmayla reddedilebilirdi.

"Suçluluğunu kabul eden irticacılar"ın da maşallah haddi hesabı yok.

Kimisi, aslında müslümanlar olarak İslam'ı iyi temsil edemediğimiz için herşeyi hak ettiğimizi ileri sürüyor, kimisi de Fazilet Partisi'nin Emanetçi Hüsamettin'i Recai Kutan gibi, işi Nasrettin Hoca'lığa vuruyor, hallerinden ancak kendileri gibi damdan düşenin anlayacağını açıklıyor. Hata yaptıklarını ama bu hatalarından ders aldıklarını, yani suçlarını kabul ettiklerini, artık bir daha böylesi yaramazlıklar yapmayacaklarını duyuruyor.

Bazıları da, hakimiyeti siyasi alanda, "Anayasa'nın değiştirilmez ilkelerine bağlı kalmak zorunda olan millet”e bırakarak, tam da beyni yıkanmışlığın son aşamasını sergiliyor.

Böyle bir ülkede, Pentagon'un "Üstün Liyat Nişanı"na layık gördüğü Genelkurmay Başkanı Karadayı'nın, irticaya karşı mücadelede sergilediği üstün performansı sürdürmesinden daha doğal ne olabilir?!

*

Karadayı'ya Amerikalıların niçin nişan verdiği tartışılabilir, fakat onun demokrasiden bahsetmesinin kara mizahın ta kendisi olduğu tartışılamaz.

Dindarlığın adının irtica olduğu bir yerde, Karadayı'nın da demokrasi dersi vermesini kimse yadırgamamalı. Bence acilen bir de "demokrasi ödülü" icat edilmeli, her yıl, genelkurmay başkanlarına minnet duyguları içinde takdim edilmelidir.

Suçu kendilerinde arayıp bazı "süper demokratik" odaklardan af dilerken, asıl milletten af dilemelerini gerektiren bir suç işlediklerini anlamayan "suçluluğunun bilincinde" irticacılara da, bu ödül törenlerine katılma zorunluluğu getirilmelidir.

KARADAYI İLE KORKUT ÖZAL NEDEN HEMFİKİR?

12 Ağustos 98

İrtica ile mücadelenin yürütülüş biçimi konusunda Orgeneral Karadayı ile Korkut Özal'ın aynı şeyi söylemiş olmaları çok kimseyi şaşırtabilir, ama benim açımdan pek önemli bir sürpriz olmadı.

Karadayı, önceki gün Sabah'a manşet olan açıklamalarında şöyle diyordu:

"... irticai tehlike; demokratik hukuk kuralları çerçevesinde, devletin ve milletin demokrasiye daha fazla sahip çıkmasıyla önlenecektir."

FP'nin Emanetçi Hüsamettin'i Recai Kutan'ın kendisini ziyaretinde konuşan Özal ise, "İrtica bir suç haline gelmişse ve büyük boyutlarda bir tehlike halindeyse, hukukun dışında irtica ile mücadele etmek işi daha da zorlaştırır" diyor ve ekliyordu, "Türkiye'de irtica ile mücadele, demokrasinin evrensel değerleri ve hukuk mücadelesi içinde yapılmalıdır".

*

Bu ne büyük bir lütuftu Allahım, nasıl da, irtica ile demokratik hukuk kuralları çerçevesinde mücadele etme fedakârlığında bulunuyorlardı! Göz yaşartıcı bir tablo ile karşı karşıyaydık.. Demokrasiyi çiğnemek ve hukuk kurallarını ayaklar altına almak gibi en tabii bir haktan hiç tereddütsüz vazgeçiyorlardı.

Herşey hukuk kuralları çerçevesinde olup bitecekti. Fakat mevcut hukuk kuralları yetmiyordu, bunun için yeni "irtica yasaları" gerekiyordu. Böylece minareyi çalan, kılıfını da uydurmuş olacaktı.

Üstelik, bütün bunlar demokrasi incitilmeden yapılacaktı, efsunkâr evrensel değerler çiğnenmeyecekti.

Bir darbe yapılıp irtica yasaları çıkarılsa, iş yine yasal yollardan bitirilmiş olacaktı, amma velakin demokrasi güme gidecekti. İrtica yasalarını çıkaracak bir parlamentaya saygı ne kadar takdire şayandı! Çok büyük bir fedakarlıktı bu, madalya hak ettirecek kadar büyük..

Daha baştan mahkum edilen suçsuz insanlar için, önce "demokratik" yollardan yasalar çıkarılacak, böylece suçları sabit olduktan sonra da defterleri dürülecekti.

Demokratik hukuk kuralları çerçevesinde mücadele, işte buydu.. Karadayı ile Özal'ın hukuka bağlılıkları karşısında duygulanmamak elde değildi..

*

Sabah Gazetesi'nin tam sayfa verdiği Karadayı'nın açıklamalarından ziyadesiyle istifade ettim, pek çok şey öğrendim.

Herşeyden evvel, bir insanın kendi fikirlerini yine kendisinin nasıl çürütebileceği konusunda unutulmaz dersler aldım.

Karadayı'nın bu konuda hayli tecrübeli olduğunu, yaptığı açıklama ortaya koyuyordu. Önce, irtica tehlikesi yaşandığını TSK'nın tespit ettiğini söylüyor ve ardından ekliyordu:

"Bu tespit, Türk milleti ve büyük çoğunluğu ile basın, demokratik kitle örgütleri ve TBMM'nin büyük kısmı tarafından da paylaşılmaktadır."

Ardından da, TBMM'nin büyük kısmının hiç de öyle düşünmediğini gösteren bir gelişmeden bahsediyordu:

"İrtica ile mücadele kapsamında 13 adet yasa tasarısı, 14 Ocak 1998 ve takip eden tarihlerde hükümetçe TBMM'ye sevk edilmiştir. Ancak, bugüne kadar hiçbiri kanunlaşmamıştır.”

Bence, kendi fikirlerini çürütme konusunda gösterdiği başarının zirvesine şu cümlesiyle tırmanmaktaydı:

"Bununla birlikte son zamanlarda birtakım çevrelerin irticanın ulaştığı boyutları görmezden gelip, irtica ile mücadeleye gerek olup olmadığını tartışmaya açmaları, dikkat çekicidir."

Bence de dikkat çekicidir, TSK'nın tesbitinin geniş kitlelerce hiç de benimsenmediğini ispatlaması açısından dikkat çekicidir.

Fakat, ülkemizde TSK'nın tesbitlerine her zaman saygı duyulmuştur.

Nasıl saygı duyulmasın ki, John Keegan'ın ifadesiyle, yasal olarak silahlandırılanlar her yerde her zaman saygı görmüşlerdir, çünkü bu saygıyı uyandıracak araç gerece fazlasıyla sahiptirler

PUT

13 Ağustos 98

Büyük mutasavvıflardan Mümşâd Dîneveri rh.a., "Çeşit çeşit putlar vardır" diyor ve devam ediyor, "halktan kiminin putu nefsi, kimininki evladı, kimininki karısı, kimininki malı, kimininki toplumdaki saygınlığı/itibarı, kimininki de namazı, orucu, zekâtı ve tasavvufi halidir".

Ne hazindir ki, günümüzde bu putlara bir de "İslamî hizmet" eklenmiştir. "İslam'a hizmet" i put edinenler, belki, toplumdaki saygınlığını put edinenler arasında da düşünülebilir, ama her halukârda sonuç değişmiyor.

Dîneverî rh. a.'deki duyarlığı, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocamız'ın Mehmed Zahid Koktu Hazretleri'yle ilgili olarak söylediklerinde buluruz:

"Hocamız rh. a., onca kerametleriyle, onca faziletleriyle, vefatına yakın zamanda Medine-i Münevvere'de vasiyet etmiş ki: 'Herşey boştur...Zenginlik boştur, dünya boştur, mal boştur, mülk boştur... İlim boştur..(İlim de bir vasıta, gaye değil ki!) Müridlik boştur, şeyhlik boştur... Bütün mesele insanın kendisini Allah'ın sevdiği bir kul haline getirmesidir!' Hayatın en sonunda söylenen en mühim söz budur! Yani şeyhlik de müridlik de, Allah'ın rızası kazanılsın diye vardır, Allah'ın rızası kazanılmamışsa boştur. Tarikatın adabına uyulmamış demektir.”

*

Müslüman halkın taleplerini siyasî alana taşımak için bir parti kurarsınız, fakat zamanla, partinizin yaşaması, bu taleplerin gerçekleşip gerçekleşmemesinden daha önemli hale gelir.

"İslâm'a hizmet nerede kaldı?!" sorusu size göre anlamsızdır, çünkü amacınız her ne pahasına olursa olsun varlığınızı sürdürmektir. Artık gaye ile vasıta yer değiştirmiştir, amaç partinin yaşaması, araç da İslamî duyarlılıktır.

Parti, put olmuştur.

Ya da, "İslâm'a hizmet için" okullar açar, müslüman gençler iyi yetişsin diye çaba gösterirsiniz, ama bir süre sonra, okullar yaşasın için, muhkem ayetlerde geçen emirleri teferruat olarak görmeye başlarsınız..

Kız öğrencilerin okullarda başlarını açmaları tavsiyesinde bulunursunuz, sözümona "hizmet" yürüsün diye.

Kamuda çalışan yandaşlarınıza, kadrolarını yitirmemeleri için, hanımlarının başlarını açmalarını salık verirsiniz, çünkü amacınız onların kamudaki varlığı olmuştur, İslam'ın yaşanması değil.

Faaliyetiniz, putunuzdur artık

*

Hz. Yusuf a.s., bu anlamda çok yönlü bir imtihan yaşamıştı. Günah işlemeyi kabul etmesi durumunda hiçbir şey kaybetmeyecek gibi görünüyordu, konumu ve saray yaşamı devam edecekti, Doğru hareket ettiği takdirde ise onu iftira ile lekelenme ve zindanın beklediğini biliyordu, çünkü Aziz'in karısı, "Eğer emrimi yapmazsa, mutlaka zindana atılacak ve mutlaka zelillerden olacaktır" demişti.

Saygınlığı da, hürriyeti de tehlikedeydi. Fakat o, kendi konumunu ve varlığını put edinmediği için, herşeyini feda etmeyi göze aldı: "Yusuf, 'Ya Rabbi! Zindan bana bunların davet ettikleri işten daha makbuldür. Eğer bu kadınların tuzağını benden defetmezsen, ben onlara meylederim ve cahillerden olurum' dedi." (12/ 33)

Hz. Yusuf a.s.'ın yedi veya 12 yıl zindanda kaldığı rivayet edilir, fakat Kur'an'dan anlıyoruz ki, Mısır hükümdarı tabirinden aciz kalınan bir rüya görmeseydi, hürriyetine kavuşamayacaktı.

O, kardeşlerinin gadrine uğradığı için yurdundan uzaklara düşmüş, köle edinilmiş, bütün bunlar yetmiyormuş gibi bir de haksız yere zindana atılmış gönlü kırık bir kimsesiz olarak zindanda ömrünü tamamlayabilirdi.

Fakat, Allahu Taala c.c. Hz. Yusuf'u hükümdarın veziri yaptı. Rüyayı tabir etmeden önce hükümdara yönelttiği bir soru üzerine de, Aziz'in karısı suçunu itiraf etmek zorunda kalmıştı: "Yusuf şöyle dedi:' Bu (Aziz'in) gıyabında hakikaten benim kendisine hainlik yapmadığımı ve Allah'ın hakikaten hainlerin hilesini muvaffakiyete erdirmeyeceğini bilmesi içindi."(12/52)

Hz. Yusuf a.s. işte bundan emindi: Allah hainlerin hilesini muvaffakiyete erdirmezdi.

*

Fakat, insan daima, önünde, sureta emniyetli eğri, ve görünüşte tehlikeli doğru yollar görür. Çünkü dünya hayatı bir sınamadır: "İnsanlar sandı mı ki, 'İman ettik' demeleriyle bırakacaklar da, imtihana çekilmeyecekler?" (29/2)

Demek ki, İslam'a bağlılıktan söz etmek iyiydi, ama tek başına yetmezdi..

Ardından imtihan gelirdi.

*

Bakıyoruz ki, birileri, "Görmedim, duymadım, bilmiyorum" rolünü oynayarak veya zalimlere dalkavukluk, tabasbus ve şirinlik sergileyerek kendilerini emniyete alacaklarını sanıyorlar: "Zulmedenlere de meyletmeyin ki, sonra size ateş dokunur.

Sizin Allah'dan başka yardımcılarınız yoktur, sonra yardıma erdirilmezsiniz." (11/113)

Toplumsal yıkımlar, çoklarının sandığının aksine, mücadele yolu tutulduğu için gelmez, zulmedenlere meyledildiği, onlara göz yumulduğu için gelir: "Sizden önceki devirlerin fazilet sahipleri, yeryüzünde fesat çıkarmayı yasak etmeli değiller miydi! Lakin onlardan (vazifelerini yaptıkları için) kurtardığımız pek az kimse müstesna… Zulmedenlerse, şımartıldıkları refahın ardına düştüler ve mücrim oldular. Rabbin de, o beldeleri, ahalisi ıslahçı iken zulümle helak edecek değildi!" (11/116,117)

YAZICIOĞLU NEDEN ÇAĞRILMADI?

14 Ağustos 98

Merhum Özal bir keresinde siyaseti, "Al gülüm, ver gülüm" olayı olarak tanımlamıştı. Almak isteyenin, önce bir şey vermesi gerektiğini anlatmak istiyordu.

Basit bir tanım gibi görünüyordu bu; ama aslında, insanlığın binlerce yıllık politik deneyimi dört kelimeyle özetlenmekteydi.

Hayatın kendisi için de geçerlidir bu tanım. Yunus Emre rh.a.'in dediği gibidir durum: "Sevdüği girmez ele, sevdüklerin virmeyince". Sevilen, uğrunda sevilen şeyler feda edilmedikçe ele geçmez: "İnsanlardan bazısı da Allah'ın rızasına ermek için kendini feda eder. Allah kullarına çok merhametlidir." (2/ 207)

*

Uluslararası görüşmelerde de, taraflar eşit olduğu sürece, alınan birşeye karşılık olarak birşey vermek esastır. Bu, *win-win outlook* (kazan-kazan yaklaşımı) olarak bilinir. Çinliler, bir şey almak için bir şey vermeyi, "Bir yeşim elde etmek için bir tuğla fırlatmak" deyimiyle ifade ederler. M.Ö. 500'lü yıllarda filozof Lao Zi şiirinde şöyle diyordu:

"Darlatmak istiyorsan, önce genişletmelisin."
"Zayıflatmak istiyorsan, önce güçlendirmelisin."
"Yıkmak istiyorsan, önce inşa etmelisin."
"Bir şey almak istiyorsan, önce bir şey vermelisin."

Harro von Senger, "Strategemler" adlı kitabında, ünlü Çinli Marksist tarihçi Fan Wenlan'ın "Çin Tarihi" adlı eserinden, Tang hanedanı hükümdarının şu sözlerini nakleder:

"Bugün Türkler'e karşı zırhlara ve silahlara başvurmadım. Onları zümrütler ve ipeklerle yemledim. Böylece inatçı düşmanın gururunu okşamış oldum. Bu, hiç şüphe etmiyorum, onların gelecekteki çöküşlerinin başlangıcı olacak. Şu deyime kulak verin: Birşey almak istiyorsan, önce bir şey vermelisin."

Wenlan, son cümleyi altını çizerek alıntılamıştır.

Sima Qian, daha M.Ö. 100'lü yıllarda, "Birşey almak için birşey verme" hakkında, "Bu yöntem, yönetim sanatının mücevheridir" diye yazmıştı.

Sima Qian'ı tanımıyordu ama, isyan edeceğini tahmin ettiği kişilere yüklü bağışlarda bulunan Muaviye r.a. bu ilkeyi çok iyi anlamıştı.

"Al gülüm, ver gülüm" sadece binlerce yıl öncesinin Çinliler'inin değil, komünist Mao'nun da ilkesiydi. Şöyle yazmıştı: "Bir şey almak istiyorsan, bir şey vermelisin. Esnaf birlikleri öncelikle bir dayanışma içinde güçlendikleri sürece, devlet onlardan daha yüksek vergiler talep edecektir ve hammadde fiyatlarını da buna koşut olarak yükseltecektir."

Bütün bunlar bir gerçeğe işaret eder: Vermeden bir şey alınamaz.

*

Ne var ki Refahyol iktidarı birşeyler verdiği halde birşey alamamanın acısını da, birşey vermeden birşeyler almanın hazzını da yaşamıştı.

Askerlerin maaşına yüksek zam yapmışlar, aralarında uyum olduğunu ilan etmişler, sonra da, "Biz ancak Atatürk'e inananlarla uyum içinde olabiliriz" nakaratlı bir marş dinlemek zorunda kalmışlardı. E

rbakan kucaklaşmak için Karadayı'ya doğru kilosundan umulmadık çeviklikte ataklar yapmış ama soğuk bir tokalaşma ile yetinmek durumunda bırakılmıştı.

Oysa, BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu, hiçbir şey almadan sonuna kadar desteklemişti Refahyol iktidarını.

Sincan'da tanklar RP'li Belediye Başkanı'na karşı yürüdüğünde Erbakan, çareyi zor zamanlardaki suskunluk politikasını benimsemekte bulmuş, Yazıcıoğlu ise, "Namlusunu halka çeviren tankı alkışlamam" demişti.

Mezhepçi cunta söylentileri karşısında da, "Türkiye İran olmayacaktır, ama Suriye de olmayacaktır" diyen, yine Yazıcıoğlu idi.

Halbuki Yazıcıoğlu ne hükümette yer alıyordu, ne de herhangi bir çıkarı söz konusuydu..

İstifanın ardından kadim dostu Demirel'den aldığı ders sırasında da Erbakan'ın yanında Yazıcıoğlu vardı, hükümeti kurma görevinin Çiller'e verilmesi çağrısı yapıyordu.

Niçin?..

Karşılığında bir şey aldığı için mi?..

Neyi almıştı da bizim haberimiz yoktu!..

Olayın tek açıklaması vardı, Yazıcıoğlu, öyle görünüyor ki, tutup balığı denize atmış ve "Balık bilmezse Halik bilir!" demişti.

*

Gerçekten de balık bilmedi..

Dünkü gazetelerden birinde yer alan haberde, Yazıcıoğlu'nun, Mehmet Barlas'ın evinde gerçekleştirilen toplantıya davet edilmediklerini açıkladığı belirtiliyordu.

Bir başka gazetenin birinci sayfasında da, kocaman harflerle, "Hakkında, irticaya karşı Karadayı'dan farklı bir politika izleyeceği dedikodusu çıkarılan Kıvrıkoğlu, 'Bunu söyleyenler, böyle olmadığını görecek' dedi" ifadesi yer alıyordu.

Dedikodunun sahibi olarak Erbakan gösterilmekteydi.

Politikayı hiç mi hiç öğrenemememişti şu Erbakan.

"Yekta partimizi kapatmaz canım" demekle Yekta'yı, "Demirel hükümeti kurma görevini Çiller'e elbette verecektir" diyerek Demirel'i aklınca manipüle edeceğini sanan Erbakan, şimdi de Kıvrıkoğlu'nu diline dolamıştı.

Cevabını da manşetten almıştı: "Paşa öfkeli".

Kıvrıkoğlu'na umut bağlanıyor, ama kara gün dostu Yazıcıoğlu bir toplantıya bile davet edilmiyordu..

SANA PROFESÖR OLAMAZSIN DEMEDİM!

18 Ağustos 98

Türkiye'de Hacı Bektaş-ı Veli araştırmalarına en ciddi katkıyı yapan ilim adamının Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocamız olduğu biliniyor. Fakat, Hocamız'ın Hacı Bektaş-ı Veli'nin "Makalat"ından hareketle vardığı sonuçlara, kimi akademisyenlerin ya kuşkuyla baktıkları ya da karşı çıktıkları da bir gerçek.

Özellikle Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak, tasavvuf tarihi alanında yapılan çalışmaların çoğunu gerçek bir bilimsel katkı saymadığını ilan edecek kadar cesur çıkışlar yapmış bir isim.

Ocak, *Türkiye Günlüğü Dergisi*'nin Kasım 1995 tarihli sayısında yayınlanan ve editör tarafından alışılmadık bir sitayişle takdim edilen makalesinde şöyle diyordu: "Bugün Türkiye'de din ve tasavvuf tarihi konuları üstünde yazanların hemen tamamına yakını, daha çok, münhasıran bir akademik tarihçilik formasyonu almamış ilahiyatçı, kısmen de edebiyatçı kökenli araştırmacılardır.. Ama yıllardan beri takip edebildiğimiz kadarıyla, muhtelif tasavvufi konular, tarikatlar, çeşitli mutasavvıfların biyografileri vs. hususundaki yayınladıkları eserlerin çoğunun, ne yazık ki bu alana gerçek bir bilimsel katkı olduklarını söylemek çok zor."

Ama Ocak farklıydı tabii, akademik tarihçilik formasyonu almıştı. Aldığı için de, "Makalat"tan hareketle Hacı Bektaş-ı Veli'nin sünni olduğunun söylenmesine tahammül edemiyordu. "... bizim Hacı Bektaş-ı Veli'nin bir Kalenderi şeyhi olduğuna dair tezimiz," diyordu, "... Kalenderliğin genel tarihçesi, tasavvufi yapısı ve ideolojik örgüsü çerçevesine ve bu çerçevenin Anadolu'da aldığı görünüme dayanıyor."

Anlaşılıyordu ki, akademik tarihçilik formasyonu almak, içinde "tarih" kelimesinin geçtiği parlak laflar etmeyi sağlıyordu, ama doğru düşünmeye yetmiyordu.

Çünkü, Ocak'ın Hacı Bektaş-ı Veli hakkındaki tezini "Kalenderiliğin genel tarihçesi, tasavvufi yapısı ve ideolojik örgüsü çerçevesine ve bu çerçevenin Anadolu'da aldığı görünüme" dayandırması, yöntem olarak tümdengelimi seçtiğini gösterirdi.

Oysa ki, sosyal bilimlerde geçerli ve doğru sonuçlar almaya asıl tümevarım yöntemi elverişlidir. Yani parçalardan bütüne gitmek gerekir. Bu nedenle sosyolojik araştırmalarda ağırlıklı olarak monografilere ve alan araştırmalarına başvurulur ve o çalışmalardan hareketle genellemeler yapılır, yani tümevarım yöntemi uygulanır.

Tümdengelimin geçerli olması, hareket noktasının kesin doğru olmasına ve tümdengelim yapılarak ulaşılan sonuçların hareket noktasıyla bağlantısının mantıken zorunlu bulunmasına bağlıdır. Matematikte bu vardır, tümdengelimle ulaşılan sonuçlar mantıki olarak hareket noktasının sonucudur ve hareket noktamızın doğruluğunu da aksiyomatik olarak biliriz. Sosyal bilimlerde ise bu özellik yoktur. Ancak vahye müstenid ilimlerde tümdengelim uygulanabilir.

Ocak, akademik tarihçilik formasyonu almanın tek başına sihirli sonuçlar veren bir araç olmadığını bilmeyebilir, ama seçtiği yöntemin, bilgilerimizi kısıtlayıcı olması bakımından, bilimsel araştırma ruhuyla bağdaşmayacağını sezecek kadar meleke kesbetmiş olmalıydı. Kalenderiliğin genel özelliklerini kendince kesin sınırlarla belirlemeye, bu kesin sınırlar içine sığdıramadığı yeni araştırmaları reddetmeye hakkı olmadığını, bunun dogmatizm anlamına geldiğini fark edebilmeliydi.

Bilimin, yeni araştırmalarımızın bilgilerimizi değiştireceğini kabul ediyorsak ilerleyebileceğini, aksi takdirde bir donma ve tıkanma başlayacağını anlayabilmeliydi.

Doğa bilimlerinde bile mutlak doğrulardan artık kimsenin söz edemediği bir çağda, şu eşi bulunmaz akademik tarihçilik formasyonuna dayandırdığı "Kalenderiliğin genel tarihçesi, tasavvufi yapısı ve ideolojik örgüsü çerçevesi ve bu çerçevenin

Anadolu'da aldığı görünüm" mutlak doğrusunun bir laf kalabalığı olduğunu görebilmeliydi.

Bunu anlamak için ne profesör olmaya gerek vardı gerçekte, ne de akademik tarihçilik formasyonuna sahip olmaya. Mesela Mehmed Zahid Kotku Hazretleri'ni anlamak için onu yazdıklarına ve söylediklerine değil de, "Nakşibendiliğin genel tarihçesi, tasavvufi yapısı ve ideolojik örgüsü çerçevesine ve bu çerçevenin Cumhuriyet Anadolu'sunda veya İstanbul'unda aldığı görünüme" dayanmanın bilimsel kıymetinin kayda değer olmadığını herkes anlayabilirdi.

Ocak haklı olsaydı, şahısları tek tek araştırma külfeti de ortadan kalkardı. "Genel çerçeve"yi bildiğimiz zaman herkesi de tanımış olurduk. Keşke, herşey, Ocak'ın sandığı kadar kolay olabilseydi.

Ocak'a göre, Hocamız'ın ilim alemine kazandırdığı "Makalat"ı Hacı Bektaş-ı Veli'nin yazmış olması "uzak bir ihtimal"dir. "... yazmış olsa bile," der, "basit seviyedeki müridler için kaleme alınan bu tür eserlerde, tarikatın esas fikriyatının çok açık bir şekilde ifade edilebileceğini düşünmek de, devletin yürüttüğü sıkı siyasi takipleri ve sufileri sık sık hayatlarından eden zendeka ve ilhad suçlamalarını göz önüne aldığımız takdirde, pek kolay değildir."

İnsanların ciddi bir tehlikeyle karşılaştıklarında görüşlerini gizleyip sustuklarını biliyorduk, ama durup dururken birilerinin, sanki mecburlarmış gibi, katılmadıkları görüşleri savunan kitapları yazıp çoğalttıklarını öğrenmek için, akademik tarihçilik formasyonuna sahip bir profesörün yetişmesini beklememiz gerekiyormuş.

Ben de akademik tarihçilik formasyonuna sahip olsaydım, Ocak'ı anlamak için yazdığı makaleyi okumak zorunda kalmaz, "Türkiye'de sosyal bilimlerin genel tarihçesi, bilimsel yapısı ve ideolojik örgüsü çerçevesine ve bu çerçevenin T.C. Ankara'sında aldığı görünüme" bakarak hemen hükmümü verirdim.

Ne keyifli olurdu bu ama!..

Tabii, bu takdirde, Ocak hakkında çok da iyi şeyler söyleyemezdim. Ama maalesef (veya maalmemnuniye) tarihçilik formasyonuna sahip değilim.

Fakat, Ocak gibi profesörleri tanıdıkça, o meşhur sözün zamanla yeni bir şekle bürüneceği endişesine kapılıyorum:

Sana profesör olamazsın demedim, ilim adamı olamazsın dedim!

"KIZILBAŞ"

19 Ağustos 1998

Alevi türkü ve deyişlerindeki "şah" sözcüğünü bir zamanlar hep mecaz bir ifade olarak algılardım. O kadar mecaz olarak algılardım ki, onun asıl anlamı hiç aklıma bile gelmezdi. "Şah"larının İran şahı olan ilgisi bir türlü dikkatimi çekmezdi.

Onlar türkülerinde "Gel Şah'a gidelim!" dediklerinde, ben bunu, maşuka bol keseden "sultan" ünvanı bağışlayan aşıklara özgü bonkörlüğün Alevicesi sayardım.

Oysa durum tam aksiydi, onların şahı "İran şahı"ydı.

Siyasal propagandanın en etkili aracını şiir ve şarkı-türkülerin oluşturduğu bir çağda, İran Şahı'nın ajanları "şah"lı şiir ve türkülerle Osmanlı hakimiyetindeki halk kitlelerini etkilemişti.

Osmanlı yıkılmış, "Hatâyî" adıyla Türkçe şiirler yazan Şah İsmail'in kurduğu Türk devleti Safeviler ondan da önce yıkılmış, fakat Aleviler arasında kuşaktan kuşağa aktarılan "şah" hayranlığı bitmemişti.

*

Yıllar önce, Alevi kültürüyle ilgili kitapların satıldığı bir tezgahta, "Şeyh Safi Buyruğu" adlı bir kitaba rastlamıştım.

Şeyh Safi'yi biliyordum, Safevi Devleti'nin isim babasıydı. Fakat Aleviler'in böyle bir şeyhin "buyruğu'na ilgi duyacaklarını tahmin etmemiştim.

Nasıl Alevi, "Ali'ye mensup" demekse, Safevi de, "Safi'ye mensup" demekti.

Şah İsmail'den uzun yıllar sonra İran'a Osmanlı'nın Van Valisi Melek Ahmet Paşa tarafından elçi olarak gönderilen Evliya Çelebi, "Seyahatnâme"de, İran'da "Şeyh

Safi Kanunu" adı verilen yasaların yürürlükte olduğunu anlatır. Kullanılan para ise "Şeyh Safi Akçesi"dir.

Safevi Devleti'nin kurucusu Şah İsmail, Şeyh Safi'nin altıncı kuşaktan torunu olduğu için İran halkı arasında aradığı siyasal desteği bulabilmişti. Eşraf ve nüfuzlular arasındaki etkisini de, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın kızının oğlu oluşuna borçludur.

Şeyh Safi, daha doğrusu Safiyyüddin, sünni bir tarikat şeyhiydi. Hacı Bayram-ı Veli, Akşemseddin, Aziz Mahmud-ı Hüdai ve İsmail Hakkı-i Bursevi gibi mutasavvıfların silsilesi ona uzanır. İlhanlılar devrinde Erdebil'de oldukça geniş bir kitleyi etrafında toplayan Safiyyüddin 1334'te vefat edince yerine, 1393'te yaşamına yitirecek olan oğlu Sadreddin geçmişti. Yıldırım Bayezid devrinde Bursa'da Ulu Cami'nin açılışında bulunan Somuncu Baba, nam-ı diğer Hamideddin-i Aksarayî (Şeyh Hamid-i Veli), işte bu Sadreddin'in müriddir. Erdebil'de yetiştikten sonra şeyhi tarafından Anadolu'ya gönderilmişti.

Şeyh Hamid-i Veli de şairdi, fakat insanları Şah'a değil, Allah'a ve Rasulü'ne çağırıyordu. Farklı bir iklimin insanıydı:

"Biz ol uşşâk-ı serbâzüz
"Akl ü fikir bize yâr olmaz
"Karanularda kalmayız
"Bize leyl ü nehâr olmaz."

Hamideddin-i Aksarayî'nin müridi Hacı Bayram-ı Velî II. Murat'ı, Hacı Bayram'ın yetiştirdiği Akşemseddin de Fatih'i derinden etkilemişti.

Ne var ki, Erdebil'de işler daha farklı bir mecrada seyretmeye başlamıştı. Sadreddin'in torununun oğlu Cüneyd Şiiliği benimsemiş, Uzun Hasan'ın kızkardeşi ile evlenmek suretiyle siyasi nüfuz sahibi olmaya çalışmıştı. Bu evliliğin ürünü

olan Haydar da, aynı maksatla dayısı Uzun Hasan'ın kızı ile evlenmiş ve bu izdivaçtan da Şah İsmail dünyaya gelmiştir.

Şeyh soyundan geldiği için bir taraftan da şeyhlik davası güden Haydar, izleyicilerine (12 İmam'a telmih için olsa gerek) 12 dilimli kızıl tac giydirdiği ve bunun üstüne sarık sardırdığı için, onlara tarihte ilk kez "kızılbaş" adı verilmiştir.

Sünnilik zamanlarındaki şöhretleri dolayısıyla "Erdebil Ocağı"na Anadolu'daki Şamlı, Rumlu, Musullu, Hindi, Tekeli, Bayburtlu, Çapanlı, Karadağlı, Karamanlı, Dulkadirli, Varsak, Avşar ve Kaçar gibi Türk oymaklarının bağlılığı vardı. Akkoyunlular arasında saltanat kavgaları başlayınca bu aşiretlerin desteğini alan Şah İsmail, Şirvan topraklarını istila etmiş, Irak ve Diyarbakır'ı ele geçirmiş, Elbistan'a kadar ilerlemiştir.

Fatih, Otlukbeli'nde Uzun Hasan'la karşılaşmış ve yenilgiye uğratmıştı, fakat onun torunu Şah İsmail, Erdebil tekkesine olan bağlılığı istismar etmeye ve Şiiliği bir karşı ideoloji olarak kullanmaya başlayınca, Osmanlı için sadece dış değil, bir iç güvenlik sorunu halini almıştı. Osmanlı padişahları, II. Bayezid'e gelinceye kadar, Erdebil'e hediyeler göndermek suretiyle onlara saygı gösterdiklerini belli etmekteydiler. Söz konusu tekkenin eski şöhretinin etkisinde kalan II. Bayezid, Anadolu'da Şah İsmail yanlılarının çıkardıkları kargaşa ve isyanlar karşısında kararsız kalmıştı. Aynı şekilde, Amasya Valisi Şehzade Ahmet de, olanca saflığıyla "kızılbaş" tarikatçılara sempati duyuyordu.

Ancak, göründüğü gibi bir düşünce veya inanç meselesi değildi söz konusu olan. Asıl amaç, Şiiliği karşı ideoloji olarak kullanmak suretiyle Osmanlı topraklarındaki halkı İran'a bağlamaktı. Yavuz Sultan Selim, Şah İsmail'le karşılaşmaktan, istese de kaçınamazdı.

Bugün Türkiye'de birileri çıkıp "Gel Ayetullah'a gidelim!" diye marşlar söyleseler, gizli örgütler kursalar, heyetler gönderip Hamaney'e bağlılıklarını bildirseler,

herhalde MGK'daki aydın kafalı çağdaş komutanlarımız, "Eh ne yapalım, fikir özgürlüğünün, insan hak ve hürriyetlerinin gözü kör olsun!" deyip oturmazlardı.

Şimdi gelinen noktaya baktığımızda, Aleviliğin siyasi istismar konusu olmaya devam ettiğini görüyoruz.

Dış güçlerin Anadolu'yu karıştırmak için kullandıkları Truva Atı'nın, yüzyıllar sonra, yine dış güçler tarafından, bu defa Türkiye'yi İranlaştırmak değil de Suriyeleştirmek için kullanılmaya çalışılması, "Herşey aslına çeker" sözünün doğruluğunu bir kez daha ispatlıyor.

AYRIMCILIK

20 Ağustos 98

Dünyanın demokrasisi askerlere emanet harika ülkesi Türkiye'de yaşamıyor olsaydım, buna daha fazla şaşırırdım.

RTÜK'ün AK TV'yi kapatma kararının gerekçesini okurken, şu malum tetikçi gazeteciye (Fatih Altaylı) hak vermedim dersem yalan olur. Gerçekten de, "RTÜK Türkiye'yle alay ediyor"du.

AK TV'ye hitaben, "Kuruluşunuzun" deniliyordu gerekçede, "Temmuz 1998 tarihinde yayınlanan Hadisler Deryası programında 'Kadın kısmı, kadın cinsi şeytan suretinde gelir karşıdan. Şeytan görünümünde arkasını döner gider... Günaha götüren bir vasıta. Kadın, İblisin oklarından bir oktur. Saplanır, zehirli...' şeklinde ifadelere yer verilmek suretiyle 3984 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin (f) bendinde belirlenen 'İnsanların ırk, cinsiyet, sosyal sınıf veya dini inançları dolayısıyla hiçbir şekilde kınanmaması' ilkesini ihlal ettiği Üst Kurulumuzca tespit edilmiştir."

İnanmak mümkün değildi, ama aynen bunlar yazılıydı gerekçede.. Bir an, kendimi, Ömer Seyfettin'in "Forsa" hikayesindeki "Rüya mı görüyorum?" diye kendisini çimdikleyen yaşlı tutsak gibi hissettim... Rüya değildi, o halde, bu Üst Kurul denen oluşumda yer alanların çıldırmış olmaları gerekiyordu.. Fakat bu da olacak şey değildi..

Olayın mantıklı tek açıklaması olabilirdi, bu Üst Kurul, sokaktan adam toplama yöntemiyle oluşturulmuş ve milyonda bir ihtimalle gerçekleşecek bir tuhaflık yaşanmıştı.. Böylece ülkenin akıl ve mantık kurallarına başvurmadan görüş beyan etmeyi başarabilen, aramakla bulunmayacak insanları bir araya gelmişlerdi.

*

Yok, hayır!. Bu da olamazdı.. Böyle bir kararın alınması, bu kararı alacak evsafta insanların özellikle bir araya getirilmesiyle mümkün olabilirdi ancak.

3984 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin (f) bendinin, "İnsanların dini inançları dolayısıyla kınanmaması" ilkesini getirdiğini kendileri söyleyip, sonra da aynı bendi gerekçe göstererek dinî inanca ceza veren insanlara, ancak Türkiye'de ve ancak böyle bir demokraside rastlanabilirdi..

Bunlar gerçekten hepimizle alay ediyorlardı..

Çıldırmamışlardı, ama insanı çıldırtacak şeyler yapıyorlardı..

Kadının İblis'in oklarından bir ok oluşu, dinî inançtan başka bir şey değildi. Bir benzetme yapılıyordu, yoksa kimse şeytanı elinde yay ve ok ile düşünmüyordu. Cinsiyet ayrımı diye bir şey de yoktu ortada, çünkü konuşmada, "Aksi de olur" deniliyor ve devam ediliyordu: "Bir delikanlı gelir; selvi boylu, fidan boylu, levent gibi kaytan bıyıklı, hilal kaşlı... Ay yüzlü bir delikanlı gelir. Bu taraftan, camdan o zaman kız bakar.. O da günah.."

Ne var ki, kafalarının çalışma biçimi, bizim gibi sıradan vatandaşlara "Rüya mı görüyoruz?" dedirten Üst Kurul'un mümtaz üyeleri bu satırları gerekçeye almamışlardı. Çünkü işin "Aksi de olur" tarafı, "cinsiyet ayrımı"nı keşfeden Üst Kurul'daki üyelerin idrak seviyesinin üstünde kalıyordu.

Belki durum daha farklıydı, sadece, "Önce asıp sonra yargılama" yönteminin kendi çaplarında bir örneğini sergileme merakına kapılmışlar ve bir ay kapatmaya bula bula böyle fakir bir gerekçe uydurabilmişlerdi. Ama, minareyi çaldıktan sonra uydurdukları kılıfa, kılıftan başka herşey denirdi.

*

Bu ülkede, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in sözünü nakletmek, kadınların şeytanın avlanmada kullandığı oku olduğunu, yani onları güzel göstermek suretiyle erkekleri avladığını söylemek, evet sadece söylemek, ayrımcılıktır.

Ama, başörtülü kadınları kamu hizmetinden menetmek ayrımcılık değildir.

Başörtülü kız öğrencileri okullardan kovmak, hiç değildir.

Girmesine müsaade edilmediği okulunun önünde boynu bükük ve kalbi kırık bekleyen başörtülüye terörist muamelesi yapmak hele hiç değildir.

Bu ülkede ayrımcılık, kapatma kararına gerekçe olan konuşmada söylenen sözleri savunmaktır: "O yabancı; ya birisinin anası.. Ayıp değil mi? Niye bakıyorsun başkasının karısına?.."

Ne var ki, karısının başını açması için kamu görevlisini zorlamak, eşinin saçını yabancılara göstermiyor diye onu işinden kovmak ayrımcılık değildir bu ülkede.

Bu ülkede ayrımcılık, insanlara namuslu ve iffetli olmaları çağrısında bulunmaktır..

*

Çünkü bu ülkede ahlâksızlar katı, nobran, acımasız, ölçüsüz, tavizsiz, inatçı ve kararlıdır..

Yasalara saygı duymazlar, keyiflerine göre yasa çıkarılması için demokratik kurumlara baskı yaparlar.

İstedikleri sonucu alamayınca da, yasal düzeni zorla değiştirmeye çalışarak suç işlediklerini düşünmezler, istedikleri yasaları çıkartmadıkları için halkın temsilcilerinin suçlu olduklarını utanmadan ve pervasızca savunurlar.

Erdemlilere gelince.. Ilımlı, mutedil, hoşgörülü, sessiz, barışçı, sakin ve uzlaşmacıdırlar.. Yasal haklarına sahip çıktıklarında suç işlediklerini zannederler.

"Zulümde zalim kadar, zulme boyun eğen mazlumun da sorumluluğu vardır" diyen Hz. Ali'yi hatırlamamak ne mümkün!..

RIZA ÜRETME

22 Ağustos 98

"ABD elçiliklerinin bombalanması eyleminin arkasında bulunan Suudi Arabistan asıllı milyoner Üsame bin Ladin'in iki ay önce ABC televizyonunun muhabiri John Miller ile savaş mesajını gönderdiği ve elçiliklerin bombalanmasının sürpriz olmadığı açıklandı."

Anadolu Ajansı'nın, yabancı haber ajanslarını mahreç göstererek dün geçtiği bu haberin kendisi de benim için sürpriz olmadı.

Çünkü, Noam Chomsky'nin "rıza üretme" olarak adlandırdığı yöntem bunu gerektiriyordu.

Çünkü, Amerikan halkı ve dünya kamuoyu yapılanlara "razı" edilmeliydi, bunun için de "sürpriz"lere aylar öncesinden hazırlanılmalıydı.

Çünkü, "rıza üretmek" için önce Üsame'nin konuşturulması ve meşhur edilmesi gerekiyordu. Sarıklı köktendincinin "savaş fetvası"nı ABC yayınlamalı ve varlığı kimsenin umurunda olmayan Üsame'yi, ABD'nin bu etkili televizyonu, gelecekte neler olacağını şimdiden biliyormuş gibi, dünyanın en tehlikeli teröristi ilan etmeliydi.

Yahudiler'le ABD'ye savaş ilan ettiğini açıklayan Üsame'nin, John Miller'a, Amerikalı askerlerin yanısıra sivil kadın ve çocukların da, evet özellikle sivil kadın ve çocukların da, Ortadoğu'dan tahta tabutları ile evlerine gideceklerini söylediğini ABC dünyaya duyurmalıydı. "Rıza üretme"de sivil kadın ve çocukların tabut manzaraları pek etkili olurdu ne de olsa.. Bu manzaralar sözde kalmamalı, yaşanmalı, Başkan bile cenaze töreninde ağlamalıydı..

Televizyonların yanı sıra ABD'nin saygın dergilerinde de Üsame'nin resimlerini görmeli, onun hakikaten sivil kadın ve çocukları tahta tabutla ABD'ye göndermeye kararlı olduğuna, aylar ve haftalar öncesinden "razı olmalı"ydık.

Ki, ABD halkı ve dünya kamuoyu, kendisine yönelik iddiaları Üsame tekzip ettiğinde, böylesine "tehlikeli" bir teröristin rahatlıkla yalan da söyleyebileceğine inansındı.

*

ABD'nin afganistan ve Sudan'da, terörist hedefler olarak nitelediği yerleri bombalamasından önce, Pakistan'da İngilizce yayımlanan The News gazetesine konuşan İbn Ladin, patlamaların arkasında kendisinin olmadığını savunmuştu..

Ama artık kimse Üsame'nin açıklamalarına "razı" değildi..

Boşluğa konuşuyordu Üsame..

Afganistan ve özellikle de Sudan'a karşı harekat için gereken "rıza üretilmişti".

Sudan Hükümeti, ABD'nin başkent Hartum'daki bir tesise düzenlediği hava saldırısında birçok kişinin öldüğünü ve 300 kişinin kayıp olduğunu açıklamış bulunuyor.

Sudan'da yayımlanan Elvan gazetesine açıklama yapan Hartum Valisi Meczub Halife, "Bombardıman sırasında akşam ekibinde çalışan işçiler arasında ölü ve yaralılar var, aralarında eczacı ve teknisyenlerin de bulunduğu 300 kişinin akıbetine ilişkin bilinmezlik de devam ediyor" diyor.

Fakat, orada ölenlerin iç paralayıcı cenaze törenlerini ekranlarda görme şansımız yok ne yazık ki.

Tamamen yıkılan binanın enkazı altında hâlâ ceset ve yaralı çıkarmaya çalışan Sudanlı yetkililere göre orası bir ilaç fabrikası. ABD'ye göre ise fabrikada kimyasal silah üretiliyor.

Fakat Rusya'nın İtar-Tass ajansına açıklamalar yapan bir Rus istihbarat yetkilisi, kendilerinin, "saldırı düzenlenen noktalarda önemli kimyasal silah fabrikaları bulunduğu" yolunda bilgi sahibi olmadıkların açıklamış durumda.

Aynı yetkiliye göre, Afganistan'da terörist merkezler bulunduğu doğru (Aksini söylese şaşırmak gerekirdi), ancak bunların hava saldırıları ile yok edilmeleri mümkün değil.

Saldırıların askerî açıdan önemli bir sonucu bulunmadığını söyleyen bu yetkili, "ABD'nin böylece siyasi bir gösteri yaptığını, hem kendi gücünü gösterme, hem de iç sorunlarına bu şekilde çözüm arama imkanı bulduğunu" öne sürüyor.

"İç sorun"dan "Monica" meselesini (Başkan Clinton'in başını ağrıtan skandalı) kastettiği kesin. Ülkemizde de bu açıklama biçimi hayli revaçta.

Unutulan şu, gündemi kendisi için değiştirecek adımları attıracak kadar Amerikan kurumlarına hakimdiyse Clinton, neden aleyhindeki kampanyanın bu noktaya gelmesine daha başka yollardan engel olamadı?!

Üsame bin Ladin'in hedef olarak gündeme gelmesinin Clinton'ın şahsi davasıyla ilgisi olmadığını öne süren Amerikan istihbarat birimlerinin bu kez doğruyu söylüyor olmaları daha akla yakın.

Fakat doğruyla yalan iç içe, asıl hedef Ladin de değil, Sudan'dan Afganistan'a uzanan bir eksen.

Ladin, sadece "rıza üretme"de kullanılan bir araç..

*

Bu olanlardan alınacak bir ders varsa, o da, Bosna'da genç-yaşlı, kadın-erkek, çocuk-ihtiyar denilmeden katledilen, evleri yıkılan, namusları payimal edilen, yurtlarından sürülen, katliama tabi tutulan yüzbinler için kılı kıpırdamayan ABD'nin, canı istediği an müslümanların ilaç fabrikasını başlarına yıkmakta tereddüt etmeyeceğidir.

Elçiliklerinden ikisinde yaşanan bombalama olayı, BM'den izin almadan iki bağımsız ülkeye saldırması için yetecektir.

Doğruluğu yine kendilerinden menkul istihbaratlarına dayanarak uluslararası hukuk kurallarını hiçe sayacaklardır..

Ama Kosova'da köyler yerle bir edilir, camide katliam yapılırken, ABD, "yeterli istihbarat"a sahip olmadığı için, kimin haklı kimin haksız olduğunu ayıramayacaktır.

Nasıl ki Bosna'da barışa ihtiyaç olduğunu ancak müslümanlar kendilerini savunabilir duruma gelince anladıysa, istihbaratı sadece katiller de ölmeye yüz tutunca çalışmaya başlayacaktır.

"Dünya ile birlikte hareket etme" meraklıları, Amerikan yayınlarında söylenen tezleri tercüme edip ülke içine pompalayacaklarına, Bosna'daki ABD ile Sudan'daki ABD arasındaki farkı çözmelerini sağlayacak kadar olsun kafalarını çalıştırmalıdırlar.

KOMPLOSUZ DÜŞÜNMENİN DAYANILMAZ HAFİFLİĞİ

23 Ağustos 1998

"Birisi bana, "komplo teorilerine prim verme"nin yüzeyselliğinden söz ederse, anlarım ki o kişi, "moda fikirlere prim vermek" suretiyle birtakım çevreler nezdinde "aydın" sayılmanın telaşı içindedir.

Anlarım ki o kişi, bir tarih kitabını bile açıp okumamıştır... Anlamamıştır... O kişi, "gizli servisler"in ne işe yaradığını fark etmesini sağlayacak kadar olsun kafasını kullanamamaktadır.

"Komplo"yu D. Mehmet Doğan'ın "Büyük Türkçe Sözlük"ü şöyle tanımlıyor: "Bir kimse, varlık veya topluluk aleyhinde alınan gizli karar; aynı şekilde gizli olarak yürütülen plan."

Komplo teorilerine prim vermeyenler, doğal olarak, böylesi gizli karar ve planların varlığını kabullenmemektedirler. Peki bu beyler bana "gizli servisler"in neden "gizli", yani "komplocu" olduğunu açıklayabilirler mi?!

Komplo aleyhtarlığının dayanılmaz cazibesinin, bu servislerin şişkin bütçelerinin hangi masraf kalemlerini kapsadığı konusundaki bilgisizliğimizle beslendiğini hiç düşündüler mi?

Her devletin üst kademelerinde dolaşan "gizli" ve "çok gizli" damgalı belgelerin ne anlama geldiğinin farkındalar mı?!

Susurluk'ta beraberce "aşikare" ölme gafletinde (!) bulunan Çatlı ile Kocadağ arasındaki ilişkiler neden bunca yıl bizim için komplo olarak kaldı? Ve neden sayın yetkililerimiz "komploya prim vermeme" çağdaşlığını sergilemek için bu gibi

konularda konuşma zahmetine katlanmıyorlar da, sadece birtakım odaklar bize "komplocu" yaklaşımları terk etmenin insanı "entel" yaptığını telkin ediyorlar?

Neden "devlet sırlarını açıklama" diye bir suç yasalara konulmuş ve komploculuk yasal zorunluluk haline getirilmiş?

Neden Mustafa Kalemli'sinden tut da Clinton'ına, Müslüm Gündüz'ünden Mercümek'ine kadar her başı sıkışan, komplo teorisi aleyhtarı aydın insan olmanın avantajlarını bırakıp, "Bu bana yapılmış bir komplodur" diye bangır bangır bağırır?..

*

Safderun entellerimizi bir yana bırakırsak, günlük hayatta hiç kimse "komplo"suz bir ortamda yaşadığını düşünmez.

Pazarda alışveriş yaparken aldatılmamak için dikkatli olması uyarısında bulunanlara hiçbir "entel", "Bırak şu komplocu yaklaşımları" demez.

"Yüzüne gülüp arkasından kuyu kazmak" deyiminin, komplo teorilerine prim verdiği için kullanılmaması gerektiğini savunan bir tek Allah'ın kuluna rastlayamazsınız.

Birisine, yüzüne gülen herkesin dostu olduğunu bilmesi gerektiğini, komplo teorisinin tuzağına düşmemesi lazım geldiğini söylediğimizde, en iyi ihtimalle komplocu bir yaklaşımla, bizim kendisini aldatmaya çalıştığımızı düşünecektir.

Komploların, yani gizli karar ve planların eyleme dönük biçimini oluşturan "provokasyon" söz konusu olduğunda, "entel"ler de, "komplo teorilerinin tuzağına" bile isteye düşerler nedense.

Belki de "Bu bir provokasyon" dediklerinde "Bu bir komplo" demiş olduklarını anlamayacak kadar entelliğin bataklıklarında boğulmuş durumdadırlar.

*

Batılılar komplocudur. 1956 yılında İsrail Mısır'a saldırdığında, bu, İsrail, İngiltere ve Fransa arasında düzenlenen bir komplonun parçasıydı. Ama komplonun yani gizli planın varlığından dünya kamuoyu ancak 1960'lı yıllarda haberdar olabildi.

Fransa ile İngiltere 1916'da Sykes-Picot Anlaşmaları'nı imzaladığında da, bu bir komploydu, yani gizli karar ve plandı. Dünya bundan çok geç haberdar oldu. Vaadlerle aldatılan Araplar daha da geç öğrendiler.

1953'de Başbakan Musaddık İran Silahlı Kuvvetleri'nin darbesiyle devrildiğinde bunun CIA ile İngiliz Gizli Servisi'nin ortak yapımı bir komplo olduğunu kimse bilmiyordu. Ama bir gün gelecek, komployu hayata geçiren Kermit Roosevelt "Karşı Darbe" adıyla anılarını kaleme alacaktı.

Yaşadıklarımız genellikle komplodur aslında, ama bunu çoklarına kabul ettiremezsiniz, zaten komplo olmasının nedeni de budur. Gerçek "gizlensin" diye komploya başvurulur.

Komplo teorileri aleyhtarlığına soyunanlara gelince, ya düpedüz aptaldırlar, ya da komplonun bir parçası.. Komplocuların ilk başarmak zorunda oldukları şey, ortada bir komplo olmadığına insanları inandırmaktır.

Bir takım insanlar dünyanın en tehlikeli teröristi ilan ediliyor, ardından kimi elçilikler bombalanıyor, bunu takiben de iki ülkeye saldırılıyorsa, ortada bir komplo olması ihtimali yüzde 99'dan daha fazladır.

Diyelim ki ortada bir komplo yok, ABD gerçeği açıklıyor, o zaman Sudan açısından ortada komplo var demektir.

Bu fakir ülkenin ilaç fabrikası adı altında kimyasal silah ürettiğini öne sürmek, komplocu bir yaklaşım biçimi değil midir?!..

KRALDAN FAZLA KRALCILIK

25 Ağustos 1998

Orgeneral Karadayı ABD Savunma Bakanlığı tarafından "Üstün Liyakat Nişanı"na layık görüldüğünde bu köşede şu soruyu yöneltmiştim:

"Acaba Karadayı, İran'la doğal gaz anlaşması yapan ve D-8'ler denilen oluşumu meydana getiren bir hükümetin yıkılmasına yaptığı katkılardan dolayı mı bu nişana layık görüldü?"

Böylece bir soruyu, söz konusu hükümetin başı Erbakan'ın ve üyesi Recai Kutan'ın hiçbir zaman kamuoyu önünde dile getiremeyeceklerini biliyorum, çünkü onları yeterince tanıyorum.

Ama, Erbakan'la Kutan'ı neden eleştirdiğimi bana soran bazı dostlarımız, onları yeterince tanımıyorlar.

Erbakan ve Kutan'ın avukatlığına soyunmalarına gerek yok, çünkü bu isimlerin, kendi kendileriyle çelişkiye düşmemek için bile olsa, beni anlayışla karşılamaları, hatta bana teşekkür etmeleri gerekiyor. Çünkü onlar, General Osman Özbek de dahil olmak üzere, bırakın eleştiriyi, kendilerine hakaret edenlere karşı hep "uygarca" tavır takınmışlardır.

(Refah Partisi'nin devamı olan) Fazilet Partisi'nin Genel Başkanı Recai Kutan'ın danışmanı Mehmet Metiner'in Milliyet'in dünkü sayısında söyledikleri yeterince açık: "Devri sabık yaratmayı bırakın, Genel Başkan 'Beyaz sayfa açacağız' dedi. Geçmişte yapılanlar konusunda hesap sorma zihniyeti Türkiye'ye zarar verir."

FP'nin ne yapacağını da Metiner çok güzel açıklıyor: "FP, bugüne kadar sürdürmüş olduğu uzlaşmacı, sorumlu tutumunu devam ettirirse, ki bana göre devam

ettirecektir (bana göre de devam ettirecektir. S.S.), Türkiye'yi normalleştirecek, tansiyonu düşürecektir."

Metiner, bütün bunları ılımlı ve uzlaşmacı kişiliğiyle Kutan'ın yapacağını öne sürüyor: "... partiyi büyütecek olan, devlet tecrübesiyle, ılımlı, uzlaşmacı kişiliğiyle, diyaloğa açık yapısıyla Sayın Kutan olacaktır."

YAŞ kararlarının yaşandığı, İHL'lerin geleceğinin karartıldığı, başörtülülerin üniversite kapılarında süründürüldüğü bir ülkede, hükümetlerini yıkan ve partilerinin kapanmasında emeği geçen çevrelere bile "ılımlı" ve "uzlaşmacı" kişiliklerinden dolayı zeytin dalı uzatanların, bizim iki-üç cümlelik eleştirilerimizden alınıp kırılacaklarını düşünmek, herhalde suizan olur.

Geçmişte yapılanlardan hesap sormayacak kadar affedici insanların benim gibi sıradan bir vatandaşın tarizlerini dert edineceklerini sanmak haksızlık olacaktır.

Bu kadar affedici ve ılımlı insanlar hesabına "Kraldan fazla kralcılık yapıp" canınızı sıkmaya değer mi, sevgili kardeşlerim?!

Metiner diyor ki: "FP, elbette gericiliğin her türlüsüne, tabii ki dinsel gericiliğe de karşı, ama asıl tehlikenin siyasal irticadan geldiğini vurguluyor."

Bense, "dinsel gericilik" lafının İslam'a hakaret olduğuna inanıyorum. Metiner diyor ki: "FP, Cumhuriyet'i yıkmaya, laikliği kökünden tahrip etmeye, dini devlete egemen kılmaya çalışan bir parti değil."

Ben de,"FP düzen partisidir" demiş olsam bana kızacak olanların, neden Metiner'e öfkelenmediklerini anlamaya çalışıyorum.

Metiner diyor ki: "28 Şubat sürecinde siyaseten yasaklı hale getirildiği halde Sayın Erbakan sorumlu davrandı, herkesi temkinli olmaya çağırdı."

Ben de diyorum ki, Erbakan'ın en büyük başarısı insanımızın kendisini daima "sorumlu" hissetmesini sağlamış olmasıdır.

Metiner diyor ki: "Devri sabık yaratmayı bırakın, Genel Başkan 'Beyaz sayfa açacağız' dedi. Geçmişte yapılanlar konusunda hesap sorma zihniyeti Türkiye'ye zarar verir."

Ben de diyorum ki, FP hiçbir zaman "sorumlu" olmaktan kurtulup "hesap soran" olamayacaktır.

Metiner diyor ki: "Peşinden sürüklediği kitleyi sisteme entegre etme açısından da Fazilet'e ihtiyaç var."

Ben de diyorum ki, bütün bu pehlivanlık ve mücahidlikler, kitleyi sisteme entegre etmek için miydi?

Metiner diyor ki: "Allah'a dua etsinler ki, bu hareketin başında o var. Ya Saddam, Kaddafi gibi biri olsaydı, Türkiye ne hallere düşerdi? Erbakan Cumhuriyet'imiz için bir emniyet subabıdır."

Ben de diyorum ki, "Erbakan'ın emniyet subabı olduğu"nu ben söylesem "gulu gulu dansı"na başlayacakları kesin olan insanlar, acaba aynı şeyi "Kutan'ın danışmanı" söylediğinde neden "sorumlu", "ılımlı" ve de "uzlaşmacı" hale geliyorlar?!

Metiner diyor ki: "FP, takiyye yapmıyor."

Ben de diyorum ki, "FP Genel Başkanı'nın danışmanı" böyle konuşurken, benim tutup FP'nin takiyye yaptığına, Metiner'in yalancı olduğuna inanmam mı gerekiyor?!

ORDU'YA DÜŞMANLIK, DİN'E İSTİSMAR

27 Ağustos 1998

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in konuşmalarının bence en olumsuz yanı, isteyenin istediği şekilde yorumlamasına imkan verecek yapıda olmasıdır. Fakat, bu olumsuzluk, bir başka açıdan bakıldığında onun siyasi başarısının temel nedenidir. Laikliği "yaşam tarzı" olarak dayatanlar kadar Nurcular tarafından da desteklenmiş olmasının sırrı buradadır.

Hürriyet'in önceki günkü sayısında yer alan söyleşisinde de aynı olumsuzluk veya ustalık kendisini gösteriyordu. "Türkiye'de" diyordu, "cumhuriyet düşmanlığına, laiklik düşmanlığına, din düşmanlığına ve ordu düşmanlığına yer yoktur."

Demirel'den, laiklik düşmanlığı yapılıyorsa eğer bunu kimin yaptığını ve din düşmanlığı varsa kimin yürüttüğünü açıklaması beklenirdi.

Devam ediyordu Demirel: "Önümüzdeki seçimde ordu düşmanlığı ve din istismarı yapılırsa devlet harekete geçer."

Peki, önümüzdeki seçimde tam aksi olur "din düşmanlığı" ve "ordu istismarı" yapılırsa da devlet harekete geçer miydi?

Neden bu ülkede hep dinin istismar edilmesinden söz ediliyordu?

Ordunun, laikliğin ve cumhuriyetin istismar edildiğine neden hiç şahit olmuyorduk? Ediliyordu da birileri görmezden mi geliyordu?

Yoksa ordu, laiklik ve cumhuriyet gerçekten hiç istismar edilmiyor muydu? Onların istismarı mümkün değil miydi?

İyi ama, sadece değersiz şeyler istismardan muaf olabilirdi. Ordu, laiklik ve cumhuriyetin hiç istismar edilmediğini öne sürmek, onların değersiz olduklarını ima yoluyla iddia etmek olmaz mıydı?

*

Gerçek şuydu ki, bu ülkede ordu da, laiklik de, cumhuriyet de istismar ediliyordu, ama kimse bunu yapanlara "istismarcı" demiyordu.

Dine sahip çıkmak istediğinizi söylerseniz "istismarcı" oluyordunuz, ama cumhuriyete sahip çıktığını söyleyene kimse, "Cumhuriyet senin babanın malı mı? İstismarcılığı bırak!" demiyordu.

Demirel ordu düşmanlığı ve din istismarından söz ediyor, ama din düşmanlığı ve laiklik istismarından, ordu istismarından söz etmiyordu.

Din istismarı yapılırsa devletin harekete geçeceğini iddia ediyor, ama laikliğin istismarı durumunda ne olacağını atlıyordu.

"Ordu düşmanlığı yapılırsa..." diye faraziyeler üretiyor, ama din düşmanlığı durumunda ne olacağını dilinin ucuna bile getirmiyordu.

Bu bir tehdit miydi?

"Hayır," diyordu Demirel, "ben hiç kimseyi tehdit etmiyorum. Ben herkesi Anayasa sınırları içinde kalmaya davet ediyorum."

İyi ki tehdit etmiyordu Demirel. Ya bir de tehdit etseydi...

*

Demirel, Otağtepe toplantısına "Demokrasi platformu" adı verilmesini şu espri ile yorumlamıştı: "Hiç ilkokula gitmemiş bir adam göğsüne Prof. Mehmet Arslan diye

yazsa profesör olur mu? Bir kişi çıkıp ben şuyum derse o olur mu? Onu iktisap etmiş olması lazım."

Demirel'in işte bu sözünün altına imzamı atardım.

Gerçekten de birisi demokrat olduğunu iddia ettiğinde hemen demokrat olur muydu?! Olmazdı, onu iktisap etmiş olması lazımdı elbette.

Aynı şekilde, bir kimse laik olduğunu iddia etmekle hemen laik ünvanına layık görülebilir miydi?! Yine, "Ben de müslümanım" demek tek başına yeter miydi?!

Ama aynı Demirel, müslümanlığa gelince "iktisap" meselesini unutuyordu, " ‘Biz müslümanız, onlar değil’ demek bölücülük olur" diyordu.

Peki, "Biz cumhuriyetçiyiz, onlar değil" demek bölücülük değil miydi?!

"Biz laikiz, onlar değil" demek bölücülük kapsamına girmez miydi?!

Demirel neden susuyordu?

*

Demirel aynen şöyle diyordu:

"Eğer yapılacak seçimlerden sonra Fazilet-Yol (Fazilet Partisi ve Doğruyol Partisi ittifakı) oluşursa 28 Şubat süreci yeniden başlar mı diye soruyorsunuz. Refah-Yol ile Fazilet-Yol farklı şeyler mi? İkisi arasında fark var mıdır?"

Ben, yok mudur demeyeceğim.

Diyeceğim şu: Bu sözler, 28 Şubat Süreci bitmedi demek değilse nedir, birisi bana açıklayabilir mi?

Demirel'in açıklamaları bundan ibaret de değildi: "Bir bilen olarak söylüyorum. Bu seçim mesaj isteyen bir seçimdir. Seçmenin yönlendirilmesi lazım. Yönlendirmeyi siyasi sistem yapacak" diyordu.

Seçmenin yönlendirilmesi, hizaya getirilmesi anlamına mı geliyordu?

Demokrasilerde asıl seçmenler siyasi sistemi yönlendirmezler miydi?

Siyasi sistemin seçmeni yönlendirdiği rejime demokrasi denir miydi?

İKON

30 Ağustos 1998

"Küçük bir ekmek somunu fiyatının bir milyon rubleyi aştığı yaz'dı. O yaz buğday rekoltesinin çok düşük olduğu üçüncü yıl ve üç haneli enflasyonun ikinci yılıydı. Uzak taşra kentlerinin arka sokaklarında Rusların gıdasızlıktan ölmeye başladıkları ilk yazdı.

Cumhurbaşkanı'nın, yardımın yetişemeyeceği kadar uzaktayken, Limuzin'in içinde yığılıp kaldığı, yaşlı bir hademenin de bir belgeyi çaldığı yazdı.

Bundan sonra hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

1999 yazıydı."

Bu satırlar, Frederick Forsyth'ın "İkon" adlı romanının ilk cümlelerini oluşturuyor.

Forsyth, "Çakal" adıyla dilimize çevrilen ilk romanıyla başarıyı yakalamış bir yazar. Ünlü terörist Çakal Karlos, adından daha çok bilinen lakabını, 1970'li yılların ilk yarısında evini basan fakat kendisini ellerinden kaçıran Fransız polisinin geride bu kitabı bulmuş olmasına borçlu.

Birkaç ay önce Taha Kıvanç sütununda "İkon"dan bahsetmişti. İki hafta kadar önce raflarına göz attığım bir kitapçıda "Icon"ın çevirisini görünce hemen almış olmamda Taha Kıvanç'ın da bir nebze katkısı var.

Tam da Rusya'da ekonomik krizin başladığı günlerde kitabı okumaya başlamasaydım, yukarıya aldığım cümleler kesinlikle hafızamda hiç iz bırakmazdı. Yazar 1999 yazından bahsediyordu, yani gelecek yıldan. Üç haneli enflasyonun ikinci yılından söz ediyordu.

Rusya'da enflasyon henüz üç haneli değil, ama rublenin değer kaybı bu performansını sürdürürse üç haneli olabilir.

Cumhurbaşkanı'nın yığılıp kalması içinse 1999 yazını beklemeye gerek kalmadı, Yeltsin 1998 yazında kalp krizi geçirmeyi başardı.

Ruslar gelecek yıl gıdasızlıktan ölmeye başlarlar mı bilinmez, ama gıdasızlık çekenler şimdiden dikkatleri üzerlerine çekmeye başlamış durumdalar. Üstelik uzak taşra kentlerinin arka sokaklarında değil, Kremlin'in yanı başında.

*

İkon, Ortodoks kiliselerindeki resim ve heykellere verilen ad. Fakat Forsyth, mecazi manasıyla simge anlamında kullanıyor.

İçinde ilginç dersler barındıran romanın konusu şöyle: 2000 yılı Ocak ayında cumhurbaşkanlığı seçimleri yapılacaktır ve Vatansever Güçler Partisi Başkanı Igor Komarov'un kazanacağına kesin gözüyle bakılmaktadır. Oldukça başarılı bir hatip olan Komarov bütün Rusların kalbini kazanmıştır, ancak asıl amacı faşist bir diktatörlük kurmaktır.

Yaşlı bir hademenin parti merkezinden çaldığı belge onun gerçek yüzünü sergilemektedir. İngiliz Büyükelçiliği kanalıyla ABD ve İngiltere'ye ulaşan belge üzerine dehşete kapılan eski devlet adamlarından oluşmuş bir grup, Rusya'daki gelişmelerin yönünü değiştirmeye karar verirler.

Komarov'u öldürecekler midir? Hayır, çünkü yerini hemen bir başkasının dolduracağı kesindir. Buldukları çözüm, Rus halkı için bir ikon haline gelen Komarov'u gözden düşürecek bir propaganda kampanyası başlatmak ve kendilerinin seçtiği yeni bir ikonu Rus halkına benimsetmektir.

*

Aslında bu çözüm yolu, roman sayfalarını süsleyen bir fantezi olmaktan öte bir şeydir. Birtakım güçler, "İkon"ların gözden düşürülmelerinin mümkün olmadığını gördüklerinde, bir yandan sahtelerini oluştururken diğer yandan da onları ortadan kaldırmayı tercih ederler.

Malcolm X böylesi bir ikondur. Farrakhan ise yerini doldurmak için oluşturulmuş sahte ikondur.

Bazen de sahte ikona gerek kalmadan asıl ikonu yok etmeyi tercih ederler. Ziya ül-Hak gibi.

İkon olarak sadece şahısları görmemek gerekir. Bazen ikon sahte bir mezheptir, İngilizlerin Hindistan'da imal ettikleri Kadıyanilik'te olduğu üzere.

Bazen sahte bir tarikat ve sahte bir şeyh üretilir, hakikisinin önü kesilsin için...

Bazen kendinden menkul kerametleri ve teatral nutuklarıyla sahte bir din önderi icad edilir, rejimin işbirlikçisi olmayan gerçek ulema ve meşayihin irşad halkası genişlemesin diye...

Bazen sahte mücahidler icad edilir, cihad edebiyatına tenezzül etmeyecek gerçek mücahidlerin kimse kadr ü kıymetini anlamasın için...

Bazen fikirsiz fikir adamları öne çıkarılır, gerçek fikir erbabının mesajı parazitler vasıtasıyla bulandırılsın diye...

Bazen erken davranılıp, kontrol altında tutulan yayın organları oluşturulur, "hür" olanlara hareket alanı kalmasın diye...

ORDU VE DİN DÜŞMANLIĞI

31 Ağustos 1998

Milliyet gazetesinin dünkü sayısının birinci sayfasında yer alan habere göre, Budapeşte gazisi Mesut Yılmaz Türkiye için üç tehdidin var olduğunu söylemiş: Çeteler, bölücüler, irtica.

Aslında bu açıklamasının haber değeri taşıyan bir yönü yok. Ancak, çeteler konusunda yaptığı açıklamada kullandığı ifadeler bana gerçekten ilginç geldi: "Bu konuda başından beri hiç konuşmuyorum. Çünkü konu soruşturma safhasında."

Aferin!

Demek ki konu soruşturma safhasında olduğu için, sayın çete mensuplarını haksız yere suçlamış olmamak amacıyla susuyordu.

Fakat aynı Mesut Yılmaz, "irtica" adı verilen ne olduğu belirsiz tehlike için aynı duyarlılığı göstermiyor, konuşup duruyordu.

Çeteler konusunda konuşmuyor, "irtica" konusunda da susmuyordu.

Aynı özellik bazı komutanlarda da vardı. Çeteler konusunda konuştuklarını hiç duymamıştık, ama her gün irtica ile yatıp irtica ile kalkıyorlardı.

Bunların başını da emekli Orgeneral Karadayı çekiyordu. İrtica ile yaptığı mücadeleye doyamamıştı, ama bu tehlikeyi açıkça "tanımlama"ya bile fırsat bulamadan emekli oluvermişti.

*

Orgeneral Karadayı, Genelkurmay Başkanlığı görevini Orgeneral Kıvrıkoğlu'na devrederken yaptığı konuşmada, TSK'yı siyasete müdahilmiş gibi gösterme çabası

içinde olanlar bulunduğunu öne sürüyor ve bunun hiç de akli olmadığını söylüyordu.

TSK'nın siyasetin içinde olmadığı doğrudur, ama acaba Orgeneral Çevik Bir de siyasetin dışında mıydı?!

Demokrasiye balans ayarı yapmak siyasete bulaşmak değil de kuantum fiziğine katkıda bulunmak mıydı, ne dersin Sayın Karadayı?

Ben cidden merak ediyorum, Çevik Bir'in yaptıklarına göz yuman Karadayı, kendisinin siyasetin dışında kaldığına gerçekten inanıyor mu?!

General Osman Özbek, zamanın başbakanına ağzına gelen hakareti yaparken siyasetin içinde değildiyse neresindeydi?!

Onun hakkında hiçbir işlem yapmayarak pasif destek ve sessiz onay veren Karadayı, siyasetin içinde olmaktan neyi anlıyordu acaba?!

Ama, doğrudur, bu ülkede TSK'yı siyasetin içindeymiş gibi gösterme çabası içinde olanlar vardır. Bunların başında da, Çevik Bir ve Osman Özbek gibilere ilave olarak, yaptıklarıyla Karadayı gelmektedir.

*

Birtakım generallerin çiğnemekten usanmadıkları sakızlardan birisi de, "ordunun din düşmanlığı" meselesi.

Ordu mutlak manada din düşmanı değildir, çünkü bu milletin ordusudur, bu millet de bir ölçüde dinine bağlıdır, dindardır. Ordu denilince, bundan, en küçük rütbeli neferden genelkurmay başkanına kadar bütün bir silahlı kuvvetler akla gelir.

Ama, ordu içinde din düşmanları vardır.

Tıpkı, irticacılar bulunduğu gibi.

Ordu irticacı değildir ama, her YAŞ toplantısında atılanlar gösteriyor ki, içinde "mürteciler" vardır. Fakat, içinde irticacıların bulunması, ordunun irticacı olduğunu göstermez.

Aynı şekilde, ordunun din düşmanı olduğunu göstermemekle birlikte, orduda din düşmanları mevcuttur.

Ve onların kim olduğunu sanırım Karadayı da benim kadar bilir.

*

Ben ordunun din düşmanı olduğu iftirasını savuran bir tek kişiye bile rastlamadım henüz. Zaten bu, ne menem bir demokrasiye sahip olduğu herkesin malumu olan Türkiye'de Karadayı'nın ifadesiyle hiç de "akli" olmaz.

Ancak, bazı generallerin ikide bir "orduyu din düşmanı gibi gösterme" gayretlerinden söz etmelerini paranoyakça bir endişe olarak görüyorum.

Aslında herkes, ordunun dindar olduğunu ispat için kuyruğa girmiş durumda.

Mesela milli mücahid Erbakan, orduyla tam bir uyum içinde olduklarını söyleyerek, onların dindar olduklarını ima eder gibi olmuş ama cevabını almıştı: "Biz ancak Atatürk'e inananlarla uyum içinde olabiliriz."

Akit gazetesi de aynı gaflete düştü, Kıvrıkoğlu'nun dindarlara karşı yumuşak olduğunu açıklama hatasını işledi, onun "barış"la geldiğini söyleyiverdi, mahkemeyi boyladı. Gün "savaş" günüydü demek ki.

Bu ne iştir ki, birileri askerlere dindar demek için yarışıyor, aynı sırada da askeri din düşmanı gibi gösterme gayretleri artıyor. Anlayabilen beri gelsin.

Sonra ne demek şu "ordunun din düşmanı gibi gösterilmesi"?

Sayın Karadayı, hele sen bir "Ordu din dostudur" deyiver de gör, nasıl gazetelerde manşet oluyor. Bunu söylemek, kim oldukları bilinmeyen birilerini "orduyu din düşmanı gibi göstermekle" suçlamaktan daha "akli" değil mi?!

Ya da, din dostu olduğunuzu gösterecek şekilde TSK bünyesinde çalışmalar yaparsınız, nasıl camilerde cuma hutbelerinde Atatürk'le ilgili hutbeler veriliyorsa.

İman'ın veya İslam'ın şartlarından birisi Atatürk'ten bahsetmek değil, Atatürk'ün adını bile duymamış bir Endonezyalı Müslüman'ın onu tanımıyor diye dindarlığında bir eksiklik de olmaz "netekim".

Ama Diyanet İşleri Başkanlığı kurumu Atatürk dostudur, bunu hutbelerle ispatlar.

Evet Karadayı, ordu içinden birilerinin din düşmanı olduğunu hiç düşünmemiştim, ama senin ikide bir "orduyu din düşmanı gibi gösterme" gayretlerinin varlığından söz etmen cidden kafamı karıştırdı.

Senin din dostu olduğunu söylersem dava açmazsın değil mi?

SİYASETTEN ANLAMAK

1 Eylül 1998

Kendisini bir şirketin "yön. kur. üy."ü olarak tanıtan bir okuyucu, bana gönderdiği faksında şöyle diyor: "İslami çizgide yayın yapan müslümanlara hitap eden bir gazetede yazı yazan kişinin 'siyaset' bilgisine haiz olmaması ne derece hazin. Bunca düşman dururken yalnızca müslümanlara ve önderlerine saldırmak fevkalade 'sefih' bir tutumdur."

Gerçekten de bunca düşman dururken bu "yön. kur. üy."ün zahmet buyurup sadece benim gibi bir müslümana hakaret etmesi fevkalade sefih bir tutumdu. "Ilımlı" ve de "uzlaşmacı" bir siyaset adamının, bunca engel olunması gereken şey dururken, partisini "radikal İslam'ın engeli" olarak takdim etmesinin ardında da bu tutum yatmaktadır.

Siyaset bilgisine haiz olup olmamaya gelince, "siyasi konjuktur"dan söz eden okuyucunun benim hakkında hüküm vermek için kişisel "konjuktur"unun elverişsiz olduğu ortadadır. Yazılarımı anlamalarına yetecek kadar idraki olanlar çabalarımın hedefini de keşfedebilirler, fakat kimi zaman müslümanlara da saldırdığımı itiraf etmeliyim.

Evet, müslümanlara saldırdım, eleştirmek ve uyarmak saldırmaksa.

Ama bazı şahısları biliyorum ki ben, kendilerinin hiçbir zaman "müslümanlar"a saldırmadıklarını söyleyeceklerdir, çünkü onlara göre saldırdıkları "patates dini"ndendir.

"Yön. kur. üy." yanılıyor, Allah'a hamd ü senalar olsun, müslümanların önderlerine hiçbir zaman saldırmadım. Ayrıca, hiçbir zaman din düşmanlarıyla "uyum" içinde olduğumu ispat etme gayreti gösterdiğimi de hatırlamıyorum.

Müslümanların önderlerine saldırmadım, çünkü onlar sadece ve sadece ulema-yı amilîn ve meşayıh-ı vasılîn olan ilim ve salih amel sahibi zatlardır.

Müslümanların önderlerine saldıranlar da, onlara cephe alanlardır.

*

Siyasal bilgiler fakültesi mezunuyum ben, ama Kur'an ve Sünnet'te "siyaset" diye bir kavram geçmediğini biliyorum.

"Siyasi konjonktür" denilen nesnenin dinin hükümlerinin çiğnemesine gerekçe gösterilmesinin sapıklık olduğunu anlayacak kadar da akaid ve fıkıh bilgim var.

Evet, bazılarına göre ne yazık ki Kur'an ve Sünnet'i öğrenmek, bilmek, yaşamak önemsizdir, "siyasetten anlamak" yeterlidir.

Kur'an ve Sünnet'in hükümleri değil, "siyasi konjuktur"un gerekleri davranışlarına yön verir. Onlara, Resulullah Efendimiz s.a.s.'in Veda Hutbesi'nde, "Size iki şey bırakıyorum, onlara yapışırsanız sapıtmazsınız: Allah'ın kitabı ve Resulü'nün sünneti" buyurduğunu söylemek faydasızdır, çünkü önem verdikleri Kur'an ve Sünnet değil, "siyasi konjuktur" ve "müslümanların uyduruk önderlerinin vecizeleri"dir.

Onlara, Peygamber Efendimiz s.a.s.'den sonra Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) devlet başkanı olmasının, ne idüğü belirsiz siyasetten anlama vasfına sahip oluşundan değil, Kur'an ve Sünnet'e bağlılığından kaynaklandığını anlatmak da yararsızdır.

Zekatı vermek istemeyen bedeviler için, "Resulullah'a verilen bir deve yularını bile vermeseler onlarla savaşırım" diyen Hz. Ebu Bekir'in siyasetten anlama diye bir derdi olmadığını, sadece Kur'an ve Sünnet'ten ayrılmamaya çalıştığını, aslında "siyasi konjonktür"un o gün tam aksi yönde hareket etmeyi gerektirdiğini onlara anlatmak, sağır kulaklara seslenmektir.

Birilerinin Kur'an ve Sünnet'e aykırı işlerini meşrulaştırmak için "siyasetten anlama" diye bir palavra ürettiklerini söylemek, bunların uyanmalarına değil, sadece öfkelerinin artmasına neden olacaktır.

*

Müslümanların önderleri ancak ilmiyle amil alimlerdir, onlara tabi olmak zorunludur. Alimlerle ilgili hadis-i şerifler, Batı karşısında aşağılık kompleksine kapılmış insanlar "İslam'da ilmin önemi" konulu nutuklar atarken malzemesiz kalmasınlar diye söylenmemiştir:

"Alimlere tabi olunuz! Zira onlar dünyanın çerağı ve ahiretin kandilleridir."
(Ramuz el-Ehadis, 11/7)

Fakat tabi olunacak alim kimdir? "Siyasetten anlamayan" İbn Haldun şöyle diyor:

"Tanrı Elçisi'nin 'Bilginler peygamberlerin varisleridir' hadisine gelince, 'bilgileri ile amel edenler' manasınadır. Çağımızda ve çağımıza yakın vakitlerde fakihlerin çoğu, ibadet ve muamelelerde şeriatle nasıl hükmedebileceği hakkındaki hüküm ve kaideleri bu hüküm ve emirlerle iş görecek olanlara nakleden kimselerdir. En büyüklerine varıncaya kadar bunlar bu halde olup, şeriatin hükümlerini ağızlarıyla söylerler ise de, bunların pek azı, bazı haller müstesna, amelde tatbik etmezler. Geçip giden ulular (selefler), din ve diyanet ehilleri ve zahidler ise, şeriati, bütün mezhep ve yollarını inceleyerek, hüküm ve emirleri ile amel etmişler ve güzel vasıflarla vasıflanmışlardır. Bunlar şeriatin hüküm ve emirlerini yalnız ağızları ile nakledenlerden değildiler, işte bunlar (hadiste anıldığı gibi) peygamberlerin varisleridir. Kuşeyri'nin Risalesi'nde anılanlar ve şahıslarında ilim ve amelden ibaret olan her iki özelliği toplayanlar bilgin ve gerçek varislerdir." (Mukaddime, MEB Yay., C. 2, s. 571)

Demek ki gerçek alimler siyasetten anlama denilen illetle malul olanlar değilmiş.

Demek ki alimlere tabi olmak gerekiyormuş ve demek ki gerçek alimler Kuşeyrî Risalesi'nde anlatılan türden alimlermiş.

"Siyasetten anlayan" alimlerle ilgili hadis yok mu diyorsanız, var, rivayet eden Hz. Amr ibnü'l-As (r.a.):

"Senin ümmetin, çok değil, senden az bir zaman sonra fitneye düşecektir" diyen Cebrail a.s.'a Peygamber Efendimiz s.a.s., "Ben onlara Allah'ın kitabını bırakıyorum, bu fitne nereden doğar?" sorusunu yöneltince şu cevabı almıştır: "Allah'ın kitabını bırakmaları sebebiyle dalalete düşerler. Ve bu onların uleması ve umerası ile başlar. Umera halkın haklarını kendilerine vermez ve aralarında kıtal vaki olur. Ulema da umeranın arzu ve heveslerine tabi olur ve onların dalalette devamlarına sebep olurlar. Sonra da bu hallerinden çekinmezler." (Ramuz el-Ehadis, 10/9)

Günümüzde umeranın (emirlerin, başkanların) arzu ve heveslerine tabi olmanın adı, 'siyasetten anlama'dır. İşin acı tarafı, "siyasetten anlama" edebiyatı yapanlar, toplumun menfaatlerini koruma ve savunma manasında "siyasetten anlama" söz konusu olduğunda siyaset dersinden sınıfta kalanların ta kendisidirler.

GENERAL DİYOR Kİ

2 Eylül 1998

Yavuz Donat, önceki günkü yazısına bu başlığı seçmişti: "General diyor ki..."

Ve şöyle devam ediyordu:

"General, bir Çinli.

2400 yıl önce yaşamış.

Kitabının adı 'Savaş Sanatı'.

Körfez Savaşı sırasında, Amerikalı subay ve politikacıların 'başucu kitabıydı'.

Çinli generalin kitabı Avrupa'da, Amerika'da 'en çok satan kitaplar' arasında.

Siyasetçi de okuyor, işadamı da.

Üniversitelerde de satılıyor, askeri birliklerde de."

Kitabın Türkçe çevirisi 1996 yılında ikinci baskısını yaptığına göre, bizde de sanırım okunuyor. En azından satın alınıyor.

Pek atıfta bulunulmadığına göre az okunduğunu düşünebiliriz. Çünkü globalleşme, küreselleşme, bilgi toplumu, jeostratejik bilmem ne türünden moda kavramları içermiyor.

Fakat Batı'da pek revaçta, çünkü onlarda "irtica" diye bir kavram yok.

Bizim ülkemizde bin 400 yıl öncesinden söz ederseniz mürteci oluyorsunuz, ama elin gavuru 2 bin 400 yıl öncesinden derdine deva arıyor.

Çünkü, her yeni olanın iyi, her eski olanın da kötü sayılmayacağının farkındalar.

Çünkü adalet, hakkaniyet, doğruluk, namus ve onur gibi kavramlar eski diye bunlara irtica adını takmanın, arsızlığı, yüzsüzlüğü, namussuzluğu, alçaklığı, onursuzluğu, çeteciliği, hırsızlığı baş tacı etmek anlamına geleceğini biliyorlar.

İşte o yüzden, 2 bin 400 yıl önce yaşamış adamın kitabı "çok satıyor".

*

Bu yazıda, kendim birşey katmadan Sun Tzu adlı bu Çinli generalin bazı sözlerini aktarmak istiyorum:

Önderli;, zeka, güvenilirlik, insancıllık, cesaret ve kararlılık işidir.

Kazanır halde olsan bile savaşırken işi uzatırsan gücün körelir, keskinliğin aşınır.

Girdiği her savaşı kazananlar aslında usta değildirler. Başka orduları savaşmadan çaresiz bırakanlar, işte onlar en iyisidir.

Başkasını ve kendini bilirsen sen, yüz kere savaşsan da tehlikeye düşmezsin. Başkasını bilmeyip kendini bilirsen bir kazanır bir kaybedersin. Ne kendini ne de başkasını bilirsen, girdiğin her savaşta tehlikedesin demektir.

Düşmanlarını ustalıkla hareket ettirenler düşmanı istedikleri şekle sokup, almak istediklerini ona verirler. Onların kazanma hırsından yararlanıp pusu kurarlar.

Askerî harekatlar hile gerektirir. Güçlüyken zayıf görün, etkiliyken, etkisiz görün.

Savaş alanına en önce gelip rakiplerini bekleyenler rahattırlar. Savaş alanına son gelenler ve savaşa hazırlıksız girenler çökerler.

Düşman, kazanma olasılığına gelir, kaybetme olasılığıyla vazgeçer.

Askerî harekatların kuralı düşmanların gelmeyişine güvenmek değil, onlarla başa çıkma yollarına sahip olmaktır. Düşmanların saldırmazlığına güvenmek değil, saldırılmaz şeylere sahip olmaktır.

Komutanlar için tehlikeli olan beş özellik vardır: Ölmeye hazır olanlar öldürülebilir, yaşam'a bağlılığı olanlar esir düşebilir, çabuk sinirlenenler gücendirilebilir, bağnaz olanlar aşağılanabilir, insanları aşırı sevenler tedirgin edilebilir. Bu beş özellik komutanlar için hata, askerî harekat içinse birer felakettir.

Eğer ordu tedirginse, komutan ciddiye alınmıyor demektir.

Çok sayıda ödül dağıtılıyorsa köşeye sıkıştılar demektir, çok fazla ceza verdiklerinde yıprandılar demektir.

Başta şiddet kullanmak ve bir yerin insanlarını korkuya sevk etmek beceriksizlik işaretidir.

Eğer öndere kişisel bağlılık oluşmadan askerler cezalandırılırlarsa boyun eğmeyeceklerdir ve eğer boyun eğmezlerse onları görevlendirmek zordur.

Askerlerle kişisel bağlar kurulup da cezalar uygulanmıyorsa, o zaman onları çalıştırmak imkansızlaşır.

Bebeklere baktığın gibi askerlerine de bak, seninle en derin vadilere bile istekle gideceklerdir; onlara sevdiğin çocukların gibi bak, senin için seve seve öleceklerdir.

Eğer onlara görev veremeyecek kadar iyi davranırsan, emir veremeyecek kadar nazik olursan, düzen sağlayamayacak kadar laubali hareket edersen, şımarık çocuklar gibi olurlar, işine yaramazlar.

Hızlı şavaşırsan kurtulur, savaşmazsan yok olursun. Buna ölüm zemini denir.

Kuşkudan kurtulmak için kehaneti yasakla, askerlerin seni asla terk etmeyecektir.

SİYASET SANATI

3 Eylül 1998

Dünkü yazımda, Milliyet Gazetesi yazarı Yavuz Donat'ın şu sözlerini nakletmiştim:

"Çinli generalin kitabı Avrupa'da, Amerika'da 'en çok satan kitaplar' arasında.

Siyasetçi de okuyor, işadamı da.

Üniversitelerde de satılıyor, askeri birliklerde de."

"Hadi siyasetçiyi anladık, ama işadamı ne anlıyor bir generalin 'Savaş Sanatı' adlı kitabından?" diye soranlar çıkabilir.

"Düşman ordusu" lafının yerine işadamının "rakip firma", siyasetçinin de "rakip parti" ifadelerini koyduğunu tahmin etmek zor değil.

"Savaş", siyasetçiye göre "siyasi mücadele", işadamına göre de "ticari rekabet"ten ibaret.

Alman generali Clausewitz'in, "Savaş, diplomasinin başka araçlarla devamıdır" şeklindeki savaş tanımını herkes bilir. Özellikle de askerler.

Diplomasi, uluslararası siyasetin genel çerçevesini belirlediğine göre, Clausewitz gibi düşünürsek, savaşı uluslararası siyasetin başka araçlarla devamı olarak da düşünebiliriz. Yani savaşla siyaset bir nevi ikiz kardeş.

Adına ister siyasi mücadele, ister ticari rekabet, isterse savaş diyelim, hayat, kuralları acımasız işleyen bir mücadeleden ibaret. Ve bu mücadelenin temel nitelikleri hiç değişmiyor.

Bu yüzdendir ki, Çinli generalin "Savaş Sanatı" kitabında siyasetçi de, işadamı da kendinden birşeyler buluyor.

*

Sun Tzu'nun iki cümlesi çok şeyi özetlemekte: "Askerî harekatların kuralı düşmanların gelmeyişine güvenmek değil, onlarla başa çıkma yollarına sahip olmaktır. Düşmanların saldırmazlığına güvenmek değil, saldırılmaz şeylere sahip olmaktır."

"Askerî harekat" yerine "siyasi mücadele" kavramını koyarak düşünürsek, siyasi mücadelenin kuralı, düşmanların yumuşayacağına, saldırmayacağına güvenmek değil, onlarla başa çıkma yollarına sahip olmaktır.

Eğer bütün umudunuz düşmanın yumuşaması ise, mücadeleyi baştan yitirdiniz demektir, hem kendinizi hem de peşinizden sürüklediklerinizi aldatıyorsunuzdur.

Dün naklettiğimiz gibi, Sun Tzu, komutanlar için tehlikeli beş özellik sayıyor, onlardan birisi "her halükârda yaşamaya niyetli olmak". Çünkü, General'in ifadesiyle, böylesi esir düşebilir.

Siyasetçiler bu cümleyi okurken komutandan "siyasi lider"i anlıyorlar elbette. Eğer siyasi lider, yaşam'a çok bağlıysa esir düşecek ve düşman ne dikte ediyorsa onu yapacaktır. Sun Tzu, sözkonusu beş özelliğin komutan için hata, askerî harekat (veya siyasi mücadele) için felaket olduğunu söylerken hiç mi hiç mübalağa etmiyor.

"Hızlı savaşırsan kurtulursun, savaşmazsan yok olursun. Buna ölüm zemini denir" diyor Sun Tzu.

Evet, hızlı mücadele edersen kurtulursun, mücadele etmezsen ordunu yok ederler, yeni bir ordu teşkil ettiğinde de artık o, savaşma kararlılığı olmayan ölü bir ordudur. Savaş baltalarını ebediyen gömmüş bir ordu.

İşte bu nedenledir ki, "Önderlik zeka, güvenilirlik, insancıllık, cesaret ve kararlılık işidir" diyen Sun Tzu sonuna kadar haklıdır.

Sadece zeka yetmez, sadece "her halükârda yaşama kararlılığı" da yetmez. Cesaret gerekir ve mücadeleyi sonuna kadar sürdürecek kararlılığa sahip olmak gerekir.

*

Hayat acımasız bir mücadele ve keskin bir imtihandır. Mücadele edenler ayakta kalacak veya onurlarıyla yıkılacak, mücadele ediyormuş gibi yapanlarsa teslim olacak ve esir düşeceklerdir.

Başarı elbette ancak Allah'tandır, hayatta zafer de kazanılabilir, yenilgiye de uğranılabilir. Yenilmek doğaldır, insan yenile yenile yenmeyi de öğrenebilir, ama mücadele ruhunu yitirmiş olanların kazanmaları artık imkansızdır.

Savaş, siyasi mücadele veya ticari rekabette bütün umudunu rakibinin yumuşamasına bağlayanlar, yitirmişlerdir.

En kötüsü, komutanın köle ruhlu olmasıdır, ardındaki kitleyi ruhen köleleştirecektir. Ruhen köleleşmiş olanlarsa, bir daha hürriyeti tadamazlar.

Ruhen köleleşenler, bir zaman sonra "efendileri"nin parasız savunucuları olacaklardır. Efendilerine düşmanlık yapıldığını öne sürecek ve yapanlara karşı "sert çıkacak", arslanlar gibi kükreyeceklerdir.

Komutanın yaşam'a çok bağlı olması savaşta felakettir, siyasi liderin "siyasi yaşam"a olan tutkusu, siyasi hırsı ise siyasi mücadele için bir yıkımdır.

"Savaş" ve "siyaset"in belki en temel gerçekleri bunlardır. Sun Tzu 2 bin 400 yıl önce konuşmuş olabilir, ama şöyle bir bakalım çevremize, dediklerinden başkası yaşanıyor mu?!

Cesaret, kararlılık ve güvenilirliği olmayan, her halükârda "yaşama"ya niyetli komutanlar, kendilerini eleştirenleri "siyasetten anlama" türünden "savaştan anlama" hikayeleriyle uyutabilirler, ama zaferi sağlamaya yetmez bu.

Çünkü, adına savaştan anlama denilen mistik birşey varsa eğer, tam da cesaret ve kararlılıktan ibarettir bu.

SÜREÇ

4 Eylül 1998

Bundan bir buçuk yıl önce, 28 Şubat Süreci denilen "ara rejim dönemi" başladığında, "eğitimde sekiz yıl" meselesiyle ilgili olarak arkadaşlarıma defalarca şunu söyledim:

"Toplumun dindar kesimi vuruldu, ama acısını henüz duymuyor, ilerde duyacak."

Öyledir, kurşunla veya kesici bir aletle yaralanan insan önce acısını duymaz, sadece akan kanı görür, acı ardından gelir.

İlköğretimi sekiz yıla çıkarmak, başörtüsü ile devam edilebilen İHL'lerin orta kısımlarını kapatmak şu anlama geliyordu: Kız çocukları artık, genç kız oldukları 14 yaşına kadar başı açık olarak yaşayacaklardı.

"Hayır, benim çocuğum okumasın, evinde otursun, varsın cahil kalsın" bile diyemezdiniz.

Evinde oturacaksa bile, 14 yaşına kadar başı açık kalacak ve açılmaya alışacaktı. Birileri evinde oturanların bile küçük yaştan örtünmeye başlamalarına izin vermek istemiyorlardı.

Peki, hak ve hürriyetlerinin çiğnenmemesi, insan onuruna yaraşır biçimde yaşayabilmesi, demokratik hak ve hürriyetlerinin korunması, Anayasa ile teminat altına alınan din ve vicdan hürriyetinin ayaklar altına alınmaması için toplumun kendisine oy verdiği siyasetçiler ne yapıyordu?

Kararların altına imza atıyor ve halka sabır telkin ediyordu.

Gözyaşları içinde dramatik tablolar çizerek verdikleri vaazlarıyla cami cemaatini vicdan azabına sürükleyenler ya ne yapıyorlardı?

Cami cemaatini bile suçluluk psikolojisine sürükleyecek kadar Allah'ın emirleri karşısında hassas olduklarına göre, "Zalimler için yaşasın Cehennem!" mi diyorlardı?!

Hayır, başörtüsü karşıtlarının "içtihat" ettiklerini, yanılsalar bile sevap işlediklerini söylüyorlardı.

Keramet tellallığı yapanlar ne alemdeydi peki?

Onlar da, zorbalıkta keramet ve hikmet bulacak kadar geniş mezhepli kalem arayışına girmişlerdi.

"Dağ"da cihad etmek, sulu sepken vaazlar vermek, keramet anlatmak kolaydı, ama "şehir"de herkesin ipliği pazara çıkıyordu.

*

Cerrahpaşa Tıp'lı başörtülü öğrenciler "Beyaz Yürüyüş"ü düzenledikleri sırada, "Pilot bölge" başlığıyla bir yazı kaleme almış ve birilerinin toplumun nabzını tuttuklarını, tepkisini ölçtüklerini söylemiştim.

Demişim ki, şimdi "provokasyona gelmemek için" tepki göstermeyenler, yarın bütün Türkiye genelinde başörtülülere üniversite kapıları kapatılıp kendi yakınları da işin ceremesini çektiği için feveran ettiklerinde, birileri onlara, önceki gibi mutedil, aklı başında, sakin, ölçülü, dengeli ve ağırbaşlı olmaları gerektiğini söyleyeceklerdir.

Evet, iş şimdi ilahiyat fakültelerine kadar gelip dayanmış durumda...

Ve bu noktada bırakılmayacaktır.

Yapılması gereken, bu süreç başladığı ve birileri Anayasa ve yasaları, insan hak ve hürriyetlerini hiçe saydıkları, millet iradesini çiğnemeye başladıklarında, milletin vekillerinden "kanaat önderleri"ne, yazar-çizerlerden iş dünyasının öncülerine kadar herkesin olanca gücüyle tepki göstermesiydi.

Ne yazık ki tam tersi oldu. Kimileri "uyum" mesajları verdiler, kimileri "içtihat" dalkavukluğuna soyundu, kimileri de seslerini kesip araziye uydular.

"Gönüllü kültür teşekkülleri" diye sözde halkı temsil eden bir oluşum vardı, ne yaptı?! Neden o süreçte tepki göstermedi?!

Çünkü gerçekte içi kof bir oluşumdu, adamlarda parlak laflar vardı ama yürek yoktu.

*

Gerçekle yüz yüze gelmenin acısını yaşıyor toplum şimdilerde.

Birincisi, birilerinin aslında insaf, merhamet, hoşgörü, insanlık, hakkaniyet, hukuka saygı, adalet gibi hasletlerden hiç de nasiplerinin olmadığı fark ediliyor.

İkincisi, parlak yarınlar vaad eden birtakım sahte kurtuluşçuların aslında kalıplarının adamı olmadıkları öğreniliyor.

Sahte kurtuluşçular felç olmuş durumdalar, bu yüzden kendi tutumlarını onlara endeksleyenler de felçli vaziyetteler.

Bunlar, aldatıldıklarını yüreklerinin derinliklerinde hissediyorlar, ama kendilerine bile itiraf etmeye korkuyorlar. Bir taraftan da bundan utanç duyuyorlar, o yüzden bu duygularını bastırıyor, bilinçaltına itiyorlar.

İşte o nedenle, birilerinin benim gibi bu gerçekleri seslice telaffuz etmesinden rahatsız oluyorlar. Ben veya başkaları bu gerçekleri söylemesek, sanki bu gerçekler gerçek olmaktan çıkacakmış gibi.

*

Hayır, birileri lider ve önderlerini olduklarından daha büyük görmeye başladılar. Onları Kur'an ve Sünnet'e göre sorgulamak yerine, her yaptıklarında hikmet aradılar. Yanlış işlere kimisi "siyasetten anlama", kimisi "hikmet" ve "keramet" adını verdi.

Öyle bir çağda yaşıyoruz ki, ilim Allah'a ve Resulü'ne itaate çağırıyordu, başka hiçbir şey istemiyordu, ama sözde Şeriatçılar "meşayihe itaatin sınırları"nı tartıştılar. Fakat aynı kişiler Kur'an ve Sünnet'e aykırı işleri "emir ve komuta zinciri içinde" yerine getirdiler. Liderin her dediğini, "siyaset" öyle gerektirdiği için yaptılar. Ölünün ölü yıkayıcısına tabi olduğu gibi liderlerine tabi oldular.

Ve yine, zamanımızın tarikat zamanı olmadığını, ilmiyle amil salih zatların irşadının değil cemaat dinamiğinin etkili olduğunu söyleyenler, hocalarına, hiçbir şeyhe nasip olmayacak şekilde bağlandılar. Farzların teferruat olduğunu kabullendiler, gerektiğinde başlarını bile açtılar.

TÜRK MÜNAFIKLIĞI

6 Eylul 1998

Bir "Türk Müslümanlığı"nın varlığını kabul edenler, bir Arap veya İran Müslümanlığı'nın bulunduğunu da zımnen kabullenmiş olurlar dersem, biliyorum ki, bilineni tekrarlamaktan öte birşey yapmış olmam.

Çünkü, Türk Müslümanlığı kavramını ortaya atanlar, niyetlerinin toplumu "Arap veya İran Müslümanlığı"nın (!) etkisinden uzak tutmak olduğunu zaten saklamıyorlar.

Bu arada kimileri de, "Ben Arabım ama Arap benden değil" şeklinde bir hadis rivayet ediyorlar.

Böyleleri, sözlerinin arasına hadis katmaya pek yatkın olmadıklarından, nihayet hadisleri hatırladıkları için onları kutlamak gerekir. Tabii rivayet ettikleri hadis uydurma olmasa.

Kendileri Araplar'ı sevmiyor olabilirler, ama Yahudi uydurması sözlere bakarak Peygamber Efendimiz s.a.s. adına konuşmak yerine, biraz hadis kitabı karıştırırlarsa hiç fena olmaz.

Hoşlarına gitmeyebilir, ama Ramuz el-Ehadis'te Araplar'la ilgili birkaç hadis yer almakta:

"Şu üç sebepten dolayı Arab'ı sevin: Ben arabım, Kur'an Arapça'dır ve Cennet ehlinin lisanı da Arapça'dır." (17/12)

"Fakirleri sevin ve onlarla oturup kalkın. Arab'ı kalbden sev. Kendi nefsin hakkında bildiğin şeyler, seni diğer insanlardan men etsin." (17/13)

"Arab'ı ve onların bekasını da sevin. Zira onların bekası İslam'da nurdur. Son bulmaları ise İslam'da zulmettir." (17/14)

*

Bu hadislerden, Araplar'ı Peygamber Efendimiz s.a.s.'den ve İslam'dan dolayı sevmek gerektiği anlaşılıyor.

“Yaratılanı severim Yaratan’dan ötürü” sözünü beğenenler, Araplar’ı da Allahu Teala’nın yarattığını herhalde unutmayacaklardır.

Bununla birlikte, Baas ideolojisini benimseyen, yani Arap ırkçılığı ile sosyalizmi harmanlayıp İslam'a sırtını dönen Araplar'ı sevmek için herhangi bir neden yok.

Osmanlı'yı sömürgecilikle suçlayan ama İngilizler ve Amerikalılar'la anlaşıp ülkelerini onlara soyduran, buna karşılık onların yardımı ile iktidarlarını sürdüren günümüz Arap rejimlerini sevmesi de kimseden beklenemez.

Sevilecek türden İslam'a bağlı Araplar'ın azınlıkta kaldıkları ve ülkelerinde her türlü zulme maruz bırakıldıkları bir devirde, yani "beka"larının sözkonusu olmadığı bir zamanda, Araplar'ı sevme telkininde bulunmak faydasız, biliyorum.

*

Ama, Arap düşmanlığını anlamama yetmiyor bu.

Eğer İngilizler'le bir olup bizi arkadan vurdukları için onlardan nefret edeceksek, neden İngilizler'den de nefret etmiyoruz?! Neden hemen "Yurtta sulh, cihanda sulh"çu oluyoruz?!

Anadolu'yu işgale çalışan, köyleri yakıp yıkan, halkı katleden, ırz ve namus düşünmeden saldıran Yunan'a şimdi birileri çiçek sunar, zeytin dalı uzatırken, hala "Araplar bizi arkadan vurduydu" nakaratının dillerde dolaşması, utandırıcı bir ikiyüzlülük değil mi?

*

Araplar, Peygamber Efendimiz s.a.s.'e bir Arap Müslümanlığı'nı kabul ettirmek için az uğraşmadılar. Bunun için savaştılar da.

Onlar faize, içkiye, kumara, fuhşa... izin veren bir Arap Müslümanlığı istiyorlardı, olmadı.

En son müslüman olanlardan Taifliler'in temsilcileri Peygamber Efendimiz s.a.s.'in yanına Medine'ye geldiklerinde, zina, içki ve faizin kendilerine serbest olmasını, ayrıca namaz kılmamalarına da müsaade edilmesini istemişlerdi. Yani bir "Taif Müslümanlığı" istiyorlardı.

Aldıkları cevap, "İçinde namaz bulunmayan dinde hayır yoktur" oldu. İçki, faiz ve zinanın haram olduğunu da Resulullah Efendimiz s.a.s., ilgili ayetleri okuyarak bildirdi. (M. Asım Köksal, İslam Tarihi, C. 16, ss. 303-304)

Arap Müslümanlığı diye birşey yoktur, Müslümanlık, Araplar'ın başlangıçtaki sert tepkilerine rağmen onlar arasında yerleşmiştir.

Müslümanlık Kur'an ve Sünnet Müslümanlığı'dır. Eğer Kur'an ve Sünnet'i anlayıp yaşama anlamında bir müslümanlık modeli aranıyorsa, ancak "Sahabe Müslümanlığı" kabule şayandır.

Ama birileri kendilerine göre Şeriatsız bir Türk Müslümanlığı icad etmeye çalışırlarsa, bu ancak "Türk Münafıklığı" olur. Buna diledikleri gibi şekil verebilirler.

Ne de olsa, münafıklığın kaynakları Kur'an ve Sünnet değildir...

"BU BİR RIZA LOKMASIDIR, YİYEMEZSIN DEMEDİM Mİ?"

7 Eylül 1998

Bundan dokuz yıl önce, Özal'ın cumhurbaşkanlığına adaylığının gündemde olduğu sıralarda, Almanya'nın Münster şehrinde öğrenciydim. Türk işçilerinin yok denecek kadar az sayıda bulunduğu bu üniversite kentinde, İslamî değerlere bağlı Türk öğrenci sayısı iki elin parmaklarını bulmuyordu. O yüzden, her birimiz ayrı bir gruba mensup olduğumuz halde, ilişkilerimiz çok canlı ve samimi idi.

Bu arkadaşlarımdan felsefe doktorası yapan biriyle Türkiye'deki siyasi gelişmeler üzerine konuştuğumuz bir gün, Özal'ın aslında aday olmayacağını, aday olacakmış gibi görünüp gündemi belirlediğini, son anda sürpriz bir ismi açıklayarak seçtireceğini öne sürmüştü.

Aksini savundum, bence Özal cumhurbaşkanı olmak istiyordu ve büyük ihtimalle de olacaktı. Bu minval üzere boş yere epeyce tartıştık.

Haftalar sonra, Özal'ın cumhurbaşkanı seçilmesinin ardından, hiç beklemediğim bir anda arkadaşım bana, kendisinin yanıldığını, benimse haklı çıktığımı söyledi ve ekledi: "Ama Türkiye'nin yüzde 95'i de yanıldı zaten."

Sorun işte buradaydı, o, yüzde 95'in bulunduğu tarafta yer almayı seçmişti. Sırtını çoğunluğa dayıyordu.

Arkadaşıma hiçbir şey söylemedim, çünkü daha önce neden öyle düşündüğümü anlatmıştım.

*

Ben Özal'ın cumhurbaşkanı olmak istediğini ve olacağını tahmin ediyordum, çünkü makam ve mevki sevgisi kural, bunu aşmış olmak ise istisnadır.

Özal'ın cumhurbaşkanı olmayıp teamüle bağlı kalması, o makamı emekli askerlerin tapulu malı sayan statükocu ve korkak politikacılar arasında yer almasına bağlıydı.

Halbuki Özal, bildiğim kadarıyla, korkak değildi, satükocu hiç..

Özal'ın korkak ve statükocu olmadığı halde, elinde imkan varken, cumhurbaşkanlığı makamını başkasına sunması için, "istisna" içinde yer alması gerekiyordu, ama değildi, ben öyle görüyordum.

Özal'ın son anda "başkası"nı aday göstereceğini düşünmek, sadece Özal'ı değil, genel olarak "insan"ı tanımamaktan kaynaklanan bir yanılgıydı. İnsanı tutkularından arınmış ve daima rasyonel hareket eden bir varlık olarak düşünmekten kaynaklanan bir hata idi.

Böylesi bir rasyonellik ancak "evliya"da olabilirdi, bunu çok iyi anlamıştım.

*

Biliyordum ki, insanoğlu tutkularının esiridir, rasyonellik tanımı bile tutkularına endekslenmiştir. "Bilim" adına konuşan Batılı iktisatçılar, insanın rasyonel hareket etmesinden bahsederken, bununla onun tutkularından arınmış olmasını değil, bilakis "çıkar"ını maksimum düzeye taşımayı hedeflemesini anlarlar.

Özal cumhurbaşkanı seçilince arkadaşıma "Ben söylememiş miydim?!" demeyi düşünmedim, aklıma bile gelmedi. Özal cumhurbaşkanı seçilse ne olurdu, seçilmese ne?!.. Bunu doğru tahmin etmenin bizim açımızdan faydası neydi ki?!..

Fakat bazen insan, "Şöyle şöyle yapılırsa şu zararlara uğranılır" veya "Şunlar yapılmazsa şöyle zorluklar ortaya çıkar" türünden uyarılarda bulunur. İşte o zaman, uyarıları kaale alınmaz da haklı çıkarsa, "Ben söylemiştim" der.

Övünmek için değildir bu, anlaşılmamanın, kimi zaman konuşması engellenmiş olmanın verdiği ıstıraptan dolayıdır.

"Fakat müjdeci gelince, gömleği (Yakub'un) yüzüne koydu, derhal gözleri açıldı. 'Ben size, Allah'tan (bir ihsan olarak), sizin bilemeyeceklerinizi, ben bilirim, demedim miydi?' dedi." (12/96)

*

"Ben söylemiştim" diyebilmek, insanın kendi bilgi, tecrübe ve zekasıyla eldeki verileri değerlendirip analiz yapmasına ve doğruları yakalamasına bağlıdır.

"Ben telefonu icat ettim" diyebilmeniz için, hiç kimsenin telefon diye bir cihazı tahayyül bile etmedikleri zamanda onu akıl edip yapmış olmanız gerekir. Eğer size birisi onu öğretmişse, "Ben telefonu buldum" demek dehanızı kanıtlamak değildir, komik duruma düşmek ve zekanızın yetersizliğini ifşa etmektir.

Sosyal, iktisadi ve siyasi analizler de böyledir. Kimsenin aklına bile gelmediği bir anda bilgi, tecrübe ve zekanıza dayanarak yaptığınız analizlerle geleceğe ışık tutabiliyorsanız, övünseniz de hakkınız vardır.

Ama, başkalarının kulağınıza fısıldadıklarıyla fiyaka yapmaya çalışıyorsanız, o takdirde ne kadar dövünseniz azdır.

*

Şimdilerde IQ diye bilinen zeka yanında bir de EQ denilen duygusal zekadan söz etmek Batı'da moda.

Zekası yeterli olanlar "Ben söylemiştim" demelerini sağlayacak avantaja sahiptirler, EQ'su ileri olanlarsa, ne zaman "Ben söylemiştim" demeleri gerektiğini bilmelerini sağlayacak duyguya sahiptirler.

IQ'su ileri fakat EQ'su yetersiz kişiler, birtakım politikacılar gibi demagojiyi en ileri sınırına taşırlar.

Mesela Ecevit'in üslubu öyledir.. Bakarsınız ki muhatabına şöyle diyor: "Bana kel diyorsun ama, ben sana topal olduğunu hiç söylüyor muyum?"

Sanki böylece karşısındakine topal dememiş oluyor.. Hem topal diyor, hem de topal dememiş gibi dürüstlük numarası yapıyor.

Bazıları da vardır ki, "Şöyle şöyle demiyoruz" derken gerçekten onu demediklerini zannedecek, "Şöyle şöyle diyerek övünmüyoruz" derken de övünmediklerini sanacak kadar samimidirler. Çünkü sadece EQ'ları değil, IQ'ları da yetersizdir.

"Şöyle şöyle diyerek övünmüyoruz" demek iki kere övünmektir, hem onu diyerek övünmek, hem de "övünmemek"le övünmek..

İnsan ya susmalı, ya da, başkalarına ders vermeye çalışıyorsa, geçekten övünülmeye değer şeylere sahip olmalıdır.

Şeyh Sadi, bir bilgenin, ateş-endazlık öğrenen bir Hinduya şöyle dediğini anlatır:

"Görüyorum ki senin evin kamıştan. O halde, bu oyunu bırak!"..

YAZMAK

8 Eylül 1998

Konuşan ama aslında hiçbir şey söylemeyen, yazan ama gerçekte hiçbir şey öğretmeyenler, bu dünyanın en rahat insanlarıdırlar. Görülmemiş bir huzur içinde icra-yı sanat ederler.

Şöyle yazıp konuşurlar mesela: "Eğitim dünyanın en önemli işlerinden birisidir. Bir ülkede eğitimin durumu kötü ise o ülkenin geleceği karanlık olacaktır. İnsanların faydalı kişiler haline gelmeleri eğitime bağlıdır...."

Sanki aksini düşünen varmış da, birileri eğitimin zararlı bir iş olduğunu savunuyormuş gibi, eğitimin yararlarını anlatır ve insanları aydınlatmış olmanın derin hazzını yaşarlar.

Böyleleri havasız yaşanamayacağını, trafik kurallarının lüzumlu olduğunu, insanın beslenmezse hastalanıp öleceğini çok güzel anlatırlar.

İkinci bir grup daha vardır ki, bunların işi gücü de aleme nizamat vermektir. Yazı ve konuşmalarını şu türden sözler süsler: "Ülke olarak tarihi bir dönemeçten geçtiğimiz için birlik ve beraberliğe her zamankinden daha fazla muhtacız. Bu nedenle herkes sorumluluğunun bilincinde olmalı, geleceğimizin huzurlu ve müreffeh olmasını sağlayacak adımlar geciktirilmeden atılmalıdır. Hükümet siyasi, sosyal ve ekonomik alanda yapılması gerekenleri uzak görüşlü ve gerçekçi politikalar çerçevesinde gerçekleştirmelidir. Milletvekilleri milletin güvenine layık olduklarını gösterecek şekilde davranmalıdırlar...."

Herkese akıl dağıtan böylesi üçüncü sınıf bilgelerin tek kusuru, kimsenin onların tumturaklı ama içi boş laflarını "takacak" vakti olmadığını fark edememeleridir.

Ben yazılarımda işte bu iki tür gevezelikten kaçınmaya azami gayret gösteriyorum. Malumu ilam etmekten ve lüzumsuz akıldaneliklerden kaçınmaya çalışıyorum.

Eleştiriyorum ama kimseye kendi işini öğretmeye kalkışmıyorum.

Zor olanı tercih ediyorsam eğer, nedeni, okuyucuya duyduğum saygıdır. Ona haksızlık etmek istemememdir.

AH O DUYGULAR

9 Eylül 1998

Süleymaniye Camii'nin minaresiyle ilgili olarak Mimar Sinan'la bir çocuk arasında geçen olayı hemen herkes bilir. Bağıra çağıra minarenin eğri olduğunu söyleyen çocuğa Mimar Sinan, minarenin doğru olduğunu anlatmaya hiç kalkışmıyor. Tek yaptığı, işçileri binbir zahmete koşarak halatlar bağlatıp minareyi çektirmek. Bir yandan da soruyor, "Minare düzeldi mi?" diye. Çocuk, "Evet, şimdi düzeldi" diyene kadar bu oyun devam ediyor.

Daha sonra kalfaları Mimar Sinan'a, minare doğru olduğu halde neden böyle yaptığını soruyorlar. Diyor ki, "Eğer böyle yapmasaydım bu çocuğun yaydığı şayiaya insanlar inanır ve herkes böyle düşünürdü."

Gerçekten de insanlar bina yapımından hiç anlamayan bir çocuğa inanırlar, fakat Mimar Sinan gibi bir ustaya kulak vermezlerdi.

*

Fakat daha ilginç olan, Mimar Sinan'ın çocuğu ikna için hiçbir şey söylemeyip, ondaki algı yanılgısını güya minare hareket edermiş gibi yine bir başka algı yanılgısıyla düzeltmesidir.

İnsanların çoğunluğu böyledir. Akıllarıyla değil, duygularıyla hüküm verirler. Bu yüzden de kanaatlerini değiştirmek için yürütülen muhakemeler genellikle boş çabalardır.

Gustave Le Bon, Kitleler Psikolojisi adlı kitabında şöyle der:

"Hatip, dinleyenlerin düşüncelerini değil de, kendi düşüncelerini takip ederse, yalnız bu sebeple bütün etki ve nüfuzunu kaybeder. Düşüncelerinde sıkı bir mantık

zincirine sarılan zekalar, kitlelere hitap ettikleri zaman böyle bir mantıki inandırma yoluna başvurmaktan kendilerini alıkoyamazlar. Fakat delillerinin etkisizliği kendilerini hayrete düşürür."

Böyle olduğu içindir ki, en ince hesaplara dayanarak en uygun aletlerle ve azami dikkati sarf ederek dünyanın zahmetine girip minare yapsanız bile, bir çocuğun onun hakkında verdiği "eğri" hükmü, size silinmez bir leke sürmeye yetebilir.

Nedenini Le Bon şöyle açıklar:

"Duygularla mücadele edileceği zaman, düşüncenin mutlak acizliğini yakından görmek için ilkel insanlara kadar inmeye gerek yoktur. En basit mantığa aykırı olan bazı hurafelerin uzun asırlar boyunca ne kadar sağlam, yerinden sökülmesi ne kadar güç olduğunu hatırlamak yeter."

Ve işin ilginç tarafı bu hurafelere inanma açısından aydınla sıradan vatandaş, tahsilli ile cahil arasında fark yoktur. Bunu Le Bon şöyle örneklendirir:

"Orta zamanlar ve Rönesans devrinde gerçi aydın kimselerin sayısı çoğaldı; fakat bunların içinde, bu hurafelerin çocukça olan yönlerini görmüş ve … kendisinde hafif bir şüphe uyanmış bir kimse bulunmamıştır."

*

Maalesef gerçek budur, hurafelere inanma noktasında okumuşla cahil arasında hiçbir fark yoktur.

Yüzyılımızda dinî hurafelerin yerini sosyal, siyasi ve ekonomik hurafeler almıştır. Bu yüzden de herhangi bir siyasi ve sosyal hurafeyi akıl ve mantıkla çürütseniz bile netice alamıyorsunuz. Çünkü sorun aklî değil, duygusal.

İnsanların hayatına bilgi değil, sihirli kelime ve sloganlar yön veriyor günümüzde.

Le Bon şöyle diyor:

"İspanya'nın 1873 kanlı ihtilali herkesin kendi emeline göre yorumladığı böyle bir sihirli, anlamı belirsiz deyim ile gerçekleşti. Zamanın yazarlarından biri, bu ihtilalin oluşumunu şöyle anlatmıştır: Radikaller keşfetmişlerdi ki, merkeziyetçi bir cumhuriyet kıyafet değiştirmiş bir monarşidir. Milletvekilleri ise onları memnun etmek için bir formül buldu ve 'federal cumhuriyet' ilan etti ki, buna oy kullananların hiçbiri ne gibi birşeye oy verdiklerini bilmiyorlardı. Fakat bu formül herkesi sevindiriyordu. Bu bir rüya, bir sarhoşluk haliydi. Artık yeryüzünde erdem ve mutluluğun saltanatı hüküm sürecekti. Rakibi kendisine 'federal' ünvanını vermekten kaçındığı için bir cumhuriyetçi üye, sanki müthiş bir hakarete uğramış gibi öfkeleniyordu."

*

İnsanlara ne anlatsanız bir noktadan sonra boş..

Bir "siyasetten anlama" sihirli formülü bütün akan suları durdurmaya yetiyor. Yenir mi yenmez mi, canlı cansız mı, gerçi kimse bilmiyor ama, ne zararı var.

Laiklik.. Kimse tanımlayamıyor, ama varsın olsun.

İrtica.. Kimse parmağıyla gösteremiyor, ama en büyük düşman.

Demokrasi.. Ey demokrat ruh, geldiysen üç defa masaya vur diyoruz, sadece asker postallarının sesi duyuluyor, ama kim diyebilir demokrasi yok diye?!...

YASALAR ÇERÇEVESİNDE

10 Eylül 1998

İran'da "İslam Devrimi" gerçekleştirildiği sırada ülkemizde gençler arasında bir "radikallik" salgını başladığını, o günlerde genç olanlar iyi hatırlarlar. Bu salgının etkisi, 80'li yılların sonlarına kadar zayıflayarak devam etmişti.

Ne var ki bu etki birşeyler yapmak değil de yapmamak şeklinde tezahür ediyordu.

Mesela cuma namazına gitmemek suretiyle birileri akıllarınca düzeni protesto etmekteydiler. Sanki kendilerinin cuma namazı kılması başkalarının çok umurundaymış gibi.

Bazıları da, Türkiye'deki "rahatlık"tan müşteki idiler. Oturup kalkıp, müslümanlara baskı yapılsa ve zor şartlarla karşılaşsalar daha çabuk uyanacaklarını savunurlardı.

Bu görüşleri hiçbir zaman benimsemedim. Eğer baskı işe yarasaydı, İslamî uyanışın en canlı olduğu bölgelerin Orta Asya, Balkanlar ve Doğu Türkistan gibi yerler olması gerekirdi. Radikal arkadaşlarıma bu örneği çok verdim.

Şimdi geldiğimiz şu noktada, eski tüfek radikallerin Türkiye'deki tablodan, insanlar uyanacakları için, çok mutlu olmaları gerekiyor aslında.

Ama biliyorum ki, onlar şimdi de, "acı reçetelere dayalı" radikallik rüyasının bir an önce uyanmaya çalıştıkları bir kabusa dönüşmesinden muzdaripler.

*

Yeni Şafak Gazetesi'nin dünkü sayısının birinci sayfasını görünce, bunları yazmak geldi içimden.

Manşete çekilen haberin spotu şöyleydi: "Başörtüsü yasağı Anadolu'daki üniversitelere de sıçrarken FP'li Gül'ün eşi de yasağa takıldı."

Hemen yanda da şöyle bir haber vardı: "Diyarbakır DGM'de Erbakan yargı önünde. 3 yıl hapsi isteniyor."

Nazlı Ilıcak'ın yazısının başlığı ise şöyleydi: "İstanbul Valisi ve Çin Seyahati". Çin'e davet edilen R. Tayyip Erdoğan'ın gezisinin Vali tarafından veto edilişini konu edinmişti.

Ilıcak'ın yazısının hemen altındaki birinci sayfa haberinin spotu işe şöyleydi: "FP lideri Kutan, Başsavcı Savaş'ın, Erdoğan için hazırladığı tebliğname ile bölücülük yaptığını söyledi."

Bir günlük gazetenin sadece bir günlük sayısı, "Türkiye'nin bugün"ünü anlamak

için yeterliydi.

Artık radikal çıkışlar bitmişti. Kimileri "durumdan vazife" çıkarıyorlar, kimileri de "haklı mücadelelerini yasal platformlarda sürdüreceklerini" vurguluyorlardı.

İnsan hak ve özgürlüklerini, Anayasa'da yer alan din ve vicdan hürriyetini birileri "rahatça" çiğniyor, hakkı çiğnenenlere ise "Yasalar çerçevesinde mücadelemizi sürdüreceğiz" demek düşüyordu.

Bu aslında, "Yasaları çiğneyerek haklarımızı gasp edenlere, onların izin verdikleri sınırlar içinde cevap vermeye çalışacağız" demek oluyordu.

*

Bu gibi konularda ben daima şu ayet ışığında düşündüm:

"Eğer Allah insanların bazısını bazısıyla defetmeseydi, içlerinde Allah'ın ismi çok anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler çoktan yıkılırdı. Elbette Allah dinine yardım edeni muzaffer kılacaktır." (22/40)

Evet, çoktan yıkılırdı.

Eğer "rahatlık" varsa, bu, birilerinin şerrini defedenler sayesindedir, zorluk olsun da insanlar uyansın diye temenni edip bekleyenlerin değil.

Ve eğer irtica değil de "rahatlık elden gidiyor"sa, nedeni, şerri defetme niyet ve kararlılığında insanların bulunmayışındandır.

Aradığı desteği ailesinden bile yeterli ölçüde göremeyen bir başörtülü genç kızcağızın "yasalar çerçevesinde mücadele" etmesi tabii ki alkışlanacak birşeydir.

Ama, yasaları Anayasa'ya uygun yorumlayıp uygulayacak konuma geldiğinizde, "derin devlet" denilen çeteye karşı herşeyi göze alıp "yasalar çerçevesinde mücadele" edemiyorsanız, yasaların size verdiği yetkileri ne pahasına olursa olsun uygulama kararlılığınız yoksa, Allah'ın birilerinin şerrini sizin dışınızdaki birileri vasıtasıyla defedeceği zamana kadar birtakım şeylere katlanacaksınız demektir.

"Kimseyi ürkütmeyelim, yoksa şartlar daha da kötüleşir" deyip hakkınızı savunmadıkça, Allahu Taala c.c.'dan değil insanlardan korktukça, "Elbette Allah dinine yardım edeni muzaffer kılacaktır" vaad-i ilahîsine değil de birilerinin yumuşamasına güvendikçe rahatlık elden gidecektir...

MESELENİN ASLI

11 Eylül 1998

Dünkü yazımda, insanların "uyanması" için baskı rejimine özlem duyan "radikal"lerden, şerde hayır arayanlardan söz etmiştim.

Bir devlet için düşünüldüğünde, baskı, özgürlükleri kısıtlayıcı daha fazla yasa çıkarılması ve uygulanması anlamına gelir.

Gustave Le Bon, Kitleler Psikolojisi adlı eserinde şöyle der:

"Milletlerin kabul ettikleri bu kısıtlayıcı yasalar cezasız kalmaz. Böylece her türlü boyunduruğa katlanmaya çalışan milletler, boyunduruğu istemeye başlarlar ve bütün doğal reflekslerini ve enerjilerini kaybederler."

İnsanların köle ruhlu hale gelmesi ise, Le Bon'a göre toplumsal çözülmenin işaretidir:

"Bazı milletlerin herhangi bir rejimde görünüşte sahip oldukları bütün özgürlüklerin kısılması, bu rejim kadar o milletlerin de ihtiyarlamış olmasının bir sonucu olarak görülmektedir. Özgürlüklerin kısıtlanması, şimdiye kadar hiçbir uygarlığın kurtulamamış olduğu çökme devresinin ilk belirtilerinden birisidir."

*

Ruslar bunu yaşadı.. Özgürlükleri ellerinden alındı, devlet mekanizmasının canlı dişlileri haline getirildiler.. Sonuçta, dev askeri harcamaları ve gösterişe yönelik uzay çalışmalarıyla dış dünyayı ürküten Sovyet İmparatorluğu içerden çürüdü. Gorbaçov, kapitalist dünya karşısında yenildiklerin anladı, her mağlup gibi galibi taklit etmeye çalıştı.

Fakat siyasal karar alma düzeyinde taklit yetmiyordu, toplumsal dinamiklerin elverişli olması gerekiyordu. Oysa, Sovyet rejimi, yetiştirdiği insan tipiyle, bindiği dalı kesmişti. Bugün sadece Sovyet sosyalizmi değil, Glasnost ve Perestroika da iflas etmişse, nedeni budur.

Devletten en küçük teşkilata kadar üyelerinin özgürlüklerini kısan bütün organizasyonlar, onları boyunduruğa alıştırmış, doğal reflekslerini yok etmiş, enerjilerini tüketmiş olurlar.

Daha sonra serbest bırakıp "kendiliğinden" harekete geçmelerini beklediklerinde yaşadıkları hayal kırıklığının nedenlerinden birisi de budur.

*

Konuyu aslında İbn Haldun, Gustave Le Bon gibi isimlerden çok daha önce büyük bir yetkinlikle ele almıştır. Şöyle der:

"... hiçbir millet ve boy kendi isteği ile yöneticilere itaat ederek andığımız bu düşkünlüklere katlanmaz ve hiç bir millet düşkünlüğe razı olmadan önce, bu vergi, baç ve haraç gibi ödemelere yanaşmaz. Çünkü bu ödeneklerin her biri zulüm ve düşüklük olup, düşkünlüğe katlanmaktan çekinen kalpler hiçbir vakit buna dayanamazlar.... Çünkü bu takdirde bu millet ve boyun asabiyyeti zayıflayarak kendisini korumaktan ve karşı koymaktan aciz bir hale gelmiş olur. Asabiyyeti ile kendisinden zulmü kovamayan bir millet, düşmana nasıl karşı koyabilir ve ona üstün gelerek başkasını idaresi altına almayı ümid edebilir?"

İbn Haldun örnek olarak Yahudiler'i gösterir:

"Musa a.s. onların Şam topraklarına girmelerinde ısrar ettiğinde inat göstererek, Musa'ya ve Allah'ın emirlerine karşı isyan ettiler ve, 'Sen ve Rabbin gidiniz, onlarla savaşınız' dediler. Kur'an'ın bu ayetinden, uygun ve tercih edilen tefsirlerinden anlaşıldığı gibi, İsrailoğulları uzun yüzyıllar boyunca firavunların ve kıptilerin kahır ve zulümleri altında yaşayarak hakirliğe ve kendilerini korumamaya ve

memleketlere sahip olmak arzusunda bulunmamaya alışmış olduklarından, bu sözleri söylemişlerdir. Bunun bir sonucu olarak onlar asabiyyetlerini, yani kavmî olan hamiyyetlerini ve bir araya toplanarak kuvvet ve şecaat göstermek ve düşmanlarına karşı koymak özelliklerini büsbütün kaybetmişler, üstelik Musa'nın Allah'ın emriyle Şam'ın kendilerine ait olduğuna dair olan vaadinin doğruluğuna ve Eriha'da yaşayan Amalika'nın Allah'ın hüküm ve takdiri ile İsrailoğulları'nın yere serilmiş yaralı birer avları olduğuna inanmamışlardır. Bu da onların düşkünlük ve hakirliğe alışmış olduklarından ileri gelmiştir."

Düşkünlük ve hakirliğe alışmış olanların durumu böyledir işte..

Boyunduruğa alışmış, doğal reflekslerini yitirmiş, enerjilerini kaybetmişlerdir.

Baskı ve zulmün uyanışa neden olacağını zannedenler yanılıyorlar. Zorbalık, ancak ruhen köleleşmemiş, ama hile ile aldatılan insanlar için uyanış vesilesidir.

Boyunduruğa alışmış insanlara gelince, zulüm ve zorbalık onların "sabrını" artırır ancak.

*

İbn Haldun, İsrailoğulları'nın 40 yıl çölde özgürce yaşadıktan sonra savaşma yeteneği kazandıklarını, çünkü köle ruhlu neslin ölüp gittiğini söyler.

Demek ki, toplumun doğal refleksleri kazanması için sadece bunu düşünce bazında anlatmak yetmiyor. Ve demek ki, yeni bir nesil gerekiyor.

Düşkünlüğe ve hakirliğe alışmış organizasyonlar, partiler, cemaatler, topluluklar, milletler, ellerine imkan geçse de birşey yapamazlar.

Benim bütün anlatmak istediğim bu.. Ama anlayan nerde?..

HER DOĞRU HER YERDE...

12 Eylül 1998

Bir arkadaşım, bana yönelik "mesaj"ında şöyle bir ifade kullanıyor:

" 'Kendi aleyhimize bile olsa haktan ayrılmamak... Zalim emir sahiplerine bile hakkı söylemek' esas alınması gerekirken, 'Her doğru heryerde söylenmez' sözünün arkasına saklananlar...."

Aslında bu söz hakikati yansıtmaktadır, herşey, doğru bile olsa, heryerde söylenmemelidir.

Tutup adama "Merhaba Kör Kadı!" demek şeklindeki bir doğruluk makbul değildir elbette.

Ebu Cehil'in oğlu İkrime r.a. müslüman olduğunda Peygamber Efendimiz s.a.s. ashabını, onun yanında babası aleyhinde konuşmamaları için uyarmış, ölülerin bundan zarar görmeyeceğini ama dirilerin incineceğini ifade etmişti.

İnsanların zararı kendilerine olan kişisel kusurları da heryerde söylenmemelidir; gıybetin günah olduğunu herkes bilir.

Mesela, abdest alan birisinin ayağına bir başkasının su dökmesi ve havlu ile ayağını kurulaması bizi ilgilendirmez. Bu yaptıklarına günah da denilemeyeceğine göre, insanların mübah olan şeylerden dolayı kınanamayacakları gerçeğini hatırlamak gerekir. Falanın şu kadar parası, bu kadar kilo altını varmış; bunlarla uğraşmak doğru değildir.

Fakat bazı durumlarda bir başkası aleyhinde konuşmak gıybet günahının kapsamına girmez. Mesela insanları dolandıran birisi hakkında başkalarını uyarmak günah değildir, bilakis gereklidir: "İnsanlar onu tanıyacak diye faciri anmaktan çekiniyor

musunuz? Facirden bulunduğu hal üzere bahsedin ki, insanlar ondan sakınsınlar." (Ramuz el-Ehadis, 12/13)

*

Birilerinin, zararı kendilerine olan kişisel kusurları bizi ilgilendirmez, ama umumun maslahatını yani kamu menfaatini ilgilendiren konularda duyarlı olmak gerekir.

Bir adamın yanlış bir İslam anlayışı varsa ve evinde oturup bunu çocuklarına telkin ediyorsa kendi meselesidir, ama kamuoyu önünde İslam adına yalan yanlış ahkam kesiyorsa, yine kamuoyu önünde ona cevap verilir. Verilmezse bu vebaldir.

Kaldı ki, insanların özel hayatları değil de toplumda yaymaya çalıştığı görüşleri söz konusu olduğunda, bunları tartışmak herkesin en tabii hakkıdır. "Barika-i hakikat müsademe-i efkardan doğar."

Fikirlerini kapalı bir çevrede açıklayanlar kapalı çevrede uyarılırlar, onlara bütün bir toplumun önünde cevap verilmez. Fakat, toplumun önünde yanlış fikirleri savunanlara da cevabın kapalı ortamlarda verilmesi söz konusu olamaz.

Karşılık, amelin cinsiyle olur.

Gerek insanlar arası münasebetlerde ve gerekse uluslararası ilişkilerde mütekabiliyet esastır. Birisi size gazetesinin köşe yazarı vasıtasıyla saldırırsa aynı şekilde gazete köşesinden cevap almalıdır. Adalete riayet edip aşırı gitmeyenler yöntemde denkliğe önem verirler, ama güçte eşitlik aranmaz. Mücadelenin kuralı daha fazla güce sahip olmak ve onu kullanmaktır.

Önemli olan mütecaviz ve ilk başlatan taraf olmamaktır.

*

Birileri Akşemseddin-Fatih diye hikayeler uydurup, bu hikayeyi şer'i delil sayarak müçtehitliğe soyunup fetvalar veriyorlarsa, onlar cevap almalıdırlar.

"Sabaha kadar tesbih çekmekle birşey olmaz" diye cihad çağrısı yapıp "zikr"i yerden yere vurmuş olan sahte mücahidlere hesap sormak akıllarına gelmeyenlerin, doğruları söyleyenlere hesap sormaya hiç hakkı olamaz.

Şimdi bana diyorsanız ki, "Her doğru heryerde söylenmez", ben de size soruyorum, niçin "her yanlışın heryerde söylenmesi"ne itiraz etmiyorsunuz, etmediniz?!

Çünkü, kişisel dostluklarınız, geleceğe dönük şahsî hesaplarınız buna engel oldu.

Çünkü, "Aman falana yanlış yaptığını söylemeyeyim, belki yarın bir işim düşer" diye düşündünüz.

Çünkü, doğruyu söyleyenlerin dokuz köyden kovulduğunu biliyordunuz, onlardan olmak istemediniz.

*

Çok acıdır ki, uzun, yoğun ve sistematik propagandalar sonucu bozuk fikirler köklü bir şekilde kafalara yerleştirilmiş.

Yanlışlar söylenmiş, kökleşmiş, doğruların söylenmesi ise tepki göreceği endişesiyle genellikle ertelenmiş.

Aynı tepkinin yarın daha büyük çapta gösterileceği, çığı büyüdüğünde durdurmanın imkanı olmadığı unutulmuş. Ağacın yaşken eğileceği hatırlanmamış.

Böylece o yanlışlar meşruiyet kazanmış, gelişip serpilmiş, canavarlaşmış, doğruların söylenmesi ise "oyunbozanlık" haline gelmiş.

"Her doğru heryerde söylenmez" denilerek demir alınmış, "Her yanlış heryerde söylenir" limanında yelken indirilmiş.

"Her doğru heryerde söylenmez" doğrusunu heryerde söylemenin de doğru olmadığı unutulmuş.

Böylece, yanlışları değil de, doğruları söylemek suç haline gelmiş. Yanlışlara gözyumanların kalbi kırılmasın istenmiş, ama doğruları söyleyenler horlanmış.

"Gurur Kaf Dağı'nda derebeyi

"Onu da yaralarla kanadından

"Gelse bir şefkat meleği."..

İZZET VE MEZELLET

13 Eylül 98

Eflatun'un "Çılgın Sokrates" olarak adlandırdığı Sinoplu Diyojen'in çağdaşları, ilerde onun, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük birkaç fatihinden birisi olan Büyük İskender kadar tanınacağını sanırım hiç düşünmemişlerdir.

Bu tanınmada Büyük İskender'in de katkısı var. Onula Korinthos'ta karşılaştığında, bir dileği olup olmadığını sormuş, "Gölge etme, başka ihsan istemez" cevabını almıştır.

Bu kısa cevap unutulmamıştır, ama unutulmamaya değer bir cümledir. Büyük bir istiğna örneği vardır bu sözde çünkü.

*

Peygamber Efendimiz s.a.s., "Müminin izzeti istiğnasıdır" buyurur.

İzzet, müstağni olmaktır.

İnsanlar izzeti makam ve mevkide, servet ve parada, güç ve iktidarda ararlar, ama kimi zaman bu ancak mezellet ve zilletini artırır onların. Çünkü, sahip oldukları şeylerin ellerinden çıkması korkusu onları çoğu kez başkalarına karşı tabasbus ve dalkavukluğa iter. Böylece hor, hakir ve zelil olurlar.

Hz. Ali Efendimiz'in şu anlamda bir sözü vardır: "Dilediğine ver, emiri olursun.. Dilediğinden iste, kölesi olursun.. Dilediğinden müstağni ol, eşiti olursun.."

Diyojen, Büyük İskender'den bir şey istememekle onun eşiti konumunda olmayı seçmiştir. Fakat Büyük İskender bu tabloda zelil durumdadır, çünkü isteyen taraftır. Kendisinden bir şey istenilmesini istemiştir.

Üstünlük, başkalarının muhtaç bulunduğu insan olmak anlamına gelir. Mesela Peygamber Efendimiz s.a.s. üstündür, çünkü ona karşı istiğna mümkün değildir. Müstağni olduğunu zanneden kendisini mahveder.

Mutasavvıflar "tevekkül"den, "kimseden bir şey beklememeyi" anlarlar. Bişr-i Hafi rh. a. Şöyle der: "Eğer 'Asla halktan bir şey almayacağım' diye gönülden azmetmişsen, Allah'a tevekkül işte budur."

Yine şöyle demişti: "Dünyada aziz olmak isteyenlere söyleyin, şu üç husustan kendilerini uzak tutsunlar: İhtiyaçlarını mahluktan istemesinler...."

Zünnun-ı Mısri rh. a. De, "Tevekkülün alameti nedir?" diye sorduklarında, "Halktan ümit kesmek, beklenti içinde olmamak" demiştir.

Tasavvuf insana aziz olmayı, halka ümit bağlayıp da onların kölesi olmamayı, hür olmayı öğretir. Hür ve izzetli olanlar ancak gerçek mutasavvıflardır.

Bunun içindir ki, Nakşibendi Tarikati büyüklerinden Ubeydullah-ı Taşkendi rh. a.'in lakabı "Ubeydullah-ı Ahrar" dır, "Hürler'in Ubeydullahı"..

*

Peygamber Efendimiz s.a.s. şöyle buyurur: "Kimseden bir şey istemeyene ben Cennet'i taahhüd ederim." (Ramuz el-Ehadis, 447/5) Ashabından bazılarından, kimseden bir şey istememeleri hususunda söz almış ve o kişiler ölene kadar hiç kimseden hiçbir zaman hiçbir şey istememişlerdir.

Fakat şöyle de buyurmuştur: "Bir kimseye bir başkası tarafından bir şey verildiği zaman, eğer o kimse, o şeyi verenden daha önce istememiş ve o şeye muhtaç olduğu hissini göstermemişse onu alsın ve reddetmesin." (Hayatü's-Sahabe, C. 2, Divan Yayınları, İst. 1980,s. 383)

Bu yüzdendir ki, bazı mutasavvıflar, "Kimseden bir şey almayan er değildir. Er, hem alan hem de verendir" demişlerdir. Verileni almalıdır ama, istememek, bu yönde bir his uyandırmamak, ihsasda bulunmamak önemlidir.

*

Kimseden bir şey istemeyenler aziz ve büyük insanlardır, fakat asıl büyüklük, başkalarını da aziz tutmaktır.

Hayatü's-Sahabe'de anlatıldığına göre, adamın birisi Hz. Ali r.a.'e, "Ey Müminlerin Emiri," demişti, "benim bir istediğim var, onu önce Allah'a, sonra sana arz etmek istiyorum. Eğer dileğimi yerine getirirsen Allah'a hamd, sana da teşekkür edeceğim. Yerine getirmezsen yine Allah'a hamd edeceğim ve seni de mazur göreceğim."

Hz. Ali, "İsteğini, toprağın üstüne yaz!" dedi adama, "Zira, yüzünde dilenmenin mezelletini görmek istemiyorum." Bunun üzerine adam, toprağa, "Ben yardıma muhtacım" diye yazdı. Hz. Ali de bir takım elbise isteyip ona verdi. Elbiseyi giydikten sonra adam şöyle bir şiir okudu:

"Bir elbise giydirdin sen bana,

"Zamanla yırtılıp güzelliğini yitirecek, bense sana

"Birçok elbiseler giydireceğim güzel övüşlerimden

"Seni övüşüm, karşılık beklemediğin halde benden

"Büyük ölçüde yarar sağlayacaktır sana

"Ölü toprakları, nasıl canlandırırsa yağmur

"Övgüyle, öyle ölümsüzleşir insanlar

"Geri durma hayatta iyilik yapmaktan, ey Müminlerin Emiri

"Karşılığını mutlaka bulur kul, çünkü."

Adamın bu şiirinden duygulanan Hz. Ali, ona ayrıca yüz dinar verince birisi, "Ey Müminlerin Emiri," dedi, "adama hem elbise, hem de para verdin?.."

Hz. Ali de, "Evet," dedi, "çünkü Peygamber Efendimiz'den, 'İnsanlara layık oldukları değere göre değer verin' diye buyurduğunu işittim. Bu adamın bendeki değeri de budur."

BÜYÜK YIKIMLAR

15 Eylül 1998

Parlak kutlamaların genellikle insanlarda hayranlığa ve gelecekle ilgili daha büyük umut ve beklentilere yol açtığı görülür. Bana kalırsa, parlak kutlamalar büyük kayıpların habercisidir.

Ülkemizde yayınlanan gazetelerden birisinde köşesi olan bir İngiliz yazarın geçenlerde naklettiği İngiliz atasözü, İngilizlerin bu gerçeği milletçe fark ettiğini gösteriyor: "Büyük gururlanışları büyük bozgunlar izler."

Aydın Doğan, Hürriyet'in 50'nci kuruluş yıldönümünü şatafatla kutlarken, aklıma Erol Simavi'nin 10 yıl önce yaptığı kutlamalar gelmişti. Hürriyet'in sahibi olmakla övünüp durmuş, ardından gazetesi elinden çıkmıştı.

Başkalarını bilmem ama, Cumhuriyet'in 75'inci yılı münasebetiyle yapılan gösteriş harcamalarının bendeki tek etkisi, ülkemizin geleceğinden kaygı duymak oluyor.

*

Bundan tam 27 yıl önce, Ekim 1971'de, devrik İran Şahı, büyük kutlamalar gerçekleştirmişti. Pers İmparatorluğu'nun kuruluşunun 2 bin 500'üncü yıldönümünü kutluyordu.

Pers İmparatorluğu'nun başkenti olan Persepolis M.Ö. 330 yılında Büyük İskender tarafından yağma edilmiş ve o günden beri çölün kumları arasında hüzünlü bir harabe olarak kalmıştı. Kutlamalar nedeniyle Ekim 1971'de Şah buraya olağanüstü büyüklükte üç çadır ve yine küçük sayılmayacak 59 çadır kurdurdu. Şölenlere SSCB Devlet Başkanı, ABD Başkan Yardımcısı ile Yugoslavya Devlet Başkanı Tito'nun yanı sıra 20 kral ve Arap şeyhi, beş kraliçe, 21 prens ve prenses, 14 diğer

devlet başkanı, üç başkan yardımcısı, üç başbakan ve iki dışişleri bakanı katılmıştı. Mücevher ve madalyalarla donanmış konuklar otobüslerle Persepolis üzerindeki tepeye götürülmüş, orada, yıldızlar altında, Büyük İskender'in Persepolis'i yakıp yıkmasını temsil eden şaşırtıcı bir ses ve ışık gösterisi seyrettirilmişti.

Şölen yiyecekleri Paris, Maxim'e ısmarlanmıştı. Hepsi uçakla Paris'ten getirilen 165 adet şef garson, pastacı ve garson hizmet görmüştü. Yemekler sırasında sunulan 25 bin şişe şarap da Fransız mamulüydü. Bu debdebeli törenler için yapılan harcamalar 100 ile 200 milyon dolar arasındaydı.

Time dergisi bu olayı, "Dünya tarihinin gelmiş geçmiş en büyük cümbüşlerinden biri" olarak tanımlamıştı.

*

Böylesine ölçüsüz bir savurganlığı eleştirenlere sinirlenen Şah şöyle demişti: "Halk niçin böyle yakınıyor? 50 devlet başkanına verdiğimiz birkaç ziyafet için mi? Ne yapacaktık ki, onlara ekmekle turp mu ikram etseydik? Allah'a şükür ki İran İmparatorluk Sarayı bugün Maxim'den yemek getirtecek parasal güce sahiptir."

Bunları söylerken, çok değil sekiz yıl sonra İran İmparatorluk Sarayı'nın "bir varmış bir yokmuş" türünden bir masal haline geleceğini tahmin edemezdi.

Kutlamalar lüzumsuzdur, ama mutlaka yapacaksanız bari mütevazi olsun.

Çünkü, büyük gururlanışları büyük yıkımlar izler....

TÜRBAN TAKMAYANLARIN HAKLARI

16 Eylül 1998

Tansu Çiller'in başörtüsünü bir namus sorunu olarak takdim etmesine fena halde bozulan bir köşe yazarı, bu sözüyle onun, türban takmayanların namussuz olduğunu ihsas ettiğini ileri sürüyor.

Radikal adlı gazetenin aynı zamanda genel yayın yönetmenliğini yürüten yazar için sanırım hiçbir şey namus meselesi değil.

Namuslu olmayı, hiçbir şeyin namus meselesi olmamasında arayanların pratik zekalarına hayran olmamak ne mümkün.

Fakat asıl ilginç olan, bu radikal yazar, dindar olmanın çaresini de, hiçbir şeyin "dinin gereği sayılmaması"nda buluyor. Sözleri aynen şöyle:

"Yapılan herşey 'dinin bir gereği' olarak sunulduğuna ve nüfusun da yüzde doksan dokuzu müslüman olduğuna göre bir süre sonra, günümüz Pakistan'ında yaşananların tekrarlanmayacağının garantisi nerededir?"

Evet, aynen böyle diyor. Yapılan herşeyin dinin bir gereği olarak sunulması bizi Pakistan gibi şeriatçı ülke haline getirebilirmiş. Çare? Çare hiçbir şeyin dinin gereği olmaması.

Herhangi bir şeyin namus meselesi olarak sunulması bu beyzadeleri namussuz kategorisine sokabilir, o halde hiçbir şey namus meselesi olarak görülmemeli.

Onun içindir ki bazıları laik bir namus anlayışı kurmaya soyunmuşlar, namusun "kafanın içinde" olduğunu savunmaya başlamışlardır. Ama iş üniversitede tahsil görmeye gelince "kafanın içi" bu kafa içi namuslularına yetmiyor.

Bu adamların seviyesi işte bu. Namuslu olmak için hiçbir şeyi namus meselesi saymamak, dindar olabilmek için de hiçbir şeyi dinin gereği görmemek bulabildikleri tek çözüm.

Bir de utanmadan bu deli saçması lafları yazıp çiziyorlar.

*

Bu kadarla kalsa iyi.

Radikal yazar şunu da yazabiliyor:

"Devlet dairelerinde, okullarda türban takmayacak olan 'namussuzların' da bazı hakları olduğunu bizim siyasi İslamcı/Arapçılardan savunan bir kişi biliyor musunuz?"

Yavuz hırsız ev sahibini bastırır diye boşuna dememişler.

Hakları çiğnenenler "namuslular", fakat onlar aynı zamanda "namussuzlar"ın haklarını da savunmak zorundalar.

Namuslu, hakkını çiğneyen namussuzu mahkemeye vermiş, namussuz mahkeme salonunda bangır bangır bağırıyor: "Sayın hakim, bu namuslu benim namusumu korur muydu, Allah aşkına söyle? Bence korumazdı, o halde suçlu."

Suçlu olan namuslu, çünkü belki de hakkını çiğneyen namussuzun namusunu korumazdı.

Suçlu olan, özgürlüğü elinden alınan köle, belki de aksi durumda efendisinin hürriyetini sürdürmesi için çaba sarf etmezdi.

Şimdi bunlara ne demeli? Şöyle desek acaba anlarlar mı: "Bay namussuz, sen kenara çekil, eğer hakkını çiğnersem o zaman konuş."

*

Akıl ve mantığını kullanmadığı için akıl ve mantığı epeyce birikmiş olan bu radikal yazar, sanırım FP'yi "siyasal İslamcı" saymıyor.

Saysaydı, Kutan'ın, Çiller'e kendisinden önce tepki göstermiş olmasını dikkate alır ve susardı.

Fakat, burada FP'lilere de, "hoşgörü" müslümanlarına da ders var, ne kadar "uyumlu" olurlarsa olsunlar, bu, karşı tarafın "üstün" aklı ve mantığı karşısında tuzla buz olacaktır.

Öğrenilmesi gereken şey şu: Haklı olmak yetmez, güçlü de olmak gerekir.

Uyumlu olmak yetmez, her halükarda kavga etmek isteyenlere karşı koymayı sağlayacak cesaret ve kararlılık da gerekir.

Haksızlığa sabır yetmez, hakda sebat da gerekir.

Ben eğer kızımın başörtüsü ile okula devam edebilmesi için bir partiyi desteklemişsem ve sonra o parti haksızlığa uğradığımda bana gerginlikten yana olmadığını söylüyorsa, siyaset yapmanın anlamı ne?

BATI DESTEĞİ

17 Eylül 1998

Ben diyeyim iplik, siz deyin İP Genel Başkanı Doğu Perinçek, yüzde değil, binde değil, 10 binde bilmem kaç oy oranına sahip olduğu halde sosyalistlerin iktidarını müjdelemesiyle tanınır.

Son derece gerçekçidir.

İşte bu Perinçek, üç gün önce gazetemizde de yer alan beyanatında, "önümüzdeki dönemin Batı destekli irtica ile mücadele dönemi olacağını" ileri sürüyordu.

Bu "Batı desteği" bana önemli bir konu olarak göründü.

Batı destekli irticadan söz ederken "Batı Çalışma Grubu"nu kastediyor olabilir miydi Perinçek?

Yoksa, ABD Savunma Bakanlığı'nca "Üstün Liyakat Nişanı"na layık görülen Genelkurmay eski Başkanı Orgeneral İsmail Hakkı Karadayı da mı, YAŞ'zede subaylar gibi irticaya bulaşmıştı? Acaba genelkurmay başkanı olmak için kendisini gizlemiş miydi?

Somali'den beri Amerikalı subaylarla dostluğu fena olmayan, ABD ziyaretleri sırasında Amerikalılar'ı etkilemeyi başaran Orgeneral Çevik Bir'in faaliyetleri miydi yoksa "Batı destekli irtica" ile kastedilen?

Bunların hiçbiri değildi, çünkü Doğu Perinçek, aynı beyanatında, muazzam halk desteğine sahip İP'in 28 Şubat Süreci'ni desteklediğini söylüyordu.

Zaten Batı Çalışma Grubu ya da adları anılan komutanlar irticaya bulaşsaydılar, TSK bünyesinde kalmaları mümkün olmazdı.

Galiba "Batı destekli irtica" derken Perinçek'in ya dili sürçmüştü ya da aşırı alkollüydü.

*

Perinçek bunu hep yapıyor...

Dezenformasyon, yani "yanlış bilgilendirme" onun uzmanlık alanı.

Perinçek "Batı desteği"nden söz ediyorsa, bilin ki ortada "Batı'nın hedefi" olma durumu vardır.

Birisine "Amerika'nın adamı" diyorsa, bilin ki onu ABD artık bertaraf etmeye çalışıyordur.

ABD, kendi adamlarını "yerli", kendisine karşı olanları ise "kendi adamı" gibi göstermekte mahirdir.

Kendi adamları "yerli" görününce faaliyetlerinin gerçek yüzü gözlerden saklanmış olur. Düşmanlarını "kendi adamı" gibi gösterdiği zaman da, onları yandaşlarının gözünden düşürmüş olur.

Bu açıklamayı bazen kendisi yapar, falanca şahsın filanca Amerikan kurumuyla bağlantısı olduğu söylentisini yayar. Bazen de, kendisine karşı gibi görünen, gerçekteyse kendi adamı olan insanlar eliyle, düşmanlarını "Amerika'nın adamı olmakla" suçlar.

*

Birtakım saf insanlar, Perinçek gibilerin İslam düşmanlığı saplantısı ile ABD karşıtlıklarını yanyana koyarak, bu gibilerin ortak düşmanları olmaları hasebiyle ABD'ye yakınlık hissedebilirler. ABD'yi doğal müttefik gibi görmeye başlayabilirler.

Perinçek'in yapmak istediklerinden birisi bu. Ve bunda başarısız da değil.

Yine kimileri, "aşırı komünist" Perinçek'in kendilerini ABD dostu olmakla suçlamalarına bakarak, zamanla ABD'ye sempati duymaya başlayabilirler. Ya da, ABD'nin kendilerini desteklediği veya destekleyebileceğini sanma yanılgısına düşebilirler.

Perinçek gibilerin kimlere çalım attıklarına değil, golü nereye attıklarına bakmalı..

CAHİLDİLER, ZORBA OLDULAR

18 Eylül 1998

Bu ülkede laiklik, bilgisiz ve kötü niyetli insanların elinde cehalet olarak başladı, zorbalık olarak devam etmekte.

Bu gerçeği, artık kendisini "dördüncü kuvvet" olarak takdim eden "basın-yayın"da laiklik hakkında ahkam kesenleri okudukça daha iyi anlıyorum.

Çok satan Sabah Gazetesi'nin yazarı Güngör Mengi, dünkü yazısında laiklik için, "Bu düzende kişiye toplum içinde 'İslam'ı yaşamak' hakkı tanınamaz" diyordu.

Yazar laikliğin ne olduğunu kendince bir kere daha anlatıyordu.

Neden?

Çünkü bu ülkenin laik olduğu anayasasında yazılıdır ama laikliğin ne olduğu yazılı değildir.

Laiklik "ilahî-tanrısal" bir ilke değil. İnsan düşüncesinin ürünü. İlahî ilkeleri, onlara inananların tartışma ve değiştirip biçimlendirme hakları söz konusu olamaz. Yani tanrısal ilkeler dogmadır, değiştirilemez.

Laiklik bir dogma haline geldiğinde, tartışılamaz bir ilke olarak benimsendiğinde, bunun anlamı, laikliği ilk ortaya atan kişinin tanrılaştırılmasıdır.

Çünkü tartışılamaz ilkeler sadece tanrısal ilkelerdir.

Kaldı ki, her dinin ilkeleri, ancak müntesipleri ve inananları için tartışılmazdır. Dinler bile bu kadarla yetinirken, beşerî ilkeleri ona inanmayanlar için bile tartışılamaz sayan anlayış tam anlamıyla putperestliktir.

Ve bu, su katılmadık bir zorbalıktır.

*

Güngör Mengi denen gazete kâğıdından anayasa hukukçusu, anayasal bir ilke olan laikliği bakın nasıl anlatıyor:

"Laiklik, demokrasinin vazgeçilemez temeli, herkes için lazım olan bir hukuk sistemi, ilkeler bütünü ve yönetim biçiminin altyapısıdır."

Breh breh breh, laiklik neymiş de haberimiz yokmuş.

Laiklik ne demokrasinin vazgeçilemez temeli, ne herkes için lazım olan bir hukuk sistemi, ne bir ilkeler bütünü, ne de yönetim biçiminin altyapısıdır.

Laiklik, sadece ve sadece bir ilkedir.

Bu Güngör Mengi denen laik cahilin, yazdıklarından anlaşılıyor ki, "hukuk sistemi" tabirinin ne demek olduğunu anlaması mümkün değil. Dört işleme kafası ermeyen adama integral hesaplarını kim öğretebilir?!

Bu eblehe, İslam'ın muazzam bir hukuk sistemi olduğunu ve dünyada hukuk sistemlerinin sayısının tek elin parmaklarını bulmadığını, laikliğin bu sistemler dünyasında esamesinin okunamayacağını nasıl anlatırsınız?!

*

Dinç Bilgin müstahdemi düşünür, devam ediyor: "Bu düzende kişiye toplum içinde 'İslam'ı yaşamak' hakkı tanınamaz. Yani dilediği gibi giyinip sokağa çıkmak, hırsızın elini kesmek, zina yapan kadını taşlamak, kadın-erkek eşitliğini reddetmek kabul edilemez."

Ben de diyorum ki: "İslami düzende kişiye toplum içinde 'haksızlık yapmak' hakkı tanınamaz. Yani dilediği gibi (ahlaksızca) giyinip sokağa çıkmak, hırsızlık yapmak,

kadınlara zina yaptırıp onları meta olarak kullanmak, kadın-erkek eşitliğini çiğnemek kabul edilemez."

Düşünme özürlü laiklik teorisyeninin tarihî sözleri bundan ibaret değil: "Laik demokrasinin bireye tanıdığı hak, dilediği gibi ibadet etmek özgürlüğüdür."

Gerçekten mi?

Mesela bir subay dilediği gibi ibadet edebilir mi?!

Bir vatandaş dilediği gibi kurban kesebilir ve derisini istediği yere bağışlayabilir mi?!

Memurlar cuma namazını diledikleri gibi kılabilirler mi?!

"Efendim, çalışmak da ibadet!"

Çalışmak ibadet de, başını örtmek ibadet değil mi?!

Subay eşleri diledikleri gibi başlarını örtebilirler mi?! Subay eşlerini geçtik, üniversite öğrencileri istedikleri gibi başörtüsü takabilirler mi?!

Evet, laik demokrasi, bireye dilediği gibi ibadet etme özgürlüğünü tanır.

Ama Güngör Mengi gibiler, YÖK zihniyetliler, ne demokrattırlar ne de laik.

Onlar eskinin cahili, şimdinin zorbalarıdır..

SAHTEKÂRLIK

19 Eylül 98

Meşhur mutasavvıflardan Ebu Osman-ı Hîrî, bir gün, şeyhi Ebu Hafs-ı Haddad'a, "İçimdeki bir his, apaçık bir şekilde, 'İlim meclisi kur ve konuş' diyor" der.

Ebu Hafs rh. a., "Sana bunu söyleten his nedir?" diye sorar. "Halka karşı duyduğum şefkat hissi" karşılığını alınca da, "Bu his hangi hadde varmıştır?" sorusunu yöneltir.

Ebu Osman rh.a.'in cevabı şöyledir: "O hadde ulaşmıştır ki, şayet Hak Taâlâ bütün günahkârlara bedel olmak üzere beni Cehennem'e atıp azab edecek olsa, razıyım."

"Eğer durum gerçekten böyleyse," der Ebu Hafs rh. a., "Bismillah deyip meclis kur. Ama mecliste konuşurken şu hususlara dikkat et: Önce kendi kalbine ve şahsına nasihat et. Halkın etrafında toplanmaları seni aldatmasın ve şımartmasın, çünkü onlar senin dış yüzünü, Hak Teala ise iç yüzünü murakabe etmektedir."

*

Olayı anlatan Ebu Osman, "Sonra ben," diyor, "bir kürsünün üzerine çıktım. Ebu Hafs da, gizlice bir köşeye çekilip saklandı. Meclis sona erince bir dilenci kalkıp bir gömlek istedi. Derhal gömleğimi ona verdim. Ebu Hafs, 'Seni yalancı seni! İn şu kürsüden!' dedi. 'Söylediğim yalan ne ola ki?' diye sordum. 'Halka karşı beslediğim şefkat, kendime karşı beslediğim şefkatten çoktur, davasında bulunmuyor muydun? Şimdi, sadakayı ilk önce verme fazileti ve sevabı senin olsun diye neden herkesten evvel sadaka vermeye davranıyorsun? En iyi halin kendine ait olmasını isteyip neden bencillik yapıyorsun? Şayet davanda samimi olsaydın, sadakayı ilk önce verme sevabı başkalarının olsun diye biraz ağırdan alırdın. İşte bu yüzden sahtekârsın ve sahtekârların yeri kürsü değildir'."

İşte en büyük keramet bu istikamet duygusudur.

Mutasavvıfların kitapları dolduran olağanüstülükleri çok önemli değil. Önemli olan, insanın davasında samimi olabilmesi. Ebu Osman'ın, halkın içinde kendisini yalancılıkla ve sahtekârlıkla suçlayan hocasına karşı hiçbir itirazda bulunmadan ve kırgınlığa kapılmadan, sırf kusurunu öğrenmek için, "Söylediğim yalan ne ola ki?" diyebilmesi, öyle kitaplarda okunduğu kadar kolay birşey değildir.

Nice halka şefkat iddiasında bulunan kimseler vardır ki, Ebu Hafs gibi bir zatın terbiyesinden geçmedikleri ve uyarılarına kulak vermedikleri için, gerçekte sahtekâr olduklarının farkında değillerdir.

Gerçek mutasavvıflar işte bunun için büyüktürler. Onlar ne yalancıdırlar ne de sahtekâr.

CAMİLER AÇIK DA BARLAR KAPALI MI?

20 Eylül 98

Gazetelerin dünkü sayılarından öğrendiğimize göre, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Muğla Üniversitesi'nin açılış töreninde yaptığı konuşmada, üniversitelerin ne işe yaradığı konusunda önemli açıklamalar yapmış. Şöyle diyor Demirel: "Üniversitelerin en önemli görevi Atatürk'ün kurduğu çağdaş cumhuriyete sahip çıkmaktır."

Mesela Ortadoğu Teknik Üniversitesi.. Bu üniversitenin en önemli görevi ülkemize iyi yetişmiş mühendisler kazandırmak değil, Atatürk'ün kurduğu çağdaş cumhuriyete sahip çıkmak.

Fakat, üniversiteler "silahsız kuvvetler" oldukları için darbe vs. gibi dayatmalarda bulunma güçleri yok, bu nedenle Atatürk'ün kurduğu çağdaş cumhuriyeti daha etkin biçimde koruyacak durumda değiller yazık ki.

Dışımızdaki ülkelere gelince, onların üniversiteleri gerçekten içler acısı durumdalar, üniversitelerin en önemli görevinden haberleri bile yok. Alın Cambridge Üniversitesi'ni, kendilerinin "en önemli görev"inin Atatürk'ün kurduğu çağdaş cumhuriyete sahip çıkmak olduğunun farkında bile değiller.

Üstelik İngiltere çağdaş bir "cumhuriyet" bile değil, Kraliçe'nin ülkesi. Zavallılar ne üniversitelerin en önemli görevinin farkındalar, ne de ülkeleri çağdaş bir cumhuriyet. Öyle olduğu için de ülkelerinde başörtülüler istedikleri gibi üniversiteye devam edebiliyor.

Acınacak durumdalar, çünkü, üniversitelerin en önemli görevini öğretecek bir cumhurbaşkanına bile sahip değiller.

*

Demirel'in çerçevelenip okul duvarlarına asılması gereken yukarıdaki sözünü şu cümlesi izliyor: "Cumhuriyet'in en önemli işlerinden birisi kadını toplumun içine çıkarmasıdır. Bu çağdaşlıktır."

Demek ki cumhuriyet ilan edilmeden önce kadınlar şehirlerden, köylerden, kasabalardan dışarıya sürülüyor, tek başlarına yaşamaya zorlanıyorlardı. Toplum dışı insanlar idiler, Cumhuriyet geldi, onların da bir aileleri, komşuları, arkadaşları oldu. Cumhuriyet ilan edildi, onlar da artık evlerde diğer insanlarla yaşamaya başladılar. Şu cumhuriyet gerçekten çok büyük nimet! O geldi, kadınlar erkeklerle birlikte çalışmaya başladılar, tarlaya, bostana eşleriyle birlikte gittiler, demek ki.

Fakat Süleyman Demirel, Çankaya'dan dışarıya çıkıp topluma pek fazla karışmadığından olacak, toplum içindeki başörtülülerin toplum dışına itilmek istendiklerinden henüz haberdar olamamış.

Başörtülü genç kızlara birtakım çağdışı mahluklar, üniversiteye devam etmeyip evlerinde oturmalarını söylüyorlar. Kadınlara, başörtülü oldukları takdirde kamuda görev yapmak yasak.

Birileri çağdaşlığı yok etmeye çalışıyorlar, Demirel'in haberi bile yok. Cumhuriyet'in en önemli işlerinden birisini, yani kadının toplumun içine çıkmasını engellemeye çalışıyorlar, Demirel'inse ruhu duymuyor.

*

Bunları yazdıktan sonra, Demirel'in üçüncü cümlesini okudum ve utandım, çünkü Demirel tehlikenin farkındaydı: "Şimdi, Türkiye'de kadını toplumun içinden ayırmak, Türkiye'nin çağdaş görüntüsünü bozmak isteyenler var."

Dürdüncü cümleyi de okudum.. Kemal Alemdaroğlu'nun, kendisini her görüşümde Giritli papazların başörtüsü düşmanlığını hatırladığım Kemal Gürüz'ün ve

orduevlerine kadınları sokmayanların adlarını sayacağını tahmin ediyordum. Sükut-u hayale uğradım, çünkü Demirel isim yerine şiirsel tablolar sıralıyordu:
"Türkiye'nin en önemli meselesi cumhuriyet ağacını, yeşil, meyveli, ve cumhuriyet meşalesini gürül gürül yanar tutmaktır."

Bir meşale yanıyor, dumanından millet boğuluyordu, ama bu ne meşalesiydi, bilmiyorum. Fakat Demirel'in beni en çok sevindiren lafı şu oldu: "Bugün Türkiye'de 75 bin cami açık." İyi, anladık da, kaç tane plaj, gazino, kumarhane, bar, pavyon... açık, bunları niçin hiç hatırlatmıyorsunuz?

75 bin tane cami tabii ki açık olacak, çünkü bu topraklar "tekbir"lerle fethedildi. 75 bin caminin açık olması, bu millete bir lütuf değildir, Sayın İslamköylü Süleyman Demirel. Peki, çağdaşlığı zorbalık olarak anlayanlara hiç şöyle dedin mi: "Ey çağdaşlar! Plajlar, kumarhaneler, barlar, pavyonlar, kumarhaneler, meyhaneler.. açık değil mi? Dilediğiniz her rezilliği yapmıyor musunuz?! Bu da yetmiyor, istediğiniz her türlü yalanı, dolanı, talanı, vurgunu, soygunu, rüşveti gerçekleştiriyorsunuz. Daha ne istiyorsunuz!?.."

Bunu demedi. Hep şöyle dedi: "İşte camiler açık ya! Size namaz kılma diyen oldu mu? Daha ne istiyorsunuz?"

ARSIZLIĞIN BU KADARI...

21 Eylül 98

İrtica fobili gazetelerde dün şöyle bir haber başlığı yer alıyordu: "Türbanlı kadın soyguna kalkıştı."

Sadece bu başlık bile, malum medya çalışanlarının ne kadar ahlaksız, arsız, yüzsüz, utanmaz ve aşağılık insanlar olduklarını anlamak için yeter.

"İrticacı" diye suçlanan gazeteler onların benimsedikleri çizgide yayın yapsalar acaba nasıl bir tablo ortaya çıkardı?

Sanırım şu türden başlıklardan geçilmez olurdu bu kesimin gazeteleri:

"Başı açık kadın cinnet geçirdi, çocuğunu boğdu."

"Laik adamın vahşeti: Komşusunu baltayla doğradı."

"Atatürkçü memur, kadınlara sarkıntılık etti."

"Çağdaş bankacı çalıştığı kurumu dolandırdı."

"Yunan casusluğu yapan Atatürkçü subay yakalandı."

"Şapkalı adam eroinle yakalandı."

"Çağdaş kıyafetli telekıza suçüstü.."

"Atatürkçü öğretmen zimmetine para geçirdi."

"Batıcı bürokrat rüşvet alırken basıldı."

"Türbansız açık kadın kendisini aldatan Atatürkçü işadamına şantaj yaptı."

"Laik işadamları devleti dolandırdı."

"Çağdaş genç kız, Atatürkçü babasının sarhoşluğundan bıktı, iple boğdu."

Şunu artık anlamak gerekiyor: Bu adamlarda ahlâk, edep, haya, utanma, ar, şeref, haysiyet, tutarlılık aramak, eşeklerin bir gün okur-yazar canlılar haline gelmesini beklemek kadar abestir.

Mesela şu İstiklal Marşı'nın ilahi formunda okunması meselesiyle ilgili olarak takındıkları tavra bir bakın. İstiklal Marşı'nın ilahi gibi okunmasını yasaklayan bir yasa mı var?!.. İstiklal Marşı ilahi gibi okunduğunda hangi değer çiğnenmiş olur?.. İlahiler, adi ve bayağı şeyler midir ki, İstiklal Marşı o şekilde okunduğunda küçülmüş olsun?.. İstiklal Marşı'nın bestesi kul yapısı değil midir, başka bir beste yapılsa bundan ne çıkar?!..

İşte bu adamlar böyledir, sıradan bir adamın yaptığı "lardaaa yüzen alsancak"lı, besteden başka herşeye benzeyen besteyi, sanki Allah'ın değişmez hükmüymüş gibi "tabu" haline getirirler.

"Put" edindikleri şahıslara laf söyletmezler, dokunulmazlıkları vardır, ama Allah ve Peygamberi'ni tartışılmaz saymayı irtica diye yutturmaya çalışırlar.

Ezanın değil okunuşunu, kelimelerini bile değiştirmeye kalkışırlar, adı irticaya karşı mücadele olur.

Ezanla, Kur'an'la ibadetle uğraşmak serbesttir, ama İstiklal Marşı ilahi gibi okunduğunda, bunu yapanlar, Otel Ayısı olduğunu söyleyen şahıs tarafından hemen görevden alınıyor.

YALANDAN KİM ÖLMÜŞ?..

22 Eylül 1998

Bir süre önce, okuyucularımdan biri, bana gönderdiği mektubunda, İslâm'a hizmet için gerekirse Cehennem'e bile girmeyi göze alan insanları eleştirmemin doğru olup olmadığını sormuştu.

Birkaç gün önce beni ziyaret eden bir arkadaşım, bir genç kızın başörtüsü yasağı konusunda söylemiş bulunduğu sözü aktardıklarında, o mektubu hatırladım. Genç kız şöyle demiş:

"Ben olsam, okula girerken başımı açar, sonra şöyle dua ederim: Ya Rabbi, bütün günahkarların yerine beni Ahiret'te Cehennem'ine at ve bedenimi öyle büyüt ki, başkasına yer kalmasın."

Beşer, şaşar, böyle dua da eder:

"İnsan, hayra dua eder gibi, şerre dua eder. Zaten insan çok acelecidir." (İsra, 17/11)

*

Yanlış olarak Hz. Ebu Bekir r.a.'e atfedilen bu söz, aslında küstahça bir laftır. Bu duanın ona ait olduğunun delili yoktur. Kimse sağlam bir kaynağa dayanarak bu sözü nakledemiyor.

Allahu Taâlâ c.c. merhametlilerin en merhametlisiyken, insanın O'ndan daha fazla merhamet sahibiymiş gibi konuşması düpedüz küstahlıktır. Dahası, Cehennem hakkında düşünmemiş olmanın işaretidir. Böylesi, bir mum alevine parmağını beş-on saniye tutsun da Cehennem'in ne olduğunu anlasın.

"Kim doğru yolda giderse sırf kendi lehinde gider. Kim de sapıklık ederse, ancak kendi aleyhine eder. Hiçbir suçlu, başkasının günah yükünü yüklenmez." (İsra, 17/15)

İnsanın olmayacak şey için dua etmesi ahmaklığına delil olarak yeter. Hz. Ebu Bekir r.a. gibi büyük bir zattan, böylesi bir cahillik beklenemez.

Büyük muhaddis Abdullah İbni Mübarek rh.a, Hz. Ebu Bekr r.a.'den, tam aksi manada bir söz nakleder. Ağaç üzerinde bir kuş görmüş ve şöyle demiştir: "Ne mutlu sana ey kuş! Meyveyi yiyor, ağaç üzerine konuyorsun. Ben de kuşların yediği bir meyve olmayı ne kadar isterdim." (Kitabü'z-Zühd ve'r-Rekaik, çev. M. Adil Teymur, Seha Neşriyat, İstanbul 1992, s. 62)

Demek istiyor ki, kuş dilediği ağaca konuyor, meyvesini yiyor, fakat bundan dolayı hesaba çekilmeyecek. Hesaba çekilecek bir insan olmaktansa, kuşların yediği bir meyve olmak tercihe şayandır.

Aynı eserde, yerden bir saman çöpü alan Hz. Ömer r.a.'in şöyle dediği aktarılıyor: "Ne olurdu şu saman çöpü olsaydım. Keşke hiçbir şey olmayaydım. Keşke annem beni doğurmayaydı. Keşke tamamiyle unutulmuş bir hiç olsaydım."

Hz. Aişe r.a.'nın ise, bir ağacın yanından geçerken şöyle dediği rivayet edilmektedir: "Keşke şu ağacın yaprağı olsaydım."

*

Yarın yapamayacağını kesin bildiği bir şey için bugün insanın atıp tutması, kendisini de başkalarını da aldatmaktan ibarettir. Ahiret'te Peygamber Efendimiz s.a.s. dışında herkesin "Nefsim, nefsim.." diye yakaracağını bilen bir insanın, bu dünyada böyle atıp tutması, sahtekâr değilse eğer, cahil olduğunu gösterir.

Öbür dünyada başkalarının yerine Cehennem'e girmeye razı olup Cennet'ten vazgeçenlerin, bu dünyada "Bal tutan parmak yalar" hesabı yapılan "hizmet"ten vazgeçmeleri daha mantıklı olmaz mı?!

Mesela bu dünyada kendi iyi evlerini başkalarına verip, en kötü evlerde otursunlar. Sokakta, ayakkabısı parçalanmış birisini gördüklerinde çıkarıp kendilerininkiyle değiş tokuş etsinler.

Pejmürde giysili kişilere üzerlerindeki pahalı takımları sunsunlar, hırpani görünüme razı olsunlar.

Aç insanları düşündükleri için doyasıya yemek yemesinler, bütün gelirlerini açlara tahsis etsinler.

Hastane köşelerinde kıvranan ve ilaç parası bulamayan insanları arasınlar, cüzdanlarını onlara teslim etsinler.

*

Dünyada fedakârlık yapamıyorlar, çünkü zor.

Bu dünyada olmayacak dualar yapıp bol keseden atıyor, fakat "Halep oradaysa arşın burada" deyip kendilerini "şimdi ve burada" başkaları için feda etmeye yanaşmıyorlar.

Dünyanın saltanatından, makam ve mevkisinden, diplomasından vazgeçemeyenler, boyunlarını büküp, "Aciziz, zayıfsız, günahkârız" deseler anlarım da, tutup, sanki başkaları için kendilerini feda ediyorlarmış gibi palavralar savunmaları gücüme gidiyor.

TEPKİSİZLİK

23 Eylül 1998

Yanlışlara tepki gösterme dürüstlük ve cesaretine sahip olmayan insanlar, vicdanlarını susturmalarını sağlayacak sığınaklar ararlar. Birtakım basmakalıp laflar vardır ki, tek işlevleri, böyleleri için emin sığınak olmalarıdır.

"Reaksiyon/tepki olmayalım, aksiyon olalım" lafı, işte böylesi bir sığınaktır.

Her aksiyon, aynı zamanda bir reaksiyondur. Eğitim ve öğretim bir aksiyondur, ama cahilliğe karşı yürütülüşü itibariyle reaksiyondur.

Hekimin tedavisi bir aksiyondur, ama gerçekte hastalığa gösterilen bir reaksiyondan başka şey değildir.

Peygamberler aksiyonerdirler, ama aslında hareketleri küfre karşı bir reaksiyondan ibarettir:

"Allah z.c. hazretleri beni hidayet ve alemlere rahmet olarak gönderdi. Ve beni çalgıları, eğlenceleri, cahiliye işlerini ve putları mahvetmek için gönderdi." (Ramuz el-Ehadis, 245/8)

Aksiyon, ancak reaksiyon niteliği de taşıyorsa anlamlıdır.

Cahilliğin bulunmadığı bir toplumda ilmi hakim kılma çabası boş bir işgüzarlıktan başka şey değildir.

Düzen ve intizamın yürürlükte olduğu yerde asayiş tedbirleri almak şeklindeki aksiyon, herzevekilliktir.

Düşmanın olmadığı yerde savunma tedbirlerine başvurmak biçimindeki aksiyon, insanları yanlış yokuşlarda perişan etmektir.

Aksiyon, ancak reaksiyon olma niteliği de taşıyorsa bir işlevi var demektir.

*

Aksiyonerlikle reaksiyonerlik, bir madalyonun iki yüzü gibi aynı eylemin iki vechesinden ibarettir.

Emr-i bil ma'ruf aksiyondur, ama nehy-i ani'l münkersiz, yani reaksiyonsuz, sadece havanda su dövmektir.

Herşeyin doğru yapıldığı yerde aksiyonerlik namına ortaya atılmak, "kahve dövücüsünün hınk deyicisi" rolüne soyunmaktır.

Eğer aksiyonunuz, yanlışlara reaksiyon olma niteliği taşıyorsa gerçek bir aksiyondur. Aksi takdirde aksiyoner değil, düpedüz birilerinin takipçisi durumundasınız demektir.

Aslında bu yaptığınız da bir reaksiyondur, tepkidir, ama olumlu tepkidir.

Reaksiyonunuzdur, ama başkalarının aksiyonuna sığınma anlamında reaksiyon. Bu yönüyle, yaptığınız aksiyon gibi görünebilir, ama başkasının aksiyonudur bu, sizin değil. Sizinki sadece taklitçilik şeklinde bir reaksiyondur. Başkasının dümen suyuna girme anlamında tepki.

*

Bir harabede kendi aksiyonunuzu sergilemek istiyorsanız, önce reaksiyon göstermek, molozu temizlemek zorundasınızdır.

Dolu bir kap yeniden doldurulamaz. Önce reaksiyon gösterip kabı boşaltmak gerekir.

Temiz bir ortamda yaşamak istiyorsanız, önce kirliliğe karşı reaksiyon göstermeli, onu ortadan kaldırmalısınız. Temizlik aksiyonu yetmez, temizleme reaksiyonu da gerekir.

Yanlış fikirler temizlenmeden doğrular zihinlere yerleştirilemez. "Allah vardır" demek yetmez, "Putlar boştur" demek de gerekir. Önce "La ilahe" denir sonra "illallah."

*

Düşünce alanında yanlışlarla hesaplaşmasını sağlayacak bir bilgi birikimi ve tahlil yeteneğinden yoksun olanlar, daima, doğru yanlış demeden moda fikirlerin peşinden koşacak, bu taklitçiliği ve kör takipçiliği aksiyon zannedeceklerdir.

Bunlar yanlışın revaçta olduğu ortamlarda doğruları söylemeye yürekleri yetmediği için, çıkarcılıktan beslenen korkaklıklarını aksiyonerlik maskesi altında pazarlamaya çalışacaklardır.

Reaksiyonsuz aksiyon aldatmacası iki kaynaktan beslenir: Korkaklık ve yeteneksizlik.

Reaksiyonun yokluğu aksiyonun varlığı anlamına gelmez.

Reaksiyon yokluğu ve tepkisizlik, gerçekte, aksiyonun beslendiği bütün damarların kesilmesidir.

"BÜYÜK"

24 Eylül 98

"’nsanları” der Hz. Ali k.v., "hakka göre tanıyın, hakkı insanlara göre değil." Birtakım "büyük" insanların her dediklerinin doğru sayıldığı günümüzde bu söz daima hatırda tutulsa yeridir.

İnsanları büyük yapan şey doğruları savunmaları ve yapmalarıdır.

İnsanlar için büyüklük diye bir şey varsa eğer, doğruları savunmak ve doğru hareket etmekten ibarettir bu, istikamettir.

Yanlışlığı apaçık olan şeyleri "büyük" sayılan insanlar savunup yaptığı için doğru kabul etmek, onları putlaştırmaktır.

Bunun nedeni, aşırı sevgidir. Mevlânâ'nın bir hadis-i şeriften ilham olarak söylediği gibi, "sevgi insanı kör eder, sağır yapar."

Bu körlük ve sağırlık, kimi zaman insanı helake götürür: "Bir kavim bir kavmi çok sevdi ve bunun yüzünden helak oldu. Siz böyle olmayın. Bir kavim de başka bir kavme çok buğz etti ve ondan dolayı helak oldu. Siz onlar gibi de olmayın." (Ramuz el-Ehadis, 127/8)

Sevgi, sevilenin herşeyini doğru-yanlış demeden savunmayı beraberinde getiriyorsa, insanı helake götürür. Buğz da, düşmanlık edilenin herşeyinin doğru-yanlış diye ayrılmadan reddedilmesine neden oluyorsa, yine helake götürür.

Peygamber efendimiz s.a.s., Hz. Ali'ye hitaben "Seni ancak mümin sever. Ve sana ancak münafık buğzeder" (Ramuz el-Ehadis, 140/10) buyurduğu halde, ona olan aşırı sevgi birçoklarını helake sürüklemiştir.

İnsanlar birtakım kişileri aşırı sevip "büyük" olarak nitelendirdiklerinde herşeylerini savunmaya kalkışırlar, böylece yanlışlarını da savunur ve helak olurlar. Ya da onlara layık olmadıkları sıfatları izafe ederler. Hristiyanlar Hz. İsa a.s.'a sevgilerinden dolayı "Tanrı'nın oğlu" sıfatını yakıştırdıkları için sapıttılar.

Ölçüsüz sevgi yüzündendir ki, birisi bir "büyük" sayılan kişinin hatasına işaret ettiğinde, "O da kim oluyor ki yanlıştan söz ediyor?" denir. "Bir büyüğü eleştirmek için onun kadar büyük olmak gerekir" şeklinde vecizeler üretilir.

Eğer o "büyük" dedikleri şahıslar kadar Allahu Teâlâ'nın kitabına ve Resulü'nün sünnetine de baksalardı böyle konuşmazlardı: "Sana hakkı getirenden hakkı kabul et. Küçük, büyük veya hoşuna gitmeyen birinden de olsa. Ve batıl'ı da reddet. Küçük, büyük veya hoşlandığın bir adamdan da olsa." (Ramuz el-Ehadis, 78/4)

*

Hz. Ömer'e hutbe sırasında bir kadın itiraz etmiş, kimse de ona, "Sen kim oluyorsun da böyle büyük bir zata itiraz ediyorsun?" dememiştir. "İslam işte böyledir" diye övünenler, iş, bunu hayatlarında uygulamaya geldiğinde, itiraz edilen büyük kendi "büyük"leri olduğu için, bunları hatırlamak işlerine gelmiyor.

Kâ'b bin Ucre r.a. hastalandığında Peygamber Efendimiz s.a.s. onu ziyaret etmiş ve "Ey Kâ'b, müjdelen!" buyurmuştu. Orada bulunan Kâ'b'ın annesi şöyle dedi: "Cennet sana kutlu olsun!"

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz s.a.s., "Allah'ın nam ve hesabına konuşan bu kadın kimdir?" diye sordu. "Kâ'b'ın annesi! Sen ne bilirsin, belki senin oğlun kendisine yararı bulunmayan bir laf söylemiş ve yaptığı iyilikler Allah yolunda olmadığı için ona bir yarar sağlayamamıştır." (Hayatü's-Sahabe, C. 2, Divan Yay., s. 47)

Riyazü's-Salihin'de yer alan bir hadis-i şerifte de, İsrailoğullarından iki arkadaşın durumu anlatılır. Abid olan, günahkâr olana bir gün, "Allah seni asla affetmeyecek"

dediği için ikisinin de ruhları kabzedilir ve Allahu Taâlâ günahkârı affeder, öyle konuşan abidi ise affetmez.

Allah adına karar verme yetkisine sahip değiliz. "Er yarın Hak divanında bell'olur."

*

"Büyük"leri savunmak önemli değil, önemli olan gerçek büyükleri tanımak.

Zaten gerçek büyükler boş yere savunulan hatalar yapanlar değil, Kur'an ve Sünnet'e bağlı kalarak doğruları savunanlardır.

Çünkü onlar, kendi eserlerini ve fikirlerini kurtuluş reçetesi olarak sunanlar değil, eserlerinde kurtuluş reçetesi olarak Kur'an ve Sünnet'e yönelmeyi gösteren, ilmiyle amil gerçek alimlerdir.

LİDER

25 Eylül 1998

Merhum Özal, "Siyasetçinin iki gömleği vardır" derdi, "Birisi bayramlık, diğeri idamlık."

Bu söz siyaseti ölümüne mücadele kararlılığı içinde yürüttüğünü gösteriyordu.

Bununla birlikte, Özal'ın arkasında fanatik, ona ölümüne bağlı bir kitle yoktu. Ama rakipleri onun cesaretinin farkındaydılar.

Sanırım birçokları için onun bu sözü şu anlama geliyordu: "Siyasetçinin iki gömleği vardır: Birisi bayramlık, diğeri hapishanelik."

Bu halet-i ruhiye, maça "2-0" yenik başlamaktan başka bir şey değildir.

İster savaş olsun, ister siyasi mücadele, en önemli unsur liderdir. Liderin çözüldüğü bir yerde mücadele biter. İnsanların son sığınakları, umut bağlayacakları son merci liderdir.

Lider herkesten daha dayanıklı, daha cesur ve daha fedakâr olmak zorundadır.

Kosova Savaşı'nın gecesinde Murat Hüdavendigâr'ın şöyle dua ettiğini anlatır tarihçiler: "Ya Rab, bu İslam ordusunu galip getir de, tek beni kurban olarak al!" Gerçekten de zaferin ardından şehid olmuştur.

Lider nihai zafer için kendisini feda edebiliyorsa gerçekten liderdir. Eğer tek amacı kendi saltanatının devamı ise ve bunun için izleyicilerini feda ediyorsa, umutlarını söndürüyorsa, sahtekârdır.

Huneyn savaşında İslâm ordusu bozguna uğradığında Peygamber Efendimiz s.a.s. bir adım bile gerilememiş, bunu gören ashab tekrar toparlanmıştı.

Osmanlı ordusu çöküp dağıldığı halde 1606 yılında Haçova Savaşı'nın kazanılması, III. Mehmed'in Hoca Saadeddin Efendi'nin telkinleri sonucu, yerinden ayrılmaması sayesinde olmuştu.

1535 yılında Barbaros Hayreddin Paşa'yı Tunus'ta ağır bir yenilgiye uğratan ve buradan söküp atan Alman İmparatoru ve İspanya Kralı Şarlken, 1541'de de Cezayir'e çıkarma yaptığında, bütün İslâm ordusu büyük bir umutsuzluk içindeyken, Barbaros'un genç vekili Hasan Ağa'nın metaneti ve telkinleri sayesindedir ki, sonu zaferle biten umulmadık bir direniş gerçekleşmişti.

1211 yılında bütün dünyaya karşı savaş başlatan Cengiz Han liderliğindeki Moğollar tam 49 yıl boyunca "yenilmez" unvanını taşıdılar. 1260'ta Ayn Calut'ta Kölemenler tarafından yenilgiye uğratıldıklarında bu, bütün bir hristiyan ve müslüman dünyasını şaşkınlığa boğmuştu. John Keegan, "Belki de" der, "savaşın dönüm noktası Sultan Kutuz'un 'Haydin Müslümanlar!' diyerek kendisini kargaşanın ortasına atması olmuştu."

*

Savaş tek başına liderin cesaretiyle kazanılmaz, ama bu bazen savaşın dönüm noktasını oluşturabilir, yenilgiyi zafere dönüştüren dönüm noktası. Kimi durumlarda da liderin korkaklığı zaferi yenilgiye çeviren dönüm noktası olarak kendisini gösterir.

Lider, gerektiğinde kendisini kargaşanın ortasına atabiliyorsa "yenilmez" kabul edilen orduları bile yenebilir. Canı tatlıysa eğer, takipçilerinin de canı tatlıdır.

TÜRBANIN ARDINDAKİ SİYASETÇİ

26 Eylül 1998

Türkiye Cumhuriyetinin son cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, önceki günkü gazetelerde yer alan "türban" konulu beyanatıyla, aslında onun hiç de "Dün dündür, bugün bugün" diye düşünmediğini, son derece istikrarlı olduğunu ispatladı.

"Türban inanç değil, siyasi olaydır" diyor ve devam ediyordu, "Arkasındakiler siyasetçilerdir."

Malatya eski Milletvekili M. Bülent Çaparoğlu'nun *Meclis'te Başörtüsü Mücadelesi* (Şule Yayınevi) adlı yeni yayınlanan kitabı, bana gerçeğin tam da Demirel'in söylediği şekilde olduğunu gösterdi.

İsparta'lı Cumhurbaşkanı, "Türban inanç değil, siyasi olaydır" derken, doğruyu söylüyordu. Türban onun için hiç bir zaman inanç olmamıştı, daima siyasi olaydı.

Türbanı inanç sayan, siyasi olay saymayan "Demirel destekçileri," işte bunu hiçbir zaman anlamadılar. Zannettiler ki türban, Demirel için de inançtır, siyasi olay değildir.

"Şeriat'ın kestiği parmak acımaz" atasözünü en çok kullanan siyasetçi olma unvanını siyasi yaşamı sırasında kimseye kaptırmayan Ispartalı Cumhurbaşkanı gerçeği söylüyor.

Çünkü, "Ben siyaset üstüyüm" şeklindeki sözü dünkü gazetelerde yer alan Demirel, Dün "türban"a sıcak bakmışsa, nedeni konuyu siyasi olay olarak ele almasıydı.

Türban, Demirel gibi siyasetçiler için sadece bugün değil, dün de inanç değildi, siyasi olaydı.

Ve dün, türbanın arkasındaki siyasetçilerden birisi, Demirel'di.

*

Demirel'in sözlerinin devamı var: "Onlar (siyasetçiler) elini çekerse, üniversiteler meseleyi çözer. Dini kimse istismar etmeye kalkışmamalı."

Acaba Süleyman Demirel, "Ben dini eskiden istismar ettim, tepe tepe kullandım" mı demek istiyordu?

28 Ekim 1990 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 3670 sayılı kanunun çıkması için ANAP'la birlikte hareket eden DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in "ANAP'ın dümen suyuna girdikleri" iddiasını şu sözlerle karşıladığını yazıyor Çaparoğlu:

"Biz isteyen taksın, istemeyen takmasın diyoruz. Serbestiyet istiyoruz. Biz yasaklara karşıyız. Genel ahlak ve güvenliği koruyan yasaklar hariç diğer yasaklara karşıyız. Biz liberaliz diyoruz. Liberal ekonomiyi savunanlar liberal demokrasiyi de savunurlar. Avrupa'da böyle bir kanun yok. Orada isteyen takıyor, isteyen takmıyor. Takan takmayana, takmayan da takana karışmasın diyoruz. Herkes birbirine hoşgörü göstersin diyoruz. Türbana karşı olmayınca, hadiseye böyle bakınca tabii ki oyumuz da bu istikamette olur. ANAP'ın oyundan bize ne? Bizim oyumuz, düşüncemiz istikametinde. Bu istikamete oy verince niye ANAP'ın dümen suyuna giriyormuşuz? Biz düşüncemiz istikametinde oy kullandık." (Milliyet, 27.10.1990)

*

Türban içın, "Takmayan da takana karışmasın" diyen Demirel gitmiş, yerine, tam sekiz yıl sonra, "Türban inanç değil siyasi olaydır. Arkasındakiler siyasetçilerdir" diyen bir Demirel gelmişti.

Çünkü Demirel, artık parti başkanı değil, cumhurbaşkanıydı. Bu yüzden siyasetçilerin, rektörlerin işine burunlarını sokmamalarını istiyordu.

Aslında değişen Demirel değildi, sadece birileri Demirel'i tanıyamamışlardı. Demiel için türban sekiz yıl önce de siyasi olaydı, bugün de. "Dün dündür, bugün bugündür" diyen Demirel dün de aynıydı, bugün de. Demirel değişmiyordu, değişen, Demirel'i bir türlü anlamayı başaramayanlardı.

"Siyasetçi" olmadıkları için türbanı "inanç" sayan halk kitleleri, Demirel'in de kendileri gibi türbanı inanç kabul ettiğine inandılar hep, konuyu "siyasi olay" olarak değerlendirdiğini fark edemediler. Kimileri onu Nurlu Demirel olarak gördü.

Demirel, türbanı "siyasi olay" saydığı için, sekiz yıl önce "türbanın ardındaki siyasetçi"ydi. Şimdi ise şöyle diyordu: "Onlar (siyasetçiler) elini çekerse, üniversiteler meseleyi çözer. Dini kimse istismar etmeye kalkmamalı."

Bu sözleriyle, "siyasetçi" kimliğiyle dini istismar ettiğini gözümüze sokarcasına anlatmak mı istiyordu Süleyman Demirel?"

SİSTEMİN ÇÖKÜŞÜ

27 Eylül 98

Dünkü gazetelerde "Sistem çöktü" başlığıyla yer alan TÜSİAD açıklamasında Türkiye'deki sorunun "siyasi sistem sorunu" olduğu iddiasına yer verildiğini görünce, üniversite yıllarımda "kamu yönetimi" dersini bize okutan Prof. Dr. Vakur Versan'ın sürekli tekrarladığı bir sözü aklıma geldi: "Önemli olan insan unsurudur. Dünyanın en iyi sistemi bile olsa, insan unsuru elverişsiz oldukça, faydasızdır."

TÜSİAD'a göre, çöken, "siyasi sistem"di. Açıklamada şöyle deniliyordu:

"Temel sorunun adını doğru koymalıyız. Türkiye'de Fazilet Partisi sorunu yoktur, asker sorunu yoktur, basiretsiz liderler sorunu yoktur, sorumsuz politikacılar sorunu yoktur. Türkiye'de siyasi sistem sorunu vardır."

TÜSİAD üyeleri siyasi sisteme hukuk sistemini ve yargıyı da dahil ediyor olacaklar ki, açıklamalarında Tayyip Erdoğan'la ilgili karara da değiniyorlar:

"Yargının kararlarına elbette sonsuz saygı duyuyoruz ve hiçbir şekilde bunları tartışmak amacını taşımıyoruz. Ancak, bu kararların temelinde yatan yasaların, toplumumuzdaki gerginlikleri ve kutuplaşmaları nasıl artırdığını da gözardı edemiyoruz."

*

Türkiye'de yetersizliği sadece sistemde aramamalı, insan unsuru da elverişsizdir.

Yozlaşan sadece siyasi sistem değil, insanlar da yozlaşmıştır. Belki sistemi yozlaştıranlar da insanlardır.

İnsan unsurunun bozulması durumunda kabahati sistemde aramak eski bir alışkanlık. Osmanlı'nın gerilemesi sırasında da bir yığın insan çıkıp sistemi onarmak için ıslahat teklifleri getirmişler, risaleler kaleme almışlardır. Bir faydası da olmamıştır.

Osmanlılar, devletin kuruluş yıllarındaki sisteme dönüşü çare olarak görmüşlerdi önce. Halbuki devletin sınırlarının genişlediği, toplumsal dinamiklerin tümüyle farklılaştığı bir ortamda başa dönmek hayaldi.

Daha sonra da, Batı'dan sistem ithal etmeye yönelmişlerdi. Fakat, o sistemlerin belirli tarihî süreçler sonunda ve belli toplumsal dinamiklerin etkisiyle oluştuğunu, Osmanlı toplumsal bünyesinde aynı sonuçları vermeyeceğini görmezden geldiler.

Sonunda, güç kazanmak için atılan bütün adımlar, bir bumerang gibi yine sahibini vurdu.

Başkası da beklenemezdi, çünkü her sistem, bir süre sonra, sistemi oluşturan unsurlardaki işlev bozulması yüzünden kendisini tüketmeye başlar. Mesela Yeniçerilik, başlangıçta Osmanlı'nın en büyük güç kaynaklarından birisini oluşturuyorken, sonradan kurtulunması gereken bir hastalıklı uzuv haline gelmiştir. Yeniçeri Ocağı ortadan kaldırılmış, fakat Hareket Ordusu ile zirvesine çıkan yeni bir sürecin başlangıcı olmuştur bu.

Bazen sistem, sistem dışı dinamik unsurları bünyesine katarak hayatiyet kazanmaya çalışır. Abbasiler, Araplardaki toplumsal dinamizmin yok olması sonucu köle Türklerden ordular kurmuşlar ama sonuçta, o orduların komutanlarının kuklaları haline gelmişlerdir.

Sistem yozlaştığı ve çöküğünde ancak sistem dışı dinamik bir gücün kendi sistemini hakim kılmasıyla düzelme olabilir. Sistem içi güçler aynı yozlaşmanın parçaları oldukları için, atacakları bütün adımlar yozlaşma ve çöküşü hızlandırmaktan başka sonuç vermeyecektir.

Abbasi sistemi çöktüğünde, ancak Selçuklular'ın sistem dışı bir güç olarak ortaya çıkmalarıyla İslam dünyasında toparlanma yaşanabilmiştir.

Sistemin yandaşları bile sistemin çöktüğünü ilan ederken kendilerini sistemin parçası olarak tanıtmaya çalışanlar, artık umut olmaktan çıkarlar.

ANLAŞILAMAYAN LAİKLİK

28 Eylül 98

Türkiye'de gerçek bir demokrasinin yürürlükte olup olmadığı hep tartışılagelmiş, ama halkımızın ne kadar "demokrat" olduğu hep unutulmuştur.

Türk toplumu, ne yazık ki, demokratik haklarını kullanma ve savunma noktasında istenilen seviyede değildir.

Bu, bir yönüyle tarihî nedenlerden dolayı böyledir, diğer yönden de halkımızın bir bölümünün sorumsuz, nemelazımcı ve çıkarcı olmasıyla ilgilidir.

Bir zamanlar "halife" sıfatını taşıyan padişahlar tarafından yönetiliyorduk. Devletle din bir tutulduğu için, devlete karşı çıkmak bir yönüyle dine karşı çıkmaktı. Devlet kutsaldı, dolayısıyla ona karşı herhangi bir şekilde tavır almak büyük günahtı.

Ne var ki, "din"e saygısı olmayanlar için sevapla günah eşitti, bu yüzden onlar, devlete karşı çıkmakta beis görmediler. Bir zaman geldi, devlet, haramı helali tanımayan, farklı kavramlarla düşünen insanların eline geçti.

"Kutsal", devlet tarafından dışlanmıştı, ama toplum hâlâ devleti kutsal sayıyordu.

Toplumun bir bölümü maalesef hâlâ laikliği hazmedebilmiş değil, hâlâ devlete kutsallık izafe ediyor. Bu yüzden de, devleti temsil konumundaki insanlar ne yaparsa yapsın, dinsel bir görev gibi onu kabulleniyor kimi zaman.

Hâlâ devlet yöneticilerine "ulu'l-emr" diyenler çıkabiliyor, bunun laikliği ayaklar altına almak olduğunu anlayamıyor.

Devletin ordusuna dinî kutsallık izafe ediyor.

Devletin laik düşünce açısından meşruiyetini "toplumsal sözleşme" kavramından aldığını, "insan, insanın kurdu olduğu" için, birbirlerini hayvanca parçalamasınlar diye insanların bazı özgürlüklerini devlet adlı oluşuma bıraktıklarının kabul edildiğini anlamak istemiyor halk.

Fakat bu yanılgı istismarcıların işine geliyor, bile bile laikliği çiğneyerek "Vergilendirilmiş kazanç kutsaldır" diyorlar. Devlet için çalışanların vazife başında öldüklerinde "şehid" olduklarını söyleyerek dinin değerler evrenine atıfta bulunuyorlar. Parlamento gibi kurumlarda dinî duygularla oy kullanılmasını laikliğe aykırı sayıyorlar, ama aynı duygularla devlet kurumlarına zekat ve kurban derisi bağışlanmasını alkışlıyorlar.

Toplum, laikliği içine sindirebilmiş değil ne yazık ki. Sıradan insanları geçtik, büyük topluluklara yön verme durumundaki insanlar bile hâlâ laik bir devlette yaşadıklarının farkında değilmiş gibi hareket ediyorlar. O kadar ki, birtakım kişilerin yaptıklarını "İçtihattır, hata bile olsa sevaptır" diye, hem İslam'a hem de laik devlete hakaret edercesine savunabiliyorlar.

İşin, ilginç tarafı, sevaplı içtihat yaptıkları söylenen o çağdaş "müçtehitler" de çıkıp, "Hadi oradan, laik devlette sevaplı içtihat olur muymuş?" bile demiyorlar, "kutsallık" işlerine geliyor. "Laik devlette olsa olsa Yargıtay içtihadı olur" demeye üşeniyorlar.

Laikliğin bu kadarcık çiğnenmesine göz yumulur, diye düşünüyorlar belki de.

DERS

29 Eylül 98

Süleyman Demirel'in, Hürriyet Gazetesi'nin dünkü sayısında yer alan sözlerini okuyunca, bu yaşıma kadar duymadığım birşeyi öğrendim ve "Cumhuriyet'in dayanıksız kurulduğu" iddiası zihnime kazındı.

Hürriyet'in manşetini oluşturan haberin spotu şöyleydi:

"Demirel ile Ecevit, geçen Perşembe Çankaya'da 45 dakika baş başa görüştü. İki lider de konuşmalarında tarih dersi verdi."

"Başbaşa" görüştüklerine göre, bu tarihî tarih dersini biribirlerine vermişlerdi. Demek ki her ikisi de diğerini tarih dersine muhtaç sayıyordu.

Fakat, Hürriyet'e bakılırsa, asıl dersi veren Demirel olmuştu. Tayyip Erdoğan'a verilen cezanın ağır olduğunu öne süren Ecevit'e şöyle demişti:

"Bakınız Sayın Ecevit. Biz sizinle bu ülkenin son 30 yılında hep siyasette vardık. 12 Eylül öncesinde iki lider olarak çok kavga ettik. Husumetimiz oldu. Ancak bir konuda hiç kavga etmedik. O da cumhuriyet. Bugün hepimizin birleşeceği nokta cumhuriyettir. Cumhuriyetin de iki temel dayanağı vardır. Laiklik ve demokrasi. Herkes buna saygılı olmalıdır."

Bu tarih dersinde eksik olan, laikliğin 1937 yılında kabul edilmiş olmasıydı.

"Demek ki, o güne kadar Cumhuriyet'in tek dayanağı vardı" diyorsanız yanılıyorsunuz. Demokrasi de Türkiye'ye İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gelmiştir.

Yani Demirel, Cumhuriyet'in tam 14 yıl dayanaksız, İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar da tek ayaklı yürüdüğünü söylemiş oluyordu.

*

Batı'da ortaya çıkan laikliğin amacı, devletin resmi ideolojisi durumundaki Katolikliği kabul etmeyen protestanlara da inanç ve ibadet özgürlüğü tanımaktı.

Laikliği, iktidarı elinde tutan katoliklerin savunduğunu bir düşününüz. Şöyle diyeceklerdir katolikler:

"Devletimizin temeli laikliktir. Protestanların gönüllerince ibadet edip, istedikleri her görüşü savunup laikliği çiğnemelerine izin veremeyiz."

Bu bir komedidir. Laiklik, resmi ideoloji dışındaki inançları savunan insanların özgürlüklerini teminat altına almaktır.

Laiklik, protestanların da kendi okullarını, üniversitelerini, vakıflarını ve her tür kurumlarını oluşturmalarını sağlamaktır Batı'da. Protestanlar da siyasi hayatta etkin hale gelebilmişler, resmi ideoloji durumundaki Katolikliğe bağlı kalma zorunluluğundan kurtulmuşlardır.

Protestanları ezen katoliklerin aynı zamanda laikliğin de koruyucuları olduklarını bir düşünün.

Yani tilkinin, tavuk kümesinin bekçisi olduğunu.

*

Her ülkede demokrasi daima muhalefetin işine gelir. İktidar, yapısı gereği diktatoryaya meyillidir. Herhangi bir şekilde koltuğu devretmek istemez.

Koltuğu kavgasız gürültüsüz ele geçirmenin yolu demokrasidir muhalefet için.

Ama, bir düşünün, iktidar, kendisinin koltukta oturmasını "demokrasi" olarak tanımlıyorsa, kendisinin halkın oyuyla gitmesini demokrasinin yok edilmesi olarak görüyorsa ne yapacaksınız?

Bir ülkede iktidar kendisini demokrasinin bekçisi kabul ediyor, halkın oyuyla koltuğu ele geçirmeye çalışan muhalefeti de diktatörlük hevesi içinde olmakla suçluyorsa ne yapabilirsiniz?

"Demokrasilerde hakem halkın oyudur" diyor olabilirsiniz.. Ama ya iktidar, halkın oyunun demokrasinin yok edilmesi için kullanıldığını ileri sürüyorsa?.

Muhalefeti sindirip susturmak demokrasiyi çiğnemek değil de demokrasinin korunması olarak gösteriliyorsa, bunu nasıl karşılamalı?..

"Demokratik yoldan gelirler, bir daha gitmezler, demokrasiyi yok ederler" diyenlerin bizzat kendileri demokratik yoldan gitmiyorlarsa, buna ne demeli?..

YÖNETİCİ VE ZEKÂ

30 Eylül 1998

İlk bakışta son derece yanlış bir hüküm gibi görünür, fakat; yöneticilerin vasatın üstünde zeka sahibi olmalarının genellikle başarısızlık nedenlerinden birisi olduğunu kabul etmek gerekir.

Çevrenize şöyle bir bakın.. İyi ve başarılı yönetici ve liderlerin "vasat" zekalı insanlar olduklarını fark edeceksiniz. Zekalarıyla dikkat çekenlerin ise, üstün bir ikna kabiliyetine sahip olduklarını, insanları akıl almaz yollardan yönlendirdiklerini, fakat sonuçta kimseye kayda değer bir faydalarının dokunmadığını göreceksiniz.

Her başarısız yöneticinin çok zeki olduğu sonucunu çıkarmayınız bundan, ama üstün zekanın zararlarına işaret edenler çok olmuştur. En çok da, üstün zekalıların kendileri, yaptıklarıyla buna işaret etmişlerdir.

Fakat aslında kimse kendi aklından ve zekasından kolay kolay kuşkulanmaz. İnsanların bazı özelliklerini beğenmemeleri sık rastlanan bir durumdur, kimisi zayıflamayı, kimisi daha uzun bir boya sahip olmayı düşler mesela, ama hiç kimse aklından şikayetçi değildir. Akıllar toplanıp pazarda satışa sunulsa herkes yine kendi aklına talip olurdu. O yüzden herkes kendi reyini beğenir, bu kusur hepimizde değişik derecelerde vardır, fakat zararını yine kendimiz çekeriz. Bununla birlikte, üstün zekalılar bir farklılığa sahiptir, onlar ayrıca kendi reylerini başkalarına benimsetmekte de mahirdirler.

"Süper"lerin süperliklerinin daha çok verdikleri zararda kendisini göstermesi, hayat muammasının "garip ama gerçek"lerinden birisini oluşturur.

Montaigne şöyle der:

"Günlük hayatımızda ve insanlarla olan alışverişlerimizde fazla parlak ve keskin bir zeka göstermek de doğru değildir. Derin bir anlayış bizi fazla inceliğe ve fazla meraka götürür. Zekamızı olaylara ve dünya işlerine daha elverişli bir hale getirebilmek için biraz ağırlaştırmak, körleştirmek, onu karanlık ve bayağı hayata uydurmak için karartmak ve bulandırmak gereklidir. Nitekim gevşek ve sıradan zekalar işleri daha kolaylıkla, daha başarıyla çevirirler.

“Yüksek ve ince felsefî düşünceler iş görmeye elverişli değildir. Keskin bir düşünce inceliği, kabına sığmayan bir zeka çevikliği, işlerimize engel olur. Dünya işlerini daha hoyratça, daha gelişi güzel yürütmeli ve her zaman talihe büyük bir pay bırakmalıdır. İşleri derin, inceden inceye düşünüp aydınlatmaya gerek yoktur. Birbirine zıt birçok parlak düşünceler ve biçimler içinde insan kendini kaybeder...

“Her işin bütün koşullarını ve sonuçlarını arayıp hesaplayan adam karar vermekte güçlük çeker; orta bir kafa da işleri görür, büyük küçük bütün girişimlere yeter. Dikkat ederseniz en iyi işçiler nasıl iş gördüklerini söylemekten aciz kimselerdir. Buna karşılık, yaptıklarını çok iyi anlatan kimselerin elinden iyi iş çıktığı pek görülmez." (***Denemeler***, Cem Yayınevi, s. 71-72)

İbni Haldun, Montaigne'den daha önce, daha fazlasını söylemiştir:

"Bil ki şafkat ve yumuşaklık özelliği uyanık ve keskin zeka sahiplerinde az bulunur, bu özellik, çoğunlukla, gafil veyahut kendilerini gafil gösteren kimselerde bulunur. Uyanık tabiatlı hükümdarlar keskin fikirleri ve zekalarının kuvvetiyle önceden ve başlangıcında işlerin sonunun ne olacağını fark ettiklerinde, halkın anlayamayacakları şeyleri anlarlar ve halkın güç ve kudreti dışında olan işlere onları sevk eder ve bu işleri onlara yükletirler. Bundan dolayı halk mahvolur....

Şeriat'i koyan Peygamber, emir ve hükümdarın ifrat derecede zeki olmamasını şart etmiştir. Ziyad bin Ebi Süfyan'ın kıssası da bu manada ve bu kabildendir. Halife Ömer onu Irak valiliğinden azletmişti. Ziyad Irak'tan Medine'ye döndüğünde Halife'den, 'Ey Müminlerin Emiri, beni niçin azlettin? İdareden aciz olduğumdan

mı veyahut bir suçumdan ötürü mü? diye sorduğunda Ömer, 'Ben seni bunların hiçbirinden dolayı azletmedim, aklının yüksek derecede olması ahaliye ağır yükler yüklemeğe sebep olacağından sakınarak seni azlettim' cevabında bulundu... Çünkü idare başında bulunanların bu derece keskin zekalı olmaları zulmün bir kaynağını teşkil eder, bundan dolayı devletin düzeni bozulur.... Bundan dolayı keskin düşünce ve zeka idare ve siyaset adamları için kusur sayılır. Çünkü zeka, düşünce ve fikrin ifrat derecesidir. Aynı zamanda anlayışsız ve duygusuz olmak da ahmaklıktır. Bunlardan her ikisi insanlar için ayıp ve kusur sayılır. İnsanlardaki özellik ve vasıfların en övüleni orta derecesidir... Bundan dolayı haddinden aşırı zeka şeytanın bir vasfı telakki edilir." (***Mukaddime***, C.I, MEB Yayınları, s. 476-478)

MODERNİZM

1 Ekim 1998

Müslümanların modern bilim ve teknolojiden yararlanmasını hoş karşılamayanlar, söylemleri ayrı, amaçları aynı iki grup durumunda olageldiler hep.

Bazılarına göre, müslümanlar "Çağın nimetlerinden" yararlanacaklarsa eğer, "çağdaşlaşmak" zorundaydılar. Bu, açık bir batılılaşma çağrısıydı. Modernist Fazlur Rahman tam da bunu savunuyordu:

"Geleneksel ulema, bir yandan modern bilim ve teknolojinin her türlü imkanına açık olacak, hem de orta sınıfa geleneksel İslam'ı hayat tarzı olarak sunacak. Bunun sonunun iyi gelmeyeceğini görmek o kadar zor olmasa gerektir."

American Academy of Art and Sciences'in altı cilt halinde yayınlanan "fundamentalizm" projesine katkıda bulunan sosyal bilimci Prof. Bassam Tibi daha açık konuşuyor:

“Köktendinciler modernizmin tüm teknik-bilimsel imkanlarını kullanmak istiyorlar, ancak bu sistemin insanı merkez kılan rasyonel dünya görüşüyle bağdaşmak istemiyorlar; köktendinciler, modernizmin teknik-bilimsel yönünü, laik kültürel projesinden ayırmak istiyorlar ve seçici davranarak sadece işlevsel yönünü almak istiyorlar."

*

"Teknolojiyi kullanacaksanız ya laik olun ya da laik bir İslam icad edin" diyenler yanında, teknolojiyi ve modern bilimsel usulleri kullanmanın, nihai olarak modernleşmeyi getireceğini ve müslümanları yozlaştıracağını söyleyenler de yok değil. Onlara göre, modern imkanlardan yararlanmak, İslam'ı modernleştirmektir.

Böyle bir bakış açısından Fazlur Rahman ve Tibi gibilerin çok memnun kalacakları şüphesizdir. Fakat asıl memnun kalanlar, "fundamentalizm"i endişeyle izleyen Batılılar olacaktır. Çünkü onların istedikleri de budur: Müslümanların geleneksel araç, gereç ve yöntemlere kilitlenmeleri ve güçlenmemeleri.

Bu bakış açısı, müslümanların iktisat, eğitim, kültür... gibi alanlarda çaba göstermelerini de zararlı görür. Böylece onlar, aslında İslâm düşmanlarıyla ortak bir paydada buluşmaktadırlar. Mesela, laikçi için tesettür sorundur, anti-modernist müslüman için de.. Çünkü uzun mayo veya falanca eşarp modernizmin içinde boğulmaktır.

Temelde bu yaklaşım biçiminin laikçileri çok mutlu kılacağı kuşkusuzdur. Laikçi, böylesi müslümanların anti-modernizminin kendi mevcut modernizmine hizmet ettiğinin farkındadır.

Müslüman aydının bu tavrının altında yatan etken (eğer bunun için istihdam edilen bir ajan değilse), gerçekte, zihninin modern dünya tarafından kodlanmış olmasıdır. Çünkü müslüman aydının bu tarz eleştirisinin dayandığı zemini İslami referanslar oluşturmamaktadır, bakış açısı tamamen "modernizm" eksenlidir. O, modernizmin tuzağına düşmek olarak gösterdiği eylemleri İslamî referanslara aykırılığıyla değil, modernizm açısından değerlendirmektedir. Onun dağarcığındaki anahtar kavram "modernite"dir. "Bid'at" diye bir kavram dilinin ucuna bile gelmez.

"Şu Sünnet'e uygun, şu aykırıdır" gibi "modern olmayan" bir yaklaşım ortaya koymaktan utanır, ama bunu kendisine bile itiraf etmekten korkar. "Modern" kavramlarla ve "modern dünyaya mensup üstad"lardan çalıp çırparak yaptığı "çözümlemeler"le İslam'ı modernizmin kirlerinden kurtarırken (!), modernlerin gözünden düşmek gibi bir tehlikeden de uzak kaldığı için kıvançlıdır.

Zaten, görünüşte amaçları farklı olsa da, onun amacı modern laikçilerle aynıdır: Müslümanları her türlü eylemden, "Modernizmdir ha!" diyerek alıkoymak. O, "haram" veya "mekruh" kelimeleriyle düşünmeyecek kadar "aydınlanmıştır.

Gerçekte bu bakış açısının sahipleri, gayri İslamî bir zeminde dünyayı yorumladıklarını dolaylı biçimde ifade etmiş olmaktadırlar. Her "dünya görüşü", kendine ait kavramlarla dünyayı yorumlar. Tersinden söyleyecek olursak, toplumu, olay ve olguları yorumlarken kullandığımız kavramlar, dünya görüşümüzü ele verir. Mesela hiçbir sosyalist, toplumu, "Müslüman, kafir, münafık" diye tasnife tabi tutmaz. Proleterya, burjvazi, komprador, emperyalist.. gibi kavramları kullanır. "Modernite" kavramının Batı düşünce geleneği içinde bir anlam ve değer taşıdığını hatırlatmaya bile gerek yoktur. Eğer topluma mütteki, salih, said, fasık, facir, günahkar, bid'atçı gibi kavramlar yerine "modernizm" kavramıyla yaklaşıyorsanız, İslamî düşünüş ve hassasiyetten kopup modernizmin bataklığında boğulan asıl sizsinizdir.

Müslüman, amaç ve eylemlerini ne idüğü belirsiz "modernite" ekseninde değil, Kur'an ve Sünnet'i esas alarak değerlendirmek durumundadır. Afrika'nın ilkel yerlileri de pekala modern değiller.

Müslümanca tavır sergilemek, önce eylemin İslamî referanslara göre meşru olup olmadığını anlamak, sonra niyetini düzeltmek, daha sonra da bunu Sünnet'e uygun tarzda yapmaya çalışmakla mümkündür.

İlkel olmak, anti-modernist olmayı sağlar; iyi müslüman olmayı asla!

SİYASAL KÜLTÜR VE SİYASAL İSLAM

5 Ekim 98

Aytunç Altındal, birkaç hafta önce yayınlanan bir söyleşisinde, "Türk Müslümanlığı" kavramının içeriğini tartışıp duranların fark edemedikleri bir noktaya işaret etmiş, bir dinin ancak kendi kavramlarıyla anlaşılabileceğini dile getirmişti.

Bir dini anlamak istiyorsanız elbette onun kendi kavramlarına nüfuz etmek zorundasınızdır. Anlamak ve inanmak, o dinin kavramsal çerçevesini kabullenmek ve o kavramlarla düşünmekten ibarettir. Ama, kendi "dünya görüşü" açısından bir dini inceleyen kişi, söz konusu dini değerlendirirken doğal olarak yine kendi dünya görüşünün kavramsal çerçevesini kullanır. Sosyal bilimciler ise, üzerinde çalıştıkları disiplinlerin terminolojilerini kullanırlar. Terminolojinin yetersiz kaldığını düşündükleri zamansa kendileri kavram ihdas ederler.

Kavramsal bir çerçeveye sahip olmak, tanımlayan konumunda olmaktır. Eğer tanımlarınızı, yani kavramlarınızı başkalarına kabul ettiriyorsanız, onların düşünceleri üzerinde hegemonya kurdunuz, hakimiyet oluşturdunuz demektir. Bir zamanlar çok revaçta olan, şimdilerde unutulan "kültür emperyalizmi" kavramı da buna işaret eder.

Ne yazık ki ülkemiz müslümanları tanımlayan değil tanımlanan konumundadır. Kendi kavramlarını kabul ettiren değil, kendisini tanımlamak üzere ihdas edilen kavramları benimseyen taraftır. Bu durum devam ettikçe başka alanlarda da kazanması mümkün değildir.

*

Türk Müslümanlığı kavramı, bir tanımlama ve yönlendirme çabasından ibarettir. Aytunç Altındal'ın da belirttiği gibi, bu kavram, "Siyasal İslam" kavramının zıddı olarak sunulmaktadır. Bu kavramsallaştırmanın daha katı bir versiyonu, "irticacı-samimi müslüman" ayrımıdır. Altındal, "Siyasal İslam" kavramının, Almond ile Verba'nın geliştirdikleri "siyasal kültür" kavramı ile, Voegelin, Cohn ve Vondung tarafından kullanılan "siyasal din" kavramlarından hareketle oluşturulduğunu belirtiyor.

Bütün bu kavramlar batılı sosyolog ve siyaset bilimciler tarafından geliştirilmiştir. Onların İslam'ı incelerken İslam'ın kendi terminolojisini kullanmaları elbette beklenemez. Fakat, müslümanların kendilerinin de batılı sosyal bilimcilerin kullandıkları kavramlarla İslam'ı değerlendirmeleri, seviyesizliklerinin hangi boyutlarda olduğunu anlamak için yeterlidir.

Kimi müslmünların birilerini siyasal İslamcılar adı altında yerden yere vurmaları, dini, Batılılar'ın belirledikleri sınırlar içinde savunmaya ve yaşamaya razı olduklarını gösterir.

Birilerinin yaydıkları müslümanların protestanlaşması safsatası da, müslümanları Batılılar'ın kavramlarıyla tanımlamaktan başka bir şey değildir.

SİYASAL DİN

6 Ekim 1998

Her kavram, kendi içinde zıddını da bir ölçüde barındırır. Eğer "İslam"dan değil de "Siyasal İslam"dan bahsediliyorsa, bu, siyasal olmayan bir İslam'ın varlığının kabul edildiğinin zımnen ifadesidir.

Siyasal İslam'a atfedilen özellikler, siyasal olmayan İslam'ın ne olduğunu da gösterir. Clausewitz'in ifadesiyle, "İki kavram gerçek bir mantıki çelişki meydana getirdikleri, yani her biri diğerinin tamamlayıcısı olduğu vakit, bunlardan her biri temelde diğerini içerir." Geceyi tanımlamak gündüzü de tanımlamaktır bir bakıma. İyiyi tanımlamak kötüyü tanımlamaktır, o kadar ki, iyi olmak, kötü olmamaktır.

Siyasal İslam, zımnen siyasal olmayan İslam'ın varlığına işaret eder. Ama bu, gerçekte bir iddiadan ibarettir. Üretilen her kavramın olgusal bir karşılığının bulunduğunu düşünmek yanlıştır. Aslında siyasal olmayan din yoktur. Duverger'nin belirttiği gibi, "Herşey -ya da hemen hemen herşey- kısmen siyasaldır, ve hiçbir şey -ya da hemen hemen hiçbir şey- tümüyle siyasal değildir".

Doğal olarak İslam da kısmen siyasaldır. İslam'ın siyasal olmadığını düşünürsek, hiçbir şeyi de siyasal kabul etmememiz gerekir.

Siyasal olmayan İslam'ın varlığını kabul edenler, sanıyorum Bektaşilik ve Alevilik gibi dinî cereyanları siyasal olmayan İslam kapsamında düşünüyorlar. Aslında bu "siyasallık" tanımı, siyasete değil, siyasetin muhalefet boyutuna işaret eder. Bir ülkede rejimi desteklemek ve benimsemek kesinlikle "siyasal" bir tutumdur, ancak, kendisini destekleyenleri siyasal bir tutum içinde görmeyecektir rejim. İktidar, sadece kendisine yönelen muhalefeti "siyasal" tanımı içine yerleştirir. Alevilik doğal olarak Osmanlı döneminin "siyasal din"i durumundaydı, çünkü rejime muhalefeti içeriyordu.

Şu halde, rejime olan sadakatlerini beyan eden İslamî oluşumlar kesinlikle siyasal bir tutum içine girmiş olacaklar, fakat rejim onları "siyasal" bir tutum içinde görmeyecektir. Öte yandan siyasal konjonktürü önemsemeyip dinin kendi kavramlarıyla düşünen ve faaliyet gösterenler, rejimin talepleriyle dinin hükümleri çatıştığında tercihlerini "siyasal"dan değil de "din"den yana yaptıklarında, rejim tarafından "siyasal" olmakla suçlanacaklardır.

Kuşkusuz bu "dinî" tutum da sonuçta siyasal bir tavırdır, çünkü herşey kısmen siyasaldır. "Din"e göre hareket ettiğinizde farkına varmadan da olsa, kısmen siyasallaşmış olursunuz. Siyasal olmamak için "olmamak" gerekir.

Kavramlar, olgusal bir varlığa sahip olmayan, sadece somut ilişkilere belirli anlamları yüklemeye yarayan araçlardır kimi zaman. Gerçekliğin kendisi değil, zihinsel ürünleridir. Hayatın kendisini değil, hayatın nasıl anlaşılacağını gösteren şemalardır. Mekanın kendisi değil, haritasıdırlar. Özellikle ideolojilerin elinde kavramlar, gerçeği değil, "ideolojinin kendi gerçeği"ni yansıtır. İdeolojiler bir tarafa, sosyal bilimlerin kavramları da çoğu zaman aynı durumdadır. Sosyal bilimci hiçbir zaman nesnel (objektif) olamaz. Nesnel olduğunu iddia edenler, egemen ideolojiyi benimseyenlerdir. Çünkü egemen ideoloji daha yaygın biçimde kabul gördüğü için nesnel görünür. Sırtını devlete dayamış olan egemen ideoloji, daha yaygın biçimde kabulünü sağlayacak araçlara sahiptir çünkü.

Bugünün siyasal İslamcıları, Osmanlı döneminin Siyasal İslam'la ilgisi olmayan sıradan müslümanlarıydılar. Osmanlı'nın Siyasal İslam'ı ise, bugünün siyasal olmayan İslam'ıdır..

DEVLETÇİ/FAŞİST MODERNİST

7 Ekim 1998

Modernistlerin piri Fazlur Rahman, görüşleri itibariyle masaya yatırılıp değerlendirilmesi zor bir isim. Bunun iki nedeni var: Birincisi; Fazlur Rahman, bir görüşler bütününü veya kurumu eleştirirken, bir yığın kusur atfederken bile olumlu yanlardan da söz ederek sahte bir objektiflik görüntüsü verir.

İkincisi, aslında sadece kendisinin savunduğu görüşleri sanki geniş bir kitle tarafından savunuluyormuşcasına "modernistler" dediği mevhum bir kalabalığa malederek, bütün bunları tarafsız bir bilimsel faaliyette bulunuyormuş gibi sunar.

Bu arada, modernistler aleyhinde de birkaç söz sarfederek objektifliğine gölge düşürmemekten de geri kalmaz.

Açık ve net bir anlatım yerine dolaylı ve kapalı ifadelerle görüşlerini aktarması da onu doğrudan hedef almayı zorlaştırır.

Bununla birlikte, yapmak istediğinde başarılı olduğunu söylemek mümkündür. Bu, laik bir İslam yorumunu benimsetmek, bunu sağlayacak bir yöntemi kabul ettirmek olarak özetlenebilir. Türkiye'de bugün birçok ilahiyatçı akademisyen, İmam-ı Azam'ı veya İmam-ı Şafiî'yi taklidi terk etmiş ama Fazlur Rahman'ı taklide başlamışlardır.

*

Fazlur Rahman'a göre İslam Dini'nin gayesi, "kişinin fiili gelişimi ve şahsiyetini göstermesi için kendisine azami imkanları sağlayan şartların hazırlanmasıdır. Bugün için toplumu bir denetim ve yönetime tabi tutmaksızın bu gayenin

gerçekleştirilmesi imkansızdır." (Fazlur Rahman, ***İslam***, İstanbul: Selçuk Yayınları, 1993, s.VII.)

Peki bu "denetim ve yönetime tabi tutma", toplum üzerinde bir baskı oluşturmayı hedeflememekte midir?

Öyle görünüyor ki Fazlur Rahman, önceden belirlediği hedef için toplumun denetim ve baskı altına alınmasını meşrulaştırmaya çalışmaktadır.

Bunu yapanlar "zalim" olmayacaklar mıdır?

Bu "zulüm" Fazlur Rahman'a göre gerekliyse, o takdirde geçmişte savunulan "zalim imama itaati" eleştirmesinin gerekçesi nedir?

Fazlur Rahman meşruiyetin kaynağı olarak "aklî" olmayı kabul etmektedir. "Modern zulüm" aklî olduğu için gerekliyse, geçmişteki düzenlemeleri de o gün için akli kabul eden (s.298) Fazlur Rahman'ın geçmişi tenkidi laf kalabalığı olmaktan öteye değer taşır mı?

*

Fazlur Rahman'ın yazdığı faşistçe saçmalıklar bu kadar da değil:

"Kişinin fikri ve ahlaki melekelere tam olarak sahip olması için topluma yol göstermek ve onu denetlemek gereklidir. Ancak devletin bu rehberlik görevi geçici olmalıdır. Kişi, fikri ve ahlaki bakımdan tam yeterlik kazanınca, devletin güdümlü siyaseti terkedilebilir." (Fazlur Rahman, s. VIII.)

Peki bu tam yeterliğin ölçüsü ve sınırları nedir? Bunu kim belirleyecektir?

Bu cevapsız kalmaktadır.

Üstelik Fazlur Rahman, kişilerin "fikri ve ahlaki bakımdan yetersiz olduklarını" veri olarak kabul etmektedir. Fakat devletin fikri ve ahlaki bakımdan kişileri tam

yeterliğe kavuşturacak yetkinlikte olduğu da bir veri olarak kabul edilmektedir. Bunun, Fazlur Rahman gibi düşünelim hadi, bunun, Faşiszm'e sonsuz sadakat dışında "aklî" bir gerekçesi var mıdır?

*

Fazlur Rahman'ın projesinde gönüllülük ve özgür irade bulunmaz. Kişinin fikri ve ahlaki bakımdan yetersiz olduğuna karar verip devletin denetimini talep eden, kişinin kendisi değildir. Ayrıca, kişinin bu denetimden uzaklaşma hürriyeti de yoktur. Çünkü bu denetim gerekli ilan edilmektedir.

Böylece Fazlur Rahman, sureta demokrasi ile İslam arasında bağ kurmaya çalışır görünürken, gerçekte "devlet despotizmi"ni meşrulaştırmaya ve Faşist ideolojinin sütunlarını dikmeye çalışmaktadır.

Üstelik bu devletin "yetkinliği kendinden menkul"dür. Yani "Hayatta en hakiki mürşit devlettir". O halde şöylece özetleyebiliriz: Fazlur Rahman su katılmamış bir totalitarizm yanlısıdır.

Faşisttir.

YURTTA SULH, CİHANDA SULH!

8 Ekim 1998

Nöroloji, saldırganlığın beynin içinde nasıl başladığını ve nasıl kontrol altında tutulduğunu açıklamayı henüz başaramamış olmakla birlikte, saldırganlığın hayatta kalmaya hizmet eden bir genetik miras olduğu kesindir.

Saldırgan tepkilere sahip olmayan canlıların hayatta kalabilmeleri için, her türlü tehdit unsurundan uzak bir ortam oluşturmak gerekirdi.

Biz insanlar saldırganlık duygularından tümüyle arınmış olsaydık bile, yine de, hastalıkları oluşturan organizmaları, bunları barındıran böcekleri ve küçük canlıları, vahşi hayvanları öldürmek zorunda kalacaktık.

Yani yine saldırgan tepkiler göstermiş olacaktık. Kısacası, saldırgan olmamak ve tümüyle barışçı olmak gibi bir lükse sahip değiliz.

Bununla birlikte, saldırganlığı "özgün saldırganlık" ve "savunma amaçlı saldırganlık" olarak sınıflandırmak için bilim adamı olmaya gerek yoktur. Böyle bir ayırımı yapmak için, bilinen duygu ve tepkileri tanımlayıp sınıflandırmak yeterlidir. Fakat, savunma amaçlı da olsa saldırganlık saldırganlıktır. Savaş, savunma amaçlı da olsa savaştır.

Medeni hayat, insanın saldırgan tarafının törpülendiği bir toplumsal aşamayı ifade eder. İnsanları, ortak yaşamın gerektirdiği biçimde sergilenen medenî davranışlarıyla tanımayı yeğleriz. Yani, insanoğullarını, mükemmel olmadıkları halde, birbirleriyle iyi geçinen ve iyiliksever bireyler olarak tasavvur ederiz.

Aslında birbirimiz hakkında, zannedildiğinden daha fazla hüsnüzan beslemekteyizdir. Bunu kültür sağlar. Şiddete yönelik potansiyelimizin farkındayızdır fakat kültür bu potansiyeli ortaya çıkarmanın hata olduğunu öğretir.

Savaş gerçekte büyük oranda kültürel bir olgudur. Savaşı salt politik bir olgu sayan ve onu diplomasi ve politikanın başka araçlarla devamı olarak tanımlayan Clausewitz'in aksine, günümüzde, savaşın kültürün bir uzantısı olduğunu savunanlar daha çok taraftar toplamaktadır.

Savaşçı nitelikte bir kültürün diplomasiyi savaşın uzantısı haline getirmesi muhtemeldir. Bunu, tümden savaşçı nitelikte bir kültürle ilişkilendirmeden belli toplumların tarihi tecrübelerinde kimi zaman yaşanan kırılmalar olarak da görebiliriz.

Savaş eğer diplomasinin başka araçlarla devamıysa, savaşın kaçınılmaz göründüğü anlarda neden savaştan uzak kalındığını anlayamayız. Öte yandan, politik durumun savaş ihtimalini hiç akla getirmediği durumlarda savaşa yönelinmesi de anlamlı sayılamazdı.

Kültür oldukça geniş kapsamlı bir kavram olduğuna göre, kültürle savaş arasında kurulan ilginin daha açıklayıcı olduğunu kabul etmek gerekir, ancak bu, savaşın sadece kültürel nedenlerle ortaya çıktığını göstermez. Belki de savaş, ancak bir yaşam biçimi haline geldiğinde salt kültürel bir olgudur.

Savaş neyin uzantısı olursa olsun, sonuçta savaştır ve insanlığın gündeminden tümden çıkması imkansızdır.

Dolayısıyla, karşı karşıya olduğumuz tablo şudur: Yurtta savaş, cihanda savaş.

TARİH TEKERRÜRDÜR

12 Ekim 1998

Bana hatırlatan Murat Bardakçı oldu. Hürriyet'in dünkü sayısında yer alan "Aynı Araplar 82 yıl önce de cihad açmıştı" başlıklı yazısını okuyunca, geçmişlerin geleceklere suyun suya benzediği kadar benzediğini daha iyi idrak ettim.

Bugünkü Ürdün Kralı Hüseyin'in dedesi Mekke Şerifi Hüseyin, Murat Bardakçı'nın yazdığı gibi, 9 Eylül 1916 tarihinde Osmanlı'ya karşı "cihad" bildirisi yayınlamış, bu arada da kendisini Hicaz Kralı ilan etmişti. Ne var ki, 1931'de Amman'da öldüğünde, Hicaz kralı olmak bir yana, elindeki Mekke'yi de Abdülaziz bin Suud'a kaptırmış durumdaydı.

Bardakçı, Şerif Hüseyin'in "cihad"ının, meşhur İngiliz casusu Lawrence'in dağıttığı altınlarla olan ilgisine de değiniyor. Fakat hatırlamadığı nokta şu: İngilizler, ona sadece para vermemişler, gerçekten Hicaz krallığını da vaad etmişlerdi.

Ne var ki aynı İngilizler, Şerif Hüseyin'i asılsız vaadlerle harekete geçirirken, Fransızlar'la "gizli" bir anlaşma da imzalamışlardı. Yani ortada bir "komplo" vardı.
*

Sykes-Picot Anlaşmaları olarak bilinen bu komploya göre İngiltere ile Fransa Osmanlı topraklarını paylaşacaklar, Suriye İngiltere'ye, Irak ise Fransa'ya bırakılacaktı. Bu anlaşmada Şerif Hüseyin'e bağışlanan herhangi birşey yoktu.

Şerif Hüseyin'in emri altında Osmanlı'ya karşı savaşanlar, yaptıklarının gerçekten cihad olduğuna inanıyorlar mıydı, bilmiyorum, ama çoğunun Lawrence'in altınlarından haberi olmadığı kesindir. Hele İngiliz-Fransız komplosunun figüranları olduklarından hiç haberleri yoktu. Şerif Hüseyin adlı hevesli kral adayının da İnglizler'le Fransızlar'ın gizlice anlaştıklarından bilgisi yoktu tabii ki.

Daha doğrusu, İngiliz ve Fransız hükümetleri dışında kimsenin haberi yoktu. İşin aslı 1929'li yılların ortalarında (Sovyetler Birliği sayesinde) öğrenildi ve tarih kitaplarına geçti. Bu arada İngilizler Fransızlar'a da oyun oynayarak sahip olduğu petrol yataklarından dolayı bir oldubittiye getirip Irak'ı ellerine geçirdiler, Fransa'ya Suriye kaldı.

Hemen hemen bütün savaşlar belli ölçüde komplo niteliği taşırlar. Bazıları ise tamamen komplodur. 1956 yılında İsrail ile Mısır arasında yaşanan Süveyş Savaşı, ikincisine uyar. İsrail Mısır'a saldırmış, İngiltere ile Fransa da arabuluculuğa soyunarak Mısır'a müdahale etmişlerdi. Gerçek amaç ise Mısır'ın karşılık vermesini arabuluculuk maskesi altında engellemekti. Bütün bunlar Fransa'nın Sevr şehrinde üç devletin yetkilileri arasında geçen gizli toplantılarda karara bağlanmıştı. Tabii o günlerde bu komplodan kimsenin bilgisi yoktu, herkes öğrendiğinde ise takvimler 1960'lı yılları gösteriyordu.

*

Dış politika büyük ölçüde komplolar, yani gizli planlar üzerinde yürütülür. Hükümetlerin verdikleri bilgiler, kimi zaman, işin aslını yansıtmaz, sadece meselenin kamuoyu tarafından nasıl algılanmasını istediklerini gösterir. İşin arkasındaki gizli hesaplar, anlaşmalar, vaadler, kışkırtmalar, ittifaklar vs. ise ancak uzun yıllar sonra ortaya çıkar.

Bu arada, "komplo teorilerine prim vermeyen" bir yığın kişi, boş yere ahkam keserler.

Zenginin malı züğürdün, komplocunun işleri de komplo teorilerine pirm vermeyenlerin çenesini yorar.

BAŞKALDIRI

14 Ekim 1998

Hükümet'in küçük ortaklarından Ecevit, "Kırk yıllık Yani, olur mu Kani?!" sözünü doğrulamak istercesine, döndü dolaştı yine Ecevit'liğini yaptı. Ona göre, "Başörtüsü Zinciri" eylemi "devlete karşı başkaldırı"ydı.

Böylece, 1970'li yılların "anarşistler"inin yılmaz savunucusunun 20 yıl gibi hatırı sayılır bir aradan sonra hortladığına şahit olduk.

1970'li yıllarda devlete başkaldırı başka türlü oluyordu. Şimdilerde kahramanlaştırılan Deniz Gezmiş gibiler ve onların hayranları, "faşist ordu" ve "katil polis"le amansız bir mücadeleye girişmişler, bu arada devletten yana olma gafletinde bulunan burjuva "işbirlikçiler"ini de hedefe oturtmuşlardı. Onlar, el ele tutuşmanın pek de etkili bir başkaldırı yöntemi olmadığının farkında oldukları için, sonu cenaze merasimleriyle biten eylem biçimlerini tercih ediyorlardı. Yine de, "el ele tutuşup devlete başkaldıranlar"a tahammülü olmayan Ecevit, 24 yıl önce, "anarşist kader mahkumları"nın affını sağlamak için MSP ile kıyasıya pazarlıklar yapmaktan geri kalmamıştı.

Ecevit böyledir.. 24 yıl önce, o zamanki hükümet ortağının da etkisiyle Kıbrıs'a müdahale ettiğinde, yaptığının "barış harekatı" olduğunu söylüyordu. Kıbrıs'a yapılan müdahale ne kadar barış harekatı idiyse, vatandaşlarımızın milli bayram havasında gerçekleştirdikleri barışçı el ele tutuşma eylemi de o kadar başkaldırıydı, ama ne gam. Ecevit'in, şairlerin kelime ve kavramları çarpıtma alışkanlığıyla haris politikacılara özgü demagojiyi bir araya getirmeyi başarmış ender şahsiyetlerden biri olarak tarihe geçeceğinden kuşku yok.

Hitler, Ecevit'ten sonra yaşama ve onu tanıma bahtiyarlığına erişseydi, sanırım bütün dünyaya savaş açtığında şöyle derdi: "İnsanlık zorba yöneticiler elinde en

karanlık günlerini yaşıyor. Bütün dünyaya özgürlük ve barış götürmek için 'sevgi seferberliği' başlatmış bulunuyoruz." Kendisine karşı mücadele edenler için de şunları söylerdi: "Bu caniler, insanlık onuruna ve bütün yüce değerlere karşı savaşarak bizim barış harekatımızı akamete uğratmak istiyorlar."

*

Bununla birlikte, Ecevit'e katıldığım bir nokta var. Evet, devlete karşı bir başkaldırı yaşanıyor bugünlerde. Ve bu başkaldırının mimarlarından birisi ve belki birincisi Ecevit'tir. Devletin imkanlarını devletin amacına aykırı yönde kullanmak devlete karşı en büyük başkaldırıdır. Devlet, millete hizmet için vardır. Devlet; ülke, millet ve siyasi rejim sacayakları üzerine oturur. Siyasal iktidarın milleti hiçe sayması, devleti kendi içinde parçalamaktır.

Din ve vicdan hürriyetinin temel haklar arasında yer aldığının, laikliğin din düşmanlığı olmadığının sürekli vurgulandığı bir ülkede, insanların başörtülerine izin vermemek, sonra onların başörtüsüne izin verilmemesine tepki göstermelerine de izin vermemek, gerçekte rejimi demokratik olmaktan çıkarmaktır. Bu yönüyle Ecevit çizgisi gerçekte hem milleti, hem de siyasal rejimi karşısına almıştır. Hitler de demokratik yollardan iktidara gelmiş ve en katı bir despotizmi hakim kılmıştı. Ecevit gibiler ancak Hitler kadar demokrattır. Ondan farkları hırs, güç ve cesaretlerinin daha az oluşu.

ŞEYH ŞAMİL

17 Ekim 1998

Bana öyle geliyor ki, Suat Karadağ'ı okuyucularımızın çoğu, benim gibi, Sağduyu ile birlikte tanıdı. Onun gazetemizde yayınlanan spor yazılarını hiç okumadığımı gönül rahatlığıyla açıklıyorum burada, anlayışla karşılayacağından eminim çünkü. Bununla birlikte, yaptığı değerlendirme ve tahminlerindeki isabetlilikle okuyucunun dikkatini çektiğini duyuyorum.

Spor yazarlığı da yapıyor ama sadece spor yazarı değil o. Bir ressam. Sanatını daha çok çizgi roman alanında sergilemekte. Gazetemizin ilk yayınlandığı günden beri onun çizgi romanları "Aile ve Toplum" sayfamızı süslemekte. Bunların bir kısmının sadece çizeri değil, aynı zamanda yazarı da. Şu günlerde onun yeni çizgi romanlarından birisi, "Şeyh Şamil" konulu olanı yayına başlamak üzere.

Çizgi roman, adı üstünde, sonuçta romandır. Konusu gerçek olaylara en yakın roman türü olarak tarihi romanlar bilinir, ama onlar bile gerçeğin kendisi değil çarpık karikatürleridir. Suat Karadağ'ın son eserine herhalde çizgi roman değil, çizgi belgesel demek yerinde olur, çünkü Şeyh Şamil'le ilgili en güvenilir eseri çizgilerin diline aktarmaya başlamış bulunuyor.

Karadağ'ın resimlediği eser Muhammed Tahir el-Karahî'ye ait. Karahili Muhammed Tahir, Şeyh Şamil'in maiyetinde bulunmuş, 1850'li yıllardan itibaren de katipliğini, bugünün yaygın tabiriyle sekreterliğini yapmış bir alim. Eserini, Şeyh Şamil'in esareti sırasında onun anlattıklarını kaleme almak suretiyle oluşturmuş. Bu nedenle, "**Şeyh Şamil'in Cihad Hatıraları**" adıyla Seha Neşriyat tarafından yayınlanan eser, konuyla ilgili en önemli birincil kaynak niteliğinde. Kitapta, konuyla ilgili diğer eserlerde rastlanan türden destansı ve efsanevi

abartmalara rastlamak mümkün değil. Fakat, son derece etkileyici bir eser. Sade ve yalın, ama çarpıcı.

Eser, Şeyh Şamil'le ilgili başka kitaplarda verilen bilgilerle çelişen noktalara sahip. Genellikle bu çelişen yanlar, onu daha kusursuz göstermek için yapılan küçük düzeltmelerden oluşuyor. Ancak, böylesi düzeltmeler, onu örnek alınacak bir insan olmaktan çıkarıyor, tarih dışı masalsı bir varlık haline getiriyor. Muhammed Tahir'in eserinde ise sadece bir insan buluyoruz, mümin bir mücahit.

Kafkasya'da cihadı başlatan zat, Şeyh Şamil'in arkadaşı ve onun gibi Gimrili olan Gazi Muhammed adlı bir alimdi. Eserden, onun şehadetiyle ilgili bölümü sizlerle paylaşmak istiyorum:

"… Bu gecenin sabahında Ruslar Gimri'ye hücum ettiler. Gaziler de ikindi vaktine kadar müdafaa ettilerse de daha fazla dayanamayıp dağıldılar. Gazi Muhammed yanındaki üç-beş kişiyle bir eve girip saklanmak istedi. Şamil de kendisini takip ediyordu. Ona hitaben, 'Sen de bizimle beraber muhasaraya (kuşatma altına) girecek misin?' dedi ve bu sözle, 'Senin görülecek birçok işin vardır. Buraya girip de nefsini tehlikeye atma!' manasını kasdetti.

Gazi Muhammed ve Şamil ile yanındakiler o haneye girdiler. Ruslar da gelip evin etrafını kuşattılar ve içerde adam olduğunu anlayınca dama çıkıp içeriye kurşun sıkmaya başladılar. Halbuki oraya fazla miktarda barut saklanmış olduğundan içindekiler için gayet tehlikeli bir yerdi. Dışardan kurşun atıldığı gibi içerden de mukabele olunuyordu. Çarpışma esnasında Şamil'in tüfeği ve tabancası kırılıp bozuldu. Yani (daha önce) gördüğü rüya aynen çıktı. Yalnız dışarıya çıkıp düşmandan kurtulması kalmıştı.

Bu sırada Gazi Muhammed, dışarıya çıkıp Ruslar'ın üzerine atılmak için emir verdi. Fakat düşmanın kalabalığından kimse çıkmaya cesaret edemedi.

Gazi Muhammed, yoldaşlarının tereddüdünü görünce istiğfar ederek ve tekbir getirerek kılıcını sıyırıp dışarıya fırladı. Teyzesinin oğlu Muhammed Sultan da arkasından atıldı. Şamil, geride bulunduğu için, 'Kapının önündekiler çıksın!' dedi. Lakin oradakiler kımıldamadılar. Şamil, 'Bakın, Gazi Muhammed kurtuldu mu, yoksa şehid mi oldu?' diye sordu. 'Kapının önünde şehid düşmüş' cevabını verdiler. "Öyleyse onun için ağlamayalım, belki gittiği yola gidelim. Şu anda Cennet hurileri bizim şehid olarak gelmemizi bekliyorlar. Biraz daha duracak olursak damdan gelen kurşunlarla içerdeki barut ateş alacak ve hepimizi kasıp kavuracak. Kapalı bir yerde ölmektense çıkıp döğüşe döğüşe şehid olalım' dedi. Arkadaşlarının davranmadığını görünce eteklerini beline sokup dağarcığını kuşağına bağladı, kollarını sıvayıp kılıcını eline aldı, 'La ilahe illallah' diyerek kapıdan dışarıya atıldı…"

"DÜŞÜNMEK BİLE BOŞ"

18 Ekim 1998

"Bu çapta bir imparatorluğun bir gün insan eliyle devrilebileceğini düşünmek bile boştur, kesinlikle boştur."

Bu sözleri sarfeden kişi, Antonio Tiepolo. Venedik'i İstanbul'da temsil etmiş bir elçi olması hasebiyle 1576'da kaleme aldığı sefaretnamede Osmanlı İmparatorluğu hakkındaki hükmünü bu cümleyle ifade ediyordu.

Bundan emindi, düşünmek bile boştu bu çapta bir imparatorluğun insan eliyle devrilebileceğini..

Bu ölçüsüz hayranlığa kendisini kaptıran sadece o değildi. Bir diğer elçi, Marco Minio, 1522'de, "Sultan'ın yüceler yücesi gücü"nden söz ediyordu. Ona göre, "Bundan böyle, bütün Hristiyanlık büyük bir soykırımına uğramaktan korkmalıdır". Ondan iki yıl sonra Pietro Zen, "Yüce Sultan" nitelemesini yapıyordu. 1560'ta ise o günkü elçi Cavalli, "Büyük Sultan'ın emrinde o kadar ülke, o kadar para ve o kadar itaatkar insan var ki, bu üç unsur bile onu yenilmez kılıyor" diyordu. 1562'de de Dandolo, "Büyük ve yenilmez bir orduda aranan en iyi askeri koşulların hepsi, kanımca, bu Sultan'ın askerlerinde görülüyor" diye yazmıştı. 1564'e gelindiğinde ise Barbarigo, "Bu Büyük Sultan en güçlü" demişti. Garzoni'nin 1573'te verdiği hüküm de benzer nitelikteydi, İmparatorluk gelirlerinin "sonsuz rakamlara ulaştığını" yazıyordu.

Bu elçiler için Osmanlı Devleti, "Türkler'in uçsuz bucaksız imparatorluğu"ydu, "tehlikeli, korku verici, yenilmesi imkansız" imparatorluğu.

Ne var ki, tam da onların bu hükmü verdikleri sırada, Osmanlı, yenilgiyle yüzyüze gelmesine yol açacak bir dönemece girmişti.

*

Venedikliler ondan iki asır önce, henüz İstanbul'u fethetmemiş olan Osmanlı için aynı hükmü vermezlerdi kuşkusuz.

O sırada, gelişen, fakat kökünden sökülüp atılması kolay bir ağaç gibi görünüyordu çünkü. 1500'lü yıllarda ise, düşünmesi bile boş, kesinlikle boş görünüyordu, bu çapta bir imparatorluğun insan eliyle yıkılacağının. Osmanlı artık devasa ve göz korkutucu bir ağaçtı, ne var ki, dışardan fark edilmemesine rağmen içerden çürümekteydi.

*

1590'lı yıllarda Ferhat Paşa, İran'a başarılı bir sefer yaptığında, ondan geri kalmak istemeyen Sadrazam Sinan Paşa, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ile olan anlaşmayı bozmak için elinden geleni yapmış, zafer umuduyla sefere çıkmıştı. Daha ilk çarpışmada yenilgi yaşanmış, 17 bin asker şehid düşmüştü. Venedikliler'in "yenilmesi imkansız" nitelendirmesi savaş meydanlarında pek işe yaramıyordu.

Çünkü, kişisel başarı herşeyin önüne geçmişti.

Bir topluluğun menfaatinin söz konusu olduğu yerde salt kişisel başarı için çalışıldığında, bunun genellikle tek sonucu olur: Toplu yenilgi.

Başarıları genellikle kişilere mal ederiz, ama o başarıların ardındaki isimler, çoğunlukla, kendi başarılarını düşünmeden toplum yararına çaba sarf edenlerdir. Bununla birlikte, kendi isimlerini düşünmedikleri halde isimleri de unutulmaz. Fudayl bin Iyaz rh.a.'in dediği gibi, "Anılmayı arzulayan anılmaz, anılmaktan hoşlanmayan anılır".

Sinan Paşa'nın yaptığı gibi nam ve şan derdine düşüldüğünde ise, ne nam kalır geride ne de şan.

Belki bir nam kalır, ama "eksik olsun" dedirtecek bir nam..

HAHAM VE PAPAZLARIN İZİNDEKİ MODERNİSTLER

Ekim 1998

Kimi arkadaşlarım bana, yazılarımda "**Ramuz el-Ehadis**"e değil de diğer hadis kitaplarına atıfta bulunmamın daha yerinde olacağını hatırlatıyorlar bazan. Aslında bunu dolaylı olarak yapmış oluyorum, çünkü **Ramuz el-Ehadis**'in kendisi zaten diğer hadis kitaplarından yapılan bir derlemeden ibaret. Tıpkı Rudani'nin eseri gibi.

Bu arkadaşlarımın endişesini anlamıyor değilim. İsminin başında "ilahiyatçı" unvanı bulunan birçok kişi, akıllarının yatmadığı hadisi reddetmek hususunda oldukça aceleci ve cesur günümüzde. Bunları ikna etmek mümkün değil, çünkü iki kere ikinin beş ettiğini savunan bir "akılcı"ya, iki kere ikinin dört ettiğini akıl yoluyla ispat etmek imkansızdır.

Bununla birlikte, "Şu hadis zayıftır, bu hadisin ravisi böyledir" şeklindeki itirazların etkisi sınırlıdır. Bütün hadislere zayıf demek, bu silahı kullanılmaz hale getirmek olur, silah ters teper. Diğer taraftan, **Kur'an** ayetleri için zayıf nitelendirmesi yapılamayacağına göre, tesir alanı Sünnet'i aşmayan bir tahrip sözkonusudur.

İşte tam da bu nedenle, mezhep imamlarını değil de oryantalistleri "taklid" eden modernistler, "tarihî tenkid" (tarihsel eleştiri, tarihselcilik) yöntemini benimsemişlerdir.

*

Fazlur Rahman, "tarihî tenkitçilik yöntemi"nin sadece İslam tarihine değil, Sünnet'e ve bizzat **Kur'an**'a da tatbik edilmesini savunmuştur (Fazlur Rahman, **İslam**, İstanbul: Selçuk Yayınları, 1993, s. XXVIII). Bu, Kur'an ve Sünnet'teki hükümlerin o günün toplumsal yapısına hitap ettiğini, bugün geçerli olamayacağını savunmak

anlamına gelmektedir. Fazlur Rahman'a göre, "özel bir sosyal hadise ile ilgili özel bir çözümün şekli ebedi olamaz" (s. XXXX).

Yani modernistler, kendilerinin bazı ayetleri nesh yetkilerinin olduğunu savunacak kadar ölçüsüzdürler.

Fazlur Rahman, bu düşüncesini "hırsızlık" örneğiyle açar. Hırsızın elinin kesilmesi hakkında şu soruyu yöneltmektedir: "Acaba el kesme, hırsızlığın önlenmesi için yegane tedbir midir, yoksa bu hükmün güttüğü gayeyi gerçekleştirmek için başka tedbirler de düşünülebilir mi? Başka bir deyişle, el kesme cezasını belli bir toplumsal yapının şartları içinde öngörülen bir tedbir şeklinde düşünür, burada lafzın değil de güdülen amacın ezeli geçerliliğini öne sürer ve bu anlayış içinde yasama faaliyetine koyulursak, İslam'ın dışına çıkmış sayılır mıyız?

Fazlur Rahman'a göre bu sorunun cevabı hayırdır (s. XIII).

*

Daha önce bir yazımızda bu "lafız" ve "amaç" meselesini modern ceza hukuku felsefesi açısından ele almıştık.

Batılı hukukçular, Fazlur Rahman'ın amaç dediği şeye "ruh" adını vermekteler. Onlara göre, yasaların ruhundan söz ederek yargıca cezanın şekli ile ilgili takdir yetkisi vermek, yargıç sayısınca ayrı ceza biçimi meydana getirmektir. Bu yüzden, ne kadar mantıksız, yersiz ve yetersiz görünürse görünsün, kanunun "lafz"ına bağlılık zorunlu görülmüştür.

Nitekim Tayyip Erdoğan'ı yargılayan hakim de 312'nci maddeden şikayetçi ama kanunun emri dışına çıkma yetkisini "modern" hukuk ona tanımamıştır. Halbuki neticede modern hukuk beşerîdir, ilahî değil. Bizim modernistlerimiz ise, ilahî yasalar hakkında lafza bağlılığı gereksiz görmekte, beşerin algıladığı ruha göre seçeceği ceza şeklini savunmaktadırlar.

Müslümanın "modern"i gerçekten bir acaip oluyor.

Bu lafız-amaç göz boyamasının aslı, **Kur'an**'ın lafız bakımından korunmuş olmasından ileri geliyor. Halbuki hahamlar ve papazlar **Tevrat**'la **İncil**'i lafız bakımından tahrif edebilmişlerdi. Onların izleyicileri ise, lafzı değiştiremedikleri için, kafalarına göre ruhlar icad edip ayetleri hiç değilse yorum düzeyinde tahrif etme çabası içindedirler.

*

Meselenin başka yönleri de var. Farklı bir toplumsal yapının hükmü değiştireceğini neye dayanarak söyleyebiliriz?

İnsanoğlunun nasıl biyolojik yapısında bir değişme yoksa, psikolojik yapısında da bir değişme yoktur.

Hırsızlığın engellenmesinde düşünülecek olan konu toplumsal yapı değil, insan tekinin psikolojik yapısıdır. Toplumsal yapının değişmesi suçları ortadan kaldırmıyorsa, hırsızlık olayları yine yaşanıyorsa, bu değişiklik neyi ifade eder?!

Toplumsal yapılar değiştiği halde neden nesli tükenen tek bir suça rastlanmıyor? Kaldı ki, Peygamber Efendimiz s.a.s. döneminde Medine'nin toplumsal yapısı ile bedevilerin toplumsal yapısı farklı değil miydi?!

İran ve Bizans'ın toplumsal yapıları da farklılık göstermiyor muydu?!

MODERN AMA ÖZGÜN DEĞİL

25 Ekim 1998

"İlahiyatçılar"ımızın bir kesiminin İmam-ı Azam gibi şahsiyetleri bırakıp Fazlur Rahman'ı "taklid"e başlamakla, gerçekte reformist hristiyanları taklide yöneldiklerini söylemek zorundayım.

Çünkü Fazlur Rahman, benimsediği tarihî tenkid yöntemini kendisi geliştirmiş değildi, üstelik bu yöntemin "din"e uygulanabileceğini ona öğretenler de başkaları oldu.

Kısacası, bizim "taklid" düşmanları, Fazlur Rahman'ın peşine düşerek farkında olmadan modernist hristiyanları taklid eden "mahi"lerdir, derya içre olup deryadan habersiz mahiler.

Batı'da **Tevrat ve İncil**'e tarihî tenkid metodu ışığında yaklaşma eğilimi Evrim Teorisi'nin etkisiyle başladı. Çünkü Batı toplumlarında doğa bilimlerine karşı sınırsız bir güven vardı. Bu güven, teknolojik alandaki somut başarı ile besleniyordu. Doğa bilimleri kapsamında düşünülen Darwin'in Evrim Teorisi, Batılı insanın dinî inançlarını şüpheli hale getirmişti.

Bu gelişmenin etkisiyle dinî tarihselci okul, doğa bilimleri ile din arasındaki uçurumu kapatmak üzere kolları sıvadı. Amacı, tarihî tenkid yöntemi vasıtasıyla Kutsal Kitap "dil"inin "anlam"ını yeniden keşfetmekti. İnsanın ve yerin yaratılışı hakkındaki bilgiler ve tarihî olaylar, Kutsal Kitab'ın "lafz"ının kesin anlamında "tarih" olarak anlaşılmamalıydı. Aksine onlar çok sayıda yorumlar olarak anlaşılabilirdi ve anlaşılmalıydı.

Böylece, tarihî tenkidçi Kutsal Kitap yorumu, yeni doğa bilimi anlayışıyla Kutsal Kitap arasında bir uzlaşma imkanının önünü açtı. Bundan böyle bu ikisi birbirine

hiç aykırı düşmeyebilirdi. Bütün yapılması gereken, Kutsal Kitap lafızlarının kesin bilgi içermediğini, çok sayıda yoruma imkan veren mecazlar içerdiğini kabul etmekti.

Ne var ki, ABD'de başlayan bu yeni tarihî tenkidçi Kutsal Kitap yorumu, hristiyanların birçoğu tarafından, Hristiyanlık için, doğa biliminin kendisinden daha büyük bir tehdit olarak görüldü. Papa Pius X, bu yeni anlayışa büyük tepki gösterdi. Katoliklerin yanı sıra birçok protestan da aynı tepkiyi paylaşmaktaydı.

Fazlur Rahman, ne yazık ki, hristiyanlar arasındaki bu mücadelenin müslümanlar üzerindeki gölgesidir. Bir farkla; onun yapmaya çalıştığı şey, **Kur'an-ı Kerim**'in doğa bilimlerine ters düşmeyen yorumlarını üretmek değil, Batı'nın toplumsal projeleri ile çelişmeyen bir İslamî toplum projesi üretmektir.

Belki de bunun nedeni, çokça söylendiği gibi, Hristiyanlığın aksine İslam'ın kapsamlı bir toplumsal, iktisadî ve siyasî düzen öngörmesi ile ilgilidir. Fazlur Rahman, hristiyan "selef"lerini izleyerek tarihî tenkid yöntemini **Kur'an**'a uygulamaya kalkışmış ve ondaki hükümlerin lafzın kesin anlamında değerlendirilmemesi gerektiğini, çok sayıda yorumlara imkan verecek şekilde onların anlam boyutu üzerinde durulması icab ettiğini savunmuştur.

Bu nokta, Fazlur Rahman'ın neden Batılılar nezdinde kabul gördüğünü ve İslam ülkelerindeki Batılılaşmış kesimlerce benimsendiğini de aydınlatmaktadır.

İlginç olan şu ki, lafız karşıtlığı yapıp "anlam"a bağlı olarak Şeriat'i yok etmeye çalışan Fazlur Rahman, tasavvuf sözkonusu olduğunda ortaya şeriatçı kimliğiyle çıkmaktadır:

"... sufîlik geliştikçe, bir yandan ruhanî ve derunî olgunlaşma, öte yandan da Şeriat diye adlandırdığı şey arasında bir ikilik ortaya çıktı. Bu ikiliği yarattıktan sonra da sufîlik, kendisini sadece 'din içinde din' olarak değil, 'dinin üstünde din' olarak ortaya koydu." (İslâm, s. 340)

Kur'an'ın mutlak bir yorumu olamayacağını savunarak Şeriat'i reddeden, çok sayıda yorumu meşru kabul ederek Şeriat karşıtlığını sözde bilimsel bir temele oturtan Fazlur Rahman'ın tasavvufu eleştirirken Şeriat'e sığınması çok ilginç.

Modernistler böyle.. Mezhep imamlarını "taklid" etmeye tenezzül etmezler ama reformist hristiyanların sadık izleyicileridirler. Şeriat'i yok etmek için lafız-ruh göz boyamacılığından medet umarlar fakat gerektiğinde şeriatçı kesilecek kadar kıvraktırlar.

ÇOK YAZAR OKUMAMALI!

26 Ekim 1998

Bu ay ilk sayısı yayınlanan **'Eğitim-Bilim'** adlı dergi, kapak konusu olarak 'Geçmişten günümüze 50 meşhurun okuma alışkanlığı' başlığını seçmiş. Doğrusu meşhurların okuma alışkanlıklarından ziyade, bazılarının 'okuma' ile ilgili olarak söylediklerinin yol gösterici olduğunu düşünüyorum.

Plinius, 'Yazıları çok okumalı fakat çok yazar okumamalı' diyor. Çok yazardan haberdar olmanın gözde olduğu bir zamanda Plinius 'çağdışı' kalıyor ama, Mehmed Akif de onun gibi düşünüyor olacak ki, Mithat Cemal'in naklettiğine göre, az eseri çok okurmuş.

Dumas da aynı görüşte olmalı, '**Monte Kristo**'sunda, 5 bin cilt kitap okumuş yaşlı bir ilim adamını şu anlamda konuşturur: 'Anladım ki işe yarar bütün bilgiler iyi seçilmiş 150 kitapta mevcuttur, onları okumak yeterli.'

Bulwer Lytton'un öğüdü de Plinius'unkine benzer nitelikte: 'Bilimde en yeni, edebiyatta en eski kitapları oku'. Gerçi bu tavsiye, çağdaş edebiyatçıları mutsuz edecektir, ama neticede onlar da kendilerini değil, kendilerinden öncekileri okuyarak yetişmediler mi!

'Sivil itaatsiz' Henry David Thoreau ise, 'En iyi kitapları en önce oku' diyor, 'Aksi halde hepsini okuman için fırsat olmayabilir'.

Bizim Namık Kemal durur mu, o da bir vecize üretmiş, ama yüzüne gözüne bulaştırmış: 'Ademin hayvaniyeti yemekle, insaniyeti okumakladır.' İnsanın 'konuşan hayvan' veya 'alet yapabilen hayvan' olarak tanımlanması bir dereceye kadar anlaşılır bir durumdur, fakat Ademoğlunun insaniyetini, hayvandan farklılığını okuyabilir olmaya bağlamak, okur yazar olmakla arif olmak arasındaki

farktan habersizliği yansıtan bir irfan yoksunluğu bence. Bu bir 'basitlik'tir, Bacon'a hak verdirtecek bir basitlik: 'Kurnaz insanlar okumayı küçümserler, 'basit' insanlar ona hayran olurlar, akıllı insanlar da ondan faydalanırlar.'

Demek ki basit insanlar, Namık Kemal gibi, okumayı amaç haline getirirler. Ondan faydalananlar ve nasıl faydalanacağını bilenler, akıllı insanlardır. Onlar okumayı tek başına bir meziyet saymazlar, 'Okumaktan gaye ne? / Kişi Hakk'ı bilmektir' diyen Yunus Emre gibi düşünürler.

İz Yayıncılık, o ilginç reklamında, 'Bütün kitaplar bir kitabı anlamak içindir' diyerek **Kur'an**'a işaret ediyordu. Ne var ki, uygulamada tam aksi gerçekleşiyor: Sanki bütün kitaplar Bir Kitab'ı okumamak için var, nedense o Bir Kitab'a bir türlü sıra gelmiyor. Okumaktan gaye Hakk'ı bilmekse, öncelikle okunması gereken **Kur'an-ı Kerim** ve hadîs kitaplarıdır.

Gerçekten de, en iyi kitapları en önce okumalı ve her bulduğumuzu okumak yerine iyi kitapları çok okumalıyız..

HÜZÜN ÜSTÜNE

27 Ekim 1998

Dokuz yıl önce, Almanya'da öğrenci olarak bulunduğum sıralarda, Dale Carnegie'nin, "**Üzüntüyü Bırak, Yaşamaya Bak!**" adıyla Türkçe'ye de çevrilmiş eserini en çok satan kitaplar listesinde gördüğümde, bana ilginç gelmişti bu. Çünkü eski bir kitaptı o, hatta yazarı uzun süredir hayatta değildi.

Müellifin "**Dost Kazanmak ve İnsanları Etkilemek Sanatı**" adlı eserini, liseye yeni başladığım sırada ilçe kütüphanesinden ödünç aldığımda memure hanım bana bir tuhaf bakmıştı. Öyle sanıyorum ki, o görevli benim yerimde olsaydı, Almanlar'ın sözkonusu kitaba olan ilgilerini sadece ilginç değil, tuhaf bulurdu.

Tuhaf veya değil, ama Almanlar'ın sanıldığından daha mutsuz ve üzüntülü insanlar olduklarını yansıtan bir göstergeydi bu. O yüzden, Carnegie'nin çağrısına kayıtsız kalamıyorlardı: "Sorge dich nicht, lebe!"

Beni asıl şaşırtan şu ki, aradan bunca yıl geçtikten sonra, bugün de aynı kitabın Almanya'da bestseller eserler arasında yer aldığını görmekteyim. Daha doğrusu, bugüne dek ne zaman dergilerdeki bestseller listelerine baktımsa bu kitabın adına rastladım. Hatta şimdilerde daha çok sattığı bile söylenebilir, üçüncü sıraya kadar tırmanıyor.

Bizde, "**Üzüntüyü Bırak, Yaşamaya Bak!**", Almanya'da olduğu şekilde peynir-ekmek gibi satılmıyor. Ama, zannediyorum, "Yaşamaktan sana ne, üzüntüyle tanış!" adlı bir kitap yayınlansaydı, daha çok alıcı bulurdu. Nereden biliyorsun derseniz, arabeskin bu kadar tutulduğu bir ülkede daha farklı bir sonuç beklemek şaşırtıcı olur bence.

*

Her ne kadar, arabeske, eskilerin tabiriyle özellikle "avam" rağbet ediyorsa da, "entel"lerimiz de arabeskin içeriğini "entelleştirerek" üzüntüsüz kalmamanın yollarını buluyorlar. Hüzünlü insan olmak, "tutunamayanlar" arasında yer almak, hele de genç enteller arasında pek makbul, daha doğrusu bunalım ve üzüntü edebiyatı, duyarlı bir entel olmanın vazgeçilmez aksesuarı durumunda. Hüzün edebiyatı yapmanın, mutsuzluğun umutsuz dalgaları arasında bocalayan karamsar edebî metinler kaleme almanın baştan çıkarıcılığına direnebilenlerin sayısı az.

Hüzünden söz edildiğinde benim aklıma şu hadîs geliyor: "Bir hüzün ki kalbde veya gözdedir, rahmanîdir. O, ele, dile geçerse şeytanîdir." (**Ramuz el-Ehadis**, s. 377)

Demek ki insanın üzüntüsünü dışa vuran hareketler, hüznünü yansıtan sözler pek hoş değil. Hüzün, kalbde kalırsa güzel.

Bir başka hadîs şöyle: "Ağlayınız, fakat şeytanın çığırtkanı olmaktan sakınınız. Zira ağlamak göz ve kalpten oldukça Allah'tandır ve rahmettendir. El ve dille olduğu zaman ise şeytanîdir." (**A.g.e**., s. 8)

*

Kalple ilgili bir başka hadîs, ilmi konu ediniyor: "İlim ikidir: Kalbde sabit olan ilim ki faydalı olan budur. İlim dilde olursa, bu, kıyamette Allah'ın kulu aleyhine hücceti olur." (**A.g.e**.,, s. 223)

Kalpte olan ilmi anlamak için şu hadîs kâfidir: "İnsana ilim cihetinden Allah korkusu yeter. Kişiye cahillik bakımından da kendisini beğenmesi yeter." (**A.g.e**.,, s. 340)

Peki, Allah korkusunun alameti nedir? Kendisine bu soru yöneltildiğinde Zünnun-ı Mısrî rh. a. şöyle cevap vermiştir:

"Bu korkunun, kişiyi bütün diğer korkulardan emin kılmasıdır."

İnsan ne yapmalı ki kendisinde böylesi gerçek bir Allah korkusu oluşsun? Abdullah ibni Mübarek rh. a. şöyle diyor:

"Kalpte karar kılan bir Allah korkusunu vücuda getiren, gizli-aşikâr devamlı murakabe halinde olmaktır."

Hüzün ele ve dile geçince şeytanî, peki kalpte olandan daha fazla bir Allah korkusu dile yansıdığında durum ne? Bu konuda da şöyle bir hadîs var:

"Bir kimse halka, kendisinde bulunan Allah korkusundan fazla bir korku (varmış gibi) gösterirse, o kimse münafıktır." (**A.g.e**.,, s. 400)

Güzel olan, kalpte olandır..

Hüzün için de öyle...

AMERİKALI BİZİ KÖPEK KADAR SEVER

28 Ekim 1998

Daha doğrusu köpek kadar bile sevmez, ama bunu, "Ne Şam'ın şekeri, ne Arab'ın yüzü" yalellileri ile büyümüş olanlara anlatmak zordur.

Kimileri, ABD'yi bir bütün olarak değerlendirmemek gerektiğini, orada yahudiler ile Wasp denilen ekseriyet arasında pek su yüzüne çıkmayan bir rekabet olduğunu dile getiriyorlar. Wasp, white (beyaz), Anglo-Saxon ve protestant (protestan) kelimelerinin baş harflerinden oluşuyor ve ABD halkının büyük çoğunluğunun üç temel özelliğini gösteriyor. Yahudiler'le Wasp denilen kesim arasında bir gerginlik olabilir, ama bu, protestan beyazların, ülkelerinin dış politikasında Yahudiler yerine Müslümanlar'a sıcak bakılmasını isteyecekleri anlamına gelmez. Protestanlık aslında hristiyanlığın yahudileştirilmesidir. Katolik Kilisesi **Eski Ahid**'i (Tevrat) geçersiz sayarken protestanlar onu da **Yeni Ahid** (İncil) kadar önemli kabul ederler. Bu nedenle yahudilerin "arz-ı mev'ud" davasına protestanlar da yürekten inanır ve destek verirler.

Birçokları da Amerikalılar'ın tarihî nedenlerden dolayı bize Avrupalılar'dan daha önyargısız yaklaştıklarını kabul ederler. Böyle olması gerekirdi, ama değil. Bizans'ın varlığına son veren biziz, Viyana önlerine kadar da yine biz gittik. Yüzyıllarca Balkanlar'da kaldık ve Avrupalı uluslurla aramızda bitmez tükenmez savaşlar yaşandı. Oysa Amerikalılar'la böylesi kanlı bir geçmişimiz yok, dolayısıyla ABD halkının bize Avrupalılar'a nazaran daha yansız bakması mantığın gereğidir. Fakat durum hiç de öyle değil.

1933 yılında iki bilim adamı, Princeton Üniversitesi öğrencilerinin yabancı milletler hakkındaki kalıplaşmış tutumlarını incelerken Türkler'i de konu edinmişlerdir. Almanlar'a sırasıyla "bilimsel, çalışkan, duygusuz, akıllı ve metodik"

sıfatlarını layık gören bu ABD'li gençler, biz Türkler'i şöyle nitelendirmişlerdir: "Zalim, çok dindar, hain, zevke düşkün, cahil".

1951 yılında aynı üniversitede bir başka bilim adamı aynı araştırmayı tekrarlamıştır. Nazi dönemine ve İkinci Dünya Savaşı'na rağmen Almanlar hakkındaki kanaat çok da olumsuz değildir: "Bilimsel, çalışkan, aşırı milliyetçi, akıllı, saldırgan." Biz Türkler hakkındaki kanaatlerinde de küçük değişiklikler olmuş, sinsi ve pis olduğumuzu düşünmeye başlamışlardır: "Zalim, sinsi, pis, cahil, çok dindar."

1969 yılında aynı araştırma üç kişi tarafından aynı üniversitede tekrarlanmış, Almanlar hakkındaki tutumu yansıtan sıfatlar söyle sıralanmıştır: "Çalışkan, bilimsel, etkin, aşırı milliyetçi, saldırgan." Bize gelince, önemli bir farklılık olarak, artık "çok dindar" olduğumuzu düşünmemektedirler: "Saldırgan, pis, hain, cahil, çabuk öfkelenen."

Bu bilgileri "**İnsan ve İnsanlar**" adlı eserinden aldığım Kağıtçıbaşı, 1967 yılında yapılan bir araştırmanın, 6, 10 ve 14 yaşlarındaki Türk çocuklarının Amerikalılar'ı ve Almanlar'ı hem kendilerine benzer gördüklerini, hem de sevdiklerini gösterdiğini belirtiyor. Öyle sanıyorum ki, Amerikalılar bu "benzer görme"yi bir iltifat olarak görmezler ve, "Nereden benzermişiz ki? Biz de saldırgan, pis, hain, cahil ve zalim miyiz?" derlerdi.

Batıcılarımız Amerikalılar'ın hakkımızdaki hükümlerine pek itibar ederler. Bununla birlikte onların "diplomatik" ikiyüzlülüklerinin ardındaki gerçek kanaatlerini bilmediklerini düşünmek saflık olur.

Öyleyse, bu Amerikanperestliği şahsiyetsizlikten başka hangi kavramla izah edebiliriz?!.

CUMHURİYET

29 Ekim 1998

Bizimkiler "cumhuriyet" diye yeri göğü inletedursunlar, Duverger'ye göre, günümüzde "XIX. Yüzyıl Avrupası'nı parçalamış olan 'monarşi-cumhuriyet' karşıtlığı değerden düşmüş, bütün anlamını kaybetmiştir".

Kaybetmiştir, çünkü, "Parlamenter cumhuriyetle parlamenter monarşiler arasındaki gerçek fark çok ufaktır, çünkü 'kral' olsun, 'başkan' olsun, devlet reisi pratik olarak bir yetkiye sahip değildir".

Peki, ya parlamenter demokrasi yoksa?.. O zaman da "monarşi (saltanat)-cumhuriyet karşıtlığı" yine anlamdan yoksun mudur?

Yoksundur, çünkü 'cumhuriyetin diktatörü' ile 'saltanatın kralı' arasındaki gerçek fark yine çok küçüktür. Sadece iktidarı ele geçiriş biçimleri değişiktir.

*

Geçen asrın sonlarına kadar, siyasî rejimleri "monarşi, oligarşi ve demokrasi" diye sınıflandıran Yunanlılar'dan kalma tipoloji kullanılmaktaydı. Monarşi tek kişinin hüküm sürmesi, oligarşi birkaç kişinin yönetmesi, demokrasi ise herkesin egemen olmasıydı.

Bu üçlüyü "devlet biçimleri" ile "hükümet biçimleri"ne ayrı ayrı uygulayan Bodin, farklı sınıflandırmaların önünü açtı. Mesela, egemenliğin kralın elinde bulunduğu "monarşik devlet"te bütün vatandaşlar kamu görevlerine aynı eşitlikte girebiliyorlarsa, "demokratik hükümet"in sözkonusu olduğunu söyledi.

Çağdaş hukukçularsa, Montesquieu'nün kuvvetler ayrılığı teorisinden (yasama-yürütme-yargı) ilham alarak, siyasi rejimleri bu kuvvetler arasındaki ilişkilere göre

sınıflandırma yoluna gittiler. Böylece yeni bir üçlü tasnif yapıldı: Kuvvetlerin birleşmesi rejimi, kuvvetler ayrılığı rejimi, parlamenter (kuvvetlerin işbirliği yaptıkları) rejim.

Kuvvetlerin birleşmesi rejiminde bir kişinin hakimiyeti söz konusuysa ortada ya mutlakçı monarşi ya da diktatörlük vardır. Birinci durum saltanata, ikincisi cumhuriyete işaret eder, ama aradaki fark sadece iktidara geçişle ilgilidir. Kral miras yoluyla, diktatör ise zorla başa geçer.

Kuvvetler ayrılığı rejimine gelince, bunun kralcı biçimi meşrutî monarşi, cumhuriyetçi şekli ise ABD'de görüldüğü üzere başkanlık rejimidir.

Parlamenter rejimin özelliği ise, devlet başkanı ile hükümet başkanının ayrı oluşudur. Devlet başkanı sırf onursal bir rol oynar; başbakan, kendisiyle birlikte parlamentoya karşı sorumlu bir bakanlar kurulu içinde yürütme yetkisini tek başına kullanır. Bugün, meşrutî krallık olan İngiltere'de uygulanan hükümet biçimi parlamenter demokrasidir.

*

Bütün bu sınıflandırmaların, yine de, günümüzün siyasî rejimleri arasındaki farkları ifade etmede yetersiz kaldığı kesin. Bu nedenle giderek terk edilmekte ve onların yerini çokçu ya da demokratik rejimlerle, tekçi ya da otokratik rejimler arasındaki ayrım almaktadır. Buna göre çokçu ya da demokratik rejimlerde herşeyden önce birkaç tane siyasî parti bulunur. Basın, fikir, teşkilatlanma, gösteri ve haberleşme hürriyeti vardır. Tekçi ya da otokratik rejimlerde ise mevcut rejime itiraz edilemez, otoritesi vatandaşların etkisinin dışındadır.

Türkiye'ye gelince, 29 Ekim 1923'te cumhuriyetin ilan edilmiş olması demokrasinin gelmesi demek değildi. Aslında Mustafa Kemal'in otoritesi son iki yüzyılda yaşamış bütün padişahlarınkinden daha fazlaydı. Bu padişahlar, yapmak istedikleri ıslahatı gerçekleştirmekten bile genellikle aciz kaldılar. Mustafa Kemal

ise, son üç asırda bütün padişahların yaptıkları yeniliklerin daha fazlasını kişisel olarak gerçekleştirdi. Falih Rıfkı Atay, bütün hayranlığına rağmen, "**Çankaya**"sında onun bir diktatör olduğunu söyler. Gerçekte Mustafa Kemal'in hakimiyetini diktatörlük yerine monarşiye dönüştürme şansı da yoktu, çünkü mirasçıya sahip değildi.

"Cumhuriyet" kelimesinin bir devletin isminin ardında yer alması tek başına kıymet ifade etmez. Eğer cumhuriyet faziletse, Batıcılarımızın İran İslam Cumhuriyeti'ni İngiltere Krallığı'na tercih etmeleri gerekir. Hatta ABD'ye de tercih etmelidirler, çünkü Felix Morley'den tutun da eski başkanlardan Harry Truman'a kadar pekçok insan, ABD'nin bir cumhuriyet değil, bir demokrasi olduğunu özellikle vurgulamışlardır. Demek ki fazilete pek meraklı değiller.

Orta Asya'daki Türk devletleri de, Sovyet döneminde fazilet içinde yüzüyorlardı, çünkü Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği içinde yer alan cumhuriyetler durumundaydılar. Çin Halk Cumhuriyeti de, adı üstünde, bir cumhuriyettir.

Bu nedenle, Demirel'e hak vermemek elde değil, "Cumhuriyetin soyadı demokrasidir". Böylece Demirel, demokratik olmayan cumhuriyeti, dolaylı biçimde soysuzlukla suçlamış oluyor, ama "olacak o kadar"..

CUMHURİYET DÜŞMANLARI

31 Ekim 1998

Cumhuriyeti L. Lipson, "yönetenlerin devleti oluşturduğu ve halkın da onlara ait tebaa olduğunu kabul eden otoriter seçkinci düşüncenin reddi" olarak tanımlar.

Yönetenlerin devleti oluşturması ve halkın tebaa sayılması..

Başörtüsü için düzenlenen "Özgürlük Zinciri" eylemini "devlete başkaldırı" olarak nitelendiren Ecevit ile Baykal, yani ülkemizin iflah olmaz solcuları tam da böyle düşünüyorlar: Yöneticiler devletin ta kendisi, başörtüsü konusunda siyasal iktidarın aldığı kararları protesto eden halk ise tebaa.

Yöneticileri protesto etmek devlete başkaldırmak oluyor, çünkü onlar devlet.

İşte bu, ülkemizdeki klasik sol zihniyet.. Ecevit ve Baykal cumhuriyetçi ise eğer, Lipson da araba vapuru olmalı.

*

Montesquieu cumhuriyeti, "seçimle gelen devlet başkanının ülkeyi kanunlara uygun olarak yönetmesi" şeklinde tanımlar. Bu tanımı geçerli sayarsak, seçimle gelenleri ihtilalle gönderenleri cumhuriyet düşmanı kabul etmek zorunda kalırız.

Siyaset bilimciler, cumhurî devlette egemenliğin milletin tamamına ait olmasını "halk cumhuriyeti" ya da "demokratik cumhuriyet" olarak adlandırırlar. Anayasamıza göre Türkiye Devleti "demokratik bir cumhuriyet"tir, yani "egemenlik millete ait"tir.

Bunun yanı sıra bir de "aristokrasi" ya da "seçkinler cumhuriyeti" vardır. Venedik ve Roma Cumhuriyetleri böyleydi, halkın önemli bir kesimi vatandaş bile sayılmıyordu.

Evet, bir, demokratik cumhuriyet var, bir de seçkinler cumhuriyeti, "laiklerimiz" üzülecek ama, üçüncüsü yok. "Laik cumhuriyet"i siyaset bilimciler bir cumhuriyet türü olarak kabul etmiyor maalesef.

Tek bir kişinin diktatör olarak hüküm sürdüğü bir devlet ise, adı cumhuriyet olsa bile, özünde cumhuriyet kavramına aykırı bir noktada durur.

1930 yılı Temmuz'unda Yalova'da İsmet İnönü ile birlikte yeni bir parti kurması için kendisini ikna etmeye çalışan Atatürk'e, Fethi Okyar şöyle demişti: "Matbuat hür olacaktır. Her türlü yazı yazılacak, Meclis'te her türlü acı tatlı tenkidat yapılacaktır. Buna tahammül etmek zor olacaktır."

Atatürk ise şöyle cevap vermiştir: "Bunlara tahammül edeceğiz. Başka çare yoktur. Bugünkü manzaramız aşağı yukarı bir diktatör manzarasıdır. Vakıa bir Meclis vardır, fakat dahil ve hariçte bize diktatör nazarıyla bakılıyor."

Daha sonra da, Cumhuriyet'i kendisi için kurmadığını, tarihe bir diktatör olarak geçmek istemediğini anlatmıştır.

Tabiî bu proje yürümedi. Nedeni malum.

*

Bugün demokrasi ile laikliği akıllarınca karşı karşıya getiren, sonra da tercihini laiklikten yana yapanlar, cumhuriyeti değil, kendi imtiyazlarını savunmaktadırlar.

Demokratik bir cumhuriyette halkın "cumhuriyet düşmanı" olması mümkün değildir. Bir cumhurî devlette, halk arasında "cumhuriyet düşmanlığı" varsa, bundan, orada demokratik bir cumhuriyetin değil, seçkinler cumhuriyetinin

bulunduğu sonucunu çıkarmak gerekir. Bu demektir ki halkın bir kesimi adeta "parya" muamelesi görmekte, vatandaş olarak kabul edilmek istenmemektedir.

Cumhuriyetleri halk yıkmaz; halkın, kendi egemenliğine son vermek için başkaldırı eylemi içine girmesi düşünülemez. Cumhuriyetler genellikle birtakım güç odakları tarafından yıkılır, Roma Cumhuriyeti'nde olduğu gibi.

Komutan Sezar, Galya'nın istilasını tamamladığı zaman, komutanlık süresini uzatmak için yaptığı başvuruyu Senato reddetmişti. Bunun üzerine o, kendi bölgesinden ayrılıp, yasal olarak komuta yetkisinin bulunmadığı Roma'ya ordusunun başında geldi ve bir iç savaşın çıkmasına neden oldu. Yedi yıl (MÖ 50-44) süren savaş İspanya, Afrika ve Mısır gibi uzak noktalardaki çarpışmalarla gerçekleşti ve Senato, Sezar'ın "başkaldırı"sına karşı koymak için yeni ordular kurdu. Kazanan Sezar oldu, fakat diktatörlüğe karşı çıkanların tertiplediği suikast sonucu "Sen de mi Brütüs!" diyerek yaşamını yitirdi.

Fakat, onun yarıda bıraktığını yeğeni Octavianus tamamladı. MÖ 27 yılında başlattığı iç savaşta galip gelip imparator unvanını aldı ve Senato'nun da onayıyla Augustus adını kullanmaya başladı. O tarihten itibaren cumhuriyetçi kurumların işlerliği ortadan kalktı ve Roma her yönüyle bir imparatorluk haline geldi.

Dünyanın hiçbir yerinde halkın kendi hakimiyetine son vermek için başkaldırdığı görülmemiştir. Halk neredeyse cumhuriyet oradadır. Kim halka karşıysa, cumhuriyet düşmanı da odur.

Laik cumhuriyetin düşmanları yoktur, çünkü böyle bir cumhuriyet türü yok.

Ama, cumhuriyetin düşmanları vardır...

TAKİYYECİ MİSİN, SAMİMİ Mİ?

1 Kasım 1998

Radikal Gazetesi yazarlarından Türker Alkan, "Tabii ki solcular ve laik görüş yanlıları da takiye yaparlar" itirafını yaptıktan sonra ekliyor:

"Fakat, dincilerin takiyesini diğerlerinden ayıran belirgin bir özellik var gibi geliyor bana: Bu işi çok kaba saba, parmağım kör gözüne türünden bir davranışla yapıyorlar. Bir gün önce açıkça küfrettikleri kişiyi, ikinci gün kahraman ilan etmeleri normal midir? Hemen herkesi aptal yerine koyacak yalanlar söylemeleri anlaşılabilir bir şey midir? Ve böylesine ham bir takiye anlayışının gerçekten kendilerine bir yarar sağladığına inanıyorlar mı?"

Eğri oturup doğru konuşalım, bu sözlerde haklılık payı yok mu?

Kimi zaman, bir gün önce küfrettiğimiz kişiyi ikinci gün kahraman ilan etmemiz normal midir?

Konjonktür icabı hemen herkesi aptal yerine koyacak yalanlar söylememiz anlaşılabilir birşey midir?

Böylesine ham bir takiyye anlayışının gerçekten bir yarar sağladığı söylenebilir mi?

*

Bugüne kadar hep tekrarlayıp durduk, "İnandığı gibi yaşamayanlar, yaşadıkları gibi inanmaya başlar" diye.. Belki ondan önce şunu söylemeliydik: "İnandıklarını söylemeyenler, söylediklerine inanmaya başlar".

Aslında birçoğumuz takiyye aşamasını geride bıraktı, söylediğine inanmaya başladı, birçoğumuz da bu sürece uyum sağlamaya çalışıyor. Onlar, önce,

inandıklarını saklamaya çalıştılar, söylemediler, fakat nasıl düşündükleri zaten biliniyordu, takiyye yaptıklarının herkes farkındaydı. Sonunda, tekrarlaya tekrarlaya söylediklerine inanmaya başladılar, fakat muhatapları onlardaki değişime inanmadı, takiyyecilikle suçladı. Durum tam da Türker Alkan'ın yazdığı gibi:

"... birisiyle konuşuyordum bir süre önce, 'Bizi hep takiye yapmakla, antidemokrat olduğumuz halde demokrat görünmekle suçluyorsunuz,' dedi. 'Peki, takiye yapmadığımızı, içtenlikle demokrasiyi desteklediğimizi nasıl kanıtlayacağız? Ne yapsak ikna olacak gibi gözükmüyorsunuz'."

*

Artık, "İnandığı gibi yaşamayanlar, yaşadıkları gibi inanmaya başlar" diyerek "yaşama" çağrısında bulunana pek sık rastlanmıyor. "İnandıklarını söylemeyenler, söylediklerine inanmaya başlar" diyen de yok. Ama, "Biz gerçekten samimiyiz, takiyye yapmıyoruz" diyen diyene..

Doğrusu, herşeye rağmen, ben de emin değilim, takiyye yapıp yapmadıklarından..

Takiyye yapıyorlarsa eğer, gerçekten bu, "Hiç takiyye yapmasalar belki kendileri açısından daha iyi olurdu" diyen Türker Alkan'a hak verdirtecek bir beyhude çaba.

Takiyye yapmıyorlarsa, samimi iseler, bunun takdirini okuyucuya bırakıyorum, ben bir şey demiyorum..

*

Takiyyeciliği "yaşam biçimi" haline getirmenin İslamî terminolojideki adı münafıklıktır. Çünkü bunu yapanlar, doğruları söylerken bile yalan söylerler, çünkü o doğrulara aslında inanmazlar.

Gelmiş geçmiş en örgütlü ve en başarılı takiyyeciler masonlardır. Mason olduklarını, gerçek kimliklerini, perde arkasındaki ilişki ve bağlantılarını müthiş bir itina ile saklarlar çünkü.

Onlar için bir yaşam biçimidir takiyye.

Münafığın bu zamandaki adının mason olduğunu söyleyen Mehmed Zahid Kotku k.s., onların durumunu çok çarpıcı bir biçimde ifade etmiştir.

Takiyye, bir de istihbarat örgütlerinin temel ilkesidir. Takiyyecilik, onların mesleğidir.

Müslümanların ilkesi, Bayezid-i Bistamî ile Mevlana Celaleddin-i Rumî'nin (rh.a.) ifadesiyle şudur: "Ya olduğun gibi görün veya göründüğün gibi ol!"

TEKNOLOJİ KÜLTÜR MÜ GETİRİR?

3 Kasım 98

Müslüman aydınlar, teknolojinin beraberinde kültürü de getireceğini savundular uzun süre. Onlara göre, "Batı'nın teknolojisini alalım, kültürünü değil" demek boştu, teknolojiyi aldığınızda kültür de beraberinde gelirdi.

Bu görüşe sıkı sıkıya sarılanlar, aslında Marksisçe düşünüyorlardı, ama galiba farkında değillerdi. Marx, teknolojinin kültürü belirlediğini "**Felsefenin Sefaleti**"nde şöyle savunmuştur:

"Toplumsal ilişkiler; üretici güçlere sıkıca bağlıdır. Yeni üretim güçleri kazandıklarında insanlar üretim biçimlerini değiştirirler; ve üretim biçimlerini, hayatlarını kazanma biçimini değiştirdiklerinde de tüm toplumsal ilişkilerini değiştirirler. Kol değirmeni size, derebeyi toplumunu, buhar değirmeni, sanayi kapitalizmi toplumunu verecektir... Nesnel üretkenliğe uygun biçimde toplumsal ilişkiler kuran bu insanlar; bu toplumsal ilişkilerine uygun biçimde de, ilkeler, düşünceler ve kategoriler üreteceklerdir."

"**Kapital**"in birinci cildinde Marx, aynı şeyi daha açık söyler:

"Darwin dikkatlerimizi, doğal teknoloji tarihine, yani bitki ve hayvanların yaşamlarını üretme araçları olan organların oluşumu üzerine çekmiştir. Tüm toplumsal örgütlenmenin maddî tabanını oluşturan, toplumsal insanın üretim organlarının tarihi de, üzerinde bu tür araştırmalar yapmağa değer bir tarih değil midir? Teknoloji, insanın doğayı etkileme biçimini, nesnel yaşantısını üretme sürecini ve dolayısıyla toplumsal ilişkilerin ve onlardan doğan düşünce ve düşünsel görüşlerin kökenini gün ışığına çıkartır."

Teknoloji-kültür ilişkisini böylesine basite indirgemeye, bizim müslüman aydınların aksine, Engels'in bile gönlü razı olmamıştır. 21 Eylül 1890 tarihli bir mektubunda şunları söylüyordu:

"Gençlerin zaman zaman ekonomik yana gereğinden fazla ağırlık vermelerinin sorumluluğu kısmen Marx'a ve bana aittir. Hasımlarınıza karşı onların inkar ettiği temel ilkeyi vurgulamak zorunda kaldığımızdan, karşılıklı olan bir etkileşmeye giren diğer faktörlere gereken yeri vermek için ne zaman, ne yer, ne de imkan bulabildik."

Teknoloji-kültür ilişkisi aydınlarımızın sandığı ölçüde basit biçimde cereyan etmez. Kültür çok karmaşık bir bütündür ve kültürel değerlerin oluşumunda sayılamayacak kadar çok etken rol oynar. Kültürü teknolojiye böylesine bağımlı kabul etmek; aslında kültür kavramıyla ifade edilmek istenen karmaşık bütünü ve toplumu anlamamanın bir sonucudur.

Dahası bu, üst yapı-alt yapı ayrımı yaparak üst yapı dediği bütün toplumsal kurumların alt yapı olarak adlandırdığı üretim biçimine ve ekonomiye bağlı olduğunu savunan Marksist söylemi benimsemektir.

DÜŞÜNMEDEN ÖNCE ARAŞTIR!

4 Kasım 1998

Teknolojinin beraberinde kültür getirdiğini söyleyebilmek için, öncelikle, belirli bir teknoloji ithalini izleyen bir kültür değişiminin mevcut olması gerekir.

Bir ülkede teknoloji ithaliyle eşzamanlı bir kültürel değişme yaşanmış olsa bile, hangisinin "neden", hangisinin "sonuç" olduğunu ilk bakışta söylemek kolay değildir. Muhtemeldir ki, kültürel değişim teknoloji ithalinin önünü açmıştır.

Kesin birşey söyleyebilmek için toplumsal tarihi çok iyi tahlil etmiş olmak gerekir. Toplumsal konular salt zihinsel çaba ile çözümlenemez. Sadece düşünmekle matematiğe katkıda bulunmak mümkündür, ama yalnızca düşünerek toplumsal olay ve olguları anlamak ve açıklamak imkansızdır. Önce yaşananları araştırıp öğrenmek, sonra da üzerinde düşünmek gerekir.

Kendi toplumumuza bakıldığında, zannedildiğinin aksine, önce bir kültürel değişimin yaşandığı, ardından teknoloji aktarımı yoluna gidildiği görülür. Bilindiği gibi Sanayi Devrimi ilkin 18'inci yüzyılın sonlarında İngiltere'de gerçekleşti. 19'uncu yüzyılda İngiltere'yi Kara Avrupası izledi. Türkiye'de Batı'dan kültür ithali ise 1720'li yıllarda başlamıştır. Prof. Dr. A. Hadi Hairi, Lale Devri'yle ilgili olarak şunları söyler:

"Çoğu kez süsler, süsleme ve donatmalar, zevk, safa ve eğlence ile beraber götürülüyordu. Bu tür işlerin ortaya çıkması, Mehmet Çelebi'nin Paris'te gördüklerinden ve deneyimlerinden ayrı görülmüyordu." (A. Hadi Hairi, **Osmanlı'nın Batılılaşma Çabaları ve Batı'nın İki Yüzü**, çev. Hasan Büyükcengiz, Yöneliş Yayınları, İstanbul 1993, s. 30)

Hairi ayrıca Hammer'den şu alıntıyı yapıyor:

"Mermer kürsü ve sandalyeler yaptılar. Suları, küçük havuzlarda toplayarak Sultan için gezi yeri yaptılar. Devlet tarihçileri burayı Hüsrevabad diye isimlendirmiştir. Tatlı sular deresinden, zengin bahçelerden, şelale, fıskiye ve havuzlardan oluşan binalar yaptılar. Bunların Fransa'nın Versailles Sarayı'ndan daha iyi olmasını istiyorlardı....

"Süslemede Avrupa süsleme ve adetlerini takip etmek yeterli olmuyor, kendi divan ve sandalyelerine Avrupa şekli veriliyordu. Avrupa elbiselerini giymede aşırılık yapılıyor, Avrupalı ressam ve sanatçılar duvarları süslemeleri için Türkiye'ye çağırılıyordu. Saray ve köşkü uzun süre süsleyen antika ve mozaiklerin hayatına son veriliyordu. Süslemeye ve Batı'ya hoş görünmeye yönelme Lale Devri'nin temel özelliklerinden biriydi." (s. 30-31)

Gerçekten de Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin Paris'ten getirdiği köşk ve bahçe planlarına göre, aralarında Sadabad'ın da bulunduğu köşkler, bahçeler, çağlayanlar yaptırılmıştır. Yine Paris'teki havuzların benzerleri, Yirmisekiz Çelebi'nin tesiriyle Kâğıthane'de inşa edilmiştir. (Beynun Akyavaş, **Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin Fransa Sefaretnamesi**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1993, ss. 65-67, dipnotlar 89 ve 122)

Osmanlı bütün bunları yapıp üretirken kendi teknolojisi yeterli olmamış, Batı'dan uygun teknolojiyi ithal etmek mecburiyetinde kalmış da olabilir. Ama bu zorunluluğun, zorunluluksa eğer, ardındaki asıl etken kültüreldir; önce kültüre özenilir, bunu, o kültüre uygun teknoloji izler. Gerek III. Selim gerekse II. Mahmud döneminde, Batı'dan teknoloji alındığı için kültürel dönüşümün ilk belirtileri yaşanmış değildir. Batı müziğine ve yaşam biçimine olan ilgi o günlerde boy vermeye başladı, fakat teknolojinin "t"si bile ortada görünmüyordu.

Batılılar bazı Kızılderili topluluklarını kültürel değişime tabi tutmak istediklerinde onları rezervasyon adını verdikleri bölgelerde toplamışlar ve tarıma dayalı bir yaşamı sürdürmelerini sağlamaya çalışmışlardır. Fakat onların kültürlerine olan

aşırı bağlılıkları, kendilerine sunulan teknolojik imkânları kullanmayı reddetmelerini beraberinde getirmiştir. Teknoloji kültürü getirememiş, fakat kültür, teknoloji alımına engel olmuştur..

TEKNOLOJİ DEĞİL, YENİLGİ KÜLTÜR GETİRİR

5 Kasım 98

Durkheim, "İntihar" başlıklı doktora tezinde, sıcak günlerde intiharların daha fazla gerçekleştiğini istatistiklere bakarak göstermiştir. Bundan hareketle, havanın sıcak oluşunu intiharları arttıran bir neden olarak kabul etmek mümkündü.

Fakat Durkheim, konuya bir başka açıdan yaklaşarak, intihar fazlalığının sıcaklıkla değil, sıcak günlerin en uzun ve dolayısıyla toplumsal ilişkilerin en yoğun olduğu günler olmasıyla ilişkili olduğunu göstermiştir.

Gerçekten de, hava sıcaklığı aynı kaldığı halde, kadınların intihar oranı hafta sonunda artmaktaydı, çünkü kadınlar o dönemde hafta sonu toplumsal bakımdan daha etkindiler.

Durkheim, bu yaklaşımıyla, toplumsal olay ve olgular arasındaki istatistiksel bir bağıntının her zaman, bunlar arasındaki bir nedensellik ilişkisinin işareti olmayacağına, Batı'da, sosyoloji biliminde ilk dikkat çeken kişi olmuştur.

Ondan çok önce İbn Haldun, toplumsal olay ve olguların birbiriyle kıyas edilmesinin doğru olmadığını, çünkü bunlar arasında bir yönden benzerlik bulunsa bile pekçok yönden farklılık olacağını dile getirmiştir.

Tabiat olayları üzerinde belirleyici olan etkenler sınırlı sayıdadır, bu yüzden mühendislik hesapları birkaç değişkene bağlı olarak yapılır ve son tahlilde basittir. Toplumsal olay ve olgularda ise, bunların gerçekleşmesinde rolü olan etkenler, çoğu zaman, kavranamayacak kadar çok sayıdadır. Tekdüze bir mantıkla kurulacak sebep-sonuç ilişkisi kolayca insanı yanıltabilir. Bu yüzden toplumsal olay ve olgular arasındaki istatiksel bir bağıntı, her zaman bunlar arasında bir nedensellik ilişkisi bulunduğunu göstermez.

Aydınlarımız konunun bu yönünü görmek istemedikleri için, Weber'in protestanlıkla kapitalizm arasında bir bağıntı olduğu tezini bizim toplumumuza uygulamaya çalışmakta, ekonomik alandaki gelişmeleri, gülünç bir biçimde, protestanlaşma olarak göstermekteler.

Halbuki Weber, protestanlıkla kapitalizm arasında bir nedensellik ilişkisi bulunduğunu bile iddia etmemiş, sadece bir eş zamanlılık yaşandığına dikkat çekmiş ve buradan hareketle bir açıklama modeli gelişmiştir.

Sosyolojik araştırmalarda, istatiksel bir ilişki nedensel bir modele dönüştürülürken, ek değişkenlerin dikkate alınması bugün genel bir uygulama halini almıştır. Durkheim, sıcaklık yanında günün uzunluğunu ek değişken olarak ele almasaydı, istatistiksel ilişkiye bakarak mantıklı fakat yanlış bir sonuca varacaktı.

Teknolojinin beraberinde kültür getirdiği yönündeki iddia, hiçbir ek değişkeni içermemektedir. Kaldı ki, öncelikle, istatistiksel bir tabana sahip olacak şekilde bir toplumsal tarih araştırması yapılması gerekir.

Aydınlarımız İbn Haldun'u okusalardı, Marksistçe bir iddia ortaya atmaktan uzak durabilirlerdi. M**ukaddime**'de bir bölümün başlığı şöyledir: "Yenilmiş kavimlerin giyim ve kuşam, mezhep, diyanet ve başkaca hal ve itiyatlarında kendilerini yenen kavim ve hükümdarları örnek edinmelerine dair"?

İbn Haldun'a göre, insan, daima, kendi milletine galebe çalmış ve boyun eğdirmiş olanların olgunluk ve üstünlüklerine inanır. Üstün gelen toplumun galebesinin asabiyetten, şecaat, kuvvet ve birlikten geldiğini bilmez; galibiyetin kültür, yaşam tarzı ve dünya görüşünden ileri geldiği vehmine kapılır. Bundan dolayı yenilgiye uğrayan toplum, kendisini yenen toplumu taklit eder. Yönetilenlerin giyim ve kuşamlarında yöneticileri örnek edinmeleri de aynı sebepten ileri gelir.

O, Endülüs müslümanlarının, kendilerine üstün gelen İspanya hrıstiyanlarına aynı nedenle özendiklerini belirtir. Giyim ve kuşamları, birçok adet ve halleri itibariyle

onlara benzemeye çalışmış, onlar gibi su havuzlarının ve evlerinin duvarlarına resimler yapmışlar ve heykeller dikmişlerdir. İbn Haldun, "Bunları gören, bu hallerin istila belgesi olduğunu hikmet gözü ile görebilir" diyor (**Mukaddime**, C.1, MEB Yay., ss. 374-376)

Aydınlarımızın gerek Weber'in tezlerine olan aşırı itimatları, gerekse teknoloji ile kültür arasında Marksistçe ilişki kurmaları da, “istila belgesi” değil midir?

ÇAĞININ ÖNÜNDEKİ ADAM

9 Kasım 1998

Gazetemiz yazarlarından Dursun Gürlek'in birkaç gün önceki yazısından öğrendiğime göre, merhum şairimiz Mehmed Akif Ersoy, ashabdan sonra en çok Babanzade Ahmed Naim Bey'i severmiş. Sahih-i Buharî mütercimliğiyle tanınan Ahmed Naim Bey için Muallim Cevdet de şunları söylüyor:

"Arapça'yı ve Fransızca'yı çok iyi bilen bir felsefe bilginiydi. İmanında sabitti. İnandıklarına sonuna kadar sadık kaldı."

Ahmed Naim Bey'in yaşadığı yıllar pozitivizmin beyinleri esaret altına aldığı yıllardı. Bilim bütün ihtişamıyla saltanat sürüyordu ve onun "kanun"ları, "bilimsel yasalar" her türlü tenkidin üzerindeydi. Müslümanlar da "bilim"in tasallutundan, "İlim Çin'de bile olsa alınız!" gibi hadis-i şerifleri öne sürerek, bir uzlaşmaya varma yoluyla kurtulmayı denediler. Aslında bilim imana hizmet edebilirdi.

80'li yıllara kadar böyle devam etti bu. Popper, Kuhn ve Feyerabend gibi isimleri tanıdıktan sonra, bilim hayranı eskileri küçümsemeye başladık. Fakat, aslında Ahmet Naim Bey'den daha ileri bir noktaya gelmiş sayılmazdık. Onun "**Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi**"nin "Kitabü's-Salat" bahsinde geçen Mi'rac'la ilgili bir hadis vesilesiyle yazdıkları bunu anlamak için yeterli:

"Nice muhal bilinen şeyler, tetebbü', tecribe ve keşf neticesi olarak hakikat ve muhaliyyeti hakkındaki hüküm, cehl ve hamakat i'tikad edilegelmiştir. Bu gibi kimselerin en büyük hatası hudud-ı imkan ve zarureti ta'yin edememektedir. Bunlar kavanîn-i tabiyyenin muttarid olmasına, bildikleri, tecribe edebildikleri bütün şuun-ı kevnin seyr-i malumunda hiçbir tahalüfe tesadüf etmediklerine bakıp bu şuun ve kavanînin ezelen ve ebeden vacib-i zatî, hilaflarına bir hadisenin vukuu muhal

olduğuna hükmediyorlar. Halbuki bütün şuun ve hadisatı ezelden ebede kadar hadde-i tetkikden geçirmedikçe böyle bir hükmü aklın reddedemeyeceği bir kat'iyyetle vermeğe yol yoktur...."

Popper'ın da Hume'a dayanarak anlatmaya çalıştığı budur. Biz sınırlı gözlemlerimize dayanarak ezeli ve ebedi geçerliliği olan tabiat kanunlarından bahsedemeyiz aslında.

Ahmed Naim Bey devam ediyor:

"Bu ulûmun erbabı zaman ve mekan-ı mahdud içindeki ilel ve ma'lulâtda görülen ittirada bakarak aralarındaki nisbetin zaruri, vacib olduğuna kail olmuşlardır ki, bu netice bürhan-ı aklî mahsulü değil, tab'a hoş gelen bir farzdan ibarettir."

Bununla birlikte Ahmed Naim Bey, modern bilmi tümüyle reddetmez. Bir bakıma, bilimsel teorileri "doğru" değil fakat gözlem ve deney alanıyla sınırlı olarak "geçerli" sayan bugünkü anlayışa işaret etmektedir:

"Erbab-ı fennin tecribe sahasında hergün gösterdikleri terakkıyat-ı azîmenin meshuru olup da felsefe ve ilahiyyat sahasında da daima aynı kemalâtı haiz olduklarına kail olmağa gelmez. Onların vakıa sübut bulmuş, tecribe ile teeyyüd etmiş kazaya-yı sahîhaları ilmîdir. İşte biz onları kabul eder, faydalarından tamamiyle hissemend olmağa çalışırız. Fakat yalnız o kadar. Kendi ilimlerinin asıl sahasından çıkıp da kavanîn-i külliye-i kevniyyeyi ta'lil edecek farziyyata kılkıştıkları, imkan ile vücub bahislerini karıştırdıkları anda bizim de kendileri kadar, belki daha ziyade bahsedebileceğimiz sahaya düşmüş olurlar. İşte o zaman onların dedikleri aklımıza uymadıkça teslim etmeyiz. Çünkü onların aklı varsa bizim de vardır. Zaten o vadide ihtilaf nazarları o kadar çoktur ki kendi aralarındaki niza' ehl-i edyanı kendileriyle uğraşmaktan azade kılar."

Ahmed Naim Bey'in şu yazdıkları ise, meseleye bir müslümanın nasıl bakması gerektiğini mükemmel bir biçimde izah etmektedir:

"Kütüb-i münzelede gözetilen gaye insanların akıl ve tecribe sayesinde keşfedebilecekleri hakayık-ı kevniyyeyi ta'lim değildir. Bunlar bu maksattan çok daha mühim olan akaid-i sahihayı telkin ve ibadu'llahın ruhunu tehzib ve tasfiye ederek dareynde hayır ve salahlarına bais olan ahkam-ı ameliyyeye, a'mal-i kalbiyye ve bedeniyyeye irşat gaye-i ulyasına müteveccihtir. Ulûm-ı tabiîyye ve felekiyyenin mevzu'larına dahil olan şeylerden arasıra bahsolunması da mahza şevahid-i kudret-i rububiyyeti enzar-ı ülü'l-elbaba arz içindir. Bilfarz kevakibin Arz etrafında, yahud Arz'ın kendi mihveri üzerinde devrini ta'lim etmek, maksad-ı şer'in haricindedir.... Fen görmüş bir mü'minin bina-yı i'tikadını tezelzüle uğratabilecek yalnız birşey olabilir ki, o da nususun ma'lum ve muhakkak olan müberhenata münakız bir şeyi ihtiva etmesidir. Tevatüren bize baliğ olan nususda ise lehü'l-hamd zihnimizi az çok tağlit edecek hiçbir tenakuz yoktur. Ulum ve fününun bütün safahat-ı tekamülünde sabit olmuş, faraziye halinden çıkıp hakaik-i müberhene arasına geçmiş hiçbir şey bilmiyoruz ki, nusus-ı Kitab'a muarız gelerek vicdan ve imanımızda bir ukde-i eşkal bıraksın. Nazm-ı celîlinde hiçbir asrın hakayık-ı sabite-i ilmiyyesine münafi gelmemek harikası da i'caz-ı Kur'an'ın en görmek istemeyen gözlere çarpacak delail-i bahiresinden biridir. Biraz teemmül edilse nususa muhalif gelen i'tikadat-ı ilmiyye ya zahirü'l-butlandır, yahud faraziye halinden henüz kurtulmamış, değişmeğe namzet bir akidedir. Binaenaleyh nususu faraziyyat-ı ilmiyyeye göre tevil ve tevcih etmekten ise onları Halık-ı Hakîm'in tealim-i hakkası i'tikad etip nakizleri olan nazariyyat ve faraziyyatın herhalde bir çürük tarafı olduğuna inanmak ve bu çürüklüğün er geç meydana çıkmasına intizar etmek evladır."

Yazık ki birçokları onyıllarca sonra bile, kendi çağından çok ileri olan Ahmed Naim Bey gibileri anlamadılar da, Cemaleddin-i Efganî ve Abduh gibilerin ardına düştüler.

Bilimsel yasaların saltanatının yıkıldığı günümüzde konuşmak çok kolay, ama Ahmed Naim Bey'in yaşadığı devirde, Kur'an hükümlerini bilimsel teorilere göre tevil etmektense, onların bir çürük tarafının bulunduğuna inanıp bunun ortaya

çıkmasını beklemeyi tavsiye etmek pek doğal karşılanmıyordu. Çokları, imanla bilimi uzlaştırmaya, bir tevil yolu bulmaya çalışıyordu. Ahmed Naim Bey, gerçekten, Mehmed Akif gibi zatların gösterdiği saygıya layıktı..

"SANKİ RESULULLAH'I GÖRÜYOR DA, O NASIL HAREKET EDİYORSA ÖYLE HAREKET EDİYORDU"

12 Kasım 98

Mehmed Zahid Kotku Hazretleri diye bir büyük zatın yaşadığını ben, vefatından sonra öğrenebildim. Onun cenaze namazı ile ilgili olarak bir gazetenin ilk sayfasında, sağ alt tarafta yer alan haberi okuduğumu hatırlıyorum. Ahiret'e irtihal edişi, böyle bir zatın o güne kadar dünyada yaşadığını öğrenmeme vesile olmuştu.

Daha sonraki yıllarda, hem Hocaefendi rh. a.'in kitaplarını okumak nasib oldu, hem de onu tanımış olanlardan hakkında çok şey duydum. Birkaç sohbetini de AKRA FM'de 07.45'te yayınlanan "Ummandan İnciler" programında dinledim.

Hepimiz biliriz ki, insanın dini bakımdan olgunluğu Peygamber Efendimiz s.a.s.'e benzemesi nisbetindedir. Kim davranış, huy ve ahlak olarak O'na daha çok benziyorsa, benzemeyi başarmışsa, o daha iyi müslümandır.

Dindarlıklarından dolayı gece gündüz ibadet etmeye, hiç evlenmemeye karar verenlere Resulullah Efendimiz s.a.s.'in öfkelendiğini, böyle yapmamaları emrini verdiğini biliyoruz. İnsanın kendi kafasından dindarlık ve fazilet kıstasları uydurması değil, Resululah s.a.s. neyi tavsiye etmişse onu yapması önemlidir.

Onun hakkında çok şeyler söylendi, ama Muhterem Ali Ulvi Kurucu'nun tek cümlede onu en iyi biçimde tanıttığını düşünüyorum:

"SANKİ RESULULLAH'I GÖRÜYOR DA, O NASIL HAREKET EDİYORSA ÖYLE HAREKET EDİYORDU."

HOCAEFENDİ RH. A.

14 Kasım 98

Üç yıl önce, Yeni Şafak gazetesi benden, vefatının 15. Yıldönümü vesilesiyle Mehmed Zahid Kotku Hazretleri ile ilgili bir yazı dizisi kaleme almamı istemişti. O diziden bazı bölümleri bugün iktibas etmek istiyorum:

Mehmed Zahid Kotku Hazretleri'nin postnişin olarak görev yaptığı dönemde, o güne dek sadece düşünce platformunda ve bilimsel kabul edilen çağdaş ideolojilerin beslediği dinsizlik cereyanına karşı İslam düşüncesini savunma ekseninde devam eden faaliyet biçimine savunma ekseninde devam eden faaliyet biçimine hapsolmuş Müslümanlar'a, artık devlet ve ülke meselelerine eğilmeleri imkanı veren bir ortam oluşmaktaydı. Yeni dönemin imkanlarını kullanmak için Müslümanlar'ın, bir önceki dönemin meydana getirdiği şartlanmaları aşmaları gerekiyordu. Diyebiliriz ki o dönemde bunu en iyi anlayan alim Mehmed Zahid Kotku Hazretleri'ydi. O, düşüncelerin hayatta bir karşılığı olmasını, imanın sosyal, siyasi ve iktisadi hayata taşınmasını istiyordu. Sohbetleri de bu amaca yönelikti.

Onun yazdıkları, sahip olduğu İslami anlayış kadar, irşad metodunun özelliklerini de sergiler. Kitaplarında tasavvufi konularla siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel sorunları iç içe ele alır. Çünkü o, ahlakı ve siyaseti, tasavvufla ekonomiyi birbirinden özerk alanlar olarak düşünmez. Ayrıca o, İslam'ı sadece ahlak veya tek başına iman ya da yalnızca siyaset yahut bütünüyle düşünce boyutuna indirgeyen dar bakış açılarına hapsolmamıştır, gözlerini parçaya değil, bütüne dikmiştir.

Onun tasavvufi anlayışı da bu merkezdedir. Denilebilir ki onun anlayışına göre sufi; siyasetin de, iktisadi hayatın da, toplumsal yaşamın da içinde yer alan, ama bu faaliyetleri söz konusu alanların kendi iç mantığının belirlediği amaçlar için değil, onları aşan yüce bir amaç için gerçekleştiren, kendisini daima o gayeye nisbetle

kontrol altında bulunduran insandır. Çünkü hayat bütün tezahürleriyle bir bütündür ve tasavvuf, insanı, nerede ve hangi konumda bulunursa bulunsun, yüce bir gayeye yönelik olarak her düzeydeki faaliyeti yürütebilme olgunluğuna eriştirmek için vardır.

Bu yönüyle Hocaefendi, seküler bilimlerin zihinlerini parçalamasına izin veren ve ondan aldıkları kategorilerle düşünen insanlara anlaşılmaz görünecek bir zihin yapısına sahiptir. Bu kategoriler gelenekçi/geleneksel İslam - yenilikçi İslam, siyasal İslam - kültürel İslam, elitist İslam - popülist İslam, sivil İslam - resmi İslam gibi İslam'ı parça parça eden ayrımlarda kendini göstermektedir. Ancak, Hocaefendi'nin yazdıkları ne söz konusu ayrımlara göre bir tasnife tabi tutulmaya elverişlidir ne de kendisi bu tür ayırımlardan haberlidir. O, günümüz insanına "modern mezhep"ler olarak sunulan bu kategorilerin kayıtlarından azadedir.

Bu nedenle, samimi biçimde kaynaklara yönelmiştir. Şöyle der:

"Bunlar Türkçe kitaplardan öğrenilebilirse de, Arapça'yı güzelce öğrenip Kur'an-ı Azimüşşan'dan, hadis-i nebevilerden ve fıkıh kitaplarından doğrudan doğruya öğrenmek daha evladır. Suyu menbaından içmek başka ve bir de onu şişelerden alıp içmek başkadır."

Bir başka yerde de "Dalı budağı bırak, köke bak" der.

Bu anlayışının sonucu olarak onun kitapları ayet ve hadis temelidir. Sadece Ramuzü'l-Ehadis'ten değil, diğer hadis kitaplarından da yoğun biçimde yararlanmıştır. Onda, kaynaklara dönüşü bir fetiş haline getiren ve tutarsızlıklarına yönelen eleştirileri kaynağa dönüş çağrısının sağladığı görece dokunulmazlıkla savuşturmaya çalışanların telaşı bulunmaz. Dahası, Kur'an'ı hadislerden soyutlamak, hadisleri de rasyonalite temelinde sorgulamak gibi ilhamını pozitivizmden alan eğilimlere de uzaktır, onun kaynaklara dönüşü 19. Asrın pozitivizmine dönüş değildir. O, İslamî etiketli de olsa hiçbir faaliyeti ve kurumu araç olmaktan çıkarıp amaç haline getirmez. Vefatından sekiz gün önce Medine'de

yaptığı son konuşmasında, Allah'ın rızası kazanılmadıkça, ona vesile olmadıkça, değil diğer kurumların, siyasi çalışmaların veya iktisadi faaliyetlerin, şeyhlik ve dervişliğin dahi hiçbir kıymeti olamayacağını söyler:

"İş, Allah'ın rızasını kazanabilmekte. İş Allah'a kul olabilmekte."

O, Müslüman ferdin toplum meselelerine kayıtsız kalma hakkının bulunmadığını savunur, o nedenle üzerinde durmadığı hiçbir toplumsal sorun bırakmaz. Hemen herkesçe Türkiye'nin bir tarım ülkesi olarak görüldüğü, bütün politikaların bu yönde belirlendiği bir zamanda, sanayiin önemini kendilerine benimsettiği bürokrat ve/veya politikacı öğrencileri vasıtasıyla Türkiye'de sanayileşme fikrinin taraftar bulmasını sağlamıştır. Bununla birlikte onun teknoloji konusundaki tutumu ölçüsüz hayranlık değildir. Çağımızdaki bütün olumsuzlukları teknolojiye bağlayarak onu tersinden yücelten ve ona olağanüstü vasıflar atfedenlerden de farklı düşünür, neticede "kul yapısı" olduğunu unutmaz. Yazdıkları yeterince yol göstericidir:

"Fabrikalar insanı Allah'a yaklaştırmaz, belki daha çok sefahata ve günahlara sevkeder. Kurtuluş, fabrikalarda değil, ancak ilim ve cihad iledir. Fabrikalar bunlar için lazımdır. Yani cihada hazırlıktır."

Onun bir diğer katkısı da, siyasi hayata aktif olarak katılmaksızın güç tahteravallisinde kendilerine yer arayan Müslümanlar'a siyasi aktör haline gelmelerini sağlayacak cesareti vermesi olmuştur.

Mehmed Zahid Kotku Hazretleri'nin iktisadi hayata bakışı da, bugünün tasavvufu ruhbanlık gibi görmeye çalışanlarını, daha doğrusu budistçe bir tasavvuf anlayışına sahip olanlarını şaşırtacak mahiyettedir:

"Yapılacağı tasavvur olunan her şey, ufak-büyük muhakkak bir şirket, bir toplum malı olarak yapılırsa, işte o her zaman daha iyi, daha güzel, daha üstün olarak yaşar ve gelişir. Bu sebepten muhakkak surette müslümanlar'ın ve bahusus erbab-ı ticaret ve sanatkarların birleşmesi adeta farzdır, vaciptir."

TÜRKİYE LAİKSE ALMANYA NE?

15 Kasım 98

Alman Cumhurbaşkanı Roman Herzog, Türk vatandaşı olmak gibi bir şans(sızlığ)a sahip olsaydı, irticacı damgasını çoktan yerdi. Dahası, demokratları irticacıların oyununa gelmekle suçlayan külyutmazlar tarafından hain ve gafil olmakla suçlanırdı.

Hainlik ayrı konu, fakat ülkemizdeki demokratların en az irticacılar kadar gafil olduklarına ben de katılıyorum. Ortaya çıkan bunca çetecilik, tefecilik, soygunculuk vs. türünden çağdaş faaliyetlere bakıyorum, maşaallah hepsi de laik kafalı vatandaşlarımız tarafından becerilmiş. Nazar boncuğu niyetine olsun bir tane demokrat yok aralarında, oldukça gafiller.

Her neyse, biz Herzog'a dönelim. Alman Cumhurbaşkanı şöyle diyor:

"16. Yüzyılda Martin Luther'in 'İki imparatorluk' öğretisiyle başlayarak ve Vestfalya Barışı'nın sonucunda Aydınlanma ile daha kuvvetli bir şekilde din ile dünya işlerini mümkün olduğunca ayırmaya özen gösterdik. Böylelikle oldukça laik bir dünya olduk çıktık.. Esas problem İslam ile Hristiyanlığın farklılıklarından değil, laik Avrupa'nın dindar halklara karşı olan anlayışsızlığından kaynaklanıyor."

Bir an Cumhurbaşkanı Demirel'in Türkiye için aynı şeyleri söylediğini düşünüyorum:

"Böylelikle oldukça laik bir Türkiye olduk çıktık. Esas problem İslam ile Hristiyanlığın farklılıklarından değil, laik Türkiye'nin dindar müslüman vatandaşlara karşı olan anlayışsızlığından kaynaklanıyor."

Demirel bunları söylemez, ama onun yerine ben söylüyorum. Türkiye'de dindar müslüman vatandaşlar gerçekten anlayışsızlıkla karşı karşıyadır, çünkü onların kutsal günü cumanın tatil olması laikliği zedeler, ama Hristiyanlar'ın kutsal günü Pazar resmen tatildir. Bu, İslam ile Hristiyanlığın farklılıklarından değil, Türkiye'deki yönetim mekanizmalarına sızmış çete ruhluların anlayışsızlığından kaynaklanıyor.

Bu çete ruhlular laik de değildir, çünkü gerçekten laik olan, Herzog gibi tavır takınır.

Bu kadar da değil, Yahudiler'in kutsal günü Cumartesi de tatildir ülkemizde. Türkiye'ye "Yahudi cenneti" unvanını veren The Independent haklı, ama acaba Türkiye müslüman halk için ne oluyor?

Laik sistem, dini hiçbir faaliyetin kamu işi olarak kabul edilmemesini ve devletin dini işlere karışmamasını gerektirir. Oysa Türkiye'de devlet, dini alana giren konularda geniş bir denetim ve müdahale yetkisine sahiptir, yani dini etkinlikler ülkemizde kamu işidir. Öte yandan dinin kendi özerk örgütlenmesine ve faaliyetine imkan verilmemiştir. Dolayısıyla, laikliği din ve devlet işlerinin ayrılması olarak tanımlayacaksak eğer, Türkiye laik değildir.

Türkiye laikse, Almanya ne peki?

ÖYLE BİR HAK Kİ, KURTULMAK MÜMKÜN DEĞİL

16 Kasım 98

Laiklik, en genel anlamıyla, siyasal ve toplumsal sistemin din ve devlet ayrılığı ilkesine dayanması olarak tanımlanır. Başka bir deyişle laiklik, din ve dünya otoritelerinin, birbirlerinin faaliyet alanlarına karışmadan, kendilerine mahsus haklarını, görevlerini ve yetkilerini kullanabilmelerine imkan veren siyasal-yönetsel sistem ilkesidir.

Eski Yunan toplumunda **sıradan halk** kesimini ifade eden "laik" kavramı, Hristiyan Batı dünyasının toplum yapısında Kilise örgütünde görevli olmayan toplumsal grup için kullanılmıştır. Ortaçağ Avrupası'nda katolik toplumlar laikler (laicus) ve ruhbanlardan (dericus) oluşmaktaydı. Yani laik olmak, dinle ilgisiz olmak demek değildi, ruhban sınıfından olmamaktı.

Laiklik kurumunun tarihsel temellerine bakıldığında laiklik tanımında yer alan "din"den kastın Katoliklik olduğu görülür. Bu yönüyle Batı'da laikliğin gördüğü işlev, Katolik Kilisesi'nin kamusal yaşam üzerindeki egemenliğinin kırılmasıdır, yani "din" (Katolik Kilisesi) ile "devlet"in ayrılmasıdır.

Fakat Protestan Kilisesi veya yahudiler açısından bakıldığında laiklik, devletin ve dolayısıyla Katolik Kilisesi'nin kendileri üzerindeki kısıtlayıcı otoritesinin son bulmasıdır, dinin özgürleşmesidir.

Gerçekten de laikliğin bulunmaması demek, farklı din veya mezheplerden olanlar için Engizisyon tehlikesinin Batı'da daima var olması demekti.

Bu yüzden Batı'da laiklik, din kurumunu hedef alan bir uygulama değil, farklı inanç gruplarını özgürleştiren bir merhale durumundaydı. O nedenle, Batılılar açısından hürriyetinin korunması olarak anlaşılmıştır. Kısacası, John Keane'in ifadesiyle, "bir

Hristiyanlık doktrini olan laiklik, hristiyan mezhepleri arasındaki iktidar paylaşımının yolunu açtı: Kiliselerin ayrılması, dini farklılıkların tanınması gibi".

Bütün bunlardan hareketle, laikliğin gerçek bir işlevinin bulunmasının en az üç ön şarta bağlı olduğunu söylemek mümkündür: 1. Farklı dinlere mensup topluluklar mevcut olmalı, 2. Bunlar arasında kendi inançlarını diğerlerinin aleyhine olacak biçimde kamu yaşamına hakim kılma mücadelesi bulunmalı ve, 3. Bunu gerçekleştirecek Katolik Kilisesi türünden kurumsallaşmalar yaşanmalı.

Öte yandan, laikliğin iki nedenle insanlığın gündemine girdiğini unutmamak gerekir. 1. Avrupalı yöneticilerin Kilise'den bağımsız hareket etme arayışı içinde olmaları, 2. Farklı mezheplerin din ve vicdan hürriyeti istemeleri.

O halde, bir toplumda, laikliğin gerçek bir "işlev"inin bulunması için, ya siyasal ve kamusal yaşam üzerinde etkili olmuş bir ruhban sınıfının var olması, ya da bir inancın temsilcilerinin başka inanç mensuplarının din ve vicdan hürriyetini kısıtlıyor olması gerekir. Eğer bu olumsuzluklar yoksa, o ülkede laiklik, kavram olarak değilse de olgu olarak mevcut demektir.

Bu açıdan bakıldığında, ülkemizde Osmanlı döneminde bile farklı dini grupların laik nitelikte taleplerle ortaya çıkmamış olmaları şaşırtıcı değildir. Çünkü "dini" olarak nitelendirilebilecek bütün talepleri olumlu cevap bulmaktaydı, dolayısıyla "laiklik" diye bir gereksinimleri yoktu.

Bu nedenle Osmanlı tebaası arasında dinsel nedenlerden dolayı değil, ancak ulusal nedenlerle çatışma yaşanmıştır. Fener Patrikhanesi'nin statü ve yetkileri laik T.C.'de değil, Osmanlı'da en geniş sınırlarına sahipti. Başka din mensuplarının haklarını savunanlar da, yöneticilerden çok, ruhban olmamakla birlikte din adamı sıfatını taşıyan Zembilli Ali Efendi gibi şeyhülislamlardı.

Öte yandan Osmanlı, Şii tebaya da doğrudan bir müdahalede bulunmamıştır, nitekim bunların merkezi örgütlenmesi durumundaki Bektaşi tekkeleri,

Yeniçeriliğin ortadan kaldırılmasına rağmen varlığını devam ettirmiş, ancak Cumhuriyet'le birlikte yasaklanmıştır.

Aleviliğin kendisi de, bir inanç hareketi olmasından çok, Pir Sultan Abdal örneğinde olduğu üzere, İran gibi yabancı bir devletin siyasal emellerine hizmet noktasına geldiği için devletle ters düşmüştür.

Yani Aleviliğe karşı olumsuz tavır alan devlet değil, devlete karşı olumsuz tavır alan Alevilik olmuştur.

Laikliği asıl anlamlı kılan, bir toplumda farklı inanç gruplarının mevcut olmasıdır. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye'de laikliğin, kendisine en az ihtiyaç duyulduğu zaman gündeme geldiği görülür. Büyük bir hristiyan kitlenin bulunduğu Osmanlı döneminde değil de, gayrimüslim unsurların zorunlu göçe tabi tutulduğu ve nüfusun yüzde 99'unu artık müslümanların oluşturduğu bir devirde "laikleşme"nin yaşanması ilginçtir.

Kendi toplumsal yapımıza ve siyasal pratiğimize baktığımızda, Osmanlı'da kamusal ve siyasal yaşam üzerinde belirleyici olmuş bir ruhban sınıfının bulunmadığını görürüz. İşte bu nedenledir ki, böyle bir gruba karşı verilmiş bir laiklik mücadelesi de söz konusu olmamıştır. Farklı inanç gruplarının din ve vicdan hürriyeti de mevcuttu.

Dolayısıyla Türkiye'nin laikleşmesi söz konusu olamazdı; nasıl doymak için aç olmak gerekiyorsa, tok bir insanı doyurmak imkansızsa, Türkiye'nin laikleşmesi de imkansızdı, din ve vicdan hürriyeti vardı.

Bu nedenle, laikliğin Türkiye'ye 1937'de kavram olarak geldiğini, fakat olgu olarak düşünüldüğünde yok edildiğini kabul etmek gerekir. O yüzden bugün, Türkiye'nin "gerçekten laikleşmesi" ihtiyacı doğmuştur. Laiklik eğer toplumumuzun kendi iç dinamiklerinin zorlamasıyla gelinen bir aşama olsaydı ve laikliğin tanımında yer alan işlevlere sahip olsaydı, bir dini grubun diğerine karşı mücadele vermesinin

sonucu olarak gündeme gelirdi. Oysa laiklik, müslüman halkın, bırakınız azınlıklara baskı yapmayı, dini eğitim ve öğretimin, dini kıyafetlerin yasaklanması, dini kurumların kapatılması, ezanın Türkçeleştirilmesi gibi uygulamalarla kendi din ve vicdan hürriyetini kısmen kaybettiği bir ortamda gündeme geldi.

NEDEN ŞİMDİ?

18 Kasım 98

Geçmişte ne zaman PKK meselesi gündeme gelse, Mahir Kaynak, sorunun çözümünün terör örgütünün ardındaki güç(ler)de düğümlendiğini söylerdi. Kaynak'ın demek istediği oldukça basitti: PKK'yı kullanan gücün istediklerini verelim ve PKK'dan kurtulalım.

Aslında Kaynak, uluslararası ilişkiler disiplininde realist okul diye bilinen grubun yaklaşım biçimini savunmuş oluyordu bununla. Realistlere göre, insan kötü, günaha meyilli ve ilişkilerinde çıkarı ve gücü ön planda tutan bir varlıktır. İdealist okulun aksine realistler, uluslararası hukuk ve uluslararası örgütler aracılığıyla barışın korunmasının mümkün olmadığını savunurlar. İnsanın doğası ve uluslararası yapının niteliğinden dolayı çatışma ve savaşın olağan bir durum olduğunu öne sürerler. Çatışan çıkarlar dünyasında ahlaki ilkelerin hiçbir zaman tam olarak gerçekleşemeyeceği kanısındadırlar. Onlara göre uluslararası yapı anarşiktir, yani "Yurtta sulh, cihanda sulh" fikri bir bakıma kendini aldatmaktır. Bu düşünceyi Batı'da en açık biçimde savunan ilk kişi, "İnsan insanın kurdudur" deyişinin mucidi Hobbes olmuştur.

Durumu bu şekilde tasvir eden realistler, uluslararası ilişkilerde "oyunun kuralları"na uyulması gerektiğini düşünürler. Madem ki insanın doğası kötüdür, o halde ülkelerin dış politika yapıcıları da kötü olmak zorundadırlar, aksi halde zarar göreceklerdir. Realistlerin önde gelen ismi Morgenthau'ya göre, uluslararası politikanın biçimi insanın doğasının yansımasından ibaret olduğundan, dünyayı düzeltmek ve geliştirmek için bu güçlere karşı çıkmak yerine "onlarla birlikte hareket etmek" gerekir.

Kaynak, tam da realistlere özgü bir yaklaşımla, kötülüğün ardındaki güçlerle çatışmaktansa, onlarla pazarlık masasına oturulmasını, yani kötülerle birlikte hareket edilmesi gerektiğini savundu hep.

Realistlerin tümüyle haklı oldukları söylenemez elbette, ama bütünüyle haksız da değiller. Mesela Yahudiler'in çoğunluğu, Morgenthu'nun tanımına uyar, yeterince kötüdürler. Ahlaki ilkeler onların çoğu için, deyim yerindeyse hava cıvadır. Hristiyanlar'ın da kayda değer bir kısmı aynı kategoriye girer.

Uluslararası politikada yaşanan önemli gelişmelerin birçoğu aslında komplo niteliği taşır, yani gizli yönlere sahiptirler. Belirli bir zamanda yaşanan olaylar arasında çoğu zaman karmaşık bir iç içelik bulunur, ama dışardan bakıldığında ilgisiz olaylarmış gibi görünür, öyle gösterilir.

Türkiye'de son dönemde yaşanan iç ve dış gelişmeler arasında da birtakım bağlantılar olması acaba mümkün mü? Bir yanda 28 Şubat Süreci ve İHL'lerden Refah Partisi'ne uzanan kapsamlı bir operasyon, diğer yanda İsrail'le inanılmaz boyutlarda gelişen ilişkiler, öte yanda da PKK eksenli beklenmedik gelişmeler..

Mahir Kaynak Türkiye'yi yönetseydi kötülerle birlikte hareket eder, onlara istediklerini vererek PKK sorununu çözmek isterdi.

TEŞHİŞSİZ TEDAVİ

Kasım 98

Yüzyılımızın tanınmış düşünürlerinden Foucault, "Bilgi güçtür" der. Bunun anlamı, bilginin bir aydınlanma aracı olmanın ötesinde bir güç unsuru olduğudur. Edward Said, "Oryantalizm" adlı eserinde, Foucault'nun düşüncelerinden hareketle, oryantalistlerin faaliyetlerinin salt bilimsel bir amaç içermediğini, sömürgecilik faaliyetlerine zemin hazırladığını anlatır. Cemil Meriç'in ifadesiyle oryantalizm sömürgeciliğin keşif koludur, birincisi ikincisini hazırlamıştır.

Belki Foucault gibi bilimsel bir izahını yapamayız ama gerçekte hepimiz gündelik yaşamımızda bilginin güç olduğunun farkında olarak hareket ederiz. En basit bir malı satın alırken bile insanlar önce pazar araştırması yaparlar.

Devletleri yöneten insanlar da genellikle entelektüel kapasite olarak Foucault'nun yanında çocuk kalırlar, ama muazzam paralar harcayarak istihbarat servisleri kurmaktan geri kalmazlar. Çünkü onlar da bilginin güç olduğunun farkındadırlar.

Doç. Dr. Davut Dursun anlatmıştı; İslâm Ansiklopedisi için Suriye maddesini yazdırmak istediklerinde ülkemizde bu maddeyi kaleme alacak adam bulamamışlar. İşte bu, Türkiye'nin hal-i pür melalini yansıtan en önemli göstergedir. Yüzyıllarca bize bağlı kalan, hâlâ Türkler'in de yaşadığı, üstelik komşumuz olan bir ülke hakkında bir uzmanımızın bulunmayışı, gücümüzün boyutlarını anlamak için yeterlidir. Bunlar bir yana, söz konusu ülkeyle aramızda hem Hatay sorunu, hem sınır aşan sular ihtilafı, hem de PKK meselesi varken, Suriye hakkında değil kapsamlı bir kitap, ansiklopedi maddesi yazacak durumda uzmanımızın bulunmayışı, ülkemizdeki sözde bilimsel faaliyetlerin içler acısı durumunu da sergiliyor.

Böyle bir ülkenin Suriye politikasının ne durumda olacağını düşünmeye gerek var mı?!

Batılılar'ın bizden farkı burada. Onlar, önce bilgi sahibi oluyorlar, sonra da onu güce tahvil ediyorlar.

Kendi insanımızı bile bu doğrultuda kullanıyorlar. Yurtdışında sosyal bilimler alanlarında doktora yapan Türk öğrencilerin araştırma konularına bakıldığında, genellikle Türkiye'yle ilgili olduğu görülür. Batılılar için bu, bir taşla birkaç kuş vurmaktır. Eleman bizden, onun masrafı da genellikle bizden, fayda ise Batılılar'ın kendilerine.

Bizim bu kafayla Güneydoğu meselesine de kalıcı bir çözüm getirmemiz mümkün değildir. Çünkü ortada bilgi yok, bir yığın boş laf... En dişe dokunur laf eden, "Bu sorunu sadece askeri veya siyasî yöntemlerle çözmek mümkün değildir, sosyal, kültürel ve ekonomik düzenlemeler yapmak gerekir" demekten öte birşey söyleyemiyor. İyi güzel, ama nedir bu sosyal ve kültürel düzenlemeler?!

Tedavi için önce teşhis çalışmaları yapmak gerekir. Teşhis ise, birtakım aksaklık ve bozukluklardan, hastalıklardan bahsetmek demektir. Hastalıktan bahsetmek suçsa, aksaklık ve bozukluklardan söz etmek birilerinin tüylerini diken diken ediyorsa, neyi nasıl tedavi edeceksiniz?!

AĞA, ŞEYH VE DEVLET, ARTI APO

23 Kasım 98

Öldürülüşünden kısa süre önce kaleme aldığı yazılarında Uğur Mumcu'nun atıfta bulunduğu kitaplardan birisi, Martin van Bruinessen'in "Agha, Sheikh and State" adlı doktora teziydi. Mumcu'nun haberi var mıydı bilmiyorum, ama o sıralarda eserin tercümesi de yayınlanmıştı. Kitabın adı da bu kadar değildi aslında, devamında, Türkçesi'yle, "Kürdistan'ın Sosyal ve Politik Örgütlenmesi Üzerine" deniliyordu.

Bruinessen'in çalışması sıradan bir literatür taramasına dayanmıyor, altı yıl süren bu araştırma için Türkiye'nin güneydoğusunda, Kuzey Irak'ta ve İran'ın Kürt bölgelerinde incelemeler yapılmış.

"Giriş"in ilk cümleleri şöyle: "Bu kitap, saha çalışmasına başlamadan önce edinilmiş olan niyetleri yansıtan türden bir kitap değil. Çünkü başlangıçtaki niyetim, önceden belirlenmiş bir zaman süresince (bir yıl gibi) çok sınırlı bir alanda edinilmesi 'zor' verileri sağlamak için alışılmış tarzda sosyal-antropolojik bir çalışma yapmaktı. Kürtler'le ilgili yazında, belirsiz izlenimler bol, somut gerçekler ise seyrek olarak bulunur. Ben, aşiret bağlarının çözülmesi, dünya pazarıyla birleşme, milliyetçiliğin yükselmesi üzerine daha anlamlı yargılara ulaşabilmek için ikinci yönteme yöneldim. Ancak pek az niceliksel veri içeren bu çalışma, bir gözden geçirme niteliğindedir. Kendi gözlem ve mülakatlarımı kapsayan değişik zamanlarda, değişik yerlerden edinilmiş materyaller değerlendirilmektedir."

Kitabın adının açık biçimde ortaya koyduğu gibi, Bruinessen, Kürt toplumunda sosyal ve politik örgütlenmenin, ağa, şeyh ve devlet üçgeninde veya sacayaklarında odaklandığını göstermeye çalışır. Kürt emirlikleri, Yavuz Sultan Selim döneminde

İdris-i Bitlisi vasıtasıyla Osmanlı egemenliğini tanıdıklarında, doğal olarak güçlü konumdaydılar.

Zaman içinde Osmanlı yönetimi, tedricen, emir veya ağa denilen yerel otoritelerin aleyhine olarak konumunu sağlamlaştırdı. Kimi zaman çatışmalar da yaşanıyordu. Evliya Çelebi, "Seyahatname"sinde, teyzezadesi Van Valisi Melek Ahmet Paşa'nın Bitlis Emiri ile olan ihtilafını ve giriştiği harekat ile onu cezalandırışını ayrıntılı olarak anlatır. Şeyhlerin de kimi zaman tehdit olarak algılanıldığını gözden uzak tutmamak gerekiyor. Nitekim, "Naima"da anlatıldığı üzere, Bağdat Seferi sırasında IV. Murad Urmiye Şeyhi'ni, taraftarlarının kalabalıklığının da etkisiyle katletmiştir. Bruinessen'in, "Kürdistan Üzerine Yazılar" adıyla İletişim Yayınları tarafından tercüme edilen kitabında bu konuyla ilgili bir makale de yer alır. 19. Yüzyıl'ın başlarında da Halid-i Bağdadi rh.a. Osmanlı yetkililerinden bazılarının taciziyle karşı karşıya kalmış, Bağdat'tan Şam'a gitmek durumunda bırakılmıştır.

19. yüzyılda ağaların otoritesinin daha da sarsıldığını, buna paralel olarak Halid-i Bağdadi rh.a.'in izleyicileri olan şeyhlerin bölgedeki etkinliğinin arttığını görüyoruz. Bir yandan da Osmanlı yönetimi merkezileşme eğilimi içinde otoritesini arttırmaya çalışıyordu. Bruinessen durumu şöyle özetler:

"Reislerin, kendilerini aşiret için vazgeçilmez unsurlar haline getirmelerinin başka bir yolu daha vardır: Devletle ilgili sorunlarda, devletle teması sağlamak. … Osmanlı yönetim ağı geliştikçe -iyileştikçe- aşiret şefleri tarafından oynanan önemli politik roller giderek azaldı. Mirlerden sonra, geniş aşiretlerin reisleri, küçük aşiretlerin şeflikleri (ve/veya aşiret kolları) ve köy ağalarının rolleri. Bu süreç boyunca, şeyhlerin rolleri daha önemli oldu. Politik güçleri de, arabuluculuklarından geliyordu: Çoğu durumda, aşiret örgütlenmesinin dışındadırlar ve en azından üretken bir karizmaya sahiptirler. Mirler bertaraf edildikten sonra, işlevlerinin bir kısmı şeyhlerin eline geçti: aşiretler arası çatışmaları çözdüler ve gerektiğinde, birden fazla aşiretin koordinasyonunu yönettiler."

Şeyhlerin etkisinin artması, sosyal ve politik gücün belirli ailelerin tekelinde kalmasını engellemekteydi. Medrese öğrenimi ve tarikat eğitimini birlikte almış olan bu şeyhler, doğal olarak bilgi birikimi ve kültürel donanım itibariyle ağalarla mukayese edilemezdi. Onların, içinden geldikleri halkla olan ilişkilerinin mahiyeti ve şekli de ağalarınkinden farklıydı. Saygınlıkları da mensubu oldukları aşiretle sınırlı değildi. Bu nedenle onlar, bir yandan aşiretler arası sorunlarda güvenilir hakemler olarak etkili bir rol ifa ederken, diğer yandan da ağaların halk üzerindeki tahakkümünü dayanılabilir sınırlar içinde tutuyorlardı.

Cumhuriyet Türkiyesi'nde iktidarlar, ağalara karşı da hoşgörüsüz olmakla birlikte, özellikle şeyhlerin otoritesini yok etmeye çalıştılar.

Bruinessen şöyle der:

"Modern eğitim ve radyo, ikisi de, aşiret değerlerinden farklı olan değerler yayarlar ve devlet okullarında eğitim görmüş genç insanların sonradan ağanın ve şeyhin otoritesini sorgulamaları beklenebilir. Özellikle Türkiye'de, okul kitapları ve öğretmenler, ağa ve şeyhleri gerici, çağdışı ve anti-demokratik olarak mahkum ederler ve bunun kitleyi etkilememesi mümkün değildir."

Kısacası devleti temsil eden güçler, halkın sadece kendi otoritelerini kabullenmesini istemekte, geleneksel veya sivil nitelikteki bağlılıklara tahammül edememektedirler. Bu bağlılık biçimlerini yok ettiklerinde kendi otoritelerini bir daha sarsılmayacak şekilde güvence altına almış olacaklarını sanacak kadar hayalci, meydana getirdikleri boşluğun beklenmedik ve denetleyemeyecekleri güçler tarafından doldurulabileceğini hesap edemeyecek kadar da basiretsizdiler.

AĞA, ÇETECİ VE DEVLET

24 Kasım 98

Apo'yu barındırıyor diye İtalya'ya her gün bir yığın hakaretin -haklı olarak- reva görüldüğü şu günlerde "çağdaş uygarlık düzeyi"ni hatırlamanın zamanıdır.

Bizimkilerin çağdaş uygarlık düzeyini yakalamaktan ne anladıkları malum: Batılılaşma. Şimdi önlerine, ne kadar uygarlaşmış olduklarını sergilemek için tarihi bir fırsat çıktı, ama pek memnun kalmışa benzemiyorlar.

Apo adlı Frankeştayn'ı "çağdaş uygarlık"çı politikalar üretti. Geleneksel değer ve kurumları yok edip yerlerine Batı'dan aktarılan ulusçu ve laik nitelikteki benzerlerini oturtmaya çalışanlar, neyi ektilerse onu biçtiler. Laik adamlar yetişsin istiyorlardı, Apo ve hempaları emeklerini boşa çıkarmadı.

Ümmet şuuru yerine ırk öne çıkarılsın diye çalışıyorlardı, beklediklerinden daha ırkçı bir topluluk yetişti. Niye bağırıyorlar, anlamak mümkün değil. Siz bu tarlaya diken ekmiştiniz, buğday yetişmedi diye niye dövünüyorsunuz?!

Siz, tekke ve medreseleri yok etmeye çalıştınız, onları çağdışı karanlık kurumlar olarak yaftaladınız. Fakat Güneydoğu'da halk yine de, bütün engellemelere rağmen, bu oluşumları yaşatmaya çalıştı. Oralardan yetişen çok değerli alimler Diyanet İşleri Başkanlığı'nda görev aldılar. Bunun da önüne geçmek için 1960'lı yıllarda, resmi diploması olmayan hiç kimsenin, İslami ilimlerde otorite bile olsa, görevlendirilmemesi yönünde kanun çıkarttınız. Amacınız bu gayriresmi medreselerin köküne kibrit suyu dökmekti. Gerçekten de kanun tesirini gösterdi, bu kurumlar giderek tükendiler.

Onlar tükenirken, yerlerini başkaları aldı: Laik ve solcu Kürtçüler. Çünkü hayat boşluk kabul etmezdi.

Apo ve izleyicilerini siz ürettiniz, ürününüzle ne kadar gururlansanız yeridir. Sayenizde Güneydoğu'nun gerici halkı da çağdaş değerlerle tanıştı, laikliği ve ırkçılığı keşfetti.

Bütün insanların eşit olduğunu öğreten Kur'an unutuldu, "Ne mutlu Kürtüm diyene" türünden vecizelerin çağdaş aydınlığını keşfettiler. Belki de "Bir Kürt dünyaya bedeldir" diye düşündükleri için dünya dolusu adamı öldürmek üzere yola çıktılar.

Çağdaş uygarlık düzeyini yakalamışken, neden şimdi tutup "Avrupa'nın saplantılarından" bahsediyorsunuz?!

Yoksa siz gerici misiniz?!

Gericilik bir tarafa fakat ne yaptığını bilmez adamlar olduğunuz kesin. Her toplumun kendi meşruiyet kalıpları vardır. Geçmişin birikimi içinde süzülüp gelen ve bütün topluma mal olan değerlerin tartışılmazlığı vardır, buna siyaset sosyologları "kurumsal meşruiyet" adını verirler.

Güneydoğu'nun toplumsal yapısında sarsılmaz yerleri olan ağalık kurumu ile tasavvufi oluşumlar, böylesi bir meşruiyete sahiptiler. Onların, bölgenin kendi dinamikleri yok sayılarak dış bir zorlama ile yok edilmeye çalışılması, Apo'nun gelişip serpileceği boşluğu meydana getirdi.

Çağdaş uygarlıkçılar yaptıkları hatayı fark ettiklerinden değil fakat, bir bakıma içgüdüsel olarak, çareyi Sedat Bucak gibi ağalara sığınmakta buldular. Böylece çağdaş uygarlıktan taviz verdiler ama çağdaş bir şekilde yok olmaktansa, çağdışı biçimde varlıklarını sürdürmeyi istemeleri doğaldı.

Fakat bütün bunlar, kendi meşruiyet kalıplarını da tahrip etmekteydi. Yaptıklarını bunca yıl, çağdaş uygarlık feryatlarıyla meşrulaştırmaya çalışmışlardı, ancak savundukları ideoloji, kendileri kadar PKK'ya da hizmet ediyordu. Üstelik çağdaş

uygarlığın patentini elinde bulunduran Avrupa, kimi zaman örtülü biçimde, kimi zaman da açıkça PKK'ya destek veriyordu.

Gelinen nokta meşruiyetin yok oluşudur.

Meşruiyetin tükendiği yerde ise, açıktır ki, gayrimeşru olan başlar. Susurluk Kazası'nda aynı arabada yer alan kişiler, varılan noktayı lisan-ı hal ile bize anlatmaktalar: Birisi emniyet müdürü, yani devlet memuru (Hüseyin Kocadağ), diğeri ağa (Sedat Bucak), öbürü çeteci (Abdullah Çatlı).

Bir yanda kanun kaçağı, diğer yanda Cumhuriyet'in yok etmeye çalıştığı ve çağdışı ilan ettiği bir güç odağı, öbür yanda da devletin temsilcisi. "Ağa, Şeyh ve Devlet"in yerini, "Ağa, Çeteci ve Devlet" almıştı. Sacayaklarından tesbih çeken tasfiye edilmiş, yerine tetik çeken oturtulmuştu.

75 yılda çok büyük mesafe katettiğimizi kim inkar edebilirdi?!

İDAM CEZASI KALKAR, İNFAZI KALIR

25 Kasım 98

Öyle görünüyor ki, Türkiye'de idam cezası kalkacaksa, bunda Apo'nun da bir parça katkısı olacak. Türkiye'nin idamı belki en çok hak eden adamı için idam cezasının kaldırılmasının konuşulması garip bir tecelli.

Türkiye, idam cezasını kaldırırsa acaba Apo'yu İtalya'dan alabilir mi? Şu kesin ki, İtalya'nın yapacağı, en iyi ihtimalle, Rusya gibi hareket etmek ve Apo'nun elini kolunu sallayarak çıkıp gitmesine imkan tanımaktır. İtalya aslında Rusya'nın yaptığından başkasını yapıyor sayılmaz. Hatta, Rusya'nın aksine, başlangıçta göstermelik de olsa tutuklamıştı Öcalan'ı. Türkiye, Rusya'dan Apo'yu tutuklayıp kendisine iade etmesini değil, barındırmamasını bekliyordu. İtalyanlar Apo'yu tutuklamak yerine onun varlığından habersizmiş gibi davranıp Rusya'yı taklit etselerdi bu kadar başları ağrımazdı. Üstelik, sonradan farketmiş gibi yapıp başka bir ülkeye gönderselerdi Türkiye minnettar kalırdı.

Bizimkiler "İdam cezası kalkmaz" diyor. Aslında bu, "Apo'yu bize vermeyin" demenin dolaylı biçimi. "Varsın İtalya'da dursun. Getirip de başımıza bela etmeyelim" diyen Kenan Evren gibi düşünüyor olabilirler. Ama bunu demelerine bile gerek yok, çünkü mevcut anlaşmalara göre İtalya'nın Apo'yu Türkiye'ye iade yükümlülüğü yok. Bizimkiler boşuna bağırıp çağırıyorlar. Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezler, Pazar günkü Sabah'ta durumu şöyle özetliyordu:

"Mahkemenin ‘Apo'nun suçu terör suçudur. İadesi mümkündür' dediğini kabul etsek bile hükümetin takdiri var. Hükümet bunu terörizm sözleşmesi kabul edilirken konan rezerv itibariyle bize iade etmeyecektir. Çünkü 'terörizm suçu olsa dahi siyasi bir şeye bağlıysa ben iade etmeyebilirim' diye rezerv koymuş. Terörizm sözleşmesinin 5'inci maddesine göre, suçun terörizm suçu olduğu anlaşılsa bile,

kişinin iade edildiği memlekette dini, mezhebi, cinsiyeti, etnik orijini itibariyle uygun, adil, dürüst yargılamaya tabi tutulamayacağı kanaati hasıl olursa yine iade etmez. Suçluların iadesi sözleşmesinin 11'inci maddesinde bir hüküm var. İade istenen devlette ölüm cezası yoksa veya o devlet uzun zamandan beri fiilen ölüm cezasını uygulamıyorsa, buna karşılık iade isteyen devlette ölüm cezası varsa ve iadesini istediği suç karşılığı ölüm cezasının uygulanması gerekiyorsa ilke olarak iade istenen devlet o kişiyi iade isteyen devlete iade etmez. Ancak bu ibarelerde iade isteyen devlet ölüm cezasını uygulamayacağı hususunda iade istenen devletin haklı sayacağı yeterli güvence verirse o zaman iade eder. İtalya ayrıca bu sözleşmeyi kabul ederken bir rezerv koymuş. O rezervinde diyor ki açık seçik olarak: Ben bu teminat verilse bile o kişiyi iade etmeyeceğim."

Bütün bunlardan ne anlaşılıyor?

Anlaşılan şu: İtalya, ne demişse onu yapıyor?

Ne yaptıkları ortada.

Okuluna alınmayan başörtülü öğrenciler, başını örttüğü için memuriyetten atılan öğretmenler..

Namaz kıldığı için irticacı muamelesine maruz kalanlar.. Ve bu ülke, demokratik, laik bir sosyal hukuk devleti.. Evet, hukuk devleti.. Üstelik demokratik..

Ve İtalyanlar Türkiye'ye iftira ediyorlar.. Mesela diyorlar ki, "Apo Türkiye'ye iade edilirse işkence görür". Kocaman bir yalan tabii. Türkiye, bırakın Apo gibi canileri, suçsuz insanların bile işkence gördüğü çağdışı bir üçüncü dünya ülkesi mi ki? Türkiye hukuk devleti. Sonra, Türkiye'de senelerdir idam cezası da uygulanmıyor.

Sözde Almanlar da idam cezasını uygulamıyor ama, Baader-Meinhof Çetesi elemanlarını, şu "Rote Armee Fraktion" üyelerini, güya hapishaneden kaçma teşebbüsünde bulundukları için temizlemişlerdi. Bazı ülkeler böyle, Almanlar gibi idam cezası vermiyor, ama infazı gerçekleştiriyorlar. Bazısı daha da işbilir ve

işbitirici, önce kimlerin idamı hak ettiğine karar veriyor, sonra da oluşturdukları çeteler vasıtasıyla temizliyorlar.

Ne yargılama var, ne tutuklama, ne idam cezası, ne temyiz, ne insan hakları ihlali.. İdam cezası yok, infaz var.. Temiz iş..

Tabii Türkiye, demokratik ve laik bir sosyal hukuk devleti olarak böylesi haydutluklara tenezzül etmez, dürüst bir biçimde, "Ben idam cezasını kaldırmıyorum arkadaş" der.

Avrupa'lıların, hele de İtalyanlar'ın Türkiye'den öğrenecekleri çok şey var.

KÖKTEN DİN

26 Kasım 1998

"Fundamentalizm kavramı moda kelime oldu." Hansjörg Hemminger, "Laikleşen Kültürde Fundamentalizm" adıyla yayına hazırladığı kitabında, yaptıkları işin bir bakıma modaya uymak olduğunu bu cümleyle itiraf ediyor.

İslam söz konusu olduğunda fundamentalizm, Ermeni kökenli ABD'li siyaset bilimci R. Hrair Dökmeciyan'ın ifadesiyle "İslami bilincin yükselişi" olarak düşünülebilir:

"İslami bilincin yükselişi şu kelimelerle nitelendirildi: Diriliş, yeniden doğuş, aşırılık, köktencilik (fundamentalizm), uyanış, reformizm, yenileniş, rönesans, yeniden canlanış, militanlık, aktivizm, millenarianism, mesihçilik, İslam'a dönüş ve İslam'ın yürüyüşü."

Suriye kökenli ABD'li sosyal bilimci Bassam Tibi'ye göre, fundamentalizm modern bir olgudur. "Avrasya Dosyası"nda çevirisi yayınlanmış bulunan konuyla ilgili bir makalesinin başlığı bunu yansıtır: "Yarı modernizm ve siyasi aksiyonizm arasında İslam köktendinciliği". Benzer düşüncelere sahip yazarlar az değildir. Gottfried Küenzlen'e göre de, fundamentalizm, "modern antimodernizm"dir.

İslami fundamentalizmi Emevi devrine kadar götüren ve her çöküş ve kriz döneminin bir İslami köklere dönüş hareketini ateşlediğini belirten Dökmeciyan'ın aksine Tibi, İslam fundamentalizmini modernizmin ürettiğini öne sürmektedir.

Ona göre köktendincilik İslam'ın siyasi ideoloji haline gelmesidir ve 1.2 milyar insanın inandığı ilahi dinden farklıdır.

Bu farklılığın boyutlarının anlaşılmasını sağlayacak bir örneği Tibi verir. 1992 yılı Kasım ayında Almanlar ve Almanya'da yaşayan Müslümanların temsilcileri ile birlikte, diyalog kurabilme imkanları hakkında bir seminer düzenlenmiştir. Orada "sakallı" bir köktendinci İslam'ın sadece bir din olmadığını, aynı zamanda "toplum düzeni" olduğunu belirtmiştir. Tibi'a göre bu İslam yorumu, köktendinciliğin görüşünü yansıtmaktadır.

Böylesi köktendinciler "siyasi bir ideoloji"yi temsil etmektedirler, "din olarak İslam"ı değil. Böylece Tibi, "toplum düzeni"ne sahip İslam yorumunu ideoloji, toplum düzeninden soyutlanmış İslam yorumunu da din olarak tanımlamış oluyor.

Tibi'ın bütün bu değerlendirmeleri, İslam dünyasının Batılılar'a şirin görünme çabası içindeki kesimlerine belki inandırıcı gelebilir, ama Batı dünyası için aynı şeyi söylemek aşırı bir safdillik olur. Onlar de Tocqueville'den farklı düşünmemektedirler: "Muhammed'in (SAS) dini, her iki güç alanını eksiksiz bir biçimde birbirine bağlayan ve iç içe geçiren tek dindir... Öyle ki sivil ve politik yaşamdaki bütün davranışlar az veya çok Şeriat tarafından düzenlenir."

Ernest Gellner, Tibi'nin yadırgadığı "toplum düzeni" kavramını İslam hakkındaki yorumlarının eksenine oturtur. "Muslim Society" adıyla yayınladığı kitabında, öne sürdüğü tezi şöyle özetler:

"İslam bir toplumsal düzen modelidir. İslam; ebedî, vahye müstenid ve beşeri isteklerden bağımsız kurallar sisteminin varlığını ifade eder. Bu kurallar manzumesi, toplumun makul düzenini belirler. Bu model, yazılı formla kayıtlıdır. Onun kuralları bütün toplumu baştan başa hükmü altında tutmalıdır."

Bunun anlamı, İslam'ın bizatihi "kökten din" olduğudur. Bassam Tibi gibiler görmek istemese de..

Ne var ki "İslam'ı din olarak" seçen (ne demekse) "köksüz" Müslümanlar, Tibi'a göre "fundamentalist" olmadıklarını davranışlarıyla Batılılara kanıtlamalıdırlar. Bu

nasıl olacaktır? Tibi'ın ifadeleri çözüm yolunu göstermektedir: "...New York Times gazetesi başyazarı, (terörist eylemler nedeniyle) haklı olarak İslam'a karşı duyulacak nefret imajına karşı uyarıda bulunmuş ve Müslümanlar'ı bu tür engellemelere karşı katkıda bulunmaya çağırmıştır."

Tibi, sözkonusu başyazarın tavsiyesine ek olarak, kendi nasihatlerini de serdediyor:

"Eğer müslüman cemaatleri, köktendinci eylemlere karşı onların eylemlerine karşı şüpheli bir birlik oluştururlarsa, ki bazıları safça bunu yapmaktadır, böylece İslam'a zarar verebilirler.

"Köktendinciliğe karşı uyarıda bulunan (Hüsnü) Mübarek, benim görüşüme göre İslam'ın köktendincilik ile özdeşleştirilmemesi ve konunun değiştirilmemesi için katkılarda bulunmuştur. Diğer Müslümanlar da, aynı şekilde İslam'a karşı oluşacak düşmanlığa karşı katkıda bulunmalıdırlar."

Yani "köksüz" Müslüman olduklarını Batılılar'a ispat etmelidirler, aksi halde Batı'da İslam'a karşı bir düşmanlık oluşacaktır. Bunun yolu da bir başka düşmanlıktır, kökten dincileri hedef alan düşmanlık.

Yani İslam ülkelerinin halkları, başkalarının kendilerine düşman olmasından da sorumlular. Batılılar'ın düşmanlık yapması suç değil de, onların düşmanlık yapmamaları için çaba göstermemek suç.

Dövülüyorsanız suç sizde, dövülmemek için elinizden gelen her şirinliği yapmalıydınız.

Tibi şöyle diyor: "Burada belirtilen, köktendinciliğin İslam)in diğer bir varyasyonu olduğuna ilişkin yorum, 'American Academy of Arts and Sciences'ın hazırladığı, benim de katıldığım uluslararası kabul gören büyük bir projenin temeline dayanmaktadır. 1988 yılında bu projenin sonuçları 6 cilt halinde yayınlanmıştır ve gelecek yıllarda da yapılacak köktendincilik yorumuna damgasını vurmuştur."

Evet, vurmuştur.

Türkiye'de bugün yaşananlar, Mübarek Mısırı'nı acaba aratır mı?

Herşey, Batılılar Mübarek gibi yöneticilere düşman olmasın diye mi acaba?.

SİYASETİN TÜKENİŞİ

28 Kasım 1998

1980'li yıllar Türkiye'de siyasi partilerin ve siyasetçilerin güç kazandığı bir dönemdi dersek yanılmış olmayız. Özal'ın cumhurbaşkanı seçilmesi bunun en açık göstergesiydi. Birçokları bu süreci sivilleşme olarak adlandırdılar.

Anlaşılıyor ki, 80'li yıllarda yaşanan süreç toplumun sivilleşme diye adlandırdığımız gelişmeyi hak edecek bir dönüşüm geçirmesinin sonucu değildi. Türkiye'deki siyasetçiler de böylesi bir sürecin yaşanmasını sağlayacak nitelikleri kazanmış bulunmuyordu. Sivilleşme daha çok, Özal'ın kişisel çabalarının semeresiydi. 163'ün kaldırılması için de aynı şeyi söylemek zorundayız.

Bugün, Özal döneminde sivilleşme adına kazanılan mevzilerin yitirilmesi bir tarafa, siyasetçilerin ve siyasî partilerin görülmedik bir güç ve itibar kaybına uğradıklarına şahit oluyoruz. Bunun iki nedeni var: Birisi bizzat siyasetçilerin kendileriyle ilgili, Yüce Divan'a gitmelerini gerektirecek şekilde yolsuzluklara bulaşmış durumdalar. Diğeri ise, 28 Şubat Süreci ile birlikte siyasilerin manevra alanının daraltılmış olması.

Halkın oylarıyla ilk sorunu çözmesi, yolsuzluklara bulaşmış politikacıları tasfiye etmesi mümkündür. Ama ikincisi söz konusu olduğunda halkın yapabileceği birşey olduğunu sanmak safdillik olur. Halkın, siyasetçilerin kendi beceriksizlik ve korkularıyla zayıflattıkları konumlarını onarması beklenemez.

Bu nedenle seçmenlerin siyasetçilerden ve siyasî partilerden kısmen de olsa umutlarını kesmeleri kaçınılmazdır. Daha doğrusu halk, onların güçlerinin sınırlarını fark ettiği için, statükonun korunacağını bilerek, çok fazla şey beklemeden oy kullanacaktır. Siyasetçiler ve siyasî partiler de, radikal söylemleri ve "değişim" vaad eden konuşmaları terk edeceklerdir, aksi halde inandırıcı

olamayacaklardır. Ayrıca bunun için cesaretlerinin bulunduğunu zannetmek de, geçen günlerden ders almamak anlamına gelir.

Önümüzdeki dönemin gözde laflarının "istikrar" ve "uyum" olacağı beklenebilir.

Bunun anlamı, Türkiye'de siyasî partilerin işlevinin, hangi politikaların uygulanacağını değil de, kimlerin siyasî arenada boy göstereceğini belirleme noktasında kalacağıdır. İktidarı elinde tutan parti veya partiler değişecek, siyasetçilerin adları ve simaları farklılaşacak ama uygulanan politikalar aynı kalacaktır.

Türkiye'de devlet kurumlarıyla halkın tercihlerini yansıtan siyasî partiler arasında bir güç mücadelesinin yaşandığını söylemek mümkün. Osmanlı'da yönetici sınıflar ilmiye, mülkiye, kalemiye ve askerlerden oluşuyordu. Mülkiye ve kalemiyenin rolünü üstelenen kesime artık bürokrasi diyoruz. Bugünün ilmiyesini temsil eden üniversiteler ise YÖK'ün denetimi altında. Başörtüsü konusunda en tavizsiz insanların Silahlı Kuvvetler ile YÖK mensupları arasından çıkışı ilginçtir. Devlette devamlılık, kalıcılık ve istikrarı simgeleyen devlet kurumları ile dönüşüm, değişim ve yenilenmeyi ifade eden siyasî partiler arasındaki güç paylaşımı, siyasetçiler aleyhine sonuçlanmıştır. Bu, halkın taleplerinin önünün tıkandığı anlamına gelmektedir.

Özal, "transformasyon" adı altında önemli bir değişim hamlesini gerçekleştirmişti. Özal sonrası dönem ise, tutuculuğun zaferine şahit oldu.

Tutucu güçler toplumsal taleplerin önünü tıkadıklarında dönüşüm ve değişimin duracağını zannetmek yanlış olur. Sadece süreç yavaşlatılmış ve geciktirilmiş olacak, değişim ise uzun vadede, Osmanlı'da olduğu gibi, kırılma biçiminde yaşanacaktır.

Bununla birlikte, yavaş seyreden değişim ve dönüşümü durdurma girişimleri de, yapısı itibariyle kırılma biçiminde olmak zorundadır. Nitekim Türkiye'nin siyasî

hayatının doğal akışı 27 Mayıs gibi kırılmalarla durdurulmaya çalışılmıştır. Fakat bu kırılma çizgisi, bir zaman sonra, yavaş seyreden değişimin de kırılmaya dönüşmesini hazırlayacaktır. Bunun önüne geçmenin tek yolu, tabiî sürece müdahalede bulunmamaktır, fakat bunun boş bir temenni olduğu da bir gerçektir.

AH SEFİL HOKKABAZLIK

29 Kasım 1998

Boşuna uğraşıyoruz aslında başörtüsünün siyasî sembol olmadığını anlatırken. Çünkü birileri için, başörtüsünü bu şekilde nitelendirmek "hayatî önem" arzediyor.

Diyelim ki başörtüsünün siyasî sembol olmadığını kabul ettiler, onun dinî bir vecibe olduğunu anlamalarını sağlayacak kadar olsun kafalarını kullandılar, sonuç ne olacaktır?

Olacağı şu, kendilerinin din ve vicdan hürriyetini çiğnediklerini, ayrıca dinî temelde bölücülük yaptıklarını yani TCK'nun 312'nci maddesini çiğnediklerini itiraf etmiş olacaklardır.

Dolayısıyla onlar, başörtüsünün siyasî sembol olduğuna inanmak veya öyle inanıyormuş gibi yapmak zorundalar.

İşin ilginç tarafı, "başörtüsünün siyasî sembol olduğunu, belirli bir partiye mensubiyeti ifade ettiğini" iddia edenler, söz konusu partiyi de dinî değerleri suistimal etmekle suçluyorlar.

Yani, siyasî bir hareketin içinde yer almayan, bütün amacı öğrenim görmek ve dinini yaşamak olan gençleri "siyasî" hareket etmekle suçluyor, öbür taraftan siyaset yapmak üzere yola çıkanları da "dinî" ölçülere göre davranmakla itham ediyorlar.

Eğer başörtüsü gibi konular dinî değil de siyasî ise, malum parti dinî nasıl siyasete alet etmiş oluyordu ey zorbalar?! Size göre, olay dinî değil işte, siyasî…

Devekuşu kendisinin kuş olduğunu söylerse, "kuş" olmak suç tanımı içine giriyor, deve olmadığı için cezayı hak ediyor. Deve olduğunu söylerse, bu defa da "deve" olmak suç oluyor, kuş olmadığı için cezayı hak ediyor.

Doğrusu, "sefil hokkabazlık" nitelendirmesini yapan Necip Fazıl merhuma katılmak mümkün değil, bunların yaptığı "süper hokkabazlık".

Boşuna uğraşıyoruz başörtüsünün siyasî sembol olmadığını anlatırken. "1980-83 arasında siyasi partiler yoktu, ama başörtülüler yine vardı" demek çare değil.

"Malum parti kökleriyle beraber 30 yıllık, ama yüzyıllardır dindar hanımlar başlarını örtüyorlar" demek, boşuna çene yormaktır.

Boşunadır, çünkü haksızlık mantıkla çürütülemez.

Soyguncuya söylenen, "Bakınız sayın haydut, bu yaptığınız yanlış, çünkü hakkınız yok" şeklindeki sözler gerçekten güçlü bir mantığı yansıtır, ama kendi kendini aldatmaktır bu, ancak komedi konusu olabilir.

Fakat daha kötüsü, soyguncunun bir de haklı olduğunu savunmaya kalkışmasıdır. Tıpkı Çakıcı'nın yaptığına benzer şekilde, "Bak kardeşim, ben de masraflı insanım, şu kadar kişiye bakıyorum; paralarını sadece kendine saklamaya utanmıyor musun, seni cimri seni, sökül paraları haydut!" demesidir.

Benim asıl gücüme giden, dinî bir vecibe olan başörtüsüne savaş açanların, yaptıklarını "siyasî bir sembol"le mücadele gibi takdim edip yine kendilerini haklı çıkarmaları.

Öyle mübarek insanlar ki bu adamlar, TCK'nın 312'nci maddesini çiğnedikleri henüz görülmemiştir.

Bu maddeyi çiğnemek sadece belirli bir gruba mahsus ayrıcalık..

SİYASETÇİLERİN UFUKSUZLUĞU

30 Kasım 1998

Gazetemizin dış politika yazarı Atilla Pamirli, önceki günkü yazısında, "ABD'de diplomasi okulunda okurken, uluslararası tarih dersi veren, dahi derecesinde akıllı Amerikalı hocamızın bize bir derste dediğini hiç unutmuyorum" diyordu:

"Olayları yalnızca medyadan takip ederek kavrayamazsınız. Mutlaka genel bir bakış açısı ve sağlam bir düşünceye ihtiyacınız var."

Aslında "bilim"in başladığı yer de burasıdır: Genel bir bakış açısı ve sağlam bir düşünce.

Elmanın ağaçtan koptuğu zaman başka bir yere gitmeyip yere düşeceğini herkes bilir, ama ondan "sağlam bir düşünce" sayesinde "genel bir bakış açısı" çıkaran Newton, Fizik tarihine damgasını vurmuştur.

Gazetelerin ekonomi sayfalarını aksatmadan okuyan birisini düşünelim, 50 yıl buna devam etse bile, kimse ona "iktisatçı" sıfatını layık görmez. Hiçbir zaman da iktisadi gelişmeleri tam manasıyla anlayamaz, sadece anlamayı başaranları izlemekle yetinir. Önce sıkı bir iktisat öğrenimi gören ve genel bir bakış açısı edinmeyi başaran kişi ise, sağlam bir düşünceye de sahipse eğer, ekonomik gelişmeleri sadece takip etmekle kalmayacak, değerlendirmeler yapabilecektir.

Siyasi hayat için de aynı şeyi söylemek gerekir. Kuşkusuz siyasi gelişmeleri kavramayı sağlayacak bir bakış açısına sahip olmak için siyaset bilim öğrenimi yapmış olmak gerekmiyor, ama insanın doğasından, mevcut uluslararası yapıya kadar, geniş bir alanı kapsayacak biçimde, bölük pörçük değil fakat sistematik bir bilgi birikimine ve bunlara anlam kazandıran bir düşünüş biçimine sahip olmak gerekir.

Ne yazık ki ülkemizde bizzat siyasetçilerin kendileri bile, çoğunlukla, siyasi gelişmeleri kavrayan değil, medyadan takip eden insanlar konumundalar.

"Normal" dönemlerde, gelişmeleri kavrayanlarla takip edenler arasındaki fark çok belirgin biçimde ortaya çıkmaz. Çünkü böylesi dönemlerde gelişmeler, normal olan ne ise o şekilde seyreder, bu da beklenmedik durumların yaşanmaması demektir. "Kriz" dönemlerinde ise gelişmeleri kavrayanlarla takip edenler arasındaki fark saklanamaz hale gelir. Bunu 28 Şubat Süreci'nde Türkiye yaşadı. 4 Şubat 1997 günü gerçekleşen tankların yürüyüşü olayı olsun, 28 Şubat'ta yaşanan MGK toplantısı olsun, siyasetçiler tarafından kavranamadı, sadece takip edildi.

Tanklar karşısında susanlar, bu suskunluklarının askerlerin öfkesinin yatışması için yeteceğini zannettiler. Tepki göstermeme "gözü açıklığı" ile bu belayı savuşturacaklarını sandılar. Nice sorunu "suskunluk" taktiği ile aşmamışlar mıydı?!

MGK Kararları'nın altına imza atarken de düşündükleri şey aynıydı. Tepki gösterirlerse belki hükümetten uzaklaştırılma tehlikesi doğardı. Daha kötüsü de yaşanabilrdi, belki partileri kapatılır, kendileri de "siyasi yasaklı" haline gelebilirlerdi. Sonra, kararların altına imza atılmış olsa bile, zaman içinde bunları "sulandırmak" mümkün olabilirdi. Bu yapılamasa dahi, iktidarın yitirilmesi veya Parti'nin kapatılması gibi musibetlere göre, İHL'lerin durumu veya sekiz yıllık eğitim konusu gibi gelişmeler ehven-i şerdi. Bu kadarına katlanmak, zararı doğrudan kendilerine dokunan, böyle olduğu için de daha büyük sayılması gereken olumsuzluklara maruz kalmaktan iyiydi.

Yine de bunların hepsi oldu, 54. Hükümet düşürüldü, RP kapatıldı, bazı kişiler siyasi yasaklı hale geldiler.

Sekiz yıllık öğrenimin sonucu olarak, genç kızlar akil-baliğ oldukları halde başları açık okumak zorunda kalacaklar. Çünkü ne başlarını örtmeleri mümkün, ne de beş yılın sonunda evlerine çekilmeleri. Bu kadarla da kalınmadı, üniversitelerdeki başörtülüler de tedricen yok edilmeye çalışılıyor, epeyce mesafe de alındı. Yine,

ilköğretim okullarında veya İHL'lerde başörtülü olarak görev yapanlar meslekten atılıyorlar. Üniversitelerin mütedeyyin öğretim görevleri bile endişe içindeler.

Bütün bunlar yaşanırken, siyasetçilerin gelişmeleri kavramak bir tarafa takip etmekte bile zorlandıklarını gördük. Partilerinin kapatıldığı güne kadar pembe tablolar çizip, "Partimiz asla kapatılmaz, Anayasa Mahkemesi'ne güvenimiz tamdır" dediler.

"YALNIZ DUYAN ÇEKER"

1 Aralık 1998

"Harpten evvel Büyük Ada'da yaşar, Mr. Johnson derler seksenlik bir İngiliz vardı...

... ihtiyarın ziyaretinde idik. Bana döndü dedi ki: Oğlum sen gençsin, Şark'ı, Türkiye'yi bilmiyorsun. Ben gördüm. Türk İmparatorluğu kurtulamaz. Türkler Şark'ın en centilmen, en doğru, en temiz, en iyi milletidir. Lakin Türkler başka, hükumetleri yine başkadır. Türk hükümeti... istediği kadar istikraz eder (borçlanır), kalıbını kıyafetini değiştirir, bir defa sulh oldu mu eski rehavetine düşer, sulhe, yatağa yatar gibi rahat yatar, hem kendini avutur hem de Avrupa'yı; esaslı ıslahat, mektep, ticaret nedir anlamaz, ahali için, Türkler için bir şey yapmaz..

Türkler, Müslümanlar en sadık tebaası olduğu için onlar umurunda değildir. Türkiye'de hükumet başka, millet yine başkadır.."

Büyük şairimiz Yahya Kemal'e ait olan yukarıdaki anekdotu, Ramazan Bakkal'ın "Tanımadığımız Yahya Kemal" adlı kitabından aldım. Avrasya Bir Vakfı bu değerli eseri Yahya Kemal'in doğumunun 114. yıldönümü vesilesiyle yayınlamış.

Hâlâ da öyle, Türkiye'de hükümet başka, millet yine başka.

Türk hükümeti istediği kadar borçlanmış, kalıbını kıyafetini değiştirmiştir.

Esaslı düzenleme, okul, ticaret nedir bilmez.

Ahali için pek az şey yapar.

Müslümanlar PKK gibi olmadığı, en sadık vatandaşlar olmayı sürdürdükleri için kimsenin umurunda değiller. Kürt kimliğinin tanınması tartışılır, ama İslamî kimliğin adı bile anılmaz.

Çünkü Türkiye'de hükümet başka, millet yine başkadır.

Yazar, şairimizin aşağıdaki şiirine tam bir sayfa ayırmış:

"26 AĞUSTOS 1922

"Şu kopan fırtına Türk ordusudur Yarabbî!

"Senin uğrunda ölen ordu budur Yarabbî!

"Ta ki yükselsin ezanlarla müeyyed namın,

"Gaalib et, çünkü bu son ordusudur İslam'ın."

İslam'ın "son ordusu", ezanlarla Allah'ın adı yükselsin diye çarpışıyordu. İstiklal Harbi bunun için yapılmıştı. Mabedimize, camimize yabancı eli dokunmasın, ezan ebedî yurdumuzun üstünde inlesin diye gerçekleştirilmişti.

"Ruhumun Sen'den İlahî, şudur ancak emeli,

"Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli,

"Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli,

"Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli!"

Yahya Kemal ve Mehmed Akif, şiirlerini yazarlarken, sonradan yaşanacakları tahmin edebilirler miydi?

"Modernleştikçe" diyor Yahya Kemal, "müslümanlıktan çıktığımızı tabii ve hoş gören eblehler uzağa değil Balkan şehirlerine kadar gitsinler. Görürler ki baştan

başa yenileşen o şehirlerin her tarafında çan kuleleri yükselir. Pazar ve yortu günleri çan sesleri işitilir. Manzara halkın dinini ve milliyetini hatırlatır."

Yahya Kemal hiçbir zaman devleti dinî temeller üzerine oturtmaya çalışmakla suçlanmadı, ama "Aziz İstanbul"unda, devletimizin dinî temeller üzerinde yaşadığını belirtir: "Bu devletin iki manevî temeli vardır: Fatih'in Ayasofya minarelerinden okuttuğu ezan ki hâlâ okunuyor! Selim'in Hırka-i Saadet önünde okuttuğu Kur'an ki hâlâ okunuyor."

"1918" adlı şiirinde ise şöyle diyor şairimiz:

"Ölenler öldü, kalanlarla muztarip kaldık.

"Vatanda hor görülen bir cemaatiz artık."

Yahya Kemal, bu ülkenin derdini yüreğinde duyan, duyduğu için de ıstırabını çeken insandı:

" 'Yalnız duyan yaşar' sözü, derler ki, doğrudur;

" 'Yalnız duyan çeker' derim, en doğru söz budur.".

İNSAN ÖLÜR, ESERİ KALIR

2 Aralık 98

"Toprakta gezen gölgeme toprak çekilince
Günler, şu heyulayı da, er geç, silecektir.
Rahmetle anılmak, ebediyyet budur amma,
Sessiz yaşadım, kim beni, nerden bilecektir?"

M.Asım Köksal Hoca, sessiz yaşadı, fakat özellikle "İslam Tarihi" adlı siyer kitabıyla unutulmayacak, rahmetle anılacak.

Birkaç ay önce, ilk ve son kez bir okuyucum, telefonla beni arayan bir üniversite öğrencisi, okumak için kendisine kitap tavsiye etmemi istemişti. "İslam Tarihi"ni önerdim. "Ben, tek ciltlik kitapların adını vermenizi istemiştim" dedi. "Bu, okuyacağın yüzlerce kitaba bedeldir" diye cevap vermiştim.

Aslında kimseye kolay kolay kitap tavsiye etmek istemem. Çünkü kitap tavsiye etmek, bir bakıma, doktorun hastaya ilaç vermesi gibi bir şeydir. Her ilaç her hastaya fayda vermeyeceği gibi, her kitap da herkese faydalı olmaz, hatta zarar da verebilir.

Bence, tasavvufi kitaplar için de bu böyledir, okuyan kişi, yeterli bir bilgi donanımı ve hayat tecrübesine sahip değilse, eksik anlayıp yanlış uygulayabilir.

Bu söylediklerimi kitap fetişistlerine kabul ettirmek zordur. Fakat, onlar da, çocuklarının herkesle arkadaşlık etmesini istemezler. Yanlış fikirlerin, bozuk düşüncelerin, sapıkça telkinlerin etkisine maruz kalacaklarından korkarlar. Bu yerinde bir şeydir, bazılarının arkadaşlığı, sohbeti zarar verir. Neticede kitaplar da insan ürünü olduğuna göre, kitap okumak, aslında, yazarla sohbet etmektir. Kitap

yazmak iyi insan olmak anlamına gelmediğine göre, bazı kitapları okumak, kötü insanlarla dolaylı biçimde arkadaşlık yapmaktır.

Nasıl herkesin arkadaş seçerken kendisine göre kıstasları varsa, kitap okurken de belirli kriterleri vardır. Fakat daha genel ölçüler de mevcuttur elbette. Çocuk yaştakilerden birçoğunun yaşlı başlı insanlarla arkadaşlık yapmasını bekleyemeyiz, onların çocuklarla düşüp kalkması gerekir, aynı şekilde okuyacağı kitaplar da çocuklara göre olacaktır. Fakat belli bir yaştan sonra ve belirli bir dünya görüşünü seçmişse, ondan, tercihlerini doğru-dürüst yapması beklenir.

Benim anladığım kadarıyla, okunma sırası olarak değil, fakat önem bakımından, insan hayatında akaid kitapları ön sırada gelmelidir. Akaid kitaplarını okuyup öğrenmemiş bir adam, İslami bakımdan cahildir, okuduğu diğer şeylerle aslında kendisini aldatmıştır. Kimileri vardır ki, meşhur devlet adamı, komutan, filozof, yazar ve şairlerin hayat hikayelerini ilgiyle okur, onları tanımaya değer verir. Ama aynı önemi Allahu Taala cc.'ya vermez. Bir Esma-i Hüsna kitabını alıp da okumamıştır. Böyleleri, kendilerini aldatanlardır.

Çünkü, okuma zevkleri, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in hayatını iyi öğrenmelerini sağlayacak duyarlılığı kapsamaz. O'nunla ilgili 100-200 sayfalık bir metni okumayı yeterli görürler. Halbuki, dünyada tanınmaya, hayatı öğrenilmeye değer bir kişi varsa eğer, o yalnızca Resulullah Efendimiz s.a.s.'dir.

Tarih boyunca belirli özelikleriyle ön plana çıkmış çok sayıda insan yaşamıştır. Kimisi iyi bir komutandır, ama diğer taraftan insanların nefret ettiği bir canidir. Kimisi meşhur bir filozoftur, ama aynı zamanda ahlaksızdır. Kimisi olağanüstü başarılı bir işadamıdır, ama özel hayatı mahvolmuştur. Kimisi gerçek bir zahiddir, fakat toplumsal tarafı körelmiştir. Ancak Peygamber Efendimiz s.a.s.'dir ki, hayatının bütün vecheleriyle muazzam ve muhteşemdir. O'nun her şeyi örnektir; devlet adamlığı, komutanlığı, düşünceleri, ahlakı, toplumsal ilişkileri (aile reisliği,

babalığı, akrabalık ilişkileri, komşuluğu), ticareti, yemesi içmesi, giyimi kuşamı, ibadet hayatı, sözü sohbeti.. Herşeyi..

O'nu en iyi tanıyan kitap, Asım Köksal Hoca'nın İslam Tarihi'dir. Ancak bunu okuyunca, 500-600 sayfalık kitaplarla Peygamber Efendimiz s.a.s.'i tanımanın mümkün olmadığını kavradım. Bu eserin diğer bir olumlu tarafı da, okuyucuyu aptal farz ederek kendince yorumlar ilave eden çağdaş kitaplardan olmayışı.

Kitap tavsiye etmek belki haddim değil, ama şu satırları okuyan herkese, bu eseri mutlaka ve mutlaka okumalarını salık veririm.

KURUNTU İDEOLOJİSİ

3 Aralık 1998

"Şeref ve asalet," der İbn Haldun, "var olduktan sonra dört babada sona erer".

Neden?

Çünkü, her şeref kazanmış kişi, İbn Haldun'un ifadesiyle, onu kazanmak için ne kadar çok emek sarf etmiş olduğunu bilir. Bunu kazandıktan sonra devamını da sağlamaya çalışır. O öldükten sonra, oğulları babalarının yerine geçerek, bu şerefi muhafaza etmeye uğraşırlar. Oğul babasından bu şeref hususunda birşeyler işitmiştir, fakat işitmeye dayalı bilgi bizzat yaşamaktan kaynaklanan bilgiden aşağı derecede olduğu için, babasına göre kusurludur. Yeni şeref ve üstünlükler kazanamaz. Üçüncü kuşak ise, ancak dedesi ile babasını taklid etmekle yetinir, o, babasından da kusurludur. Dördüncü batın daha kötü durumdadır, babalarının ahlâk ve meziyetler kazanmak ve sülalenin şeref ve asaletini korumak yolunu tamamen bırakır, bu özellikleri hakir görür. Böylece, bu şeref ve ikbali devam ettirmek için gereken bütün meziyet ve faziletler kaybolur.

Kaybolur, çünkü, bu şeref ve asaletin emekler sarf edilerek kazanılmamış olduğu vehmine kapılırlar ve o nesilden gelmekle yaratılıştan asalet ve üstünlük sahibi olduklarını düşünürler. Bu şerefin kendilerinde bulunuşunun zaruri olduğunu zannederler. İnsanların kendilerini yüceltmelerine bakarak, şeref ve üstünlüğün birtakım meziyetlerle kazanıldığını unutur, sadece o soya mensup olmaktan kaynaklandığı zehabına kapılırlar. Bunun sonucu olarak da, kendilerini diğer soylara mensup insanlardan üstün görürler.

İbn Haldun'un ifadesiyle, "... babalarına halkın itaat ve tebaiyet ettiklerini görerek, bu boyun eğmenin, onların alçak gönüllü ve halka şefkat ve merhametle muamele ederek ahalinin kalplerini hoşlandırmış ve kendilerini sevdirmiş olmalarından ileri

gelmiş olduğunu bilmezler. Bu bilgisizliklerinden ötürü kendilerine arka olanları hakir görürler. Onlar da kendilerinden yüz çevirirler, başkanı hakir görürler, bu sülaleden veyahut onun dallarından başka bir batından gelenlerden birini ona tercih ederek, onun yerine geçirirler".

İbn Haldun, bu değişimin kaçınılmaz ve önlenemez olduğunu söyler. Sadece Peygamber Efendimiz s.a.s.'in soyu, Allah'ın bir lütfu olarak istisna durumundadır.

Yine o, şeref ve asaletin dört babada sona ereceğini söylemesinin çoğunluğa göre olduğunu belirtir. Çözülme daha önce veya daha geç de yaşanabilir. Dört baba, şu dört dönemi simgeler: Kurucu, devam ettirici, taklid edici, yıkıcı.

Belki aynı şeyi, insan teki için de söylemek mümkündür. Özellikle toplumsal faaliyetlerde (mesela siyasette) öne çıkan isimler, bunu, hizmet ehli, fedakâr ve mütevazi olmalarına borçludurlar. Alçak gönüllü oluşları ve diğerkâmlıkları, onların sevgi ve takdir toplamalarına ve bir zaman sonra, İbn Haldun'un şeref diye adlandırdığı özelliğe sahip olmalarına, üstünlük kazanmalarına neden olur. Başlangıçta bu şerefi neye borçlu olduklarını hatırlarında tutar, hizmet aşkı, tevazu ve fedakârlık gibi hasletlerini sürdürürler, fakat bir süre sonra, şeref sahibi olmanın kendilerinin doğal hakkı sayılması gerektiğini düşünürler. Madem ki başkaları değil de kendileri itibar ve şerefe sahip olmuşlardır, o halde yaratılıştan diğerlerinden farklıdırlar. Böyle düşünmeye başlayınca da, alçak gönüllülüğü ve fedakârlığı bırakır, bunları başkalarından beklerler. Sıradan bir fert olduklarını unuturlar. Kendilerinde kusur, başkalarında da meziyet görmezler. Hizmeti minnet bilmezler, herkesin kendi yaptıkları "hizmet"i takdir etmesini beklerler. Bunu göremeyince de öfkeye kapılır, kin duyar ve insanların sevgi ve desteğini yitirirler.

Benzer bir durum milletler için de söz konusudur. Büyük imparatorluklar kurmuş topluluk veya milletler, kendilerinde dürüstlük, adalet, cömertlik, kadirşinaslık, affedicilik, misafirperverlik ve hakkaniyet gibi özellikleri taşırlar. Bunun içindir ki, başka topluluklar onların yönetimi altına girmekten büyük bir rahatsızlık

duymazlar, çünkü rencide edildikleri hissine kapılmazlar. Fakat bir zaman sonra yönetici topluluk veya ırk, kendilerinin yaratılıştan başkalarına üstün olduklarını zannetmeye başlar. Başkalarını hor ve hakir görürler. Bu duyguya kapılmaları yüzünden, başka ırk ve topluluklar, onlara olan eski saygı ve sevgilerini yitirirler, bunun yerini kin ve nefret alır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş döneminde eğer ırkçı bir bakış açısı hakim olsaydı, yani kendilerinin yaratılıştan üstün olduklarını düşünselerdi, devşirmelerin oluşturduğu Yeniçeri Ocağı'nı kurmazlardı. Yabancı kökenlilerin yaptıkları ihanetlere bakarak güvenilmez olduklarını hatırda tutmakla, belli bir etnik grubun yaratılıştan üstün olduğunu düşünmek farklı şeylerdir.

Irkçılık, Türk tarihinde de görüldüğü gibi, "kurucular"ın değil, "yıkıcılar"ın ideolojisidir ve özünde bir vehimden, kuruntudan ibarettir. "Sonradan edinilmiş" hiçbir haslete sahip olmamanın işaretidir. Elde övünülecek tek şey olarak "yaratılış" kalmıştır çünkü.

Ve yaratılış/hilkat, bedel ödenilerek kazanılmış birşey değildir..

İRTİCAYLA MÜCADELE

5 Aralık 1998

Harp Akademileri Komutanlığı, Cumhuriyet Gazetesi'nden öğrendiğimize göre, "İrticayla Mücadele" adlı bir kitap yayınlamış.

Aynı gazetenin kitaptan yaptığı alıntılar, "fundamentalist/köktendinci" bir bakış açısını yansıtıyor.

Larousse Ansiklopedisi'nin benimsediği tanımla, "fundamentalizm", ilke olarak, Hristiyanlık'ta kutsal yazıları kelime anlamlarıyla kabul edip, bu anlatıların bilimsel ve tarihsel yorumlarına karşı çıkan öğretilerdir. Yani önemli olan İncil'in ne dediğidir, hristiyan din bilginlerinin bunları nasıl yorumlamış oldukları kaale alınmaya değmez. Kök, yani Kutsal Kitap tek referanstır.

Kökten dinci/fundamentalist olmak bunu ifade eder.

"İrticayla Mücadele" kitabından malum gazetenin yaptığı alıntı, aynı fundamentalist/köktendinci bakış açısıyla, Kur'an'ın tarihsel ve bilimsel yorumlarını reddetmektedir:

"Kur'an, Allah'ın Peygamber'e vahiy yolu ile ulaştırdığı mesajların toplamıdır. Şeriat ise din adına kendi kendilerini yetkilendiren, birtakım unvan ve statülere büründüren kimselerin, sözüm ona Kur'an'a dayanarak, yorumları ile ürettikleri kurallar bütünüdür."

Fundamentalizm, Protestanlar'ın çoğunlukta olduğu ABD'de başlayan bir akımdır. Zaten kavram, 1910'lu yıllarda bu ülkede Protestanlar'ın yayınladığı "The Fundamentals" (Temeller) başlıklı yazılar serisine dayanır. Fundamentalizmin Protestanlar arasında ortaya çıkması da şaşırtıcı değildir, çünkü Protestanlık

Katolik Kilisesi'nin tarihsel yorumunu reddetmeyi ve kendince İncil'e yönelmeyi ifade eder.

Bilindiği üzere laiklik, Batı'da, Protestanlar'ın Katolikler'e karşı verdikleri mücadele sonucunda varılan bir aşamadır. Çünkü Katolikler, İncil'i yorumlama hakkının sadece Kilise'ye ait olduğunu, başka yorumların geçersiz olduğunu söyleyerek, Protestanlar'a hayat hakkı tanımıyorlardı. Onları Engizisyon'un zulümleri bekliyordu. Laiklik, Kilise'nin İncil üzerindeki tekeline son verdi. Kilise'nin yorumu ancak Katolikliği benimseyenler için geçerli hale geldi, Katolik olmayanlar üzerindeki Katolik Kilisesi hakimiyeti son buldu. "İrticayla Mücadele" kitabından adı anılan gazetenin yaptığı alıntı, Batı'daki bu gelişmeyi çok güzel özetliyor:

"Laiklik, din gerçeğini egoları hesabına kullanmak için Allah'ın iradesini saptırarak din adı altında keyiflerini egemen kılmak isteyen güçlere karşı bir savunma ve nefes alma çaresi olarak keşfedilmiştir. Bu gelişme sayesindedir ki, ilahi iradeyi saptıran din sömürücüsü egoist odakların hiç değilse zulümlerini devletleştirmeleri çığırı kapatılmıştır."

Bunlar doğrudur. Fakat, Batı'da laiklik, fundamentalist Protestanlar'ın kendi din anlayışlarını devlet yaşamına hakim kılmalarına da imkan tanımaz. Katolikler'le Protestanlar eşit haklara sahiptirler. Katolikler aleyhine olarak Protestanlar'ın devlete hakim olduklarını, devletleştiklerini düşünelim, bu laiklik midir?

Laikliğin olmazsa olmaz koşulu, dini alanda çoğulculuğa imkan tanımak ve saygı duymaktır. Sadece Protestanlar'ın dinî yorumlarının saygı gördüğü, Katolikler'in "irticacı" olarak suçlandıkları ve devletin dışına itildikleri, Protestanlar'ın devletleştikleri bir Batı ülkesi, laik olabilir mi?

Böyle bir Batı ülkesi yok, ama, böyle bir anlayışın sahibine Batılılar laik sıfatını layık görmezler. Onu, fundamentalist/köktendinci bir fanatik sayarlar.

"İrticayla Mücadele" kitabının yazarının kullandığı ifadeler, aslında fundamentalist bir protestanın bakış açısını yansıtıyor. Bu nedenle kullandığı kavramlar, kendi tarihsel gerçekliğimize uzak:

"Hz. Muhammed'in ölümünden sonra din yozlaştırılmaya ve ilahi irade saptırılmaya başlandı. İslam'ın doğuşundan dört-beş asır sonraki zamanda ise mezhep ve tarikat adı altında yirmiye yakın birbirinden az veya çok farklı olan oluşumlar zuhur etti. Böylece, Kur'an'ın ve Hazreti Peygamber'in son söz sahipliği yaşayan bir realite olmaktan adeta çıkarılmış oldu. Kur'an sadece mezarlıklarda, ölülere Cennet vizesi vermek için okunan bir ilahiler kitabı durumuna düşürüldü. Bunun sonucunda, Kur'an dininde asla bulunmayan engizisyon, sömürü ve cemaatten kovma, Müslüman kitlelerin yakalarına yapıştı."

Müslüman toplumda "cemaatten kovma" diye bir kavram yoktur. Buna sadece Aleviler'in bir bölümünde, dedelerin verdiği toplumdan dışlama cezasında rastlanır. Kavramın "aforoz" kelimesinden esinlenilerek üretildiğini tahmin etmek zor değil. Engizisyon kelimesi ise aynen alınmış.

Kaldı ki, yirmiden fazla mezhep ve tarikatin ortaya çıkması, engizisyon ve aforozun olmadığını, dini alanda çoğulculuğun bulunduğunu, dini yorumlama alanında katolikçe bir tekelciliğe imkan tanınmadığını gösterir. Laiklik budur, mezhep ve tarikatlerden birisinin devlete hakim olup diğerlerine hayat hakkı tanımamak gibi bir tutum içine girmesine müsaade edilmemesidir.

Kitabın yazarı, "din"le "şeriat" arasında da ayırım yapıyor: "Kur'an, Allah'ın mesajlarını, şeriat insanların yorumlarını ve kurallarını içerir. Din bireysel, şeriat toplumsaldır. Din bir vicdan meselesi iken, şeriat dini de içine alacak şekilde bir siyasal yapı ve ideolojidir. Dinde serbestlik var, şeriatte yoktur."

Yazar, aslında, şeriatin laik nitelikte bir düzen olduğunu söylemiş oluyor. Çünkü, şeriat başka, din başka. Şeriat insanların yorumlarını ve kurallarını içeriyor. O

halde şeriatçıların devletin temel düzenini dinî temellere, yani Allah'ın kitabına uydurmaya çalıştıkları da söylenemez.

Bugünkü yasalarımız da insanların kurallarından oluşuyor, Allah'ın mesajlarına dayanmıyor. Laik düzen de dini içine alıyor, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi kurumlar bunun bir parçası. O halde yukarıdaki paragrafta şeriat kelimesi yerine laiklik konulursa bence daha gerçekçi olur. Çünkü bugün şeriat sadece kitaplarda var, mevhum bir tehlike, fakat laiklik yürürlükte:

"Kur'an, Allah'ın mesajlarını, laiklik insanların yorumlarını ve kurallarını içerir. Din bireysel, laiklik toplumsaldır. Din bir vicdan meselesi iken, laiklik dini de içine alacak şekilde bir siyasal yapı ve ideolojidir.".

BİRAZ İNSAF

6 Aralık 1998

Batı'da Engizisyon'un laiklik öncesi dönemde Katolik olmayanlara kan kusturduğu, büyük katliamlar yapıldığı bir gerçektir. Ama acaba aynı şey İslam dünyası için de söylenebilir mi?

Laiklik, katolik olmayan Batılılar için bir kurtuluştu. Yahudiler ve Protestanlar bu sayede rahat nefes alabildiler. Peki İslam ülkelerinde Yahudi ve Hristiyanlar laiklik sayesinde mi rahata kavuştular?

Ülkemizdeki Yahudiler, 500. Yıl Vakfı'nı niçin kurdular o halde? Osmanlı Devleti'ne sığınarak canlarını kurtardıkları, din hürriyetine kavuştukları sırada, 1490'lı yıllarda, bu ülkede laiklik mi vardı?

Daha 80 yıl öncesine kadar Ermeni ve Rumlar Anadolu'da bizimle iç içe yaşıyorlardı. Dinî bakımdan tam anlamıyla hür oldukları gibi, iktisadi açıdan da bizden daha iyi durumdalardı. Osmanlı Devleti laik olduğu için mi var olmaya devam etmişlerdi?

Osmanlı laik olduğu için mi hristiyan okulları açıktı?

Fener Rum Patrikhanesi, Osmanlı laik olduğu için mi en geniş haklara o dönemde sahipti?

Osmanlı Hristiyan ve Yahudiler'e dinî inançlarından dolayı baskı mı uyguluyordu?

Onları irticacılıkla mı suçluyordu?

Okullarını mı kapatıyordu? İncil kurslarının kapısına yasadışı damgasını vurup onları devlet düşmanı olarak mı tanıtıyordu?

Bunların hiçbirini yapmıyordu. Laikti de onun için mi?

Hristiyan kadınlarının örtüsüne karışmıyordu Osmanlı. Laik olmadığından dolayı mı?

Dün bahsettiğim "İrticayla Mücadele" kitabına bakın bir de:

"Hz. Muhammed'in ölümünden sonra din yozlaştırılmaya ve ilahi irade saptırılmaya başlandı. İslam'ın doğuşundan dört-beş asır sonraki zamanda ise mezhep ve tarikat adı altında yirmiye yakın birbirinden az veya çok farklı olan oluşumlar zuhur etti. Böylece, Kur'an'ın ve Hazreti Peygamber'in son söz sahipliği yaşayan bir realite olmaktan adeta çıkarılmış oldu. Kur'an sadece mezarlıklarda, ölülere Cennet vizesi vermek için okunan bir ilahiler kitabı durumuna düşürüldü. Bunun sonucunda, Kur'an dininde asla bulunmayan engizisyon, sömürü ve cemaatten kovma, Müslüman kitlelerin yakalarına yapıştı."

Şuna bir örnek gösterebilir misiniz? Kime Engizisyon zulmü uygulandı? Hangi hristiyan kadını dinî inancı nedeniyle giydiği kıyafetinden dolayı hakarete uğradı, zulüm gördü?

Hangi hristiyan grup Taksim'e kilise yapmaya çalıştı da, Osmanlı bunu irticanın hortlaması olarak değerlendirip Engizisyon mantığıyla engel oldu?

Kime, "Biz ancak Allah'ın Resulü'ne inananlarla uyum içinde olabiliriz" denildi de toplum dışı ilan edildi?

Söyler misiniz, kime?.

SUİZANSA

7 Aralık 1998

Hz. Ali’nin şöyle bir sözü var: "Suizanla kendinizi koruyunuz."

Kuşku yok ki bazıları Hz. Ali'ye böyle bir sözü yakıştıramayacaktır. Bunu söylemesinin mümkün olmadığını düşüneceklerdir: Madem ki suizan kötüdür, o halde Hz. Ali gibi bir zatın böyle birşeyi söylemesi nasıl mümkün olabilir?

Aslında hepimizin hayatı suizan üzerine kuruludur. Bir malı satın alırken onu inceden inceye gözden geçiririz, işte bu suizannın ta kendisidir. Çünkü, dikkat etmezsek satıcının bizi aldatacağını farzetmiş, onun hakkında suizanda bulunmuşuzdur. Yine, paramızın üstünü alırken de sayarak alırız, hemen cebimize atmayız. İşte bu da suizandır, karşımızdakinin hırsızlık yapabileceğini veya para saymayı bilmediğini düşünmüş ve suizanda bulunmuşuzdur.

Pencerelerimize astığmız perdeler de yine suizan ürünüdür. Bütün bir topluma yöneliktir hem de suizannımız. Onların, başka işleri yokmuş gibi, evimizin içine bakacaklarını düşünür, böyle bir suizanda bulunuruz. Evimizin kapısını kilitlememiz de yine suizandan dolayıdır.

Külliyetli miktarda borç verdiğimiz insandan karşılık olarak senet almamız da yine suizanna dayanır. Onun borcunu inkar edeceğini veya ödemeyeceğini düşünmüşüzdür.

Havaalanı gibi yerlerde yolcular inceden inceye aranırlar, bu da yine yolculara karşı bir suizandır. Otobüste bilet kontrolü yapılır, çünkü hakkınızda suizanda bulunulmuştur, kimbilir belki biletsiz binmişsinizdir.

Bu tür örnekler çoğaltılabilir.

Bütün bunlar suizandır, fakat gereklidir. Çünkü suizan, eğer bizi koruyorsa, aksi halde aldatılmamız ihtimali varsa, faydalıdır ve zaruridir. Hz. Ali'nin suizanda bulunma öğüdü de zaten insanların kendilerini korumasına yöneliktir. "Suizanla kendinizi koruyunuz" diyor, "Suizanda bulununuz" demiyor.

Herkesten bu sözü anlamalarını sağlayacak bir "fehm"e sahip olmaları beklenemez, dolayısıyla çoklarına bu sözün Hz. Ali'ye ait olduğunu ilk anda kabul ettirmek zordur. Fakat sorun bunu kabul etmeleriyle bitmiyor. Baştaki anlayış eksikliği belki kimi zaman zarar görmelerine sebep olacak bir sınırsız hüsnüzan bataklığında boğulmalarına sebep olabilecekken, sonraki fehim yetersizliği, başkalarına zarar vermelerine yol açacaktır. Çünkü, suizannın ancak kendilerini korumaya yönelik olursa makbul olduğunu dikkate almayacaklardır.

Eğer suizan kendimizi korumaya yönelik değilse başkasına zarar verir. Suizanda bulunup korunmak amacıyla penceremize perde asmamız iyidir, ama bu bize bütün insanlara "röntgenci" damgası vurma hakkını vermez. Ayrıca başka insanların yürürken bir yandan da evlerin pencerelerini dikizlemeyi adet edinip edinmediklerini araştırma, yani "tecessüs" hakkı da vermez. Paramızı alırken suizanda bulunup saymak hakkımızdır, ama bir satıcının hırsız olup olmadığını tesbit için kenarda durup ne yaptığını gözetlemek bizim vazifemiz değildir. Böylesi suizan, korunma amaçlı değil, zarar verme amaçlıdır.

Suizan iyidir, ama insanın kendisini koruma amacıyla sınırlı kalıyorsa.

FEDAKÂRLIĞIN BÖYLESİ

8 Aralık 1998

Gazetenin birinde görmüştüm, önceki gün Manisalı arkadaşlar da sözünü ettiler, bu şehrimizde 70 başörtülü üniversite öğrencisi başlarını açmışlar.

Buraya kadarı doğal, bu ülkede başı açık olduğu halde örtünme kararı alanlar olduğu gibi, başını açanlar da bulunacaktır elbette. Ancak, başını açan bu öğrencilerin olayı yorumlayış biçimleri beni şaşırttı.. "Biz kendimizi feda ettik" diyorlarmış.

Duygusal bir roman veya filmde böylesi bir cümleye yer verilmesi, okuyucu veya seyirciyi etkilemek açısından harika olurdu. Ama gerçek hayatta bu tarz cümleler güldürüye tekabül ediyor.

"Ne yapalım, zayıf insanlarız, günahkârız" deseler anlarım, ama konuyu sunuş biçimleri hiç de günahkâr olduklarını düşündükleri intibaını vermiyor. Hatta, başını açmayan öğrencilere dolaylı bir suçlama da var. Kendileri fedakâr insanlar, başörtüsüne sahip çıkanlar ise değil, onlar kendilerini feda etmiyorlar, onlar bencil.

Nasreddin Hoca'nın malum fıkrasındaki gibi durum. Bal kâsesini kaşıklayan vatandaş bir yandan da, "Aman öldüm" diyor. Doğrusu pek keyifli bir ölüm biçimi. Keyiflilik bakımından söz konusu "kendini feda ediş"in bundan aşağı kalır yanı yok.

Böyleleri kendilerini feda edecek, İslam'ı yaşamaktansa diploma sahibi olacaklardır. Sonra memuriyet hayatına atılacaklar, bu defa da namazı resmi görev için feda edecekler. Yine kendilerini feda edip, karşı cinsle tokalaşacaklar.

Bu kendini feda ediş acaba nereye kadar sürecek?

*

Kendini feda etmek demek, başkalarının faydası için zarara katlanmaktır. Cephede askerin ölmeyi kabullenmesi, geride kalanlar hür yaşasın diye kendini feda etmekten ibarettir. Anne ve babalar, kimi zaman çocukları için çok büyük sıkıntılara katlanırlar, bu bir kendini feda ediştir. Çocuklarına güzel bir gelecek inşa etmek için kendi rahatlarını yaşanan anda feda ederler.

Eğer ortada bir fedakârlık varsa, bu, başını açmaktansa okulunu terk etmeye razı olanlara aittir. Onlar, bütün bir toplum umudunu yitirmesin diye, İslam geleceğe yaşanılır biçimde aktarılsın diye kendilerini feda ediyorlar.

Kendisini feda eden birisi varsa, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Dursun Odabaş'dır. Bu ülkede hakların öyle kolayca çiğnenemeyeceğini göstermek için, bu milletin milli ve manevi değerlerine sahip çıkacağını ispatlamak için kendisini feda etmiştir. Anayasal nitelikteki din ve vicdan hürriyetini çiğneyenlere hukukun üstünlüğünü hatırlatmak için tek başına ortaya atılmıştır.

Halbuki onun, kimseye daha önceden verilmiş bir vaadi yoktu. Öğrencilerine, "Başınızı örtün, ben arkanızdayım" diye, onlar okula kayıt yaptırırken teminat da vermiş değildi.

Biz öylelerini biliyoruz ki, camilerde Seyyid Nesimi'den şiirler okuyarak, Allah yolunda canlarını fedaya hazır olduklarını söylediler, cesedim parça parça olsa bile "yolundan dönmezem yar" dediler, ama sonunda başörtüsü parça parça oldu.

Fedakarlık nutuklarını biz çok dinledik. Bazıları da "Kendim için bir şey istiyorsam namerdim" diyordu. Belki de haklıydılar, hepsi yeğenleri içindi.

Kendilerini feda edenler, bizim için küçük bir "fedakârlık"ta bulunsalar, kendilerini feda etmekten vazgeçseler olmaz mı?

İlla da ölmek istiyorsanız, bunu bal kâsesine abanarak yapmak zorunda mısınız?.

SİYASİ YAZILAR

9 Aralık 1998

Bir dergide yer alan ve gazetemizi de konu edinen yazıda, "Seyfi Say" deniliyor, "gazetenin cemaat tarafından kabul gören hemen hemen tek ismiydi. Fakat bir süre sonra sert üslubu nedeniyle, siyasi yazılar yazmasına engel olundu".

B:u cümlede birkaç tane yanlış var. Birincisi, bu gazetenin "cemaat"i değil, okuyucuları var. Sadece ben değil, bütün yazarlarımız onlar tarafından kabul görüyorlar.

İkincisi, hiçbir zaman siyasi yazılar yazmama engel olunmadı.

Ben kendim bıraktım.

Hatta, bu tür yazılar yazmaktan vazgeçmem üzerine Genel Müdürümüz Ahmet Selvi, siyasi ve güncel nitelikte yazılar yazmam için ısrar etti.

Aslında, siyasi konuları hiç ele almadım da değil, sadece oranı azaldı.

Azaltmamın nedenine gelince, birkaç kardeşimizin, yazılarımın okuyucu sayımızın artışına olumsuz etkileri olacağı konusunda olağanüstü duyarlı olduklarını gördüm. Onlara, "tirajımızın artışına yapacakları katkı" konusunda fırsat vermem gerektiğini düşündüm.

Hepsi bu..

*

Gazetecilik hayatım yeni, ama tam 11 yıldır basın caimasının içindeyim. 1987 yılında İslam Mecmuası'nda çalışmaya başladım. Ocak 1994'ten Ocak 1998'e

kadar, tam dört yıl boyunca da, İslam, İlim ve Sanat, Kadın ve Aile ile Panzehir dergilerini yayınlayan Vefa Yayıncılık'ta yayın yönetmeni sıfatıyla çalıştım.

Gazetemiz yayın hayatına atıldığında aslında içinde yer almaya istekli değildim, bunun profesyonellerin işi olduğunu düşünüyordum. Nitekim deneme sayılarında künyede ismim yoktu. Fakat benden gazetede çalışmam istendi, Yönetim benim yazı işleri müdürü sıfatı ile ve köşe yazarı olarak çalışmamı kararlaştırdı.

Şayet yazmasaydım, kimse, "Neden Seyfi Say yazı yazmıyor?" diye sormazdı, bu kesin. Çünkü Ocak 1998'e kadar İslam Dergisi'nde kendi adımla hatırladığım kadarıyla sadece bir iki defa yazı yayınladım, onun dışında ismim yer almadı. Beni yakından tanıyan birkaç kişi dışında kimse de, "Neden Seyfi Say yazmıyor?" diye hiçbir zaman sormadı.

Hatta, derginin okuyucularının bana ne iş yaptığımı, nerede çalıştığımı sordukları çok olmuştur.

MİLLİ GÜVENLİK

10 Aralık 1998

Çoğumuz Milli Güvenlik Kurulu'nun varlığından, en azından yetkilerinin genişliğinden 28 Şubat Süreci ile haberdar olduk. Her ne kadar bu kurul anayasal bir niteliğe sahipse de, etkisini, anayasal düzen ve hukuka sonuna kadar saygılı bir ülke oluşumuza değil, asker üyelerine borçlu olduğu herkesin malumu.

Milli Güvenlik Kurulu'nun oluşturulmasına zemin hazırlayan anlayış, "milli güvenlik" kavramının çağdaş yorumuna dayanıyor. Ulusal güvenliğin siyasi, sosyo-kültürel, askeri ve iktisadi olmak üzere dört boyutu bulunduğuna dikkat çekenler, milli güvenlik üzerinde yoğunlaşan bir kurulun yetkilerinin bu dört alanı da kapsaması gerektiğinde hemfikirler.

Ülkemizde askerlerin büyük ağırlığının bulunduğu Milli Güvenlik Kurulu'nun okullara bile müdahale etmesinin temelinde böyle bir mantık yatıyor. Konu sosyo-kültürel, fakat madem ki milli güvenliğin böyle bir boyutunun varlığı kabul ediliyor, o halde söz konusu devlet aygıtı okullara da müdahale edebilir.

Ne var ki mesele bu kadar basit değil. Milli Güvenlik Kurulu'nda yer alan siyasetçilerin güvenliğin siyasi boyutuna, komutanlarınsa askeri boyutuna vakıf olduklarını kabul ediyoruz, burası tamam. Peki ya sosyo-kültürel ve iktisadi güvenlik hakkında konuşacak uzmanlar nerede?

Toplumsal ve kültürel güvenliğin korunması, kendi kültürümüzü çok iyi bilen, toplumumuzu yakından tanıyan uzmanların, bilim adamlarının tekliflerine kulak vermekle sağlanabilir. Milli Güvenlik Kurulu'nda acaba kültürümüz ve toplumsal yapımız hakkında bilimsel nitelikte laf edebilecek kimseler var mı? Bu nitelikteki insanlara oy hakkı tanınıyor mu?

Bugün eğer bir Kürt meselesi icat edilmişse, bu, sosyo-kültürel güvenliğimizin yara alması anlamına gelir. Askerlerin kendileri de, konunun sadece askeri önlemlerle çözülemeyeceğini, siyasetçilere iş düştüğünü itiraf ediyorlar. Ama içlerinden birisi de çıkıp, "Bu sosyo-kültürel bir meseledir; sosyal bilimciler ve kültür tarihçilerimiz ne diyor?" diye sormaya ihtiyaç duymuyor. Çünkü konuya yabancılar.

Milli Güvenlik Kurulu'nda askerlere yer verilmese ve buna rağmen askeri kararlar alınsa, askeri bakımdan güvenliğimizin ne olacağı malumdur. Sosyo-kültürel güvenliğimizin geldiği nokta da, işin erbabı kişiler için sürpriz değil.

Konfüçyüs, "İncelemeden düşünenler tehlikededir" der. Evet, şimdi ülkemiz tehlikede, çünkü inceleyenlere konuşma fırsatı verilmiyor, düşünen ve karar verenler ise, değil inceleme yapmak, sosyo-kültürel konularda nasıl inceleme yapılacağından bile habersizler.

Kökten-dinci protestanların Katolik Kilisesi aleyhine yazıp çizdiklerini tercüme edip, bu "dış kökenli" fikir ve taktiklerle sosyo-kültürel sorunlarını çözmeye çalışan insanların kendi toplumlarını ve milli kültürlerini ne kadar tanıdıkları açıktır. Sosyo-kültürel güvenliğe yapacakları katkının ne menem birşey olacağı da bellidir.

Efendiler, önce inceleyin, araştırın, okuyun, uzmanlarla konuşun, sonra da düşünün! Önce düşünüp sonra incelemeye başlarsanız, kökten dinci irticayla mücadele ettiğinizi söyler, fakat kökten dinciliği kendiniz yaparsınız. "Din başka, Şeriat başka" dersiniz, sonra da, Şeriatçılar'ı devletin temel düzenini dine uydurmaya çalışmakla suçlamak gibi acaib suçlamalarda bulunursunuz. Kur'an'ın mesajına sahip çıkar, Şeriat'i insanların yorum ve kuralları olması itibariyle reddedersiniz, fakat bununla Şeriat'in laik nitelikte olduğunu savunmuş ve Şeriatçılar'ın sizden daha fazla laik olduğunu iddia etmiş olduğunuzu aklınıza getirmezsiniz.

Biraz inceleyip düşünmekten size ne zarar gelir?.

HADDİNİ BİLMEYENLER

12 Aralık 1998

Siz hiç, 18 bin dönüm devlet orman alanı hakkında, bilirkişi sıfatıyla mahkemeye, "Burası ormandır" raporu veren, irticayla uzaktan yakından ilişkisi bulunmayan Orman Fakültesi öğretim üyelerinin, fikir değiştirip, aynı yer için aynı mahkemeye aynı gün, "Burası orman değildir" diye görüş bildirdiklerini duydunuz mu?

Bu bilirkişilerin "rüşvet" aldıkları için ormana tarla dediklerini açıklayarak suç duyurusunda bulunan bir başka öğretim görevlisine, yine irticacı olmayan sorumlular tarafından, "Rüşvet aldıklarına dair belgen var mı?" diye sorulduğundan haberiniz oldu mu?

Sanki matbu "rüşvet makbuzları" bulunuyormuş gibi.

Mesela adam, "rüşvet" karşılığı İstanbul Boğazı'nın tarla olduğuna dair rapor veriyor, boğaza tarla dediği için hesaba çekilmiyor da, ondan şikayetçi olan kişiye, "Belgen var mı?" diye soruluyor...

İstanbul dolaylarındaki Riva, Çatalca, Çorlu, Vize, Beykoz, Gebze, Belgrat devlet ormanlarının, irtica dışı odaklarca, önce "özel orman" olarak Devlet'ten koparıldığını, sonra da, malum bilirkişilerin raporlarıyla kâğıt üstünde boş arsa haline geldiklerini biliyor muydunuz?

Özel ormanlarda ancak yüzde 6 oranında inşaat izni bulunduğu halde, bunun yolsuzluklarla yüzde altmışa çıkarıldığını size söyleyen oldu mu?

İrtica karşıtı trilyonerlerin yerleştiği Kemer Country Sitesi'nde, ormandan kazanılan yerler yetmiyormuş gibi, 2 bin 700 dönümlük çok geniş bir devlet ormanının, golf

alanı olarak bu trilyonerlere, bedava denilebilecek bir fiyatla, tabii ki rüşvet alınmadan, 49 yıllığına kiraya verildiğinin farkında mısınız?

Emlak Bankası'nın trilyonlarca kredisini alıp geri ödemeyerek ABD'ye kaçan bir irticacı olmayan işadamımızın, bin 500 adet villa inşa ettiği Fethiye'de, ayrıca deniz kenarındaki ormanları da, turistik motel yapma adı altında, 49 yıllığına kiraladığını size söyleyen oldu mu?

İrticayla mücadele etmek üzere göreve gelen ANASOL-D Hükümeti'nin orman bakanı Taranoğlu'nun, Beşiktaş Kulübü'ne, Şile'deki arazisine ek olarak 60 dönüm orman verme vaadinde bulunduğunu öğrenebildiniz mi?

İrticayla hiçbir bağlantısı olmayan Bilkent Vakıf Üniversitesi'ne bedava arazi verildiğini ve burada yapılan Bilkent Plaza'dan sadece bir binayı, resmi kuruluş olan BOTAŞ'ın 1 trilyon 600 milyar liraya satın aldığını duydunuz mu?

Dünyanın hiçbir yerinde böylesi görülmemiştir: Çift dikiş soygun.

Koç Vakıf Üniversitesi'ne 1920, Sabancı Vakıf Üniversitesi'ne 930, İstanbul Vakıf Batı Üniversitesi'ne 1300, Işık Vakıf Üniversitesi'ne 550, Galatasaray Üniversitesi'ne ise 9 bin dönüm orman alanının peşkeş çekildiğini biliyor muydunuz?

İrticayla alakası olmadığını Fener Patriği'nin elini öperek ispatlayan ve bunu Deniz Kuvvetleri eski Komutanı Güven Erkaya gibi irtica düşmanı bir ismi bünyesine alarak perçinleyen Koç'un bedavadan ele geçirdiği ormanlık arazinin değerinin 50 trilyon lira olduğunu öğrenmiş miydiniz?

Bütün bu bilgileri, Prof. Dr. Ertuğrul Acun'un "Ormanın Kara Kitabı" adlı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi İSTAÇ A.Ş. tarafından yayınlanan eserinden aldım.

Anlaşılıyor ki, Prof. Dr. Acun irticacı.

Dünkü gazetelerde, ANASOL-D Hükümeti'nin de irticayla yeterli mücadele etmediği, irticacılara hadlerini bildirmediği, istihbarat raporlarına dayanılarak öne sürülüyordu.

Haklılar, Prof. Dr. Ertuğrul Acun gibi isimler "kara kitaplar" yazıyor, birilerine hadlerini bilmelerini söylüyorlar. Halbuki bu ülkede bazılarının hadlerini bilmeme ayrıcalığı vardır. Çünkü onlar, geldikleri yerlere hadlerini bilerek gelmişlerdir.

Onlara kimse hadlerini bildiremez.

Güven Erkaya boşuna mı Koç'un adamı oldu?.

KARA GAZETE, KARA REKTÖR

13 Aralık 1998

İsmi artık yolsuzlukla özdeş hale gelen İstanbul Üniversitesi'nin, yine ismi yolsuzluk artı yasakçılık artı kabadayılıkla özdeş hale gelen rektörü Kemal Alemdaroğlu hakkında soruşturma başlatıldığını öğrenince, doğrusu, bu 28 Şubat kahramanına yakıştıramadım.

Alemdaroğlu acaba ne yapmıştı da hakkında soruşturma açılmıştı? Bu yaşından sonra şaşırıp irticaya mı bulaşmıştı?

Özgürlükleri elinden alınan öğrencilere acıyıp, sokakta onların yanında yürümek gibi canavarca bir suç mu işlemişti?

Yoksa, iyi saatte olsunlara, "Ben sana vali olamazsın, paşa olamazsın demedim, adam olamazsın dedim. Herkes dürüst, özü sözü doğru, merhametli, haddini bilir olmalıdır, rektör de olsa, paşa da olsa" şeklinde bir cümle sarf etme gafletine mi düşmüştü?

Hiçbiri değil. Zaten, bu 28 Şubat kahramanına da, şanına uygun suçlar yaraşır.

Onun hakkında soruşturma açılmasının nedeni, "görevi ihmal ve yolsuzluklara göz yumma".

Söz konusu üniversitemizde bir yığın yolsuzluk ve usulsüzlük yapılmış; konuyla ilgili dosyaları Maliye Bakanlığı İstanbul Defterdarlığı'na göndermiş. Rektörlük hakkında soruşturma başlatan Bakanlık, Mars Bilgi İşlem Şirketi'ne yapılan ödemeleri de durdurmuş.

Bu güzide şirketin özelliği, sahibinin Alemdaroğlu'nun yakını oluşu. Fakat, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi ile Haseki Vakıf Hastanesi'nin otomasyon işlerini yapması tamamen tesadüf belki de.

Fiyatlandırma ve ödemelerdeki tuhaflıklar da tabii.

Aslında Alemdaroğlu gibi başörtülülere göz yummayan birisinin yolsuzluklara göz yumması, yaşamında çelişkilere yer vermemesi, tutarlı bir insan olması anlamına gelir.

"Yolsuzluklara neyin karşılığında göz yumduğu" sorusunu ortaya atmak, çağdaş Türkiye'nin bu örnek rektörüne haksızlık olacağı için, o tarafa girmek istemiyorum.

Belki de, irticayla böylesine hırsla mücadele etmiş bir 28 Şubat gazisi olarak, bu kadarcığını yapma hakkı olduğunu düşünmüştür.

Kaldı ki, görevi ihmal ettiği suçlaması da yersiz. Başörtülülerle mücadele ederken sergilediği yırtıcı ve haşin ve de çevik tavır, hiç de görevini ihmal etmiş adam görüntüsü vermiyor.

Onun, irticayla mücadeleye katkılarını, çağdaş Türkiye'nin korunması için verdiği mücadeleyi, Atatürkçülük ve laikliğe yaptığı unutulmaz hizmetleri görmezden gelmek mümkün mü?

"El kesen" Şeriat'e karşı verdiği mücadeleyi de aziz milletimiz unutmayacak.

Bütün hırsızlar, Şeriat denilince gözlerinin önüne ellerinin bulunmadığı görüntüleri getirdikleri için, Şeriat düşmanı olmalarını makul gösterecek nedenlere sahiptirler.

Benim anlayamadığım, Maliye Bakanlığı'nın yaptıkları, tutup nelerle uğraşıyor... Çağdaşlığa hizmet ve irticayla mücadele konusunda eğitilmemişler ki..

Onlar bir BÇG brifingini hak ediyorlar. Zaten bir brifinglik canları var.

*

Bu yolsuzluk haberini, Akit Gazetesi'nin önceki günkü sayısında okudum. Başlık şöyleydi: "Alemdaroğlu'nun yolsuzluğuna Maliye Bakanlığı el koydu".

Hürriyet Gazetesi mantığıyla başlık atılsaydı doğal olarak şu ifade yer alırdı: "Kara Rektör'ün yolsuzluğuna soruşturma". Belki de şöyle derlerdi: "Alemdaroğlu'nun ipliği pazara çıktı: Hem yasakçı, hem soyguncu". Yahut şöyle bir başlık atarlardı: "Kara Rektör'ün maskesi düştü! İstifa et, utanmaz adam!"

Akit, bunların hiçbirini yapmamıştı. "Alemdaroğlu'nun yolsuzluğuna Maliye Bakanlığı el koydu" diyordu.

Oysa Hürriyet'in dünkü sayısında, Prof. Dr. Dursun Odabaş'ın YÖK tarafından engizisyonu andıran bir yaklaşımla görevinden alınışı şöyle duyuruluyordu: "Kara Dekan ihraç edildi".

Bu adamları iyi tanımak lazım. "Kinleri ağızlarından dışa vuruyor, içlerinde sakladıkları ise daha büyük."

Türk Ortaçağı'nı yaşıyoruz. Engizisyon, insanları özgürlük arayışından dolayı yargılıyor.

Bilim adamları, bilim adamlığının onurunu korudukları için, unvanlarını ve görevlerini yitiriyorlar.

Öbür taraftan, kumar, fuhuş, sapıklık vs. söz konusu olduğunda özgürlükçü kesilen Aydın Doğan medyası (ya da medya mafyası), Kemal Alemdaroğlu'nun yolsuzluğundan tek satırla olsun söz etmiyor.

Ama, Prof. Dr. Dursun Odabaş gibi, yokluklar şehrinde mükemmel bir fakülte oluşturan bir bilim adamına, halk dostuna, bir de mağdur edildiği halde, "Kara Dekan" yaftasını layık görüyor.

TÜRBAN SAVCI YEDİ

14 Aralık 1998

Böyle diyordu Radikal Gazetesi, önceki günkü sayısında: "Türban savcı yedi."

Başörtülü öğrencileri derse almadığı gerekçesiyle Erciyes Üniversitesi Rektörü hakkında dava açan Yozgat Cumhuriyet Başsavcısı Reşat Petek, bu karda kışta İstanbul'a sürülmüştü. Hem de düz savcı olarak, tenzil-i rütbe ile.

Sadece o mu, Edirne İdare Mahkemesi yargıçlarından Ali Kazan da Trabzon'a sürgün edilmişti. Çünkü, başörtüsüyle ilgili bir davada laikliğin korunmadığını öne sürmüş ve Kur'an'dan alıntı yapmıştı.

"İrticayla Mücadele" adı altında kitap yayınlayan ve Kur'an'ın mesajıyla Şeriat'in ayrı şeyler olduğunu ileri sürenlere duyuruyorum: Kur'an'ın mesajına kulak veren, üstelik laikliğin korunması gerektiğini de söyleyen bir hakim, sürgün edildi.

İrticayla mücadelenin tam zamanıdır.

Başsavcı Reşat Petek, "YÖK ve Dekanlık," demiş, "basına 'Türbancı Savcı hakkında irtica soruşturması var' haberlerini yansıttılar. Üzüldüm. Yanlı değilim, ama her vatandaşın şikayetini değerlendirmek benim görevim" demiş.

Hayır, Sayın Başsavcı, her vatandaşın şikayetini değerlendirmek senin görevin değil.

Senin görevin "daha fazla vatandaş" olanların şikayetlerini değerlendirmek.

George Orwell'in "Hayvan Çiftliği"ni okumadın mı, "Bütün vatandaşlar eşittir ama bazıları daha fazla eşittir".

*

Türkiye Cumhuriyeti'nin skandal ismi Yekta Güngör Özden, geçenlerde tecrübelerine dayanarak Türkiye'nin hukuk devleti olmadığını açıklamıştı.

Oysa, bu ülkenin anayasasında laik, demokratik ve sosyal bir hukuk devleti olduğumuz belirtilir.

Özden, aksini söylüyor. Hem de, uzun süre Anayasa Mahkemesi başkanlığı yapmış çağdaş ve Atatürkçü bir isim olarak.

Bir başkası da çıkıp, aynı zamanda laik olmadığını söyleyebilir.

Demokratik olmadığını söyleyenin zaten haddi hesabı yok.

Özden böyle söylüyor ve hemen ardından, onun gibi çağdaş bir hukukçu yalancı çıkmasın diye harekete geçiliyor. Bir başsavcı, açtığı davadan dolayı cezalandırılıyor.

Hukuk devletinde, savcıların iddianamelerinden hareketle hakimler yargılamada bulunurlar. Ama Türkiye öyle bir ülke ki, savcılar hakkında hüküm, açtıkları davalara bakılarak veriliyor.

Bu ne demektir?

Şu demektir ki, bu ülkede bazı insanların suç işlemeleri mümkün değildir, onların suç işledikleri iddiasında bulunmak suçtur. Yozgat Başsavcısı, böylesi bir suçu işlemiştir.

Bu ülkede, laikliği çiğneyen bir tane "din düşmanı" bulunmaz, insanların din ve vicdan hürriyetini birisinin çıkıp çiğnemesi imkansızdır, ama "laiklik düşmanı" ararsanız, sürüsüne bereket.

Din düşmanlığı, Türkiye'de işlenmesi imkansız suçlar cümlesindendir. Laikliğin ihlali ancak dindarlar tarafından yapılabilir, din düşmanlığı yapanlar adeta laikliğin teminatıdır.

Bu ülkede 312. Madde'yi çiğnemek de yine bazı insanların tekelindedir. Eğer, "Bazı din düşmanları, dindarların din ve vicdan hürriyetini çiğniyorlar" derseniz, bu, halkı kamplara bölmektir. Ama, "Dinciler, laik vatandaşlarımızı ezmeye çalışıyorlar" diyenler asla halkı kamplara bölmüş olmazlar.

"Din düşmanları kahrolsun!" demek, halkı kamplara bölmek, Devlet düşmanlığı yapmaktır, sanki Devlet din düşmanıymış gibi. Ama, "Şeriatçılar kahrolsun!" diye bağıranlar halkı kamplara bölmüş olmazlar.

Gece yarısı sözde temiz toplum için ışıklarını söndüren, balkona çıkıp tencere-tava çalarak Afrikalı tamtamcıların ruhlarını şad edenler, bununla da yetinmeyip o karanlıkta sokaklara dökülen, hatta insanların yaralanmasına neden olanlar, haklarını kullanan saygın vatandaşlarımızdır, ama, Özgürlük Zinciri adı altında yol kenarına çıkanlar "Devlet düşmanı" olmakla suçlanırlar.

Bu ülkede dini istismar suçu da yine dindarların tekelindedir. Memurların iftara yetişmeleri için mesai bitimini erkene almak din istismarıdır, ama Güneydoğu'da ölenlerin cenazelerinin başında cami kenarında bitivermek din istismarına girmez.

Türk Hava Kurumu personeline bir genelge göndererek Şeriat'in emri olan kurbanın derilerini toplamak için mesai yapmalarını istemek, yine mesai saati içinde zekatlarını toplayarak vatandaşların Şeriat'i yaşamalarını kolaylaştırmak ne din istismarına girer, ne de irticacılığa. Ama "THK personeli mesai içinde namaz da kılabilsin" derseniz, bu, Devlet'in temel düzeniyle oynamaktır.

Müslümanlar'ın kutsal günü cumanın tatil olmasını istemek laiklik düşmanlığıdır, ama Yahudiler'in cumartesisi ile Hristiyanlar'ın pazarının tatil olması laikliğe aykırı değildir. Bilakis çağdaşlıktır.

Cihad ve şehidlik İslam'a ait kavramlarken, ilkini kullanmak laikliği çiğnemektir. Ama, yakınlarını Güneydoğu'da yitiren vatandaşlarımıza evlatlarının şehid olduğunu söylemek, dini istismar suçuna girmez.

Yine de, Yozgat Başsavcısı'nı ayıplamıyorum.

Henüz Özden kadar tecrübeli değil çünkü...

HEKİM BULAMADIK, BAYTAR VERELİM!

15 Aralık 1998

Unvanları da elinden alınmak suretiyle YÖK tarafından görevinden uzaklaştırılan Prof. Dr. Dursun Odabaş'ın yerine Tıp Fakültesi'ne, nasıl birisi dekan olarak atanmıştır sizce?

Nasıl birisi derken, yeni dekanın soyunu sopunu, huyunu ahlakını veya dünya görüşünü sormuyorum, mesleğini kastediyorum.

Sorumun size şaşırtıcı ve biraz da tuhaf geldiğini biliyorum. Ama tuhaflık bende değil. Dünyanın garip olaylarından birisi Van'da yaşandı ve bir baytar, yeni tabirle veteriner, Tıp Fakültesi'ne dekan olarak atandı.

Bitmedi. Bu kişi aynı zamanda başhekim oldu.

"Bunda şaşıracak ne var?" diyebilirsiniz, "YÖK Vanlılar'a hayvan muamelesi yaptığına göre tabii ki Tıp Fakültesi'nin dekanı baytar olacak."

Size bir itirazım yok, fakat, ömrünü tıbba vakfedip profesör olmuş bir insanın unvanlarını elinden alanların, hekim olmayan birisini başhekim yapması kendi içinde tutarlı bir davranıştır. Kutlarım.

Adam hekim değil ama başhekim.

Bir kere daha kutlarım. Çağdaş Türkiye, 75'inci yılında bir baytardan Tıp Fakültesi'ne dekan ve de başhekim çıkarmış bulunuyor.

Gurur duydum.

*

Aslında Van'daki Tıp Fakültesi'nde unvan meselesi yeni değil. Birçok kişiye, hak ettikleri halde unvan verilmedi. Sonunda meseleyi kökünden halletmek için kazanılmış unvanları da almaya karar vermiş olacaklar.

Bu yıl doçentlik sınavına giren yardımcı doçentlerin çoğu kasıtlı olarak sınavlarda bırakılmıştı. Kasım ayının ilk haftasında sınava giren dört yardımcı doçent, doçentlik imtihanını kazanınca, alarm düdüğü çalındı. Sonraki haftalarda giren 18 kişi, tesadüf bu ya, toptan başarısız oldu.

Bunlardan ürolojide yardımcı doçent olanının 20'si dış yayın olmak üzere 60 yayını vardı. Normal şartlarda sadece yurt içi 20-30 yayınla doçentlik sınavı kazanılıyordu oysa. Bir başkası da, yurt dışı deneyimi olduğu, 10 kadar dış yayını bulunduğu halde doçentliğe layık görülmedi.

Yine bir başka öğretim üyesi birçok yurt dışı kongrelere iştirak ettiği, dosyası fevkalade olduğu halde bırakıldı. Fakat, onunla birlikte sınava giren ve yayın sayısı bu şahsın yayınlarının yarısından daha az olan iki kişi doçent oldu.

Fakat, bütün bunlar doğal.

Dekan ve başhekim olmak için baytar olmanın yeterli görüldüğü bir ülkede, doçent olmak için başka özellikler aranır elbette.

*

Bitmedi.. Gariplikler bu kadar değil.

9 Kasım tarihli Hürriyet Gazetesi'nde, Van Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Dursun Odabaş, Halk Sağlığı ABD Başkanı Dr. Nevzat Akman ile eyleme katılan diğer öğretim üyelerinin görevlerine son verilmiş olduğu haberi yer aldı.

Oysa konu YÖK Yüksek Disiplin Kurulu'na henüz gelmemişti.

Hürriyet Gazetesi, henüz Disiplin Kurulu'na gelmemiş bir konuda, olmuş bitmiş, karar verilmiş ve infaz edilmiş gibi nasıl yayın yapabiliyordu?

Bunun mantıklı iki açıklaması vardı, ya YÖK'ü aslında Hürriyet yönetiyordu, bu durumda YÖK üyeleri boşuna vergilerimizle ali kıran baş kesenlik yapıyorlardı, ya da, Disiplin Kurulu baştan verilmiş kararları yeniden veren aylaklar kulübüydü.

Acaba hangisi? Lütfedip Hürriyet mensupları ya da YÖK'ün (bana Giritli papazları hatırlatan) Gürüz'ü, cevap verebilir mi?

*

Hukukçular, eylem yeri ve zamanı kurum dışı ve mesai dışı olduğu için, aslında söz konusu öğretim üyelerinin değil cezalandırılmasının, ifadelerinin alınmasının bile suç olduğunu söyleyeceklerdir, fakat bence gereksiz.

Çünkü, Türkiye Cumhuriyeti'nin gelmiş geçmiş en çağdaş hukukçusu Yekta Beyefendi'nin yaptığı açıklamanın ışığında durumu değerlendirmek gerekir: Türkiye hukuk devleti değildir.

Baytar'ın başhekim olması ne kadar yasal? Ama oluyor işte, maksat çağdaşlık olsun.

Yine hukukçular, bu eyleme katılan öğretim üyelerinin, suçlandıkları 11/a Maddesi'ni çiğnemediklerini söyleyeceklerdir: "İdeolojik veya siyasi amaçlarla kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak ve boykot, işgal, engelleme, işi yavaşlatma ve grev gibi eylemlere katılmak veya bu amaçlarla toplu olarak göreve gelmemek, bunları tahrik ve teşvik etmek veya yardımda bulunmak."

Aslında, yönetmeliğe göre, baytarı başhekim yapanların siyasi amaçlarla Tıp Fakültesi'ndeki çalışma düzenini bozdukları, haksız suçlamalarla da kurumun huzur ve sükununu yok ettikleri açık.

Ama, unutmayınız ki, burası Türkiye. Anayasa Mahkemesi eski Başkanı çağdaş Yekta ne diyor: Türkiye hukuk devleti değil.

Ben Yekta'dan daha mı iyi bileceğim?!.

HANGİ İRTİCA?

16 Aralık 1998

Ermeni konusunda Türkiye'nin savunduğu tezlerle irtica söylemi bir araya getirildiğinde ortaya çıkan çarpıklık, acaba yetkililerimizin dikkatini çekti mi?

Diyorsunuz ki, Ermenilere hiç zulüm yapılmamıştır, her türlü hakka sahiptiler, din ve vicdan hürriyetleri vardı, can ve mal emniyetleri tamamdı.

Sonra da Ermenileri unuttuğunuz sırada, Osmanlı'da laiklik olmadığı için hürriyet bulunmadığını söylüyorsunuz. Cumhuriyet'le insanların "kul" olmaktan kurtulup "vatandaş" olduklarını ileri sürüyorsunuz!

Söyleyin bakalım, Ermeniler vatandaş değil de kul idiyseler, laiklik bulunmadığı için özgür değillerdiyseler, Ermeni tezlerini neye dayanarak reddediyorsunuz?

Yahu, sizin hiç mi kafanız çalışmıyor, laiklik ve cumhuriyet yokken bu ülke karanlıkta idiyse, halk padişahların baskısı altında inim inim inliyorduysa, Ermeniler nasıl haksız oluyorlar?!

Yok, Ermeniler haksızsa, sizin irtica edebiyatınız nasıl geçerli oluyor?!

*

Söyleyin bakalım, kul olmaktan kurtulup vatandaş olmak, Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin icad edildiği bir ülkede yaşamak anlamına mı geliyor? Özgürleşmek, vatandaşın zan altında bırakılma ve suçlanma özgürlüğünün artması mı?

Kul olmaktan kurtulup vatandaş olmak, özgürleşmek, kanunla belirli kıyafetleri giymek zorunda kalmak mı?

Kul olmaktan kurtulmak, "Gururlanma Padişahım, senden büyük Allah var!" denilen anlayışı irtica olarak adlandırmak mı? Herkesin haddini bilmesi gerektiğini söyleyememek, vatandaş olmak mı?

Kul olmaktan kurtulup vatandaş olmak, "Padişah'ın ilkeleri"ne bağlı kalma diye bir yükümlülük tanımayan, padişahın da İslam hukukuna tabi olması gerektiğini savunan anlayışı irtica olarak adlandırıp, "Atatürk ilkeleri"ne bağlılığı esas almak mı?

"Orduya sadakat" diye bir şeref icad etmek, kul olmaktan kurtulup vatandaş olmak mı? "Milli ve manevi değerlerimize sadakat"i savunmak, kul olmak mı?

"Hakimü'l-Harameyn" (Mekke ve Medine'nin hakimi) diye hitap edildiği zaman, "Hayır, hadimü'l-Harameyn (Mekke ve Medine'nin hizmetçisi)" diyen Yavuz Sultan Selim irticacı, kendisine kimsenin haddini bildiremeyeceğini söyleyenler de aksi, öyle mi?

Tebaasına, "Bunlar, bizim gibi inanıp düşünmüyorlar, dolayısıyla verdiğimiz hakları kullanarak bizi yıkmaya çalışırlar" demeden her türlü hürriyeti tanıyan anlayış insanı kul yapıyor, "Demokratik haklar sadece bizim gibi düşünenler içindir" diyenler de insanları vatandaş yapmış oluyor, bakın şu işe!

Sultan Abdülhamid 1876-77 Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından, düşman devletlerin emellerine hizmet eden gayrimüslimlerin yerleştiği Meclis'i kapatınca hürriyet düşmanı ve irticacı oluyor, ama 27 Mayıs'ta Meclis'i kapatmak, bu da yetmiyormuş gibi halkın seçtiği başbakanı asmak irtica olmuyor. "Bu taksimi kurt yapmaz kuzulara şah olsa."

Ne diyeyim, Allah müstehakınızı versin!.

BİR ZAMANLAR ANADOLU

17 Aralık 1998

Ülkemizin bunca çağdaşlaşma, demokratikleşme ve laikleşmeden sonra geldiği nokta ile, 122 yıl önceki durum karşılaştırıldığında acaba ortaya nasıl bir sonuç çıkar?

Böyle bir soruya benim vereceğim cevap ile kendisini mevhum irticayla mücadeleye adamış bir vatandaşımızın "yanıt"ı son derece farklı olacaktır.

İyisi mi, cevabı tarafsız birisine bırakalım. 1876 yılında Anadolu'yu at sırtında gezen bir İngiliz yüzbaşısının gözlemlerini dinleyelim.

Sonradan albaylığa terfi eden Yüzbaşı Frederick Burnaby, yüz yıl önce İngiltere'de epeyce meşhurdu. Yalnız İngiliz ordusunun değil, belki bütün Avrupa'nın en kuvvetli adamı olarak ün yapmıştı. Söylenildiğine göre, iki küçük midilliyi aynı anda yerden kaldırıp her birini koltuk altlarında taşıyabiliyordu. 1.92 metre boyunda ve 95 kilo ağırlığındaki bu dev adam, iri cüssesine karşın üstün bir jimnastikçiydi de. Genç bir subayken bir bilardo masasını tek bir perendeyle aşabiliyordu. Bununla birlikte kafasız bir herkül değildi, yedi yabancı dile hakimdi ve buna ek olarak güçlü bir yazı üslubuna ve doymak bilmeyen bir macera tutkusuna sahipti. Kraliyet Atlı Muhafızları'na verilen toplam beş aylık izin süreleri içinde The Times ve başka gazetelerin özel muhabiri olarak yurt dışında çeşitli şavaş bölgelerine gitmişti.

Böylesi bir iznini de Anadolu'da geçiren Burnaby, yolculuğunun ardından "Küçük Asya Seyahatnamesi" adıyla yakınlarda dilimize de çevrilen eserini (İstanbul, 1998) yayınladığında kitap kısa zamanda bir "bestseller" olmuştu.

Şimdi sorumuza tekrar dönebiliriz. Acaba 1876'da halkın din ve vicdan hürriyeti ne durumdaydı?

Burnaby, İstanbul'da görüştüğü önde gelen bir Ermeninin şöyle dediğini yazar: "Gerçek şu ki, Rusya'nın tebaaası olmayı hiç arzulamıyoruz. Böyle bir durumda sonucun ne olacağını çok iyi biliyoruz. Kendi dilimizi kullanmamıza izin verilmez. Dahası, bizi dinimizi (mezhebimizi) değiştirmeye zorlamak için büyük baskı yaparlar. Polonya'daki Katolikler'e neler yapıldığından haberimiz var."

Ermeni'nin demek istediği şuydu: Bizi Rus Ortodoks Kilisesi'ne bağlamaya çalışırlar ve okullarımızda Rusça'yı zorunlu dil yaparlar.

Peki, kılık-kıyafet özgürlüğü ne durumdaydı? Acaba insanlara, "farklı" giyim-kuşamları yüzünden ikinci sınıf vatandaş muamelesi yapılıyor, Devlet'in güvenliği için tehlike oldukları mı söyleniyordu? Ankara'da kendisini evinde misafir eden eşraftan bir Türk için Burnaby, "Başındaki fes hariç," diyor, "Süleyman Efendi Avrupai tarzda giyinmişti."

Hürriyet bu, isteyenin istediği kıyafeti giymesi.. 1876'da hürriyet vardı.

Peki Ermeniler'in öğrenim özgürlüğü ne durumdaydı, iç güvenlik için tehdit olarak mı görülüyorlardı? Burnaby, Yozgat izlenimlerini anlatırken, "Ermeni okullarını görmeye gittim" der, "Bir tanesinde Türkiye'ye nazaran iyi eğitim alan 200 kız çocuğu gördüm."

Sivas gözlemlerini anlatırken de, Ermeniler'in valiyi sevmediklerini belirtir. "Sonradan duyduğuma göre" der, "bu antipatinin nedeni, Vali'nin rüşvet almayışı imiş."

Burnaby, hanım ve çocukları da yanlarında olmak üzere kentte faaliyet gösteren üç Amerikalı misyonerden de bahseder. Laik olmayan Osmanlı'nın dinsel hoşgörüsüzlüğünden yakınan çağdaşlık softalarının kulakları çınlasın! "Hanımlar," diyor Yüzbaşı, "bu memleketten hoşlanmışlardı. Ama Sivas'a ilk geldiklerinde,

epeyi tatsızlığa göğüs germek zorunda kalmışlardı. Sıkıntılarının kaynağı küçük Türk çocuklarıydı. Kadınları Avrupai kıyafetler içinde ve yüzleri açık görmeye alışkın olmayan bu erkek çocuklar, sokakta hanımları izlemişler ve bazen de elbiselerine çamur atmışlardı. Bu olaylar sırasında etrafta daha yaşlı Türkler bulunuyorsa, bu kişiler genç hemşerilerini dövmüşler ve bu tatsız duruma son vermişlerdir."

"Vurun Kahpeye" diye uydurma romanlar yazan, sonradan filme çekip her "milli" bayramda ekrana getiren çağdaş yobazlarımız, sadece yalancı ve iftiracı değil, aynı zamanda, üniversite kapılarında başörtülülere uygulanan "Vurun kahpe olmayana!" muamelesinden memnun olacak kadar da sadisttirler.

Burnaby, Divriği'de Kaymakam'la beraberken yanlarına gelip Kadı'dan şikayetçi olan bir Ermeninin Kaymakam'la tartışmasını anlatır ve, "Bu olayın belki gereğinden fazla üzerinde durdum. Bunu yapmamın nedeni, Divriği kaymakamıyla bir hristiyanın karşımda yüzleşmeleri ve Ermeni'nin en küçük bir tereddüt ya da korku belirtisi göstermeden şikayetini açıklayabilmesiydi."

Kırım Savaşı'nda esir olan, fakat Arapgir'deki bir Ermeninin uşağı olarak kalmayı tercih edip vatanına dönmeyen bir Rus askerinden de bahseder Yüzbaşı. Vatanına dönmeyişinin nedenini şöyle açıklıyordu asker: "Gece ve gündüz dövüldüm. Albayım beni dövüyordu. Çavuş kulaklarımı çekiyor, onbaşılar da tekmeliyordu." "Türkiye daha mı iyi?" sorusuna ise şöyle cevap verir: "Evet, Ekselans. Burada kimse dövülmüyor. Bir adamın eğer karısı açsa, hiçbir Türk bir lokma yemeği ondan esirgemez, tabii kendi yemeği varsa."

İnsanların dövülmediği bir Türkiye. Ne yazık ki yeterince çağdaş değil. Çünkü henüz irticanın pençesinde, yıl 1876. Vatandaşlarımızın copla tanışmasını sağlayacak kadar ilerlememişiz. Daha kötüsü, Türk subayları nasıl adam dövülür, aşağılanır, öğrenememişler. Dahası kültürsüzler, küfürlü kelime dağarcıkları tamtakır..

BİR ZAMANLAR İRTİCA

19 Aralık 1998

Önceki günkü yazımda, İngiliz subayı Frederick Burnaby'nin Anadolu izlenimlerinden kesitler aktarmıştım. Onun Arapgir'deki ermeni okulunda şahit olduğu manzara, laikliğin bulunmayışının ve demokrasi yokluğunun, cumhuriyet yerine saltanatın yürürlükte bulunuşunun ne demek olduğunu daha iyi anlamamıza katkıda bulunabilir:

"Bu tesiste (okulda) yaklaşık yüz erkek çocuk vardı. Geldiğim sırada çocuklar, öğretmenlerinden birinin şefliğinde Ermenice bir şarkıyı söylemeye başlamışlardı. Bu öğretmen, genzinden çıkardığı sesle şarkı söyleyen yaşlıca bir beydi… Sözler, Ermeniler ve Ermenistan'la ilgiliydi. Ev sahibim bu mısraları bana yorumladı.

" 'Ermenistan'ın günün birinde bağımsız olacağına inanıyor musunuz?' diye sordum.

"Adam, hayır gibilerden başını salladı.

" 'Rusya büyük bir olasılıkla bir iki yıla kadar burada olacak, o zaman da bizler şimdikinden daha fazla baskı göreceğiz. Örneğin, Rus hükümeti Tiflis'teki okullarımızda bu şarkının söylenmesine izin vermez. Kafkasya'daki hemşerilerime kendi dillerini ve milliyetlerini unutturmak ve onları tamamen Ruslaştırmak için her şey yapılıyor. Ruslar buraya gelirlerse, dinimiz de yok olacaktır."

Yüzbaşı Burnaby, daha önce uğradığı Sivas'ı anlatırken de, şehrin üç-üç buçuk kilometre dışında kalan bir tepe üzerindeki manastır hakkında bilgi verir: "Bir başka şapelde, Ermeni krallarından birini bir Sivas başpiskoposu tarafından kutsanırken gösteren bir tablo vardır. Bu tabloyu bana gösteren kutsal peder, tabloda bir papazın önünde diz çökmüş kralın yalvaran edasını ve tac giyme

olayının tarihçesini bir parşömene kaydederken, hükümdara tepeden bakan bir keşişi işaret etmişti."

Arapgir ve Sivas'ta durum buydu. Üstelik, 700 yıldır Ermeniler İslami yönetim altındaydılar. Peki ya Rusya'daki Ermeniler'in durumu nasıldı?

Yüzbaşı, Kars'ta tanıştığı İtalyan doktor Lanzoni'den şu bilgileri nakleder: "Bundan sadece yedi ay önce Grandük Mihail, Ruslar'ın sınır kalesi Gümrü'yü ziyaret etmişti.... Ermeni okullarından birinin müdürüne yaptığı ziyaret sırasında, sınıftaki resimler dikkatini çekmişti. 'Bunlar neyin resmi?' diye sormuştu. Öğretmen, 'Eski Ermeni krallarının bazılarının temsilî resimleri' diye yanıt verdi. Grandük, 'Çar'la imparatorluk ailesinin üyeleri dışında portre bulundurmanız yasak. Hapse atılacaksınız' dedi."

Burnaby, "O sırada odaya giren bir Ermeni beyefendi, doktorun bütün söylediklerini doğruladı" diye devam ediyor ve Rus baskısı hakkında başka örnekler naklediyor.

İşte bir tarafta Osmanlı'daki uygulama, diğer tarafta, Ermeniler'i Osmanlı'ya karşı kışkırtan Ruslar'ın yaptıkları.

O gün Osmanlı'yı suçlayan Ruslar'la, bugün Osmanlı düşmanlığı yapan çağdaş vatandaşlarımız arasındaki ortak noktaların çokluğu cidden şaşırtıcı.

Laiklik gelmiş, insanlar irticanın karanlığından, baskı ve istibdattan kurtulmuş, din ve vicdan hürriyeti kazanılmış, öyle mi? Siz bunu gerçekten inanarak mı savunuyorsunuz?

Burnaby, Eğin kayamakamının şöyle konuştuğunu söyler: "Ben bir hristiyanla bir müslüman arasında ayırım yapmam".

Görüyor musunuz kara irticayı? Laikliğin olmadığı günlerin istibdat ortamını? Görüyor musunuz gericiliğin yol açtığı sonuçları? "Ben halkı irticacılar ve

çağdaşlar, dinciler ve dinci olmayanlar diye ayırır, aralarında fark gözetirim" diyemezdi elbette. Çünkü insanlar "kul"du, "vatandaş" olmanın derin hazzını yaşayamamışlardı henüz.

Padişahlar, Ruslar'ın yaptığı gibi Ermeniler'e, sadece kendi resimlerini asmalarını emretmemişti, çünkü insanlar kuldu. Önder fotoğrafıyla tanışmayı sağlayacak kadar çağdaş değildi ülke.

Kemah kaymakamı ise, Yüzbaşı'ya (ve bir bakıma bugünkü çağdaşlık tutkunlarına) şöyle seslenir: "Yabancılar Türkiye'de özgürlük olmadığını söylüyorlar, ama hangi hükümetin daha liberal olduğunu bilmek isterdim. Müslümanlar her dine hoşgörüyle bakarlar, oysa Ruslar zor kullanarak insanlara Ortodoksluğu kabul ettiriyorlar. Dinlerini değiştirmeleri için kadınlarla çocukları kırbaçlıyorlar."

Bugün bazı ülkelerde de, bazı başörtülüler coplanıyor "netekim".

Ve Burnaby, yeni bir insan tipinden, Doğubeyazıt'ta gördüğü Fransız kültürü almış bir subaydan bahseder:

"O sırada başka bir subay odaya girdi. İstanbul'daki askeri okulda öğrenim görmüştü. Çoğu Fransız olan çeşitli yabancılarla dostça ilişkiler içinde olması sonucunda, hemşerilerinin dini görevlerini yerine getirmelerini küçümsemeye başlamıştı.

"Akşam namazı zamanıydı. Paşa, kadı ve başka Türkler, bir yabancının varlığından rahatsız olmayarak ibadete başlamışlardı. Yeni gelen subay, Macar doktor ve ben, oturduğumuz yerde kalmıştık. Subay, üstü olan subaylara küçümser bakışlar fırlatarak, ibadet etmenin zor iş olduğunu belirtti.

" 'Siz İstanbul'dayken dua etmez miydiniz?' diye sordum.

" 'Efendi, ben her şeyi alafranga yapardım. Öğrendiğim kadarıyla, Avrupalılar fazla dua etmiyorlar.'

" 'Dua etmiyorlar mı?' dedim, 'Ne demek istiyorsunuz?'

" 'Bana söylendiğine göre, erkekler kadınlara bakmak için kiliselere giderlermiş. kadınlara gelince, kimi dua etmek için, başkaları da erkeklere bakmak ve birbirlerine güzel giysilerini göstermek için giderlermiş.' Subay ekledi: 'Sizin ülkenizde de durum aynı değil mi?'

" 'Hayır. Tabii istisnalar var, ama İngilizler'in genellikle dindarlığa eğilimleri vardır."

122 yıl önce Türkiye böyleydi işte. Özgürlük yoktu, laiklik yoktu, demokrasi yoktu, insan hakları yoktu, çağdaşlık yoktu. Bu nedenle cop yoktu, fail-i meçhul cinayet yoktu, iç düşman yoktu, irticacı yoktu, okulları denetleyen yoktu, kılık kıyafetle uğraşan yoktu, imam ve papazlara resmi hutbeler okutan özgürlükçüler yoktu, DÇG (Doğu Çalışma Grubu) yoktu.

En kötüsü, düşünce suçlusu yoktu..

SENTETİK DEVLET

20 Aralık 1998

Biz Müslümanlar bugün, Batı karşısında yaşadığımız yenilgiler zincirinin de etkisiyle, başarı ve başarısızlık üzerinde etkili olan maddi unsurlara özellikle vurguda bulunma eğilimindeyiz.

Bu, olumlu bir gelişme olarak görülebilir aslında, fakat manevi öğeleri gözardı etmemek şartıyla.

Hz. Ömer döneminde Müslümanlar hem teşkilatlanma, hem maddi zenginlik, hem de askeri techizat bakımından Bizans'tan da, Sasaniler'den de çok gerideydiler, fakat bu, büyük zaferler elde etmelerine engel olmadı.

İşin manevi cephesine daha büyük önem verildiği sıralarda zaferlerin, maddi güç tutkusunun zirveye ulaştığı günlerde de yenilgilerin yaşanması tesadüfi değildir.

Alparslan, kuşattığı ve zaptettiği bir kale komutanı tarafından hançerlenerek ölümcül yara aldığı zaman şöyle demişti: "Dün orduma bir tepeden baktım, kalabalıklığını ve intizamını görünce, beni artık kim yenebilir, diye düşündüm. Bu yüzden de Allah, beni kullarının en aciziyle cezalandırdı. Halbuki daha önceki bütün savaşlarımda Allah'tan yardım dilerdim."

Esir ettiği Avrupalı aristokratlara, "Gidin, yeniden ordu toplayıp karşıma gelin ve yeni zaferler kazanmama vesile olun!" diyen Yıldırım Bayezid'in Ankara Savaşı'nda tacını, tahtını, istikbalini, hürriyetini yitirmesi tesadüf müdür?

Saddam'ın yaşadıkları da tesadüf değildir. 1980 yılında Iraklı askerler, hatırladığım kadarıyla sayıları 32 olan Türk askerlerini sınırda vurmuşlar, Türkiye ile Irak

arasında kriz çıkmıştı. Saddam burnundan kıl aldırmıyordu, çünkü 72 sente muhtaç olan Türkiye'ye mukabil onun tam 30 milyar dolar birikmiş parası vardı.

Sonra, ABD'nin teşvikiyle, İran'la arasındaki 1975 Cezayir Antlaşması'nı çiğnedi, ülkesini sekiz yıl sürecek bir savaşın içine itti. Bu yetmedi, ABD Büyükelçisi Glaspie'nin yeşil ışık yakan sözlerine kanarak Ağustos 1990'da Kuveyt'i işgal etti.

Şimdi, nasıl olduysa Allah'ı hatırladı, Allah'ın izniyle zafer kazanacağını söylüyor.

Söylüyor ama, 1980'in 30 milyar dolar birikmiş serveti olan Irak'ının yerini bir harabe almış durumda. Üstelik ülkenin kuzeyinde Irak Devleti'nin egemenliği kalmamış bulunuyor.

Irak'ın bugün yaşadıkları, 20 yıl önceki şımarıklığın ve azgınlığın sonucundan başka bir şey değil.

Aslında Irak, devlet bile değil. İngilizlerin kurduğu bu sentetik devletin oluşturulma nedeni, Kerkük ve Musul petrollerinin İngiltere tarafından güvenli biçimde sönürülmesinden başka bir şey değildi. 1916 Sykes-Picot Antlaşması ile (Komplo teorisi aleyhtarları üzülecek ama bu bir komploydu, gizli anlaşmaydı) Osmanlı'nın parçalanması ve Irak'ın Fransa'ya verilmesi İngiltere tarafından kabul edilmişti. Savaş sonrasında İngiltere, petrolün hatırına Fransa'yı Suriye'yle yetinmek zorunda bıraktı.

Menderes döneminde Türk-Irak ilişkileri en parlak dönemini yaşadı. İki ülke çok geniş bir işbirliği içine girmeyi planlıyordu. Fakat 1958 yılında İstanbul'da yapılacak olan Bağdat Paktı toplantısından tam bir gün önce, evet sadece bir gün önce, vatansever bir Iraklı general, Abdülkerim Kasım, darbe yaptı, tabii bütün işbirliği planları da boşa gitti. Türkiye, dostunu ebediyen yitirmişti.

Fakat General Kasım'ın yaptığı ilk açıklamalardan birisi, İngilizlerin petrol imtiyazlarının olduğu gibi kalacağıydı.

BAĞDAT TACİRİ

21 Aralık 1998

"Dediğimizi yapmazsan bunu sana çok pahalıya ödetiriz." Bu sözleri sarfeden kişi, bir Amerikalı. Muhatabı ise, Saddam'ın ta kendisi. Amerikan CNN televizyonunca hazırlanan ve 12 Ocak 1992'de Alman WDR televizyonunda saat 23.00'ten itibaren gösterilen "Die Akte Babylon" adlı programda yer alan bu bilgiyi aktaran kişi ise, sözkonusu görüşmede çevirmenlik yapan Fransız bayan.

Doç. Dr. İbrahim S.Canbolat, "Yeni Dünya Düzeni'nde Ortadoğu ve Türkiye Gerçeği" başlıklı makalesinde, aynı programa dayanarak, Saddam'ın Kuveyt'e girmek zorunda bırakıldığını, buna karşılık ona şu sözlerin verildiğini belirtiyor: "Hayatta kalacak, birinci adam olarak kalacak, servetine dokunulmayacak."

Bütün bu sözler tutuldu.

1972'den beri Irak'ın petrol gelirinin yüzde 5'i, silah ticaretinden elde edilen gelirin de yine yüzde 5'i Saddam'ın özel hesabına yatırılıyor. "Die Akte Babylon" programına göre, 10-30 milyar dolar arasında olduğu tahmin edilen paralar, Avrupa ve Amerikan bankalarında tutulmakta. Buna rağmen, ABD, bu hesapları dondurmak gibi bir girişimde bulunmadı.

1958 yılında General Abdülkerim Kasım sözde Sovyet yanlısı bir darbe yaptığında (ki Bağdat Paktı'nın geçersiz hale gelmesi ancak darbenin Sovyet yanlısı olmasıyla izah edilebilirdi), Saddam Kahire'ye gitmiş ve orada kaldığı müddetçe ABD'den burs almıştı. 1968'de ABD'nin isteğiyle bir darbe sonucu Baas Partisi iktidara gelince, Saddam'ın yıldızı da parladı, ülkenin ikinci adamı oldu. 1972 yılında ise artık birinci adamdı.

Aynı Saddam bugün, ABD'yi şeytan olarak nitelendiriyor. Belki de şeytanın parası ve desteğiyle büyüdüğünü, şimdi de gayrimeşru servetini şeytanın kasasında sakladığını anlatmak istiyordur.

*

25 Temmuz 1990 günü, yani Irak, komşusu Kuveyt'i işgal etmeden bir hafta önce, ABD'nin Irak Büyükelçisi April Glaspie, Saddam Hüseyin'le uzun bir görüşme yapmıştı. Tesadüf bu ya, ABD Irak'la daha iyi ilişkiler kurmak istiyordu, Glaspie'nin getirdiği mesaj buydu. Oysa, Kuveyt'e gözdağı verip durmakta olan Irak'a karşı daha farklı bir söylemin benimseneceği beklenirdi. "Başkan Bush zeki insandır" diyordu Glaspie, "Irak'a karşı ekonomik savaş açmayacaktır."

Kuveyt'in petrol üretimini artırarak fiyatları 18 dolara kadar düşürmesi karşısında öfkelenen Saddam'ın duymaktan memnun kalacağı sözler dökülüyordu Glaspie'nin ağzından: "Bizim petrol alanlarında, birçok Amerikalı, fiyatların 25 doları aşmasını dört gözle bekler."

Bu kadar da değil, Kuveyt'e kabadayılık yapan Saddam'a, tarafsız kalacaklarını söylüyordu: "Gerek Kuveyt'le aranızdaki sınır anlaşmazlığı, gerekse Araplar arası çatışmalar konusunda herhangi bir kanaat belirtmiyoruz."

Ortadoğu'dan sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı ise, Kongre Dışişleri Komisyonu üyesi Hamilton'un, Irak ve Kuveyt arasındaki krizde ABD'nin nasıl bir tavır takınacağına ilişkin sorusuna, ikinci defa olmak üzere "Kuveyt ile herhangi bir askeri ittifaklarının bulunmadığı" yönünde cevap veriyordu.

Bütün bunlar, "Ne duruyorsun Saddam!" demek oluyordu.

*

Soğuk savaş döneminde Batı'nın ve özellikle ABD'nin Ortadoğu'ya müdahalelerini meşrulaştıran gerekçe Sovyet tehdidiydi. 1989 yılında bu tehdidin ortadan kalkışı,

tehdit karşısında dayanılan gücün müdahalelerine de bir son verebilirdi. O halde yeni bir tehdit üretmek gerekiyordu.

Batılılar şu anda Ortadoğu'daki devletlere, bölge ülkelerinin bizzat kendilerinin birbirleri için tehdit olduğunu kabul ettirmeye çalışıyorlar. Fakat sadece laf yetmeyeceği için, daha 1990 yılında harekete geçtiler, Saddam onların tezini doğrulayan "gerçek" bir delil olarak gösterime konuldu. Saddam'dan başkası da bunu yapamazdı zaten, çünkü diğer ülkeler yeterli askeri kapasiteye ve insan unsuruna sahip değildiler.

ABD ve İngiltere'nin, hâlâ bölge ülkelerinin güvenliği için harekete geçtiklerini söylüyor olmaları kara mizah değil. Sadece, yürüyemez hale getirdikleri leoparı öcü gibi göstermeye devam etmek gibi bir ısrarcılık ve mübalağa söz konusu.

"KÖŞE" YAZAR OLMAK

22 Aralık 1998

Birkaç gün önce bir vesileyle buluştuğumuzda, doktora öğrencisi olarak derslerine girdiğim Doç. Dr. Ahmet Davutoğlu, genel olarak köşe yazarları hakkındaki yargısını şöyle açıklamıştı: "Dinlemeden konuşuyor, okumadan yazıyorlar".

Aslında okuyorlar, birbirlerinin ne yazdıklarını takip ediyorlar.

Uzmanların (gerçek uzmanların) yazması kolay değil, çünkü belirli bir bilim dalında akademik çalışma yapıp derinleşmelerine rağmen, önlerinde daha araştırılması gereken bir okyanus bulunduğunu gördükleri için, yazarken ihtiyatlı ve ürkektirler. Uzmanı olmadıkları konulara girmeğe ise hiç cesaret edemezler, çünkü cesur olmalarını sağlayacak kadar cahil değillerdir.

Bu nedenle, bazı hocaların uzmanlık alanlarının dışındaki görüşlerini öğrenme şansımız hemen hemen yok gibidir. Aynı nedenle Doç. Dr. Ahmet Davutoğlu ağırlıklı olarak dış politika, Mustafa Özel ise iktisat üzerine kalem oynatır.

İyi bir köşe yazarı olmak neye bağlı diye sorarsanız, derim ki, bu yönde umut vaad edenlerin başında edebiyatçılar gelir. Çünkü, fazla şey bilmeden çok laf üretmenin değişik yolları üzerinde uzmanlaşmışlardır. Aynı şey, edebiyatçı olmasa da profesyonel yazar olarak her konuda ahkam kesen amatör bilim adamı ve "düşünür"ler için de geçerlidir.

Akademisyenler (gerçek akademisyenler) bütün yazılarının kendi aralarında belirli bir kavramsal ve teorik bütünlük taşıması için kafa yorarken, gazeteci-yazarlar için her yazı kendi başına bir bütündür. Nasılsa okuyucu eski yazıları unutacak, aradaki çelişki ve tutarsızlıkları fark etmeyecektir. Bunun tek sakıncası, yazıların bir araya getirilip kitaplaştırılmasıdır, belki baştan sona okuyanlar çıkacaktır. Fakat bu da

çok büyük bir olumsuzluk sayılmaz, çünkü birbiriyle çelişen fikirler arasında bocalayan okur kitabı okumaktan vazgeçecek, kusuru da büyük ihtimalle kendi yetersizlik ve anlayışsızlığında bulacaktır.

Evet, ne yazık ki, akademisyenlerin köşe yazarlığı alanında başarılı olma şansları çok az, çünkü iyi bildikleri konularda fazlasıyla derin kalmaları kaçınılmaz. Bilmedikleri konularda yazmaları ise, bilim adamlığı ciddiyetine veda etmeleriyle mümkün, bunu da yapamazlar, alışkanlıklarını bırakamazlar. Yapanlar ise, ciddi görünümlü gayriciddi yazılara tahammül edemeyeceklerinden, yetenekli iseler, genellikle çareyi mizah yazmakta bulacaklardır, Kurthan Fişek ve Serdar Turgut gibi.

Hasan Cemal gibi yaptığı işten zevk alan ciddi köşe yazarlarına gıpta etmemek ne mümkün!.

BEDEN YALAN SÖYLEMEZ

23 Aralık 1998

Kimi insanlar "algılama yetenekleri" veya "sezgi"lerinin kuvvetli oluşuyla dikkat çekerler. Mesela, sezgilerine dayanarak bir başkası hakkında, kimsenin fark edemediği sırada "güvenilmez" yargısında bulunur veya konuştuğu kişinin yalan söylediğinin "içine doğduğunu" öne sürerler.

"Beden Dili" adlı kitabın yazarı Allan Pease'e göre, bunun nedeni, o insanların, başkalarının sözleriyle irade dışı hareketleri arasındaki uyum veya uyumsuzluğu fark etmelerinden ileri gelir.

Bu yetenek kadınlarda daha fazladır.. Pease'e göre, "Kadınların küçük ayrıntıları fark eden bir göze ek olarak sözel olmayan işaretleri yakalamak ve çözmek konusunda doğuştan gelen bir yetenekleri vardır. Bu nedenle erkeklerin çoğu yakalanmadan karılarına yalan söylemeyi başaramazken pekçok kadın hiç anlaşılmadan kocasını kandırabilir".

Kadınlar için bu özellik gereklidir, çünkü çocuğun yaşamının ilk birkaç yılında anne onunla iletişim kurabilmek için sözel olmayan kanalı kullanmak zorundadır.

Bedenin irade dışı küçük işaretleri ile sözler arasında ortaya çıkacak çelişki, söylenenlerin yalan olduğunu ortaya koyar. Polis sorgulamalarında şüphelinin, vücudu sorgucular tarafından tamamen görülecek şekilde ışıklar altında ortadaki bir sandalyeye oturtulmasının nedeni, bedenin sergilediği işaretlerle sözler arasındaki uyumsuzluğun bu şekilde daha iyi ölçülebilmesidir.

Başarılı şekilde yalan söylemek vücudun gözden uzak tutulmasına bağlıdır. Bir masanın ardında yalan söylemek daha kolaydır. En güvenli yalan söyleme ortamını

ise telefon sunar, çünkü vücut tümden devre dışıdır. Kapıda birisine aranılan kişinin içerde olmadığını söylemek zordur, ama telefon bu imkanı sağlar.

Aslında telefon da tam anlamıyla güvenli değildir, çünkü ses tonu insanı ele verebilir. "Silens Messages" adlı kitabın yazarı Albert Mehrabian'a göre, bir mesajın toplam etkisinin yaklaşık sadece yüzde 7'si kelimelere bağlıdır. Etkinin yüzde 38'ini ses tonu, sesin yükselip alçalması gibi unsurlar belirler, yüzde 55'lik kısım ise vücut hareketleriyle ilgilidir.

Telefonda vücut hareketleri görülmez, ama ses tonu gibi unsurlar oldukları yerde dururlar. Etkinin sadece kelimelerin tekeline bırakıldığı alan yazıdır.

Yazarlık ve özellikle gazeteci-yazarlık, yalan mesajlar yaymanın en güvenli biçimini oluşturur. Bir masanın arkasına saklansa bile, yüzü ve vücudunun önemli bir bölümü gözümüzün önünde olan bir haber spikerinin dürüst adam imajını vermesi çok güçtür, ama bir köşe yazarı, salt yazıları dikkate alındığında, okurları nezdinde saygın kalmayı başaracaktır.

Bununla birlikte vücutlarına bile yalan söyletmeyi başaran insanlar vardır, ama bu özelliği iki şekilde kazanabilirler. Ya, yalan sözlere karşılık gelecek "doğru" hareketlerle alıştırma yapıp sayısız yalan söyleyerek bedenlerini alıştırırlar, ya da, yalan söylerken bir robot gibi durmayı ve donmuş bir maske takmayı öğrenirler. Bazı politikacıların donuk suratlı oluşları bundan ileri gelir. Bazıları da sürekli aynı jest ve mimikleri kullanırlar, vücut dilleri mübalağalıdır, böylece doğru mu konuştukları, yalan mı söyledikleri hareketlerinden anlaşılmaz.

NE DUYARLILIK AMA...

27 Aralık 1998

"Neden Türkiye'deki gelişmelere pek fazla yer vermiyorsunuz?"

1980'li yıllarda bazı aylık dergi yayıncıları sıkça bu türden sorulara muhatap olurlardı. Şöyle bir cevapla geçiştirilirdi soru: "İslam Dünyası'ndaki olaylara geniş yer ayırıyor ve dolaylı olarak Türkiye'deki durumu da anlatmış oluyoruz."

Bu bir cevap değildi aslında. Türkiye gibi halkının siyasi olaylara aşırı ölçüde meraklı olduğu ve takip ettiği bir ülkede aylık dergilerde iç gelişmelere yer vermenin bilineni tekrar etmek olacağı açıktı. Okurlar makul bir gerekçeyi anlayışla karşılayacak olgunluktaydılar.

Hiçbir okurun İslam Dünyası'ndaki olaylara bakarak Türkiye'yi anlama çabası içine girdiğini sanmıyorum. Kim Pakistan'la ilgili bir yazıyı okumak suretiyle Türkiye'yi anlamaya çalışır ki? "Bakalım Türkiye'de neler oluyor?" diyerek bu türden bir yazıyı okumaya başladığınız hiç oldu mu?

Aslında yayıncılarca verilen sözkonusu cevap, dergilerinin yayın politikasını değil, kendi halet-i ruhiyelerini yansıtıyordu. Dergilere bakışımız değişmiyordu ama yayıncılar hakkında fikir sahibi olabiliyorduk bu sayede.

Bana sorarsanız, ülke dışı konularda hassasiyet sahibi olmak, her zaman değil ama sıkça, "duyarlı" müslüman olmanın kolay biçimini oluşturuyor.

Bosna'daki kadınlar ve çocuklar için ciğerimiz parçalanıyor.. Irak'a atılan bombalar bizi dilhun ediyor, Kosova yüreğimizi yakıyor..

Çok güzel, ama aynı duyarlılığa ülke içi sorunlarda da sahip miyiz?

Yoksa, ülkemizde zulüm görenlere, aç-açık kalanlara, hakkı çiğnenenlere olan merhametimizi göstermek için, Keşmir sorunuyla mı uğraşıyoruz?

Her ikisini de dert edinenler var elbette, onlara sözüm yok, ama hassasiyeti ülke dışıyla sınırlı olanları anlayamıyorum.

Mazlum-Der de, "Pakistan'da insan hakları ihlalleri" adı altında bülten veya kitap yayınlayıp, böylece Türkiye'nin durumunu anlatmanın "duyarlı" yoluna mı sapmalı?

*

Sırplar'a ateş püskürüyor, Ruslar'ı Çeçenistan'da yaptıklarından dolayı lanetliyor, Amerikan yönetimini Irak'ı bombalaması nedeniyle şeytan ilan ediyoruz.

Bunlar çok iyi, çok hoş, ama yetmez.

Kendi insanımız için ne yapıyoruz, kendimize öncelikle bunu sormalıyız?

Irak halkına yapılan zulüm karşısında sessiz kalanlara, hatta gerekenden az lanet savuranlara kızıyoruz, tamam da, bu ülkede yapılan zulümler karşısında, gücü ve imkanı olduğu halde lakayt kalanlara neden kızmıyoruz?

ABD Bosna'da da rol yapıyor, Irak'ta da, acaba biz de rol mü yapıyoruz?

Irak konusunda ABD'ye bağırıp çağırıyoruz, ne ABD duyuyor, ne de bunun Iraklılar'a bir yararı oluyor.

Ama Türkiye'deki gelişmeler konusunda bağırıp çağırdığımızda bunu birileri duyacaktır.

Sağırlara bağırıyor, işitenlere karşı susuyoruz. Körlere manzara seyrettiriyor, görenlere gözlerini kapamalarını söylüyoruz.

Ne duyarlı insanlarız ama!.

MÜSLÜMAN AYDININ BATI MERKEZCİLİĞİ

28 Aralık 1998

Peter Burke, "Tarih ve Toplumsal Kuram" adıyla dilimize çevrilen eserinde (çev. Mete Tunçay, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1994) "karşılaştırma"nın toplumsal kuramlarda her zaman merkezî bir yeri olduğunu söyleyerek Durkheim'ın şu sözünü nakleder: "Karşılaştırmalı sosyoloji, sosyolojinin özel bir dalı değildir, kendisidir."

Burke, şehir tarihiyle ilgili bir tartışma sırasında Max Weber'in tarihçi Georg von Below'a şöyle dediğini de belirtir: "Tarihin, diyelim ki Ortaçağ şehrinde neyin özgül olduğunu ortaya koyması gerektiğinde kesinlikle anlaşıyoruz; fakat bu ancak, biz önce diğer şehirlerde (antik, Çinli, İslami) neyin eksik olduğunu bulursak mümkündür".

Başka yerlerde olmayan şey özgüldür ancak, bunu da yalnızca "karşılaştırma" sayesinde bilebiliriz.

Bununla birlikte Burke, "karşılaştırma" yönteminin iki tehlikesi olduğunu öne sürer. Şöyle der:

"İkinci olarak, 'biz merkezcilik' (ethnocentrism) tehlikesi vardır. Böyle bir uyarı garip gelebilir; çünkü karşılaştırmalı çözümleme, hanidir Batılı bilginlerin Batılı olmayan kültürlerin bilincine varmalarıyla birlikte gelişmiştir. Yine de, bu bilginler, çoğu kez Batı'ya öteki kültürlerin ayrılık gösterdiği bir norm gözüyle bakmışlardır. Örneğin, 'feodalizm' de, 'kapitalizm' de başlangıçta Batı deneyimi temelinde formüle edilmiş kavramlardır. Başka halkların tarihini, bu türlü Batı kategorilerine oturtmaya çalışmak apaçık bir tehlikedir."

İlginçtir ki bu tehlikeye Burke gibi Batılı bilim adamları işaret ediyor. Müslüman aydınlara gelince, bunu bir tehlike değil, bilimsel olmanın vazgeçilmez şartı olarak görüyorlar.

Mesela, birçokları 90'lı yıllarda sık sık, "müslümanların protestanlaşması"ndan sözettiler. Burke tarafından dile getirilen "biz merkezcilik" tehlikesine düşmek anlamına geliyordu bu. Fakat, Burke gibi Batılılar açısından "biz merkezcilik"tir durum, "bizimkiler" sözkonusu olduğunda buna "Batı merkezcilik" demek gerekir.

İşin ilginç tarafı, "bizimkiler" adam gibi bir çalışma yapmadan etiket yapıştırıp geçmektedirler. Burke, Robert Bellah tarafından yapılan bir çalışmadan sözeder: "Robert Bellah Japonya'nın (17'nci yüzyıla kadar inen) ekonomik başarılarıyla Weber'in kapitalizm ile Protestanlık ilişkisi üstüne varsayımı arasındaki uyuşmazlığı göz önünde tutarak, belirli türden bir Japon Budizminin, 'Protestan etik'ine benzer bir sıkı çalışma ve tutumluluk ahlakını teşvik etmek bakımından işlevsel bir koşutluk oluşturduğunu ileri sürdü."

Bellah'ın yerinde Türkiye'nin müslüman aydını olsaydı, 17'nci yüzyıla kadar inen bir araştırma yapmazdı, sonuca bakıp hemen şu hükmü basardı: "Belirli türden Japon Budistler protestanlaşmıştır." Tutup "işlevsel koşutluk"tan bahsetmeyi yeterince bilimsel bulmazdı. Ayrıca o, Bellah gibi Japonya'nın 17'nci yüzyıla kadar inen ekonomik başarılarıyla Weber'in kapitalizm ile Protestanlık ilişkisi üstüne varsayımı arasında uyuşmazlık olduğunu da düşünmezdi. Weber'in varsayımından değil, Japonlar'ın inancından şüphelenirdi. Üstelik, Burke gibi Weber'in tezine "varsayım" da demezdi, onu "yasa" olarak kabul ederdi.

Ne var ki, "Batılı" Burke, "işlevsel koşutluk" açıklamasına bile soğuk bakar:

"Gelin görün ki, bir sorunu çözme sırasında, başka sorunlarla karşılaşıyoruz. 'İşlevsel eşdeğer' kavramı, bir düşünce paketinin, kendisi de eleştiriye açık olan 'işlevselcilik'in bir parçasıdır. Aslında, işlevsel eşdeğer örnekleri, her zaman Bellah'ınkiler kadar açık değildir. Neyin benzerlik sayılacağına nasıl karar

vereceğiz? Karşılaştırmacılar bir açmazla yüz yüzedirler. Özgül kültürel nitelikleri karşılaştırırsak, somut bir şeye bakmış oluruz ve onun belirli bir yerde bulunup bulunmadığını saptayabiliriz, ama yüzeysel kalma tehlikesini üstlenmiş oluruz. Öte yandan, benzerlikler arayışı, toplumların bütünlükleri arasında karşılaştırmalara yol açmaktadır. Fakat birbirlerinden onca farklı yanları olan toplumlar nasıl yararlı bir biçimde karşılaştırılabilir ya da karşıtlanabilir?"

Bütün bu soruların cevabını kolay yoldan bulabilirdi aslında Burke. Yapması gereken tek şey, Cambridge'deki kürsüsünü bırakıp Türkiye'ye gelmek ve aydınlarımıza öğrenci olmayı kabul etmekti..

DİNAYET'TEN İRTİCAİ FETVA

31 Aralık 98

Bir gazete, birinci sayfasında yer verdiği "Diyanet'ten şok fetva" başlıklı haberinde şöyle diyor: "Piyango, sayısal loto ve at yarışının günah olduğu, yılbaşında ise eğlence düzenlemenin caiz olmadığı açıklandı."

Haberin iç sayfadaki başlığı ise daha "şaşırtıcı": "Diyanet şaşırttı."

Demek ki Diyanet'ten şaşırtıcı olmayan şöyle bir fetva bekliyorlardı: "Piyango, sayısal loto ve at yarışı sevaptır, yılbaşında eğlence düzenlemek ise müstehap olup büyük fazileti vardır."

Ben, gazetenin bu tavrını laik düzen için son derece tehlikeli buluyorum. Düşünün bir, piyango, sayısal loto ve at yarışlarının sevap olması, yılbaşında eğlence düzenlemenin dinen tavsiye edilmiş olması ne anlama gelir?

Şu anlama gelir: Türkiye'de dini kuralların yürürlükte olduğu ispatlanmış olur.

Adamların dediğine bakın, Diyanet şaşırtmışmış. Yok bir de Diyanet, "Türkiye'de yapılan herşey Şeriat'e uygundur, bir din devletinde yaşıyoruz" diye fetva vereydi bari. Görüyor musunuz Şeriat özlemciliğini?!

İrtica almış başını gidiyor, Derin Devlet, Zinde Güçler, hepsi, hepsi uyuyor.

Ne yazık ki, Şeriat özlemcileri Diyanet'e sızmış durumda.. Camilerde verilen hutbeleri dinledikçe, laik bir devlette mi yaşıyorum, yoksa İslam devletinde mi, karar veremiyorum. Bakıyorsunuz ki imam efendi tutmuş, "Temizlik imandandır" diye başlamış, sözü döndürüp dolaştırıp Çevre Bakanlığı'nın faaliyetlerine getirmiş. Bu ne demektir? Devletin temel düzeninin din kurallarına uydurulması demektir.

Nerdesiniz Zinde Güçler?..

Hutbede ormanlarımızdan bahsedilmesi, ağaç dikmenin faziletinin anlatılması, "Kıyamet'in kopacağını bilseniz bile elinizdeki ağacı dikin" anlamında hadis okunması, Orman Bakanlığı'yla işbirliği içinde olunması ne anlama geliyor? Ne anlama geldiği açık: Türkiye'de devletin temel düzeninin dine göre şekillendiği açıklanmış oluyor.

Yani hutbelere göre hareket ederseniz hem sevap kazanmış, hem de vatandaşlık vazifelerinizi yapmış oluyorsunuz.

Türkiye işte böyle, yavaş yavaş Şeriat'e teslim oluyor, ama BÇG işin farkında değil.

Peki ya zekatlarımızı ve kurban derilerimizi THK gibi kurumlara vermemizin istenmesine ne buyrulur? Acıkça Şeriat çağrısı değil mi bu? Devlet, Şeriat'in bir emrinin yerine getirilmesi için harekete geçmiş sayılmaz mı? Hele de bütün bir İçişleri Bakanlığı'nın, kaymakamlardan polis memurlarına kadar seferber olup, vatandaşlarımızın Şeriat'in kurban derisi bağışı emrini yerine getirmeleri için cansiperane çalışmaları, aşkla ve şevkle koşturmaları laiklik için tehlike değil midir?!

MGK'nın sayın üyeleri, neredesiniz? Buna nasıl göz yumuyorsunuz? Dinayet'in mesai saatleri içinde namazı terk etmenin veya memurlara kıldırtmamanın günah olduğunu söylemesi ne anlama gelir? Türkiye'nin laik olduğu; farz, vacip, günah, sevap, haram dinlemediği anlamına gelir.

Diyanet, laik bir devletin kurumu olduğunu unutuyor, bizi şaşırtıyor.

Türkiye'nin laik olduğunu ispatlamak için hiç çaba göstermiyor, uygulamaların dine aykırı olduğunu, yani Türkiye'nin temel düzeninin din kurallarına uydurulmadığını göstermek için parmağını bile kıpırdatmıyor. Hutbelere bakılırsa, Devlet'in ağaç dikmesinin nedeni dinimizin ağaca verdiği önem. Zekat ve fitre vermeliyiz, hem de Kızılay'a vermeliyiz. Kurban derilerimiz Türk Hava Kurumu'na

verilirse dinimizi daha iyi yaşamış oluyoruz, çünkü yurt savunması sevap, vatan sevgisi imandan. Devlet için çarpışıp ölen şehid oluyor.

Dinayet beni gerçekten şaşırtıyor.

"SİYASET DIŞI" SAFSATASI

2 Ocak 1999

Bir zamanların "fetih ruhuyla donanmış mücahidleri", bugünün "şirin demokratları" olarak ortada dolaşan kimi siyasetçilerimizin pek sevdiği bir tabir var: Siyasete siyaset dışı müdahale.

Bu zevat, "siyasetten anlama"yı kendi tekellerinde tutageldikleri için, siyasete "siyaset dışı" müdahaleden pek muzdaripler. Çünkü onların anladığı siyaset, siyaset dışının müdahalesine kapalı siyaset.

Aslında böylesi bir "siyaset" yeryüzünde hiçbir zaman olmadı, olmayacak da.. Bu yüzden, onların anladığı siyaset, çocukça bir oyalanmadan öteye gitmiyor, gitmedi.

Savaşa savaş dışı müdahale olur mu? Savaşan bir ordu, karşısında bir ordu değil de halkı bulursa, bunun adı, "savaşa savaş dışı müdahale" mi olur?

Savaş, her halükarda savaştır. Siyaset de her halükarda siyasettir. Siyasete siyaset dışı müdahale diye birşey yoktur. At binenin, kılıç kuşananındır.

Dünya tarihinde henüz, savaşa savaş dışı müdahalede bulunulduğu için yenilgiye uğradığını söyleyen bir kahraman komutana rastlanmadı. Ama, siyasete siyaset dışı müdahaleden dolayı siyaset özürlü hale geldiğini öne süren "siyasetten anlama" meraklıları ülkemizde pek mebzul.

*

Siyasete siyaset dışının müdahalesinden söz edenler, siyaseti babalarının tapulu malı zanneden hayalperestlerdir. Siyasetin kendi kuralları ham hayale yer vermez, hayalcileri öğütür, "siyaset dışı" hale getirir.

Birileri gelir kendi siyasetlerini yürütürler, "siyasetten anlama" hurafecileri de, siyaset dışı kalmanın bağrı yanıklığıyla feryad ederler: "Siyasete siyaset dışı müdahale var."

Aferin, siyaseti çok iyi anlamışsınız.

*

Demokrat, sevecen, hoşgörülü, herşeye rağmen sürekli sırıtmayı başaran, uyumlu, uzlaşmacı, sabırlı siyasetçileri gördükçe, bundan birkaç yıl öncesini hatırlıyor, "Neydi o günler!" demekten kendimi alamıyorum.

Gerçekten, neydi o günler!

Öyle mücahidlerimiz vardı ki, "Sabaha kadar tesbih çekmekle birşey olmaz" derlerdi, "cihad edeceksin, cihad!"

Şimdi bu mücahidlerimizin tamamı sabırlı, ağzı dualı, mütevekkil, boynu bükük, sabırlı dervişler haline geldiler.

Kazara birisinin ağzından cihad kelimesi çıksa, bir kaşık suda boğacaklar. Çünkü sabırlı olmak gerekiyor. Tahriklere kapılmamak, barışçı olmak, halkı galeyana getirecek sözlerden kaçınmak, taşkınlık yapmamak önemli.

Peki neden bunca sene halkı tahrik ettiniz, boş cihad nutukları attınız?

Neden "fetih"ten sözedip durdunuz?

Neden "güzel ahlak"tan bahsedenleri cihattan kaçmakla suçladınız?

Neden "Sabaha kadar tesbih çekmekle birşey olmaz, cihad lazım" diye zikrullah düşmanlığı yaptınız?

Neden savaşa özgü tabirleri kullanıp "ordu-komutan" edebiyatı başlattınız?

Mücahidliğinizin hatırlatılması şimdi sizi rahatsız ediyor, ama mevsim dışı mücahidliğinizin bir zamanlar başkalarını ne kadar incittiğini hiç düşündünüz mü?

Kendinizi cihad şampiyonu, başkalarını da cihad kaçkını gibi sunma hokkabazlığınızın insanları yaraladığının size anlatılmasına izin verdiniz mi?

Hayır, vermediniz.

Şimdi sergilediğiniz pişkin tavrın, aynı hokkabazlığın uzantısı olduğunu anlamanızı sağlayacak kadar olsun insafınız var mı?.

HÜRRIYET'İN MÜNİH'TEKİ ABLASI

3 Ocak 1999

Hürriyet Gazetesi'nin dünkü sayısında yeralan "İlahiyatta reform" başlıklı habere göre, ilahiyat fakültelerinde eğitimin hedef ve amacı değiştiriliyormuş. Kur'an referans olacakmış (Daha önce değilmiş demek ki). Açıklama aynen şöyle:

"İlahiyat öğrencileri, kültürel ve tarihi mirasını değerlendirebilen, birtakım olgulara boş ve yanlış inançlar ile değil, Kur'an referansıyla bakabilen kişiler olarak yetiştirilecek."

"Reform" bu kadarla sınırlı değil tabii. Eğitimde "Türk Müslümanlığı" anlayışı esas olacakmış. Anlaşılıyor ki Türk Müslümanlığı, "boş ve yanlış inançlar" kapsamına girmiyor, Kur'an referansıyla uyuşuyor.

"Peki, boş ve yanlış inançlar neler?" derseniz, bu açıklanmamış. Fakat başörtüsü ve sakalın, yok edilmesi gereken hedefler olarak reform kapsamında yer alması gösteriyor ki, onlar Türk Müslümanlığı kadar Kur'an referansıyla uyuşma şansına sahip değiller.

Reform paketi, 2000 yılının din adamını da şöyle tanımlıyor: "Bir elinde Kur'an diğer elinde güncel konuları tutup, bunları birbirine karşı hale getirmeden tartışıp yorumlayabilen, Anayasal düzene bağlı, sorunlara sağlıklı çözümler getiren aydın ve çağdaş kişiler."

Evet, bir elinde Kur'an, diğer elinde güncel konular.. Ama bunlar biribirine karıştırılmıyor, bunda da ölçü anayasal düzene bağlılık.

Ömer Hayyam'ın, yanlış hatırlamıyorsam, şöyle bir beyti var: "Bir elimizde kadeh, öbür elimizde Kur'an / Ne tam kâfir olduk, ne tam müslüman."

2000 yılının din adamının payına da şunu söylemek düşüyor: "Bir elimizde Kur'an, öbür elimizde anayasal düzen.. Ne onu tam öğrettiler, ne de bunu."

*

2000 yılının din adamlarının aydın ve çağdaş kişiler olmasını can ü gönülden isteyen Hürriyet, onların "birtakım olgulara boş ve yanlış inançlar ile değil, Kur'an referansıyla bakabilen kişiler olarak yetiştirilecek olması"ndan çok mutlu görünüyor. Büyük bir coşkuyla, YÖK'ün bu gizli çalışmasını (Nasıl gizlilikse?) iç sayfada manşet yapmış.

"Hürriyet kafası"na bakarsanız, kendisi çağdaş ve aydın gazetedir, referansı da Kur'an'dır, çünkü Kur'an'ın indirilişinden 1400 yıl sonra Kur'an Müslümanlığı'nı keşfeden Yaşar Nuri'ye yazılar yazdırmakta, ramazan sayfası hazırlatmaktadır.

Belki itiraz edecek, "Referansları Yaşar Nuri'dir, Yaşar Nuri onlar için Kur'an yerine geçiyor, Hürriyet'inki Yaşar Nuri Müslümanlığı" diyeceksiniz, ama o konuları tartışmaya niyetim yok.

Öyle veya böyle, ama bu adamlar çağdaş ve aydın olmayı kendi tekellerinde görürler, bizim gibilere düşen de, boş ve yanlış inançlardır.

Onun için, çağdaş ve aydın din adamı yetiştirecek olan YÖK'e, kendisine destek veren, "gizli" çalışmalarına eşlik eden Hürriyet'le işbirliğini geliştirmesini teklif ediyorum. İlahiyat öğrencileri Hürriyet Gazetesi'ni her gün okumak zorunda olsunlar. Bu sayede, birtakım olgulara boş ve yanlış inançlar ile bakmamayı kısa zamanda öğreneceklerdir.

Öğrendikleri zaman, vaaz ve hutbeler daha çağdaş ve aydınlara yaraşır bir görünüm kazanacaktır. Mesela, vaiz efendiler konuşmalarını sakal ve başörtüsü gibi boş ve yanlış (!) inançlarla değil, şu türden iç açıcı müjdelerle süsleyeceklerdir:

"Aziz cemaat, umutsuz ve karamsar olmayın, 1999'da Türkiye'nin yıldızı parlayacak. Büyük sermaye Doğu Anadolu'ya girecek. Türkiye'nin doğusu kalkınacak. Apo İtalya'da barınamayacak, birkaç yıl içinde Türkiye'ye gelecek. PKK son çırpınışlarını yapacak, tıpkı ASALA durumuna düşecek."

Yukarıdaki vaaz örneğinde geçen ifadeleri ben uydurmadım. Hürriyet'in yine dünkü sayısında, hem de birinci sayfada yeraldı.

Bilin bakalım, bunları kim söylemişti?

Söyleyen, ne imamdı, ne iktisatçı, ne de dış politika uzmanı. Haberin başlığı şöyle: "Ünlü falcıdan 1999: Türkiye'nin yıldızı parlayacak."

Kenarda bir resim, altyazısı şöyle:

"Ünlü falcı Nevruz Abla, Münih yakınlarında yaşıyor".

O, sıradan biri değil, uygarlığın beşiği Avrupa'da yaşıyor. Hürriyet Gazetesi de yememiş içmemiş, onu arayıp bulmuş.

Bu önemli habere şu şekilde açılım getirilmiş:

"Almanya'da yaşayan ünlü falcı Filiz Nevruz, Türkiye'nin 1999 yılından itibaren önlenemez bir yükseliş içine gireceğini söyledi. Filiz Nevruz'a göre iç çalkantılara rağmen, yeni yıldan itibaren Türkiye'nin yıldızı iyice parlayacak."

Yandaki sütunda ise, "Nevruz Abla'nın kehanetleri" başlığı altında, okuyucularına boş ve yanlış inançları telkin eden çağdışı dinci gazetelere inat, aydın ve çağdaş Türkiye'nin bu yıl yaşayacaklarının listesi sıralanmış: PKK bitecek, Apo dönecek, Doğu kalkınacak, Beşiktaş şampiyon olacak... Daha neler neler...

Bu kadarla bitmiyor, devamı yedinci sayfadaymış. Açıyoruz sayfayı. Boydan boya manşet: "Baba doping yapmasın". Haberi okuyoruz: "Demirel'in ciddi bir

rahatsızlık geçireceğini söyleyen Nevruz Abla, 'Baba, sakın doping ilaçları almasın' dedi."

Falcının resminin altına ise şöyle yazmışlar: "Neler neler anlattı".

Sanatçı denilen güruhun özel hayatlarında neler yaşanacağına kadar aydın ve çağdaş Türkiye için önemli herşey var.

Hürriyet'in birinci sayfadaki manşeti de, bu çağdaş görüntüyü tamamlıyor: "Asıl ikramiye bugün lotodan".

Türkiye’de, Hürriyet’in böylesi haberlerinden ilham alacak çağdaş ve aydın imamlara, hurafe ve boş inançlara prim vermeyen din adamlarına büyük ihtiyaç var. O zaman hutbe ve vaazlar daha renkli olacak belki de: "Aziz cemaat, umudunuzu yitirmeyin, Allah büyüktür, piyangodan kazanamadıysanız sırada loto var. Allah'tan ümit kesilmez."